

Tabula 28. mansionum Luna.

S. G. M.	Qualit.	Ad quod bona.
1 V 27 5 3	Temperata	Facitor, solum medicinas laxativa.
2 S 10 4 3	Sicca	Facitor per aquam.
3 Q 23 3 7	Humida	
4 II 6 2 9	Humida. & magis frig.	Proijce semina.
5 III 19 2 1	Sicca	Medicare, ingredere iter.
6 S 2 1 3	Temperata	Ne semina.
7 S 15 5	Humida	Semina, ara, ne facias iter.
8 S 27 5 7	Nebul. & temper.	Sume medicinam.
9 Q 10 4 9	Sicca	Medicare, ingredere iter.
10 Q 23 4 1	Humida	Ne arripias iter.
11 II 6 3 3	Temp. & aliq. frigida	Semina, planta.
12 II 19 3 5	Humida	Adifica, planta, semina.
13 S 2 1 7	Temperata	Semina, ara, iter arripe.
14 S 15 9	Temperata	Medicare, semina, planta.
15 S 28 1	Humida	Fode puteos, canales, ne facias iter.
16 III 10 5 3	Frig. & humida.	Nec facias iter, nec medicare.
17 III 23 4 5	Humida	
18 S 6 3 7	Sicca	Semina, adifica, planta, naviga.
19 S 19 2 9	Humida	Sere, planta, fac iter, navem ingredere.
20 S 2 2 1	Temperata	
21 S 15 1 3	Temperata	Funda, adifica, semina.
22 S 28 5	Humida	Medicare, naviga.
23 S 10 5 7	Temperata	Medicare, fac iter.
24 S 23 4 9	Temperata	Sume in balneo semine facias iter.
25 X 6 4 1	Sicca	Fac iter, vado, Munda & Oceid, maxime, p. rixis & litib.
26 X 19 4 3	Sicca	Sume medicinam.
27 V 2 2 5	Humida	Pharmat, unctume, ne naviges.
28 V 15 1 7	Temperata	Semina, proijce, medicare.

F. I. N. I. S.

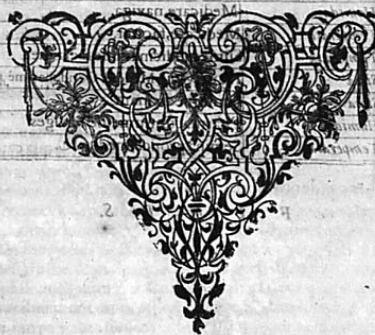
T R A -

TRACTATUS SECUNDI,

P A R T I S
XI.
De Geomantia.

QUATUOR LIBROS DIVISA.

- A R T

De Geomantica.

Animi operantis preparatio, de qua capite secundo, lib. 1.

Producedarum ratio, de qua capite 3. & 4. lib. 1.
Characteres, de quibus capite 1. lib. 2.

Figurarum
Geomantiarum

Simplex, quae derivatur
aut ab

Natura
duplex,
nempe

Elementis, de qua
cap. 1. & 8. lib. 2.
Signis Zodiaci, de
qua cap. 1. lib. 2.
Planetis, de qua cap.
1. lib. 2.
Capite & cauda Dra-
conis, de qua cap. 1.
lib. 2.

Simplex, cum sci-
licet non nisi semel
in scuto Geoman-
tico reperitur, de
qua cap. 3. lib. 2.
Multiplex, cum
scilicet bis vel sa-
pius in scuto oc-
currit, de qua cap.
6. lib. 2.

Composita, hoc est, mixta
cum natura domuum,
& haec simpliciter

Manifesta, & signa extra scenon pertinet, de qua cap. 1.
& 6. lib. 2.

Indicande
ratio

Obscura, si signa figurarum regenerationis, de qua cap. 1.
& 6. lib. 2.
Obscura, si signa figurarum regenerationis, de qua cap. 1.
& 6. lib. 2.

Praxis, de qua lib. 4.

In arte
hac Geo-
mantiae
quatuor
sunt con-
sideran-
da, nem-
pe

LIBER PRIMUS.

De compositione Geomantica.

C A P. I.

De principio interno Astrologiae terrestri seu Geomantiae.

NOVITA & regni ELIZABETH, gloriose ac fama nunquam mor-
itura Reginae Angliae, penultima, propter hyemis rigorem, montes
benignos, nivis nullam, donec contingentem, iterque in Italiam o-
mnino praecedentem in civitate Avenionensi per totum illud hye-
male tempus commorari coactus fui, ubi in domo cuiusdam Capitanei cum
multis aliis juvenibus generosis ac probe eruditis & ab ipsis Jesuitis instructis
pro pensione ceptus vespere quodam inter pocula coena cum illis Philosophi-
ce discurre, variasque percepti in mentibus illorum de Astrologia Geomantica
opiniones, ut pote cum nonnulli ex illis virtutem ejus profus negarent, alii au-
tem, a quorum partibus ego steti, vires illius artis strenue defenderent. Ratio-
nes autem multas adduxi, quibus me in illa scientia satis verisacrum comprobavi.
Finit igitur coena, ut primum contulissim me in cubiculum meum, quidam ex
numero ipsorum in continenti me in mansionem illam meam secutus est, pe-
tente a me, ut artem meam, quam assererat se videre magam esse, pro amore
nostro tentarem in dubio aliquo hanc exigentem, cuius resolutionem dicebat,
se valde animo angere. Post factas a me exultationes multas, tandem tamen vice-
niter me preces ejus. Figuram itaque Geomanticam subito pro quaestione ab
eo proposita projecit, quae erat hujusmodi, *An puella, cuius amore vehementer captus
eras, ipsam praeter ceteris ex animo & corporis penetralibus redamaret?* Projecta autem
figura affirmavi, me posse satis bene tum naturam tum corporis dispositionem
amatae ejus describere, & posteaquam probe corpus feu staturam ac formam
puellae descripsissem, signum particulare feu maculam quandam, verrucam
nempe satis notabilem in corpore illius, adeoque etiam locum ejus connotavi,
indicans ipsam in palpebra sinistra habere istud ipsum verrucae genus. Id sane
quod ipse quoque confitebatur. Dixi etiam ipsam delectari admodum vine-
neis. Atque hoc ipsum quoque ille veluti laetabundus fatebatur, adiciens
ipsam esse in causa, quod mater illius domum suam inter ipsas vineas constru-
xisset. Respondi denique ad propositum quaestiones hoc modo, *Amatae ejus ipsi
incon.*

inconstantem & nullatenus fixam, adeoque etiam magis alium quam ipsum amare. Ad quod ille, se idem quoque valde semper suspicatum esse & veluti oculis apertis videre dicebat. Discessit igitur cursu concitato et cubiculo meo, ac factus cum v. admiratione quadam regressus in meam veritatem ac virtutem. Sed nonnulli eorum, qui satis bene hanc puellam cognoscebant, signum in palpebra ejus delictorum prorsus abnegabant, quoque postea die cum ea colloquentes in hujus rei veritatem, quam ipsi Geomantica arte exposueram, & quam ne ipsi quidem antea observaverant, ipsi quoque testes accedentes. Hinc igitur, ultra quamvis eam id desiderabam, publicis fideibus, ita ut fama hujus rei etiam ad ipsum Jesuitarum aures perferretur: Quorum ex numero duo ad palatum clanculum deproperantes, *Vicelgato* hanc omnia narraverunt, dixeruntque invidiam simulatam, peregrinum quemdam adesse, natione Anglicam, qui scientiam ab Ecclesia Catholica reprobata, Geomantica nempe, futura prædixisset. Hæc postea diem et hinc manè à Capitanco Palatii, *Johanne* dicto, referrebaris etiam, qui *Vicelgato* responsum ad hæc ipsa data militi perijit, quod tale fuisse affirmabat. *Quomodo* quicquille: non est hoc tantum flagitium, quantum vos illud facere amittimini, nam quicquid est inter omnes Italix Carminales, qui nec rationem suam modo philosophicam Geomanticam descriptam non habent? Paucis vero diebus post mecum cupiebatur *Vicelgato* colloqui & in viter me ad prædium suum in vitatam. Cum amico quodam meo charissimo Domino *Maleax* Papali Apothecario palatum potui libere debitam more confiteri reverentiam. *Vicelgato* mecum dialogice hoc modo loquebatur. *In te* inquit ille, ut bene versatum esse in arte Geomantica, quæ cum sit tantum animi scientia de illa scientia? Cui respondi, me experientia comprobasse illam scientiam esse essentialiam & fundamentis occultis stabilitam. *Quomodo* est hoc possibile, inquit ille, ut aliqua certitudo sit in ea, quæ consistit ex prædictis accidentalibus? Dixi ego, principium & exordium horum punctorum in manu humana factorum esse internum & valde essentialia, cum ab ipsa anima tanquam ab origine sua insondabilis motus derivetur, addidique errores illius scientiæ non ab ipsa anima sed a prædictis & inægrum ipsius corporis mutatione contra animam intentionem inveniuntur, atque inde regulam in hac arte generalem esse, ut pacifica sit anima, & ut corpus obediens similiterque etiam, ut nec corporis mutatione aliqua perturbato aut perturbato in illam questione habetur sed ut sit verus laus iudex justus & æquus. Deinde respectu ex corde orando, ut veritas aperitur, ut pariter quoque, ut strenue. *At* respondit questione propoita, animam cogitet, ne extraneis cogitationibus seducatur. *Quid* inquit, respondit ille, est anima ipsa, de qua tu loqueris? *Tu* suscipis per animam illam tuam, ut Genium rationis, vel saltem angelum aliquem intelligas? Ad quæ ego: Angelum non posse esse illius scientiæ originem, quoniam angelus devotandus in bonis & malis. Bonus enim angelus Ethioch, videlicet ista Arabibus, Chaldeis & Aegyptiis, qui hujus artis inventores fuerunt, vero fuisse confessor. Malos veros angelos omnes mendaciorum potius quam veritatis auctores esse, teste sacra scriptura. Ex his igitur, inquit ille, patet te ipsum non posse rationem principii discipulam, atque certè non in hac scientia reddere. *Cui* respondendo, corpus humanum non se habere ad animam suam, aut seruum ad suum Dominum. Potest enim Dominus seruum suum cum literis huc, atque illuc mittere, dum tamen ille sui Domini intentionem nullatenus percipiat. Patet etiam & pictor insensibilis picturam egregiam regi per seruum suum mittere, cum tamen servus iste penitus ignoret colorum mixtiones & symmetricas eorum proportionem. Sic etiam potest rex aliquis tributa populo suo imponere per alios, cum tamen ratio illatum impositionem sit solummodo ipsi regi cogitata. Non aliter nimirum potest quoque ipsum corpus prestare quod imperat animo de occultis suis, dum tamen corpus ejus nullo modo percipiat

percipiat istius actionis principia nisi per seos effectus. Hic ce auditis ipse me in medio quorundam Episcoporum & Diaconorum ad mensam quandam astantem vocavit, ubi plomam & atramentum accipiens mensuram Geomanticam composuit, & doctè admodum super ea dicitur, ita sane ut viderem, ipsum in scientia illa, me longè doctiorem atque expeditiorem esse, pro qua me acutus rantapud eum Jesuita. Atque ita finito pradiu cum bona ejus grata discessi, factus quoque postea visitavi per eipem ipsum esse Principem valde curiosum in scientiis peritum, peregrinis benignum & Tyrannidè nullo modo addiditum.

Hic itaque inter Jesuitas divulgatis valde cupiebat quidam ex illis in Philosophia prælector mecum confertis. Precibus igitur charissimi mei *Reinaudi*, insignis ingenii & modesti juvenis, motus illum ad huc, & gratiosè ab eo exceptus fui. *Ubi* postquam aliquot rerum Philosophicarum mentione facta fuerat, statim ille in questionem Geomanticam incedit, purans facile me facillimè redarguere vellet, quod enim inquit ille, non possibile est, ut per Geomantiam aliquis valeat, hinc vel illud animi prædicere, periculum, vel metem, et in itinere suo Romam versus suscepto immo incertum, quid quæritur participationis & communicationis inter animam illius, & tuam cum ambobus continerentur in corpore substantiam? Cui breviter hoc modo respondi: *Cuius* anima cuiusque corporis sit locus illa præcipua, dominium in corpore per ceteris habens, non aliter quam Sol in celo præ ceteris stellis, imo cum sit ipse Sol Microcosmi, cuiusque sit radius totum corpus dirigit, non dubium est, quin & ipse radius solis in visibilibus non aliter per corpus corporis invisibiliter ejaculetur, quam Sol ille celestis suos per cribrum elementarum præcipua inferiora et aspernit. Similiter, quemadmodum radiorum per speculum unius stelle ad aliam est relatio, quæ veluti per consultationem & applicationem res agentes in inferioribus tractant, nam post eorum communicationem effectus in inferioribus producit, sic etiam præcul dubio inter animam unius & animam alterius, quæ lucet suis visibilibus, radii emittuntur, & existens simul conjunguntur, ita ut si ve anima petitoris ipsa ipse petitor sit ille cui periculum imponitur, si ve sit illius amicus, quoniam est valde stricte, & quasi casus corporis sui per accidens hujus futurum periculum, nam quatenus est in unius animæ, est etiam futura & presentia in se cognoscere potest, & explicet secreta sui corporis futura anima ei applicanti, quæ ea proprio quæcunque castissime indicare non potuit, atque in anima illa quæritur & pacifice, ac ad iudicium præparata corporalis motione animæ, quæ valde in se habet, ac obediens prægnoscere, ac sine difficultate potest. *Præterea* *Olaus* *Magnus* in sua historia de Finlandia magna partem de consuetudinibus illius regionis attentionibus suspensus, inter quæ excessus hanc de Geomantia quædam differantiam. *Id* videlicet, cum quidam præregiones emossimæ illic viventes, ad eam accessisset, pro quædam amicorum suorum prædictam, motum operationis fuisse hujusmodi: *Genes*, quæ aliqua abia femina ei assillegentur, ubi unum ingressa est, absque ulla ratione horum tacite enunciatarum multitudine à corpore petentem ex ere factum, omni que per eandem tenens marculo bistere perens, facta est eandem subito voluti examinata. *Alio* autem pendente hoc exanimis motus corperis, in quo erat ab ingenio, in aliisque animalibus, ne tam attingerent. Per diu in dubio am posse, necesse est, sermo suo resurrexit, & veritatem de amicis petitoris prædicavit. *Quid* autem in se habet hoc ipsum, nisi quod anima, & nempe illius communicationem habebat, cum animo ab amicorum petitoris? Et quoniam semidiameter radiorum suorum, brevis erat ad exteriorem animam amicum, petitoris propinquum, eundem gradum, adeo ad complementum petitoris desiderium necesse erat, animam discedere à corpore, quæ usque in veniens locum, ubi communicationem & applicationem suam habere posset, cura radius animæ amicum amicum superius designatorum. Et procul dubio radii animales extra corpus se insensibiliter extendunt longe ultra extensionem radiorum visivorum, tam propter tenuitatem & puritatem essentialia, sua substantia, quam per media

dia elementaria absque impedimento, mare influentia penetrare possunt, quam propter formam suam celsitudinem & sublimem suam originis positionem. Aliquibus etiam aliis consimilibus objectionibus & solutionibus factis humaniter me amplexus est, jurans, se tanquam fratrem suum me habiturum, oransque, ut ipsum fratremque ejus sapiusculam visitarem: Id tamen, quod facere non potui propter subitanam meum ex civitate illa abitum ad *Ducem Guisii* tum temporis *Marsiliæ* degentem, qui promittit, ut ipsum fratremque ejus *Equitem Melitensem Mathematicas* scientias docerem. Concludimus itaque hanc artem esse scientiam immediate ab anima dependentem, ita quidem, ut ejus radix sit ipsa anima, ac proinde eam esse cæteris scientiis omnibus, quas quidem potest homo in hoc corruptibili mundo percipere, subtiliorem.

C A P. II.

De preparatione anime operantis ante projectionem.

Cum hæc scientia fundata sit super animam, certum atque manifestum est, nihil in ea præstari posse, nisi in quantum anima illud concedit: Quare requiritur, ut ille, qui in hac arte versari voluerit, priusquam exordium suæ projectionis faciat, bonam & illesam habeat conscientiam, ac ut corpus & spiritus sine perturbatione gubernentur, & ne pejus de alio, quam de seipso cogitet, nec debet animus ejus esse parvus in judicio, nec ad negationem magis, quam ad affirmationem propendere, sed esse iudex justus questionem propositæ: Denique in Deo potentissimum debet considerare, qui auctor est omnis scientiæ & veritatis, & orare ipsum, ut per hanc scientiam sibi concedatur veritatem invenire, quam desiderat core ejus cognoscere. Quibus omnibus ritè consideratis ac præmissis, animæque bene firmata in re proposita faciet immediate punctorum projectiones. Hinc igitur est, quod tanta fallacia atque incertitudo in hac arte oritur. Hinc etiam est, quod eadem istæ ars pro nihilo habetur, videlicet, quoniam quidam Aristarum nomina falso sibi tribuentes neglecto Deo, animæque suæ pacificatione, ac corporis voluptatibus minimè submotis, falso de rebus propositis judicant, atque hac ratione reddunt artem hanc occultam, valdeque profundam, ita contemptam, ut etiam pro omnium falsissima communiter reputetur. Non igitur est culpa aliqua in scientia, sed in professore: Scientiæ enim procul dubio omnes sunt verissimæ, professores autem earum multoties ambiguitatibus & angustiis propter vitiosas suas dispositiones impediuntur. Nam quis potest dubitare animam ad veram futuri cognitionem posse aliquam corporis partem facilius, quam ipsum totum corpus dirigere: cum percipiamus, ipsam ita gubernare totum corpus, ut quotidie & omni hora prævideat futura, nempe se tale negotium expediturum postera die, & vel equitatum ad hanc vel illam civitatem, aliaque facturum septimana sequenti, aut etiam se hoc vel ali-quo alio tempore uxorem duciturum, aut propositum & consilium suum aliud tali vel tali hora exequiturum, &c.

De projectione sedecim linearum, in quatuor ordines, primas quatuor figuris Geomanticas constituentes describam.

Præterquam ad harum linearum projectionem accedimus, quæ ex punctis constituntur regulas quasdam præmittimus, quibus rationem & modum harum scriberem explicabimus.

Regula I.

Non est Artiste faciendum de questione ullè iudicium pertinente ad rem aliquam, quam ipse jam tum ante cognitam & perspectum habet. Namque faciendo illud tensabit Deum atque scientiam istam divinam, & que rationem errabit.

Regula II.

Non computabis numerum punctorum alicujus lineæ: Nam illa ratione erit anima quodammodo in computatione perturbata.

Non debes questionem duplicem facere, sed eam formare solummodo pro cognitione unius rei, aliter forma tua adeo erit perturbata, ut nihil rectè judicare possis. Quare si quis in hac scientia operari voluerit, prius debet scribere operæ questionem propositam, ne aliter per intellectum suum perturbetur.

Regula III.

Non debet in hac scientia operari, nisi in re proposita faciet immediate punctorum projectiones. Hinc igitur est, quod tanta fallacia atque incertitudo in hac arte oritur. Hinc etiam est, quod eadem istæ ars pro nihilo habetur, videlicet, quoniam quidam Aristarum nomina falso sibi tribuentes neglecto Deo, animæque suæ pacificatione, ac corporis voluptatibus minimè submotis, falso de rebus propositis judicant, atque hac ratione reddunt artem hanc occultam, valdeque profundam, ita contemptam, ut etiam pro omnium falsissima communiter reputetur. Non igitur est culpa aliqua in scientia, sed in professore: Scientiæ enim procul dubio omnes sunt verissimæ, professores autem earum multoties ambiguitatibus & angustiis propter vitiosas suas dispositiones impediuntur. Nam quis potest dubitare animam ad veram futuri cognitionem posse aliquam corporis partem facilius, quam ipsum totum corpus dirigere: cum percipiamus, ipsam ita gubernare totum corpus, ut quotidie & omni hora prævideat futura, nempe se tale negotium expediturum postera die, & vel equitatum ad hanc vel illam civitatem, aliaque facturum septimana sequenti, aut etiam se hoc vel ali-quo alio tempore uxorem duciturum, aut propositum & consilium suum aliud tali vel tali hora exequiturum, &c.

Puncta autem cujuslibet lineæ ita per bina copulare & concarenare & debemus, à dextra versus sinistram progrediendo, ut in ejus extremitate verus finis sinistram duo puncta à concatenatione libera relinquuntur, aut saltem unicum: Atque hoc etiam faciendum est, cum omnibus prædictarum quatuor scutierum lineis, & provenient hac via quatuor primæ schematis Geomantici figuræ quatuor elementa cum eorum naturis & complexionibus representantes, si scilicet quatuor ventos, & quatuor mundi partes: nam quod ad elementa attinet, quatuor primæ lineæ significabunt elementum ignis, quatuor verò secundi ordinis denotabunt elementum æris, quatuor tertii ordinis elementum aquæ, & quatuor ultimæ elementum terræ: Figura nimirum ex qualibet serie produentium elementum significabunt suæ serie, quemadmodum in figura præcedenti *Caput Draconis* significabit ignem, *Cauda* vero ærem, *puer* aquam & *albus* terram. Hæ autem quatuor figuræ appellantur *Matres*, deo videlicet, quoniam ab iis producuntur omnes figuræ sequentes.

C A P. IV.

De cæterarum figurarum productione in themate Geomantico.

Notandum est, quod ex dictis matribus, quæ primas quatuor scuti Geomantici figuras constituunt *quatuor filia* quintam, sextam, septimam, & octavam figuram constituentes oriuntur, acceptis scorsum partibus omnibus matrum. Unde in superiori exemplo ex prima figura capimus | • • | ex secunda | • | ex tertia | • | ex quarta | • • | : Atque ita hæc quatuor partes simul conjunctæ generant primam filiam occupantem quintam domum producenda scilicet figuram quam conjunctionem vocant, cujus talis est forma : • Ex humeris matrum secunda filia domum sextam possidens nascitur, & sibi tertia, & ex pedibus quarta.

Primus autem nepos à duabus matribus primis derivatur, nam ejus caput consistit ex duobus capitibus illarum, &c. Ubi hæc sit regula generalis, quod ubi duo capita, humeri, sibi, vel pedes simul juncti impari numero producant numerum, videlicet tria, sibi non nisi unicum punctum exprimendum est in numero producendo; Ubi verò pares, sibi duo semper puncta sunt describenda. Verbi gratia: quoniam in prædictis capitibus primæ & secundæ matris non nisi tria puncta reperimus, ideo caput primi nepos nonam domum possidens unico puncto exprimimus.

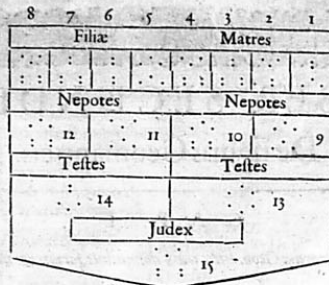
Similiter, quoniam matrum humeri parem numerum producant, ideo quoque nepotis prioris humeri binis punctis constabunt. Patetque etiam ejus tibiæ ex totidem punctis componi debent, pedes autem ejus unicum tantum punctum habebunt propter rationem prædictam.

Hæc eadem quoque ratione nepos secundus ex tertia & quarta matre consistit, nepos tertius & prima & secunda filia, & quartus ac ultimus ex duabus & ultimis filiabus.

Pari etiam modo duo testimonia ex quatuor nepotibus producuntur, quemadmodum & judex ex binis testimoniis.

Decima sexta denique & ultima figura in qua totius schematis seu scuti judicium later ex judice & prima matre constituitur. Atque hoc modo integrum totius schematis Geomantici scutum, ejusque domus impleri debent, ex quibus judicium in hac arte desumendum est.

LIBER

Yyyy 2

LIBER

LIBER

Harum autem figurarum alie sunt	} Ignæ, quæ habent ex plagis mundi Meridiem, videlicet	{ Rubens.
		{ Minor.
		{ Amiffio.
		{ Cauda Draconis.
	} Aëræ, quæ habent Orientem, videlicet	{ Latitia.
		{ Acquisitio.
		{ Puella.
		{ Coniunctio.
	} Aquæ, quæ habent feptentrionem, nempe	{ Populus.
		{ Via.
		{ Puer.
		{ Albus.
	} Terræ, quæ habent Occidentem, fcilicet	{ Major.
		{ Caput Draconis.
		{ Carcer.
		{ Triftitia.
Item harum figurarum alie sunt.	} Omnino bonæ & fortunatæ, nimirum	{ Major.
		{ Latitia.
		{ Caput Draconis.
		{ Albus.
	} Omnino malæ & infelices, nempe	{ Triftitia.
		{ Rubens.
		{ Puella.
		{ Amiffio.
	} Nec bonæ omnino, nec omnino malæ, fed inter mediæ, hoc eft, nec valde bonæ, nec valde malæ,	{ Cauda Draconis.
		{ Minor.
		{ Carcer.
		{ Populus.
		{ Via.
		{ Coniunctio.

Sed

Sed & funt harum figurarum quedam	} Fortes & ftabiles nimirum	{ Major.
		{ Acquisitio.
	} Debiles & mobiles fcilicet	{ Latitia.
		{ Puer.
	} Mediocres, hoc eft, nec fortes nec debiles	{ Albus.
		{ Caput Draconis.
		{ Minor.
		{ Amiffio.
		{ Triftitia.
		{ Puella.
		{ Rubens.
		{ Cauda Draconis.
		{ Populus.
		{ Via.
		{ Coniunctio.
		{ Carcer.

Regula I.

Figuræ ftabiles & firmæ faciunt rem ftabilem & firmam, five in bono five in malo, fecundum quod figuræ inveniuntur in bona aut in mala domo.

Regula II.

Debiles figuræ ita dicuntur, quoniam iudicium dant debiliter & fine ftabilitate, nec funt ita bonæ & ftabiles, quam mediocres, aut pro morbo aut pro incarcerato, aut pro gravida.

Regula III.

Mediocres figuræ dicuntur, quoniam locum habent inter fortes & debiles, ac iudicant quæftionem & petitionem mediocriter, hoc eft, nec totaliter in bonum, nec totaliter in malum.

CAP. II.

De duodecim primis fcuti Geomantici domibus.

PRIME duodecim fcuti Geomantici domus referuntur 12. fignis Zodiaci, quemadmodum in Astrologia intelligere debemus. Unde prima domus tam in Astrologia quam in Geomantia datur Arieti, eftque femper per fe domus mobilis, fcunda Tauro, eftque domus fixa, tertia Geminis eftque domus communis. Quarta Cancro eftque mobilis, Quinta Leoni, eftque fixa, Sexta Virgini, eftque communis, Septima Libra, eftque mobilis, Octava Scorpioni, eft fixa, Nona Sagittario, eftque communis, Decima Capricorno, eftque mobilis, Undecima Aquario, eftque fixa, Duodecima Pifcibus, eftque communis, id eft, nec fixa nec mobilis, fed media inter utramque. Atque notandum eft, quod, quando figuræ in his domibus funt, nihilominus tamen natura domus non mutetur, fed in femaneat, hoc eft, non mutabit naturam figni fui. Unde prima domus appellabitur Aries, & ficin cæteris, ita ut omnis domus, quamcumque figuram habeat, fit pro natura fua propria mobilis, fixa vel communis.

Regula

Regula I.
Domus mala figurat per se bonas facit malas per se autem malas facit bonas adhaec peiores & deteriores: E contra vero figurae bonae in bonis domibus sunt meliores.

Regula II.
Figura in domo contraria videlicet fixa in mobili, vel mobili in fixa, pejor redditur in iudicio. At fixa in domo fixa, vel mobili in mobili, fortorem reddit significativem.

Regula III.
Prima quarta & duodecima videlicet domus prima secunda & tertia, seu V. & II. semper tempus verum significabit, atque si in ceteris prout in Astrologia dictum est.

C A P. III.

De natura & significatione cuiuslibet subiecti figurarum, in quibuslibet figuris Geomaticis domo: Et primum De Amiffione.

Prima divitem, prudentem, proficuum, bonam finem, fortunatum receptionem rei desiderat, sed haec figura non est bona ad rem aliquam vendendam, est enim veritas.

Secunda, divitias, lucrum, proficuum bonam fortunam in mercatura, rei promissae receptionem, recuperationem rei dependit, incrementum omnium bonorum.

Tertia, bonam fortunam parentibus, bonos parentes, fratres, vicinos itinera bona, bonum sensum.

Quarta bonam patrimonium, bonam domum & familiam, in qua aliquis acquirere divitias, divitem patrem & dominantem, bonum finem omnium habere daturum.

Quinta proficuum si ex liberis suis, bonos liberos & divites, bonas literas, bonas vestimenta, pacem cordis, delicias cum mulieribus, fructus habere daturum.

Sexta longum morbum, qui tamen curabitur, bonas bestias, bonos servos & oviles.

Septima castam fecundam placabilem, bonam societatem, bonas mercantias pacem & reconciliationem cum inimicis, si ve sit in lite judiciali, si ve in bello.

Oitava restitutionem damni, mortem naturalem, proficuum in terra aliena, securitatem a timore mortis, inimicum, si fecerit & divitem.

Nona proficuum ex morte, viam salutem, timorem Dei, bonum & securum iter, bona beneficia, bonum formam, bonum statum in omnibus actibus, bonam devotionem in Deo, & Ecclesiam, bonum pro rebus Ecclesiasticis.

Decima proficuum Dominorum regis, omnes Dominos pacificos & felices, obtentionemque desiderii sui, ab iisdem beneficia utilia, bonam sententiam a iudice.

Undecima bonam fortunam, bonos amicos, lucrum in mercantia, subitanam proficuum receptionem.

Duodecima paupertatem & incarcerationem pro debitis, proficuum servorum & bestiarum, longam incarcerationem, bonum pro morbo, & ad recipienda debita.

Decima tertia damnum & mutationem proficui, bonum iter & acquisitionem in omni receptione, implementum desiderii absentis.

Decima quarta proficuum in re omni, quam aliquis sperat, longam vitam, fortunam, omnem utilitatem & bonitatem.

Decima quinta bonitatem in omni re, recuperationem rei perditae, retardationem itinerum.

Notandum, quod haec figura in prima domo indicat hominem formosum habentem flavescentes ac pulchros capillos, staturam corporis mediocrem, faciem rubram, & mutorem ac mercatorem.

II. De Amiffione.

Prima hominem audacem, instabilem, plenum criminis ac deceptionis, nihili receptionem.

Secunda damnum in mercantia & bonis suis, nihil lucri, damnum omnium bonorum ex latronibus.

Tertia inimicitiam inter propinquiores, parentes, fratres, & vicinos, fallaciam plenum, timorem in itinere.

Quarta fallitatem & damnum hereditatis ac patrimonii, malum finem civitatis aut domus.

Quinta damnum fructuum, hereditatum, malos liberos & mobiles, malas literas, nullam delectationem in amore fecundam levium.

Sexta evasione a morbo, damnum bestiarum, fugam servorum, similiter injuriam ac pravitatem.

Septima malam fecundam, litem cum suo Domino aut sodalibus, fecundam instabilem & luxuriosam, damnum in mercantia, latrones fugitivos, sodales inimicos, mutabiles, & deceptores, malam mutationem.

Oitava damnum ex morte, perditionem sensus, nihil proficui in loco quod aliquis vadit, pauperes inimicos, perditionem dotium mulierum.

Nona longam viam sine iucunditate, nihil scientiae, malum aliquod pro petitore ab Ecclesia.

Decima malos Dominos, perditionem honoris, dominii aut officii, Dominos instabiles, tribulationes regnorum, impedimenta honoris.

Undecima perditionem amicorum suorum, perditionem seu damnum in mercantia, falsam spem, amicos mutabiles & inutiles.

Duodecima damnum bestiarum, exitum de debitis, malam mutationem, exitum de carcere, amicos fallitatis plenos, mutabiles & derisores.

Decima tertia damnum & mutationem in superioritate seu magistratu aut gubernatione, malam fortunam.

Decima quarta damnum amicorum, magnum laborem in quacunque re.

Decima quinta nihili receptionem, malum finem.

Amiffio denotatin domo

Undeci-

Nota, quando hæc figura Amulio reperitur in prima domo, significat hominem pallidum, mendacem, rapacem, latronem.

III. De Lætitia.

Prima iudices, sapientes homines, bonam & rectam vitam, plenitudinem lætitia & exaltationis gaudium petitori in omnibus rebus.
Secunda multitudinem bonorum, vitam fidelitatis & gaudii plenam.
Tertia bonam fortunam in fratribus suis, nullum timorem Dei, bonum amorem fratrum, vicinorum, parentum, omnem lætitiam in re omni.

Quarta proficuum hereditatum & omnium rerum super terram, lætium finem, lætium in domibus, lætium parentum, hereditaria pacifica.

Quinta proficuum liberorum, longam vitam, lætiam in re omni, lætas ac jucundas literas & quædam lætiam feminatum & omnium bonorum.

Sexta servos, bestias emerfas emorbo, servos jucundos & hilares.

Septima bonas nuptias, proficuum sociorum seu ex sociis, victoriam ex causa femina hilans & casta, hilarem societatem, pacem & concordiam, bonam mutationem.

Lætitia
deno-
tat in
domo

Octava proficuum hereditatum à mortuis, evagationem ex pavore, lucrum & proficuum in loco, quò iur.

Nona itinera, timorem Dei, scientiam, fidelitatem, hilaritatem, sanctum hominem, Ecclesie negotia, bona nova, artes subiles, devotionem & amorem Ecclesie.

Decima exaltationem magnorum honorum, Episcoporum, & Prælatorum, auxilium à Dominis, officium lætum & hilare, pulchra templa, bonum iudicem, iustam & bonam sententiam, locum calidum.

Undecima bonam fortunam sodalium, proficuum bestiarum, lætiam, amorem, bonam spem de bono homine, hilares & bonos amicos, hominem prudentem & bonæ scientiæ, lucrum in mercatibus.

Duodecima proficuum bestiarum & servorum, egressum ex carcere, liberationem à carcere debitorum, ac ab omni tribulatione, pacem & reconciliationem inimicorum.

Decimatercia proficuum ex itinere à rege, à Domino, mutationem omnium bonorum.

Decima quarta bonam spem implendi suam voluntatem, lætam spem, perfectionem suæ voluntatis in gaudio & exaltatione.

Nota, quando hæc figura reperitur in prima domo, significat Episcopum, prælatum Ecclesie, religionem & Ecclesiasticum, longam barbaram, malum aliquod exultans in digito, manentem in locis altis.

De Tristitia.

Prima tristes cogitationes, debita, paupertas, occultum damnum, obligationes, carceres, impedimentum itineris, malam mutationem incredulum & sine spe.

Secunda fortunam, & mercantiam, avaritiam, damnum bonorum, infortunatum usurarium, malum honorem.

Tertia malum cum cognatis, odium tacitum cum vicinis & parentibus, impedimentum secretum in itinere.

Quarta perditionem hereditatum & in præhis, damnum domorum, tribulationem, malam domum, malam fortunam, pauperatem, patrem detrimens & damnum.

Quinta malos & pauperes liberos, falsas literas, tristitiam & angorem cordis, secretum in amore femininarum tristitiam, pauperes cibos & habitus.

Sexta novos servos, timorem captivitas & paupertatis, bestias timidæ ac inutiles, longum morbum aut mortem, pauperatem, injuriam abjectionem sine vulnere & confusione.

Septima malam feminam, hominem vicium, lationem de nocte, pauperem statum, damnum, malam mutationem, feminam tristitiam.

Octava pauperem de morte alterius, damnum in natione aliena, damnum ab absente.

Nona vitam sine proficuo, impedimentum in itinere & damnum, hominem sine fide & scientia, rudem intellectum, ruinam Ecclesie & beneficiorum.

Decima damnum & degradationem hominum, exaltationem malorum, damnum officiorum, Dominorum tristitiam, timorem regum & regem, falsam iudicem sententiam, casum de honore.

Undecima contemptorem amicum suum, malam fortunam, curæ durabit, sed tamen eum spe pauperem amicum, nullum defectum in mercantibus.

Duodecima, debita, inimicos, damnum, incarcerationem, longam aut mortem in carcere, inimicum, timidum & pauperem, tribulationem, timorem de obligationibus & debitis, longum morbum & inutibilem.

Decimatercia malum per viam ac tristitiam.

Decima quarta malam fortunam, pauperem, angorem & tribulationem, desperationem & omne malum irreparabile.

Nota, quando hæc figura reperitur in prima domo, significat hominem nigrum, habentem vestimenta læticia & ejus magisterium versatur in rebus nigris, & fecit ac vilibus.

V. De capite Draconis.

Prima bonam fortunam & dulcem, hominem sapientem, discretum prudentem, & qui tenet res suas secreta, ac habet cogitationem firmam & stabilem in omnibus bonis. Et est hæc figura naturâ suâ valde bona.

Secunda proficuum & lucrum in mercantia, divitias, bonam fortunam, & omnium rerum acquisitionem secretam.

Tertia bonos parentes, bonos vicinos, bonam fidem, retardationem itineris pro aliquo bono.

Quarta proficuum & acquisitionem hereditatum, bonam domum, bonum patrimonium, patrem discretum, bonum finem, pacem in suo magisterio.

Quinta amorem in infantum, bonos liberos, gaudium, literas secretas, feminas gravidas, honestè contentum amore femina, bonum amorem.

Sexta longum morbum, proficuum in re omni, servos secretos & discretos, bonas bestias & utiles, longum morbum & secretum.

Septima bonas nuptias, bonam feminam & castam, bonam societatem, inimicos subiles & fortes, bonam mutationem, bonum proficuum in mercantia, malum pro exitu.

Octava mortem aut morbum, lucrum denariorum, amorum, recuperationem rei perditæ, mortem secretam, receptionem pecuniarum de morte, securitatem à timore.

Nona itinera & reditum ejus, qui est extra patriam, literas, bonam credentiam, retardationem itineris, bonam fidem, hominem sanctum Ecclesia, scientiam in omnibus artibus, bonum pro Ecclesia, honorem.

Decima bonum iudicium, multitudinem denariorum, sapientem regem, magnum honorem domini & officii, multum divitiarum, consulationem gratiæ iudicis sententiamque discretam.

Undecima bonam fortunam, lætitiâ, bonos amicos & fideles, bonam spem, bonum lucrum.

Duodecima pauperatatem, longam incarcerationem, bonas bestias, bonas literas.

Decima tertia reditum illius, qui est extra patriam, proficuum Domini, bona nova absentis, proficuum & bonam mutationem.

Decima quarta bonam fortunam, bonam spem, longam vitam, proficuum per totum.

Nota, quando hæc figura est in prima domo, denotat Principem vel iudicem boni consilii, habentem pulchros capillos, qui est superbus.

VI. De

VI. De Cauda Draconis.

Prima malam acquisitionem, pauperatatem, malam viam, vexationem & iracundiam, nullam rei desideratæ acquisitionem, hominem pessimum & iracundum.

Secunda damnum bonorum omnium & infortunium in re omni.

Tertia augorem cognati & paucillum luci, malum fratrem, malos parentes & vicinos, malam viam, malum somnum, & totum malum.

Quarta malam domum, malas hereditates, decrementum proficui.

Quinta detrimentum a malis per malos liberos, per fructus, per inimicos, malos nuntios, malas literas, malos liberos, tristitiam cordis, vexationem & iram, dubium ne infans pereat in utero, nullos amores nec oscula, sed fixas & contentiones pro femina, ac omnia mala secundum domum.

Sexta mortem aut agritudinem, perturbationem bestiarum, malam fortunam, magnas agritudines, & angustias, malos servos & fugitivos, malum ad recipiendas dotes de feminis, injurias.

Septima malam feminam & furtivam, latrocinium, malum sodalem, feminam rixosam, luxuriosam, latrones, omne malum pro mercantia, aut pro omnire de itinere & nuntiis, nullam nisi malinventionem in loco, quò intenditaliquis ire & negotiari.

Octava mortem, perditionem bonorum, patrimonii, & hereditatis, damnum in regione aliena, pavorem, desperationem, damnum de morte, traditionem, damnum de inimico petitoris, iram & perturbationem.

Nona viam, egressum ex alto loco domini, malum iter & lachrymosum (Si duplicet, est malum signum proditiõis, verberum & vulnorum in via) malum somnum, malum Ecclesia, & pro hominibus Ecclesiasticis, artes & scientias inuiles; nam magisterium nihil boni aut proficui afferet.

Decima egressum de bono loco & de dominio, quod aliquis perdet, item dat signum aliquem victum esse, & de suis terris ac beneficiis expellum, minaturque omne malum secundum naturam domus.

Undecima spei inventionem, inimicorum pro amicis reputationem, amicos luxuriosos, malos, traditores, & mendaces, malam fortunam, damnum in mercantia, signum, quod res perdetur, reditum absentis, aut quod repelletur fortiori manu, malam spem, & in loco aliquem odium incurere.

Duodecima evasione & fugam pro debitis, mortem aegroto, egressum & carcere, damnum bestiarum, inimicum, pavorem, equum vulneratum, inimicos rebelles & feroces, traditores & deceptores.

Decima tertia malam recuperationem rei perditæ, mutationem de itinere, periculosa iram petitoris, lites & malam fortunam.

Decima quarta inimicos pro amicis, damnum in mercantia, malum finem pro aliqua petita, totum malum.

Nota, quando hæc figura reperitur in prima domo, denotat damnum, & hominem mediocris stature, rotundam faciem, longum nasum, magnum os, magnos dentes, caput calvum, magnam barbam.

VII. De Albo.

Prima rei desideratæ obtentionem seu consecutionem, letitiam, literas bonas, prudentem hominem, divitem, receptorem omnium bonorum, sed qui impedit viam pro aliquo bono res alias & utiles.

Secunda denarios & lucrum in mercantia, divitias in argento, rerum promissarum receptionem, multiplicationem in re omni.

Tertia implementum desiderii, bonos fratres, bonos cognatos, bonos parentes, bonos vicinos & benevolos, bonam fidem, bona nova, negotia paululum retardata.

Quarta multum proficium de patre & matre, bonam domum, bonum patrimonium, bonum fructum pro parte, bonum finem & letum.

Quinta bonos liberos, bonas literas, gaudium, bonos pisces albos, amplexus & oscula suis Dominæ five amatæ.

Sexta magnum, morbum proficium in bestis & servis, commodum & bonam fortunam in albis bestis.

Septima bonam feminam & pacificam, bonum proficium, proficium in mercantia, pacem ab inimicis, bonas nuptias & utiles.

Nota quod in talibus & morbum suum, securitatem à pavore, mutationem in natione aliena, divitias absenti, mutationem bonam & bonum iter.

Nona proficium in itinere, fidelitatem sed retardationem aliqualem itinens, bonas artes, hominem bene literatum, hominem sapientem Ecclesiæ, totius, hominem fidelem.

Decima gaudium, sanitatem, bonam fortunam, bonum regem & regno, si illa duplicatur in duodecima domo denotat inimicos regis, bonam sententiam à iudice, obtentionem pecuniarum à Domino, & bonum officium.

Undecima bonam fortunam, bonos amicos, proficium in mercantia, spem, pacem, & amorem.

Duodecima proficium bestiarum, bonos debitores, tardum egressum in carcere, debiles inimicos qui prenent pacem.

Decimatercia proficium in via, & ab aliquo Domino.

Decimatercia proficium amicorum & evasione ab inimicis.

Nota quod hæc figura in prima domo, significat hominem album, bene barbatum, & sepe referatur in rebibus, manetque iuxta aquam.

VIII. De Rubro.

Prima sanguinem, prælia, bella, hominem iracundum, plenum rabie, receptionem periculi ab igne & sanguine in itinere ac libi, inimicos & malam mutationem.

Secunda paupertatem, damnum pecuniarum per vim, res damnosas.

Tertia iracundiam, malam fidem, bonum fratrem, bonos amicos, iracundos suis patribus & parentibus ac vicinis.

Quarta sanguinem, siccitatem & ardorem in aëre, parum feminis, damnum parentibus, damnum hereditatis, & patrimonii ac omnium rerum firmarum, domorum combustionem, castellorum invasiones & expugnationes, effusionem sanguinis, omne malum, malum finem.

Quinta

Quinta malos liberos, malam vitam, malas literas, malos nuntios, mala nova, liberos truculentos & Cholericos in corde.

Sexta morbos de cholera rubra aut sanguine, ut Apostemata, ulcera, calcificationem sanguinis, bestiam malam, morsum canum rabidum, injurias, dejectiones, homines armatos.

Septima lites, bella, nuptias malas, falsam societatem, malam feminam, iracundam & rixosam, verbis contumeliosis infestantem, latrones, assassinatores, jurgia inimicorum publica, deceptiones & similia.

Octava sanguinolentiam, timorem, damnum hereditatum, damnum per vim, malam mortem per armam aut per ferrum, mortem in natione aliena, damnum inimicorum, pavorem de morte, damnum ei qui exit, omne malum absenti, impedimentum omnis lucri iter facientibus, ut potest qui non inveniunt quicquam proficium in loco, quod tendunt.

Nona falsitatem, malam viam, latrones in via, corruptionem in via, hominem male fidei, parvam scientiam in sua arte, aut magisterio, violentiam in Ecclesia, egressionem de beneficiis & mendaciam.

Decima malum in actione sui Domini, falsam justitiam, iracundiam & recordiam Domini, malum pro regno, malum proficium, egressum officio per violentiam, recusationem domini, malam iudicis sententiam, executionem mortalem.

Undecima rigorem & litem, recusationem Domini, malam fortunam, malos officarios, malos liberos, malam spem, malum in mercantia amicorum, & in habente dominium.

Duodecima inimicos, debita, malam cogitationem, damnum, mortem in carcere, bestias malas, conditionem vitiofo datam, damnum per bestias, inimicos, feroces & iracundos, malos carceres more inferorum, morbos, incarcerationem aut mortem incarcerationati, rigorem iustitiae.

Decimatercia, damnum Domini, malum iter, & mutationem, damnum pro absentes, brevem vitam pro eo, qui abscondit sese ab inimicis suis.

Decima quarta damnum & iracundiam, paupertatem, malam fortunam, cumulationem mali, nihil receptionem de rebus desideratis, malum pro omni negotio, atque hoc fit proficium Geomantici domo, quando generatur à figuris malis, vel vis forciatur.

Nota, quando hæc figura præcedens est in prima domo, significat hominem rubrum, & callidæ loquelæ, prælia desiderantem, & delectantem sese vel gaudentem effusione sanguinis, & cuius magisterium pertinet ad ignem.

IX. De

IX. De Puero.

- Prima* gaudium, spem, nuptias, hilarem more infantis, qui nihil nisi canere ac tempus fallere Musica & societate mulierum amat.
- Secunda* proficuum in mercantia, bonam fortunam, lucrum bonum, societatem feminarum, debitorum receptionem.
- Tertia* lætitiæ ratione fratris & vicini, vicinos charos & hilares, bonum iter, bonum somnium & nova jucunda.
- Quarta* prælia, nullam rei qua sitæ acquisitionem, recusationem rei, quam quis desiderat, aquam.
- Quinta* gaudium, bonos liberos, nuntia & literas, bona nova, delectationes, amorem & delicias cum feminis, instrumenta Musica.
- Sexta* bonos servos, stultas feminas, filios fornicationis, bonas bestias, longos seu diuturnos morbos.
- Septima*, malas feminas & stultas, fornicationem & malam societatem, nuptias liberorum.
- Octava* mortem & morbos.
- Nona* iter per terram, falsam credentiam, lubricitatem Ecclesiæ.
- Decima* litem pro femina, aut pro servis, aut liberis in iudicio seu ante iudicem, servitium alicuius Domini.
- Undecima* gaudium, fortunam, bonum amorem, amorem feminarum & hominum pro luxuria.
- Duodecima*, Victoriæ, malum hominem, periculum, carceres, defectum illius rei, quæ quaritur, bonas bestias, inimicos fortes & malos.
- Decima tertia* gaudium & proficuum provenientia de magnis hominibus, literas, nuntios, vitam, gaudium & itinera.
- Decima quarta* periculum ad postea bonum finem, bene bibere, bene comedere, nuntios & amores.
- Decima quinta*, temperantiam, proficuum de omnibus rebus, & complementum bonorum.
- Decima sexta*, omne bonum.

Nota, quando est hæc figura in prima domo, significat hominem juvenem, pulchrum, & boni vultus sine barba, luxuriosum, instrumenta, & Musicam amantem, Monachos, Hypocritas & scholares.

X. De Puella.

- Prima* lætitiæ amicorum, victus, infantes habere, verba lubrica & luxuriosa, mendaces, plenos loquelæ superfluz.
- Secunda* proficuum, inclinationem ad prodigalitatem.
- Tertia* amores parentum, bonam societatem, bonos cognatos, multum loquelæ, lassitudinem in itinere, & nonnunquam latrones.
- Quarta* proficuum in magistris amoris, de patre & matre, pro hereditatibus, parvos fructus, loquelas, luxuriosas & inhonestas in domo.
- Quinta* liberis lætos, nuntios, literas, delicias, verba superflua de luxuria, amores feminarum, mendaces, vilēs.
- Sexta* malas feminas, morbum servorum, lucrum in bestijs, servis, plenos loquelæ jactabunda & luxuriose, morbos, videlicet ulcera, tumores, contusiones, & similia.

Septima

- Septima* nuptias, proficuum sodalium, gaudia feminarum, multorum verborum & luxuriosorum, meretricies & feminas inhonestas, quæ tangunt alios præter meritum.
- Octava* mortem parentum aut sororum, hereditates mortuorum, multa verba, mortem servorum in regione exotica.
- Puella denotat in domo* *Nona* proficuum in via, multum sensus, hominem magis amantem lætitiæ & hilaritatem, quam preces & cultum divinum, formia, nota non multum valentia, bonum intellectum in suo magisterio, o-vantem, processum & perturbationem pro Ecclesiæ.
- Decima* lætitiæ & proficuum in via de Domino, bonum Domino & officijs, sed multum loquelæ ante dicta.
- Undecima*, bonos amicos, proficuum de servis & bestijs ac bonam fortunam, multum loquelæ, appetentes luxuriam & fornicationem.
- Duodecima* loquelatorem, proficuum de bestijs & servis, inimicos plenos litis, bestias fatis bonas.
- Decima tertia* proficuum in via & itinere proficuum a Dominis quibusdam.
- Decima quarta* bonam fortunam proficuum in periculo.
- Nota*, quando invenitur hæc figura in prima domo, denotat hominem habentem parvulum corpus, & curtum collum, magnum caput, dentes male ordi-natos, seu dispositos, subtile ingenium.
- De Magore fortuna.**
- Prima* cogitationes regum, thesauros, senes, hominem bonæ vitæ, bonam fortunam, in re omni proficuum & honorem petitoris, statum diuturnum, bonam spem.
- Secunda* divitias, lucrum & specialiter in bestijs, hominem divitem, bene fortunatum, omnium acquisitionem, gaudium, sensum acqui-rendi.
- Tertia* bonum iter, sed aliquantulum tardum, bonum fratrem, bonos & divites parentes, bonum somnium, bona nova, lætitiæ, proficuum.
- Quarta* bonum patrimonium, acquisitionem hereditatum magnorum Dominorum, thesauros in terra absconditos, bonam domum, magnum commodum in omni re firma, bonum finem, bonum patrem & matrem.
- Quinta* bonos liberos, bona nuntia, bonas literas, bonum amorem cum uxore, securitatem cordis, mutationem & honores.
- Sexta* longum morbum & dolorem, bonas bestias, servos bonos, fideles & stabiles.
- Septima* bonas nuptias, bonam feminam & castam ac prudentem, magnas divitias, victorem inimicorum suorum tam in processu le-næ de quali quàm in præliis, fortes inimicos & stabiles, bonum in mercantia, inventionem sui desiderii in regionibus exoticis, congregatio-nem hominum & feminarum.
- Octava* divites inimicos, divitias a mortuis, proficuum in regione alie-na; ubi nota, quod figura hæc est bona, sed domus est pessima.
- Nona* itinera bona, si modo non sint tarda, bona formia.

Aaaaa

Decima

Decima, bonum iudicium, bonam sententiam in loco, ubi reduplicatur, reges pacificos regnumque pacificum, firmum statum Domino, acquisitionem petitionis, primum & honorem durabilem à Dominis.

Undecima bonam fortunam, nobiles, & fideles amicos, proficuum in mercantia, bonam spem divitiarum à Rege & Principe, gaudium & lætiam.

Duodecima equos, bonas bestias, & utiles, longam & periculofam incarcerationem, periculofum morbum, longa debita, & longas tribulationes, fortes inimicos, malum pro itinere.

Decima tertia bonum iter & utile, acquisitionem à Rege, absentiam, felicitatem in divitiis & lætiam.

Decima quarta liberationem à morbis, exitum à carcere & debitis, bonam fortunam, subitanas divitiis absenti, bonam societatem, bonos amicos, securitatem in spe.

Decima quinta bonum iudicium, bonum finem, bonum eventum pro lætitiis, & si sit de bonis testimoniis, dabit petitori securitatem in omnibus bonis, & testatur bonum in loco, ubi duplicatur.

Nota, quando major est in prima domo, significat senem, mercatorem panonum preciosorum, affabilem, mediocri staturæ, bene vestitum, bonos capillos.

XII. De Minori fortuna.

Prima bonitatem, bonum iter ad Principes & Dominos, hominem divitem & fortunatum, item Regem, Principem, Ducem, hominem magnæ auctoritatis, scientiam, bonas bestias, bonam uxorem & humilem.

Secunda acquisitionem domas à Domino aut viro magno, & quidem sine labore.

Tertia bonos fratres, ac divitiis & proficuum ab eis, bonos vicinos, bonam scientiam, ac bonam fidem, bona itinera, & præcipue per mare, bonam fecundam.

Quarta thesauros regum aut magnatum, bona itinera ad parentes, nobilem hereditatem, & hereditatum acquisitionem.

Quinta bonos liberos, bona nova, bonum iter versus liberos, gaudium & solatium, itinera utilia, jucunditates & delicias nobilium.

Sexta morbos regum & principum injuriasque ipsorum ab aliis Dominis, item vicium ab eis, timorem perdendæ dominationis suæ aut regni, servos superbos.

Septima bonam fecundam pulchram & divitem, sed dubium erit, ne stulto amore perdat, homicidium à magno homine perpetratum, filio denotat nobilitatem matrimonii & bona itinera.

Oitava mortem regum, aut timorem regum, ita utile, qui questionem facit, timeat eos, timorem sensus perdendi, & si Rubeus in septima domo reperitur, mortem per effusionem sanguinis, non bonum egredi à patria vel iter facere, timenda enim est incarcerationio aut mors violenta.

Nona, bonum iter, bonam affinitatem regum aut prælatorum ad gratiam obtinendam, hominem fidelem, bonæ fidei Deumque timentem.

Decima

Minor fortuna denotat in domo

Decima bonum Regem & regnantem bonis virtutibus ac victoria, bonum ad migrationem per mare & itinera faciendam, acquisitionem rei à Principe aut Rege, acquisitionem proficui amore iudicis, lucrum & honorem.

Undecima bonam spem, bonos amicos, bonam fortunam, bonam societatem, proficuum in bestiis & servis.

Duodecima bonas bestias, egressum à carcere, pauperatorem petitoris, & pro illa, ubi duplicatur, ac præcipue in decima domo, denotat regiam missionem regni aut per se aut per liberos suos.

Decima tertia proficuum in via, & acquisitionem petitionis à Domino aliquo.

Decima quarta longam vitam, bonam fortunam, proficuum in re, de qua sperat.

Decima quinta bonum eventum in omnibus rebus bonis, bonum finem, bonam societatem, honorem ac gloriam.

Nota, Minor in prima domo, significat Regem aut Reginam, hominem pulchrum & animosum, vestitum rubedine, qui volet sæpe peregrinari, regiturque auro.

XIII. De Populo.

Prima multitudinem cogitationum aquæ, iterum, populorum & gentium.

Secunda cum bonis multitudinem fortunæ, divitiarum; cum malis multitudinem inconvenientiæ.

Tertia multitudinem parentum, vicinorum, itinerum parvulorum tam bonorum quam malorum secundum naturam figurarum.

Quarta multitudinem aquarum, laborum pro hereditate, fructuum secundum figuras.

Quinta multitudinem liberorum, literarum & nuntiorum, lætitiæ aut doloris, osculorum & amplexuum, congregationis populorum pro delitiis & gaudiis, fructuum, secundum figuras, & sic in cæteris secundum figuras.

Sexta multitudinem bestiarum, servorum, ægritudinum, in injuriarum & cætera secundum figuras.

Septima multitudinem populorum congregatorum, fecundarum, inimicorum, injuriarum aut bonorum secundum naturam figurarum.

Populus denotat in domo

Oitava multitudinem populorum congregatorum pro morte aut pro multitudine bonorum aut malorum, secundum bonitatem aut malitiam figurarum.

Nona multitudinem iterum, somniorum, scientiarum, populorum in via, mutationum.

Decima multitudinem inimicorum regum, gentium ante iudices, doctrinarum, congregationem pro bono, aut pro malo, secundum figuras.

Undecima multitudinem amicorum, bonæ fortunæ, bestiarum, servorum, liberorum, aut inconvenientiarum, secundum naturam figurarum, quæ in vicinia fuerint reperta.

Duodecima multitudinem inimicorum, inconvenientiæ, gravis incarcerationionis, lachrymarum, debitorum, bestiarum, servorum.

Aaaaa 2

Deci-

Decimatertia multitudinem proficui illi, qui ad Magnatum alique[m] vadit, damni, mutationis, & similitum.

Decima quarta multitudinem populorum congregatorum, aut pro bono, aut pro malo, secundum figuras illi vicinas.

Decima quinta multitudinem boni aut mali petitori, congregationis populorum pro bono, aut pro malo, secundum figuras, ex quibus provenit, namque si veniat ex bonis figuris, multum boni denotat, si ex malis, contrarium.

Nota, quod hæc figura in prima domo inventa, significat mercatorem diversarum rerum per rura transeuntem.

XIV. De Via.

Prima bonum iter, parum proficui, cogitationes parvorum fructuum.

Secunda damnum, aut lucrum, secundum vicinas figuras.

Tertia fratres, vicinos, aquam; bonum iter, levia negotia, itinera pro fratre aut cognatis, comparationem divitiarum.

Quarta parentes, labores, terras, occultationem rerum macularum, finem rerum, paupertatem, pauperes parentes, pauperes hereditates.

Quinta literas, nuntios, parvi momenti, parvos fructus, pauperem habitum, pauperes infantes, parum lætitiæ.

Sexta pauperes bestias, malam fortunam, servos instabiles, subitaneum morbi incrementum, liberationem à morbo, infortunium bestiarum.

Septima latrones, pauperes feminas, parum sensus, pauperes inimicos ac debiles, meretricem, mortem latronum.

Octava, paupertatem in aliena terra, damnum hereditatum à morte provenientium.

Nona mutationem literarum, nuncios parvæ scientiæ, bonum iter, beneficium Ecclesiæ, paucitatem lucri & proficui.

Decima parvula officia, parum lucri à Dominis & feminis nobilibus, iudicem senem, parum sapientiæ, damnum alicujus rei.

Undecima pauperes amicos, parvulam fortunam, parum proficui, dona mercantiæ & lætitiæ literas.

Duodecima bestias inutiles, pauperes amicos, egressum levem è carcere, liberationem à debitis aut à miseria, & nonnunquam mortem in carcere, secundum bonas aut malas figuras vicinas, & ex quibus generatur.

Decimatertia proficuum iterum & mutationum.

Decima quarta damnum & egressum ex aliquare, secundum figuras bonas vel malas.

Decima quinta, viam, bonum exitum, secundum figuras, ex quibus venit.

Nota, quod quando via reperitur in prima domo, significat hominem mutabilem, falsum & pauperem.

XV. De

XV. De Conjunctione.

Prima, in homine sensum, bonam loquelam & eloquentiam, subtilitatem, artem & bonitatem, & si jungatur cum bonis figuris, bonitatem cordis & amicorum.

Secunda acquisitionem bonæ fortunæ, proficuum in mercantia.

Tertia bonum sensum cognatorum, congregationem parentum & vicinorum.

Quarta bonam vitam, bonum finem, bonum amicum, proficuum hereditatum & in processu legali, literas pro hereditate.

Quinta literas, nuntios, congregationem bonorum.

Sexta, longum morbum, malos servos & latrones.

Septima nuptias, bonam congregationem, latrones & inimicos subtiles ac eloquentes, si ve sit in lite, si ve in prælio.

Octava congregationem ad dividendam rem mortuorum.

Nona scientiam, malam viam, latrones in via, scientiam & eloquentiam in Clericis & hominibus Ecclesiasticis.

Decima servitium Dominorum, Regum, & proficuum in magisterio seu professione.

Undecima bonam fortunam, congregationem omnium rerum, conjunctionem amorum.

Duodecima carceres, malam viam, malam congregationem hominum & malam vitam.

Decimatertia bonum & proficuum de suo Domino.

Decima quarta multum fortunæ pro amore, multum fortunæ & laboris.

Decima quinta bonam fortunam in bonis, & in malis malam secundum figuras.

Nota, quando hæc figura reperitur in prima domo, significat, hominem prudentem, scribam, aut occupatum in officio pecuniarum, corpus mediocre, tam cito fortunam suam consumentem quam acquirentem, scientem in aribus liberalibus, & sic in cæteris.

XVI. De Carcere.

Prima, damnum & incarcerationem hominum, timidum, triste, tristitia[m] cordis, secretas cogitationes, impedimentum itineris peregrini.

Secunda, asservationem rerum omnium secretarum, & cogitationes amore pecuniæ.

Tertia, amorem parentum & proficui, amorem Dei, impedimentum & retardationem itineris, fratres & vicinos avaros.

Quarta, hereditates, thesauros absconditos, domus subterraneas, locum occultum & obscurum, bonas hereditates.

Quinta, paucos liberos, feminam gravidam, scriptiones literarum & nuntios, homines rudes, crudos cibos, sordida vestimenta, traditorios amores.

Sexta, morbum in carcere, feminam gravidam, servum inutilem, malum hominem & feminam, mortem aut longum morbum, morbum in loco secreto hominis, bruta mala & inutilia.

Carcer
deno-
tat in
domo

Septima, accidentia, malam societatem, adulterium & fornicationem secretam foeminae alterius, inimicos occultos, latronem vilem, qui capitur in suo latrocinio, naves euntes super aquam.

Oitava, mortem, hereditatem mortuorum, malum proficuum in terra aliena, timorem mortis.

Nona, viam seu iter ex patria, mortem, literas, & scientias secretas, vias secretas, impedimenta in via, tristitia in Ecclesia, somnia tristitia & periculosa, bonum sensum.

Decima, bonam fortunam, fortitudinem domini, iudicem tristem, sententias secretas, officia inhonesta.

Undecima, proficuum amicorum, parum proficui Dominorum, proficuum in mercantia peritiora, congregationem bonorum regum.

Duodecima, carceres, debita, sepulchra, bestias malas, morbum incurabilem, incarcerationem longam & debita longa, inimicos occultos, sed natura sua timidos.

Decima tertia, proficuum itinerum, fratrum & amicorum, congregationem bonorum, cogitationes tristes & secretas.

Decima quarta, diversas cogitationes, incarcerationes cum tristitia & dolore ac labore, debita & obligationes, haecque praecipue, quando non est de bonis parentibus.

Decima quinta, multitudinem ignis & destructionum.

Nota, quando haec figura est in prima domo, significat hominem nigrum grosso capite, capillis crispis, & frequenter fabros lignarios, aut aliter in lignis operantes.

Regula generalis.

Notandum est per quamlibet domum promitti bonum aut malum, proficuum aut damnum, secundum naturam figurarum, quibus conjungitur figura cuiusque domus, aut à quibus generatur.

C A P. IV.

De significatione 16. figurarum, quando se duplicant in quaestione, hoc est, quando similes figurae in diversis domibus reperuntur, ut duae viae, duo populi, &c.

Secunda locum, & praecipue, si fuerit fortunata fixa, si contraria contrarium indicat, id quod observandum est etiam per omnes caeteras domus.

Tertia rem bonam inter cognatum, fratres aut parentes, sorores aut vicinos.

Quarta malam mutationem sed tamen non ultra modum, nisi sit Cauda Draconis.

Quinta laetitiam, socios bibaces & edaces, nova vestimenta, Musicam, melodiam, rem antiquam, bonum ad animi sententiam, ita ut ne voto quidem melius sese habere res possit, nisi sit Cauda Draconis.

Sexta

Sexta, morbum, tribulationem, timorem.

Septima, res timidas gratia exercitus aut foeminae mala, omnique bonum, nisi Cauda aut Via ibi existant, quae denotant in hac domo omne malum, nisi quaestio sit facta pro congregatione, vel nuptiis & inimicis, nam aliter periculum ostendunt.

Oitava malum, magnam iram, aut mortem aut contusionem, damnatum, verba injuriosa, tribulationes malas, sed si bona sit figura, significat acquisitionem hereditatum mortuorum.

Nona aliquid bonum, mutationem firmam & stabilem adquirendam rem aliquid pro alio, ac tractandum aliquid negotium religiosum aut Ecclesiae, aut cum gentibus seu hominibus Ecclesiasticis, aut cum nuntiis, aut iis, qui de peregrinatione redeunt, nisi Cauda & Rubens sint in quaestione facta pro itinere.

Decima totum bonum, ita ut res se melius habere non possit, & maxime pro honore & dignitate acquirenda, nisi adsit Cauda & Rubens.

Undecima bonum, ita ut non sit melior in quaestione; nam significat spem, bonum amicum, modum ut sit Major, Via, vel Acquisitio.

Duodecima petitorum deventurum in quamdam tribulationem, aut morbum gravem, aut damnum alicujus rei, aut detrimentum ex inimicis: neque potest sese res pejus habere, quam si sit Cauda.

Tertia lucrum à parentibus, videlicet fratribus, fororibus aut vicinis, si bona sit figura, si verò mala, contrarium.

Quarta quod petitor cogitat lucrari de patre suo, aut de magno aliquo Domino, si bona est figura, sin mala, malum.

Quinta quod petitor cogitat de lucrando victu, aut panis, aut de nuntiis, qui venient ei cum literis, aut de damno per ignem.

Sexta morbum futurum familiae, aut aliquid damnum, aut pavorem, aut magnam tribulationem, aut morbum, aut aliquam rem malam.

Septima nuptias, damnum à foemina, magnam inimicitiam pro petitore, aut latrocinium, aut cogitationes foeminarum per concupiscentiam, seu luxuriam, aut rixas, verba minacia, mutationem de loco in locum.

Oitava aeditum absentes, aut alicujus alterius ex familia.

Nona lucrum petitori, religiosum aut Ecclesiasticum, aut presbyterum, aut rem aliam similem.

Decima artes Negromanticas, aut quod petitor ibit pro conciliando amore alicujus foeminae, aut Domini, aut magnam Majestatem, aut scientias secundum figuras bonas aut malas.

Undecima fortunam in illa domo, aut in familia, aut per familiam, aut per lucrum, aut amicos, aut mercantiam; nam haec est vis & potestas totius quaestionis.

Duodecima incarcerationem alicujus ex familia, aut gravem morbum, gravem molestationem, aut destructionem illius à familia, quam tu lucratus es, magna accidentia, aut tribulationem & angorem futurum.

Quarta fratres, sorores, sodales, vicinos, nuntios ad petitorum, lucrum pro iis, qui petunt aut damnum secundum naturam figurarum.

Quinta gaudium, laetitiam, nova velocia de amicis, literas & nuntios.

Sexta

Figura
in
prima
domo
in-
ven-
ta,
seu
exis-
tens
si-
gni-
ficat,
quando
se
duplicat
in
domo

Figura
existens
in
domo
secunda
signifi-
cat,
quando
duplicat
se
in
domo

Figura
tertie
domus
signifi-
cat, du-
plicans
se in
domo

Sexta tribulationem, morbos, timorem aliquem, damnum per fer-
rum, aut machinam, aut inimicos malos.

Septima jurgia, mutationem de loco, & quod odium & discordia erit
inter fratrem & sororem, iram petitoris, nuptias, &c.

Octava mortem aut periculum temporis præteriti, cogitationem de
fœmina, aut de suis inimicis, aut pavorem, & lucrum futurum ex
cogitationibus malis.

Nona occasionem Clericorum, magna itinera facienda, beneficia Ec-
clesiæ, magnam aliquem prælatum aut honorem.

Decima quod fratres & sorores perveniant ad aliquas artes, aut ma-
gnas nuptias, aut magnam dominationem, aut quod debeant fieri
magni prælati, aut ad honorem exaltari.

Undecima fortunam aut bonum favorem alicujus.

Duodecima in incarcerationem, longum morbum, occupationem aut
ingressum in tribulationem, ex qua non facilis erit exitus.

Quinta quod pater gaudebit cum filiis, aut quod avunculus, aut co-
gnatus, aut aliquis amicus, aut pater lucraturus sit per liberos suos.

Sexta, quod pater brevi in morbum incidet, aut quod labetur in ma-
gnam laborem in domo sua, aut in oppido ubi habitat.

Septima nuptias aut inimicos, aut luxuriam, aut mutationem de statu,
aut mutationem terre.

Octava, mortalitatem ingressuram in terram & hereditatem petito-
ris, aut aliquam tribulationem aut si extra patriam est, reditum.

Nona mortem presbyterorum aut dampnum eorum in Ecclesiâ.

Decima honorem petitoris, lucrum, divitias & honorem.

Undecima, petitorum esse fortunatum in re aliqua, & proficuum in re,
ita, ut subito in ea proficiet, & quidem per aliquem amicum suum,
aut aliquis ex amicis petitoris dabit literas habitantibus in domo
ejus, quæ afferent petitori multum proficui.

Duodecima longum anorem & tristitiam, morbum, invidiam, prodi-
tionem terre alicujus Domini, aut alicujus de sanguine ejus, sed si
figura sit bona, non tantum nocet.

Sexta morbum per confusionem aut corrosionem, aut hujusmodi a-
liis viis, aut nova de liberis, comprehensionem aliquarum bestia-
rum parvularum.

Septima congregationem pro nuptiis aut mercantia, gaudium amico-
rum, fortunam pro fœminis & infantibus.

Octava mortalitatem, & periculum alicujus mali venturi, reditum
absentis, & literas gaudii, lucrum aut literas.

Nona filium petitoris futurum esse Clericum aut presbyterum de Ec-
clesiâ aut religiosum, aut quod faciet magnam viam & longam, aut
habebit magnum gaudium per honorem Ecclesiæ, hoc est, per ho-
minem Ecclesiæ.

Decima, quod filius habebit dominationem, & quod mater & soror
gaudebunt aut invenient gaudium, aut aliquam assistentiam de ho-
nore, aut lucrum de Domino, aut prælatum, aut quod erit iudex
aut Magister.

Undecima quod filius habebit dominum aut fortunam super inimicos
suos, aut in mercantia aut in re simili aut nuntius, aut quod amici e-
jus gaudebunt de liberis.

Duode-

Figura
quinte
domus
signifi-
cat,
quando
se duplicat
in
domo

Duodecima morbum, incarcerationem, magnos inimicos infantibus,
aut aliquod damnum pro petitore, aut peregrini gaudebunt.

Septima morbum, & quod servus, aut fœmina petitoris aut sodalis ejus
subito irascitur, & veniet inter inimicos, aut quod petitor & fœ-
mina ejus cadent in manus latronum, aut infamiam, quæ pro posse
tamen effugiet.

Octava quod servus, aut bestia petitoris cadent in periculum aut tribu-
lationem, dolorem aut tristitiam, & quod verberabitur, aut perdet
aliquam rem, & absens erit in societate inimicorum domus, aut fœ-
mina petitoris erit familiaris cum aliquo alio.

Nona quod servus aut bestia petitoris facient viam fortunatam, quod
morbis accident Clericis, aut impediunt exaltationem, aut servi so-
cietatem Clericorum habebunt, & præcipue si sint bonæ & fortu-
nata figura, ut Acquisitio & Major.

Decima, quod, qui manebunt in loco, de quo questio est facta, erunt a-
groti aut oppressi ab aliquo Domino.

Undecima fortunam, & quod invidentur ei inimici.

Duodecima morbum bestiarum, aut quod ipse petitor cadet in mor-
bum aut occupabit carceres & damnum habebit aut per bestias
inutiles aut per longum iter.

Octava mortem fœminarum & inimicorum omniumque illarum re-
rum, quæ pertinent ad septimam domum, videlicet mercantiam
perditam, &c.

Nona sodalem petitoris reversurum in patriam, & quod Clerici erunt
inimici petitori, ac quod fœmina ejus ingrediatur in religionem aut
in longam viam.

Decima honores iis, qui representantur in septima domo, & quod ser-
vus petitoris erit familiaris fœminæ ejus, aut ejus inimicis.

Undecima quod amicus statim erit inimicus, & quod aliquis statim e-
rit amicus petitori, quod in aliqua re lucrabitur, & tamen aliquid da-
mni habebit ab amico suo.

Duodecima occupationem magnarum bestiarum, & quod in gravem
a longum morbum incidet, aut in incarcerationem, aut longum iter,
aut pauperatatem, aut quod literæ aliquæ afferent ei damnum brevi
tempore, quæ debent ad probationem bene & secreto servari.

Nona quod iudex inimicorum aut fœminæ aut amici petitoris perve-
niat ad magnam exaltationem in Ecclesiâ, aut absens erit in via,
aut mors alicui minatur.

Decima dampnum pro petitore, aut mortem Domini, aut defectum in
bona voluntate, aut impedimentum alicujus rei, aut absentiam a-
licujus Domini.

Undecima mortem petitoris, aut quod comparabit rem aliquam, aut
hereditatem mortui, aut quod absens acquirat amicos, aut quod a-
mici compefcent odium petitoris.

Duodecima inimicos secretos petitoris, qui laborant fortiter eum gra-
vare, aut quod absens sit in carceribus aut a grotus, aut quod incar-
ceratus morietur.

Figura
sextæ
domus
signifi-
cat,
quando
duplicat
se in
domo

Figura
septimæ
domus
signifi-
cat,
quando
duplicat
se in do-
mo

Figura
octavæ
domus
signifi-
cat,
quando
duplicat
se in do-
mo

Figura
nona
domus
signifi-
cat,
quando
se duplicat
in
domo
Figura
domus
decime
signifi-
cat,
quando
duplicat
se in
domo

Decima quod amici fient presbyteri, aut Clerici, aut quod petitor subitò uxorem ducet, aut quod nuntii veniant ab aliquo loco, aut à matre petitoris.

Undecima viam foeminarum, aut quod Clericus erit amicus tibi, aut quod tua fortuna erit in Ecclesia, aut quod habebis possessionem in ordine Ecclesiæ.

Duodecima tristitiam viæ petitori, aut quod habebit malum ab equo suo, aut quod incarcerabunt Clericos, & est locus malus petitori.

Undecima domum aut locum alicujus Domini, complementum suæ fortunæ & spei, aut quod amicus Domini cuidam magno fiet, per quem erit fortunatus.

Duodecima quod petitor erit brevi, in tribulatione magna aut morbo, aut incarcerabitur, aut quod inimicus ejus erit factus presbyter, & quod petitor habebit magnam damnationem alicujus rei ex parte beftiarum.

Figura existens in domo undecima significat, quando sese duplicat in domo duodecima, carcerem, odium inimicorum, rem similem, aut per hanc duplicationem erit quæsitio fortunata petitori.

Regula.

Secundum naturam figuræ sit rei promissio, aut brevis, aut longior, & prima figura est de levi elemento, videlicet de igne, quæ si reperitur in quarta eisdem domo, infortunium denotat & longitudinem, nam quarta domus significat effectum tardum omnium rerum.

C A P. V.

De testimonio, hoc est, de scuti Geomantici figuræ decima tertia, & decima quarta, ex quibus judex seu figuræ decima quinta provenit, in quibus tribus figuris totum judicium consistit.

Populus
existens
judex
signifi-
cat cõ-
stitutus
ex dup-
bus

Minoribus, congregationem exercitus regis, principis, aut potentis Domini aut magnam congregationem foeminarum.

Majioribus, rem Regis aut magni Domini aut Equitis, omnemque etiam personam existentem in lege aut iustitia, homines scientie, congregationem magnarum foeminarum.

Tristibus, congregationem hominum Melancholicorum, res obscuras, nigras, & ponderosas, res mortuas, tristitiam cordis.

Latibus, congregationem Prælatorum & de Ecclesiâ, hominum consilii magnæ prosperitatis & scientie ac sanctitatis, qui habent læticiam mundi. Similiter homines magnæ perfectionis.

Acquisitionibus, lucrum hominibus, qui amant rationem, complementum mercantiæ, iudicium veritatis & omnium bonorum.

Amisio-

Amisio mutationem de suo proprio loco & domo ac terra in locum alienum.

Cauda multitudinem & congregationem omnium malorum, videlicet latronum, assassinatorum, deceptorum, & salutorum hominum, ac omne malum & interruptionem in itinere.

Capitibus correctionem & congregationem consilii secreti res occultas, orationes & congregationes religiosas in uno loco, nuptias, conjunctionem sodalium.

Pueri congregationem infantum & parvulorum hominum ac foeminarum propter amorem, congregationem propter luxuriam & epulas pro solatio & gaudiis virorum ac foeminarum, instrumenta cantus & Musices, congregationem fervorum, pro nuptiis & similibus.

Puellis, servos, multitudinem loquela vanæ, luxuriosæ, fervorum, culpa hominum, foeminarum & meretricum, traditionem in familiam, inhonestatem, mendaces viros, & foeminas, in luxuria ebrios, fornicatores, Sodomitas.

Rubeis sanguinem dispersum, & quidem in prælio, si provenient ex malis figuris, si ex bonis in melius accipitur illa sanguinis effusio.

Albis res albas, libros scriptos, literas argenteas, profectum, & accommodationem multitudinum.

Vitis, canales, pluviam, multitudinem pauperum, viam & iter parvulorum bestiarum, rem levem, instabilem & parvi momenti.

Conjunctionibus rem diversorum colorum, scripturam, nuptias, unguenta, sive res pingues, querelas, mortem, sepulchra, fallitatem & verba mutabilia.

Carcerebus congregationem navium, foeminarum gravidarum, carceres, fossas profundas, verba super sepulchra, res obscuras & absconditas.

Populo & via, nuptias, accidentia, sed bona & fidelia, peregrinationes, vias subitaneas, pluvias, aquas, gaudium, & consolationem, malum pro promissione Dominorum & rerum firmarum ac stabilium, malas nuptias, legatos & nuntios subitaneos.

Amisio & acquisitione, lapsus ire & redire ac præcipue in mercantia sine lucro & damno, & est leve iudicium, ac denotat in omni re pacem, sed malam mutationem de loco.

Cauda & tristitia, paupertatem, damnum, malitiam pro itinere & pro acquisitione rei desideratæ, bonum pro illo, qui debet venire ex patria, magnum exitum in mercantia, viam parvuli absenti, legatos ventos in mari, malum ad recipienda debita.

Majore & minore bonum reditum absenti, inventionem hominis perdit bonum pro magnis bestis, periculofum pro nuptiis, libertatem à carcere, lignum confusiois & damni iter facientibus.

Albo & puella, itinera per terram, bonum pro reditu absenti, legatos, societatem reditum post ejus reditum.

Capite Drac. & *Lætitiæ*, dignitates, honores, stabile iter, subitaneam & bonam fortunam coram iudicibus, complementum promissorum Regum & Dominorum, complementum desiderii sui.

Conjunctione & *Carcere* bonas nuptias, bonam fortunam, bonam sodalitatem, malum pro itinere & mutatione, carcerem post libertatem, morbum post sanitatem, tristitiam post triumphum.

Bbbbb 2

Acqui-

Acquisitio & Amiffio bonum iter, expensas, lucrum in mercantia, bonam societatem, bonas nuptias, bonos honores.

Carcere & conjunctione, herbas, plantas, oppositionem contra inimicos, sed quod petio proveniet secundum petitionem petitoris.

Via & populo, itinera, nuptias faciendas, bonum ad obtinendum promissum Regis vel Domini.

Tristitia & Cauda Draconis, bonum exitum ex miseria & paupertate, viam honoris subitaneam, firmitatem rei petite, bonum pro illo, qui sperat rem aliquam, sed tamen res optata tarde proveniet, Melancholiam & iracundiam.

Minore & Majore bonum iter & nuptias, destructionem Curie Regie, bonum ad ascendendum in honorem, altitudinem, rem, quæ erit damnum alterius.

Puella & Albo bonum ad incipiendum rem omnem, mutationem de meliore ad melius, & præsertim in re petita, meliorque erit pro femina, quam pro aliqua re aliâ, acquisitionem, sed retardationem itineris.

Latitia & Capite Draconis, bestias, impedimentum itineris, bonum potentie Regis, aut judicis, aut sapientis hominis, rem secretam, bonum pro inimicis, post victoriam tribulationem & oppositionem.

Rubeo & Puero bonas fortificationes, bonas dignitates, consolationem, securitatem, victoriam congregationem bestiarum.

Conjunctione & Via nuptias bonas, securitatem, bonam fortunam, anxietatem laboris, sed finem bonum, dolorem ægroti, periculum mortis, bonum pro acquisitione.

Capite & Cauda timorem in re omni, est enim signum corruptum & periculofum rebus omnibus, nec ullo modo utile, denotans lites, anxietates, pericula & interruptiones cujusque bonæ intentionis.

Acquisitio & Minore disputationem, laborem longum & durabilem, sed finis erit bonus.

Minore & acquisitione libros, literas, magna ædificia, cujusmodi sunt castella, & palatia regalia, falsam sodalitatem, consolationem, & thesauros, magnam hominum congregationem.

Carcere & Populo omnes res femininas, labores, negotia contraria faciendis nuptiis, incarcerationem & morbum.

Acquisitio & Minore nuptias puellarum magnosque labores in his nuptiis, sed in fine bonum exitum & securitatem rerum omnium.

Puella & Rubeo bonum pro societate, fossas & furnos in terra, acquisitionem quodammodo, sed retardat absentem.

Latitia & Tristitia dolorem, & tristitiam, difficultatem in rebus femininis & accipiendis servis, contrarium nuptiis, signum parvulorum hominum, malum pro infantibus & generatione, incarcerationem, retardationem absentis, & adversitatem in itinere.

Via & Conjunctione, bonum pro viatore viam bonam, bonum pro nuptiis, pro morbis, pro incarcerationis, & si modo conjugatur petitori rei petite, erit utilis in mercantia.

Cauda & Capite bonam fortunam in re omni, gaudium & lætitiâ, complementum subitaneum petitionis.

Populo & carcere libros, papyrus, colorem viridem, periculum in rebus terrestribus, verigratiâ, in minoris, incarcerationis, campis, terra.

Majore

Majore & Amiffio acquisitionem proficui & securum, bonas nuptias & securitatem inter eas.

Rubeo & puella nuptias infantum seu juniorum, hominum ex quibus proficuum proveniet, longum iter, res terrestres, bonum pro mutatione & motu.

Amiffio & majore, valde edaces, bonas nuptias, & acquisitionem in omni re bona, quod nuptiæ fient cum magna difficultate & labore; contraria est hæc figura incarcerationis denotatque rem amissam facile inveniendam esse.

Tristitia & Latitia, magnum laborem in itinere & durum in nuptiis ac societate, impedit acquisitionem rei & detrimentum asserti incarcerationato.

Albo & puero rem contra voluntatem petitoris, disputationem, perturbationem in via sed finem bonum.

Amiffio & populo damnum, quod nunquam reparabitur, contrarium societati & nuptiis, sed bonum pro incarcerationatione & morbis, effusionem sanguinis.

Capite & puella feminam & mutationem in damno, recuperationem rerum perditarum.

Via & acquisitione, eum, qui est extra patriam, esse reverturum, magnas expensas in mercantia, servos fugitivos, qui tamen revertentur.

Carcere & majore, mineras & cavernas, colorem rubrum, multam diveritatem, damnum & injurias pro feminis, damnum peregrinantibus, bonum pro terra juxta domum.

Cauda & rubeo multum mali, hominem malum, paucum sermonem, anxietatem de suo Domino, querelas & lites, live vulnera & effusiones sanguinis, contraria est etiam incarcerationis & morbis.

Minore & conjunctione securitatem factam per manum Regis aut judicis, damna ex parvulis bestijs, quod tamen aliquo modo recuperabitur.

Amiffio
cum
est ju-
dex, si-
gnifi-
cat
prove-
niens
ex

Tristitia & albo, alba vestimenta, sanitatem in morbo, reditum absentis, bonam viam, bonam recuperationem rei perditæ, damnum bonorum.

Tristitia & puero, damnum, traditionem, & pavorem, vilem personam repræsentantem legem, latrones qui mutant colores.

Populo & amiffio vilem personam, damnum & postea utilitatem, bonum pro nuptiis.

Acquisitio & via, viam, expensas in mercantia & rem omnem sine lucro, ac servos fugitivos.

Majore & carcere rem de femina & acquisitione terræ, bonum pro itinere, bonum pro nuptiis, & utile in mercantia, ac societate inter virum & feminam.

Puella & capite bonam fortunam, in re omni prætolationem damni & bonæ fortunæ, utilitatem & levitatem, veniet subito quando venire debet.

Rubeo & cauda timorem, tristitiam, angorem & quod debeat homo timere, ne incurrat aliquid dedecus per feminam & bona sua, sed tamen finem bonum.

Conjunctione & minore, securitatem, honorem & gloriam, recuperationem rei perditæ, bonum lucrum & proficuum, bonam fortunam & complementum desiderii.

Bbbbb 3

Albo

Albo & Lætitia magnum lucrum, victoriam, virtutem & complementum voluntatis, sanitatem ægroto, bonum pro absente, literas, nuntios.

Puero & Tristitia senectutem, paupertatem, impedimentum rerum, pauperes homines, malos fratres, finis tamen erit bonus, nonnunquam etiam est signum quietis.

Admissione & Via damnum & defectum rei acquirendæ, qui tamen postea mutabitur in lucrum, reditum absentis ad lucrum & salutem, impedimentum itineris, lucrum.

Via & amissione, salutem iter facienti & lucrum, bonam fortunam, divitias & receptionem literarum ac nuntios.

Carcere & minore famam & honorem magni hominis, bonum pro petitore de Rege aut Domino, incrementum omnis lucri & receptionem debitorum.

Acquisitione & Populo lucrum & proficuum, bonum pro itinere & peregrinantibus, bonum pro nuptiis & mercantia, quietem, lætitiā, habet iudicium suum super familiam & bestias.

Majore & conjunctione, complementum promissi, adjuvat receptionem mercantiæ, denotat bonam societatem, lucrum, acquisitionem, & lætitiā.

Minore & carcere in homine firmitatem, & sanum amorem, fidem promissoriam, acquisitionem terrarum continentium domus, & huiusmodi alia, est que signum potentis hominis, bonæ que firmitatis in nuptiis.

Puella & Lætitia acquisitionem in mercantia, lucrum in tritico & bestis, damnum is, qui sunt in locis remotis, sed finis erit bonus.

Puero & Cauda recuperationem rei perditæ, obtentionem promissi, lucrum & proficuum, res terrestres ac mineras, argentum & divitias, gravitet tamen afficit petitorum, nam est signum laboris, doloris, & timoris seu pavoris, sed finis semper venit ad salutem.

Capite & Albo honorem & securitatem, habere bona, victoriam super inimicos, & proficuum ac lætitiā in re omni.

Tristitia in Rubeo multas res firmas, feminas gravidas, liberationem & laborem ægroto ex morbis calidis, aut sanguinem, aut incantationem, bonum pro mercantiis, sed valde infelix est figura pro incarcerationis.

Populo & Acquisitione bonum pro mercantia, bonum finem, est que signum salutare, bonum pro bestis, & in omni re utili.

Conjunctione & Majore firmitatem rerum, sed multum laborem in acquisitione, bonum iter facienti & recuperationem debitorum.

Lætitia & puella bonum lucrum, & præsertim in mercantia, acquisitionem in re omni, & salutem ac quietem, bonum incarcerationis, & pro acquisitione honoris ac exaltationis à Rege.

Cauda & puero, quod malum sit habere promissum, nam prolongat res promissas, accomplet tamen eas in fine, & est signum tarditatis & pavoris, sed omnia fortuntur bonum finem.

Capite & Albo, magnam lætitiā & potentiam in mercantia, bonum pro victoria, honore & gloria, acquisitionem, gaudium & exaltationem eius quod petitur.

Rubeo & Tristitia impedimentum secretorum, res secretas, magnas seu arduas cogitationes, res quoque duras & magni momenti seu

seu graves & quandoque bonum rerum exitum seu finem, nonnunquam significat liberalitatem & est figura bona pro femina gravida ac ejus fructu.

Via & majore acquisitionem per manum Regis aut alicujus alterius hominis potentis sapientis & magni, est que hæc figura utilis & bona pro acquisitione.

Minore & populo, acquisitionem subitanam, bonam conversationem inter nobiles, nigras bestias, proficuum & lucrum in magisterio vel professione petitoris, feminam pulchram, bonam & honestam.

Amissione & conjunctione hominem sapientem, ut iudicem, officiarium, aut Dominum, malam promissi observationem, malum pro infantibus & incarcerationis, pro sodalitate corruptionem, damnum, conjunctionem feminam.

Carcere & acquisitione acquisitionem à Rege aut Cardinale, complementum spei & desiderii, bonum fortunæ accidens, bonum pro nuptiis.

Puero & capite acquisitionem & proficuum, sed quod debeat seipsum defendere, & evitare viles homines, veluti servos, & tales, qui mutant colores.

Puella & tristitia destructionem Regis illorum, qui habent magnam potentiam super gentes, promissum, quod non servabitur, malas literas & fallas.

Lætitia & Rubeo, rem petitam esse realem, pavorem in eo, qui petit, qui tamen nihilominus erit salvus & liber, ac honorem acquirere, magnamque proficuum.

Albo & cauda proficuum, & honorem à rege aut insigni viro, qui habebaturum, argentum, & copiam aliorum metallorum & librorum ac vestimentorum.

Majore & via itinera ad Reges aut Dominos, magnosve homines, bonitatem & quietem, ac lætitiā, magnasque bestias,

Populo & minore mercantiam & multum proficui, congregationem magnorum virorum, res magnas, bonam feminam, sed quod non sit bonum pro Rege, ac contrarium ei significat, congregationem hominum armatorum.

Conjunctione & Amissione, Regem aut personam in signis generositatis, lætitiā, fortunam bonitatem, ad faciendas nuptias, itinera, observationem promissi, bonam spem incarcerationato.

Lætitia & Puella divisionem inter principes, Reges & magnates, lætitiā & bonam fortunam pro nuptiis, societatem in itinere, observationem promissi, donum incarcerationis, literas & victoriam infidelium.

Acquisitione & carcere, acquisitionem bestiarum per manum Regis aut iudicis, iudicium ac complementum illius rei de qua agitur, bonum pro libertate incarcerationis, bonum proficuitate & nuptiis, sepulturam ægroto.

Capite & puella malam conversationem inter Reges, homines male conditionis, bonum pro acquisitione divitiarum, infimæ conditionis homines, bonos & virtuosos.

Rubeo & Lætitia acquisitionem rei petitæ post desperationem, pavorem & tristitiā, bonum rei finem. Conventiens est figura in Cauda

Minor cum est significat, preveniens ex

Cauda & Albo exaltationem acquisitionem victoriae super inimicos estque signum de manu Regis, laetitia, consolationis, bonique proficui.

*Populo & Majo*re nuntios & legatos in bono, bonum pro reditu absentis & bestiarum praemium & proficuum, fortunam in nuptiis.

Via & Minore nuntios literas portantes seu tabellarios, reditum absentis, potentiam, victoriam, honorem, & gloriam, complementum promissi.

Albo & Tristitia reditum absentis, malum regionibus, pannos virides, impedimenta nonnulla in rebus secretis, bonum tamen finem.

Capite & Rubeo calorem rubrum, foeminam virginem, familiaritatem foeminarum gravidarum, recuperationem rei perditae, & post desperationem complementum promissi, uni & post debitum tempus.

Carcere & Amissione equos & res foeminas, bonum nisi pro illo, qui est petitor, nam pro illo non est bonum, nisi querat de promisso, de negat reditum absentis extra patriam.

Cauda & puella iustitiam & veritatem, reditum absentis, bonum pro nuptiis & societate, lucrum per equos.

Amissione & carcere bestias, reditum absentis, recuperationem rei perditae & desperatae, impedit intentionem, est tamen res bona & securata.

Acquisitione & conjunctione, conjunctionem rei petita, acquisitionem & proficuum reditum absentis, sanitatem aegroti, retardationem omnis rei, sed bonum finem.

Major
caus est
iudex
signifi-
cat,
prove-
niens
ex

Minore & Via adventum literarum cum labore, petitorum cito obtenturum petitionem suam.

Minore & Populo, iter, parvula animalia, pestem, firmitatem, situm iuxta aquam, retardationem nuptiarum, estque signum foelix denotans quidem labores, sed ita ut perveniant omnia ad salutem.

Tristitia & albo reditum absentis, bonam fortunam, lucrum in bestiiis & rebus foemininis.

Rubeo & capite foeminam menstrualem & rubram, laetitiam & bonitatem absentis nam promittit totum illud quod petit, impedit tamen petitorum in sua persona, & significat etiam, quod bona & vestimenta vendentur.

Puella & Cauda firmitatem itineris, restaurationem boni, bonum pro nuptiis, sed retardationem per malas loquelas.

Conjunctione & acquisitione, lucrum & proficuum petitori, & rei petita, reditum absentis, bonum pro foemina gravida, tarditatem, sed finem bonum, sanitatem aegroti receptionem praemii pro labore, negotia extranea.

Latitia & puero amorem, gaudium bonum pro absente ex patria, proficuum, &c.

Populo & conjunctione, annona caritatem & famem, litem & pavorem, damnum thesaurorum, bonum pro nuptiis.

Carcere & via iter, multum bonitatis & salutis, literas, multitudinem hominum, ac securitatem & amicitiam foeminarum, ac super foeminas gravidas bonam deliberationem.

Conjun-

Conjunctione & populo nuptias, bonum pro torneamentis, & pro itineribus, ac bonum pro multis rebus.

*Majo*re & *acquisitione* acquisitionem bestiarum & proficuum, propinquum lucrum, firmitatem in pluribus rebus, recuperationem rei perditae, & complementum promissi post desperationem.

Capite & Tristitia pavorem in re omni, destructionem cum suis amicis, est signum accipiendi auri, argenti, & consimilium rerum.

Puella & puero congregationem & nuptias, amicitiam, damnum, praeterquam in bestiiis.

Via & carcere magnum iter, conjunctionem rerum foeminarum, thesauros, equos, bonum pro foemina gravida, & pro congregatione.

Conjun-
tio,
cum est
iudex
signifi-
car,
prove-
niens
ex

*Acquisitione & majo*re iter pro rebus foemineis, signum thesaurorum, congregationem equorum bonorum, gaudium pro foemineis gravidis, magnum iter, & nonnunquam retardationem & dolorem.

Amissione & Minore praesumptionem, securitatem, victoriam, virtutem, dominium & honorem ex manu Regis, quietem, bonum pro nuptiis.

Puero & Puella, spem & amorem inter fratres ac sorores, bonum pro morbo, & ad recipiendum aurum, argentum, & hujusmodi alia.

Tristitia & Capite complementum nuptiarum, pulchram foeminam, bonum pro reditu absentis, sed impedimentum & pavorem, cuius tamen finis erit bonus.

Rubeo & Albo effusionem sanguinis & contentionem, colorem rubrum, evasionem a malo, reditum absentis & post tarditatem bonum finem.

Cauda & Latitia fortunam, hominem foelicem & magnum, victoriam, utilitatem & gratiam, virtutem, promissum, & nonnunquam pauperatam.

Minore & acquisitione nuptias, laetitiam, bonam fortunam in re omni, reditum absentis.

Albo & Rubeo reditum absentis & proficuum, diversos calores, lucrum, bonum pro omni re ambigua, aut de qua aliquis habet dubium.

Latitia & Cauda, magnum hominem, bonam fortunam & amorem sed agritudinem cordis, ita ut doleat, qui est sanus.

Ccccc

Mul.

C A P. XVI.

De significatione 16. figurarum, quando multiplicant sese in questione.

<p><i>Tristitia, quæ est infortunium Saturni</i></p>	<p><i>Significat</i></p>	<p>Hominem inclinantem caput versus terram, cogitandum, avarum, accelerationem desideratæ, item mortis vel fanitatis ægroto, nocumentum foemine gravidæ & fructus interitum, ac præcipue quando est de questione, nocumentum in carcerato, submerisionem navis in mari, præsertim si inveniatur in tertia aut nona domo, morbum si fuerit in undecima domo, firmitatem rei perditæ, reductionemque latronis.</p>
		<p><i>Manet male</i> in omni domo, exceptâ quartâ, octavâ & duodecimâ.</p>
<p><i>Multiplicans sese in questione</i></p>	<p><i>Habet</i></p>	<p>Exaltationem & casum in V. Tanto majorem valorem, quanto magis multiplicatur.</p>
		<p><i>Significat</i></p>
<p><i>Carcer, qui talem est figura Saturni</i></p>	<p><i>Significat</i></p>	<p>Dominum tristem & clausam liberationem in carcerato, bonam viam peregrinatori, concordiam seu reconciliationem inter inimicos.</p>
		<p><i>Manet</i> in nulla domo bene, præterquam in duodecima. Locus tamen ejus pessimus est sexta.</p>
	<p><i>Habet</i></p>	<p>Exaltationem & casum eundem cum Tristitia, cum ambæ sint figure Saturni. Colorem nigrum.</p>

Multiplicans

<p><i>Acquisitio, quæ est figura Jovis</i></p>	<p><i>Significat</i></p>	<p>Acquisitionem, nocumentum in carcerato & ægroto, impedimentum itineris, restitutionem rei perditæ, & latrocinium seu furtum.</p>
		<p><i>Manet</i> valde bene in domo prima, male in domo septima & octava.</p>
<p><i>Multiplicans sese in questione</i></p>	<p><i>Habet</i></p>	<p>In domo undecima gaudium, in decima quarta exaltationem, in decima casum. Colorem ex rubedine & albedine mixtum.</p>
		<p><i>Significat</i></p>
<p><i>Læta, quæ est fortuna Jovis</i></p>	<p><i>Significat</i></p>	<p>Clamores, jurgia, & petitiones rerum, ac nonnunquam prælia & rixas inter hilaritatem, puta inter convivas & epulatores, imminutionem multitudinis, rem pretiosam petitori, oblectamentum petitori judicii & testimonii, exaltationem honoris ejus, curationem morbi.</p>
		<p><i>Manet</i> bene in domibus omnibus, exceptis sexta, octava & duodecima, estque tanto melior, quanto magis multiplicatur.</p>
<p><i>Carcer, qui talem est figura Saturni</i></p>	<p><i>Habet</i></p>	<p>Gaudium, exaltationem & casum eundem cum acquisitione. Colorem medium inter albedinem & rubedinem.</p>
		<p><i>Significat</i></p>
	<p><i>Significat</i></p>	<p>Dammum & effusionem sanguinis, superflua negotia factu difficilia, gravitatem morbi, longam incarcerationem, sed proficuum à rege petitori, destructionem latronis. Item, si amissio fuerit ejus comes, ignem, latrones, si verò major aut caput ipsum antecedit, spem aut rem rubram in bonam partem.</p>

<i>Multiplicans sese in quaestione</i>	<i>Rubeus, qui est infortunium Martis</i>	<i>Manet</i> valde male in domo quarta & septima (denotans videlicet, ibi sanguinis effusionem petitori) & in domo prima, si quidem ibi denotat petitori pavorem.
		<i>Habet</i> <ul style="list-style-type: none"> In domo sexta gaudium, in decima exaltationem, in decima quarta casum. Rubedinem super nigredine, tantoque est melior, quanto magis multiplicatur.
<i>Multiplicans sese in quaestione</i>	<i>Puella, quæ est infortunium Martis</i>	<i>Significat</i> <ul style="list-style-type: none"> Ululationem, mutationem, magnam difficultatem, fornicationem, delicias, luxuriosam, hilaritatem, pariendimaturitatem foeminae gravidæ, nocumentum navi in mari & nautis, impedimentum itineris per terram, rei submerisionem, dementionem, delirium, & furorem, malum in carceratis.
		<i>Manet</i> bene in domo secunda & septima, sed nusquam alibi.
		<i>Habet</i> <ul style="list-style-type: none"> Gaudium, exaltationem, & casum eundem cum Rubeo, cum ambæ sint figurae Martis. Colorem rubeum, tantoque est melior, quanto magis multiplicatur.
<i>Major, quæ est infortunium Martis</i>	<i>Multiplicans sese in quaestione</i>	<i>Significat</i> <ul style="list-style-type: none"> Nocumentum ægroto, homines peregrinos, quadrupes, liberationem ex carcere, reditum absentis extra patriam, arborum umbram, recuperationem furti.
		<i>Manet</i> bene in domo prima, quæ est domus nominis ejus; Male in domo septima. <i>Habet</i> in domo nona gaudium, in prima exaltationem, in septima casum.

Multiplicans

<i>Multiplicans sese in quaestione</i>	<i>Minor quæ est fortunium Solis.</i>	<i>Significat</i> <ul style="list-style-type: none"> Rixas & mala, nocumentum ægroto, mala & passiones viscerum causatas à magno calore, discordiam, invidiam, iram, furorem, defectum rei quaeritæ, quamvis, si non multiplicatur, adjuvet Reges & sit obediens petitori.
		<i>Manet</i> bene in domo octava, & in omnibus penè locis; Male in domo secunda. <i>Habet</i> Gaudium, Exaltationem, & Casum, ut Major, cum ambæ sint figurae Solis. Confortatur per sextam domum ab ipsa in bono aut in malo.
<i>Multiplicans sese in quaestione</i>	<i>Amisio quæ est infortunium Veneris</i>	<i>Significat</i> <ul style="list-style-type: none"> Damnium, mendacia, verba superflua, praelia, sutores, scribas, nocumentum peregrinantibus, aut divitias aliaque negotia petentibus, furti & rei perditæ amissionem, pacem & reconciliationem in bello, bonum itinere marino, fumos & ventos in aère.
		<i>Manet</i> bene in domo octava; Male in secunda. <i>Habet</i> in domo quinta gaudium, in duodecima Exaltationem, in sexta Casum.
		<i>Significat</i> <ul style="list-style-type: none"> Quietem, animositatem, opinionem suspiciosam & violentam, impedimentum negotiorum alterius per pavorem, multitudinem latronum & furum in via, malum iter facientibus, sapientiam ægroto, tarditatem in carcerato, utilitatem petitori.
<i>Multiplicans sese in quaestione</i>	<i>Puer qui est Fortuna Veneris</i>	<i>Manet</i> bene in domo tertia; Male in quinta.
		<i>Habet</i> <ul style="list-style-type: none"> Gaudium, Exaltationem & Casum, ut Amisio, cum ambæ sint figurae & is. Colorem flavum.

Ccccc 3

Multiplicans

Rem dissolutam & frustraneam, levitatem, nocumentum, agrotos, si sequatur Rubens, bonum, & liberationem in carcerato, nocumentum petitori.

Significat

Albus, qui est fortuna Mercurii.

Manet bene in domo quarta; Malè in prima.

Habet

In ascendente Gaudium, in domo sexta exaltationem, in duodecima casum.

Calorem perfectè album, & flores virides.

Equites, homines recitantes per eloquentiam suam historias in presentia Regum, fabros lignarios, fartores, victorias, luctationes, malum incarcerationis, impedimentum iter facientibus, profectum iis, qui conjurant in fraudem & prodicionem, mortalitatem, nocumentum, & præsertim femina gravaida.

Significat

Manet bene in domo sexta & multis aliis, sed malè in octava & duodecima.

Habet

Gaudium, Exaltationem & Casum, ut Albus, cum ambæ sint figure Mercurii.

Calorem album & nigrum.

Confortatur in bono aut malo per eam, quæ sexto loco ab eadistat.

Significat

Mutatione & prælium omnimodo, res graves malaque negotia, quamvis, cum singularis est, significet salutem agrotos.

Populus qui est fortuna Lunæ

Manet bene in domo decima; Malè in quarta, quippe quæ est ejus oppositio.

Habet in domo tertia Gaudium, in secunda Exaltationem, in octava Casum.

Confortatur per domum sexto loco ab ipsa, sive à dextra, sive à sinistra distantem.

Multipli-

Multiplians sese in questione

Significat

Via, quæ est fortuna lunæ

Manet bene in domo quinta, malè in undecima, utpote, quæ est ejus oppositio.

Habet gaudium, exaltationem & casum, ut populus, cum ambæ sint figure lunæ.

Confortatur per quartam figuram ab ipsa.

Significat

Caput, quod est Jovis & Veneris, ac fortuna Draconis, figura que signi Virginis

Manet bene in domo sexta; Malè in duodecima.

Habet

Flavum colorem.

Assimilationem seu similitudinem cum figura, quæ dicitur Major.

Multiplians sese in questione

Significat

Cauda, quæ est figura Martis & Saturni, figura Sagittarii

Manet bene in domo septima, nona, duodecima, decima quarta, & malè in undecima & quarta.

Habet colorem rubrum, mixtum cum flavo.

Significat

Firma negotia, perfectionem petitionis petitori, confirmationem Edicti & Responsum regii, sanitatem agrotos etiam in morbo diurno, ceritudinem imprægnationis vel cõceptionis.

Manet bene in domo sexta, malè in duodecima.

Habet

Flavum colorem.

Assimilationem seu similitudinem cum figura, quæ dicitur Major.

Significat

Negotia, quæ rapiuntur ex potestate petitoris, mutationem via, fortunam Regi, petitori liberationem in carcerato, accelerationem sanitatis agrotos.

Manet bene in domo septima, nona, duodecima, decima quarta, & malè in undecima & quarta.

Habet colorem rubrum, mixtum cum flavo.

C A P.

C. A. P. VII.

De formis & figuris corporis similiterque de animi qualitatibus, quas figure Geomantice denotant in personis humanis.

Animi seu morum	}	Magna verecundia, tenacem, seu nihil alteri dantem, timidum in mercantia, amatem pulchras, albasque vestes,
Acquisitio denotat hominem ratione	}	Mediocris statura, pulchræ faciei, parvi & stricti corporis, ex parte anteriori parum submissum, habentem parvulas aures, longum collum, multos capillos, magnos oculos, & versus terram respicientes, de aere ex parte anteriori, ceteris usque ad medietatem majores, strictos humeros, ornatum.
Fortuna & conditionis	}	Congregationem pecuniarum & divitiarum, in dignitate constitutum, veluti equitem, divitem, potentem.
Animi seu morum	}	Cupidum honoris, simplicem, mendacem, facilem ad iram.
Amisio denotat hominem ratione	}	Nec magnum nimis, nec nimis parvum, curti tamen, robustum, habentem longum collum, magnum caput, largos humeros, rotundam faciem, parvulum os, pulchros oculos, magnos pedes, multos capillos, & ut plurimum cicatricem aut fissuram.
Fortuna	}	egredientem de omnibus bonis, & de omnibus malis, Significat etiam sanguinem.
Animi seu morum	}	Intelligentem, bonorum morum veluti religiosum seu Ecclesiasticum, amatem vestimenta alba, veracem, amatem Deum præsumptuosum.

Latiia

Latiia denotat hominem ratione,

Corporis

Honeste incedentem ac habentem verecundum aspectum terramque respicientem, completam staturam, magnos pedes, rotundam faciem, magnos oculos, largam frontem, capillos asperos, grossum collum, longum nasum, largas nares, duos dentes superioris loco.

Tristitia denotat hominem ratione

Animi seu morum

Diu malitiam in pectore ferventem ac sine lege viventem, mendacem, facilem ac primum ad iram, non facile ridentem.

Corporis

Habentem longum & macilentum corpus, fulcum colorem, magnos dentes longam & nigram faciem, formam fœdam, magnos pedes, signum in talo, capillos asperos.

Caput Draconis denotat hominem ratione

Animi seu morum

Castum, honestum, bonæ voluntatis.

Corporis

Mediocris statura, habentem pulchros oculos, pulchram & rotundam faciem, longum nasum, magnum os, magnos dentes, multos capillos, & significat etiam domum, beffias, acres secretas.

Animi malum.

Cauda Draconis denotat hominem ratione

Corporis

Pulchriorem à parte posteriore quam anteriore, habentem longam faciem, larga mandibula, mentum & barbam acutam, longa & grossa crura, longum ventrem, longum corpus & macilentum, longum nasum, magnum os, magnos dentes, ac in genere denotat etiam arma, fallam famam, iram, & litem.

Alum denotat hominem ratione

Animi seu morum

Amantem pacem, fidem & charitatem ac colorem album, verecundum, acquirentem amicos multos, sed paucos retinentem, expendentem plura quam lucratur.

Corporis

Grossum magis in parte superiori quam inferiori, mediocris statura, habentem magnum caput, frontem sæpius sudantem, faciem rotundam, barbam satis prolixam, grossam cutem in facie, parvulos oculos, signum in oculo, ac significat etiam in genere libros, scripturas, omnemque rem albam.

Dddd

Rufem

Animi seu morum Multum calidum, malorum verborum, excitationem discordia.

Rubeus denotat hominem ratione

Corporis

Habentem faciem asperam, trucem aspectum, rubrum aut brunum colorem, & fapillime grana seu pustulas rubras in facie, rarios pilos in barba, vocem instar tonitru minacem.

Puer denotat hominem ratione

Animi seu morum

Feroce[m], facile[m] ad iram, libenter ornamentem faciem suam, ejusque nitor studentem, item viros ac feminas stultice amantes, ac furtivitatem appetentes.

Corporis

Pulchrum, carnosum, satis fortem mediocri statura, dulcem loquelam, & non unquam malam, habentem pulchros oculos, pulchra supercilia, longum collum, magni caput, rotundam faciem, parvulum os, largos humeros.

Puella denotat hominem ratione

Animi seu morum

Seminatorem discordia, & praelii concitatorum in omnibus gentibus, qui si erit masculus, amabit feminam, si femina, amabit virum, item meretricem, &c.

Corporis

Nec pinguem, nimis nec nimis macilentum, habentem curvum corpus, & grossum, pulchram faciem, brunum aut rubrum colorem, & quidem sapius magnum ruborem in facie, paucos pilos barbae, parvulos oculos, dentes male ordinatos.

Major denotat hominem ratione

Animi seu morum

Benevolum, veterendum, honestum in verbis, amantem leges, morum levium, alcapotentem, & quodammodo superbum in expensis largum, ac bona disperdentem.

Corporis

Macilentum, mediocri statura, habentem faciem rotundam, dentes subriles, magnos oculos, pulchrum colorem, unum crus altero grossius, faciem vergentem ad flavedinem.

Vita seu conditione

Boni status & potentis instar generosi aut Domini, pulchri magisterii seu professionis.

Minor

Animi seu morum

Audacem, superbum, amantem DEUM, veterendum, ac honeste incidentem, prae sumptuosum, magnanimi generosum.

Minor denotat hominem ratione

Corporis

Plenum carnis, mediocri magnitudinis & statura, habentem rotundam & albam faciem, magnum & longum nasum, oculos nigros ad terram conversos, pulchrum colorem, largam frontem, capillos grossos & asperos ac dispersos, grossum collum, largas naves, medicrem barbam.

Populus denotat hominem ratione

Animi seu morum

Gaudentem deambulatione, nec amantem quiete in uno loco.

Corporis

Nec magnum nimis, nec nimis parvum, magis tamen ad longitudinem inclinantem, habentem pulchram ac benignam faciem, corpus macilentum, tenuia crura, macula quamdam in oculo, aut unum oculum altero majorem, colorem fulcum, magnos dentes, longam faciem, formam scedam, magnam barbam, plagam aut aliud signum, quod ab eo non separabitur. Significat etiam plantas, herbas, aquas, congregationem hominum.

Animi seu morum

Tardum ad iram, effervescite ira immanem, amantem sine intermissione irae de loco in locum.

Ria denotat hominem ratione.

Corporis

Nec magnum nimis nec nimis parvum, grossum magis in media parte superiori quam in partibus inferioribus, habentem unum oculum altero majorem, aut saltem macula, colorem album, parvulos dentes, frontem frequenter sudantem.

Fortuna & conditione, Pauperem. Atque significat etiam ex rebus aliis iter & arbores.

Animi seu morum

Amantem lectiones, facundum, bonae voluntatis, acquirentem multos amicos, largum seu plus consumentem quam lucratur, mendacem, luxuriosum, ingeniosum, contemporem legum.

Conjunctionis denotat hominem ratione

Corporis

Pulchrum seu formosum, habentem corpus tenue ac macilentum, mediocrem staturam, pulchram & longam faciem, pulchros oculos, pulchram barbam sed parvam, tenuem nasum, tenues tibias. Denotat etiam res vationum colorum, ut pannos & similia.

Cancer denotat ho-
minem ratione

Animi, fortorem sed magnanimi.

Corporis

Mediocris staturæ, sed tamen corporis bre-
vioris, habentem magnum caput, curta brachia,
fusorum & bonum colorem, pulchram
barbam & rotundam magna mandibula,
largum pectus, filuram in talo, asperos capil-
los, curvum collum & largum, rotundam fa-
ciem, parvulum os, parvulos oculos eosque
rubros & albos. Significat etiam ex rebus
aliis Carceres, sepulchra, fossas obscuras, res
nigras & ponderosas.

Regula general.

Quod leve de viris seu masculis dicitur est idem etiam debet de feminis intelligi, &
quanto plures in venis figuræ similes, tanto fortiores habebunt personæ significationem.

C A P. VIII.

De elementis figurarum Geomanticarum natura.

Aërea scilicet

Acquisitio
Lactia
Coniunctio
Puella

Quæ sunt calidæ
& humidæ, ac
significanc

Ex hominibus sanguineis,
amabilem, ac pulchram
habentem parvulos
dentes.

Ex esulentis, cibos dul-
ces, nitidos ac odorife-
ros atque etiam carnem
volatiliam.

Ex locis, eos, qui sunt de-
lectabiles & sani, ac de-
lectis epulisque & joci
accommodati.

Igneæ

Minor
Amisio
Rubeus
Cauda

Quæ sunt calidæ
& siccæ, & si-
gnificant

Ex hominibus Choleri-
cos, iracundos & mali-
tiosos, atque etiam femi-
nas uterum gerentes.

Ex esulentis cibos sallos
& carnem volatiliam,
adeoque etiam, si qua-
stio fiat, qualis cibus
adfit, tum si Rubeus
aut Puella veniunt in
domum, in qua erit
questio, respondebis,
cibum esse malum &
corruptum, ex quo, si
comederes, posses
mortem aut aliquid
gravem morbum aspicere.

Ex

Ex figuris
Geomanti-
cis qua-
tuor
sunt

Aqueæ nimi-
rum

Albus
Puer
Populus
Vitis

Quæ sunt frigi-
dæ & humidæ
ac significant

Ex locis illos, qui sunt al-
ti, veluti montes alii-
que loci siccæ ac steri-
les, & infrugiferi propter
sterilitatem & cali-
ditatem.

Ex plagis mundi semper
& ubique meridiem.

Ex hominibus Phlegma-
ticos, qui sunt stabiles,
atque etiam feminam
gravidam.

Ex esulentis, cibos sallos
& carnes piscium.

Ex locis, eos qui siti sunt
inter arbores & viridi-
tates, item aquas, flu-
mina, fontes,

Ex plagis mundi, semper
& ubique Septentrio-
nem.

Terestris vi-
desicet

Major
Tristitia
Caput
Caricet

Quæ sunt frigi-
dæ ac siccæ &
significant

Ex hominibus, tardos &
& Melancholicos, qui
non sunt amandi, & fee-
minam etiam infecun-
dam seu sterilem.

Ex cibis pecora & anima-
lia quadrupedia.

Ex locis eos, qui sunt ob-
scuri & deserti, profun-
di, insalubres, ubi bestiae
sylvestres aut viles ho-
mines habitant, item
locos subterraneos &
effossos ac repletos
Scorpionibus, araneis
& bestiis impuris, atque
ex quibus nullus fru-
ctus provenit.

Ex plagis mundi semper &
ubique Occidentem.

C A P. IX.

De temporibus figurarum, quae necesse est, in questione cognoscere
secundum annos, menses, septimanas dies & horas.

Carcer & Tristitia significant diem Saturni, & promittunt in vita vel quacunque alia re tempus	Maximum 57.	} annorū.
	Medium 43.	
Laritia & Acquisitio denotat diem Jovis, estque eorum tempus	Maximum 79.	} aut 59.
	Medium 55.	
Rabvus & Paella denotat diem Martis, estque eorum tempus	Maximum 60.	} vel cunctis
	Medium 40.	
Minor & Major denotat diem Dominici, estque eorum tempus	Maximum 12.	} annorū.
	Medium 69.	
Puer & Amisso significant diem Veneris, estque eorum tempus	Maximum 81.	} annorū.
	Medium 45.	
Abus & Conjunctio significant diem Mercurii, estque eorum tempus	Maximum 68.	} annorū.
	Medium 30.	
Populus significat diem Luna, estque ejus tempus	Maximum 108.	} annorū.
	Medium 76.	
Vis significat diem Luna, estque ejus tempus	Maximum 36.	} annorū.
	Medium 25.	
Caput denotat diem Veneris & diem Jovis, suntque omnes ejus anni tantum tres numero.	Maximum 8.	} annorū.
	Medium 8.	
Cauda significat diem Saturni & Martis, atque itidem etiam habet tantum tres annos.	Maximum 45.	} annorū.
	Medium 45.	

Regula.

Quilibet figura habet easdem horas, quas habet Planeta, cui subicitur.

FINIS LIBRI SECUNDI.

LIBER

LIBER TERTIUS

De judicio Geomantico.

C A P. I.

De judicandi rati. ne in arte Geomantica.

Non in judicio Geomantico duo sunt consideranda, nimirum, Prima res quae proponitur, vel venit dijudicanda, Deinde domus ac figura scuti Geomantici. Namque in primis inspicienda est domus, ad quam res petita pertinet, ac judicandum secundum figuram in ea inventam. Similiter etiam figurae inventae in domo decima tertia & decima quarta, quae sunt testes, super quos judex quaestionis judicat, atque pariter quoque ipsa figura domus de decima quinta, quae judicat de decima tertia & decima quarta omni studio sunt observanda. Porro etiam probenotandum est, quod figura in prima domo semper detur petitori, & quod ex ceteris figuris ac domibus judicandum sit de conditione rei propositae. Quod quidem ut rectius fiat, mente tenenda sunt regulae haec sequentes.

Regula I.

In omni re dijudicanda dividatur quaestio in duas partes, quarum una tribuatur ipsi petitori, altera vero rei petite. Illa enim quae plures habebit bonas figuras, praevalerebit alteri.

Regula II.

Male figura cum malis multiplicat malum, & bene cum bonis augent bonitatem.

Regula III.

Male cum bonis diminuunt bonitatem & bona cum malis pravitatem ac malitiam.

Regula IV.

Domus semper retinet nomen suum, quascunque etiam figura in illa inveniantur. Sic prima domus semper dicitur V. sive figuram ea inventa conveniat ratione elementis aut alijus alterius qualitatis cum natura ejus sive non.

Regula V.

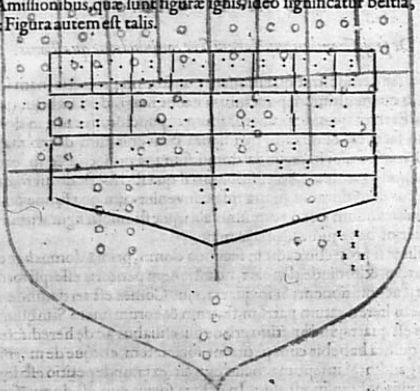
Sifigura invenietur in propria sua domo, hoc est, in domo sua natura & complexionis conveniente, erit sanior fortior.

Re-

est de amicitia; Si in duodecima, ejus focus est undecima, & tunc est petitio de inimicis, de labore, de magnis bestis.

Projectio autem talis est; Accipies puncta superiora & inferiora omnium figurarum, quae inter 16. illas figuras in scuto Geomantico occurrentes numero punctorum impari constant, usque congregatis dividuntur aggregatum per duodecim domus, & in qua domo & figura numerus punctorum inveniit, ibi erit conjunctio questionis. Signatur cadet punctum in prima domo, petitio est de seipso petitore, si in secunda, de bonis ejus & fortuna, si in tertia, de fratribus & parentibus; si in quarta, de patre & hereditatibus; si in quinta, de infantibus seu libertis; si in sexta, de corporibus aut agritudinibus; si in septima, de cupis; si in octava, de morte; si in nona, de religione & iure; si in decima, de Regibus, Dominis & Principibus; si in undecima, de amicis & fortuna, si in duodecima, de inimicis. Item, quando numerus ultimus punctorum cadit in domo prima, secunda, tertia, quarta, nunc res significata pertinet ad ipsum petentem; si in quinta, sexta, septima, octava, quartio est de re propria.

Sed characterus in projectioe haec modo; Numerus omnium punctorum figurarum in duodecim primis domibus impari numero constantium, & divide ea per duodecim, residuum adde figuram incipiendo numerare unum super primam figuram, alterum super secundam, tertium super tertiam, &c. hoc donec residuum ad unum, & tunc ultimum punctum inveniit ibi, in omnes domus & figuram, quae iudicantur questionem eam. *Exempli gratia;* In figura sequenti comparabis omnia puncta figurarum imparium in duodecim domibus, prioribus, & tunc simul addita divides per duodecim & restat nihil, ita ut haec ratio de monstratur tibi in domo duodecima Populus; In eo igitur consistit iudicium totius questionis; Significatur autem per illum bestia magna aut magna animositas vel velocitatis, quoniam est figura Lincei: Et quia Populus est in Triplicitate cum duabus Amiffionibus, quae sunt figurae ignis, ideo significatur bestia, calida & crudelis; Figura autem est talis.

CAP.

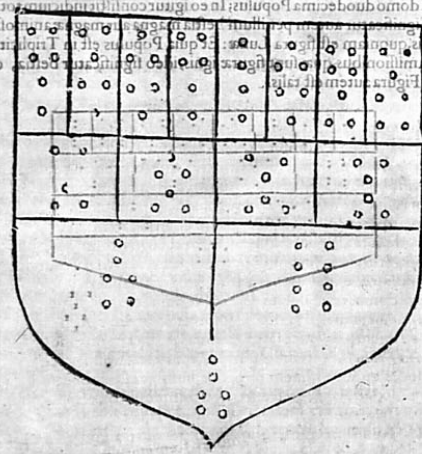
De Triplicitate seu de dijudicatione questionis per Triplicitates, hoc est, per tres figuras simul sine specificatione alicuius figurae.

Prima Triplicitas significat petentem, & totam locorum circumstantiam, scilicet complexionem, quantitatem, cogitationem, mores, substantiam, virtutes, quae Triplicitas illius figura denotat, prout demonstratur in exemplo sequenti, ubi homo est magniloquus, multarum divitiarum & complexionis frigiditatis. *Secunda Triplicitas* significat omne illud, quod prima, excepto eo solo, quod prima denotat principium rerum, & secunda fortunas earum.

Tertia Triplicitas significat qualitatē loci, ubi homines frequentant, videlicet an sit magnus vel parvus, pulcher vel deformis, & sic in ceteris secundum figuras, quae ibi repetuntur. Significat etiam damnum loci, item, qualis sit homo, an bonus vel malus, an dux vel timidus.

Quarta Triplicitas significat fortunam & statum amicorum, & principales res eorum, ac homines officarios.

Exemplum autem figurae factae per Triplicitates est tale:

CAP.

Ecce 2

Regule

Regula I.

Decima quinta figura non potest esse simplex sed fiscalis in eo loco figura imperii multo est magis habenda.

Regula II.

Adverte semper pro quatuor fuisse, ubi se duplices figas prima nam secundam figuram & dominum illam indicat.

Regula III.

Semper & principaliter consideranda de est figura decima facta, cum sit ex decima quinta & prima. Nam hoc figura cum illa, ex fidebus inferentia habet ut in eam p[er]tinet.

Regula IV.

De coloribus quod figura significat diem & noctem quatuordecim signa militaria. Nam quatuordecim diebus in noctem servatibus signa caelestia, de qua participat. Item est masculinum genus & diem & femininum, fides & noctis. Et sic in casibus p[er]tinet cum sit in Astralia.

C A P. V.

Quomodo se cognoscantur ad quatuor domos res petiti pertinet.

Prima domus tractat de nativitate hominis & de principis omnibus, ac de hominis figura, colore, complexione & moribus.

Secunda domus significat substantiam petitoris, omniaque bona, dona, profectus, acquisitiones, reductiones, nepocia, militaria, sacrum terram & locum, ubi petitor se habet, rem quam habere appetit, & nominatam etiam rem furto subreptam, acque ea collectis, venditionem & venditatem.

Tertia domus significat fratrum, sororum, cognatorumque, natos, parvula, inveniunt, legatos, nuncios, autem in itinere locos in civitatibus, mutationem de loco, de consilio, & ex colore habet rubredinem & flavedinem.

Quarta domus tractat fructus terrarum & r[ati]os, finias in civitatibus, annos, res omnes, thesauros supra & sub terra, finem rerum omnium, res de morte, & ad quatuor pervenit finem hominis, sepulchra, qua morte aliquis sit extinctus, an sup[er]stitionis vel combustionis post mortem, statum hereditarium, fornicationes, locos antiquos, finem rei petiti, hominem senem, campos, vineas, arborum, res omnes ex terra tractatas, agriculturnam, colorem rubrum, & habet iudicium imperiolem.

Quinta domus tractat statum sitionem & filiarum, nuncios, legatos, firmas, item fornicium gravidam, vires, statum & gubernationem civitatum, amicitiam, inimicitiam, vultum, bona vestimenta, promissa, literas, fructus, hereditates, in amittionem, aquas & pluvias, libros, amores, firmatarum, ex coloribus album & album.

Sexta tractat homines malas res perficientes, item morbos & c[on]fusas eorum, injurias, mutationes de loco, bestias, hospitalia, & locos agrotorum, laboratorum, pavorem, paupertatem, mala testimonia.

Septima habet in totum contradictionem, propter suam oppositionem cum prima domo, estque domus latronum, praelatorum, inimicorum, fugitivorum, ultarum, feminarum, & significat etiam contentiones exiles, principium nequitie, naves, perditionem, tabernas, verba, & ejusmodi alia, item colorem nigrum & tenebrosium, ac Occidentalem mundi plagam.

Octava domus denotat maritum, concubinam, hominem consulentem inimicis petitoris, feminam consulentem iisdem propter periculum mali futuri, videlicet, propter damnum aut persecutionem, servos praeliantes, dotem feminam, dubium, laborem, tristitiam, pavorem, timorem & dedecus, litem, praeliorum ad veritatem, tormenta, exigue, combustionem, sanguinis, pavorem mortis, effusionem sanguinis & occisionem, homicidium, delusionem, mortem & exitum e vita ac discessum, hereditatem mortuorum, ex coloribus viriditatem & nigredinem, habentque figuram Saturni hic dominium.

Nona denotat Deum & cultum divinum, oratores Ecclesiasticos & officia Ecclesiastica, Clericos, omnem sanitatem, fidem, religionem, visiones, fomina, divinationem, item Philosophos, libros, artes septem, scientiam, altorum, artes per quas aliquis pervenit ad honores, scholasticos & literas in via, item nuncios, legatos, nova, regiones, longam peregrinationem, longam, vitam, ejus color est viridis & albus, estque domus itineris.

Decima domus est mater & domus Dominorum & hominum nobilium, potentium & honorabilium, denotans Imperatores, Reges, Principes, Marchiones, iudices, praelatos, Cardinales, Papas, itemq[ue] officia, & locos imperii seu dominationis, imperia, regna, autoritatem, gloriam, memoriam, laudes, exaltationes, audaciam, reverentiam, substantiam, sententias a iudice datas, leges & decreta, artes Grammaticae, Logicae, sine juvenutis, virtutem omnium medicamentorum, herbarum, confectioem Emplastorum & similia, item serenum tempus & colorem album aut rubicundum.

Undecima est domus auxilii seu fortunae denotans amicos, mercatores, divitias & substantiam regum, relictus, & thesauros eorum, exaltationem iuxta reges, bona in fortunam, scientiam humilium hominum, auxilium amicorum, rem amatam a petitore, spem, & consolationem, amorem, laudem, & excolorem habet album & flavum, & tractat etiam de re petita.

Dodecima domus significat inimicos, mendaces, metrices, ebrios homines, in carceratum, & condemnatum, ac caulem, trilem, servum, impurum, fugitivum, lividum, pauperem, item equos, alnos, omnesque bestias equitatis non intervenientes ac magos, bestias & grossas, ut boves, Camelos, Elephantes, porcos, cervos, usas, item locos instar abyssi, profundos, carceres, tenebrositate, lamentationem, lacrymas in vita, tristitiam, laborem, passionem, tormenta, morbos incurabiles, sepulchra mortuorum, ex coloribus habet albedinem cum viriditate.

Decimatercia domus appellatur domus gaudii, augmentaque divinitas & bona, & significat & confirmat ea, quae denotantur per figuras illas, ex quibus ex trahitur, videlicet per primam, secundam, tertiam, quartam, nonam, & decimam.

Decimiquarta domus appellatur domus Tristitiae, & significat viam oblectam, & testis & iudex quaestionis, quod tristitia evenit esse mala figura sit in ea, tunc enim est malum signum. Haec respondet semper de re petita, quemadmodum decimatercia de petitore, namque ut illa ex parte petitoris sic haec ex

Ecce 3 parte

parte rei petite extrahitur, nimirum ex quinta, sexta, septima, octava, undecima & duodecima figuris.

Decima enim domus appellatur, index quæ hinc non incitas, nam proveniet ex omnibus figuris, & significabit omnem illud quod a cæteris figuris fuit denotatum.

LIBER QUARTUS

C A P. VI.

De occupati, ne, conjunctione, mutatione & translatione figurarum

Multa adhuc alia etiam sunt consideranda in hac arte respectu positionis figurarum in scuto Geomantico; inter quæ occupatio domus dicitur, quod figura petito ris est in domo rei petite. Exempli gratia, si aliquis petat, an domus perditâ sit recuperanda, & Albus veniat in prima domo, & in quarta, tunc illa figura dicitur occupare locum rei petite, cum quarta domus sit a diuicior um super terram.

Sed & accidit figurarum conjunctio, quando quilibet figura ascendens se mutat in conjunctionem alterius significatoris. Exempli gratia, si aliquis petat, an recuperaturus sit feruum suum fugiuum, & Aquilatio exstiterit in prima domo, ac duplicata fuerit in quinta domo, quæ est in conjunctione cum sexta domo significante seruos, debet propter hanc conjunctionem obtinere penitentiæ suam.

Est quoque figurarum mutatio, quæ fit quando duo significatores se remouent a locis suis propriis. Exempli gratia, aliquis petat, an possit uxorem habere eam, quam amat, & conjunctio est in prima domo, ac puer in septima, quæ significat feminam, postea quæ redit conjunctio in quarta domo, & deinde in tertia: Hoc igitur significabit, feminam se conjuncturam cum petitore.

In figuris denique etiam accidit Translatio, videlicet, quando figura portat secum dispositionem significatoris. Exempli gratia, petat aliquis, an habiturus sit cum persona aliqua nuptias, & Lætitia in secunda domo transferatur in eam, quæ est ab illa septimo loco posita, ac prima se duplicat in quinta, quibus denotatur amicitia: At quæ multa hujusmodi alia in hac arte accidunt ad incrementum & detrimentum exaltationis.

III. ORATIO

LIBER TERTIUS

LIBER TERTIUS

LIBER QUARTUS.

De praxi Geomantica seu quæstionibus aliquot Geomanticis.

QUÆST. I.

Quo mense aliquis natus sit.

Est sic figuram primam domus, & dicitur primum esse eomense, quem representat figura illa, & si figura non remouetur in quæstione, dicitur, quod natus sit in prima septimana, si in tertia in secundum locum, dicitur in secunda septimana, si in tertium locum dicitur in tertia & sic in quarta. Similiter in quinta domo veniat, dicitur, quod in prima septimana, si in sexta domo, dicitur, quod in secunda, & sic in cæteris. Nam domus prima, quinta, nona & decima tertia semper repræsentant primam septimanam, secunda, sexta, decima quarta secundam septimanam, tertia, septima, decima, decima quinta tertiam septimanam, quarta, octava, duodecima, decima sexta quartam septimanam. Dies autem cognoscitur ex natura figuræ domus primæ.

QUÆST. II.

Qualis sit ælius personæ status.

Si prima figura sit bona, status ejus est bonus, quæ si duplicatur in secunda, quinta, decima, undecima, status ejus augmentabitur in diuitiis, si verò in malis domibus, e contra ferres habebit.

QUÆSTIO III.

Utrum vitæ alicujus longa, vel brevis sit futura.

Si prima, figura fuerit bona & fixa, & non se mutabit in aliis domibus vita erit bona & longa, & quidem secundum tempus, quod figura promittit, si verò mobilis est, breue tempus promittitur, si commune, tempus commune. Quod si prima figura multiplicatur in quarta, septima, decima domo diu viuet, si in secunda, quinta, octava, undecima mediocriter, si in tertia, sexta, nona, duodecima, non diu viuet.

Similiter numerata puncta omnia primarum figurarum usque ad locum, ubi se duplicabunt, & si numerus cædeat in quarta, septima aut decima, viuet per tot annos, quot fuerunt puncta inter figuram primam & locum, ubi primum duplicabit

Vis. Si in secunda, quinta, octava & undecima per tot menses vivit; Si in tertia, sexta, nona & duodecima per tot dies, & moritur in die Planetae, & in hora, ubi numerus fumit finem. Item in omni loco, ubi prima se duplicabit, petitor aut enragrotus, aut morietur.

QUEST. IV.

Quorum societatem aut convivium aliqua persona potissimum expectat vel amet?

Respice locum, in quo prima figura se duplicabit, nam secundum dispositionem ejus appetet societatem. Unde, si ea fuerit duplicata in domo secunda, conversabitur, & vivet libenter cum familia; si in tertia, cum parentibus aut in itineribus parvulis, si in quarta, cum patre & hereditate; si in quinta, cum infansibus seu liberis, & sic in ceteris.

QUEST. V.

Qualis sint nova?

Attribuatur petitori prima domus: Tertia verò, sexta & nona rei nova: Bonae figurae & masculinae significant veritatem, foemininae autem falsitatem: Praeterea respiciendae sunt figurae novitatis, verbi gratia, si nova sint de lucro, respice figuram secundam, si de fratribus aut vicinis tertia, si de hereditatibus quarta, & sic in ceteris.

QUEST. VI.

Quale responsum nuntius afferet?

Prima detur petitori, tertia nuntiatio, seu ei, ad quem mittitur, & altera rei nuntianda, ut vadat nuntius ad regem, altera figura est in domo decima, si ad inimicos in duodecima, si ad fervos in sexta, si ad infantes vel liberos in quinta, & sic in ceteris.

QUEST. VII.

An aliquis reversurus sit nec ne?

Prima domus tribuatur petitori, domus tertia, loco ex quo discessit, nona itineri, & septima loco, ad quem vadit.

QUEST. VIII.

An ille, qui facturus est iter sit illud subito vel tarde ingressurus?

Dijudica hoc secundum primam, tertiam & nonam domus.

QUEST. IX.

An iter utile futurum sit in aliqua re nec ne?

Prima domus detur petitori, tertia & nona itineri, secunda, quinta & undecima proficuo.

QUEST.

QUEST. X.
An aliqua noxia brevis temporis habiturus?

Prima & tertia tribuantur petitori, septima & octava rei petite.

QUEST. XI.

An socius tuus sit tibi fidelis & utilis futurus?

Detur prima petitori, secunda & undecima socio, tertia, sexta & septima rei petite.

QUEST. XII.

Utrum procurator & nuntius tuus erit pro te utilis?

Detur prima domus petitori, tertia, quinta, sexta & undecima rei petite.

QUEST. XIII.

An melius sit ire vel manere?

Detur prima domus petitori, & loco, in quo ille est, tertia itineri, & septima loco, ad quem iter vult suscipere.

QUEST. XIV.

Versus quam mundi plagam utilius dirigere possit petitor iter suum?

Detur prima petitori & loco, in quo manet petitor, qui sit Orientalis, septima Occidentis, decima Meridies, & quarta Septentrionis; Quas igitur meliorem figuram, & denotabit, illam plagam magis utilem.

QUEST. XV.

Uter ex fratribus prior abierit?

Detur prima domus petitori, tertia questionis, & sexta, nona, duodecima rei petite.

QUEST. XVI.

Utrum quis multo vel litera accipitur sit nec ne?

Haec duo figurae Albus & Cottandio significant literas, & alia nuntios: Debemus igitur considerare, quae harum figurarum sint in conjunctione cum prima figura; nam, si inveniuntur in aliqua parte questionis, significant literarum, & nuntiorum adventum, si in tertia per fratres, si in quarta per patrem, & sic in ceteris.

QUEST. XVII.

Qualis futura sit itineris accidentia?

Si tristitia fuerit in prima domo, & Rubeus in secunda periculosum erit ingre-

Ffff ingre.

ingredinavem: Si Conjunctio fuerit in nona domo, aut Populus aut Carcer, invenies latrones in via: Si in sexta aut duodecima, sunt figurae mobiles & bonae, evades, seu evitabis periculum. Si vero fixa, non: At si Rubeus & Puella ibi fuerint, habebis damnum: Quod, si in prima & secunda fuerint figurae fortes, quem admodum Major & Acquisitio, inimici tui erunt fortes super te; Si vero debiles fuerint figurae, quem admodum, via, puella & conjunctio, latrones sunt debiles; Si Populus, facient multum malis; Carcer & Tristitia, non possunt nocere.

QUEST. XVIII.

An durabilis sit amor?

Figurae firmae significant firmum & longum amorem, mobiles contrarium mediocres mediocrem.

QUEST. XIX.

An thesaurus sit in loco aliquo absconditus?

Respice primam, quartam, septimam, decimam figuras, sed praecipue primam & quartam. Si enim ibi fuerint bonae figurae, fixae & masculinae, ac non removebuntur in alios locos, ibi est thesaurus, aliter non; Ac quarta domus demonstrabit locum rei absconditae.

QUEST. XX.

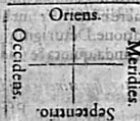
An res male posita vel perditae debeant recuperari?

Detur prima domus petitori, undecima rei petita & quarta loco, si figurae fuerint masculinae, bonae & non mutantes locum est bonum signum, atque etiam si prima figura fuerit in domo quarta, decima aut undecima boni est, alias non.

QUEST. XXI.

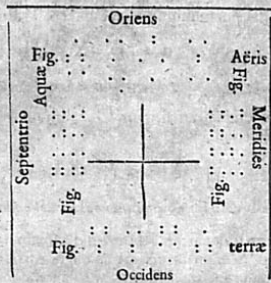
Ubi lateat vel occultetur res perditae?

Prima detur petitori, decima rei & quarta loco cogitato. Alia etiam est via ad cognoscendum locum rei absconditae; Respice enim in quali parte mundi res sit per quartam figuram, deinde dividatur locus ille de Oriente in Occidente, de Meridie in Septentrionem; nam ibi loci invenietur res, quem quarta figura demonstrabit. Et si illa quadratura erit adhuc nimis magna ad invenendam subito rem absconditam necesse est iterum partem illam partem in quatuor alias partes, hocque toties faciendum est, quousque locus sit satis parvulus ad invenendum cito rem absconditam, eritque semper quarta figura demonstrator loci hoc modo.

Vel

Vel etiam dividatur locus in quatuor partes scilicet in Orientem, Occidentem, Meridiem & Septentrionem. Deinde respice quartam figuram, cujus illa sit elementi. Si enim est de aere, significat Orientalem partem, si de igne, Meridionalem, si de aqua Septentrionalem, si de terra Occidentalem. Exempli gratia.

Quando igitur quartam inveneris, ubi res occultatur, facias judicium novum, atque similiter judica per quartam domum ut antea, & iterum dividatur plaga inventa in quatuor partes aequales, idque repetatur donec locus redigatur in parvulum seu angustum spatium.

QUEST. XXII.

An perficere possis quod cogitas?

Detur prima petitori, secunda quinta & undecima rei petita, septima causa, & quarta fini.

QUEST. XXIII.

An hereditas perditae recuperabitur nec ne?

Detur prima petitori, quarta hereditati, secunda quinta undecima spectantiae seu spei, & septima adversario.

QUEST. XXIV.

An tempus conveniat agriculturæ, vel sit ei accommodatum & utile?

Detur prima petitori, quarta negotio, secunda, quinta, undecima fortunæ; & notandum est, quod figurae aëreae & aquae sint hoc casu bonae, sed figurae ignis & terrae, male sunt pro plantatione: Detur igitur, uti dictum est, prima petitori, quarta & decima rei petita, secunda, quinta & undecima lucro.

FINIS Ffff 2

QUEST.

QUEST. XXV.

Quot menses, septimana aut dies requirantur ad complementum alicuius rei?

Obserua numerum figuræ primæ, quartæ, decimæ, decimæ quintæ, & præcipue quartæ, nam secundum maiorem numerum figuræ, hoc est, quæ habet maiorem potestatem, iudicabis.

QUEST. XXVI.

An locus obsequii capietur nec no.

Detur prima petitor, quarta loco, septima ad versatio.

QUEST. XXVII.

Per quem tradam locum obsequii capietur.

Si hæc duæ figuræ Rubens & puella habuerint maiorem potestatem, signum est prelii & effusionis sanguinis aut latrocini; Hæc autem duæ figuræ, Albus & conjunctio, significant, quod per litteras, Si hæc tres figuræ Lætitia, Acquiescentia, Puer fuerint potentiores, indicant, quod, per humilitatem & consilium prudentis hominis, Si populus, Via, & Amittio, quod viribus & invasione huius expugnatione; Si Major & Minor, quod per superbiam; Si Carcer & Tristitia, quod per prodicionem in nocte. Similiter Conjunctio significat, quod per stultum modum, hoc est, quo Populus nihil præstabit, quoque erit captus; Cauda autem significat, quod per arma & prodicionem.

QUEST. XXVIII.

An promissum dabitur nec no.

Detur prima petitori, secunda, quinta, undecima dono. Si fuerint bonæ, bonum est; Similiter si prima fuerit in quarta, quinta, decima aut undecima, bonum est; Sed si duplicatio fieri in malo loco, malum & contrarium erit.

QUEST. XXIX.

An vita infantis aut pueri longa vel brevis sit futura?

Detur prima petitori, quinta, nona, undecima, filiis aut filiabus: Si fuerint fixæ & bonæ, ac mutantes locum, bonum est; Si vitæque longa arguitur: Sed & si quatuor anguli cæli fuerint fixi, & mutaverint, est signum longæ vitæ, & e contra.

QUEST. XXX.

An femina sit impregnata ab eo, qui petiit?

Detur prima petitori, quinta rei petite, & si prima se duplicabit in quinta, decima, undecima, aut si septima in secunda, quinta, decima, ipsa erit gravida, & non aliter præterea iudicandum est secundum figuras elementorum.

QUEST.

QUEST. XXXI.

An femina paritura sit filium vel filiam?

Detur prima petitor, secunda, quinta, undecima rei petite. Si prima, quinta, & undecima fuerint masculinæ, erit filius, si feminæ filia: Si prima conjungatur cum quinta, denotatur filius & filia: Et notandum est, quod, si femina jam sit gravida, cum prima detur feminæ, & quinta rei petite, & si prima fuerit in quinta, aut quinta in secunda, est gravida: Ac respiciendi sunt etiam quatuor anguli & testimonia, & Conjunctio & Populus: Si Conjunctio & Populus fuerint in prima & quinta, significant, quod est gravida: Si hæc tres Carcer, Populus & Cauda, ibi fuerint, illa paruriot: Et nota quod, si prima aut quinta figura sunt igneæ aut æræ, aut una ignis, altera æris, denotatur masculus; si ambe terrestris vel aqueæ, aut una terrestris & altera aquea, denotant feminam; Si autem hæc figuræ discordant in natura, habebit femina duos infantes, unum masculum, alterum feminam.

QUEST. XXXII.

An femina paritura sit sine dolore incho?

Respice quintam & duodecimam figuram.

QUEST. XXXIII.

An infans, qui nascitur sit petitoris, nec no.

Detur prima petitori, secunda, tertia, quinta, sexta, undecima infanti: Secundum harum concordantiam cum prima dijudicabis questionem, & considera bene quartam figuram, quæ significat patrem.

QUEST. XXXIV.

An bene emantur bestie?

Detur prima petitori, sexta & undecima bestis; quæ si bonæ fuerint, bonum est, si malæ, malum.

QUEST. XXXV.

An serui sint utiles vel non?

Respice concordantiam sextæ, septimæ & undecimæ: Si bonæ sunt, bonum est, & e contra.

QUEST. XXXVI.

An res perditæ recuperabitur?

Detur septima latroni seu furi, decima rei perditæ & quarta loco: Respice etiam quatuor angulos, hi enim, si boni, firmi & masculini sunt, nec se remouent de locis suis, latrocinium, seu furtum est in domo ejus, qui perdidit, aut non longe ab ea: Sic etiam, si septima, sexta, octava, undecima fuerint inter quatuor matres,

Ffff 3 res

res perditā est in propinquo: Si septimam non remouerit, tum res perditā est in potestate latronis seu furis; si tranſiit in ſecundū locum, eſt de familia, & ſic etiam in aliis. Reſpice ſextam & ſeptimam, ſi enim concordant ad inuicem, res recuperabitur, ut ſunt figura bonæ.

QUÆST. XXXVII.

An unus equus ſit altero uelocior?

Detur prima petitori, ſeptima equo.

QUÆST. XLVIII.

Qualis ſit amicitia inter duos?

Detur prima petitori & ſeptima perſonæ, undecima amori. Illa enim, quæ erit fortior & fixior, a mabit melius & durabit ejus amicitia diutius.

Notandum eſt, quod figura æreæ & igneæ denotent amorem, terreæ autem & aquæ caſtitem.

QUÆST. XXXIX.

An quis uxorem ducturus ſit nec necne?

Reſpice ſi prima ſit in ſeptima, ut ſi ſeptima ſit in decima, ſecunda aut undecima. Tunc enim nuptiæ ſignificantur, aliter non.

QUÆSTIO XL.

An quis mortuus ſit uel uivus?

Detur prima petitori, ſeptima & octava rei petite: Si fuerint bonæ & fixæ ac in bonis locis & ſine mutatione, ſignificant uitam, ſi aliter mortem. Similiter ſi quæ illarum figurarum movebitur in duodecima, aut mortuus eſt, aut ægrotus, aut incarceratus. Et nota, quod perſona eſt in illa quarta mundi quam repræſentat figura domus primæ, quarta, ſeptimæ, & octavæ. Prima ſignificat Orientem ſeptima Occidentem decima Meridiem quarta ſeptentrionem.

QUÆST. XLI.

Quid ſomnium ſignificat?

Detur prima petitori, id eſt, ſomnianti, nona ſomnio, tertiæ, ſexta, undecima, decima quinta, rei petite: Figure mâſculinæ ueritatem ſignificant, fœmininæ falſitatem.

QUÆST. XLII.

An aliquis dominium uel honorem ſit acquiſiturus?

Reſpice primam, quartam, ſeptimam, decimam, decimam tertiam, decimam quintam.

QUÆST. XLIII.

Qualem effectum ſortitura ſit ſpes alicujus de re aliqua.

Detur prima petitori, octava, nona rei ſperate, decima uirtuti, quarta fini.

QUÆST.

QUÆST. XLIV.

Quale tempus futurum ſit?

Reſpice primam & decimam figuram, ſimiliter quale elementum magis abundet in quæſtione, nam tale erit tempus; Ignis ſignificat ſanitatem, ær uentum & ſanitatem, aqua corruptionem æris & beſtiarum, terra magnam frigiditatem & ſiccitatem.

QUÆST. XLV.

An quis rem deſideratam ſit acquiſiturus?

Detur petitori Aſcendens ſeu prima figura, & reſpiciatur ſecunda, tertia, quarta, quinta, ſeptima, octava, decima, & undecima.

QUÆST. XLVI.

An quis lucratus ſit in re emptâ?

Detur petitori prima & ſi res emptâ ſit terra aut domus, detur ei quarta, ſi beſtie, ſexta & duodecima, ſecundum quod fuerint magna aut parua; Si panni aut res textæ quinta atque ita de aliis. Similiter capies pro lucro & fortuna petitoris ſecundam, quintam & undecimam figuras.

QUÆST. XLVII.

An quis ſit alicujus inimicus?

Detur prima petitori, ſeptima & duodecima inimicus.

QUÆST. XLVIII.

Uter ex duobus infortium ſit reportaturus?

Si in ſeptima domo fuerit Rubens & Puella, que ſunt figura Maris, & in octava fuerit figura Saturni, ac in prima domo fuerit figura mediocris, dices primam figuram ſuperaturam eſſe ſeptimam; nam Saturnus, qui eſt in octava domo ſignificat mortem; Eſt ſi fuerit figura Saturni in conjunctione cum prima, & ſeptima figura, ac quatuor figure cardinales fuerint malæ, pariterque judex cum teſtimoniis ſuis, dices ambos eſſe morituros.

Nota quod de quæſtionibus ad medicinam pertinentibus nihil loquemur, quoniam in uolumine ſecundo illarum mentionem faciemus.

REGULA GENERALIS.

Si uolueris accipere rem aliquam & figura domuum fortiorum eam promiſerint, undecima autem uel decima quinta domus illam denegauerit, non obtinebis rem deſideratam. E contra uero ſi fortes domuſtibi eam denegauerint & undecima ac decima quinta eam promiſerint, poteris ea ad proſtrenum præter ſpem atque expectationem.

F I N I S.

VOLU.

V O L V M E N
S E C U N D U M,

De

Naturali, artificiali, & præter naturali
ac contra naturali Microcosmi
historia

in

TRACTATVS QVATVOR DIVISA.

in qua

Physica & technica naturæ humanæ delineatio, & advenientium ei
præter naturam accidentium descriptio, similiter vale-
tudinis ejus lætæ restaurandæ ratio, atque etiam
corruptio seu animæ à corpore resolutio
aut separatio continetur.

Ggggg CON-

T Y P O G R A P H U S L E C T O R I

HN tibi *Lector amice* medullam voluminis secundi in tabulam compendiosam redacti, cujus substantiam integram, quia ab autore nondum penitus completa est, huic operi adungere non potui. Spero autem e-
jus cognitionem atque contemplationem non modo hujus voluminis doctrinæ comparandam, sed & in multis ea superiorem esse, eam non solum circa ipsius Microcosmi seu hominis interni contemplationem divinam miro & haud vulgari modo versetur, sed etiam paradoxa nonnulla tum auctoritate tum philosophica ratione, atque etiam, quæ omnium certissima est demonstratio, oculari experimento a rebus spiritualibus desumpto in ea ab autore comprobentur. Quin & præterea in ea artes ad Microcosmi naturæ compositionem pertinentes anatomia vera refecantur resque haud vulgares libere aperiuntur, atque simul etiam Chemicæ medicamentorum præparationes, non dum à multis cognitæ, & ab ipso autore impensis haud exiguis præbatur explicantur. Inter quæ quidem omnia nec illud etiam postremo loco habendum est, quod secreta hominis corporis natura & dispositio, quatenus ad conseruationem sanitatis ejus spectat, dilucide & perspicue in ea describitur, ita quidem ut nullatenus dubitem, quin sic opus illud non modo oblectationem summam & divinam structuræ humanæ contemplationem, sed etiam utilitatem haud exiguam mundo allaturam. Fuigitur *Candide Lector*, parvus esto in judicando, autorisq; labores in primo hoc volumine exantlatos boni æquique consule, ne alioquin impuritate tua ille in secundo suo labore adhuc imperfecto & minus absolute deturbeat atque ita in medio cum sine publicatione relinquat, Vale.

L P N

I N D E X

RERUM PRÆCIPUARUM,

QUÆ IN HOC TRACTATU

secundo, continentur.

- Antiverpia* arx. 378.
Apollo Cytharæ inventis 165. v. quid sit
Applicatio vocum ad claves in ascensu & descensu scale molli & naturalis simul 174.
Apogon in Ferraria 378.
Apothema quid 182.
Aqua quomodo ex haurienda ex aliqua profunditate ubi fabricatæ impediret 453.
Aqua currentis, quomodo in altum eleuetur 458. 460. 461.
Aqua, quomodo ex pulcra bono, per aquam stagni putridi extrahatur 467.
Aquæ ii integræ naturæ 618. gradus particularis 620. stelle fixæ 621. naturalis dispositio 622. quas regiones & urbes habeat 692.
Ara 393.
Arithmetica numeratio 7.
Arithmetica 280.
Arcturus 379.
Artemis quid in unaqueque domo denotet 729.
Amphibium in urtica 185.
Anima est numerus Platoni & Pythagoræ 6.
Annus unde exorsus Judæi, Arabes, Alexandrini, Romani, Veneti, Astronomi 505.
Annus unde dicitur 504. Solaris. Lunaris. Epactus. Saturni. Jovis. Martis. magnus & mundi. 505.
Anglorum in bello virtutes & vitia 404.
S. Andrea monumentum prope Bomellam 374.
Arithmetica pro quo conscripta, & quid sit 7.
Arithmetica 7. *Arithmetica* 6. *militaris* 123. *Musica* 130. *Astronomica & Astrologica* 137. *Geomanica* 143. *Pythagorica* 147. *memorabilia* 155. *160* 158.
Arnoldus de Villanova characteribus meritis Astronomicis in medicina multum tribuit 562.
Articulus in Arith. quid 7.
Artilleria magna breue compendium 429.
Artificium, sicut utuntur Germani in fodinis metallicis ad B. Maria 454.
Ars militaris, pro quo conscripta 3. *quid dicitur* 344.
Ars pictoria 317.
Aspectuum in Zodiaco inventio 139.
 G B G G G 3

Aspectus quinque. 632.
 Astra in imponent necessitatem. 562.
 Astrologia cui dedicata. 4. quid sit & quotuplex. 560. ejus partes. 561. an jure hamibus interdicatur. 566.
 Astrologicarum predictionum falsitas. unde. 564.
 Astrologici iudicii veritas aliquot experimentis auctoris comprobatur. 701.
 Auditus sensus integer in musica requiritur. 168.
 Augusta propugnaculum. 388.
 Aurei numeri inventio. 137.
 Auctoris parens fuit Regina Angliae per Gallias & inferius Belgium. thesaurarius. 3.
 Axiomata certa Philosophorum diversitatem motuum ab Elementis provenientium demonstrantia. 469.

B.

Baculus geometricus auctoris. 270. quomodo tractandus. 275.
 Baculus Jacobi baculo similis. ejusque structura. 274.
 Baculus Thaliae. 224.
 Banquetta. 554.
 Barbitis figura. 226. pr. xxii. 227.
 Batallion en point. ou en losange. 124.
 Bassus. 109. ejus regula. 213.
 Bateria quid. 396. quomodo parari soleat ad faciendam bassionis labefactionem. 399.
 Bissus solidus. 19.
 E molle aut durum. quomodo ponendum in monocordo. 177.
 Boethius floruit in Musica. 165.
 Bolonia. 392.
 Bommenia. 384.
 Brasia castrum. 387.
 Brevis nota quid. 191.
 Burgae in Bressia citadella. 367.

C.

Calcaria. quomodo Turca & Hungari gestare soleant. 405.
 Calerum. 373.
 Caloris prognosticatio. 699.
 Cacus in granatura. 590. gradus particulares. 592. stelle fixae. 593. naturalis dispositio. 594. quas regiones & urbes habeat. 691.
 Cantus proprietates. 173.
 Capricorni integra natura. 614. Varii gradus. 616. stelle fixae. 617. naturalis dispositio. 618. quas regiones & urbes habeat. 692.
 Capus & cauda Draconis. quid sit. 674. 731. 733.
 Carcer quid in unaquaque domo denotet. 741.
 Carolus Estlinus in signis medicus. 300.
 Cassemata. 350.
 Chararino. 384.
 Characteres Cossici. 61. eorum regula. 16. v. lorum sphaera. 62.
 Cibra quid. 8.
 Circuli diameter. peripharia. area. quomodo investigentur. 105. Usus in pictura. 328. 337.
 Circularis structura. ejusque motus. 402.
 Circulare praelium. 127.
 Circuli caelestes quomodo referantur ad partes terrae. 529. eorum usus ad Zonas distinguendas. 532. paralleli. 533. Verticales seu meridiani. 537. quomodo optice delineentur in hemisphaerio per Aequinoctialem diviso. 537.
 Cruitatis partes debiles. quomodo adjuvanda. 391.
 Claves musicae. 172. principes vel ministrae. 173. signatae vel intellectae. 16. graves. acuta. peracute. 16. & 177.
 Climata mundi. 533.
 Columnae templi musici descriptio. 184.
 Color quid. 295.
 Comma musicum quid. 34.
 Concordantia quid. 210. quomodo inter se differant. 16.
 Coniunctio in unaquaque domo. quid denotet. 741.
 Coniunctionis luminarium inventio. 138.
 Consonantiarum expanderum proportione inventio. 135.
 Consonantiae simplices vel compositae. 186. perfecta vel imperfecta. 187. diatessaron vel diapason. 4. quomodo inventiatur in qualibet linea monocordi. 188. ex proportionibus. 189.
 Contratenor. 210. ejus regula. 214.
 Cossicorum

E.

Cossicorum numerorum speculatio. 20. additio. 64. ejus examen. 65. 67. subtractio. 68. ejus examen. 69. 70. multiplicatio. 71. ejus signorum sphaera. istiusque usus. 72. examen. 73. 74. divisio. 75. characterum valoris residui sphaera. istiusque usus. 76.
 Cosmographia. cui incipit. 3. quid sit. 527. ejus principia. 529.
 Coartina. 347.
 Crema. 393.
 Crimpen. 384.
 Crocheta seu seminimaa Philippo de Virriaco inventa. 192.
 Cubus quid. 18.
 Curriculi structura. qui rota cuiusdam interna circum gratatione ante & retro moveri potest. 464. ejusdem alia structura. qui oblique dextrorsum. & sinistrorsum moveri potest. 466.
 Custos baculi orthogonalis. 273.
 Cycles solaris inventio. 138.

D.

Deominator quid. 8.
 Descitores. 320.
 Diameter quid. 263. ejus quantitas in circulo quomodo deprehendatur. 105.
 Diapason quid. 34. 183.
 Diapente. 16.
 Diastichima. 182.
 Diatessaron. 34. 183.
 Dies non solaris. solaris. 506. artificialis. naturalis. 507.
 Dies. 34. 183.
 Differentia Cossica. 61. eorum regulae. 63.
 Dignus in Arithm. quid. 7.
 Discentus. 210. ejus regulae. 215.
 Dionus. 181.
 Divisio quid. 42. ejus regulae. 49. examen. 51.
 Diurni motus alicujus planetae inventio. 141.
 Dominium alicujus rei ad quem pertinetur. 148.
 Dominus alicujus domum. 680.
 Demum calidum ratio. 675. eorum distinctio generalis. 677. particularis. 16.
 Dorium. 145.

F.

Facies humanae dimensiones tres. 320. delineatio. 332.
 Fanestrarum templi musici natura. 222.
 Fictores qui. 320.
 Figura numeri significativa & non significativa. 7. voce exprimenda vel retinenda in musicis. 191. & seq.
 Figurarum temporalium simplicium valor. 195.
 Florentia. 373.
 Formae Geometricae ex quibus numeri cossici derivantur. 22. 23.
 Fortificatio. quae consideranda. 356.
 Fortificationes super figuram irragonalem & tetragonalem adificatae. 363.
 Fortuna virum prospera vel adversa futura sit. 149.
 Fossa. 354.
 Fractiones numerorum integrorum. 54. earum abbreviatio seu ductio. 55. additio. 16. subtractio. 57. multiplicatio. 58. partitio. 16. numerus aureus. 59.
 Franciscus de Lorraine Eques Guisus tormenti infeliciter dissolutum tollitur. 3.
 Franco excellens musicus. 165.
 Furtem furtumque judicandi ratio. 701.
 Fusa. 191.

G.

Gabiones quid. 396. (pugnam. 404.
 Galli equites. quomodo ordinentur ad Gallico.

I N D E X.

Callorum in bello virtutes & vitia. 403.
 Geminorum integra natura. 585. varigrada. 587. stella fixa. 588. naturalis dispositio. 589. quas habeant regiones & urbes. 690.
 Geomantica, quando & cui conscripita. 4. quid sit. 715. ejus principia interna. 717. animae ad eam preparatio. 720.
 Geomantica linearum in quatuor ordinibus projectio. 721. catarum figurarum productio. 722.
 Geomanticarum figurarum nomina & characteres. 724. elementaris natura. 764. duplicatio. 742. multiplicatio. 755. occupatio. conjunctio. translatio. mutatio. 774.
 Geomantici scuti duodecim domus. 727. testimonia. 746. quomodo formam corporis animique qualitates denotent. 760.
 Geomant. Judicii regule. 767. praxis. 775. & seqq.
 Geomant. additio seu compositio. 143. subtractio. 16. duplicatio & multiplicatio. 144. projectio. 145. incrementum & decrementum. 144.
 Geometria de quibus tractet. 262. ejus pars theoretica. 264. praxis. 280. pictoris scitu necessaria. 322.
 Geometrica additio. 82. subtractio. 84. multiplicatio. 85. partitio. 87. reductio. 90. additio cum subtractione. 95. multiplicatio cum additione. 95. multiplicatio cum meditatione. 96. multiplicatio cum divisione. 101. divisio cum progressionem. 106. progressio seu proportio. 108. regula trium proportionum. 111. radice extractio. 118.
 Geometricorum numerorum nomina & species. 80. linearis superficialis triangularis quadratus pentagonalis corporalis pyramidalis columnalis. 81. 82.
 Geometrica instrumenta. 270.
 Gerbi. 388.
 Germani quomodo exercitum per loca spectata ducant. 407.
 Germanorum in bello virtutes & vitia. 404.
 Gladiatorum usus. 405.
 Globuli artificiosi in bello per quam utilis preparatio. 420.
 Globulorum tormentariorum effigies varia. 427.
 Gomorra. 385.

Goricum. 379.
 Gradus aequinoctialis quot miliaria seu leucas valeat. 33.
 Gravelinga. 379.
 Groninga. 374.
 Gruterus Cardinalis S. Georgii ingenitor. 460.
 Guido Monachus systematis musici inventor. 165.
 Guletta. 386. 401.

H.

Harmonia composita quo modo per trianguli musici quadrata producatur. 217.
 Harmonicus numerus quid. 33.
 Harlemum. 402.
 Hassarum equestrium tractatio apud varias nationes. 405.
 S. Helmi propugnaculum. 380.
 Helvetii quendam problema opticum. 305.
 Helvetius quidam motum perpetuum sibi venisse credit. 456.
 Hemisphaerii per lineam meridianam divisio, & optica linearum verticalium & parallelorum ad eam adaptatio. 558.
 Heraclides Ponticus Jovem facit cantuum inventorem. 165.
 Hispani quomodo exercitum iter facientem disponent. 407.
 Hispanorum in disciplina militari virtutes & vitia. 403.
 Hora alicujus diei vera inventio. 139.
 Horarum inaequalium numeri & gradus, quomodo inveniantur. 140. aequales cujuslibet diei, quomodo reperiantur. 141. aequalium in inaequalibus, & harum in illas conversio. 141.
 Horologium horizontale. 512. murale seu verticale. 513. orientale & occidentale. 16. declinans. 515. reclinans & inclinans. 517. 119.
 Horologica machina ab autore inventa luculenta descriptio. 521. & seqq.
 Humeri propugnaculorum. 352.
 Humores tres oculum confluentes, eorum nomina, utilitates. 296. & seq. descriptio & descriptio. 298.

Ignis

I N D E X.

I.

Ignis artificialis corpus humanum armis indutum comburens. 420.
 Illuminatio varietate colorum facta. 320.
 Instrumenta musica vulgariter nota. 226.
 Isole aere sonantia. 240. quaedam noviter reperta. 243.
 Instrumentum Autharis magnum, luculenter descriptum. 245. & seqq.
 Instrumentum militare ad divellendas & corrumpendas feras, utcumque sint fortes. 411.
 Intervalla in Musicis quid. 33. 211. quot ad hominis vocem sufficiant. 211.
 Iscole arithmetica exempla aliquot. 158.
 Jovis natura integra. 641. acquisita. 643. ex domibus Horoscopi vel accidentaliter. ib. debilitates essentialis vel accidentales. 644. specialis in hac inferiora influxus. ib. imprimis in microcosmum. 145.
 Itali, quomodo exercitum iter facientem disponent. 407.
 Italorum in bello virtutes & vitia. 404.
 Iter an prosperum vel infelix futurum. 148.

L.

Lætitia quid in unaquaque domo denotet. 750.
 Larga seu maxima quid. 191.
 Lamius Heronaeus primam librum de musica conscripsit. 165.
 Latinitate in venerunt. 165.
 Latitudo corporis, quomodo inveniantur. 287.
 Leonhardi Justiniani cum magistro quodam Padoensi certamen tormentarium. 425.
 Leonis integra natura. 544. gradus particulares. 596. stelle fixae. 597. naturalis dispositio. 598. quas regiones & urbes habeat. 691.
 Libra natura integra. 602. gradus particulares. 604. stelle fixae. 605. naturalis dispositio. 606. quas regiones & urbes habeat. 691.
 Ligaturarum omnium exempla. 194.
 Linea altitudinis quomodo capitur. 101.
 Linea hypotenusa quid. 262. perpendicularis parallela ib.

Linearum intersectio ad angulos rectos, eorumque usus in pictura. 324.
 Lineamenta. 319.
 Locus numeri quid. 8.
 Locorum profunditas. 390. distantia secundum longitudinem & latitudinem, quomodo capiendi. 556.
 Longa. 191.
 Longitudo corporis, quomodo cognoscenda una statione. 283. vel duplici statione. 286.
 Luna. 383.
 Lumen quid. 244.
 Luna natura integra. 669. gradus particulares. 671. influxus in inferiora. 672. in microcosmum. ib. operationes particulares in statu aëris. 699. mansionum viginti octo tabula. 714.
 Lunare praelium. 128.
 Lux quid. 294. primaria vel secundaria. 311.

M.

Machina spiritalis ab autore inventa luculenta descriptio. 492.
 Major fortuna quid denotet in unaquaque domo. 737.
 Marmoris qui olim dicti. 320.
 Marsilia. 392.
 Martis dispositio integra. 648. acquisita. 648. effectus in inferioribus. 650. microcosmo. 651.
 Mediolanum. 382.
 Melodia quid. 209.
 Memorialis arithmetica. 153. ejus loci. 154. additio. 156. subtractio. 157. multiplicatio, partitio. 16.
 Mensis solaris vel lunaris. 505.
 Mensura musica. 190.
 Mercurius hyam invenit. 165.
 Mercurii natura integra. 665. acquisita. 665. influxus in inferiora. 666. in microcosmum. 667.
 Metis. 373.
 Metrica ars. 261.
 Militaris arithmetica. 123. 123. 43.
 Militum cohors pyramidalis quomodo ordinetur. 123.
 Minima quid. 191.
 Minor fortuna in unaquaque domo quid denotet. 738.
 Hhhhh

Nono.

I N D E X I

Monochordi literarum inventio. 131. proportionalis divisio. 182. parva quantitates. 185.
 Motus scientia. 433. à quatuor elementorum naturis generatus. 469. formalis. ib. instrumentalis. 473.
 Multiplicatio quid. 42. ejus regule. 46. examen. 47. quomodo productus digitorum multiplicatorum expedite comprehendatur. ib. ejus speculum. 49.
 Monumentorum species. 345. partes interne. 347. res ad munimentum necessariae. ib. exteriores. 354. figura. 357. quomodo delineari possint. 359. 362.
 Munimēta pentagonia vel polygonia. 367. figurae irregulares. 367. composita. 368. eorum materia. fundatio. altitudo. inclinatio. 372.
 Munimēti genus. excellens à Germano quodam inventum. 391.
 Musica cui dedicata. 3. quid. 164. etymologia. ib. inventores. secundam Moysen & Graecos. ib.
 Musicae proportio. 131. mundana vel instrumentalis. eaque harmonica. Rhythmica. metrica. 165. operatio in anima & corpore secundum Platonem. Marcellum. Cuiusdam. 166. subiectum. 168. mensuralis valor proportionatus. 202.
 Musicarum partium regule generales. 214. & speciales. 216.
 Musicum templum. 160. 168.
 Musicus quis. 167. perfectus vel imperfectus

N.

Nationum quarundam bellia descriptio. 403.
 Notarum proportio ad invicem in figura triangulari descripta. 204.
 Notula simplex. 191. cum picto versus dextram. 191.
 Notularum ligaturae. 192. regule. 193. puncta. 194. perfectio. imperfectio. prolatio. 195.
 Numeratio quid. 7. quae ad eam concurrant. ib. ejus speculum. 9.
 Numerator quid. 8.
 Numerus quotuplex. 5. physicus. 6. numerus numerans. mathematicus. abstractus. contractus. contractus proprius. abstractus absolutus. absolutus par. pariter par.

8. pariter impar. pariter par & impar. ib. compositus seu mixtus. 8. relativus abstractus vel figuratus. 10. 15. linearis. fa. pericialis. trigonem. 15. tetragonem. 16. quatum aut inaequalium laterum pentagonalis. solidum. pyramidalis. 16.
 Numeri Collici. 17. metrici. 32. musici. 33. Geomantici. 35. pythagorici. 37. memoriales. 39.

O.

Objecta irregularia. quomodo de pingenda. 338.
 Oblongum praelium. 125.
 Obfisti. quomodo intelligantur cuniculos. 401. 417.
 Obfistio locorum munitorum. 395. res ad eam necessariae. ib.
 Obfistiones sine vallibus. sed solummodo parietibus & rationibus factae. 401.
 Obfistionis cujusdam notabilis descriptio. 400.
 Oculi compositio. 296. descriptio cum sita ad haerentibus ib. partes constituitur. ib.
 Oculorum delineationes. 338.
 Oppositionis luminarium inventio. 158.
 Optica scientia. 295. circa quid versetur. 294.
 Orvietum Thibiscie oppidum. 145.
 Orpharion instrumentum musicum. 158.
 Ovali praelium. 126.
 Ovalis figurae usus in integra facie de pingenda. 334.
 Ow ar. sive Hlofjel. in Hungaria. 378.

P.

Pandora. 233. ejus usus in sistema. 234. regela. 236.
 Paralleli Amphisciorum. sex. 554. Heterostiorum viginti septem. 555. Persiciorum septem. 556. ejuslibet regionis quomodo inventiantur. 556.
 Parrhasius insignis pictor in capitoliorum aedificiorum delineationibus. 320.
 Pausa. 391.
 Perspectiva pictori sciri necessaria. 322.
 Peisitar. ad quam domum pertinet. 772.
 Phanius fistulam inventus. 465.
 Philip. de Viriaco in musica flor dictus. 392. Pictor

I N D E X.

Pictor qualis. 319. quibus artibus. 320. quibus instrumentis instructus esse debeat. 323.
 Pictura tres species. 320. adjuncta essentialia. 324. praxis in perfectivis. 320.
 Pionieri qui dicantur. 396.
 Pisa. 391.
 Pistoria. 381. 394.
 Piscium natura integra. 622. gradus particulares. 624. stella fixa. 625. naturalis dispositio. 626. quas regiones & urbes habeant. 693.
 Planetae motus diurnus. 141. ad quamlibet horarum quomodo reperitur. ib.
 Planetae boni. mali vel mediocres. 628.
 Planetae alicujus naturae. quomodo inveniantur. 147.
 Planetarum doctrina generalis. 627. debilitate. magis essentialis. 635. vel accidentales. 634. regule generales. 673. quomodo in depicis caelestium figuris collocandi ante meridie. 682. & post. 684. conjunctio major. media. infirma. 697. electio in aliquo opere. 712.
 Planimetria. 280.
 Planisphaerii cosmographici ab autore inventi compositio luculenter descripta. 543. & seq. ejus usus. 551. & seq.
 Plurimarum abundantiae prognosticatio. 699.
 Poesmetria. 280.
 Pomponius Gauricus Neapolitanus sculptura laudatus. 320. 329.
 Populus quid in unaquaque domo signi ficit. 739.
 Progressio arithmetica in numeris Cassitris. 31. quid sit. 41. ejus regule. 52. numerorum progressionis parium vel imparium locorum aestimatio. 53.
 Praelium Rhomboidale quomodo disponatur. 123. ejus usus. 124. quadratum. ib. oblongum. 125. ovale. 126. circulari. 127. lunare. 128.
 Proportio numerorum aequalitatis aut inaequalitatis. 10. eorum speculum. 13. species quomodo in infinitum possint extendi. 14. musica. 131. dupla. sequi altera. sequi tertia. sequi quarta. 136. temperata. ib.
 Proportionis semitonis majoris. & minoris. Comatis & schismatis. 186. quomodo super proportionem orientantur. 189. inaequalis musica. 191. geometrica. 263.
 Prometheus sculptor seu statuarius insignis. 320.

Puer in unaquaque domo quid denotet. 736.
 Puella in unaquaque domo quid significet. 736.
 Pyramis quadrangularis quomodo mensuretur. 104. pyramis radiosa. ejus axis. conus & basi. 295. 303.
 Pyramidalis militum cohors quomodo ordinetur. 123.
 Pythagoras primordia Musicae quomodo invenit. 164.
 Pythagorica arithmetica. 147.

Q. Quadrangulare praelium. ejusque usus. 124.

Quadrangulus usus in pictura. 326. 336.
 Quadrans tormenti. usus. 424.
 Quadranti descriptio. 278.
 Quadratura & luminarium inventio. 158.
 Quadratus numerus. 18.
 Quadratus de quadratis. 18.
 Quadratus de quadratis quadrat. 19.
 Quadratus de cubis. 19.
 Quaestiones ad suam fortunamque pertinentes. 703. & seq. geomantica. 775. & seq.
 Quaestio si in scuto geomantico non satis se explicet. quid sciendum. 769.
 Quaestiones conjunctio in scuto geomantico. 769. triplicitates. 771.
 Quarta mundi. quo artificio delineanda. 540.

R.

Radicofanum. 389.
 Radii visuales directi vel obliqui. reflexi vel refracti. 294. propositiones de directis. 301. de refractis. 309. reflexis. 311.
 Radix in numeris Cassitris quomodo inveniantur. 18. 19.
 Rammeken. 374.
 Ravellina. 354.
 Recordus. 79.
 Regio sub qua mundi zona sita fit. 537. sub quo Climate. ib.
 Regionum in tabula de pingendarum ratio. 541.
 Regula trium proportionum. quid. 42. ejus leges. 53. examen. 54.
 Regula Curiosa delineatio. 272.

Hhhh 2

Re.

Errata benevolus lector, nec cubihareat, sic corrigat.

- Fig. 17. In penultima. valoris.
 21. 3. multiplicationem. 7. multiplicando.
 23. longum cubum est inversum.
 29. figura nona isidem in verso.
 99. notas numerorum sic colloca.

$$\begin{array}{r} 20 \\ 8 \\ \hline \times 8 \\ \times 8 \\ \hline 112 \end{array}$$

Item $\times 8$
 $\times 8$
 $\times 8$
 100. sic numeros dispono.

$$\begin{array}{r} 13 \\ 7 \\ \hline 21 \end{array}$$

105. regula 7. quatuor est optiffa.

- (44.
 106. Linea data.
 118. l. 2. 4. lege. 27. 104.
 121. l. 2. 5. lege. 54.
 216. 2. 8. systematis.
 210. 2. 1. moventis.
 309. 9. altera.
 311. 4. Lux.
 511. l. 2. mutali
 155. 18. & seq. pro vr. l. m. & 17. pro 7. l. 7.
 161. l. 1. 1. necessitatem.
 649. l. 2. 1. pro Jovis. Martis.
 655. l. 1. 1. natura.
 662. l. 1. 2. pro martis. J. veneris:
 763. l. 1. 5. l. Via.
 779. in figura Elementorum. prof. Meridiam pro fig.
 lignis.
 781. l. 1. septima.

Figurae in hac pagina sunt in parte superiori et inferiori.

Figurae in hac pagina sunt in parte superiori et inferiori.

Figurae in hac pagina sunt in parte superiori et inferiori.

sercepit, clypeus ejus, cornu salutis, loco edite, sol clare, sicutum dans gratiam & gloriam atque salus unica, roburque & vita ejus) quis hominum laudes satis dignas, inlytas & illustres offerre, aut illud honore debito celebrare, aut præconia de te merita habere potest, qui es totus in toto, & in quo ipso est totum, quod est, cum omne quod existit, id esse, quo fruitur, a te habeat? Quis, inquam, mortalium sacrosanctam tuam essentiam explicare, actus operaque mirabilia dignè publicare, benignitatem, mansuetudinem atque misericordiam explicare, benignitatem, mansuetudinem excellentem enarrare, maiestatem incomprehensibilem describere, zeronis stupendi efficaciam mundo propalare, justitiæ sanctæ arcanum revelare, præscientiæ inenarrabilis rationem enodare, consilium profundum detegere, principium & originem declarare, æternitatem commeteri, gloriam atque claritatem fulgurantem depingere, veritatis perfectionem promulgare, doctrinæ atque scientiæ complementum demonstrare, loci atque sedis nobilitatem declinare, infinitatem ostendere, sapientiæ altitudinem comprehendere, in voluntatis stabilis sacramentum penetrare, laudes tuas denique atque dignitates incomprehensibiles ullaverborum eloquentia aut calami ornati argutia satis dignè extollere, aut honoribus decorare potest? Et tamen modicum de his omnibus ex sacrarum literarum fonte, atque origine nõ sine magno stupore & admiratione hausimus: Occultam enim essentiam tuam sacrosanctæ dispositionem etiam servum & antistitem tuum Moysen latuisse legimus, quippe cuius faciem videre & vivere neminem potuisse unquam verbo tuo inviolabili confirmasti: Actus enim & opera tua sunt mirabilia, quatenus disruptisti robore maria, perfregisti capita cetorum in aquis, & conqualisti capita balnearum, fundasti fontem & torrentem, & areficasti fluvios validos, parasti solem, statuisti omnes terminos terræ, ipsam ætatem & hycem tu ordinasti, transfers montes, commoves terram, interdicas soli, ut non oriatur, stellas signas, cœlum extendis, ambulas super mare, facis Arcturum, Orionem & Plejades, efficit ergo, o Jehova, res magnas, adeoque investigabiles, & mirabilia, adeoque innumera. Si nobilestuos, in Ægypto actus consideremus, o quam stupenda fuerint eorum effectus, & quam metuentium ac famigerabile reddiderunt illi nomen tuum excelsum per universum orbem terrarum! Simiracula respicimus, quæ coram populo tuo publice in deserto edidisti, omnes tibi gloriæ & omnipotentie titulum ascribere atque attribuere cogimur: Quot victoriis ineffabilibus, o Deus exercituum verè triumphavit exercitatus tuus, spiritualis atque cœlestis super Ægyptiorum, Assyriorum & aliarum nationum tibi, & popu-

lo tuo ad verfarum turmas & cohortes innumerabiles, historia tua sacra nobis exuberanter non sine admiratione magna reliquit. Benignitatis etiam atque misericordie tuæ abundantiam integri quidam orbis terrarum exercitus, cunctaque mundi creata agnoscunt, imò verò & inter homines ipsi Gentiles ac Ethnici ore aperto eam ante verum istius peridum confitebuntur: Nam tu es Deus fortis, misericors, gratiosus, longanimis, & multus benignitatis ac fidei, omnia administrans misericordia tua, que tam ampla est, ut plenus sit ea ipse orbis terrarum; Nam facis, que iusta sunt, & iudicia omnibus oppressis, misericors & gratiosus Jehova, longanimis & multus benignitate, non in æternum litigans neque in seculum iram asservens non secundum peccata nostra facis nobis, neque secundum iniquitatem nostram reteris nobis, sed quam alti sunt cœli supra terram, prævalet benignitas tua erga timentes te, quam longè est oriens ad occidentem, tam longè amoves defectiones nostras à nobis, ut miseretur pater filiolam, miseris timentium te: nam tu nosti signentium nostrum, & memor es, pulverem nos esse, &c. Benignitas tua, à seculo usque in seculum est erga timentes te, Non metus, o Jehova, confirmasti hæc ipsa ore voceque tua sancta, te ipsum proclamando Dominum misericordie, miseratorum, tardum ad iram multumque misericordiam & veritate, benignitatem milibus servantem, & auferentem iniquitatem, ac prævaricationem, & peccatum, & sub alarum tuarum umbra tuos abscondentem. Porro fortitudinem & potestatem tuam immensam denorat liber totius veritatis, quum tu sis solus Deus fortis vite hominis, robur & sicutum ejus, rupis robusta seu petra, ac munitio ejus, rex magnus super totam terram, fiducia omnium extremarum terræ & maris, stabilens montes virtute tua, accinctus potentia compescens strepitum marium, & fremitum nationum, sub te habens duas currum myriades, & multa milia Angelorum, an numerus est turmis & militibus tuis? & tu Domine cum illis es Dominus Sinai in sanctuario habitans. Fecisti ergo potest coram te consistere, cum trasceris, cum nemo sit par tibi robustus, tu frangis valvas chalybeas, & vestes ferreas succidis. Tua ergo potestas est admirabilis & miraculose sunt tue operationes, quatenus consilium tuum solummodo valet ad proculcandos hostes nostros. Si tu ergo Jehova fortis, nobiscum, quis contra nos? imò quidem, si omnes gentes circumdederint nos, in nomine tuo enervabimus eos. Benedictus ergo sis, o Jehova, & debita reverentia, ac timore te adoret omnis creatura, quicquid vis facis, in cœlis & in terra, per maria & omnes abyssos. Majestatem etiam an quisquam Deorum tibi iuste comparari aut conferri potest? Quis unquam Deorum (si Dii alii essent præter te) tanta majestatem, gloriam, admirationem, & intuentium stupore apparuit, quantum (o regalissime Jehova, vere atque unice Deus atque imperator, scepterum Angelorum ac cœlorum gerens) e monte tuo Sinai Isra-

ff Psalm. 114. 3. litis apparuisti? Nonne majestatis tuae presentia profugit mare, & dispersum est flumen Jordan retrosum, subsilierunt montes & velut arietes, & colles id subtruma pecudes: atque etiam coram conspectu & facie tua terra tremuit & attingente ea montes summa verunt & fusi sunt, ac scopuli instar cere resoluiti. Quando gloria adornatus es, qui insidens eberubini, versus terram caelos tuos declinando descendis, montesque tangendo efficit, ut fument, immittis fulgur & dispersis eos, ac emittis sagittas tuas & fundis eos. Tanta ergo est tua excellentia, ut ipsa homines perturbet, facitque ut pavor tui irruat in eos. Maximus ergo es o Jehova, quia non est par tibi, imò non est verus Deus praeter te omnino prout audivimus auribus nostris. Nam tu es Deus Deorum, Dominus Dominorum. Rex magnus per omnes Deos, Deus fortissimus, maximus, potentissimus, summè formidabilis. Cujus sunt caeli, & cali caelorum, terra & quicquid est in ea. Tua est magnitudo, & potentia, & gloria, & aeternitas, & majestas, imò certè omnia in caelo & in terra. Tuum est, Jehova, regnum, ut qui te extollis super omnia in caput, nam divitiarum & gloria à facie tua sunt, in manu, inquam, tua est potestas magnificandi & confirmandi rem quamlibet. Itaque nunc Deus nos ter celebramus te, & laudamus nomen tuum gloriosum. Si nominis tui stupendi efficaciam speculemur, quis illud facis admirati, extollere atque revereri potest? Cum nomen Jehova laudent omnes caelorum Angeli, & Exercitus, sol, luna & stella lucida, caeli caelorum, & quae supra caelos sunt, terrestria, cete, & abyssi omnes, ignis, grando, nix, exhalatio, ventus procellosus, efficiens verbum ejus, montes, colles, arbores fructiferae, bestiae, jumenta, reptilia & aves, juvenes, virgines, senes & pueri laudent & celebrant nomen tuum Jehova, quia editum est illud solum, cujus decor est supra caelum & terram. quippe quod est turris robusta, quo accurrunt justus in edito collocatur. Dulces etiam justitiae tuae sacrosanctae effectus nos docent tuum verbum monumentis perpetuis insculptum, quo instrumur, te justum esse universae terrae judicem, in solo tuo cum majestate sedentem, circa justum scutum existentem & gloria caput ejus extolentem, cum ita pascentem, ut egere non possit. Cuique rependis secundum opus suum, cum sis exaltator & depressor. Nam poculum est in manu tua, & vinum turbidum est, plenum mixtione, ex quo fundis: veruntamen faeces, quas expresserint, bibent omnes iniqui terrae. Facis ergo, quae justa sunt & judicia omnibus oppressis. Nam omne opus tu ducis in judicium cum omni re occulta, sive bonum sive malum, animosque tu perpendis, in cuius oculis vir rectus in unaquaque via sua videtur. Nam ut tu justus es, iuste quoque omnino dux ponis, nec justitiam tuam quicumquam resistere potest, quippe cujus principium est tua potentia. Tibi igitur, o Deus iuste tribuimus magnitudinem, quia omnes viae tuae sunt jus, qui justus permanes & rectus in aeternum. Praeterea, si praesentiae & providentiae tuae inenarrabilis virtutè respiciamus, eam certè mirabilem esse percipimus. Nam quamvis, tu Jehova,

elatus

elatus sis, tamen depressum aspicias, quamvis altus, è longinquo praenoticias. Probasti enim hominem, & cognoscis ejus sedere & surgere & cogitationem ejus è longinquo, iter ejus, & cubitum ejus circumspicias, & omnium viarum ejus peritus es. Testis enim es renum, & cordis ipsius observator ac auditor linguae, imò verò cum nondum eras sermo in lingua, novisti tu ipsum totum. Nam à te nihil occultari potest, quatenus oculus tuus quicquid rerum est, videt, & abscondita in lucem producit, quippe qui in caelis supra, & in terra infra cognoscis meretricem, cauponem & paganum. Encomiis ergo perpetuis adornatus atque elevatus sis, o sapientissime & vigilantissime Deus, cui omnia revelantur, nihilque occultari aut regi potest. Similiter consilii tui profundissimi arcanum quis cognoscere aut comprehendere potest, cum ratiocinationes mortalium sint timidae & instabiles cogitationes eorum? Quare licet opera tua manifesta nobis & filiis nostris sint cognita, occulta tamen mysteria tua nemini sunt revelata, sufficit igitur homini hoc scire, videlicet, quod tuum consilium sit stabile & permanens. Es ergo timendus & formidabilis o Jehova, quippe ad cujus consilii secreti adytum non datur mortalibus attingere: Principium etiam seu originem tuam an quisquam ulla rationis inquisitione perscrutari aut cognoscere potest, cum tu, quatenus rerum omnium author existis, ante omnia extiteris? quippe qui ab aeterno existens, fuisti ante mundi primordium: Nulli ergo procul dubio habuisti principium, quatenus principii principium extitisti, & finem nullum habens, regnabis in secula seculorum: Ex quibus colligimus te esse mundi, hominis atque rerum omnium aeternitatem: quod etiam in hoc arguitur, quoniam quicquid facis, id ipsum permanebit in perpetuum, quod quidem, nisi tu aeternus esses, fieri non posset: Hinc ergo percipimus, te principio sineque carere, & quod consequenter summo aeternitatis solio, super apice atque summitate caeli caelorum excelsum, victoria triumphante, infinito gaudio & perpetua justitia atque aequitate insideas, Cujus nomen benedictum sit laudibus illustrissimis, honorèque sempiterno celebratum atque sublimatum, qui solus cum Filio & Spiritu tuo es ab aeterno in aeternum absque principio & fine. Porro autem durum atque difficile erit gloriarum tuarum perfectionem merito & modo digno depingere, cum tute ipse gloriam tuam internam sermo Moysi visibilem reddere nolueris, quippe quam nemo videre potest, dum vivit. Et tamen accipimus ex sacris tuis Scriptis, quod nonnullis electis gloria tua externa apparuerit, Nam quamvis à priori latebat Moysen gloria faciei seu essentiae tuae, à posteriore tamen illam

B 2

oculis

oculis suis mortalibus conspexit, hoc est, gloriam tuam secundariam inaitutus est. *Nomen tuum, o Deus* majestate plane in mundo magnum est, & habitaculum in Sion, & quo tu mirabiliter a montibus æternis ingentem tuam gloriam illustrando exprimens, frangis potentias, & miracula ad culmen perducis: Imò verò gloria tua effectus ubique in mundo per opera tua stupenda declarantur. *Nam ipsi caeli enarrant gloriam tuam, & opera manuum tuarum declarat firmamentum.* Gloria ergo sempiterna tibi à creaturis tuis debita ratione attribuitur, à quo, in quo, cum quo, & per quem existit omnis gloria, majestas & potentia. Quod ad veritatem tuam attinet, *nonne docemur, te esse fortem & veracem?* Non enim es homo, qui mentiat, aut filius hominis, quærens peritiam: an ipse dixisti, & non facies, anne locutus fueris, & non presertis illud? *Qui de veritate tua dubitaverit, justitiam tuam respiciat, & amplius non habitabit.* Es ergo DEUS justus, fortis & verax. Doctrinæ etiam atque scientiæ tuæ amplitudinis, quam amplissima reddunt Scripturæ tuæ sanctæ testimonia. *Nam tu erudis justum, & doces, quæ viâ ambulaturus sit, instruis, inquam, eum facere placitum tuum, & deducis eum per terram planam, eique consilium dare consuevisisti, quoniam tu es verus rationis & scientiæ doctor, eum quem amore persequeris, omnibus doctoribus suis intelligentiorem, sensibus prudentiorem, & per spiritum tuum bonum faciens, est doctor doctorum, docens prælum & bellum, quippe ejus fructione, Josua dux magnus & bellator invictissimus evasit. Samson fortitudinem suam comparavit, quæ leonem occidit, & mille viros sola maxilla asina prostravit. Gedeon multitudinem cum paucis debellavit, & Samsar sexcentos viros stimulo bovis, virtute etiam istius spiritus scientiæ homines, quos eorepervisti circa artificium vestium Aaronis conficiendarum ad ipsum conservandum instruxisti: sic etiam spiritu tuo Bezalelem inspirasti, quo statim peritus est factus & intelligens in omni arte. Ejus etiam afflatu homines scientiarum imperiti in Prophetas mutati sunt insignes, sic adfuit scientiæ tuus, Balamo, Samuels, Elisba, & cæteris Prophetis. Scientiæ ergo & intelligentiæ veræ ex ore tuo procedit, Nam tu Jehova solummodo das sapientem, quia Deus es in scientiis perfectissimus. Porro etiam tanta est loci, & sedis tuæ celsitudo, ut lingua mortalium, imò verò hominis cogitatio, eam digne & verè, prout est, explicare non possit: Nec autem docet verbum tuum, literis perpetuis mandatum, quod te Jehova, insidens caelis caelorum antiquorum, in solio tuo cælo atque celato, & quod totus overcæus caeli tibi adstet à dextra & sinistra. Excelsior enim es caelo, & super stellarum verticem sublimaris, & circa cardines caeli, Cherubim nuncians ambulans. Et cum tibi deorsum descendere placeat, inclinas caelos tuos, facisque nubes vehiculum seu currum tuum, itaque*

super alas venti, ambulas & facis angelos tuos ventos, & ministros tuos ignem flammantem, & tu tandem tangendo montes efficis, ut fument, & immitrendo fulgura tua dispergis eos, ac ejaculando sagittas tuas fundis eos. Salvum me fac o Jehova fortis & formidabilis & secundum misericordiam tuam infinitam me miserum in illo die tremendo, horaque stupenda amplectaris precor, in qua tu summa majestate cum timore quidem & horrore iniquorum, & gaudio inenarrabili electorum, voce magna audituque terribili, & gloria visu ac aspectu immensa, majestatemque omnem imaginationem superat & excedente venis, ad suscitandos mortuos, & ad judicandum omnes in justitia, æquitate, misericordia atque benignitate. Infinitas etiam tua tanta est, ut captui humano eam subicere sit impossibile, cum tua magnitudo non sit comprehensibilis, quoniam es in caelo & in inferno, in extremis maris, in nocte, in tenebris, & ubique: duratione autem æternus es, sicut in precedentibus narravimus. O quam infinita est tua essentia & bonitas, quam perpetua dominatio & durabilis potentia, Jehova sempiternæ Deus mi gloriose & honorabilis. Neccertè minus admirabilis, incomprehensibilis & inscrutabilis est sapientia tua. Cum illa quatenus altissimis caelis altior, sepulchro imò profundior, & longior terræ mensurâ, marique ipso latior est, plene inveniri non possit, Nonne opera mirabilia fecisti in sapientia tua? Ejus profunditatem, quis inveniet, aut quis poterit usque ad finem, inexhaustæ tuæ omnipotentiae ulla ratione pertingere aut pervenire? An quisquam intelligit ejus ortum cum fuerit ab antiquis, & multo tempore apud te, possedisti eam à principio vitæ tuæ & ante opera tua, imò certè ante ullum tempus, & ante seculum inuncta fuit, & ab eterno ordinata, & ex antiquis antequam terra fieret, cum nulle erant abysses, & fontes abundantes aquarum, & cum aperiisti caelos ibi erat, cum statuisti ambitum in superficie abysses, fuit illa apud te velut alumnus cuncta componens. Quis ejus operibus resistere potest? quippe quæ si destruxerit, nemo est, qui ædificet, si includerit hominem, nullus est, qui aperiat, si continuerit aquas, omnia siccabuntur, si emiserit eas, subvertent terram, si ejus sedem, in qua est in hoc mundo, respiciamus, eam in secretis naturæ collocatam sentiemus: si ipsius pretium inquiramus, illud non novit homo, quia non dabitur illi pro auro, nec ponderabitur valor ejus argento, nec possunt lapides pretiosi, aut nitida gemma, aut adamas eam exæquare. Nam ejus acquisitio præest carbunculis, quam pretiosastiam sunt ejus dona, quippe

h 7. ut. 10. quæ semen facit potens in terra, & benedictionem, opes atque di-
 vitias habet in domo sua, facit iustitiam perpetuam, efficitq; ut lux
 in tenebris luceat, gratiosa est, misericors, iusta, liberalis & animo-
 sa. ^{1 Joh. 1. 6.} O utinam Deus sapientissime benignè loquereris mecum, & a-
 perires labra mea mihi, ut ostenderes mihi secreta sapientiæ, meq;
 doceres multipliciter legis tuæ, ut reverè erudirer in scholis tuis,
 & sapiens coram te fierem! Quid etiam in voluntatis tuæ laude
 eloqui possim, qui quicquid vis, facis, & nemo te interrogaturus
 est, quid aut cur ita facis? Imò quidem, bone & iuste Jehova,
 fiat voluntas tua & in terra: sicut in cælo, & in parte mei homi-
 nis tertena seu externa, sicut in spirituali, cælesti seu inter-
 na. ^{1 Joh. 1. 10.} Parati, inquam, sint Angeli, qui sunt ministri tui, ut
 faciant voluntatem tuam per totum universum. Laudes denique
 tuas pro posse (quamvis non sufficienter secundum animam & spi-
 ritus desiderium) extollere non desinam, imò verò, cum Prophe-
 ta Regio canticis & gratiarum actione te laudabo. Sic ergo tibi,
 ô Jehova laus, honor, & gloria in secula seculorum. En ecce,
 D E U S bone, & misericordiâ plenissime, ego tuus homo,
 fructio portionis essentia tuæ inexplicabilis, beatificatus, men-
 tem meam (sublimem & nobilissimam mei interni partem) tibi de-
 bito tribui loco, tanquam Imperatori meo, supplex offero,
 animam itidem meam mediam, egregii naturæ tuæ actus secunda-
 rii effectum, ut tuis viis & mentis tuæ institutionibus adhæreat, ani-
 mamque infimam, sive hominem meum animale meum tertii tui ac-
 ctus proventum, ut in tuis locibus persisteret, ac denique totum cor-
 pus meum, manuum tuarum opus, ut secundum voluntatem tuam
 sanctam huc atque illuc moveretur, ex animo & corde tibi humili-
 ter subijcio. Pro divino & præstantissimo benignitatis tuæ fru-
 ctu, quem inde à nativitate mea more mellis tui tam invisibiliter,
 quam visibiliter gustavit, tam anima quam corpus meum,
 ingentes atque gratissimas tibi creatori meo gratias agere gesto,
 te submissè orando, precibusque assiduis sollicitando, ut fidei, mise-
 ricordia, atque gratia tuæ abundantiam per spiritus tui afflaturum
 cælestis sanctis, seu montibus æternis Sion in me effundas, ut ita
 vis tua externa & cælestis emissa ac recenter inspirata unicus & con-
 jungens sese illi tuo vitæ spiraculo in me comprehensa, fortiter, vi-
 vaciter, & alacriter spiritum meum viva veraq; regeneratione ad locum
 beatorum erigat, & contemplatione læta in hac vita, visioneq; certa &
 infallibili, per veram resurrectione in vita secunda ad supercæleste
 tuum solum conducat. In manus ergo tuas (exacto & completo prius
 divina divinorum speculatione hujus primæ vitæ curriculo) exspirè
 animam

animam meam, alis aureis in suo spiritu crystallino vestam, & gra-
 tia balsamica plenitudine in Christo, & verbo tuo vero me mori
 permittras, obtestor, ut tandè spiritus tui sacrosancti alacritate ad te
 primam & solam numeri creati unitatem, hoc est, principium, à
 quo primum infusa est anima mea à simplicitate in materia multi-
 tudinem, ad inenarrabilem tuæ gloriæ unitatem, & simplicitatem
 resurrectione completa resurgam. Sis mihi, ô D E U S, oro potestate
 & fortitudine rupes, scutum, atque municio, ut sentiant inimici
 mei, me sub alarum tuarum umbra regi, præservari atque feliciter
 spirare: Fac, ut majestatis tuæ inexplicabilis radio ad veram superio-
 riorum meditationem rapiar, atque ut inferiora apud animam meam
 pro vilissimis habeantur: Concedas, inquam, ut gloriæ tuæ memo-
 ria in honore merito, iustaq; reverentia atque timore à spiritu meo
 perpetuum retineatur & characteribus vivis ei inculpatur: Vene-
 rabile & laudabile sit mihi nomen tuum ineffabile, & sacrosanctum
 in æternum; Sis mihi iustitiâ tuâ gratiosus atque propitijs: Me di-
 rigat atque gubernet providentiâ tuâ in viis meis, dum ego consiliū
 cum admiratione adorem, æternitatem mundo prædicem, incom-
 prehensibiles gloriæ divitias extollam, & veritatis perfectionem uni-
 versis terrarum orbi enarrem: Scientiæ & doctrinæ tuæ me capace-
 rem reddas, ut ego, sacrosancto tuo lumine illustratus, mihi ipsi be-
 ne cognitus, te more tibi accepto & grato atque decenter revereri,
 altitudinem tuam admirari, loci & sedis nobilitatis & sublimitatis
 pulchritudinem meditatione congrua diligentissime rimari, infi-
 nitatis mysterium in cælesti meditari, in scrutabilem sapientiæ pro-
 funditatem omni populo, clangore quasi buccinæ promulgare,
 permanentem tuæ omnipotentia, voluntatem agnoscere, ac deni-
 que laudem & honorem tuum sempiternū & nullo ævo terminan-
 dū voce orbi terrarum unisono decantare, citharæ harmonia referre,
 gloria triumphali elevare, atque famæ immortalis & literarū per-
 petuarum, nulloq; seculo eradendarum monumentis confidenter
 tradere queam. Nec unquam cessabo ego hominis filius ore aperto
 clamare per sacrosanctos mentis meæ radios, per subtiles & empy-
 reos intellectus ac rationis spiritus, per lucidā animæ vitalis substā-
 tiam æthereamq; illius laticem perq; aërē cuiusq; interni mei homi-
 nis portionis receptaculum, per ignem, per aquam, perq; terram, ex
 quibus lutosi corporis mei compositio temperata est, per meum in-
 ternum, per externum, perq; totum, clamo inquam, voceq; exerta
 proclamo, T U S O L U S T U T E R M A X I M U S O J E H O V A E S D E U S,
 qui fecisti cælum & terrā, mundumq; hominemq; ad tuam propria
 imaginem benevolè effinxisti, cuius nomen sit benedictū in æternum.

CREATURA TUA in bonitate luminis tui felicissima.

E G O H O M I N I S F I L I U S.

Contenta
TRACTATUS I.

Internum seu anima, cuius essentia est dispositio in triplicis, quatenus participat de natura cœli	Empyreici unde dicitur	} Mens. Intellectus. Ratio.
Elementaris, atque hac ratione dicitur	} Animalis. Sensitiva. Idolum.	} Constitutionis ratio.
Internum in externo, hoc est, animæ in corpore operatio, temp in	} Creatione. Generatione.	} Varietium seu Prophetiam, quæ est mentis scientia. Geometriam, quæ est anima intellectualis & rationalis intentionum enucleatio. Artem memoriæ, quæ est animæ memorativa & imaginativa operatio. Genealogiam seu genii & generitæ inquisitionem, quæ est scientia ad animam vitalem pertinet. Phyllognomiam seu animæ vitalis & naturalis per solam faciem & cæterorum corporis lineamentorum inspectionem & observationem indagatiōem. Chiromantiam, quæ accidentia præsentia, præterita & futura, tam animi quam corporis debis observatione rimatur. Pyramidalem contemplationem, quæ hominis interni & externi symmetria proportionem, symphoniacæ animæ vertuntur.

Priori Metaphysica & physica Microcosmi historia enarratur, in qua tria explicantur, videlicet ejus

Tractatus hic de microcosmo secundum naturam in duas sectiones dividitur, in quarum

Posteriori Technica microcosmi, tam interni, quam externi naturæ historia proponitur in portionibus septem distributa, scilicet in

LECTORIBUS INCREATÆ
FULGORE ILLUMINATIS, SACROSANCTO
MENTIS ARDORE PERCITIS. F. R. C. HOC EST,
fide, religione, charitate exornatis, incomprehensibilem in hac vita à monte
& rupe J E H O V A fortitudinem vivificantem in verbo ejus J E S U C H R I S T O
hujus compositionis dissolutionem, & gloriosam tandem atque
triumphantem à Spiritu sancto per verbum
resurrectionem.

N ecce Lectores lucis æternæ decore exornati (mō-
mos enim, derisores atque homines, qui in divino
abstrusoris Philosophiæ campo sementem nun-
quam, vel saltem nimis parvè fecerunt, ut pote quo-
rum crassis auribus & obtinâtō corde ea respicere,
quæ se penumero vera perhibentur, à Philosophi-
co hoc nostro conpro magis ipsius veritatis su-
surrantibus arcemus, & in perpetuam homi-
num priorum oblivione abidimus.) En, inquam,

& ecce figuram effigiemque, ut in tractatu præcedente ipsius Macrocosmi sic in
hoc Microcosmi, incertis quasi hominum opinionibus deformatam, & in va-
rias ad instar Protei imagines scissas & prestigiosas cōversam, in se rursus mu-
tuo nixu reficere aggredior: modo si tractatū hunc nostrū, alioquin sortassis aspe-
rū ac male cultū vos argutia calami rudis atque impoliti scriptum non spre-
ritis inspicere. Faxit D E U S gloriosus, ut oculos vestros novitatis sortè cupi-
das benevolo hujus Philosophiæ haud vulgari aspectū, aures vestras bibulas
placido hujus sapientiæ à nobis jam ebucanate susurro, atque animum tandem
vestrum divina appetentem jucunda ejusdem contemplatione permulcere
queam. Vos ergo in hoc opusculo meo Microcosmico saustis atque propitiis adscis
obsecro, ut reliqua ad culmen & exitum felicem perducendo, ea vobis, lætitiæ
haud vulgari perfusus, lubens volensque consecrem, si quæ scire non desista-
tis, qui justis vestris obsequium semper commendabo, dum ego vos causamq;
meam J E H O V A omnipotentis providentiæ commendavero, qui se dignos sapientie
sue præmio affluenter induere clementerque atque liberaliter tractare con-
suevit. Valet.

R. F.

C TRA.

TRACTATUS PRIMUS

De

INTEGRA MICROCOSMI HARMONIA:

In sectionibus diversis duabus.

In quarum } Priori Metaphysica atque Physica } Microcosmi tam interni, quam externi

} Posteriori Technica seu Artificiali } Historias facit, utque laculenter enarratur.

Contenta

Præfatio } Numeri ordinum & effectuum, de quolibet. l. sec. 1.

in Microcosmi fabrica duo } Internum } Compositum, de qua lib. 3.

ane consistit } seu animam } Numeri, de quibus lib. 4. cap. 2.

deratione dignitate } in qua } ponantur } Harmonia, de qua lib. 4. cap. 3. 4.

liet cum } tria scilicet } externi in } Constituta, de qua lib. 5. h. 1.

Consistentia & conjunctio fidelis } quo nomine } Harmonia seu symphonia, de qua lib. 6.

in corpore } Mens in corpore, de qua lib. 3.

in corpore } Anima media in corpore, de qua lib. 8.

in corpore } Anima sensitiva in corpore, de qua lib. 9.

in corpore } Triplex anima in corpore visio, de qua lib. 10.

in corpore } Genesius, de qua lib. 11.

in corpore } Harmonia, de qua lib. 12.

T. R. A.

TRACTATUS PRIMUS SECTIONIS I.

LIBER I.

De numeris divinis.

CAPUT PRIMUM seu hujus subjecti prælium.

Uoniam in nobilissima hominis seu Microcosmi interni dispositione, & circa admirabilem animæ humanæ harmoniam abque exactissima melodia & symphonia mundana, seu microcosmica cognitione versari impossibile arbitramur, sumitur de numero, pondere & mensura (ex quibus mundus, & ejus anima miraculosa concordantiarum ordinatione atque concatenatione constatur sine debita divinorum, formalium & abstrusorum numerorum contemplatione mysticâ; harmoniæ simplicis inspectione ritè judicare aut perpendere nequimus (quippe quæ omnes compositiones symphonicarum mundanarum essentia, vitæ, & alium mundanæ & animatæ effectus; ab his numeris divinis & originalibus, tanquàm numerus ab unitate, punctu à linea & concordia ab unisono derivantur) idcirco imprimis & ante omnia necessarium existimamus, infinito animi & ingenii conamine, imò verò indefatigabili ipsius mentis divinæ fervore, precibus etiam assiduis & fidelibus præ-utibus, ut profundâ horum numerorum divinorum meditatione atque tum postea sincera harmoniæ simplicis, ab his ineffabiliter scaturientis contemplatione & inquisitione ad completam horum cognitionem feliciter perveniamus. Quod quidem quoniam perfici, & ad culmen atque exitum felicem à priorè perducere impossibile censetur; quoniam DEUM secundum ejus essentiam nemo unquam mortalium describere aut propalare potuit (tam enim abditâ & abstrusâ sunt Majestatis divinæ mysteria) nostrum utique erit (quibus propter mentis & ipsius verbi divini fruitionem haud quaquam deest immortalitatis consequendæ facultas) nosmet inopia laborantes & ignorantie tenebris obvolutos, virtute mentis in nobis habitantis captivos redimere, ab obscuro lumine discedere, immortalitatem adsciscere & corruptionem fugere: Quod quidem ut ingenue & perpulchre fiat, mentis nostræ acuminem tenebrarum corporalium sifusuras penetremus, ut à posteriori tandem unitatis metam attingamus, lucis jugum (summa pulchritudine decoratum) insurgamus, insuperstantialem mentis patriam salu levi insiliamus, scalam Jacobæam alacriter, sed

C. 2. caput

visibilis & parium experts: Atque hinc est, quod hæc unitas in se multiplicata nihil producit præter se ipsam. Nam in se ducta producit, tantum 1. & internum, ex illa in se ducta non nisi sola unitas exferretur: Unde liquet, quod unitas sit sibi radix, quadratum, cubus, &c. & tamen semper est hoc idem. Nam utcuque multiplicatur in unitates, nulla tamen ex unitatibus productis est major aut minor unitate radicali, neque est pars minor suo toto, quoniam non multiplicatur in partes sed in se ipsam. Omnium denique rerum est principium & finis, dum tamen ipsa neque principium, neque finem habet, quibus existat, quoniam nihil uno prius, nihilque uno posterius. Unum ergo omnium rerum principium est, & usque ad unum omnia sunt, & ultra ipsum nihil existit. Porro etiam omnia, quæ sunt, unum ipsum, tanquam suam radicem desiderant, quoniam ab eo primum processerunt, & de illo uno ex necessitate participant: Hinc ergo est, quod omnia ad illud unum redire contendunt, quatenus ab eo radicaliter proflexerunt, quæ quidem regressio, atque in primum principium reverio nunquam perficeretur, nisi pluralitas & multitudo gradatim & pedetentim eis exueretur. Hujusmodi ergo est illa mystica monadum monas, unitas unitatum, prior simplicitatis summitas, rerum omnium semen & centrum, omnis experts substantiæ, omnium principium, radix atque origo, principium, inquam, omnem numerum continens à nullo contentum, omnem gignens numerum, nullo numero genita, pater omnium, pater sui ipsius, pater filii unigeniti: Imò talis & ultra, quam imaginari potest mens humana, est unitas, unum & monas illa, sanctus sanctorum, summitas excellentiæ, & Deus deorum, qui super cælicæ cæmina, & extra omnem materiæ existentiam in solio & throno suo coruscante immortalis gloria lætus atque repletus constanter sedet, totum illum sacrosanctum mysticum, ineffabilem, & originalem in tonans mundo, cujus pulsatione, actu & afflatu unisono ac uniformi mundus & creaturæ ejusdem variis formarum concordantiis, quibus existant & vivant, imbuuntur harmonizæ que rerum elegantissimæ atque exertissimæ (bibulus mentis aures perpulcentes) exaudiuntur, & in rationis humanæ penetrabilibus concipiuntur atque reconduntur, cujus melodiz ineffabili, voce que ac verbo efficaci (Spiritu divino undique afflatæ) macrocosmi compages quodam saltare, proportionaliter tripudiare, & quasi profiliendo vivere observatur, stellæ que tam fixæ, quam erraticæ (ac si læticia supernaturali essent perfuse) choreas ducere sempiternas animæ vertuntur, microcosmi proportiones & consonantiz, in mente, intellectu, ratione, anima, motu, vita, & elementari corporis constructione (functiones pulchras & admirabiles perficiendo) fulcimento tanquam divino statuminari percipiuntur. Hæc, inquam, unitas est pulsator Monochordiz & ipsa forma ac anima totius harmonizæ macrocosmicæ & microcosmicæ, cujus chorda seu materia instrumentalis est spiritus ille univ ersalis, quem illa actu suo ineffabili ex chaos visceribus libera vit, & ex nihilo fecit, ut aliqua actu existeret, & loco passivi suis actionibus suspendi in serviret, cui tanquam Regi Regum, omnia totius naturæ offerenda, & quasi tributum eis debitum, attribuenda & conferenda (rerum videlicet vitæ, essentiz, animæ & corpora, quatenus ab ea dependentia) imprimis summo opere atque ultimo animi conamine agnoscere atque confiteri debet, quilibet mentis sanæ compos & medicri rationis munusculo decoratus.

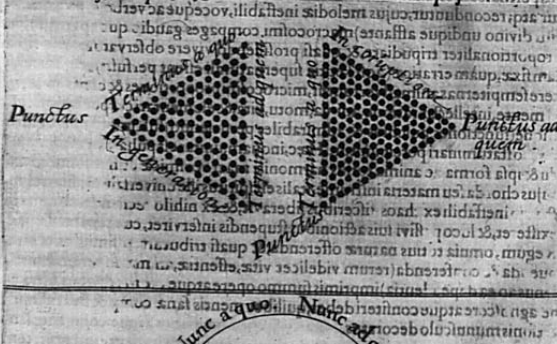
Exempla

Exempla nonnulla, quibus Unitas sacrosanctæ Trinitatis (eam rebus inferioribus comparando) pro capacitate humana demonstratur.

Unitas superflubilis essentialis explicatur in Arithmetica per 1. Nam ab unitate hac in Arithmetica omnes numeri in principium progrediuntur, tanquam ab eorum fonte & origine fundamentali deprimuntur, ut 1, 2, 3, 4, 5, &c. In Mathesi & arte Geometrica per punctum demonstratur, quod linea derivatur, per quod continuatur, & in quo terminatur unde linea rectissima definitur fluxus punctorum ad invicem colligatorum. At quia omnis superficies ex lineis corpusque ex superficieribus componitur, sequitur inde ex necessitate quod tam lineæ, quam superficies & consequenter ipsum corpus a puncto unico exoriantur. Simili quidem modo ab unitate, & ejus fluxu sic numerus denarius, in quo unitas compositioni se jungit, videlicet natura superexcellenter substantialis cum materia creanda, uti cum 0, lineæ quæ cyphra non plus est, quam materia hylæ forma essentialis & lucida privata. Unde sic se habet unitas simplex ad numerum denarium, ut punctum ad lineam, & numerus denarius ad centenarium, ut lineæ ad superficiem, in quo etiam semper præcedit Deus unitas seu punctum & numerus centenarius ad illum millennium, ut superficies ad corpus, ut infra latius indicabimus. Ex quibus manifeste liquet, quod nisi Deus rebus omnibus præparatur, non erunt res magis in actu, quam cyphræ Arithmetice, quæ qualisunque multitudine per se existant, abique unitate tamen, aut aliquo ex digitis ab ea profluentibus, nihil profuris significabit, ut 0, 00, 000, 0000, nihil denotant, sed 10, 100, &c. aliquid. Per punctum etiam mirabiliter explicatur Deus in rephigica, cum illud sit motus in generatione & corruptione, principium, & quasi hoc omnia, quo tanquam ab originis sue paternæ fundamento, seu termino, quo tempus producit, & in quod iterum revertitur.

Demonstratio puncti, & lineæ ab eorum mathematico profluentium.

Sit ergo unitas super substantialis punctum primarium atque originale seu summum, à quo omnis rerum entitas effluit, & ad quod iterum res omnes (resoluntione preceunte) tendunt. Describitur autem hoc modo:

Similiter puncto unico, & circa punctum unicum creatus est mundus orbicularis, ut in ultima demonstrationum quarti capitis clarius ostendatur.

C A P. III.

De Diade sive dualitate mystica & super substantiali.

PRIMA monadum monas, sancta que unita tum unitas super substantiali partu simplicitate summatum ineffabilem in modum effusa, peperit atque produxit, quippe, quæ per primigeniam formam proficiens trinam adeptæ est vim: Ubi etenim profunditas Patris est, ibi illustris Filius, conciliatrixque Spiritus sancti elucet fulgor, atque ut ita coronatur fons ille super substantialis pulchritudine prolis, quæ ex suo centro effluit, & circa centrum volvitur, genitusque est filius, qui est in clytra patris sapientia, rerumque omnium opifex: Nam per effusionem unius in filium nata est natura media ineffabilis, quæ erat ante naturas omnes, partus equidem facer inenarrabilisque fetus patris ineffabilis, cuius ortum abstrusum, & mysticum nullum equidem tempus novit, quoniam unà cum patre apparuit, semper natus, qui nasciturus erat, & in eo manet, quamvis ex eo progenitus, ut omnia sapienti moderetur spiritui: proficiens, inquam, filius à patre in patre permanet in æternum, & rursus extra, quæ sunt patris, regit. Hic patris verbum vociferans sermoque est exertissimus & primus ex prima progenitis radice: Radix est omnium, nam cuncta sunt condita per ejus in clytrum ortum, cum omnium rerum sit semen. Unitas ergo est dualitatis ejusdem essentia fons: & dualitas seu filius est unitatis seu patris forma atque imago: Unitas seu pater est dualitatis seu filii potentia; dualitas vero seu filius est patris pulchritudo. Et quamvis dualitas materiz sit numerus infaustus: quia fons atque origo huius, discordia, impuritatæ atque confusions, nam hic numerus assumendo sibi materiam ab unitate separatur, quia in contentionis limites ingreditur, deorsumque in multitudinem se multiplicando, fugiendo ab unitatis presentia, & tendendo versus centrum & profundum materiz tenebrosæ profluit, ideo numerus hic in materia dicitur, omnium imperfectissimus, quia nunquam nisi per resolutionem resolvitur, & ad unitatis essentialis ac super substantialis apicem reduci potest, at tamen binarius hic formæ numerus divinus, ultra unitatis essentia limites non recedens, est numerus formalissimus & beatissimus, quia in eadem essentia, virtute unitatis, Spiritu mediante atque colligante sancto, à centro unitatis seu patris, & dualitatis seu filii procedente, ad unitatem reflectitur, & cum unitate tenuitur, secundum illud *M. Trismeg. Monas generat monadem, & in seipsum reflexit ardorem suum.* Atque hæc essentia Deiformis, uniformis & triformis est, quoniam licet triplex sit hic personarum, & numerorum

respectu

officiorum & virtutum distinctarum cuique attributarum differentia, est tamen semper unitas essentia & identitas Deitatis; quæ quidem unitas virtute glutinis spiritualis inviolabiliter conservabitur in perpetuum. Atque hoc modo habemus Diadem ex Monade, quæ virtute conciliatrice Triadis cum Monade iterum in unitatem reducitur. Est igitur dualitas numerorum unitas, quia trinitas, est que trinitas, quia unitas; trinitas scilicet personarum, unitasque essentia Deiformis.

C A P. IV.

De Triadis seu numeri ternarii super substantialis ortu.

MENS siquidem Deus utriusque sexus fecunditate plenissimus (*Mercurii Trismegesti* ore jam loquor) vita & lux, cum suo verbo mentem alteram opificem peperit; qui quidem Deus ignis dicitur atque *spiritus nomen*, quem *Synefius* vocavit Spiritum sanctum medians principium à centro genitoris & à centro filii procedens, cuius lux elucescens conciliatrix nuncupatur, eò quod numerus ejus ternarius est verissimus & sincerissimus amor, qui Patrem cum filio nexu in violabili conjungit, quippe quod dualitas (quæ est multitudo ab unitate progrediens) numeri ternarii vinculo in concordem unitatem reducitur. Talis ergo erat mundi origo, ab unitate, inquam, in multitudinem progressio, & talis ejus perodus, reductione scilicet multitudinis ad unitatem. Secundum horum igitur divinorum numerorum in unitate semper contentorum progressionem, dualitatis materialis, seu spiritualis, seu aquæ seu naturæ humidæ ordo, harmonia, proportio, mensura seu intervalla disponuntur: hinc enim universi mundi in tres regiones divisio, quarum secunda à prima & tertia & ab utraque essentia accepturæ sunt: hinc tres harmoniz cujusque symphoniz, Diapason; Diapente, & Diatessaron, quarum Diapente à Diapason quasi unitate & Diatessaron ab ambabus: hinc rerum omnium & ipsius mundi proportionis duplex, sesquialtera & sesquitercia à varia lucis divine in spiritibus universalis in hyla dispositione derivatæ: hinc rerum intervalla, nempe linea, superficies & corpus, seu longitudo, latitudo, & profunditas; linea nempe à puncto, & superficies à linea & corpus ab utroque: hinc tria animarum genera, intellectuales, sensitiva & vegetativa: hinc mundi dispositio à tribus, numero scilicet, mensura & pondere: hinc denique tres prædicantur à Philosophis mundi Principes; DEUS, MENS, & SPIRITUS. Atque hæc erat ratio, cur *Pythagorei* unitatem Apollinem vocaverunt, diadem materiam, triadem vero formam justitiamque, quæ summa est perfectio. DEUM ergo numero impari gaudere dicit *Poeta*, quoniam numerus primus & simplicissimus impar in essentia supercelestis, est amor ille, qui conjungit patrem cum filio, unde (inquit *Synefius*) *Salve o purissime Spiritus, centrum filii & patris.* Et alibi: *Ipsam socium filii & medium inter adicem & germen nuncupavit.* Et alibi: *Lucem conciliatricem*, quia à duabus personis primis derivata & cum illis unita Trinitatem conflavit; dicitur ergo hic numerus ternarius, numerus facer, numerus perfectissimus, & numerus potentissimus, quia in còpositus & primus numerus impar, cuius nexu Dualitas sit Trinitas & Trinitas est facta Unitas. Atque hinc est, quod unum trinam sit adeptum vim, quod factum, ut DEUS unum sit & omnia, unum in seipso & per omnia, & quod Unitas sit, cum sit Trinitas, & quod Trinitas sit, cum sit Unitas: secundum *Synefii* hymn. 2. *Cano te Unitas, cano te Trinitas: Unus es, Trinitas cum sis; Trinitas es, Unitas cum sis.*

D

Unitas

Unitas enim est & solus in se actus, Trinitas est in perfectione sua, ab ipsa permanente, qua omnia creata, perfecta & bona dicuntur. Concludimus igitur, quod unitas sit terminus à quo & dualitas primogenitus unitatis, quasi numerus medius inter unitatem & ternarium, cujus perfectione, in essentia divina dualitas, seu medium nexu indissolubili duobus extremis conjungitur, quæ iterum circulari progressu sibi ipsis mirum in modum coherent. Unde efficitur, quod omnes tres personæ, proprietate distinctæ non sint, nisi unum essentia, videlicet unica summa & sola essentia, quæ nihil præter tres personas existit, id est, tres proprietates, quarum una non est alia, nec duæ quævis sunt tertia, nec quævis tertia duæ, id n. sunt duæ, quod tertia, id tertia, quod duæ. Quid hoc? Deitas una, essentia una, unum denique. Qualiter hoc, si tres? Qualiter tres, si hoc? Incomprehensibiliter proin mirabiliter: Fides tantum novit, sed tanquam à divino Spiritu totum, baptizandi formulam sub numero hoc ternario & relatione insistentem: *Baptizate, inquit, in nomine Patris, Filii, & Spiritus sancti*, quæ quidem tria relativa declarationem suscipiunt, ut infra latius ostendemus.

*Demonstrationes proprietatum sanctæ Trinitatis per icones
& exempla sacre.*

Oculo comparari & declarari potest multiplex sacrosancta & supersubstantialis essentia proprietatis. Albedo enim oculi Patri referri potest, quatenus ex ea cornea sphaera atque uvea (Filio atque Spiritui sancto comparata) procedunt: Nam Filius (qui proxime in suo processu Patri accedit) sphaera corneæ assimilatur, & Spiritus (qui est virtus ab ambobus uvea referitur, quæ in centro est corneæ, ut illa in centro albedinis utroque orbes comprehendens. *Us infra videre licet* *Figura 1.*

Vel comparatus Soli eo modo, quo dictum est in demonstratione facta libro primo, de macrocosmo cap. 1. Us infra videre licet *Figura 2.*

Vel etiam eruptionis nubis conferre liceat in tonitru factæ, in qua Deus Patet videtur in similitudine ignis consumentis apparere. Sic à Moyse & Israelitis visus est Jehovah ineffabili vultu: Vox autem seu crepitus in tonitru verbo Dei assimilatur, hocque non ineptè cum huic opinioni sacre Scripturæ at stipulenter: Atque coruscatio denique seu fulgura Spiritui sancto attribui queunt, cum tali forma descenderit spiritus ille super Apostolos. Us videre licet *Figura 3.*

Vel

fig: 1.

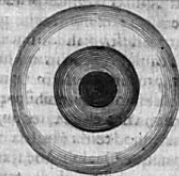
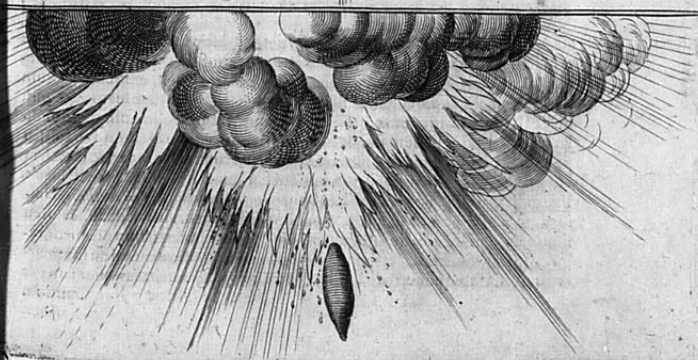
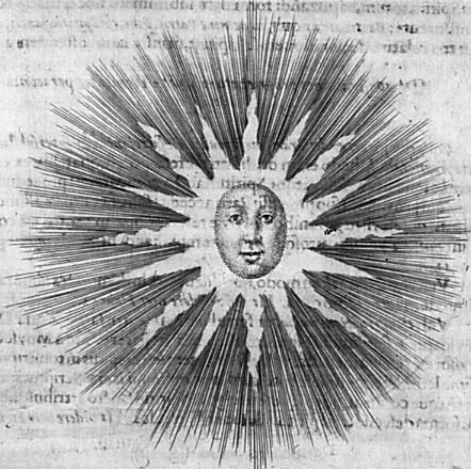
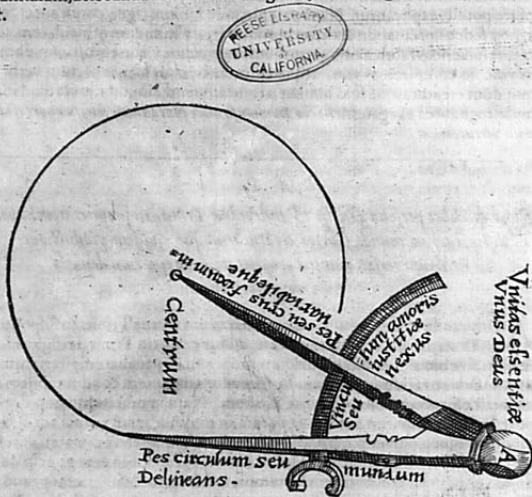

fig: 2.

Vel circini quam optimè eam adaptare possumus, quorum summitas est quasi punctum, vel unitas essentia, quæ dividitur in proprietates diversas. Nam unus ejus pes firmatus atque immutabiliter in centro stans semper idem est, nec enim movetur à suo loco: Pes verò alter, mobilis est & regulariter circum æqualiter à centro distans describit: Ac ut pes mobilis sit firmior atque obediens dispositionibus regularibus pedis immobiliter & invariabiliter centro adherentis, adest quidam amicitia nexus & amoris quasi vinculum regulariter per centrum membri mobilis transiens, quod fixè membro vel pedi fixo affigitur & gubernat actum pedis seu membri mobilis ut numero, mensura atque proportionem semper conveniat, atque relationem habeat ad pedem seu membrum fixum, ut secundum membri fixitatem & justitiam agat. Exemplum tale est.

Ab una essentia nempe A tres proprietates distinctæ procedunt, quæ in se sunt unum & idem, videlicet, quasi essentia supersubstantiali A. In mundi vero fabrica sunt variae & diversæ Deitatis proprietates: Deus enim in caelorum cacumine constanter sedens à se immisit filium seu sapientiam suam ad mundi orbicularis fabricationem non aliter, quàm pes circini mobilis progreditur dilatatione à pede ejusdem fixè & firmiter in centro permanente ad circuli seu peripheriæ productionem, cujus operatione circulus delineatur, & tamen in essentia conveniunt, videlicet in unitate seu puncto. A verbo Jehova (inquit Psalmista firmati sunt caeli, &c. Et alibi, sapientia Dei completa est machina: Unitas ergo & pater constanter & invariabiliter manens ordinavit dualitatem seu filium, ut suam voluntatem exequeretur, eratque filius, patri suo obediens, regulariterque Spiritu (à patre & seipso egrediente) gubernatus ultra suum circumcirculum limites quæ à centro & quidistantes non progrediebatur, quoniam per Spiritum

Spiritum utraque extrema in unum hoc idem conjunguntur, ita ut totum non sit, nisi unicus Deus, unaque essentia divina superexcellens atque superans omnem intelligentiam, cum sempiterna sit laus, excellentia & dignitas. Sic unum atque idem circinus in varia officia distribuitur, quorum unum est firmiter stare, atque actiones duplices aliarum proprietatum secundum justitiam gubernare, atque pro sua dispositione disponere, sine qua figuram orbiculari describere impossibile est: Aliud est, extrinsecus in loco atque materia spatiose operari, atque figuram circulearem & orbicularem delineare: Tertium, utriusque virtutem vinculo amoris connectere, & harmoniam atque conformitatem ab utriusque amplexu effluentem exactè atque ad justitiam proportionare. Officia etiam unitus Deitatis simili modo, sed & ulterius quàm mens humana excogitare potest, explicantur. Nam pater in arce sublimi (igne coruscante) constanter sedens, ordinando dixit, verbumque FIAT mundum orbicularem, celosque sphericos fabricavit; Spiritusque intermedius virtutem utriusque amoris vinculo complectens vim, atque efficaciam, cum locutoris, tum verbi in mundum creaturasque suas influxit, atque affluenter impluit, juxta illud Psalmistæ regni aëthe allegatum; Verbo Domini firmati sunt caeli, & Spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum.

CAP. V.

Quod quælibet persona sancta & individua Trinitatis proprietatem habeat distinctam in mundi fabrica creaturarumque ejusdem productione; Et de universali unitatis proprietate, ac de ejus cum denario numero convenientia.

Admiranda mysticæ mundi creationis ratio in arcana Trinitatis dispositione, Deitatisque sinu delitescit, ita ut nullus existat in Trinitate digitus, sive sit unus, sive binus, sive trius, qui suum proprium, & peculiare mysterium in se non possideat, variumque in mundo (secundum ingenitum & admirabilem sui numeris efficaciam) non producat effectum. Nam in unitate (quatenus non potest in se multiplicari, aut de sua natura, in multitudinem reduci aut dividi) tanquam unico universo mundo ideali & merè formali, mundi materia lis effigies abstruso modo delineatur: Unum enim procul dubio erat principale in animo conditoris condendorum exemplar. Ugitur Monas erat primò in Trinitatis productione (quæ est prima rerum tam in creaturarum, quàm creaturarum radix) sic etiam secundò post illius quadrati simplicis partium, primum locum occupabat unitas in denario numero ad mundi compositionem, quippe quæ cum denario numero connectione forti adligatur: Nam unitas est pater supersubstantialis partus, & denarius numerus est pater substantialis partus, qui quidem genitores duo ab invicem non differunt, cum ambo sint Deus unus, sed tamen proprietate actionis differunt: quia prior unitas simplex erat, & inexplicabilimodo in mundo supersubstantiali versatur, posterior verò in denario (hoc est, cum cyphra conjuncto) in mundum materiale agit. Hinc Mercurius Trismegistus: DEUS cosmici pater, & cosmum Dei filius dicitur, &c. Est igitur Deus unitas in mundo formali & numeri denarioloco habet in mudo materiali: Nam ut numerus denarius est finis numerorum simplicium, sic etiam est principium compositorum, & medium seu centrum inter unitatem & numerum centenarium. Incipit ergo unitas numerum denarium in simplicibus, iterumque eadem unitas numeros quoscunque denarios terminare observatur.

Atque huic nostre opinioni ad stipulari videtur. *Mercurius Trismegistus*, cujus verba sunt hæc: *Numerus denarius anima genitor est vita vero & lux. ubi unita sunt, ubi unitatis ipse numeri sunt ex spiritu nati, atque unitas secundum rationem denarium complectitur, rursus, denarius unitatem.* Quanto equidem gaudio essem ego perfusus hæc sapientis verba audiendo, tam proprie atque apte huic meæ in ventio- ni convenienti, vix lingua aut pluma arguta exprimere possum: Nam quid aliud voluisset Anacites hic divinus, quam quod in mundi creatione numerus denarius (quem postea unitatem appellat) sit anima mundanæ genitor, & per consequens humanæ, quoniam, inquit ille, *sibi vita & lux, id est, spiritus & fulgor divinus seu forma unita sunt*: diciturque unitatis numerus ex spiritu, hoc est, ex materia spiritali natos esse, articulatos nimirum & compositos. Ex his igitur sic concludit, propter compositionem Spiritus cum luce. Itaque unitas secundum rationem denarium complectitur, hoc est unitas, quæ genitor erat, in super- substantiali & simplici partu, in partu composito secundum rationem denarium complectitur, dicitur reciprocum esse complexum inter unitatem & numerum denarium. Ex quibus arguere videtur, quod unitas in trinitate sit idem, quod denarius in compositione, & in alio loco dicit, *quod numero denario præsentis intellectualis generatio composita sit*, hoc est, cælum intellectualem cum cho- ro Angelorum in novem sphaeras seu locos primæ articuloꝝum denariorum cõ- positionis divisum, &c. Dicimus denique, quod unitas duplicem habeat ad mundum relationem, vel scilicet, quatenus id omne est, quod est: atque ita nunc mundus integer unitati (quæ integra & universalis est in se) comparatur: Unde mundus propter suarum partium integritatem à *M. Trismegisto* dicitur *Deus materialis & incorruptibilis*: Et alibi dicit: *Deum unum esse unius mundi patrem, mundum unum esse unius solis progenitorem, atque unicum solem esse unius hominis ori- ginem*, &c. Vel quatenus propter unitatis suæ proprietatem (numerum denarium amplectentem) primum creationis opificium sibi vendicavit, & in prima sua dispositione (quatenus prima personarum superioris mundi machinæ ra- tionem sibi attribuit: quippe cujus spiritus igneus, in ea regione primum super aquis ferebatur) Ex his igitur constat, quod primæ Trinitatis personæ proprie- tate atque actio in mundi structura videretur circa universalitatem, mundum u- num integrum constituentem: Nam cum omne, quod est, sub eius dictione inæstimabili constituitur, & in eius virtute comprehendatur, ipsam totam re- rum naturam universumque mundi spiritum respicere, de potentia in actum reducere, & igne suo vite spiraculo sustinere, atque universam denique ma- chinam, immensa sua fortitudine statuminate, necessario consequetur.

C A P. VI.

*De numeri Binarii & Diadis seu secundæ personæ proprietate
& officio in mundi fabrica.*

Numerus Binarius sacrosanctus ab unitate immediate procedens secundæ Trinitatis individua persona existit, primæ seu unitati vinculis in violabi- libus connexa; Filius super substantialis unicus, à Patre Deiformi propagatus, & in patre existens, non aliter, quam vox in ore, dum loquitur homo, vel rectius, ut crepitus seu fragor formidabilis in tonitru, seu verbum Jehovæ Moyses allo- quentis, super montem Sinai à nube, tanquam ab ore Dei profiliens, cui in in- stante spiritus igneus, seu fulgor divinus, seu gloriæ spiritualis & igneæ Jehovæ excellentia succedebat, tanquam ab ipso Jehovæ, & ejus verbo profiliens. Hæc, inquam,

inquam, patris sapientia, hæc lux increata, hic mundi & vitæ creator, à patre secundus, quatenus ejus filius unigenitus, ex eo proximè exiliens, in patre ma- net, & rursus, quæ extra sunt patris, regit, mundo deducit secundum vitam, secundum illum divini Synesii: *Quem ex ineffabili sine effudisti fecunditate manet, ex te quamvis progenitus, ut omnia sapienti moderetur spiritu, moderetur oras immensi mundi usque ad ipsum fundum, centro terrene portionis piorum assurgens: solvit enim la- bores & curas miserorum mortalium, auctor bonorum, propulsator malorum*, &c. Ex cujus liquidem sermone elicimus, verbum seu sermonem, seu secundam Tri- nitatis personam ex proprietate sua peculiari, veteris circa materiae universalis abyssi mundum majorem constituentis & compositionis opaci mundi minoris externum constantis, mundificationem, præservationem, & purificationem, e- ratque ejus officium juxta secretum patris consilium & voluntatem, ut cælos firmaret, secundum illum Psalmistæ Regii; *Verbo Domini firmati sunt cæli*, &c. Hinc in hujusmodi sermones iterum prorumpit Synesius: *Tu mundiconditor ful- gentium orbium & siderum, centrique terræ stabilitor, sibi sol aquas perennis fons*, &c. Hoc etiam verbi officium seu proprietatem luculentius nos docet *Mercurius Trismegistus Pim. I.* his verbis: *Mens cum verbo septem fabricavit Planetas, qui circulis mundum sensibilem complectuntur; connexit inde Dei verbum ex elementis deorsum tendentibus purum nature artificium unitatimque est officium menti, consubstantialia enim est, reliquaque sunt elementa deorsum tendentia sine ratione, ut sint tanquam sol mate- ries: Mens quidem opifex unâ cum verbo, circulos continens, ac celeri rapiditate conver- tens suam ad se machinam sedit, eamque volvi à principio ad finem ad aliquid sine præcepti. Et alibi: mundum verbo non manibus fabricatus est opifex. Et alibi: Deus verbo cuncta constituit. Ex quibus constare videtur Binarii supercælestium numero- rum proprietatem esse circa mundi materialis ordinationem & ejusdem in re- giones, cælos & orbis dispositionem ipsamque operationes suas perficere vir- tute unitatis seu patris, cui consubstantialis existit coadjutor in machinæ uni- versæ dispositione. Pater igitur & veritas verus est circa unum & totum, & filius tanquam multiplicatus in patris bonitate, distinguit, illud unum univer- sale in partes differetes & virtute distinctas, ambo circa materia verstantur, & spiritus seu splendor sanctus ab utroque profiliens, cuiuslibet mundi portioni & creaturæ virtutem sibi propriam attribuit: Nam juxta Prophetæ regi doctrinam, *ut cæli verbo Domini erant formati, sic spiritus ab ore ejus omnes virtutes eorum.* Ex quibus patet, quod prima persona operetur præcipue in ordinatione, deter- minando in suo decreto consilio, quid faciendum sit in mudi creatione. Secunda persona suo patri obedientissima, & quasi solus patris consiliarius, imò verò ipsissimum ejus consilium & sapientia voluntatem patris ad amissum exequi- tur, mediante tertia, quæ semper adest necessario in omni operatione. Myltri- cum autem modum, quo verbum in materia mundanæ massam in formem pri- mum ad mundi creationem, ex folio seu palatio suo immortalis & super substan- tiali descendebat, nos luculenter docet *Mercurius Trismegistus* his verbis: *Ani- ma est in corpore, mens in anima, in mente verbum, Deus vero eorum pater*, &c. quam- vis illa loquatur de corpore humano opaco, tamen hoc idem potest intelligi de massa tenebrosa ante mundi operationem. Nam prima verbi sacrosancti ab ore patris prolotione circumambiebant illud radii mentis, id quasi undè quæsti- pantes, ornantæ, atque ineffabili potentia munientes contra litigi infales, au- naturæ humidæ in tenebris occultatæ passionis. Mens autem divina è ves- tigio (sic juhente verbo) animam mundanam constabat compositionem ejus ex portione diorum supisus & purissimi spiritus, splendore mentis jam dete- cti, revelati, & à tenebris liberati, faciens, qui aquæ creatæ & informatæ, imò verò ipsius formæ cælestis nomen jam acquisivit: Nam *Spiritus Domini fereba-**

tur super aquas, igneum iis vigorem indens; quoniam ex nihilo & tenebris immerlo jam detectæ sunt, & manifestatæ ac virtute radiorum divinorum cognoscitur esse aqua vel spiritus universalis. Hoc ergo modo, mutante *Pimandro* seu mente patre vulum suum, (ut *Mercurii Trismegisti* ore loquar) & seipsum revelare volente, continuò omnes in lumen immensum atque jucundum conversa sunt, & paulò post quædam umbra horrenda obliqua revolutione subter labebatur, in humidamque naturam migrabat, ineffabili tum vultu exagitabatur; Inde fumus quidam magnus in sonitum erumpebat ex sonitu vox egrediebatur, quam ego inquit *Trismegistus* luminis vocem existimabam. Ex hac luminis voce verbum factum prodit: Verum hoc naturæ humidæ estans eam sovebat, &c.

C A P. VII.

De numeris materialibus, Binario scilicet, quaternario & octonario, de Diadæ Deiformis proprietate ortis.

Qualitas formalis numerus est *suavissimus*, quia cum unitate formali, à qua ortus est consubstantialis: Est etiam *numerus perfectissimus*, quatenus est medietas, seu centrum trinitatis, habetq; principium à patre super substantiali suæ naturæ: habetque finem in ternario numero, qui est spiritus infinitus & incomprehensibilis, atque ipsa denique est suipsus medietas, & centrum numeri ternarii à centro patris egrediens. Hinc igitur est, quod hic numerus sit centrum concordiæ, retinens in se Patris seu unitatis imaginem, & Spiritus sancti numeri ternarii fulgorem. Fautissima ergo, vivifica, & conservatrix est hic numerus formalis radix, producens felicissimum quadratum formale, & cubum haud dissimilem: Nam Binarius hic essentialis (unitatis vitalis germen) non progreditur ad multitudinem, ut ille materialis: cum hic effluens ab unitate per ternarium iterum redeat, atque connectatur unitatè, à qua antea fuit derivatus. Hinc inde dicitur *numerus iustitiæ peculiaris*, ejusque proprius actus ipsa iustitia, eò quod duobus gaudeat pariter ponderatis, diciturque, *numerus sapientia, scientia, memoria, lucis, modò verò ipsius hominis charitatisque & mutui amoris modus*: Nam ut vinculis matrimonialibus reducti sunt duo in carnem quasi unam, sic in binario mystico sunt duo in eadem essentia per spiritum tertium unita: Similiter hoc fit in ejus quadrato, qui est 4. Nam quadratus formalis Deo Patri ascribitur, quin & totius trinitatis mysterium complectitur: Nam ipsius simpla proportio, prima scilicet unius ad unum: unitas paternæ substantiæ significatur; ex qua nunc procedit filius illi æqualis, altera autem processione etiam simpla, videlicet duorum ad duo, notatur secunda processione ex utroque Spiritus sanctus, ut sic fiat æqualis Patri Filius processione prima: æqualis utriq; Spiritus sanctus processione secunda: Hinc ergo super excelsum illud Dei, divinitæque Trinitatis nomen Tetragrammaton ortum est, videlicet, *Jod, He, & Vau*, He, ubi aspirato He, Spiritus ubi utroque processione denotat: ipsa enim He duplicata utramque syllabam totumque nomen terminat: pronunciat ut *Jova & Jehova*, ut nonnulli volunt. Est ergo hic numerus origo totius divinitatis; Unde Pythagorei eum naturæ fontem nuncuparunt. Est etiam *numerus omnem implens scientiam*. Nam filius dicitur scientia & sapientia patris. Præterea additio hujus numeri cum 1. 2. 3. 4. fit iterum ad unitatem reversio, videlicet ad numerum denarium, à quo incepit mundi materialis structura. Denique cubum à numero binario exultantem, qui est 8. Pythagorei appella-

pellaverunt *numerus iustitiæ*, quoniam dividitur in numeros pariter pares, videlicet in quatuor, qui est ejus quadratus, & iterum quatuor in bis binum, & binarius denique dividitur in unitatis binas: Et propter hanc divisionis æqualitatem usq; ad unitatem, iustitiæ nomen sibi vindicavit. Dicitur etiam *numerus beatitudinis*, eò quod pertinet ad æternitatem, & mundi confirmationem; quia subsequitur septenarium, qui temporis symbolum est, tot enim beatitudinis gradus docet Christus apud Matthæum. Deniq; vocatur *numerus salutis & conservationis*. Hujus igitur numeri radicalis & sacrosancti harmonia Diapason mundo resonante, descendeat Verbum in mundum deiformem, ut eum in formaret, hęc dædæq; ejus immundities deponeret, umbrasq; teterimas ad centrum reperceret. Penetratione igitur deorsum facta, hæc sui Patris sapientia, hic Demogorgo unus & trinus, sive hæc trinitatis medietas percepit atq; animadvertit, chaos seu potius hylam, vel materiam primâ, & deformem sola potentia imprægnatâ, & gravidam existere, atque paratam ad hoc aliquid nihil Demogorgonis ope parientum, & in actum producendum. Contremuit enim ejus venter caligine obvelatus, exagitata sunt hylæ membra præ partus sui litigiosi perturbatione: Quippe unitas in potentia actum videre, & facie ad faciem contueri contendit. Commiserata est Demogorgonis proles unigenita chaos doloris, & ad nixit ejus laboriosum pariendi dextra benigne porrigebat; Actu igitur cum potentia concurrente, litigium primogenitus hylæ seu chaos filius, unitas potentialis, discordiæq; semen in actum productus est, qui, ut primus radios vitæ à verbo sui Demogorgone sibi attraxisset, seditionis hic auctor & tenebrarum princeps (beneficiorum sui creatoris oblitus) superbia protinus atq; ambitione elatus exurgit, atq; unitatis super substantialis locum & dignitatem usurpare haud dubitavit, noluit sibi præferri admittere, neminem æternitatis & imperio sibi præferri voluit primumque sibi in mundo locum vindicare ausus est, atque ita secundus hic locus malitiæ, ambitione, & seditione plenus, contractus atque assistentibus sibi & coherentibus comitibus suis humidis (ex hylæ voragine cum ipso profluentibus) ex radiis fontis lucidi, undiq; propter Verbi & Spiritus sancti præsentiam per humidâ naturam in regione empyrea expansis, alis alienis sursum hostiliter versus mundum formale tendit, sed essentiæ super substantialis potestate incomprehensibilem ante contactum & effectum ignorans, unius fulminis ictu, solaq; verbi ejus emissionem à mundo formali deicitur rebellis hic proditor, atq; in tenebrarum abyssum iterum cum sociis & cohortibus suis submergitur, & ad materialis tandem mundi centrum propellitur, atque immediate post ejus dejectionem, natura humida universalis secundus hylæ partus propagatus est, que Poetæ finxerunt esse *Panem*, per cujus barbam longâ radios lucis & solis intellexerunt, per caput ocellatû firmamentû stellis fixis repletum, per sicutamq; ex septem syringibus conflantem, septem planetarum vires & harmoniam significaverunt: Ex his igitur perspicuum est, quod Litigium, ante verbi præsentiam fulgorisque spiritualis apparitionem, nihil omnino fuerit, præterquam unitas in potentia, quæ quidem unitas actu esse non poterat, quia illa actualis & formalis præcedebat in Trinitate sacrosanctâ, quæ fuit ei principium, atque per consequens erat quiddam secundum, quatenus procedebat ab unitate præexistente. Eadè enim est ratio in materiæ universalis spiritualis productione, quæ partu materiali succedebat Litigio, cum sit ejusdem generis & naturæ, nisi in eo, q; ejus immundities, impuritas, & tenebræ exuantur & seponantur, & quod virtute radiorû & fulgoris divini materia hæc universalis aquæ limpide cõformis, numero, pondere, & mensura librata & suo creatori magis obediens redditur: Unde constat (ut *M. Trismeg.* verbis utar) quod quoniam mens verbum humida natura, quæ ex umbra effluit, junior est, ideo numeri binarii materialis locum possidet,

quæ quidem dualitas non ita se habet, ut illa formalis, quam supra demonstravimus esse completissimam, & perfectissimam in sua natura, & rerû conservatricem; sed vice versa per se non magis in rerû natura existit spiritus materialis absq; radiis & assistentia divina, quam cyphra sine digito apud Arithmeticos, ut antea ostensum est. Præterea est numerus hic materialis in se *numerus seditionis & discordiæ origo*, & per consequens *imperfectissimus*, quatenus non habet principium ædualæ sibi consubstantialæ, quippe cujus principium consubstantialæ erat aliquid unum in potestate, sed post ejus in actum productionem reliquit illam denominationem & induit pluralitatis formam, amittendo suam unitatē, eamq; unitati formali merito attribuendo. Atque hinc est, quod unitatem actus suæ naturæ convenienter minimè possidet, quare nec principium nec medium nec finem habet, unde fit ut pessima res sit ipsa materia, lineæ numeri divini præsentia & fontis, nimirum totius bonitatis, assistentia, quoniam nisi trinitas super substantialis aliquid suæ perfectionis & bonitatis impleret in materiam hanc mundanam, nihil esset, nisi congeries malorum, congregatio invidiæ, accumulatio discordiæ, abyssus deformitatis, & in multitudine inclinatio: Neque hæc etiam omnia, nisi sola potentia esset quatenus omnis actus (ut dictum est) & omnis bonitas est à fonte lucido. Hinc ergo numerus hic binarius materialis, *numerus discordiæ, confusionis, infortunii & immunditiæ* nuncupatus est. Atque hinc etiam erat, quod D. Hieronymus contra *Jovinianum* inquit, *quod idem in secundo mundi creationis die non fuerit dictum: Et vidit Deus, quod esset bonum, quia binarius mundi numerus sit malus*: Præterea hinc erat, quod *Jubæus* *Deus animalia immunda numero binario in arcam ingredi, quia scilicet binarius numerus est numerus immunditiæ*; atque in auspiciis infelicissimus; hæc denique fuit ratio, propter quam *Pythagoræ* (ut narrat *Plutarchus*) unitatem Apollinem seu Deum vocaverunt, diada, litem & audaciam & triada justitiæ applicaverunt, quæ est summa perfectio. Progressione igitur ab hoc in fausto numero materiali, quæ deorsum tendit, anima divina magis magisq; incarceratur, & in tenebrarum laqueis densissimarum circumvolvitur, ac infelicissima redditur, passionibus vexatur atq; mundi prætiigiis & illusionibus decipitur. Unde fit, ut quo magis descendit lux ab aspectu fontis lucidi versus pyramidis materialis basin, eò magis periclitetur, & in tenebris submergatur. Sic dualitas hæc in se ducta 4. elementis producit, quæ primum sua viscositate circummuniunt animam in ipsorum spiritu, & rursus adhuc altius in ejus profundum se immergeas ad cubum usque reducit anima spiritus laqueis captivata, & in corpus opacum seu trinam dimensionem seu elementorum elementarum seu compositionem ex 4. elementis cubum quadrati constituentem introducit adulationibus spiritus, qui est ex parte materie. Atque hæc est ratio, quod homines magis mundo, carne, diabolo, & deliciis inferioribus prætiigiis & vanis affectibus, quam rebus supercelestibus, divinis, & veritate imbutus; quia scilicet spiritus existens ex parte materie mentem & animam negligens, & anima animalis seu elementari adheret. At vero attendite atq; expectate ô terrigenæ, auctestate, inquam, creaturæ divini ratione imbutæ, gaudete ô homines, aut lætitia haud minima sitis perfusi. Nam totum illud, quod materia productionem animas vestras machinata est, discordiam suam seminando seu incipiendo à sua dualitate, & progrediendo ad universalitatem & profunditatem suæ massæ versus basin suæ pyramidis centrum; id inquam, omne dualitatis super substantialis (quæ est unitas & trinitas) sua harmonia per eosdem discordiæ gradus, vice versa à cono suæ pyramidis formalis versus ejus basin, mundo formali affixâ, ascendendo & insurgendo dissolvit, animasq; captas à tenebris liberat, & tandem sedè suâ connaturale exaltat: Nam radix in cono pyramidis formalis (juxta terram seu basin pyramidis materialis sitam) enodabit vincula

tenc-

tenebrarum moris, quæ venenum extinguit, & prima vice cubum materialem (resolutione mirabili in se dividendo) post corporis dissolutionem in quatuor elementa, subtiliando reducit, animamq; in regionem quadrati formalis seu spheram solis, seu sedem æqualitatis, seu punctum, seu centrum intersectionis duarum pyramidum exaltat. Ubi adhuc laqueis quatuor elementorum retinebitur anima, nec totaliter liberabitur ea cum mente à suis vinculis; Unde radix formalis ad quadrati materialis dissolutionem adhuc tendet, atq; ita dividendo numerum quaternarium elementorum in se, animam ab ejus laqueis materialibus omnino liberare, & in regionem formalem æterna cum beatitudine exaltare laborabit: Exultate, inquam, quia hæc, & tantæ efficacitæ est immensa secundæ personæ in Trinitate potentia: hæc illius proprietates benigna, cujus conamen semper versatur ad liberationem animarum sanctorum hominum, ne tenebris perpetuo demergantur: Hæc sola hominum salus; Hic salvator, redemptor & pro iis mediator unicus. Atque hæc est illa expectatio exaltationis nostræ per fidem, quam habemus à Christo *Jesu*, *Dei* verbo, qui est dux unicus, & radix sola, à morte & tenebris ad animæ tenebris immerse illuminationem & vitam æternam fastigium conducens, ratione ergo hujus cubi materialis, jactatus est talis à *Mercurio Trismegisto* sermo: *Quicquid antiquè genitum, imperfectum, dividuum, crescens & decrescens est*. Atque hic notandum, & diligenter seduloq; observandum, quod omne corporis incrementum sit à materia, ejus verò decrementum à forma & à Deo. Nam materia tenebrosa agit ad animarum captivationem per reductionem unitatis ad multitudinem; sic etiam *Deus* & forma agit ad ipsarum liberationem à captivitate, reducendo eas à multitudine ad simplicitatem & unitatem. Ex his etiam diligenter consideranda sunt verba sapientis: *Sapient. 9. Corpus quod corrumpitur, aggravat animam & terrena habitatio de primiti sentimulta cogitantem, & difficilia estimamus, que in terra sunt, & que in prospectu sunt invenimus cum labore, que autem in celis sunt, quis investigabit, nisi tu dederis sapientiam, &c.* Hujus enim virtute vivifica sit regeneratio in hac vita, & in ejus spiritu resurrectio ad vitam æternam.

CAP. VIII.

De proprietate numeri ternarii in Trinitate seu tertie personæ in mundi fabrica.

Numerus hic impar super substantialis est sacrosanctus, quo *Deus* gaude- re dicitur, quatenus est numerus in compositis, sacer, potentissimus & perfectissimus, eatenus multa mysteria Deitatis comprehendit multaq; in mundi compositione arcana produxit: Nam in primis, quoniam *Deus* referitur numero ternario, ideo arguitur atque indicatur, quod hic numerus sit perfectissimus, quippe qui est pulchritudo perficiens principium, medium & finem & ipsa æqualia absolute habet: Cæteri verò numeri, qui habent tres illos perfectionis gradus, non eos absolute & simpliciter, sed respectivè & cõposite. Proditq; per ternarius hic *Dei* principium, causam & formam præcipuam, prodit perfectissimum à principio, medio & fine, ut, per quæ omnia, sine, ut in quo omnia; Ex quibus constat, numerum hunc esse abstrusissimum & admirabilem tertie personæ in Trinitate communionem & nexti indissolubile, cum illa prima & secunda, peripicue explicante, omnesq; tres simul ineffabilitatis nodo, nexuq; ejusdem inviolabili cõnecte. Hujus ergo spiritus sacrosancti seu personæ in Trinitate tertie officium versatur

E 2

circa

circaperfectionē operationū primarum duarum: nam Spiritus spiratores semper comitantur in ipsorum actionibus: A patre ergo seu unitate ordinatio fit ad mundum fabricandum, hocque per filium. Mundum enim verbo & non manibus fabricatus est opifex, hocque in virtute Spiritus sancti, qui ferebatur super aquas: Atque hoc omne paucissimis verbis confiteri videtur *David* dicendo: *Verbo Domini firmati sunt caeli, & Spiritu ab ore eius omnis virtus eorum.* Secundum hujus ergo numeri naturam mundus in tres caelos est divisus; *Empyreum, Aethereum & Elementare*, quorum materia talem differentiam accipit, qualem habet à virtute ignea seu fulgore amatorio Spiritus Domini, qui ferebatur super aquas; Cujus virtutis intensior & superior potestas, regionis mundi superioris Spiritum humidum excellenter fulvilians, illum totum fulgoris & ardoris sui plenitudine igneam quasi reddidit. Unde appellatus est lux primo die creata & regio illam continens, inde *Empyrea à Pyros* (quod est ignis) dicta est, in qua tres sunt lucis partes ad unam spiritus humidi. Hujus etiam radiis & virtute remissioni confata est regio media, ubi duae materiae portiones adaequant totidem lucis, unde *Aether* dicitur, haec media regio quali *Aethiæ*, hoc est, igneus aër. Deinde spiritus divini facultas ignea magis deorsum penetrans (sed gradu adhuc remissioni) tres in regione elementari spiritus materialis reliquit partes ad unam lucis. Iterum quodlibet horum caelorum secundum Triadis ordinem subdividitur, superius nimirum in tres angelorum hierarchias, quae iterum in orbis tres ad quamlibet hierarchiam pertinentes, distinguuntur, medium in tria sphaerarum genera, quarum quaelibet in orbis tres subdividitur, videlicet in primum mobile, caelum stellatum, & sphaeram Saturni, & in secundo ordine in sphaeras Jovis, Martis & Solis, ac in infima serie in sphaeras Veneris, Mercurii, & Lunae, infimum in elementum ignis, sphaeram humiditatis & elementum terrae distribuit, & iterum elementum ignis in partem aetheream, & partem elementarem, ac supremam aëris regionem, deinde in duas inferiores aëris regiones & aquae sphaeram, atque denique in tres terrae regiones, cætera duo dividuntur ac distinguuntur, in homine etiam præcipue operatur haec tertia persona, cum ejus internum ad sanctae Trinitatis ideam constituatur, videlicet ex mente, spiritu, & anima, externum ex ossibus, carne, & venis, & ex capite, thorace, & ventre. Ad generum etiam creaturarum terrestrium distinctionem operatur hic spiritus divinus, eas dividens in animalia, vegetabilia & mineralia. In caelo denique supremo animantium genera discrepare facit ea in diversas naturas distinguens in deos, demones, heroës, & animas (secundum *Jamblicii* opinionem) atque ita in aliis infinitis.

C A P. IX.

Quomodo cujuslibet caelorum seu regionum munditrium divisio tripartita suo ordine personis tribus sacrosanctae Trinitatis correspondeat.

Sed ut argumētis adhuc efficacioribus probemus mundum universum ad exemplar trium personarum in sacrosancta Trinitate, & per consequens ad iconem & repræsentationem Dei factum & formatum fuisse, reputandum erit, quod primum oculis spiritualibus caeli empyrei hierarchiarum trium proprietates & situs introspectivamus, easque in omni (hocque directo tramite) cum tribus Trinitatis personis convenire percipiemus. Nam in superiori hierarchia, *Epiphania* dicta, proprietas patris reperitur, cum hæc versetur circa serven-

tem

tem amorem & affectionem in summitate altissimæ motionis & in judicio particularium liberatione seu ponderatione: Hinc dividitur hæc hierarchia in ordines tali proprietati naturæ convenientes. Nam *Seraphini* (qui est superior hujus hierarchiae ordo) consistit ex multitudine angelorum, quorum est intelligere altissima, & igne essentiali Dei accendi, quatenus mundo formalis proximi, & simplicissimo Dei habitaculo vicini sunt: *Cherubini* sapientia & scientia implentur. Ex *Throni* judicio divino sunt repletissimi: Nam (ut *Isidorus* testificatur) Deus sedet ipsis in judicio suo, & per ipsos disponit omnia. Unde hæc hierarchia Deo Patri rectè attribuitur. Secunda & media hierarchia *Epiphonia* dicitur, quae significat divinum splendorem & claritatem cum reverentia, in *Principatus, Potestates & Dominationes* divisa: Sic secunda persona, quæ est verbū, dicitur mundū lux, & rerum vita, quæ imprimis tanquam rerum aedum revereri debemus. Tertia & infima *Ephonia* vocatur, quasi ad virtutes pertinetens, quia spiritus istius hierarchiae sive sine *Virtutes, Archangeli seu Angeli*, potestatem habent miracula præstandi, curadi ægritudines tam animi, quam corporum, hocque super rationem naturæ, & mysteria demonstrandi, cui tertia persona refertur, cum spiritu ab ore Domini omnes virtutes mundo attribuantur. Ex prima ergo hierarchia, tanquam ex fonte seu centro lucido, secunda tanquam splendor & lumen à corpore igneo procedit, & ut à lumine color oritur, sic virtutes à splendore lucis. Prima ergo hierarchia est quasi igneus ardor, secunda divina claritas, tanquam ab igneo ardore, & tertia, virtus secreta, tanquam calor ab utroque, videlicet igne & lumine. Quam manifestissimam ergo hic videmus primicæ & partium ejusdem cum Trinitate convenientiam. De hoc autem caelo in secundum profiliendo, ibi etiam trinitatem sub eadem relatione quam evidentissimè reperiemus: Nam in prima & suprema ejus triplicitate *primum mobile, caelum stellatum & sphaeram Saturni* complectente, proprietas unitatis & patris percipiemus, nam unitas est primus numerus, à quo ceteri numeri oriuntur, sic omnia inferiora movetur virtute primi mobilis: Similiter ut firmamentū dicitur caelum ex stellis fixis constatum, sic pater in sua natura fixus est, immobilis & nullo modo alterandus, ut in unitatis natura animadverteatur: Denique ut *Saturnus* dictus erat apud Poetas Deorum cæterorum pater, sic ab unitate patris super substantiali duæ cæteræ Trinitatis personæ, filius & Spiritus S. propagantur. Iterum secunda & media hujus caeli triplicitas secunda Trinitatis personæ in sua dispositione comparatur. Nam ut *Jupiter* erat filius *Saturni*, sic secunda persona filius primæ, ut ille appellatur *fulminum pater* (sagittas fulmineas secum portans) sic etiam est hæc vox patris cum fulmine & tonitru egrediens, & stipata ab ore patris viribus ingentibus & potentia ineffabili percutionis, ubi vult: Est etiam *Jupiter* æstimatus pro justitia, benevolentia, religione, pietate, conservatore, & amico generis humani, humidique radicalis & calidior innati distributor, qui ad vitam rerum facillimè se jungit. Filii autem potentiam incomparabilem, justitiam, benignitatem, religionem, pietatem, generi humano a stabilitatem, operationem ad vitam ejusque præservationem infiniti sacrarum scripturarum loculuculenter explicaverunt. *Mars* etiam in eadem triplicitate reperitur, filii potentiam & victoriam contra impietatis principem, & ejus sectatores, iniquitatis videlicet turbam arguit, cujus est bestiam, pseudopropheta, orbem, & mortem ipsam superare. Denique *Soli* appropriatur secunda hæc persona sacrosancta multis modis: Ut enim ab *Apolline* harmonia mundana dicitur profluere, sis revera à filio, seu dualitate cum suo spiritu materiae universalis symphonia (in Diatessaron, Diapente, & per consequens in Diapason, quod constatur ex illis duobus) derivatur, ut supra declaratum est. *Sol* etiam secundum *Merc. Trismegist.* mundi materialis filius, & secundum *Platonem*, Dei im-

mortalis filius visibilis, dicitur, sic secunda persona filius est Dei invisibilis: *Sol lux mundi visibilis*, filius patris, lux invisibilis, cuique creaturæ dans essentiam: *Sol vitæ dicitur in inferiora quotannis ad generationem impluere*, sed secunda divinitatis persona vitam & speciem rebus dedit in creatione, imò verò & solem ipsum cōstituit in cœlo, ut suam proprietatem ex officio inferioribus tam ad vitas illas generatione in rebus corruptibilibus præferendas, quam incorruptibilibus retinendas, implueret, quas in primordio, verbum illud divinum, seu secunda persona creaturæ imprimebat & insculpebat. Infima denique hujus cœli triplicitas correspondet personæ tertie creationis: Nam *Venus* dominium habet in humidam & calidam latitæ inferioris naturam, æream nempe: *Mercurius* ventorum, flatuum, & spirituum dominator est (ut Astrologi testantur:) Et *Luna* aquarum ac humorum frigidorum, dominatrix: Sic etiam ex multis sacrarum scripturarum locis Spiritum aquis, & mari, ac fluctibus sonantibus, vinoque & flatu, ac vento refertur invenimus, sic etiam dicitur *ferri in principio super aquas*, &c. Si denique ad cœli elementaris contemplationem accedamus, & inquisitione ibi diligentem faciamus, percipimus quidem, quod in tribus etiam ejus triplicitatibus tres personarum individue Trinitatis proprietates ordine suo proprio reperiantur: Nam primæ personæ ignea triplicitas refertur, quæ est luminis inferioris, quasi myrothecium & promptuarium elementum altissimum, subtilissimum, purissimum, potentissimum, a quo dissimum & vivum: Sic prima persona est luminis universalis pater, altissimus, simplicissimus, potentissimus & actu velocissimus ac summus: Iterum igneum hoc elementum omnia inferiora impura consumit & destruit: Sic etiam dicitur, quod *Deus sit ignis consumens*, & tam subtilis, penetrans ac efficax, ut nemo mortalium eum in ipsius essentia videre, & vivere possit. Secundæ etiam personæ proprietates in triplicite humiditatis sphaera ære videlicet, reperitur: Nam ut ær immediate est ab igne (imò verò est ipse ignis spissus non aliter ex duabus partibus ignis conflatus quam dualitas ex duabus unitatibus) ita in hoc secundæ personæ comparatur procedente ex patre igneo & amatorio: Deinde, ut ær est vitæ administrator in passivis, sic secunda persona seu verbum, in activis: Unde dicit *Mercurius Trismegistus: Verbum natura humida affans eam fovebat*, &c. Est ergo lux vitalis in spiritu, & calidum innatum in ære, qui ad Jovis radios relationem in consonantia Diapason habet, & per consequens personæ qualibet, proprietates superioris cujullibet cœli respondet ad proprietatem cœli inferioris, ut facta debita inquisitione, evidentissimè apparebit. Denique tertia persona relationem habet tam ad ærem, quam ad aquam, & spiritum & ventos in terra inclusos, propter rationes superius allegatas. Est etiam & alia proprietatis triæ relatio descripta ab *Amos* Propheta in hæc verba: *Qui edificat in cælo ascensionem suam, qui fundat fasciculum suum super terram, qui vocat aquas maris & effundit eas super faciem terre*: Et iterum à *Jeremia* Propheta, in hæc verba, in eodem Prophete prædicti sensu ordineque similis, *Qui dat solem in lumine dici, ordinem lunæ & stellarum in lumine noctis, qui turbat mare, & sonant fluctus eius, Dominus exercituum nomen eius*. Et à *Joel* Propheta in hæc verba non alio sensu, sed ordine: *Implebuntur area frumento & redundabunt torcularia vino & oleo*. In *Amos* & *Jeremia* ordo unus, sed præposterus, & ad distinctionem necessariæ operationis commutatus: In *Joel* verò permixtus: Horum locorum intellectum hoc modo nobis aperire videtur *Ordon Abba*: illos hoc modo interpretando: *Spiritus, qui vocat aquas, turbat mare, & implet torcularia vino: Filius, qui fundat fasciculum super terram, dat ordinem lunæ & stellarum, & implet areas frumento. Pater, qui edificat ascensionem, dat solem, & implet torcularia oleo*, &c. quia oleum proprietate patri, qui benignus est, confertur, siquidem balsamum est omnia vulnera liniens, & dolores tollens, fasciculus frumentum omnium nutrit, ut filius, & Spiritus vitam administrat.

C A P.

C A P. X.

Deratione secundum Mathesin, primum cur numero, & tum postea cur ternario designata sit Deitas, similiter cur secundum Logicos relatio Deitati attributa sit.

JAm verò rationes in publicum producere nobis proposuimus, primum, cur *Theologia* *DEUM numero dedicaverit*, deinde rationes geometricas producemus, cur illa *numerus ternarium*, ad exprimendum *DEUM*, primum omnium rerum formam, effectricem elegerit, talique Deitatem dedicaverit. Primum igitur sciendum est, *Theographiam* Deitatem numero propter triplicem considerationem nobis declarare atque explicare voluisse, quarum est prima, ut ejus infinitatem inde patefaceret, cum numero nihil sit infinitus, utpote, cujus magnitudinis non est finis: *Secunda*, ut *DEUM* declararet præcium; Nam *numerus fuit* (ut ait sapiens) *principale in animo conditoris exemplar condendorum procul dubio: Ultima* ut *DEUM* indicaret immutabilem, nihil enim immutabilis uno, & proprietatibus ejus, uti supra dictum est: Nam quæ fuerunt, ipsæ suntque sunt, ipsæ fuerunt, & semper: Insinuat igitur numerus *DEUM* simplicem dum immutabilem, insinuat sapientem, dum præcium, insinuat incomprehensibilem dum infinitum, insinuat denique eum mirabilem & singularem, dum tria hæc.

Numerum verò ternarium præ cæteris eligeant Theologi, volentes, *Deum* primum esse formam omnium. Quod autem sit formarum principium & prima atque suprema radix corporum evidentissima demonstratione geometrica docemur: Nam nisi figuram illam triangularem diligenti intuitu consideremus, percipimus quidem, eam in alias non resolvitur, nec ullis esse obnoxiam principii, quatenus ipsa principium est cæterarum figurarum ad compositionem, ad resolutionem verò finis: Nam tetragona & pentagona & figura reliquæ ab ipsa prodeunt & redeunt in ipsam, quatenus ex superficie hac, quæ est lineatorum principium, necesse est, ut tam cætera superficies omnes, quam corpora ex superficiebus constata deriventur, in quorum dissolutione iterum necesse erit, ut ad superficiem illam triangularem redeunt: Talis igitur est *Deus*, à quo omnia, & in quo omnia resolutoria simplicitate compliantur. Denique quicquid est, suscipit à forma id esse, quod est, & non à materia, ipsa quoque materia suum esse à forma suscipit, forma porò insusceptibilis est accidentium. Ex hoc igitur, quod ternarius est principium formarum, insinuat mira & secretissima veritate causam & principium universalitatis & differentie insusceptibile, quod sit solum & verè unum. Iterum declaratur, quod numerus hic ternarius maxime propriè Deo soli adaptetur, eo, quod est numerus perfectissimus, omnia complectens. Nam est pulchritudo, perficiens principium, medium & finem, & ipsa æqualia & absoluta habens, dum econtra numerus binarius hic tribus spoliatus incedit, non habens principium vel finem (quia non interest medietas) & per consequens hoc sacrosancto perfectionis dono destitutus. Cæteri numerorum, quotquot tenent principium, medium & finem, non habent illam perfectionem absolute & simpliciter, sed compositè. Prodit igitur numerus *DEUM*, principium & causam & formam à forma præcipua, prodit perfectissimum à principio, à medio & à fine, a principio, ut à quo omnia, à medio, ut per quem omnia, & à fine, ut in quo omnia. Amplius propter hoc item numero

numero tali, quod taliter tali relationi similis est, vel dicitur in Triade monas quasi per se reperitur, & dias quasi per se, sic etiam in Trinitate, quasi Dias per se, ut Pater & Filius, & rursus, quia per se monas, ut Spiritus sanctus. Pater igitur & Filius relatione sibi respondent, & non Spiritui. Spiritus quasi per se nec ad Patrem nominatenus est referendus, nec ad Filium. Significatione igitur refertur, ut Spiritus Spiritus Spiritus, & Spirator Spiritus Spirator: Spirator est Pater & Filius, nec spiratores duo, sed unus & unus spiritus.

Relativa denique predicatione utitur Theographia, volens DEUM demonstrare concordem sibi, imò verò, ut indicet, eum esse ipsam concordiam & connexionem plenam ac singularem: *Quaecunque enim Pater facit, hac & Filius similiter facit, & eadem operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult.* Concordia incomprehensibilis & singularis connexio, ut magis & unius sint unum plures in identitate personæ, imò plures Deitas personæ, quam prima Spiritus unius & Angelici, Denique exsuperat omnem sensum. Hæc est, quæ vivificat discretæ, & quæ repugnantia cogit in copulam, quod comperendum est ex relativis, quæ mutua responsibilitate congaudent, quæ cognitione potius, quam separatione ipsa predicatione relativa utuntur, volentia DEUM intelligi invariabilem, cui nec succedere nec accedere possibile sit aliquid mutationis; majestas una, voluntas una, operatio una trium unius, a pòd quos unum nò est transmutatio, ut desinat esse, quale fuit, nec vicissitudinis obumbratio, ut intermitat nunc, nunc redeat in id, quod fuit. Suscipit denique Theologia relativam enunciationem, suscipiens DEUM insusceptibilem, incircumscriptibilem, nec vocabulo significabilem, nec intellectu comprehensibilem. Nam relativa demonstrationem rei minimè taxant, non componunt definitionem, substantiam non declarant: sic servus & dominus, sinister & dexter, non quid sit, sed potius ad quid tantum significant, sic non est illatio à relatione ad substantiam, nò quia Pater est Deus, & Filius est Deus, & Spiritus sanctus est Deus, ideò tres sunt Dii. Pater igitur & Filius non in eo, quod, sed, ad quid est, ut notum est, predicatur, ut Pater Filii pater, & Filius ut Patris Filius, & de Spiritu, ut definitum est de illo. Prorsus si relativam discretionem differentis substantiæ ponerent, consequens videretur, si Pater est Deus, & Filius est DEUS, & Spiritus sanctus est DEUS. Ergo tres Dii non unus, quam à Deo relativam non ponunt, ut plura in unam rem convenierent convenienter, nec eam faciant differenter, quamvis alter ipsorum auferatur ab altero. Separatur igitur vocabulum Patris à Filio, & Domini à servo, & è contrario totum, & tum est aliquis Pater & Filius & Dominus & servus, &c.

CAP. XI.

*Quomodo quadratum & cubus reperiuntur in sacra nature
super substantiali Trinitate.*

DE numero sacrosanctæ Deitatis ternario, qui est omnium simplicissimus, perfectissimus, absolutissimus & radicalis, superius ample, licet sermone fudi, tractavimus, ubi numerum sanctum, ante omnes numeros secundum locum post unitatem unitatum sibi vindicantem, ita esse unitati summæ conjunctum declaravimus, ut non mera dualitas sit (quæ in se pro numero imperfectissimo æstimatur, quoniam unitatum confusio, ut voluit Pythagorei) sed etiam trinitas & unitas, quatenus est medium, participans de perfectissimo & completissimo utroque extremo, quid enim unitate absolutius? quid numero ternario completius? Cum unitas extra suam naturam nunquam moveatur, & trinitas

totius

totius perfectionis naturam in se comprehendat, principium nimirum in unitate, medium in dualitate, & finem in seipsa. Et tamen semper ibi finitur & terminatur, ubi in Deitate superessentiali incipit: Non enim est Spiritus sanctus, Spiritus Patris solius, aut Filii solius, sed utriusque simul. Quare unus est Spiritus in essentia sua, quamvis proprietate tertium sibi locum vendicare videatur. *Ofelissima & indissolubilis concordia! O unitas unitatum indivisibilis, quæ cum suis trina est tamen unascum una, trina.* At verò, quoniam unitas non est numerus, sed numeri principium, nec dualitas, nisi unitatum confusio, cui per se nec est medium, quia non finis. Ergo numerus ternarius primus numerorum perfectiorum reputatur, imò verò est vera & perfectissima radix, ex qua quadratum & cubus perfectionis oriuntur: habet enim principium, unitatem nempe, possidet etiam medium, videlicet dualitatem, & finitur in seipso, qui est ternarius unitus. Unde liquet, quod, ubi incipit, ibi iterum desinat, & consequenter patet, quod sit numerus completissimus. Hic ergo numerus est quadrati illius abstruisti & cubi illius mystici radice, in quibus totius fabricæ mundanæ arcuum delitescit: Nam ut mundus dicitur imago Dei & Trinitatis, sic quidem ad numerum divinorum exemplar mundus & ejus compages, quam exactissime constructæ fuerunt, ut infra verbis uberioribus & affatim depingemus. Ternarius igitur numerus divinæ essentiae in se ductus producet 9 pro quadrato formalis, qui quidem numerus productus, si in eadem radice iterum multiplicetur, cubum divinum 27 patefaciet, qui est totius mundi mensura & proportio à sede superstanti alià ad universæ machinæ centrum æstimando sive commensurando.

CAP. XII.

Quod novem digiti sint numeri simplices & divini, & Trinitatis essentia maxime proprie attribuendi; Numeri verò denarii simpliciori & subtiliori mundi compositioni, & centenarii mediæ ejus fabricæ, atque millenarii grossorum elementorum, & elementatorum constitutioni referendi sint.

Cum ergo unitas sit omnium numerorum fons & origo omnium rerum, tam in creaturâ quam creaturarum parens atque progenitor (ut in supradictis relativis est) sequitur, quod omnes digiti seu numeri simplices ab ea simplici partu derivati, ipsius quasi ministri seu pedisse quæ non inepte sunt dicendi: Imò verò hi numeri verè *virginei & numeri per se* vocandi sunt, quatenus copulâ nò admittunt, aut alterius adjuventum ad rei valorè significantum; quippe qui fortitudinè suâ ab unitate fortissima acceperunt, cujus virtute tales existunt, quales sunt. Hinc ergo hi numeri merito *simplices* appellati, à simplici siquidè radice per lineam seu seriem simplicissimam usque ad punctum denarii profuètes, in quo unitas suâ ordinè simplicè duplicare, & quasi in primâ compositionè inire solet. Hic ergo numerus novenarius circa essetia superstantialis mytheria, pcul dubio inprimis versatur, quoniam quisque horum novè digitorum per se in sua natura simplici consistit, & nò minus indigito ope alterius figuræ Arithmeticæ, quàm quilibet Deitatis proprietatis sua absolutissima, perfectissima & simplicissima natura absque ulla materiæ interpositione gaudere solet. Horum igitur digitorum tres primi superexcellētissimi sunt, harmoniâ in essentia formalis peracutissimâ & præcellētissimâ essentias: atque diatessaron est prima symphonie consonantia ab unisono scaturiens, sic etiâ numerus ternarius est prima harmonia perfecta ab unitate derivata. Secunda verò ex ternarii numeri quadrato exultat, in qua Diapente & Diapason comprehenduntur, ut in numeri septenarii explicatione inferius succindè, sed exactè ostendemus. Ex simplicibus igitur numerorum divinæ Trinitatis harmonia, Musica

E

illa

illa tam mundana quam humana exorta est. Nam ut simplicissima atque acutissima harmonia est cum Deo (ubi nulla est passio, sed omnis læticia & gaudiū) atque hæc harmonia consistit ex tribus consonantiis symphoniacis, omnesq; hi numeri & consonantia sunt in unum, sic etiam Deus unus impassibilis, constantissimus, & immobilis in unum mundū suū Musicæ concordantiam idealē influit, in materiam scilicet informem, passibilem, inconstantem & mobilitati obnoxiam, ut sono & voce suæ harmonia manifestior, constantior, formaliorq; & pulchrior existeret. Ejus ergo vox acutior in ternario numero consistens & diatessaron sonans, ex cælo empyreo discordem tenebrarum immunditium & deformitatem materiæ rebellantem expulit, & deorsum versus centrum repercussit, spatiumque illud in tres hierarchias secundum Trinitatis ordinem divisit. Iterum ejus vox in Diapente sonans ab alto dissonantem cæli ætherei regionem sibi consonantem reddidit, uti & graviore ejus sonitu (in Diapason consistente) cælum infimum, quod elementale appellatur, ad integram suam munditiam reduxit, sed de his infra latius & luculentius. Hi autem digitū seu numeri facti (ultra simplicitatis sive medium ducti seu extensi) nō ad mundum hunc terræ, Deiformem, simplicem & mēre formalem, sed ad mundi materialis & compositi commensurationem pertinent; quoniam cubus solummodo ad res materiales & corporales refertur. Si igitur res creandas considerando, profundiusque eas inspicendo, cubū numeri ternarii produxerimus, mundi universi proportionem à sancta Trinitatis dispositione dependere reperimus, videlicet 27. cujus quadrat. est 9. Ex quibus constabit, quod novenarius numerus (qui est Trinitatis quadratum) dominiū habeat particulare circa cujuslibet mundi regionis in suas sphaeras & orbis distributionem, nō tamē in simplici sua dispositione, qualiter reperitur in formali mūdō, sed in sua natura composita, scilicet in denario, cētenario aut millenario, quatenus reperitur in mundo composito, cujus officium est regiones distinguere & terminare. In denario verō numero unitas non simpliciter agit, sed se conjungit cum cyphra, non quod cyphra per se aliquid potest, quippe quæ sic accepta nihil importat: nam ut de suo nihilo in aliquid reducatur, necesse est digitū ei addere. Sic unitas conjuncta cum cyphra seipsum decies multiplicat in additione cum ea, junctā cum duabus cyphris se centies multiplicat, si cum tribus, millies. O quantum ergo hic jacet naturæ mysteriū, pyramidales nostras materiæ & formæ descriptiones sapientis allegatas explicās: Nam hinc innotescit, quod nihil absque præsentia unitatis sacrosanctæ existere possit, ipsa enim est causa multiplicationis materiæ in mundo composito & sine ipsa nullum omnino incrementum rerum, nihilque in mūdō permanere potest. Nā unitas in conformi suo palatio non utitur cyphra, quia ibi nulla est materia multiplicationē appetens, ibi nulla compositio, sed se unū solummodo cyphræ in mundo compositio, ubi materiā informē invenit, eamq; more symphonico (ut rem in tenebris incarcerationatam, & in sola potentia ad aliquid existentem) in actum virtutis ineffabili producit. Nam quid, obsecro, aliud est cyphra per se, quam nihil in potentia, ut dictum est? quid materia hylæ etiam præter hoc idem nihil? At verò, si unitas simplex vel multiplicata cyphræ adjungatur, multitudinem significabit; sic etiam, si forma divina materiæ informi assistat, tunc illa aliquid erit in actu & pro simpla aut multiplici formæ illius assistentis proportione & gradu, multitudinem majorem aut minorem significat in materia. Sic numerus denarius in cyphris deorsum semper multiplicando tendens, augmentat cyphrarum sibi junctarum multitudinem; sic etiam materia deorsum magis tendens & elongata à fonte unitatis crassior & densior est, & magis in sua natura multiplicata, ut in demonstratione nostra ex pyramide materiali si facta & infra descripta declaratū est evidenter; cujus conus est in mūdū peripheriā & infra descripta declaratū est evidenter; cujus conus est in mūdū peripheriā & qua denarius numerus multiplicādo descendit) ejusque basis est in terra, ad quā

materiā

materiæ se (crescendo) immergit. Atque hoc modo Deus Pater & unitas & rerum genitatum autor dicitur, quoniam est causa existentia & multiplicationis materialis. Nam propinquior ejus præsentia spiritus materiales rarefacit & dispergit, eosque magis ad unitatis essentiam tendere facit, præsentia autem ejus remotior est occasio multitudinis materiæ: Unde unitas est causa per se multiplicationis formarum, & per accidens multiplicationis materiæ: At tamen materia utitur forma ad suam multiplicationem, sine qua augeri atque amplificari aut existere nequit. Et tamen formæ multiplicatio est ad salvandam materiam, eamque liberandam à tenebris, sed vice versa materiæ multiplicatio est ad impediendos formæ actus. O nimia materiæ ingratitude, quæ benefactori & creatori suo resistit, cum tamen & vim suæ resistentia & vitam suam ab illo ipso acceperit. Sed talis erat malevola dūcis materialis conditio Litigii & Diaboli, nempe, qui cum suo Creatore in primo quidem nixu (superbia aut malitia elatus) contendens, & proinde victus atque à cælo dejectus, materiam suā vitæalem ad eandem rebellionem quotidie excitare atque exagitare gessit. Quid ergo, o misera materiæ, tantopere formam divinam appetis, cum tamen ejus unitatem tanto odio habeas? Falleris, o materiæ, te salutem dux tuus, sua ruina intumescentes, tibi simulans, vitam rerum esse mortis originem, cum vice versa verum mortis supplicium nihil aliud sit, quam in tenebrarum voragine submersio. Cave, inquam, ne unitas vitæ splendendum suum te te averit & vulvum, eaque ratione in tenebrarum oblivionem & deformitatem iterum detrudaris: Non sis ergo o corpus humanum, tibi ipsi tam adversum, ut lumen & sentillam claritatis vitæ tue ab unitate formali derivatum, tam leviter pendas, tamque hostiliter cum ea agas, sed eam fovendo, radici & fonti ejus virtutis assiduas pro ea rependas, ut ab ejus tandem saturagine plenam informativam, purificationem, illuminationem & resurrectionem ad perfectionem angelicam adipiscaris. Sed quo nostram hunc ducit & rapit Musam suavissimasque amœnissimas Divinitatis ardor: Ad rem nostram præ manibus agitare redeamus. Ab unitate ergo in numero denario disposita est materia mundi superioris ad compositionem; quoniam ut denarius numerus immediate succedit novenario, sic etiam primæ mundi regionis natura in puritate & simplicitate magis accedit ad naturam unitatis, quam aliqua alia inferioris ejus portio. Nam ut primarius novenarii numeri ordo ex simplicibus digitis constituitur circa solius Deitatis potentiam versatur, ita secunda unitatis repetitio, progrediendo cum unica sola cyphra ad compositionem secunde serie novenarii numeri, semel compositi, conducit proportioni cæli empyrei in compositione, & tertia ejus repetitio seu additio cum duabus cyphris perfectioni cæli medi confertur. Denique quarta cum tribus cyphris circo cæli infimi complementum versatur. Unde liquet, quod cubus ex numero sacrosancto ternario resultans atque editus per universam mundi capacitatem expandatur; imò verò etiam ad mundi centrum penetret, atque seipsum dispergat. Unde Deus etiam in tenebris existere dicitur, & tamen tenebræ non sunt tenebræ ei. Psalm. Hinc igitur Deus ubique esse observatur, nec quicquam est, ubi ipse non est & extrajipsum est nihil, cum ipse sit Monas monadum sanctissima, ultra quam nihil est. Quid enim unitate prius? Et per consequens, ipse omnia comprehendit in se & sub se. Ex horum igitur numerorum concatenatione patet, quanta sit materialis pyramidis in qualibet mundi regione proportio, videlicet in superiori simpla, ubi simplex cyphra reperitur, in media dupla, & in infima sesquialtera. Simili etiam ratione (vice versa numerando) in formali pyramide multiplicatio

F 2

multiplicatio

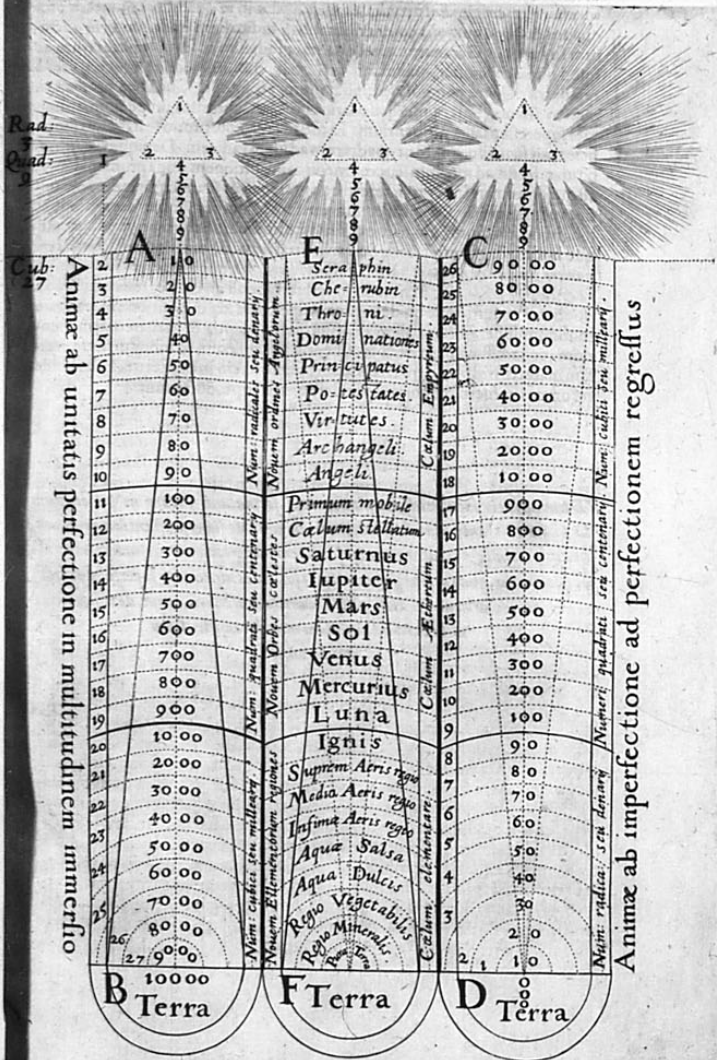

tiplicatio formalis incipit à centro basis pyramidis materialis, inde dissolutio- nis materialitatis proportionibus significando, quibus recedendo à multitudine, unitatis jugum insurgamus. Constat denique ex his, quæ dicta sunt, quod nu- meri denarii simplicis compositionis sint tanquam lineæ, ex quarum quadra- turæ fiant superficies, vel ut unitates, quæ ductæ in se quadratos numeros pro- ducunt, & quod numeri centenarii sint quasi radicalium linearum in se ducta- rum superficies Geometricæ, vel quadrata radicum in se multiplicatarum, ac quod denique numeri millenarii sint quasi cubi immediatè procedentes à quadratis. Quare compositio cœli supremi est simplex, ut linea producta à puncto divino, vel ut numerus denarius à valore digitorum simplicium, ab uni- tate superessentiali profluentium. Et mediæ cœli constitutio se habet, ut super- ficiens ad suam lineam, & ut quadratum ad suam radicem. Denique cœlum in- ferius refertur ad medium seu cœli mediæ constitutionem à qua promanabat, ut ad quadratum, vel ut corpus refertur ad superficiem suam, cujus multiplicatio- ne productum est. Est igitur cœlum tertium rerum compositarum altitudo & longitudo, medium verò earum latitudo, & infimum earum profunditas. At- que hoc idem est, quod sacra Scriptura testantur dicentes: *Omnia firmata esse numero, pondere & mensura*, vel secundum Platonem: (quod idem est) *numero, figu- ra & corpore solido*. Sic in mundo super substantiali ab Uno egressa sunt Duo, à duobus Tertium, quæ quidem trina & ineffabili sua dispositione extrâ suum mundum super substantialem deorsum prospicientia & in materialem mun- dum jucundissima harmonia proficientia, mirabilemque in modum per univer- sam materiam expansa, trifariam suam operationem in ea executâ sunt: Unde res omnes numero, mensura & pondere ex nihilo productæ sunt.

Demonstratio luculentissima numerorum formalium, tam in personarum DEITATIS ante mundi creationem ab unitate super substantiali proflexu, quam in cosmi & creaturarum ejusdem tempore creationis promanatione: U- bi declaratur, quæ ratione primum digiti formales ab unitate super substantiali, deinde articuli, & tum postea numeri centenarii, atque denique millenarii ad diversam mundi consistentiam producantur.

Vidi

Vidi Jehovah in altissimo throno super palatium mundatum elevato, sedentem: illudque palatium erat gloria conditoris plenissimum. Esaiæ 6.

Animæ ab unitatis perfectione in multitudinem immerito

Animæ ab unitatis perfectione in multitudinem immerito

Animæ ab imperfectione ad perfectionem regressus

A.B. Pyramis materialis, in cuius profundum anima ab unitate seu fonte formalie gredens, proportionibus radicali quadrata aut cubica submergitur.

C.D. Pyramis formalis, cuius actione circa dissolutionem (vincula materialia corruendo) res facta anima Pyramidis materialis à multitudine & profunditate, ad unitatem gradatim & proportionaliter reducitur.

E.F. Mundi proportio ex duabus predictis Pyramidibus simul unitis constata.

C A P. XIII.

De numero septenario, & quanam mysteria sub illo comprehendantur.

Numero septenarius refultat ab unitate, numero binario & quaternario, ex quibus nascitur Diapason, quæ est harmonia perfectissima, cuius virtute & proportione Deus ex suo solio immortalis simpliciterque formali in orbem universum mundi materialis res informando, & componendo descendit. Quæ hic numerus in creationis mysterio potens erataque efficacæ & circa res sanctas verfabatur, diciturque numerus quietus. Nam septimus dies erat dies Sabbathi. Numerus etiam perfectissimus nuncupatur, quia ultra consonantiam Diapason (quæ ex septem constat intervallis) non est transitus simplicium in harmonia: Similiter est numerus benedictionis & beatitudinis. Unde Poëta: *O terç, quaterq, beatus, &c.* Porro etiam materia mundani formis hujus harmoniz perfectione beatificatur. Pythagorici etiam huic dixerunt numerum virginitatis, quia primus est, quatenus neque generatur neque generat, neque etiam potest in duas partes dividi æquales: Præterea vocatur numerus juramenti, Sic Abraham, quando pepigit fœdus cum Abimelech (statuit 7. agnos in testimonium. Est etiam numerus sanitatis & mundationis à morbo immundis. Sic dixit Elizeus Propheta Naaman leproso: *Vade, & lava te septies in Jordane: Quin etiam numerus sanitatis & laudis appellatur, unde dixit Propheta: Septies in die laudem dixi tibi: Vocatur etiam ultionis & punitiois numerus, unde describitur: Septuplum ultio dabitur Cain, Et alibi: Septuplum punietur Cain. Et alibi: Septem vindictas exsolvet, qui occiderit Cain: Porro etiam est numerus saluationis mundolorum, septena enim ex omnibus animalibus mundis introducta sunt in arcam Noë: Est numerus servitutis, ut septem annis servivit Jacob pro Lea: Est numerus destructionis & ruinæ, ut septimo die, ruptis omnibus abyssi fontibus, aqua inundavit super terras: Est numerus luctus, ut septem diebus populus luctu Israel, &c. Est numerus criticus ab omnibus Medicis observatus, ut: Ex septima hora reliquit febris filium reguli. Et in finitæ aliæ observationes in hoc numero abstruso & mystico excogitari possunt, quas omnes hoc loco exprimere tam laboriosum mihi, tum lectori tædiosum fortassis foret. Ut numerum etiam planetarum anni climæ terici, septem statum, septem metallorum, & innumera alia relinquat. Atque ratio (ni fallor) hanc omnium septenarii numeri proprietatū, cur scilicet in bonū quàm in malū versantur, est, quoniam hic numerus participat cū natura lucis, formæ, perfectionis & puritatis, quatenus prior ejus cōpositionis pars est numerus ternarius, & partim ex natura materiz tenebrarū, cum posterius ejus numerus, nepe 4. sit numerus imperfectionis & immunditiz. Est igitur hic numerus tum autor vitæ & compositionis, tum autor mortis & dissolutionis, quatenus scilicet cōponitur ex primo impari, videlicet ex ternario numero vitæ & primo pari, videlicet quaternario: nam numerus binarius à Pythagoricis non appellatur numerus, sed unitatum cōfusus. Ex impari ergo, veluti activo, hoc est, formæ & ex pari veluti ex passivo, hoc est, materia,*

teria, generantur res omnes, & eadem etiam viâ dissolvuntur, sed generatio & vita est lumen supernaturale & vis enisonans, corruptio autem est de inferis & de nocte ac tenebris dilanantibus. Hinc est, quod secundum doctrinam Orphæi Hesiodi, Euripidi, & aliorum, Sol divinus in archetypo sit, à quo omnis pulchritudo, omnis ornatus, omnis harmonia & vitæ fecunditas est, in cuius dextra est pietas, benignitas & beneficentia, in sinistra punitio severa. Hunc vocant Phœbum, Apollinem & Solem, quem dicunt Gratias & Charites in manu dextra portare, & in sinistra arcum & sagittas, quem nocte nuncupaverunt Dionysium dilanantem & dilacerantē, ac seipsam rumpentem in septem partes, & diurno tempore illum Apollinem nominaverunt, ea iterum componentem, quæ nocte dilaceraverat, illaque in partes septem dividendem. In nocte ergo disrumpit atque dilacerat & in dies unit, quasi depellens mala. Ob hanc igitur causam ab Atheniensibus Alexicacos, id est, malorum propulsator & ab Hamero Tyrio, hoc est, autor sanietatis appellatur. Cum his etiam convenire videtur illa Pythagoræ opinio, qui mundam & animam septem limitibus includunt. Primo loco præponentes unitatem, quæ signum extremum animæ & mentis, per quem illa continet supremam unitatem in Creatore, & facta est una & eidem cum illo; nam omnes res præexistentes in Verbo, fuerunt unum cum illo Verbo secundum Theologos. Secundus locus, continens duplam proportionem comparatus ad primum, denotat progressum animæ seu mentis cum Deo. Tertius demonstrat ingressum in seipsam, atque ita describitur personarum Trinitatis egressio, unius scilicet in aliam atque tertiz iterum in unitatem reversionis. At jam ad Spiritum Domini in māsā imperfectam emissionem pervenit, atque ita ad quaternarium numerum proceditur. Quartus significat gressum, quem facta seipsa, ut circa res creandas, & adhuc informes veritetur. Atque sic in quinto, sexto & septimo, qui duo ultimi limites seu loci consistunt ex numeris solidis, denotat conversionem corporum, quibus conjuncta est anima, dico corporum: nam mundus è duplici corpore, videlicet ex incorruptibili & cœlesti, atque ex corruptibili & elementari consistit: Sic etiam homo ad retinendam perfectam mundi imaginem, secundum Platonicos, factus est de duplici corpore, elementari uno, alio cœlesti. Elementare notatur per cubum seu solidum de binario, propter rationes à nobis ibi allatas. Nam quamvis elementa spiritalia sint in se corpora humida, tamen si æther & aer & ignis corporibus solidis comparetur, se habent ad ea, ut superficies ad corpus, vel ut quadratum ad cubum.

C A P. XIV.

De admirabili numeri septenarii proprietate atque mutationibus in suo quadrato: De numero ejus quadratum implente: & de basi inde derivata.

Non equidem est dubitandum, quingentia in hoc numero septenarii delitecant arcana, cum ille frequenter tam in mysterio divinarum actuum, quàm in aliis naturæ & humanæ necessitatibus seu consuetudinibus negotiis apud sacra Biblia usurpetur. Nec certe dicantur homines stultorum atque ignorantium velut calceantes, non magis in hoc numero esse arcana, quàm in cæteris, atque per consequens, frequentem hujus numeri in sacris literis repetitionem nihil magis abstrusi significare, quàm numeri alii, ut in demonstratione

stratione evidentissima refellam hanc eorum credulitatem sive erroris confidentiam, hoc in loco admirabilem numerorum septenariorum concatenationem, convenientiam atque haud credibilem apparitionem & profluxum ex ipsis in vicem congregatis ostendam. Nam in 175. (qui est basis numeri septenarii) invenimus septenarium numerum, quam exactissimè 25. vicibus. Similiter septem in se ducta perfectem producent 49. ex cujus numeri partibus progressionem Arithmetica consideratis & quadrato modo dispositis, miraculose quodam more septenarii basis, videlicet 175. (ex quolibet quadrati puncto ad ejus appositum progrediendo) exultat. Verbi gratia:

Quadratum septenarium.

	2	c	e	g	i	l	n	h
p	22	47	16	41	10	35	4	a
r	5	23	48	17	42	11	29	s
t	30	6	24	49	18	36	12	u
w	13	31	7	25	43	19	37	x
y	38	14	32	1	26	44	20	z
v	21	39	8	33	2	27	45	8
ii	46	15	40	9	34	3	28	ed
c	b	d	f	h	k	m	o	o

Hic ergo in praescripto quadrato videmus progressionem factam esse (quamvis male dispositam) ab *a* usque ad 49. ita ut septem in se ducta profertur numerum sua progressionem quadratum implementem. Si igitur per lineam rectam ductam procedamus ab uno angulo vel puncto lateris alicujus ad latus vel angulum ei oppositum, producentur basis quadrati septenarii, vigesies & quinque in se exactè comprehendens. Sic ab *a* ad *b* transiendo reperiemus hos numeros 22. 5. 30. 13. 38. 21. & 46 qui simul additi producent 175. Sic etiam numeros colligendo inter *c* & *d*, qui sunt 47. 23. 6. 31. 14. 39. & 15. oriatur eadem basis. Similiter addendo numeros simul inter *e* & *f* repertos scilicet 16. 48. 24. 7. 32. 8. 40. hæc eadem basis proveniet. Porro etiam aggregando numeros inter *g* & *h*. Et illos inter *i* & *k*. Sic etiam eos inter *l* & *m*, aut inter *n* & *o* hanc eandem basi-

fin eliciemus. Iterum progrediendo ab angulo *z* ad illum *o* ei oppositum, & ab angulo *b* ad illum *c* ei adversum, eadem basis exultabit. Sic etiam latera respiciendo, numeros inter *p* & *q* & illos etiam inter *r* & *s*, similiter *t* & *u*, & inter *w* & *x* & inter *y* & *z*, & inter *v* & *8* & inter *ii* & *ed*, eandem unicam basin debita sua positione & in unum coagmentatione producere reperimus; quod quidem pro miraculo haberi potest. Hinc igitur admirabilis numeri septenarii mutabilitas & varietas oculis manifesta, mirabiles procul dubio illius effectus atque virtutes occultè delitescentes (de quibus capite superiori aliquid verbo locuti sumus) sapienti quodammodo patefacere videtur. Imò verò, quanta sit in hujus numeri septenarii basi perfectio, quantumque hujus numeri completio vitæ humanæ importet felicitatem nobis luculenter arguere videtur benedicta illi *Abrahamæ* atque *consistens* ex 175. annis, de qua Scripturæ sacrosanctæ sic loquuntur Gen. 25. 7. *Fuerunt autem dies vite Abrahamæ centum septuaginta quinque anni, & deficiens mortuus est in senectute bona, procreatq. atatis & plenus dierum &c.* Unde liquet, quod hic numerus revolutionum solarium producat ætatem procreatam, senectutem felicem & dierum plenitudinem; atque exinde patet, quod infinitum sit mysterium in hujus numeri septenarii consideratione: Imò verò & ipse hominem doctissimum novi, qui virtute hujus numeri septenarii, cujusdam quasi oraculi assistentia, quaestiones dubias atque anticipatas resolvere non dubitavit, atque etiam de occultis tam praesentibus, quam futuris quodammodo divinare pollicitus est.

CAP. XV.

De numerorum divinatorum mysterio in creatione.

NUMEROS simplices seu digitos essentiae supernaturalis referri & ad regionem supercaelestem, quæ quidem infinita est, pertinere supra memoravimus, hic verò de divina quaternarii, atque tum demum denarii numeratione tractare nobis proposuimus. Equidem, ut monadem sive unitatem esse omnium numerorum fontem, atque originem supra demonstravimus, utpote à qua *Dias*, non tanquam numerus, sed unitatum confusio, derivatur, quatenus bis unum in se continet, quam & propterea numeri imperfecti principium esse diximus, quoniam ad est ei initium & medium, deest tamen finis, non aliter, quam ternarium numerum numeri perfecti exordium nuncupavimus, quatenus habet in se principium, medium & finem, ac proinde inter numeros perfectionis habetur: sic diximus, quod ad horum trium terminorum respectum, videlicet ad 1. 2. 3. sit per omnes alios numeros in infinitum progrediendo relatio. Ut igitur unitas est radix numeri primi perfecti, videlicet ternarii, qui significat formam universalem. (Nam quid interest, ut sit *D E U S* tanquam unitas, & spiritus universalis in potentia tanquam dualitas, si iste spiritus ab illo *D E O* non informetur & inactuetur, ut dualitas in Trinitatem tandem perficiatur) sic etiam dualitas est radix numeri imperfecti quaternarii, scilicet & eorum, qui inde oriuntur. Atque hinc est, quod, ut 3. se habet ad 1. sic in eadem proportione, ad 3. & 7. ad 5. & 9. ad 7. Similiter, ut unum se habet ad 2. sic 4. ad 2. & 6. ad 4. & 8. ad 6. secundum quas progressionem simplices, omnes aliae compositae eliciuntur, sed harum perfectio est unitas: Quare, ut in medio motu ab unitate imperfectio oritur, sic ejus additione in fine tertius terminus profertur, à quo numerorum perfectorum primus oritur, videlicet ternarius. Unde patet, quod tam imperfectio, quam perfectio, hoc est, tam malum quoad nos, quam bonum profluit à manibus Dei seu unitate, in cujus potentia est illud, quod malum est, virtute

virtute sui spiritus bonum & completi tam sibi quam hominibus reddere. Imperfectione ergo materiae à Deo productae, videlicet dualitati adesse videmus, quae tamen unitatis praesentia sit perfecta. Nec tamen secundam in Trinitate personam imperfectam esse, me dixisse aut intellexisse credatis, quatenus in mundo superessentiali semper cum Filio Spiritus Patris praesens est, atque per consequens trinitas in unitate & dualitas in trinitate. Quod quidem peroptime explicat illud verbum mirificum Tetragrammaton consistens ex *Jod, He & Vau, He*. Ubi aspiratio *He* spiritus in utroque processione denotat, & conjungere videtur *Vau* cum *Jod* à dextra & iterum *Jod* cum *Vau* dextram versus. Sic Filius in numero perfectionis fertur sedere ad dextram Patris: Sic etiam à centro Patris egredi dicitur, quatenus est terminorum perfectionis medium. Quare intelligendum est, quod cujuslibet numeri medietas referatur ad filium & centrum, quia semper medietas numeri intelligitur esse in numeris imparibus & perfectis: Sic in ternario numero est dualitas, in quinario trinitas, in septenario quaternitas, in novenario quinquarius, qui est exacta etiam medietas (quatenus medietas in paribus consideratur) numeri denarii, per quem Deus deorsum è suo regno superformali egrediens seipsum in materiam consultam, eam rem ex nihilo creando, & deforme suo actu ac lumine informando, immergit. Hic autem, vos scire velim, quod ubi loquimur de medietate numeri paris, non intelligimus ejus centrum, quod plane vacuum & nihil est, sed ejus partem dimidiam: Ut centrum Diadis nullum est, quia non nisi terminos duos habet, ejus vero pars dimidia est, sic quaternarii numeri medietas sunt duo, centrum vero ei deest. Atque sic in ceteris, ut 6. 8. 10. Unde liquet, quod tota perfectio jaceat in imparibus, ubi centrum invenitur, ut in 3. 1. est centrum, & 1. terminus à quo, & 1. terminus ad quem: Et in quinario idem 1. est centrum, & 2. una pars dimidia & 2. altera, & in 7. 1. est centrum, 3. termini, &c. Est ergo in perfectis simplicibus unitas terminus à quo, trinitas ad quem, & dualitas medium, sed ita, ut illa dualitas sit unitas: Sic etiam trinitas terminus à quo, & trinitas efficiens senarium, medium, & trinitas perficiens novenarium periodus, sed hic centrum est superficiale; Vel trinitas principium, quinquarius medium, & septenarius finis: Eodem modo quinquarius principium, septenarius medium, & novenarius exitus: In quibus omnibus trinitas personarum in natura super substantiali consideratarum invenitur, hoc est, ubi totaliter forma respicitur, & non materia. Atque hac harmonia egit Deus ad sui regni superessentialis in aeternitate ordinationem, priusquam aliquid in sacrosancto consilio de materiae creatione decrevisset. Hoc autem loco observandum, quod, ut unitas est formatum omnium, quasi centrum; sic etiam ternarius numerus sit prima atque proxima majestatis divinae à sua natura versus rem creandam emanatio, & quinquarius numerus secunda, septenarius tertia, & novenarius ultima, ita ut quinque sint emanationis luminis divini processus, videlicet formae luminosae ab unitate versus 3. emissio, & à ternario, versus 5. & à quinario versus 7. & à septenario versus 9. & novenario versus 11. Unde liquet, quod si Deus materiae abyssum non ingrediatur, tunc in seipsum, seu in suum centrum & suam unitatem radios suos reflectat secundum illud *Mercur. Trismeg. Monus generat materiam & in seipsum reflectit ardorem suum*. Nec quid recedit Deus, in sua natura superessentiali consideratus, à numero impari, quatenus eo gaudet & delectatur. At, cum viam spiritus deformis, & occulte in hylae ventrem immerit calcare sibi proposuisset, per filium suum immediate ab ipso procedentem per viam & numerum imperfectionis in materiae imperfectae abyssum se immerfit: nolle

solus

solus, qui numeri binarii perfecti campum ingressus est, ad binarium imperfectum & in potentia ad aliquid existentem penetrare potuit. Unde dualitas super substantialis se duplicando medium numero septenario reddidit, & perfectionem hoc modo cum imperfectione in primo gradu processions à sua natura supercelesti ad mundanam junxit: Nam quaternitas est numerus par, & per consequens imperfectus, ternarius autem numerus perfectus, ita ut ex primo congressu verisimile sit, materiam sive imperfectionem, quae numero quaternario refertur, cum perfectione conjungendam esse, quatenus numerus ternarius, qui formae attribuitur, cum eo ad numeri septenarii complementum connectatur: Similiter numerus quaternarius est medietas superficialis inter duo & sex, denotans inde, quod Verbum sit quasi centrum operationum sex dierum creationis: Hinc postquam Verbo Domini firmati essent caeli die quarto, hic Rex informans tabernaculum suum illo die posuit in Sole: Hic dies quartus dividendo sex in tres dualitates erat medius superficialis sex dierum, vel centrum essentiale diei septimi. Unde etiam sol suo fulgore decoratus in mundi seu caelorum medio positus est: Similiter numerus quartus est medietas numeri octonarii, qui significat elementatum seu cubum accipiendo medietatem, ut apud numeros pares aestimatur. Nam numerus quaternarius est quadratum radices 2. Unde quatuor representant elementa à secunda persona producta, ex quibus mundum constatur, & octonarius est cubus, ex quo compositio ex elementis conflata est. Est ergo dualitas mundana, hoc est spiritus universalis, revera imperfecta, in lucem à potentia virtute dualitatis increata, in trinitate unitatis complete producta, à qua quaternitas seu elementum, & numerus octonarius seu elementatum oritur. Proceedit ergo ulterius ab unitate versus creationem hoc modo. Quinquarius numerus est medietas perfecta inter binarium numerum & octonarium; Denotat ergo, secundam personam esse in medio inter Spiritum universalem & elementatum, & per consequens, quod Verbum sit in nobis & rebus omnibus compositis tanquam centrum, vita atque essentia. Est etiam quinquarius numerus centrum omnium digitorum, videlicet numeri novenarii, quatenus ex una parte sunt 1. 2. 3. 4. & ex altera 6. 7. 8. 9. inveniuntur: Unde etiam centrum est inter super substantialia: Est ergo Filius centrum inter Patrem & Spiritum, estque centrum in rebus super substantialibus, est centrum in rebus creatis & increatis, est centrum Spiritus increati, & universi mundi in Sole habitans, est centrum elementorum, estque centrum elementatorum: Est ergo vita rerum increatarum, est vita tenebrarum, est vita spiritus seu aquarum creatarum, in corde firmamenti palatium tenens, est vita elementorum in sphaera media feu aequalitatis, in centro elementorum, seu aëris medio nonnunquam mirabiliter apparet, est vita elementatorum, quatenus est mirabile esse & fulgor, vegetabilium forma specifica, animalium esse, quo spirat hominum vita, ratio, intellectus & mens, quatenus affluenter in eo habitat, cum teste Paulo, *eius membra sint ipsius divinitati templum atque palatium*; Unde ratione praesentiae hujus Solis sempiterni *Microcosmus* nuncupatur. Atque hoc erat illud Verbum, cujus mentionem facit Divus Johannes, vocans illud *vitam & lucem cuiusque rei hujus mundi, quod tenebra non comprehenderit, nec mundus novit*; illud *F. I. A. T.* in libri primi primordio allegatum, cujus virtute quilibet creatura est facta. Atque hoc modo ad limen seu vestibulum hylam ingrediendi, videlicet ad numerum denarium usque progressa est Dias super substantialis spiritu increato exuberans, quae ideò unitate divina divisa est in numerum binarium, ut ipsa, unitas increata, existens, hominem ex nihilo unum efficeret duplicem, videl. Deū & hominem

minem, & per consequens ad suum exemplar speciei humanæ duplicem naturam attribueret, divinam videlicet ac humanam, ita ut virtute primæ unitatis, videlicet formalis & increatæ immortalis fiat, & imperfectione secundæ confusionem producentis materialis, scilicet & creatæ, mortalis reddatur propter finis defectum: At verò, quando Spiritus vivificus advenerit, illa hominis imperfectione emendabitur, & dualitas in trinitatem spiritus increati adventu migrabit, & ab imperfectione mortali ad perfectionem immortalem exaltabitur, ita ut à morte ad vitam æternam futura sit resurrectio: Nōne adventu & descensu, ac præsentia istius spiritus divini exulcerati sunt mortui ad vitam, & tempore, quo mundi Creator, hoc suo Spiritu sacrosancto in corpus suum mortuum redeunte, à morte in vitam, incorruptionem induendo, triumphanter resurrexit. Atque ita spiritum duplicem acquirere homo, videlicet priorem, vitam corpori temporalem adhibentem, atque ultimum tandem immortalem divinoque similem, & alterum quasi **DEUM** efficientem, videlicet virtute & gratia Monadis summæ per justitiam Diadis increatæ. *He spiritum nunc habet in materialitate seu dualitate, & He duplicatum habebit postea, quod appropinquabit ad naturam ipsius Tetragrammati: Unde homo undique Spiritu sancto stipatus divinitatem sibi per gratiam acquirere atque nanciscetur, & ipsi Creatori suo erit quàm similis: Unde dixit DEUS post peccatum Adami: Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est, &c. Nunc autem, ne forte mittat manum suam & sumat etiam de ligno vite, accedat, & vivat in æternum, emisit eum Jehovah, de paradiso voluptatis, &c. Gen. 3.22. Hinc etiam Mercurius Trismegistus: O Asclepi, magnum miraculum est homo, animal honorandum & adorandum: Hic enim in naturam **DEI** transit, quasi ipse sit **DEUS**. Cujus etiam reiterationem secundum naturalem intentionem Hebræorum Doctores ac Cabalisticæ in hac animæ humanæ definitione reddere videntur, *Anima hominis est lumen Dei, & ad imaginem Verbi, causa causarum, primi exemplaris creatæ substantia Dei, sigillum, figurata, cujus character est Verbum æternum.**

C A P. XVI.

De admirabilibus quinarum & denarii numerorum mysteriis.

EX prædictis ergo luculenter apparet, quod numerus quinarum sit centrum numeri denarii, in quo unitas se duplicat, seu repetit extra terminum simplicitatis, atque ut dualitas fuit prima medietas numeri ternarii, videlicet terminus inter 1. & 2. (ubi ambo termini sunt impares, & per consequens perfecti) sic in primo numero compositionis, seu primo articulo, ubi unitas divina cum cyphra seu materia informi se jungit, videlicet in 10. quinarum numerus centrum (improprie loquendo) & medium esse reperitur, videlicet inter 1. & 10. Sed inde mysterium magnum revelatur, scilicet, quod, sicuti in prioribus terminis 1. 2. 3. duo perficiuntur à parte anteriori & posteriori propter perfectionem unitatis & trinitatis (nam nihil præter perfectionem est in regno supercælesti) sic in terminis 1. 5. 10. in quibus progreditur unitas per dualitatem seu **DEUS** per verbum ad creationem 5. qui est medius numerus, reperitur inter originem suam 1. & 10. Unde quia 10. est numerus par, denotat imperfectionem materiæ creandæ, quare ejus medium seu centrum, quod debet esse ejus vita, est perfectus numerus, ut ejus perfectione perficiatur. Porro etiam respectu unitatis, quam in se habet

habet denarius numerus, est numerus impar, quatenus creatoris seu unitatis præsentiam jam habet cyphra seu hylæ spiritus per radiationem quinarum numerum, qui est dualitas secunda à 5. incipiens, videlicet 3. 4. in unitate completa, nam, ut 2. prima vice incipit à perfectione unitatis, & desinit in 3. perfectum numerum, sic secunda vice incipit à 3. perfecto numero, & desinit in 5. numerum perfectum, in quo se duplicat *Vas* in *He*, ut in 2. & 3. dictum est, ita ut in progressu simplici versus compositionem, incipiendo à numero perfecto, tripliciter trinitatis gradum inveniamus, videlicet inter 3. & 5. & inter 5. & 7. ac inter 7. & 9. Nam primus processus ab 1. ad 3. est ordinatio proprietatum divinarum, seu personarum in trinitate: Hinc ergo apparet, quomodo partium mundi creati ordo ante creationem in Archetypi idea impressus fuerit: Nā inter primum gradum, videlicet inter 1. & 3. invenitur 2. cui refertur spiritus universalis, quem unitas in creationem produxit. Unde ex proprietatibus divinis unitas est quasi primus motor & ordinator; Dualitati verò seu secundæ personæ videlicet filio & Verbo datum est exequi ordinata unitatis, hoc est, creatione patefacere spiritum universalem, tenebris ipsius hylæ & chaos confusum, qui tandem revelatus factus est 2. quatenus ex sua propria massa & luce increata in actuante constituitur: Deinde inter 3. & 5. est 4. numerus, denotans in divina idea, quod ille spiritus universalis in quatuor naturas secundo gradu dividendus sit; Deinde inter quinque & 7. interponitur 6. significans separationem aquarum ab aquis, & superiorum creaturarum viventium creationem puram; Postea inter 7. & 9. octonarius denotat corporum cælestium compositionem ex cubo simpliciori & puriori derivatam; inter quas etiam compositionem humanam numerare possumus, quatenus invenimus, quod homo à diluvio in numero octonario servatus fuerit; & ex cubo grossiori cætera omnia Elementata: Hic verò videmus, quod numerus quinarum sit medium & centrum omnium graduum; Atque hinc factus est, ut inter res creatas Quinta essentia mediū obtineat locum, & Sol dualitatis palatium in medio quintæ essentiæ situs sit. Hinc unitatum ordo, quarum centrum est 3. supercælestia disponit, & denarium ordo, quorum centrum est 5. mundana distribuit: Sic 1. & 3. constituunt 4. & 2. & 3. faciunt 5. quod est centrum denarii numeri.

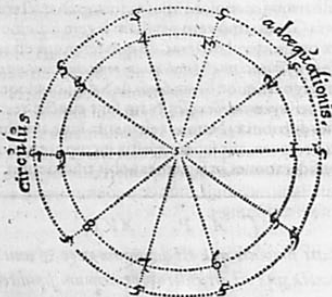

Et 1. 2. 3. 4. simul addita constituunt 10. cujus centrum est 5. ita ut diameter circuli ternarii progressionem naturali producat quinarum numerum faciendo semidiametrum 1. 2. 3. & producendo semidiametrum oppositum, addendo primam figuram sinistrae diametri partis ad mediam, quod aggregatum profert secundum secundæ, nempe 4. & positione secundæ ad mediam videlicet 2. ad 3. procreabit tertiam seu 5. quod extremum est centrum aggregati numerorum præcedentium simul additorum 1. 2. 3. 4. videlicet numeri denarii.

Hinc ab unitatibus progrediendum est à 5. centro usque ad numerum denarium: Nam numerus septenarius compositus ex 3. numero perfecto & 4. numero imperfecto denotat divinitatis mixtionem & ingressum primum in materiam

teriam. Est ergo gradus denarius unitatum primus ingressus naturæ increare in spiritum creandum in tenebris occultatum, uti supra dictum est. Deinde motus à 7. ad 9. arguit numerum centenarium, ubi unitas supra allegata: ubi declaravimus, quod Deitas in regno supercelesti nuda sit & in sua propria essentia, quæ vide-re etiam ipsi Moysi negatum fuit; nec possibile est, ut DEUM essentialiter quis videat, nisi morte confestim, & in ictu quasi oculi afficiatur, spiritum quæ est vestigi-um efflet: At verò ut primum DEUS vestimentum induit, hoc est, in materiam creatam se immergit, gloria ejus multis modis, à duto prius creato aliquo am-ictu, hominibus apparebat, videlicet vel nube, vel columna ignea, &c. Et quamvis Moyses ad cognitionem 49. portarum sapientie attigerit, ad summam tamen & ultimam videlicet ad *quingagesimam*, in qua DEUS nudus cernitur, nunquam accedere potuit. De hoc numero agit *Myrandulanus Comes* in hæc verba loquendo: *Qui sciverit quid sit denarius in Arithmetica formalis, & cognoverit naturam primi numeri spherici, sciet secretum 50. portarum intelligentie, & magni Jubilei & mille-simæ generationis, & regnum omnium seculorum.* Hinc ergo numero denario includun-tur decem *Sefiroth Belimah*, quarum proprietates nullam infinitam, habent profunditatem quippe quarum mentionem facit *Abraham Patriarcha* in libro *Sezirah* sive for-mationis mundi. Per portas etiam has intelligentiæ Moysi traditum fuit omne illud, quod contentum erat more mystico lege Judæorum vel sensu literali vel allegorico per dictiones vel Arithmeticas supputationes vel Geometricas literarum figuras, vel harmoniæ consonantias ex formis characterum, & c. ut testat-ur *Rabbi Rambam* in Genes: Imò verò per illam legem à divino spiritu adeptus est *Salomon Rex* omne, quod noverat, de quo scriptum est in libro Regum, quod DEUS ei dederit sapientiam & prudentiam multam nimis, quasi arenam in litto-re maris, & c. Hinc ergo est, quod *Gerundenfis*, de Salomone loquendo, dixit, *eum omnia, que cognovit per legem intellexisse.* Nam sunt cunctæ res universales in quinque conditiones distributæ: Nam aut elementa sunt, aut elementata, aut ani-mæ aut cælestia corpora, aut supercelestia incorporea; quorum quodlibet decem recipit considerationes, ut sapientes nobis tradiderunt.

Postea ducatur diameter à minimo ad maximum, videlicet ab unitate ad 9. cujus divisio orbem in duo hemisphæria fecerit, & à parte dextra spheræ post 1. ponantur 2, 3, 4, 5. movendo versus 9. sinistri termini diametri & ante novem exprimentur figuræ 8, 7, 6, 5, modo hic descripto.

Hoc peractò à quolibet opposito ad sibi oppositum ducatur recta seu dia-meter. Ex maximis ergo subtrahæ tantum, quantum superest super nume-rum 5. & adde minimo ei opposito, qui à quinque deficit, & quinque adæquata surgent: Quare ad invicem comparatis linearum terminis quælibet diametri extremitas dabit 5. Unde quilibet diameter habebit numerum 5. & 5. Unde fit, ut numerus quinquarius in circulo denariæ revolutionis haud immeritò sphericus dicatur, quoniam omnes numeri orbis, ad quinque rediguntur: Id autem fit per quinque lineas diametrales in spherâ ductas, quarum singulæ decem con-tinent. Hic igitur numerus sphericus in 10. ductus producet 50. qui numeri sunt *quingagesima intelligentia portæ* seu *annijubilis*, quorum proportio dupla, quæ est Arithmetica formalitas, in se multiplicata *millesimam generationem* procreabit: Quod si perpetuo sic facies apparebit infinitudo, quæ secundum *Cabalistas* di-citur *regnum omnium seculorum* ENSOPH nominatum, & est Deitas ipsa sine in-dumento. Reliqua verò produxit DEUS amictus lumine, sicut vestimento, ut

esset lumen de lumine, ac inde cum vestimenti sui lumine creavit mundum in-telligibilem spirituum separatorum & invisibilem, quem *Cabaliste celum* dicunt. Atque hoc convenit cum opinione nostra supra allegata: ubi declaravimus, quod Deitas in regno supercelesti nuda sit & in sua propria essentia, quæ vide-re etiam ipsi Moysi negatum fuit; nec possibile est, ut DEUM essentialiter quis videat, nisi morte confestim, & in ictu quasi oculi afficiatur, spiritum quæ est vestigi-um efflet: At verò ut primum DEUS vestimentum induit, hoc est, in materiam creatam se immergit, gloria ejus multis modis, à duto prius creato aliquo am-ictu, hominibus apparebat, videlicet vel nube, vel columna ignea, &c. Et quamvis Moyses ad cognitionem 49. portarum sapientie attigerit, ad summam tamen & ultimam videlicet ad *quingagesimam*, in qua DEUS nudus cernitur, nunquam accedere potuit. De hoc numero agit *Myrandulanus Comes* in hæc verba loquendo: *Qui sciverit quid sit denarius in Arithmetica formalis, & cognoverit naturam primi numeri spherici, sciet secretum 50. portarum intelligentie, & magni Jubilei & mille-simæ generationis, & regnum omnium seculorum.* Hinc ergo numero denario includun-tur decem *Sefiroth Belimah*, quarum proprietates nullam infinitam, habent profunditatem quippe quarum mentionem facit *Abraham Patriarcha* in libro *Sezirah* sive for-mationis mundi. Per portas etiam has intelligentiæ Moysi traditum fuit omne illud, quod contentum erat more mystico lege Judæorum vel sensu literali vel allegorico per dictiones vel Arithmeticas supputationes vel Geometricas literarum figuras, vel harmoniæ consonantias ex formis characterum, & c. ut testa-tur *Rabbi Rambam* in Genes: Imò verò per illam legem à divino spiritu adeptus est *Salomon Rex* omne, quod noverat, de quo scriptum est in libro Regum, quod DEUS ei dederit sapientiam & prudentiam multam nimis, quasi arenam in litto-re maris, & c. Hinc ergo est, quod *Gerundenfis*, de Salomone loquendo, dixit, *eum omnia, que cognovit per legem intellexisse.* Nam sunt cunctæ res universales in quinque conditiones distributæ: Nam aut elementa sunt, aut elementata, aut ani-mæ aut cælestia corpora, aut supercelestia incorporea; quorum quodlibet decem recipit considerationes, ut sapientes nobis tradiderunt.

C A P. XVII.

De ratione unitatis simplicis, quæ est digitorum origo, & unitatis cum cyphra conjunctæ, quæ est articulorum principium, similiter de ratione quinarum & sexti numeri in harmonia supercelesti.

Quoniam in superioribus numerationibus multa dubia se legentibus offerre possent, videlicet in unitate primum & tum postea de numero denario, quomodo scilicet DEUS pater seu prima Trinitatis proprietas in principio & ultimo digitorum introduci possit, & tum postea, quomodo illa se repetat in centenario numero, & tandem in milenario; Similiter, cur secunda proprie-tas seu persona, cum sit dualitas, possit in numero quinario reperiri, cum bis duo producant quatuor, & bis quatuor octo, &c. intelligendum est primum, quod in numeris Hebraicis. N. *Aleph minus* semper significet unitatem, & N. importet DEUM Patrem, Monadem, & primam personam, quem admodum apud *Jo-han* in Apocal. dicitur secundum Græcos & α alpha & omega. Hinc nomina ejus stupenda per N. scribunt Hebræi: אלה, EL, אלהי, Ehieh, quem *Plato* appellat εὐ-αυ: ἰ. Unde hoc vocabulum אלה, quod designat Patrem, revelavit Deus Moysi *Exodi* 3. ad deducendos Israelitas ex servitute Ægyptiorum. Porro et-iam

יאמיה Adonai seu Dominus, quo vocabulo Hebraei usi sunt loco Jehovah: sic etiam אלהים Elohim appropriant Spiritui sancto, quamvis, ut mihi videtur mala interpretatione reddatur Dii pluraliter accipiendo cum a singulari אלה Deus. Sed potius credo אלה a singularem esse numerum conflatum a *יה fortis*, vel *fortis Deus*, & *יהו*. Unde *יהו* mare, vel ab אלה Deus, & qui si אלה aquas: Unde *Elohim* quasi *Deus fortis maris*, & aquarum in אלהים *Deus fortis aquarum* contrahetur in אלהים. Atque hoc verisimile mihi videtur, quatenus ibi loci agitur, quomodo Deus omnia ex aquis & per aquas, eas informando creaverit. Sed ad rem nostram revertendo, videmus ex praedictis, quod plerumque nomen Dei incipiat a litera *ו*, quae est principium numerorum apud Hebraeos, inde significans, Deum esse unitatem omnium numerorum, & per consequens cunctarum rerum, quae numeris distinguuntur. At vero jam videamus, quomodo praesentia unitatis seu Deitatis in numerum denarium ingrediatur, qui ex *ו* cum cyphra juncto conflatur. Notare debemus, quod, ut *וה*, *El*, est unum nomen Dei, denotans, eum esse primum digitorum & entium increatorum unitatem, sic etiam *וה*, *Jah*, est aliud ejus nomen, designans digitorum finem & articulorum principium, hoc est, rerum omnium creatarum & ex forma ac materia compositarum exordium: Nam *וה* inter Hebraeorum numeros semper denotat, 10. Et quod *וה* sit unitas prima digitorum, & sit unitas secunda, si ve articulorum prima, quae illam digitorum unitatem ordine emanationis sequitur, videtur sacrarum Scripturarum ordo innuere atque agnoscere, cum observatum sit a Cabalisticis, quod אלה 32 vicibus reiteretur in creatione, priusquam perveniatur ad nomen יהוה *Jehova*, ita ut *וה*, & *וה*, sint quasi *א* & *ו*, *Alpha* & *omega*, quatenus *וה*, unitas est principium numerorum essentialium, & *וה* finis: Nam nomen *El* incipit per literam *א* *Aleph*, quae designat principium & unitatem, & illud *Jah* per *ו*, *Jod*, quae valet 10. qui numerus est rerum omnium finis, ita ut in denario numero reperitur quadratum radicis perfectae, hoc est, numeri ternarii, videlicet 9, cui si addatur *וה* fit 10. Ultra quem numerum *Aristoteles* in 3. *problem. sect. 15*, neminem unquam numerum ullum invenire potuisse testatur. Sed exacta numerorum digitorum mensura in quatuor literis nominis mirifici tetragrammati videlicet יהוה exprimitur, quae omnes sunt circulares, & si simul jungantur, ac *וה* prima unitas addatur, constituent 27. qui est ternaria radicis cubus, ad cujus ideam totus mundus ejusque regiones fabricatae sunt, quemadmodum in demonstratione trium pyramidum explicatum est. Nam *Jod* denotat 10. & primum *He* quinque, alterumque *He* quinque, & *Vau* 6. atque *וה* unum: Sic itaque ternarii cubus literis divini nominis tetragrammati producitur, de quo tantas cecinit *Plato* laudes in suo *Timaeo*. Quod autem *Jod* 10. importans, & *He*, quinque denotans sint numeri sphaerici, superius explicavimus. Hic etiam observare debemus, quod, *Vau* significans *sex*, accipitur pro tertia secunda trinitatis proprietatis emanatione a fonte unitatis, quatenus pro solo numero binario accipitur, atque ita est centrum superficiale inter 4. & 8. qui numeri in Archetypo representant atque exprimentur elementum & elementatum creandum: At vero, ut consideratur in natura dualitatis in Trinitatis perfectione, ita cum Spiritu *He* exprimitur, ubi secunda proprietates spiritu perfectionis plena in quinto denarii numeri loco, hoc est, in centro digitorum novem reperitur, inde declarans, quod verbum sit, in rerum centro, imò verò & ipsum centrum essentiale cuiuslibet rei, tam increatae, quam creandae, hocque in aeternitate & in prima idea Archetypi, videlicet, quod illud sit vita, & esse in centro medietate seu medio puncto, & unitate uniuscujusque rei. Infinitum hoc loco de re ista volumen edere possemus, sed quoniam campus magis arctus nos compingit subjectaque necessitas nos premit, numeris divinis finem hic imponemus, obiter vos admonendo, quod

quod haec omnia de formalibus numeris sint intelligenda, qui numeris materialibus tam sunt oppositi in sua essentia, quam lux tenebris, ignis terrae, aut altum profundo. Atque haec est causa, quod pyramidem nostram formalem omnimodo naturae & sive alteri illi materiali oppositam & contrariam esse in multis hujus operis locis demonstravimus.

H

TRA

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER II.

De harmonia divina.

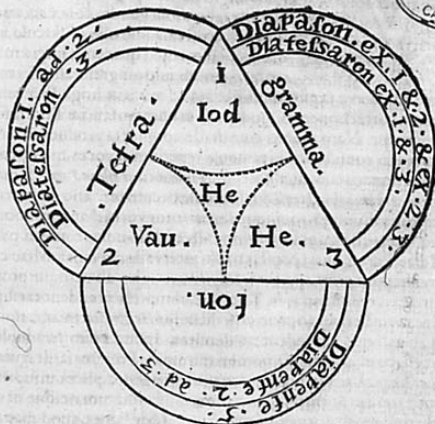
CAP. I.

De harmonia divina & consonantiis simplicibus.

Materialis numeri in se nihil omnino præter discordiam & dissonantiam in mundo materiali produciunt, sic etiam numeri essentialis & simplices in mundo formali inventi, nihil procul dubio præter concordiam, unionem & amorem tam in sua regione, quam in orbe materiali propagare possunt. Sed in suo regno immenso, ineffabili & incomprehensibili gaudio & lætitia auditur harmonia hæc divina sine ullo obstaculo, aut discordiæ impedimento (quæ cum litigio in mundum materialem ab initio ingressa est.) In mundo vero agit hæc harmonia sæpius multiplicata ad materiæ litigiosæ & tenebrarum dissonantium correctionem: Quod quidem numero sanctæ Trinitatis hoc modo demonstratur. Nam monas cum diade conjuncta producit diatessaron, ex tribus intervallis consistens; ubi tamen 4. reperiuntur voces, quia ibi adest spiritus in unione unitatis cum dualitate; Sic *Filius dicitur esse in Patre & Pater cum Filio & Spiritus cum ambobus*. Iterum dualitatis nexu cum ternario numero diapente oriatur, cum in talin numero quinque reperiuntur voces diapente constituentes & quatuor intervalla (cum sit solummodo additio unius toni vel personæ tonantis ad diatessaron; quod constat tribus intervallis.) Nam sub hac consonantia duæ conveniunt primæ personæ & spiritus duplex ab utroque progrediens. Has igitur duas consonantias in Trinitate comprehensas denotat superexcellens illud nomen Tetragrammaton: scilicet *Jod He, & Pau He*, ubi aspiratio (*He*) Spiritum ab utroque procedentem denotat. Ipsum enim (*He*) duplicatam utramque syllabam, totumque nomen terminat. Pronunciatur igitur hæc 4. literis *Jova*: Atque hac via duas consonantias magis simplices, in individua Trinitate jam patentes & manifestas habemus, ex quarum unione fit diapason, quod ex diatessaron & diapente integratur. Unde liquet, quod diapason consistat ex 7. intervallis & 8. vocibus & non ex novem: quia in compositione diatessaron

teffaron cum diapente ultima vox consonantiæ diatessaron est prima vox consonantiæ diapente; & per consequens, non reperiuntur in diapason plures quæ octo voces. Denique quoniam diapason efficaciam suæ consonantiæ haurit ab unifono, igitur symphonia ejus connectitur cum unitate, a qua numerata atque derivata est. Iterum si via proportionum progrediamur, unitatem & dualitatem se habere in proportione dupla invenimus, ex qua fit diapason. Et 2. ad 3. in sesquialtera proportione, ex qua consistit diapente. Et 3. ad Tetragrammaton seu Trinitatis conjunctionem cum unitate sesquiterciam denotat proportionem, ex qua oritur diatessaron. Porro etiam, si unitas in se ducta unisonum afferat, dualitas in se multiplicata voces quatuor consonantiæ diatessaron afferet. Ex iterum 3. per 2. multiplicata, addita præterea unitate, septem pariet, denotantia consonantiæ illius, quæ diapason dicitur, intervalla, vel additione dualitatis 8. ejus voces apparebunt; vel additione 3. numerus novenarius exulabit, in quo voces consonantiæ diatessaron & diapente comprehenduntur. Adhuc etiam via retrograda progrediendo 3. cum unitate junctæ, quatuor consonantiæ diatessaron voces denotant, & 3. cum dualitate, quinque sonos consonantiæ diapente; quibus si trinitas addatur voces octo consonantiæ diapason prodibunt. Unde luculenter apparet, quod, utcumque personæ Trinitatis accipiatur, semper in concordia & symphonia reperiuntur, atque ab omni discordia & contrarietate immunes esse observentur. Nam si bistria respiciamus, ibi etiam reperiemus diapente cum tono, perficiens illam concordiam, quæ sexta apud Musicos nuncupatur, si denique ternarius numerus in se ducatur, musicam etiam consonantiam producet, videlicet 9. voces ex diapente & diatessaron conflatas atque ortas; cum consonantia diatessaron conflatur ex 4. vocibus & diapente ex quinque, quæ simul additæ consonantiam perfectissimam diapason producere animadvertuntur. Hujus autem Musicæ demonstratio hæc sequitur, quatenus in sola Trinitate reperitur.

CAP. II.

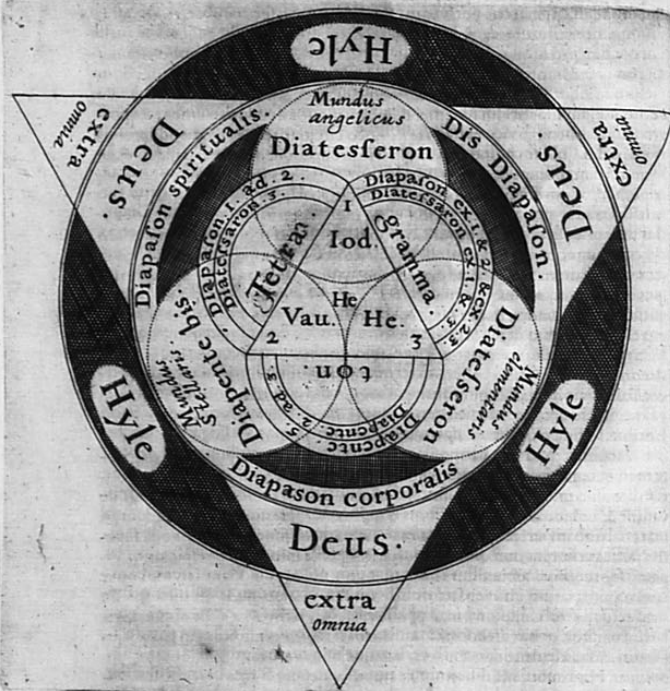
Quomodo harmonia mundana eodem modo se habeat, ut harmonia divina, & quod symphonia mundana & materialis procedat ab illa divina & formali.

UT denarius numerus se habeat ad unitatem, sicut etiam harmonia mundi materialis ad illam mundi formalis & supersubstantialis: Et ut unitas erat initium Musicæ & concordie Trinitatis; sic etiam ternarius in se ductus est exordium symphoniae compositionis, quia 9. sunt initium & consonantiam mundi materialis, hinc ad informationem & consonantiam mundi materialis, Spiritus Domini (qui erat tertia persona Trinitatis) unitatis locum, ut Trinitatis Spiritus in se suscipiens, ferebatur super aquas, igneum amorem & melodiam à sacrosancta harmonia provenientem, iis impertiens. Spiritus igitur Jehovah (cum quo est parentia Patris, & per consequens, unitas supersubstantialis, & gratia ei propria) hic, in qua, trinus & unus in denario numero reperitur, quia circa compositionem materiale jam verabatur, unitatis locum in essentia universalis & materiali sibi vindicavit: à quo secunda persona effluxit; videlicet Sol, quem Plato ob hanc causam *visibilem Dei filium* appellavit, nec quidem multum aberravit in hac sua opinione, cum, teste *Propheta regio, Deus tabernaculum suum in eo posuerit*. Est igitur Sol quasi persona secunda in mundo materiali, virtutem suam fulgidam & splendidam à prima, seu igneo Deo Spiritu recipiens, quæ aquas medice mundi regionis, ut & infusa ad similitudinem sui Patris (à quo potentiam suam habuit) collustrare videtur, vitasque in inferiora quotannis infundere. Tertiam autem mundi materialis personam *hominem* vocamus, à prima & secunda promanantem, hinc inquit, *Mercur. Trismeg. Deus est lux & vita hominis*, & Philosophus alius nos docet, *solem & hominem generare hominem. Merc. Trismeg. etiam alio loco dicit: Mundum esse filium Dei solem mundi & hominem solis*. Sed nos mundum capimus pro essentia universalis materie, tali modo, si fas sit substantialia cum supersubstantialibus comparare) personas tres admiratione dignas in se comprehendente, quasi essentia divina suas. Sed Deus mundi vita, Spiritusque igneus & amatorius prima mundi persona æstimatur, à qua inprimis cæteræ duæ, & omnia alia derivantur: Sed adest Deus suo mundo simplici & formali in unitate, mundo verò materiali in denario, ut scilicet se aquis deformibus, ad eas informandas & earum dissonantias ælites symphonia sui vultus splendidi depellendas, & nexu concordie inviolabili elementa ad invicem concordie paceliganda miscet. Cùm igitur mundus materialis sit solummodò typus atque imago Archætypi, seu mundi supersubstantialis, hanc nostram Musicam mundanam & consonantias cujuslibet regionis seu cæli ejus ab observatione harmonie illius divinæ deduximus. Imprimis ergo diligenter intuitu percipiimus, quod unitas Trinitatis cum dualitate conjuncta producat consonantiam diatessaron ex tribus intervallis natam: Ad cujus exemplar etiam tres cæli empyrei hierarchias seu regiones in sua dispositione haud dissimilem melodiae formulam (spirante Spiritu divino) produxisse animadvertimus. Iterum percipimus, quod, ut unitas se habeat ad dualitatem in proportione dupla, quæ consonantiam diapason constituit, ita quoque simili modo proportio pyramidis materie universalis superior, seu regio prima, incipiens ab ejus cono seu principio primi cæli, se habeat ad intersectionem factam à duabus pyramidibus in corde

cæli

cæli secundi seu ætherei, quippe ubi una pyramidis portio in cælo empyreo repera ad illam cæli medii in dupla reperitur proportione, uti in harmonia nostra mundana plenius recensuimus. Deinde, quia in secundo loco 2. addita 3. producantur 5, qui numerus consonantiam diapente ex quinque sonis seu vocibus conflata denotatur, similiter, quia 2. se habent ad 3. in proportione sesquialtera (in qua consonantia diapente reperitur) ideò inter secundum & tertium cælum hæc proportio bis reperitur; semel scilicet sursum numerando, à sole versus cælum supremum & semel deorsum usque ad cælum elementare progrediendo. Denique quoniam in tertio loco circulariter progrediendo, unitas trinitatis ad ejsdem numerum, se habet in proportione sesquitercia, ideò consonantia diatessaron in cælo tertio reperitur, quæ invenitur in tali proportione, quemadmodum etiam inter primam Trinitatis personam & ultimam. At hoc in loco (obiter contemplando) magnum mysterium (ut mihi videtur) est eliciendum; videlicet, quod corpora in ultima & crassiori proportione materialis pyramidis in consonantia imperfectissima, & in abyssu imperfectionis ac quasi tenebris submersa, videlicet in diatessaron materiali reboant, ad unitatem tamen in proportione sesquitercia relationem habent, ita ut spes sit resolutionis corporum post mortem, per quam illa forma & mens in corporibus humanis obvelata, quæ ab unitate orta est, iterum ad unitatem via circulari redeat. Ex hisce igitur sole clarius apparet diligenter intuentibus, quod consonantia diatessaron cæli empyrei cum diapente superiori cæli medii conjuncta constituat consonantiam diapason supremam & spirituales mundi majoris, incipientem à Deo & terminantem in Sole; & per consequens indicatur, quod diatessaron primi cæli & diapente superioris cæli secundi sint consonantia simplicissima & spiritualissima totius mundi masse materialis. Similiter conjungendo diapente medii cæli inferioris cum diatessaron cæli infimæ consonantie simul junctæ diapason materiale constituunt, incipiens à Sole, & desinens in terra. Unde constat, quod diapente & diatessaron consonantie inferiores magis tendant ad materiam quam ad formam; unde materiales diæ sunt, cum vice versa superiores dicantur, quatenus formam & spiritus plene informatos respiciunt. Videmus igitur, triplicem existere harmoniam ex tribus consonantiis symphoniae conflata; quarum prior versatur in essentia increata, ubi nulla est discordia, in medio mundo, nempe formali & essentia Trinitatis; *Dua ultima* in materia creata includuntur, videlicet in mundo materiali una, nimirum in parte ejus subtiliori, altera in densiori & opacitati obnoxia. At verò illa symphonia increata unitur nexu indissolubili harmonie create; videlicet forma supersubstantialis, materiali & substantiali hac via, scilicet ternario numero trinitatis (qui diapason in se continet) addito ad quaternarium numerum materie (nam secundum *Pythagoricos*, duo in materia non sunt numerus, sed unitatum confusio, ut dictum est, quare volunt, quod numerus quaternarius sit primus numerus par) producitur septenarius numerus, qui consonantiam totius perfectionis progignit, videlicet diapason, quæ est illa copula, per quam Deus & adligavit suis creaturis musicam vitæ & lucis cosmo ac cosmi filius assidue eam infundit atque liberaliter.

CAP. III.

De ratione discordiæ mundanæ, elementariæ & corporalis; & quomodo
 DEUS chaos filias discordes concord
 pace ligaverit.

Rationem, cur *Dias* materialis pro numero imperfectissimo habeatur, supra
 declaravimus; videlicet quia perfectionis membris, quibus perficiatur, de-
 stituitur. Nam etiam in actum producta erat materia ex deformibus chaos
 seu *hyle* visceribus, tamen principium activum suæ essentia per se non habe-
 bat

bat; cum à natura absolute formali principium suæ perfectionis acquisiverit, vi-
 delicet ab unitate divinitatis, quæ autor erat ejus existentia. Nam quomodo
 possibile est, ut perfectio perfecti sit in re (absolute modo loquendo) cui non est si-
 ne ope alterius existere? Cum igitur dualitas in se multiplicata & in intervalla
 divisa, non producat nisi numeros pares; cumque omnis symphonia ex conso-
 nantis perficiatur, quæ ex solis intervallis imparibus componuntur, quomodo
 possibile est, ut ex dualitate (numeros solos imparis multiplicatione producen-
 do) consonantias melodia & per consequens harmoniam ullo modo propaga-
 re possit? Imò verò vice versa discordias & dissonantias harmoniæ oppositissi-
 mas pariet. Unde constat, *DEUM* & sanctam Trinitatem esse solam ar-
 que unicam concordia originem; Diabolum verò è converso discordia & an-
 tipathia parentem; quare & *Litigii* nomen sibi adeptus est. *DEUS* igitur for-
 mali luce ad symphoniæ proportionalis & perfectissimæ partum utitur; Diabo-
 lus autem ad suas dissonantias & lites materiæ, tenebris & earum velamento.
 Hinc repugnantia indefatigabilis inter concordiam & discordiam, inter lucem
 & tenebras, inter mentem & spiritum deorum pronum, inter animam & cor-
 pus oritur. Atque hinc est, quod Pater concordia potentissimus sublimi orga-
 ni universalis cacumine utitur pro suo solio; discordia verò genitor deorum ad
 machinæ centrum dejectus, ibi habitaculum suum tenet, faciemque fiamin-
 vidam tenebrarum cooperulo seu velamento obumbrare cogitur, ne con-
 cordia autor eum radiis suis penitus exterminet. Hujusmodi ergo Trinitatis con-
 cordia & symphonia, *Litigii* & antipathia potestas frangitur & dissipatur; An-
 gelorum hierarchia pacifice terminantur & distinguuntur, ignes rutili
 lancibus justitiæ æqualibus suspenduntur; elementa quatuor litigantia con-
 cordia vinculis, cum pace & harmonia admirabili, in locis symphoniæ, per debitas
 & convenientes ipsius proportionis disponuntur atque constituuntur; corpora
 tam simplicium quam compositorum ad animarum suarum harmoniam mo-
 ventur & consonant; atque ita hujus symphoniæ supercelestis virtute omnia
 materialia ab imperfectione ad perfectionem tenderent & subito ex imperfec-
 tis perfecta fierent, nisi discordia suis præstigiosis tenebris, mundi erroribus
 plenis se omni hora actionibus concordia interponeret, & voluntates creatu-
 rarum animatarum, imò verò ipsorum hominum oculos tam corporales quam
 intellectuales suis illusionibus, phantasiis & præstigiis occæcarent; qui-
 bus ipse animæ bonæ (diversoria sua incolentes) erroribus & fallaciis ejus deci-
 piuntur, & falsa seu mendacia pro veris, atque iniquitatem pro justitia male ac-
 cipiant. Hinc mortis & dissolutionis timor; hinc omnes tenebrarum filia seu
 vitia; hinc Adami lapsus; hinc mala pro bonis accipiuntur; hinc mundi & vani-
 tatum ejus amor; & per consequens Dei Creatoris & ipsius veritatis odium.
 Quos omnes Diaboli nodos & nexus *DEUS* virtute suæ symphoniæ per mis-
 ricordiam suam, quando ipsi placuerit, veritatis radios mundo
 tandem patefaciens, facillimè enodabit
 atque dissolvat.

TRACTA.

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER III.

De microcosmo interno.

PROOEMIUM.

*In quo auctor rationem, cur circa exaltam animæ suæ inquisitionem
versetur, mundo breviter verbis que paucissimis
explicare conatur.*

Noniam tam factarum literarum admonitione, quam veterum Philosophorum documento nosmet ipsos cognoscere incitatur, diutius retardare non debemus, quin ut nos nobismet ipsis incognitos atque occultatos tandem pro posse nostro cognoscatur, que manifestos reddamus; cum maximè sit negligentia iudicium, nescire, quid sit illud, quo cœlestia, imò verò divina, virtute tam profunda cogitamus, quò naturalia tam subtili indagazione inquirimus atque tandem investigamus, quòve ab ipso quoque Creatore nostro tam sublimia desideramus. Non est res peregrina, nec longè à nobis in locis diffusis quaerenda animus, quo ista sapimus, sed semper est nobiscum, adest, tractat, loquitur & intus nascitur. Darum est illi tam ingentium rerum secreta scire, & se ipsum cognoscere non potest? Paucis quidem licet ipso animo animum cernere; hoc est, ut ipse animus se videat. Fieri autem non potest quadam divina prudentia, ut inveniendi facultas desit religiosi animis, scriptos & DEUM suum pie & castè, ac diligenter quaerentibus; quoniam hujusmodi animæ, mentis divinæ radiatorum suscipiendorum capaces sunt, atque à caligine errorum tenebrarum remoti, ipsa veritas nostræ atque dies talibus, ut inserviat eis, præsto aderit. Nobis igitur, quibus mentis portio concessa est, imprimis necessarium existit.

existimamus genus recognoscere nostrum, nostramque naturam immortalem considerare, templum DEI, DEUMQUE in sui templi centro fixum gaudio ineffabili intueri; Et quando internum nostrum immortale oculis spiritualibus conspexerimus, atque nosmet ipsos in ad ritè cognoverimus, in ipsum Deum utriusque mundi Conditorum transibimus. Idcirco ut ego me mihi redderem, imò verò Deo meo, cui maximè me debeo, animi mei inquisitioni meo dedi-cavi, peregrinusque mundo jam factus, & corporis vestigiis, rebusque densis mundi visibilis oblivioni mandatis, per undas spirituales mundi invisibilis aërea cymba vectus, atque è tenebrosis mundi, corporumque opacorum fluctibus emergens, cœlorumque æthera scandens, ad rationis intellectusque palatia me conferendo; unitatem gaudio & lætitia incomprehensibili, in altissimo cœlorum & beatitudinis cacumine confidentem, mente illustrata speculari incipiam. Invisibilem igitur me in primis reddam, & gradum sensibilem scalæ hominis interni multoties calcatum relinquendo ad gradum secundum, imaginationi proprium, pedem meum atrolla, postea in rationis vestigia saltu levi exurgam, atque ab ejus ditione ad regionem intellectualem internum meum elevo. Conditor cœlorum corporisque & animæ opifex æternæ mihi faustus atque propitijs adsit, oculos meos benigno suæ sapientiæ spiritu clarificet, mentem radijs suæ divinitatis illuminet, animamque mei mediam ei obedientem efficiat, quo viam rectam directè calcando, quid tandem sim, in speculo divinæ Majestatis revelato luculenter discernam.

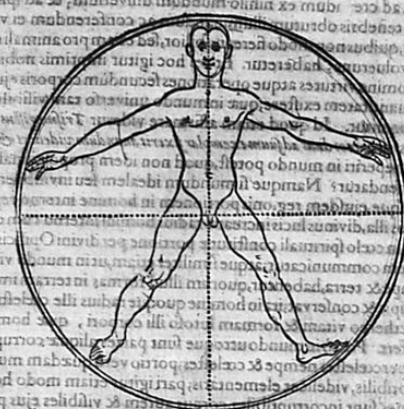
C A P. I.

*Quod DEUS in omnibus fecit hominem mundo perfectione
æqualem: Unde Microcosmus.*

Archetypus ille magnus, cujus immensam virtutem in primo voluminis primus tractatus cecimus, non minori admiratione opus suum universale (creationis nempe perficere, quam incipere volens, sexti diei machinam in ipsius creatione, haud secus, quam primo opificii sui die illam omnium machinam spirituum empyreum continentem, suo Spiritu decoravit: Atque ut in circuli compositione videmus, terminum à quo, cum illo ad quem, ita conjungi, ut nulla sit interiusque termini perfectione differentia: ita quoque in creationis circuitu eodem actionis divinæ motu Opifex in fine, quò in ejus principio est operatus: namque spiraculum suum vivificans super obscuram & limosam corporis faciem emisit, quo corpus illud tenebrosum & immobile illuminaret, pulchrum & mobile faceret, diviniusque hoc opus ultimum redderet, atque ut de nihilo aliquid nobile actu non minus hoc sexto & ultimo creationis die produceret, quam fecerat ejus die primo; quippe quo Spiritum suum divinum ferri voluit

super aquas, ad creandum ex nihilo mundum uniuersum, & ad spiciendum eius materialem teatibus obrutum illuminandum ac conferendum ei virtutes inexplicabiles, quibus non modo fieret nobilior, sed etiam pro animali uniuersali, ut *Platonici* voluerunt, haberetur. Et vel hoc igitur imprimis nobis denotat, eandem in homine virtutes atque operationes secundum eius proportionem & quantitatem existere, quae in mundo uniuerso tam visibili quam invisibili continentur. Id quod etiam affirmate videtur *Trismegistus*, dicens, quod *Deus imagines duas ad suum exemplar fixerit, mundum videlicet & hominem*. Et sane quid reperiri in mundo potest, quod non idem proportionaliter in homine deprehendatur? Namque si mundum idealem seu invisibilem consideremus, cuiusque eisdem regionis portionem in homine interno reperiemus. Etenim mens illa, diuina locus increatae radii homini interno cum composita lucis creatae, in caelo spiritali constituitur portione per diuini Opificis placitum ac voluntatem communicatur, atque similiter etiam, ut in mundo visibili du, caelum nempe & terra, habentur, quorum illud formas in terram implet, haec vero eas recipit & conservat, ita in homine quoque radius ille caelestis cum vehiculo suo aethereo, vitam & formam lurolo illi corpori, quae hominis terra dicitur, confert. Porro in mundo utroque sunt partes aliquae corruptioni non obnoxiae, super caelestes nempe & caelestes; portio vero quaedam mundi visibilis est corruptibilis, videlicet elementaris; pari igitur etiam modo hominis interni portiones sunt incorruptibiles, corpus autem & visibiles eius partes corruptioni subijciuntur. Mundus à Spiritu diuino circumvoluitur & gubernatur, atque haec etiam eadem virtute essentiali corpus humanum agitur & circumvoluitur. Qui denique unus est, unum mundum creatit ad simulachrum suum; atque idem quoque unus unum condidit animal, hominem (scilicet, ad propriam suam imaginem, quae valde est delectatus. Haud inepte itaque homo vocatus est alter mundus & altera Dei imago; quippe qui habet in se omne illud, quod in uniuerso mundo maiori continetur, in tantum quidem, ut nihil quicquam in eo existat, cuiusmodi, quod non idem vere ac realiter in homine reperitur, & iidem omnino officii apud eum, quibus in maiori mundo fungatur. Est enim in illo mens diuina, ratio angelica, spiritus caelestis, harmonia elementaris, planetarum vegetatio, animalium irrationalium sensus: In omnibus denique mundi symbolum habet, & cum omnibus operationem ac conuersationem: Quid igitur creatura haec culmina nomine suo proprio *Microcosmus* vocetur, cum sit *Macrocosmus* in omnibus quam similitima. Atqui Deus opifex, cum sit infinitus, creauit mundum rotundum, & in membris suis admodum proportionalem; Nonne etiam sunt omnium membrorum humanorum commensurationes cum illis mundi proportionatae & consonantes ac rotunditate iis convenientes? Mundi circularis centrum est terra; humanae vero rotunditatis punctum centrale est secundum quosdam in umbilico; sed non potius illud circi genitalia ponendum esse putamus, siquidem ut in mundi centro femina recta reconditur, sic etiam iuxta hominis testiculos delitescit virtus eius feminalis. Ab hac igitur meta recti ducti hominem exterum, exemplo mundi externi exactè rotundum percipimus, ut in exemplo sequenti luculenter explicatur.

Con-

Concludimus itaque cum *Trismegisto*, mundum esse Dei imaginem hominem, verò mundi, & quod per consequens propter suam cum mundo similitudinem, homo haud improptè mundus minor seu *Microcosmus* dicendus, & in omnibus more mundi maioris seu *Macrocosmi* sit considerandus.

CAP. III.

De *Microcosmo* interiori seu invisibili, & quod omnes mundi ideales partes in se habeat.

Microcosmum autem interiolem, occultam, invisibilem & immortalem hominis portionem appellamus, ex invisibilibus invisibilium macrocosmi colorum partibus constitutam, quibus non modo naturales suas functiones obicit, sed etiam circa contemplationes diuinae virtute portionum supercaelestium versari solet. Hinc igitur est, quod hominem interiolem tam Theologiam Philosophi animam dicunt viventem, intellectum, sensitivam & vegetativam, quae in intellectu aethereo, vitalis ac aethereo & sensus operationes formalibus elementarum qualitatibus. Hominem itaque interiolem ex materia invisibili & forma purissima ac spiritualissima constari dicimus, quam partem materialem ille ex caeli aetherei substantia non aliter habet, quam corpus visibile suam ex elementis, pars vero eius spiritualis ita se retinet in aethereo suo corpore, ut ille spiritus aethereus in corpore elementari compositio: Super enim superioris regionis radii caelo inferiori sibi proximo tanquam vita & anima. Unde manifestum est, intellectivam hominis partem aethereo suo spiritui esse quasi animam, quae propter praëminentiam suam super inferiores hominis interni partes homini nomen & esse dedit. Atque hoc est, quod voluit *Trismegistus* Pim. 1. affirmando: hominem internum ex vita & luce constare, quas ipsum

formalis

Deum vocavit. Et alio in loco, hominem interioremmortalem vocat, exteriorem vero mortalem. Et in resolutione Theologorum etiam invenitur, exteriorem hominem corrumpi, quoniam cinis est, & in cinerem revertitur, hominem vero interioremmortalem de die in diem renovari. Ecce Deiformis spiraculi fructus, quibus homo super omnes alias visibiles mundi creaturas exaltatur, & ipsi Creatori similis redditur. Hunc igneum igitur spiritum, hominem interioremmortalem constituentem cum suis vehiculis & appendiciis, cum Peripateticis, definimus, esse substantiam incorporatam, qua vivimus, sentimus, secundum locum movemur & intelligimus primum; Imò ipsa mens secundum Augustinum, appellatur, quia omnia intelligit. Et secundum Senecam, spiritus intellectualis ad beatitudinem ordinatus. De qualibet igitur cœli mundani portione ad hominis interni constitutionem concurrente in capitibus subsequentiibus specialiter & ordine naturali tractabimus.

CAP. III.

De infinita & ineffabili lucis proprietate, & quomodo hominibuslibet lucide speciei portione in se habeat.

IN primi volum. Tractatu 1. rem omnem eo nobiliorem, tam rationibus quam auctoritatibus probavimus, quo plus in se lucis essentiaze habeat, imperfectionemq; majorem aut minorem à majiori aut minori corporis & materiae copia, perfectionem vero majorem aut minorem à lucida formæ exuberantia aut diminutione provenire. Diximus enim Deum meram & purissimam esse lucem increatam absque ullo materiae additamento, hoc est, merè formalem & simpliciter igneum: Unde lux vera, propria & prima à sancto Johanne cap. 1. appellatur. Diximus etiam substantiam ipsius cœli empyrei esse igneum lucis primo die creatæ domicilium, quæ empyrea dicta est, quia ignis in ea dominium habet: Atque hæc nec tempore (cum sit creata) nec perfectione (cum hujus loci compositio sit ex unica materiae spiritalis quarta & tribus quartis lucis simplicissimæ) est luci & fulgori intellectuali increato ullo modo comparanda. Præterea probavimus, cœli mediæ substantiam depromptis formam suam ab origine illa empyrea; At, quia est mediæ interstitii inter materiale cœlum & formale, idcirco illud æqualiter videtur de utroque extremo participare. Unde certum est, hujus cœli substantiam imperfectiorem & minus formalem esse illo supremo; quoniam plus habet materiae, minus verò formæ, quam illud; constat enim ex duabus partibus spiritus grossioris & totidem lucis per diaphragma cœli empyrei à suo fonte ei secundo creationis die infusus: Atque hæc æther dicitur, quasi æther, id est, igneus spiritus, seu ex spiritu & igne æqualiter coactus. Similiter ultimo loco, lucem debilissimam esse in cœlo infimo, declaravimus, materiae autem sive aquarum substantiam rebellissimam, nam constat ex tribus quartis lucis; atque ita sese habet in hoc extremo in materiae quantitate, ut in altero, empyreo nempe, in formæ abundantia. Lucem etiam actum omnium simplicissimum esse demonstravimus, quatenus est simplex actus intelligentiæ, intellectusque increati, & primo à divina mente in omnia diffusa, modo tamen diverso, pro corporis natura rebelliori aut obedientiori. Diximus igitur, lucem increatam esse totaliter & originaliter in ipso Deo Patre: Est enim ille luminum Pater, imò est ipsa lux prima & vera, cujus radii actus primi existunt, ut Trismegisti testatur: Unde illud: Ego sum lux mundi, &c. Affirmamus etiam cum Trismegisto & sacris Scripturis, in Filio esse illustrantem splendorem & exuberantem, in quo est lux & vita hominum, ut testatur sanctus Johannes

Johannis cap. 1. In Spiritu sancto tandem esse fulgorem omnem intelligentiam superantem, ut inquit Dionysius: Post autem lucis creationem portio illius simplicissima ad Angelorum compositionem concurrerat cum splendore intellectus increati lucis mentis divinæ: unde Dionysius ipsos Algemata, hoc est, clarissima speculativa lumen Dei sapientia appellat, in quibus etiam Deus ipse videtur. Post hoc ad corporum cœlestium informationem descendente lucis hujus compositæ portio, dans ipsi vitæ copiam & efficacem propagationem: Estque hæc lux visibilis splendor. In ipsa etiam elementa lucis portio extrema infunditur, igneum illis vigorem tribuens, quo vivunt corporaque inferiora distinctis & symphoniacis proportionibus constituunt. In homine denique est omnium harum lucis tam increatæ scilicet, quam creatæ specierum portio debita. Nam per spiraculum vitæ non intelligitur anima vitalis (hæc enim etiam brutis concessa est & plantis, qua vivunt) sed mens divina, luxque increata, quæ immediate à Deo in illum infunditur, quo primum Dei imaginem induit: Deinde angelico & rationali splendore ornatur, atque hanc portione à cœlo empyreo habet, qua rationalis dicitur; atque his duabus donibus cætera animalia, omnesque alias mundi creaturas excellere videtur. Postea lucem vivificam, vegetativam & multiplicativam à Sole & creaturarum ætherearum splendore accipit, quibus corporaliter huc atque illuc ducitur, augetur & lux speciei incrementum per propagationem habet. A luce elementorum corporis sui partium symbolizationem & humorum elementarium naturam ac proportionem harmonicam habet, secundum illud Trismegisti in Primand. Fœmina aer & aqua cœcundi compositæ igne maturitatem, ex æthere sumptis spiritum, conglutinavitque natura ad hominis speciem effigendam. Quis denique dubitabit has omnes lucis species in homine esse, cum harum omnium originem, mentem nempe divinam, lucisque increatæ portione in hominibus testetur sanct. Johan. cap. 1. à cujus fonte increato omnes aliz lucis creatæ species derivantur. Nam secundum illud Psalmistæ Regii: Verbo Domini firmati sunt cœli & Spiritu ab ore ejus omnes virtutes eorum. Concludimus igitur, tres esse radiorum species, qui actus dicuntur, supercælestes nempe radii seu Dei actus, à quibus nobilior animæ humanæ portio derivatur; Deinde mundi radii seu cælestes, suntque naturæ actus, animaque ab ipsa procedens, unde hominis vita sensitiva & vegetativa derivatur; Et ultimo in loco sunt radii elementares, qui non vitam, sed vitæ habitaculum præparant, suntque qualitates propriæ elementis delitescentes. De his ergo Microcosmi radiis infra latius discurremus.

CAP. IV.

De radiis supercælestibus, qui actus sunt DEI.

RAdiorum autem supernaturalium, quoniam alios in ipso Deo esse indicavimus, ut etiam sacre testantur Scripturæ, alios quasi ipsius cœli empyrei, eisque creaturarum substantiam, illos in Deo existentis dicimus increatos, hos vero cœli empyrei creatos. Radium autem divinum cum Scoto intellectum increatum appellamus; alterum verò illum, immediate à divino procedentem, intellectum creatum. Unde Scotus objecta intelligibilia produci in esse intelligibile, per actum intellectus divini affirmat, & in ipsis omnes veritates de iis necessario veluc creata intellectu creatus hujusmodi objecta & virtute ipsorum, necessarias quoque de ipsis veritates intelligens, videat in ipsis istiusmodi veritates. Atque tum intellectus ille creatus videns in objectis talibus veritates infallibiles, convenienter

hæc est vera animæ Procl' rationalis substantia, quam primum mundi Opificem procreare dicit, ac per consequens omnium creaturarum nobilissimam esse concludit: quoniam, ut inquit ille, anima perfectionis essentia à superioribus Diis provenit: imò hæc est illa intellectualis substantia, quam Jamblic. de Myst. benefica volutate divina, hoc est, mentis divinæ præsentia illuminari dicitur: ac pariter est illa, quæ definitur à Theolog. spiritus intellectualis ad beatitudinem in se ordinatus, ut in Resol. Theolog. habetur: Est, inquam, hæc substantia duplex, lucis nempe essentialis & spiritus simplicissimi, quasi acies quædam ac medium limpidißimum, limoso corpori insita, in quo idæa illius divinæ & increata portio conspicitur. In hujusmodi ergo speculo empyreo, corpus illud limosum illuminante, Deus ipse Opifex, ut testatur Trismegistus 1. Pimand. seipsum quasi inspiciens, homini, tanquam filio suo, congratulatus est, & propria nimium delectatus forma, opera sua cuncta usui concessit humano. Homo igitur omnium se potestatem habere percipiens, opificia septem gubernatorum (nam secundum Trismegist. Pimand. factus est homo divini operis contemplator) animadvertere inceptit & gubernatores illi, quos intelligentias vocant, humanæ mentis meditatione gaudentes, singuli sui proprii ordinis participem hominem reddiderunt, qui postquam horum didicit essentiam, in Astrologia peritissimus evadens, altius cœpit ascendere, & fulgoris sui ac vitæ fontem & originem perquirere fatagebat. Unde septem circumlorum ambitu mentis suæ acumine penetrabat & rescindebat, vimque gubernatoris præsentis igni comprehendere tentavit: Namque ut ignis radii sursum, præ se sedem suam connaturalem tendens, sic fulgoris illius divini officium est, tot gradibus altius cæteris radiis ascendere, quot illis subtilior aut nobilior & excellentior esse dignoscitur. Hinc erat, perhibente Trismegisto Pimand. 4. quod homo opera divina admirando & rursus persequendo, tandem ipsorum & suisque auctorem invenit ac cognovit. Atque inde etiam est, quod idem Trismegist. Pimand. 10. hominem animal divinum, non cum brutis, sed cum Diis celestibus comparandum vocat: imò ipsum cælicolis præstantiorem esse, vel saltem pari cum illis sorte potiri voluit. Solus denique homo hoc honore gaudet, quod in omnibus hujus mundi symbolis & cum omnibus operationem ac conversationem virtute illius radii divini habet: Symbolizat enim cum materia in proprio corpore cum elementis in quadruplici compositione; cum plantis vegetatione, cum animalibus sensu, cum cælo medio spiritu æthereo, cum Angelis intellectu, & cum ipso Deo, ut omnia in se continet. Agit igitur in omnibus & in omnia; atque adeo in ipsum quoque Deum posse habet, intelligendo videlicet, & amando illum: ac sicuti Deus cuncta cognoscit, ita etiam homo cuncta cognoscibilia cognoscere potest, nec enim quicquam in eo est, in quo non fulgeat aliquid divinitatis: Atque hinc etiam Trismegistus in 10. serm. Pimand. avus est appellare hominem Deum terrenum & mortalem, Deum verò ejus Creatorem cælestem ac immortalem. Et in serm. 3. Astele. dicit, magnum miraculum esse hominem animal adorandum & honorandum: transire namque illud in naturam Dei, & ipsum quasi Deum esse asserit: Et alibi, hominis naturam Diis cognatam esse dicit, inq. divinitate conjunctam. Ac certè hoc maximum est hominis decus, quod verum Dei radii & actum habet, quorum ratione confanguineus est ipsi Deo, non aliter quam illi, qui ex atavis & avis descendunt, confanguinei & cognati eorum dicuntur. Atque has omnes perfectiones à lucis increata radice habemus, quam mentem & intellectum appellavimus ab ipso Deo nobis infusum; quo hominem propter existentem illum in eo divinæ formæ radii Dei simulachrum esse dicimus, & cum Angelis, quatenus intelligens, & rationalis est, comparari atque demum etiam cum omnibus cælis ac cælorum creaturis symbolam habere, ut antea declaravimus.

C A P. VI.

De radiis mundanis sive celestibus, quos nature actus appellantur, & cui cæli ætheri anima sit irrationalis?

Radios mundanos sive celestes, quos alibi secundarios appellavimus, illos nominamus, qui à perenni fonte lucido, prima de creatore, hoc est, à luce primaria ad cæli ætheri substantiam spirituales in actum deducendam, & ad tenebras privationis originem deorsum propulsandam, in medium mundi regionem infunduntur, qui quoniam sunt mundi quasi visibiles anima, quæ eum vivere dixerunt Platonicæ, idcirco à quibusdam radii mundani & actus nature appellantur, eo quod quælibet res naturales ab illis recipiunt actum, hoc est, vitam, vegetationem, multiplicationem & motionis originem; imò quilibet nature radius seu actus est quasi anima vivens, si in corpus bene dispositum proportionem debita infundatur; siquidem ejus virtute infinita ex similibus similia generantur, res cunctæ augentur alunturque, in tantum quidem, ut hic nature actus sit ligamentum elementorum, virtusque commiscendis sine qua elementorum commixtiones fieri, formaque suæ speciei congrua, per quam ea res ab alia quavis re distinguatur atque dignoscatur, imprimi nullo modo potuissent. Quinimo etiam hic radii Sol vitam & calorem inferioribus inspirat, ut pote cuius radiorum actus cuncta ad se calore suo vivifico convertit, cuncta permeat entia & qualitates eorum virtutesque ducit per omnia, ac tenebras caliginemque dispergit. Quid igitur est aliud hic natura actus, quam anima illa mundi, quam in Sole præcipue collocari voluerunt Platonicæ? ita ut radii mundani seu celestes non sint quicquam aliud, quam lucis in corpore solari congregatæ emissio, & ad omnes visibiles mundi partes ejaculatio. Id quod etiam verificare videtur Jamblicus, omnes celestes virtutes Soli inesse affirmans. Et secundum Proclum omnes omnium vires congregantur in unum Solem atque colliguntur, quas tandem ille in huanc mundum inferiorem per ignea sua spiracula creditur disseminare. Unde & Sole ad nos vergente terram herbescere & pubescere, abeunte vero eo illam desolare videmus. Certum igitur est & manifestum, vim istam seu actum hunc nature esse animam mediam nature ex lucis primaria substantia & spiritu æthereo constitam, quæ media idè dicitur, quia participat de utroque extremo. Nam accipit naturam & essentiam suam de perenni spiritu cæli empyrei & rebus omnibus creatis cæli infimi virtutem suam vivificam liberaliter impluit. Imò etiam usque ad ipsius hominis centrum penetrat cum suo spiritu anima hæc vivifica, donum illud supercæleste, mentem videlicet ac intellectum in rationali suo cursu sedentem, secum vehens. Unde Sol, hoc est, anima vivifica & homo, nempe spiraculum divinum, quod homo internus appellatur, hominem generare dicitur. Atque hinc est, quod Porphyrius in libro de occasionibus, loquens de anima hac media, definit, ipsam esse quoddam medium inter essentiam indivisibilem, quæ est intellectus & essentiam in vera corpora divisibilem, quæ sunt materiales, quæ forma secundum corpora sunt divisibiles. Et in eodem libro ipse differentiam constituit inter vitam hujus anime & illum intellectus. Atque hanc etiam differentiam confirmare videtur Dionysius lib. de divinis nominibus, dicens, quod illa, quæ sunt in inferioribus, existant perfectius in superioribus. Et Proclus in lib. de anima asserit, perfectiores animas à Diis sublimioribus provenire, esse namque illas per se mobiles minusque deterioris nature participes, has verò se minus movere, in quibus ortem corporum pati, & vera dicit. Nam per hanc animam mens & intellectus

tellectus corpori jungitur. Per animam igitur perfectiorem, intellectum à supremo Opifice immediatè procedentem, per aliam minus perfectam hanc mundanam intelligit, quam à Diis inferioribus, æthereis nempe, provenire voluit. Nam alias animas à sphaera Solari, alias à sphaera Mercuriali, & nonnullas à sphaera Lunari derivari asserit, per quas diversam radiorum naturam diversas locorum ac sphaerarum dispositiones sequentem denotare videtur. Atque hos Deos inferiores à *Trismegisto* 7. *gubernatores* vocatos *Proclus juniores* nominavit, ac si diceret à summo Deo provenientes, & quatenus juniores sunt atque inferiores, eatenus etiam animas imperfectiores, irracionales nempe facientes. In hæc igitur verba loquitur: *Animas rationales esse animas irracionales nobilior, quoniam illam primum mundi Opifex, Deus nempe superæthereus, procreavit, hanc autem Diis junioribus produxerunt, id est, æthereis.* Hæc autem anima in se vitalis, sed irracionales per acquisitionem portionis superæthereæ fit rationalis; Et tunc eam *Augustinus lib. de anim. & spirit.* definit esse substantiam quandam rationis participem. Unde hæc anima media, quatenus respicit superiora, habet virtutem intelligendi; & quatenus inferiora, virtutem sentiendi: Similiter quatenus componitur hæc anima ex luce & spiritu, & quatenus mentem divinam cum cæli empyrei substantiæ portione in se habet, eatenus rectè desinitur ab *Arist. lib. de spiritu, esse spiritum intellectuales & rationales semper moventes*, &c. Sed cur anima hæc consequenter per se rationem inferioribus dare non possit, ratio, ni fallor, hæc est. Primum quia certum est, ipsam mediam cæli medii substantiam ex æquali lucis primariæ creatæ portione & pari cæli medii spiritus quantitate constare; qui spiritus lucis hujus præsentia, à privatione sua liberatur & purgatur. Lucem autem primariam ex æquali merè formalis partibus, & unica spiritus conflari diximus, quæ idè intellectualis dicitur, respectu formæ suæ divinæ & simplicissimæ; rationalis verò, quatenus substantia spiritalis, quæ materialis est ejus actus, quodammodo patiendi resistit, & per consequens rationalem reddit hanc materiam, quæ rationalitas inferior est intellectu. Nam in *Resol. Theolog.* habetur, quod, *quatenus anima respicit altiora, dicitur intellectus, quatenus inferiora, ratio.* Jam verò indubitatum est, rem esse tanto magis intellectualem, quanto magis ad verum lumen, fulgorem & intellectum acceditur, & tanto rationaliorem, quanto propinquior est veræ intellectus sedi; nam intellectus creatus immediatè ab intellectu increato, non aliter quam à Sole radii mundani, procedit. At quoniam res, quo remotius à fonte lucido distat, eò minus de radiorum ejus actu participat, uti videmus corpus animale, quo longius ab igne distat, eo minus ignis beneficium accipere, aut caloris virtutem sentire; idcirco media mundi regio, tum quia est locus à fonte intellectuali valdè remotus, tum etiam, quia ejus spiritus aliquanto est grossior, quamvis creatione sua ad vitam satis efficax & idonea, ad intellectum tamen & rationem minus est apta & conveniens propter substantiæ suæ crassitiam, magnamque contra lucis increatæ actus simplicissimos resistentiam; quoniam, quo crassior est materia, eo magis est formalisationi inobediens: proinde facultatem rationalem valdè debiliter illic operari certum est, & per consequens, animam illam mediam in creatione sua irracionalem per se factam esse, quamvis per familiaritatem illam, quam spiritus cæli empyrei habet cum illo æthereis, & per divinam Dei voluntatem, intellectus ac ratio per cæli empyrei diaphragma sexto die, ad hominis creationem, in hujus cæli animam descenderint, ut, cum hæc anima media vitalis in eum infunderetur, simul quoque ea illi cum vita intellectum ac rationem afferret. Et quia hujus cæli medii species in creatione sua irrationalis est condita, idcirco per se rationem habere non potest, non magis, quam vegetabilia ante Solis ortum creata, sensum more animalium; quamvis procul dybio creaturæ cælestes non minus

nus reficiantur, & gaudeant præsentia hujus splendoris intellectualis, quam vegetabilia Solis appropinquatione & aspectu. Sed ut via magis familiari probemus hujus cæli animæ irracionabilitatem, videmus in lumine intellectu sensum visus dirigente, quo longius ab illo objectum distat, eò debiliores esse radios ejusdem species visibiles contentis: ita quidem, ut etiam veritas quandoque ipsis non reluceat, sic enim etiam in proposito sese res habet cum hac anima, quippe cujus medium diversum est ab illo intellectu & per medium mundi semidiаметrum à sede intellectuali distat; unde radii cæli intellectualis propter medii diversitatem in cælo medio quasi refracti sunt, & rationaliter non operantur. Atque præterea etiam, si hæc anima per se esse rationalis, cur non itidem quoque rebus omnibus, quibus vitam dare solet, rationem simul imperitini perciperet? Est enim hujus cæli substantia tum in metallis, quam in vegetabilibus & animalibus utriusque speciei; quinta essentia enim, quæ est rerum omnium natura sensibilis, solummodo existit, & non intellectualem, teste *Lullio in lib. de quinta essentia.* Concludimus igitur, quod cælum empyreum habeat animam suam à radiis Dei increatis, & substantiam ejus esse penitus lucidam; non tamen lucem simplicissimam, quippe quæ Trinitatis tantum est propria, cum sit increata. Ita tamen hujus cæli substantiæ spiritus appetitus expletur, ut penitus in naturam lucidam & formalem convertatur; Unde & compositio illa dicitur empyrea, id est, ignea, cujus substantia formalis tenebrosus medię regionis spiritus informatur; atque ad eam tota regionis cælestis substantia, fit ex portione hujus substantiæ empyrea, quæ est ejus forma, & ex spiritu proprio, qui est ejus materia, quæ quidem compositio dicitur æther, id est, igneus æther. Atque ut tota cæli empyrei substantia est cæli ætherei forma seu anima essentialis; sic iterum hujus tota substantia, quam quintam essentiam vocant, est omnium creaturarum inferiorum mundi anima & natura, præterquam hominis, qui majorem suam perfectionem ab altiori regione depromit. Hoc igitur modo verificantur præmissa dicta *Dionysii in lib. de divin. nom.* Illa, quæ sunt in inferioribus, perfectius existunt in superioribus, hoc est, quo altius ascenditur, eò major perfectio reperitur: Namque utidem in *lib. de Angel. hierarch.* dicit: *Angelum superiorem de lege communi illuminare inferiorem:* ita quoque sese res habet cum mundi regionibus. Nam mundus interior, seu idealis est exemplar ipsius Dei; externus verò & visibilis est illius invisibilis imago.

C A P. VII.

De radiis elementaribus & anima sensitiva.

Timens essentiam animæ nostræ non ex primis, aut omnium generibus constitutam, quem admodum superiores animas, sed ex secundis tertiisve compositam esse, ubi per prima genera naturas atque substantias cæli empyrei, per secunda, illas cæli ætherei, de quibus supra egimus, & per tertia illas cælestissimi & elementaris, de quibus hoc loco agemus, denotat. *Pythagorici*, ut supra explicavimus, animam ex proportionem simpli, dupli, tripli & quadrupla componi volentes, per quadruplâ proportionem intellexerunt animæ potentiam sensitivam, quam *Plotinus* & cæteri *Platonici* idolum vocaverunt, quia est quasi imago & idolum qualitatis illius, qua sentitur. Et *Trismegist. Pim. 6. ait: Quæcumque sensus movent, idola sunt & vana quedam admirationes: nam bonum in mundo, aut mundi partibus invenire non licet: nam ut acies oculi Deum non cernit, sic neque pulchram bonumque cognoscit.* *Divus Paulus hominē animale* & nos spiritum, carnalem dicimus; Etenim hæc corpora solummodo

modò percipit, cum incorporea sensibus minimè obijantur. Ex quibus patet, animam sensitivam de corpore participare, cum sine ejusdem organo nihil quicquam præstare aut perficere possit, imò nisi sit in corpore aliquo animato, hæc animæ functio seu potentia nihil est. Constat igitur ex elementis eam potius & eorum virtutibus ac mixtionibus consistere, quam à superiorum cælo- rum virtutibus derivari. Unde Porphyrius illam, in lib. de occasionibus in hæc verba à superioribus animæ potentis distinguere videtur: *Anima quidem medium est inter essentiam individuum, quæ est intellectus, & essentiam in vera corpora divisibilem, qualitates enim, materialibusque formæ secundum corpora sunt divisibiles.* Ubi per animam intelligit illam vivificam cæli ætherei, per essentiam individuum, intellectualem & rationem cæli empyrei substantiam, per essentiam verò in corpora divisibilem, potentiam sensitivam; quam denotat circa qualitates elementares materialesque formas, secundum corpora divisibiles versari, & ab ipsarum actionibus provenire ac derivari. Unde apud Philosophos dicitur: *hujusmodi animam sensitivam esse actum substantialis corporis naturalis organici, quo id ipsum corpus sentit, appetit, spirat & loco progreditur, cuius potentia apprehensiva species rerum visibilibus apprehendit & percipit præsentibus & absentibus: nam sensus tam aptus est recipere impressiones rerum naturalium abstractas, quam cera recipit imaginem seu characterem sigillorum annulo abstractum sine auro vel argento sibi adherente.* Atque hæc potentia apparatus tam in sensu exteriori, cui quinque subijciuntur species, videlicet visus, auditus, tactus, gustus, olfactus seu odoratus; vel interiori, cuius tres sunt differentie, videlicet sensus communis phantasia & memoria. Eius autem motiva potentia corpus animatum movetur, vel loco exteriori, vel spiritu & pulsu interiori; quæ quidem, si sit imperans, est virtus concupiscentiæ, spem & lætitiæ sub se continens, vel vis irascibilis, sub qua furor, rabies, infantia, metus, tristitia, dolor & hujusmodi alia comprehenduntur. Est igitur sensibilis hæc facultas, ipsius terræ & obscuritatis filia, malorum omnium mater, carnis ad omnia mala instigator, peccandi in ea appetitum assidue excitans & objecta peccandi homini subinde præbens; nam sensu potentia apprehensivæ species præsentibus ad mala incitantes percipiuntur: Unde Eva primum audiendo serpentis persuasiones ad peccandum alliciebatur, deinde videndo fructum esse pulchrum, oculisque & aspectu delectabilem, tetigit fructum illum, atque ad postremum eum gustavit & comedit, ita quidem, ut ad peccati hujus complementum omnes illæ quinque species concurrerint, maxime cum gustui etiam odoratus sit comes familiaris: Sed & sensus potentia motiva species ad hanc actionem concurrerant; nam concupit & appetit statim fructum, atque ut appetitum expleret, adivit arborem, & de fructu accepit, postmodum metu & tristitia percussa à facie Dei fugit. Ex quibus apparet, tria fuisse Evæ ad committendum illud contra Creatorem suum inobedientia peccatum, incitamenta: *Diabolus nempe, carnem & ipsum mundum, Diabolus carnem objecto aliquo tentavit. Caro sensu apprehensivo operante objectum mundanum apprehendit & vidit, ac diabolicis persuasionibus victa speciem illam sensibilem appetit, potentiaque motiva eam duxit ad explendum appetitum suum, & in subiecto illo mundano viso eam mirifice oblectavit, quod tandem ei subijciuntur tanquam premium seu præmia potius vix erga Creatorem suum inobedientia.* Hinc igitur omnium totius generis humani malorum origo; quæ statim ab ortu suo intumescens universæ pro totius conditione humanam inquinavit. Nam ipsa mulier homini etiam de fructu dedit, qui comedit, & per illud peccatum suum ex statu immortalis ad mortalitatem cum omni posteritate sua est redactus; ita ut præ eum jam descripserit *Trismegistus Deum terrenum, sed mortalem, nam privilegium suum immortalitatis per inobedientiam suam perdidit;* &

formæ

formæ ejus omnes, quarum natura est de sublimioribus regionibus secundum ipsius Proci sermonem, ægrotare incipiunt, sola que hæc facultas sensitiva efflorescere; de qua rectè cum Paulo Apostolo dicere potuisset, ille primus homo: *Videò aliam legem in membris meis, captivantem me in lege peccati:* Et cum Socratis Phædro: *Vires nostræ sunt boni contrario miste, diffusionisq; mixtæ, plene.* Hinc, inquam, mortalitatis sententia contra Adamum pronuntiatur. Nam inquit Dominus Deus Gen. 2. *De ligno scientia boni & mali non comedas; quocumque enim die comederis, morieris.* Hinc igitur ex Paradyso expellabatur Adam, ne de arbore vitæ gustaret & viveret in æternum, adeoque etiam ob illius peccatum omnis ejus posteritas & successio redditur mortalis: nam dicit Deus Gen. 6. *Non permanebit spiritus meus in homine in æternum, quoniam caro est; caro enim corrupti vitam suam super terram, quare interficiam omnem carnem, in qua spiritus vite est: sub celo.* Hoc, inquam, animæ sensitivæ seu carnalis, malitiæ initium, evidens erat futurarum calamitatum prognosticon. Nam hominem animale, ut D. Pauli verbis utar, ad pessima totum compositum assidue magis magisque trahèbat; Et hominis malitiam in terra ita coalescere, omnemque cordis ejus cogitationem ad eò ad malum omni tempore intentam vidit Deus, ut etiam puniret eum, quod fecisset ipsum. Genes. 9. Nam factum est, ut post lapsum *Adæ, sensus & cogitatio humani cordis in malum prona essent ab adolescentia ejus.* Gen. 8. Hinc pulchritudinis corporalis amor & luxuriosus feminarum aspectus, pulchritudinisque supercælestis & amoris sinceri ac verè ignei contemptus. Unde *Trismegistus i. Pimand. corporis amorem mortis causam esse asserit.* Et alibi: *Qui corpus amoris errore amplectitur, is aberrabit in tenebris, mortis mala sensu percipiet; nam nisi quis corpus suum odierit, seipsum amare non potest.* At quid denique dicendum est ad nefandam illam tribulationem, quam facultas hæc carnalis irgenus humanum introduxit, qua bonum à malo discernitur; quam quidem discrepantiam homo in sua innocencia ignoravit, & ejusdem ignorantie beneficio ærummarum expererat, non erat passivus, curis & angoribus nullo modo afflictus, ab animæ perturbationibus immunis, patientissimi spiritus & mali inexpertus, utpote circa solam Creatoris solius boni bonitatem versatus. Oh summum hominis bonum! Oh inexplicabilis ejus felicitas! At verò jam suo errore ab inobedientia orto bonum à malo distinguere potest, lucem à tenebris, tranquillam animam à tumultuosa & vexationibus ac passionibus oppressa, ignis jam conscientia urere percipit, gehennæ rabies timetur, diabolicæ invasionis assidue animæ vertuntur, damnatio humana metuitur; præterquam quod etiam infinitis cruciatibus mundanis affligitur, & vel tutissimum quoque omnium hominum, ac firmissimam securitatem munitus, mortis adventus lugubris, amicum infortunia deplorabilis, noxiosa que assidue formidanda; nemo in hoc mundo securus, quilibet circa proximum suum suspicax, nemo unquam satis fortunatus, aut suo statu contentus, quia boni malique gnarus. Oh summum igitur generis humani infortunium! Oh inexplicabilis ejus infelicitas à proditoria potentia sensitivæ dispositione, rebellis & lasciva carnis humanæ intemperantia miseriarum suarum ducens originem. Concludimus igitur hanc inferiorum animæ portionem seu sensibilem ejus functionem esse quasi formam seu qualitatem elementariam magis essentiali, corporis mutationibus & perturbationibus mirifice gaudentem; de qua *Jamblicus de Mysteriis* videtur agere his verbis: *Passiones qualescunque sunt in animali, non sunt in anima qualicunque, sed in corpore, quod sub anima certam possidet qualitatem, quæ & patitur & perturbetur.* Ubi videtur per hanc qualitatem sub anima intelligere inferiorum animæ portionem, quam accepit à forma elementari; quam quidem in elementi ignis capite diximus esse cuiusque mutationis occasionem. Nam forma ista, licet à fonte illo spiritus vitalis fitin

prima creatione derivata, nunquam tamen propter inaequalitatem materiae, cui includitur, quiescit, nunquam sua positione contenta est, sed semper contrarietatis impugnata in assiduo bello versatur cum corporis tenebris, jam victa ærumnas corpori afferens & tristitiam, jam verò vincens, lætitiā ei inducens cum pietate, si menti conveniat. Nonnunquam etiam, pace facta, communicatio est amica inter ipsam, & carnem ejus tenebrosam, quare circa voluptates inanes & vitiosas versatur, & cum carne omnia diaboli mandata parata esse observare. Et tunc regia mentis luce propter tenebrosam carnis societatem privata, omnia pessima producit. De quo etiam loquitur *Mercurius Trismegistus*, quando dicit, *quod ignorantia pestis omnem terram subvertat, animam corporis vinculis inclusam corrumpat, neque sinat eam saluti iter adsciscere sed quod in lacum corruptiōnis mortis, eam submergi faciat, nec ad vitas fontem recurrere sinat.* Quomodo autem ejus dispositio menti penitus, propter malignitatem carnis & diaboli ad versetur, infra latius declarabimus.

C A P. VIII.

Quibus vehiculis, seu per que media lucis cujuslibet caeli, animam humanam constituentes, corpori jungantur.

INter Philosophos, divinas virtutes in res omnes diffusas esse animam vertentes, *Democritus* & *Orpheus Pythagorici*, illas Deos appellaverunt, quibus omnia plena esse dixerunt. *Zoroaster* autem vocavit eas *illices divinas*. *Syneus* symbolicas illecebras, *Trismegisti* & alii, *vitas*, ac omnes generaliter *animas* & *essentias*, nomen ac esse rebus tribuentes. Harum autem animarum in corpora descensum & modum conjunctionis earum cum corporibus diligenter perquirentes *Platonici* (nam animam primum & sponte mobilem, corpus autem per se ad motum inefficax, & per consequens hæc duo extrema omnino naturā esse contraria, eaque de causa non facile conjungi perceperunt) animam verterunt, medio aliquo spirituali eum fieri: ita quidem, ut interveniente eo, duo illa extrema & peregrina aliquod inter se commercium habeant, & ligamenti illius ad invicem sibi copulerent, quod ipsum porro *æthereum vita vehiculum animæ* & *curriculum* appellaverunt. Atque hunc esse spiritum illum æthereum affirmarunt, qui familiaritatem cum extremo utroque habeat, non aliter, quā aëris substantia cum contrariis sibi invicem igne & aqua: Unde & spiritus ille æthereus animam involvens in media mundi regione, hoc est, inter extremum spirituale & corporale situs, definitur esse nec anima nec corpus, sed quasi jam anima, quateus scilicet, regioni superiori contiguus est, & quasi non anima, sed quasi jam corpus, quateus nimirum regioni elementari est conjunctus. Hunc, inquam, spiritum animam verterunt *Platonici* esse illud vehiculum, in quo & per quod mirifice illa formarum dotes inferioribus conferuntur, omnisque facultas occulta in herbis, lapidibus, mineralibus & animalibus, virtute solis, lunæ & planetarum ac stellarum fixarum propagatur. At verò *Trismegistus* profundius aliquanto *Platonici* istis naturam humanam introspicens deprehendit, spiritum æthereum esse vehiculum mentis divine. Et quamvis *Proclus* in lib. de anima his verbis mentionem faciat indumentorum animæ humanæ, *Animam descendendo variè vestitur & tandem purgatur, magis tamen confusè de illis loquitur: Namque in i. Pimand habetur, mentis indumentum esse animam, animæ vero indumentum ipsum spiritum.* Ubi per animam intelligit Auctor rationalem cæli empyrei substantiam, & per spiritum, informatam ætheris substantiam. Unde in *serm. 10. Tim.* eundem istum primi sermonis locum his verbis aperire videtur

per

per quæ verum mentis motum à termino suo increato à quo, ad terminū creatum, ad quem efficacissimè declarat: *Anima hominis in hunc vehitur modum: Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu, spiritus in corpore.* Quibus sanè veribus haud obscurè innuit, mentem divinam & increatam lucis increate radiis inducere cæli empyrei substantiam, quo vehiculo magis deorsum in formale cæli medii substantiam descendit; nam forma cæli medii est vera cæli empyrei substantiæ natura, & naturaliter simile simili suo gaudet. Porro forma illa ætherea duplicem naturam supercælestem amplectens, in spiritu ætheri involvula involvitur, in quo, tanquam in vehiculo suo proprio in corpus limosum transportatur. Mentis igitur fons est *Monas* illa increata, quam *Trismegistus* 1. *Pimand* propriam Dei formam sibi, similem & Scriptura sacra Deiforme spiraculum vocat: Atque hanc probat *Trismegistus* *serm. 10. Pimand* in mole terre existere non posse, nec terram faciem etiam posse mentem ad eam divinam suscipere, aut tantum numerum sustinere. Hinc est (inquit ille), quod mens animam veluti amicum assumit, quia anima divina existens vehiculo spiritum utitur. Nec certè potest mens hæc divina in mediam regionem magis ferri absque suo vehiculo empyreo, quam animæ mediæ natura in infimam, nisi mediante spiritu medio, cum idem sit respectus inter cælum Trinitatis & empyreum, qui est inter empyreum & medium; ac idem inter illud medium & infimum, qui est inter empyreum & medium: Etenim cujusque cæli superioris anima est sibi proximi inferiori nobilior, secundum illud *Procli de anima: Anima rationali irrationali est nobilior, quoniam illam primum mundi Opifex creavit, hanc Dii juniores seu ætheri, hoc est, spiritus igneus, cæli intellectualis, quod etiam rationale appellant, immediate à Deo primo mundi Opifice promanans, nobilior est spiritu cæli ætheri, utpote cui facultas solummodo datur vitæ & vegetationem inferioribus, sed nequaquam rationem completam infundendi. Atque hinc est, quod ipse *Proclus* eodem in loco asserit, animas nonnullas ex sphaera Solari, alias ex Mercuriali & nonnullas ex Lunari descendere. Ex quibus evidenter apparet, quod primum mentis indumentum sit longè nobilius, quam illud æthereum, cum sit quasi forma ad spiritum illum medium, à quo in descensu suo excipitur. Mens igitur in rationalem spiritum primum includitur; Spiritus autem rationalis cum contento suo divinissimo à spiritu per se vitali recipitur; qui tum ex spiritu irrationali sit, mentis & vehiculi ejus præsentia, rationalis & intellectualis secundum illud *Jamblici in lib. de Myster. Anima benefica voluntate divina illuminatur.* Atque ipsam nunc rectè definit *Aristoteles* in libro suo de spiritu: esse spiritum intellectualem, rationalem, semper moventem: quatenus videlicet dotes illæ supercælestes cum ejus natura conjunguntur. Spiritus denique hic æthereus, radiis tam supercælestibus, quā mundanis exaltatus, propter assiduam suam cum inferioribus communicationem ac familiaritatem, in corpora aptè à Deo in creatione ad eum suscipiendum disposita & proportionata infunditur, & per univèrsum corpus humanum transcurrentis, potentiam in eis primum sensitivam à natura sua propria inducit, quam etiam cæteris animalibus, irrationalibus nempe, pariter cum hominibus largiri solet, atque tum postea etiam rationalem & intellectualem, quam virtute luminum supercælestium soli homini conferre consuevit. Atque hoc modo constatur homo ille interior, facultatem intellectualem, vegetativam & sensitivam simul complicans.*

C A P.

C A P. IX.

De Theologorum opinione circa animæ creationem.

IN capite præcedente, quid de creatione animæ humanæ & ejus in corpus luto-
 tosum descensu statuunt Philosophi quique diviniore, dilucidè explicavi-
 mus. Hic verò de ipsorum Theologorum sententiis inter se discrepantibus
 paucis agemus. Major Theologorum chorus concludit, animam corpori infundi
 & infundendo creati, allegans ad hoc illud, *Genes. 2. Inspiravit in eum spiraculum vi-
 tæ, id est, animam in corpore creavit.* Verùm huic assertioni aperte contradi-
 cit *Origenes* cum nonnullis ex Græcis Theologis, *Platoniorum* hac parte opi-
 nionem sequentibus, qui omnes in hanc eunt sententiam, animas omnes pariter
 cum Angelis in principio fuisse creatas. Id quod etiam alii quidam volunt, uti in
Clangore buccinæ inventur, quippe ubi in hæc verba expressè scribitur: *Animas,*
quæ hodie & post quotidie infundantur de novo in uterum matris, non creantur à novo,
sed sunt creatæ ex solo igne in principio primordiali universorum, ac ferventur in mente &
*potentia Creatoris usque ad præfinitum tempus, quando infundi debent corpori, & à cor-
 pore non recedunt, nisi spiritus prius recesserit & evanuerit, quo recesso evanescit & ani-
 ma.* Atque cum his quoque convenire velle videtur *Augustinus*, ut in *lib. 7. super*
Genesim habetur, nisi invenerit sacras Scripturas contradicentes; Unde dubita-
 tive de anima Adæ sic loquitur: *Si non inventatur Scriptura, quæ contradicat, videt-
 ur dicendum, quod anima Adæ fuerit à principio cum Angelis creata, & postmodum vo-
 luntariè ad corpus accessisse, ad ipsum admissurandum.* Sed hoc *Augustini* dubium,
 meo quidem iudicio, facilem tolletur, si consideravimus, Spiritum Dei æter-
 num super aquas penans igneis vectum, omnes virtutes cujuslibet Macrocosmi
 partibus assidue infundere, juxta illam nunquam satis repetitam *Palmistæ* Re-
 gii sententiam: *Verbo Domini firmati sunt cæli, & Spiritu ab ore ejus omnis virtus ter-
 rum.* Hæc enim cum ita se habeant, quidni etiam eodem modo spiritus ille,
 quem semel spiravit *Opifex* in faciem Microcosmi, sufficiat ad omnem homi-
 num propagationem, cum in mente & potentia Creatoris reservari videatur
 usque ad tempus præfinitum, quo infundi corpori debet? ita nimirum, ut, salvo
 illo *Genes. loco*, anima illa intellectualis, quæ, quatenus ipsius Dei imago est, in-
 finita dici possit ad hominum informationem, infinite sese extendat, non aliter,
 quam spiritus ille, quem in principio creationis DEUS Macrocosmo dedit, cu-
 jus præsentia ipse Macrocosmus infinitis quotidie dotibus, sine repetita spiritus
 illius creatione ornat. Nonne etiam secundum sanctum *Johannem* 1. dicitur:
in Verbo Domini esse hominis vitam, illamque vitam esse lucem, &c. Et Trismegist. lucem
& vitam ipsum Deum vocando, ex his hominem creari dicit, quibus probat, ipsum
*Deum esse hominis vitam, per quam supercælestia gustat, mentemque homi-
 nis, quasi divinam ipsius Dei essentiam increatam seu veram Dei imaginem, apud*
*ipsum Deum semper reservari pro creaturis, quas ad imaginem suam for-
 mare instituit.* Porro etiam animam ex novo, hoc est, de nihilo, seu non præexi-
 stente materia creati, verisimile non videtur; cum compositionis ejus materia
 sit spiritus, forma verò lux, ut ipsi testantur Theologi. At verò spiritum genera-
 lem atque similiter etiam lucem illam universalem, ex quibus omnis rerum for-
 mæ & materia derivatur, in principio tantummodo virtute divina ex materia
 non præexistente creata esse testantur Scripturæ sacre. Quibus insuper acce-
 dit, quod Pater omnium *Opifex*, ante mundi existentiam dixit: & protinus Ver-
 bo ejus confirmati sunt cæli & Spiritus ab ore ejus progrediens cælorum virtu-

tes

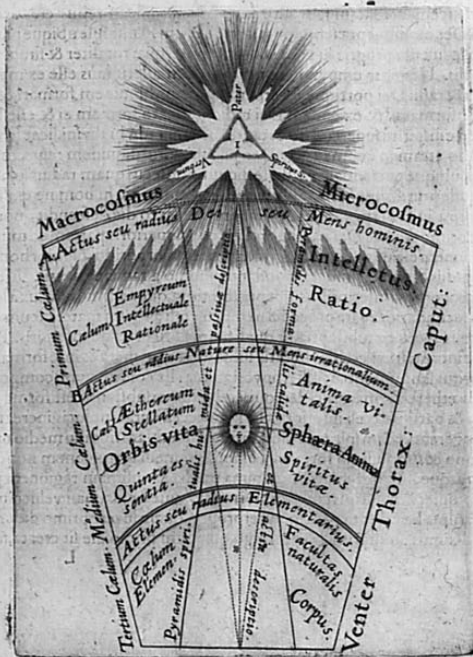
tes produxit. Quis autem non videt, lucem esse præcipuam cælorum, creatu-
 rarumque virtutem & vitam, immediateque à Spiritu divino super aquas
 movente procedere: Siquidem lux illa generalis prima omnium creatura &
 fulgor seu imago Spiritus illius sanctissimi, est donum illud universale, à quo om-
 nia alia specialia procedunt; inter quæ etiam est cujuslibet rei anima, quam
Heraclitus scintillam essentia & quasi unicum tantum fontis lucidissimi vocavit. Et
 proinde, quid opus erit ulla novæ lucis creatione, aut spiritu novo, cum lux &
 spiritus cujusque cæli, imò & ipsius Dei spiraculum, à quo omnis vita & lux ho-
 minum procedit, spiritualiter & invisibiliter ubique sit præsens ad præstendam
 rebus omnibus continuam successiorem, secundum ordinationem ac natu-
 ram à Deo in creatione prima illis insitam? Consequenter itaque, cum DEUS
 inter omnes creaturas suas in hominem solummodo quasi bis spiraverit, portio-
 nem videlicet spiritus universalis & particularem illum spiritum vitæ, atque
 propterea etiam homini soli conveniat donum hoc divinum, adeoque inter om-
 nia alia, ejus solum corpus in creatione sua ordinatum sit à Deo atque dispo-
 situm ad spiritum vitæ seu imaginem illam divinam suscipiendam, tralaticium
 est inde, spiritum hunc, ultimo creationis die emissum, sine nova creatione so-
 lum efficere ad humanarum formarum successiorem continuandam, non mi-
 nus quam spiritus ille primus sine ulla creatione nova sufficiens est ad assiduam
 rerum aliarum propagationem. Concludimus igitur, quod cælum empy-
 reum, licet ex nulla præexistente materia, atamen ex forma præexistente &
 prius creata sit factum; quæ quidem forma, respectu cæli medi & infimi, tota-
 liter est formalis: respectu verò sui ipsius ex materia spirituali & majori formæ
 portione, atque ita ex luce increata, & materia non præexistente constatur,
 quam lucem increatam jam ante explicavimus, esse in rebus creatis quasi ra-
 dium Dei, omnibus præsentem; ita ut inde etiam DEUS ipse ubique præsens di-
 catur, & lux ista propriè lux appelletur, utpote, quæ totaliter & simpliciter est
 formalis. Ut igitur empyrei cæli creationem asserimus esse ex materia in-
 creata & radii Dei portione, sic etiam statuimus, hominem formari & ex ma-
 teria informata, & ex eodem Dei radio increato formari ei & esse hominis
 dante, ac in spiritu supercælesti natante. Nam radii hi divini, licet in corpore
 humano, atamen etiam in ipso Deo esse dicuntur; siquidem respectu illorum
 DEUS ubique præsentia litera esse dicitur, non secus quam radius solaris in so-
 le esse asseritur, & hoc modo Sol ubique. Sed radius hic in homine existens im-
 mediatè à Deo in massam hanc tenebrosam sexto die descendit; non aliter,
 quam primo die lux Dei in tenebrosam cæli superioris partem ad mundi illu-
 minationem est ingressa. Est ergo cæli ætherei corporibus dignior homo, quia
 hæc à radiis creatis secundariò constantur; homo à radiis increatis. Atque ite-
 rum hæc corpora inferioribus sunt præstantiora, quoniam horum lux à substantia
 illa secundariò creata procedit, nempe à cæli ætherei materia, cum cujuslibet
 cæli superioris substantia, sit quasi anima sibi proximi inferioris. Proinde
 formæ increatæ seu cæli Trinitatis substantia, quæ mera & in se forma est, exi-
 sit spiritus seu substantiæ cæli empyrei anima: Et cæli empyrei compositio est
 spiritus ætherei formæ, ac illa denique cæli ætherei substantia est forma creatu-
 rarum & partium cæli inferioris. Et sanè necesse erat, ut lucis increatæ radii
 conjungerentur cum spiritus empyrei substantia. Nam sine illo medio omnium
 purissimo & subtilissimo forma illa eximia ad mediã regionem non descen-
 deret, atque similiter etiam hæc anima media ad infimam regionem portari
 non potuisset sine spiritus cæli ætherei medio, qui est ejus quasi vehiculum. Est
 igitur anima hæc creata cæli empyrei propria, quam lucem primo die creatam
 supra diximus, animarum fons & origo, quæ cum primo die fit creata, subinde

L

quo-

quotidie de novo creationes fieri non autumavit *Origenes*, sed omnes animarum substantias, quas radios supra diximus, ab hoc fonte promanare, diversis tamen modis, scilicet aut primario, ut illam hominis immediate ab ipso Deo procedentem, aut secundario, ut ab illa radiorum multitudine, quibus informata est æthereæ regio tempore creationis; quibus ante Solis productionem vegetabilia, & post Solis ortum, sensibilia, irrationalia tamen, producuntur. Manifestum est igitur ex jam dictis, animam humanam constare ex radio merè formali, quam mentem appellamus & receptaculo ejus, quod est rationalis ille cæli empyrei spiritus, atque ex hujus spiritus vehiculo, quod est forma seu anima æthereæ, quæ tandem in suum veluti currum, spiritus nempe includitur, atque tum, factò eo, tota illa compositio, qua tum Deo, tum ipsi mundo similis redditur homo interior, in hominem exteriorum substantiæ non creatur de novo, sic etiam & anima, quæ est illarum partium compositio quotidie infundendo non creetur. Sed quo rariore aut quali furore divino ducor? Veniam à vobis, ó sacratissime Theologorum chore, deprecor, si forsan ultra limites meos progressus sum, dum me lubentissime vestris subjiciam autoritatibus. Bonam autem esse intentionem putavi, Theologos sacros cum Philosophis hisce, mira divinitate profundis, pacis vinculo conciliare & differentes eorum inter se opinioniones in concordiam revocare.

Exactissima partium Microcosmi spiritualium ad illas Macrocosmi relatio.

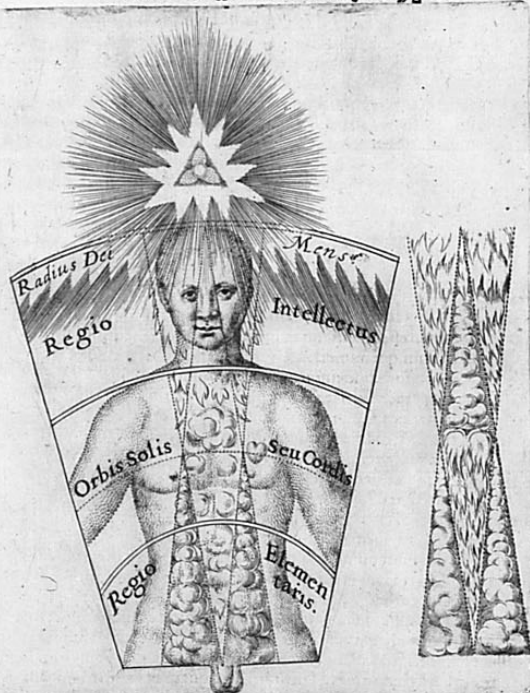

A. B.

Mens ab essentia Dei nequaquam divisa est, sed illi potius eo modo connexa, quo Solis corpori lumen. Hæc mens Deus est in hominibus atque idcirco nonnulli ex hominum numero Dii sunt, eorumque humanitas est divinitati quam proxima, etenim omnes tales dii sunt mortales, ut ipse Deus est immortalis. In animalibus autem irrationalibus mens illa Natura est: nam ubicunque anima, ibi quoque mens; quemadmodum ubicunque vita, ibi & anima etiam in viventibus, &c. Mercurius Trismegistus Pimand. 12.

Urvæ precedentis harmoniæ Microcosmi cum Macrocosmo relationis delineatio.

Homo internus seu spiritus hominis invisibilis effigies.

Homo internus ex cujusque cæli portione constatur: sed minor est Microcosmus quam Macrocosmus, quatenus ille ex cujuslibet cæli hujus portioncula constituitur. Hinc ergo est, quod Microcosmum internum sub spiritus tenuissimi effigie diversimodè magis aut minus illuminati depinxerimus.

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER IV.

De Hominis interni numeris & Harmonia.

C. A. P. I.

*De numerorum & harmonia Microcosmi ratione & de relatione,
quam habent numeri & consonantie mundi majoris
& minoris ad invicem.*

Um mundus totus gubernetur, ut nonnulli sapientes volunt, imperato & ordinatione trium superiorum superexcellentiū, qui essentia unum atque idem sunt, & executione septem aliorum, qui numeri inferiores dicuntur, aut mensuræ fabricæ, sequitur exinde, non universon modo mundum, sed & ejus creaturas ex numero ternario, tanquam principio à quo atque per numerum septenarium, tanquam medium per quod, originem suam accepisse: Unitas enim cum septenario in eodem proportionis gradu habetur, quo universon ad Diapason. Observandum est igitur, quod ordinatio rerum sit in numero ternario, & quod actio numeri ternarii in materia fiat virtute numeris septenarii, qui participat de numero ternario, qui est merè formalis, & de quaternario, qui est merè materialis, ut in numeris divinis supra recensuimus. Ex his igitur fit, quod unitatis formalis iconem seu ideam mundus unicus representat, & secundum binarium numerum materiæ multitudo ac diversitas demonstratur in mundo; per divisionem porrò numerorum parium & imparium producantur masculi & feminae per universon machinam, imò verò ipsa mundi animæ pars mascula est in sua natura, quatenus unitatis seu mentis divinæ radius; At verò ejus vehiculum, spiritus nempe universonalis, qui est humida natura, femina quasi est; mascula quæ animæ pars seu lux pura agit in suam feminæ partem seu naturam humidam non aliter, quam homo in feminam. Atque huic rei videtur *Mercurius Trismegistus* ad stipulam dicendo; *Verbum ex luminis voce prædians, humidaque naturæ est ansam fornibus, &c.* Appetit enim vehementer materia formam, ut mulier virum. Hinc igitur est, quod *Platonici* dixerunt, animæ partes esse unitatem & multitudine, collectam mirabili harmonia, nimirum per unita.

unitatem intelligebant lucem ex unitatis fonte scaturientem; per multitudinem verò, materiam seu spiritum ex tenebroso dualitatis chao, seu hylæ immunditie exilientem. Ex facris etiam Scripturis elicimus, omnia fuisse numero, pondere & mensura fabricata. Atque hoc idem, verbis fere idem agnosceret videntur *Platonici*, omnia numero, figura & corpore solido constita asseverantes. Per numeros formas rerum speciales intelligunt, quatenus scilicet forma unica vel ab unitatis fonte orta in multitudinem dispergitur & peringentem materiæ vastitatem dispensatur & expanditur, sic etiam *Aristoteles formas comparat numeris*. Per mensuram proprietates cuilibet rerum distributas denotant: Atque hinc inquit *Evangelista*: Ille, id est, *Christus* dedit cuique secundum propriam suam mensuram; hoc est, secundum illud, quod mensuratur, cuique attribuit Archetypus, qui mensurat res omnes iustissimis lancibus. Per corpora denique solida significat voluerunt rerum pondera & elementorum gravitatem, quæ semper deorsum magis magis trahitur, similiter per numerum Arithmetica intelligitur, per divisiones & mensuras mediocritas Geometrica; per pondera, medietas Musica, quæ in proportione librat; aut in similitudine comprehendit levitatem aut tarditatem, aut acutellam aut gravitatem vocis & inclinationem rerum. Per ternarium igitur numerum descendit *Deus* in materiam mundanam, ad mundi & hominis fabricam, ubi induit numeri septenarii virtutem, quatenus participat de natura materiæ, ut res mundanas compositas virtute sua sacrosancta ad suam imaginem completeret; secundum *Mercurii Trismegisti* opinionem. Quare colligimus hunc numerum ternarium esse illum, per quem omnia sunt; & numerum ternarium in quaternario esse figuram, ex qua omnia fiunt; quæ se habent ad invicem, ut quadratum ad radicem, vel ut superficies ad lineam secundum *Platonis* opinionem, vel potius sacrarum Scripturarum doctrinam sequendo, ubi dicitur, omnia numero, pondere & mensura facta esse, per numerum intelligimus radicem ternariam, per quam, tanquam simplicissimum & perfectissimum numerum merè formalem descendit *Deus* ad mundi hominisque fabricam; per pondus materiam, materiæ quæ naturam in levem & gravem dividit. Hinc inquit *Mercurius Trismegistus*: *Flourit autem splendor sanctus quæ sub arena & humida natura elementa deduxit; cum, in distincta suis sors, levia postmodum in excelsum regionem provolarunt, gravia sub arena humidæ residerunt, &c.* Per mensuram denique intelligitur trina dimensio, corpora seu elementa constituens. Ex his igitur manifestum est, non modo mundum, sed etiam ipsum hominem tam internum quam externum, numeris & harmonia constatum esse. Nam cœlum consensu motionumque concinnitate à numero ternario orta & derivata plenum est. Post hæc hominum vita rectè disposita morum & actionum concinnitatem inde suscipit: Imò verò superiorum munus usque ad brava plantas quæ descendit. Hæc enim ut *Jamblici* verbis utar, harmonia respectu naturaliter participant. Superi namque symphoniaca ratione mundana omnia continent atque perficiunt; & invicem accommodant, & ad mundum intellectus quidem corpus per mediam animam harmonica ratione concinnant, &c. Igni denique terram per vincula media. Præterea quamlibet animam harmonicis rationibus excolunt, & unumquodque corpus copulant ubique similibus mensuris. Habitus igitur in homine est Musicus; munus quidem est Musarum. *Proclus* autem hunc rerum nexum & concordantiam amorem vocat hinc sermonebus loquendo: Amor, inquit ille, medius inter amabile & amantem est magnus Damon, omnia ligans quem alii ipsam naturam appellaverunt; quam ligamentum elementorum virtutemque commiscendi voluerunt esse, quæ in qualibet re mixtionem efficit, formamque suæ speciei congruam imprimat. Et hæc est forma illa, secundum alios, quæ ratione suæ magnæ perfectionis se jungit cum qualibet ex quatuor naturis, quia sine illa non esset.

complexio in aliquo complexionato, quemadmodum rerum naturalium periti experientia comprobaverunt in ligamento & conjunctione ac commixtione quatuor elementorum, quæ sibi invicem qualitibus contrariis repugnant, utpote qui repugnantia dicta elementa non possent ita cedere, ut in unum cōpingerentur, nisi esset hoc honorabile medium, quod vadit confusè per omnia elementa & participat cum qualibet earum naturarum, & facit pacem inter inimicos. Quid ergo est amor hic. Natura hæc benevola, vinculum hoc crum in concordia pace, præter vim naturæ naturantis seu divini numinis ideam seipsam in hæc humidam naturam immergentem, quæ divinitatis imago, forma universalis, seu mundi anima à Platonis & omnibus aliis sapientibus vocatur, cujus præsentia viva & lucida ex dualitate discordiæ & imperfecta, hoc est, ex materia informi trinitas exacta in compositione sita cujus perfectione omnis numerus perfectus, omnis quæ harmonia exoritur, sive sit divina, sive mundana, sive humana. Nam forma absolutè sumpta, & sine omni materia considerata est unitas, quatenus est radius unicus, à identitate formæ super substantialis ideo mundum insiliens, ut circa mundi informationem versetur, & tamen à sui fontis unitate & essentia nullo modo separetur: Sic radium Solis eundem in ære, aqua & terra videmus, qui tamen nihilominus à Sole, qui est in corde cœli, non separatur. Mixtio igitur virtutis lucidæ Dei cum materia redigitur ipsa ab imperfectis gradu ad metam perfectionis; Nec tamen protinus huiusmodi perfectio est absoluta, sed respectiva, quatenus materia creata participat de bonitate & perfectione Creatoris: sic enim omnis creatura bona dicitur participativè. Inde jam venit, quod ubi nihil præter discordiam reperimus, ratio, ibi jam musica, symphonia & harmonia divina percipitur & exauditur. Sed hæc harmonia differt ab excellentia illius divinæ in eo, quod nulla omnino discordia aut antipathia in hac reperitur; tot verò imò plures in illa dissonantiam quam concordantiam: sic unisonus est concordia initium, dualitas discordia. Trinitas ergo est primus concordia gradus, quaternitas prima discordia appari- tio; & sic in cæteris. Cum igitur in mundi compositione forma pacifica cum materia litigiosa conjungatur, sequitur, quod mundi compositio sit concordia & discordia simul mixta. Huius igitur diligenti intuitu notatis, accingemur nos in primis ad investigationem numerorum homini in interno propriorum, ut deinceps faciliori methodo ad ejus harmoniam accedamus.

C A P. II.

De numeris anima.

Cum de numero hoc loco agimus, non loquimur de illo Arithmetico *Algebra dicto* quæ mercatura in suis negotiis, aut Geometria & Astrologia in suis calculationibus utitur; sed tales numeros intelligimus, qui Metaphysici, Physici seu naturales atque proportionales nuncupantur. Non enim per unitatem, istiusmodi vulgare unum, sed essentiam seu formam unicam intelligimus, nec per dualitatem duo in abstracto, sed aliquid materiale in concreto atque in rerum natura competentem denotamus. Numerus igitur metaphysicus est proprietatis essentialis super substantialis distinctio, promanans ab uno & eodem fonte seu scaturigine. Physicus verò & naturalis in proportionibus variis consistit, quibus superior mundi pars à media, atque itidem quoque media ab infima & tertia differt. Et illa quidem prima in ratione numeri denarii reperitur, ætherea pars in proportionem centenaria & elementaris in millenaria. Hinc ratione

Geom.

Geometria hæc mundi partes considerando, superiores numeri lineis, medii super- periciebus & inferiores corporibus ratione verò musica, numeri simplices seu digiti divini vocibus super excellentibus, cœli empyrei excellentibus, cœli ætherei seu medii acutis & cœli elementaris gravibus; ratione porro Arithmetica super substantialis unitatibus, empyrei radicibus ætherei quadratis & elementaris cubis correspondent. Non igitur intenditur hoc loco naturalis numerus, sed formalis ratio, quæ est in numero. Nam forma mundi ab unitatis essentia defluens in dualitatis seu quaternariam naturam, sua præsentia majori aut minori in hoc mundo numeros proportionales, & pondera ac mensuras producit: Unde fit, ut materia seu naturæ humidæ portio formali præsentia destituta, magis gravis, grossa, cruda atque opaca sit & magis deorsum tendens, cum è converso portio ejus, formali præsentia locuples & plena, existat subtilior, tenuior, levior, pulchrior, vivacior, nobilior, maturior & magis sursum elevata; & id quidem etiam multis proportionibus: sic quatuor elementorum substantiæ orbes, suis librationum trutinis justitiæ, altius vel submissius secundum formæ suæ merita suspenduntur. Sic stellæ & qualibet cœli ætherei sphaera, rutilis ignibus decorata admirabili naturæ artificio & ordine sustinentur atque suspenduntur, secundum formæ suæ nobilitatem. Atque in eorum centro Solis pulchritudo ideo collocatur, ut, tanquam oculus mundi, omnia contueatur, aut instar cordis totius vitam sui luminis orbiculariter coruscantis, ubique dispersa atque disperset. Cœlum etiam empyreum virtute huius formæ in suas hierarchias (quarum una est altera virtute sublimior & excellentior) distinguitur, atque sic in cæteris: Quæ iterum mundi materialis divisiones sub dividuntur gradibus aliis infinitis, & à nobis non definitis. Atque has mundi portiones, aut materie aut formæ portionibus differentes, numeros nostros physicos appellamus; ex quorum unione, variæque commixtione, res variæ, naturæ speciei, aspectu & qualitate distinctæ in orbe producuntur. Ex his igitur mundi & mundi partes constitutæ sunt; Ex his ejus anima diverso modo hæc vel illi in suo spiritu vel materia aquea seu humida agit, ex his anima unice in multitudinem materie expansa, in nomen multitudinis, secundum creaturarum species, imò & specierum individua ingreditur, ita ut mundi universalis quilibet radius, seu materiam seu corpus creaturæ iniens, ejus anima dicatur. Sed tamen homo divinum animal super omnes alias mundi creaturas hoc honore gaudet, quod spiraculum speciale super illud mundi vitæ munus à Deo accipit. Unde præter mundi donum, mente divina, divino Dei actu & radio fruatur, quo intellectualis & rationalis solus inter omnia cætera animalia dicitur. Hic igitur debito modo consideratis ad animæ humanæ numeros accedamus; quæ quidem retinet in se portionem cujuslibet regionis seu cœli mundi; unde homo mundi dicitur imago, ut mundus Dei. Ex supremo igitur cœlo habet suum intellectum & rationem, ex medio suam animum vitalem & spiritum æthereum, ejusdem animæ vehiculum, ex infimo suscipit formaliorum elementorum partem, organis cæteris præstantioribus animæ humanæ portionibus infervientem. Super has omnes portiones vehitur Mens, æternæ essentialis propago, radius Dei atque donum increatum, ab ore super substantialis efflata. Mens igitur facile se jungit cum seminibus suæ naturæ, videlicet cum intellectu agente, seu ignea cœli empyrei portione; similiter cum anima, quæ est ignea seu lucida cœli medii natura, & hæc tres lucis portiones cum formaliorum elementis ignis portiones, quod quidem etiam facilius fit, quoniam ab eodem fonte lucido ortæ sunt. Sic etiam est inter partes materiales unica facilisque mixtio. Nam spiritus rationalis seu intellectus patiens se unit cum spiritu æthereo, & ille cum ære nam ejusdem sunt naturæ, cum ab eadem abyssu & hyla sint derivati. Sed tamen lucis portiones

tiones dignitate exaltantur, una super aliam propter majorem aut minorem suam immunitatem à materia vinculis. Mens ergo purissima in se est, & ab omni iniquatione libera, quia increata. Intellectus agens magis materia humida zalligatur, quia primæ materiæ compositionis portio est formalis, sed quia hic non nisi unica spiritus materialis portio ad est tribus formæ lucidæ partibus, idè hæc compositio est simplicissima totius compositionis pars. Anima autem media est adhuc magis in spiritus centro circumseptæ; unde non ita libera est, atque lux illa compositionis cæli empyrei, adeoque etiam nobilitate est inferior, quippe quæ æqualem spiritus portionem, cui includitur, & qua circumspicitur, habet. Lux enim elementaris omnibus lucis portionibus depressior, & spiritus elementaris ac aërii multitudine magis impedita, cæterisque lucis partibus ignobilior esse dignoscitur, quoniam tribus materiæ humidæ portionibus includitur, & veluti captiva detinetur; Unde in sua natura est eo deterior, quo magis deorfum tendendo, multitudine materiæ coarctatur. Simili ratione ratione se habet spiritus rationalis ad vitalem, ut spiritus empyreus ad spiritum æthereum; atque itidem quoque spiritus vitæ ad spiritum facultatis naturalis, ut spiritus æthereus ad elementarem, quoniam multitudine formæ nobilitatur spiritus, paucitate verò vilescit. Hinc ergo oriuntur animæ numeri simpliciores & magis compositi, hinc ejus harmonia gravior & acutior; hinc pondus & mensuræ; hinc ejus radix quadratum & cubus, atque omnes aliæ proportionales cum mundi proportionibus exactè convenientes. Nam ut ad mundi compositionem novenarius numerus concurrebat, sic itidem hic quoque in animæ humanæ compositione idem istud accidit. Nam inquit *Mercurius Trimegistus: Verbum est in mente, & nos dicimus, Filium esse in Patre*; unde dualitas formalis reflexa in Unitatem facit Trinitatem, quæ ducta in se producit numerum novenarium; ex quo fiunt radices cæli intellectualis, qui iterum ductus in radicem suam formalem producit 27. ita ut unitas animæ sit actus seu radius Dei seu mens, in qua verbum est. Deinde denarius numerus est radix compositionis intellectus agentis cum patiente, quæ radix dicitur animæ humanæ; cuius quadratum est centenarius, qui est quadratus numerus radices intellectualis, videlicet anima cum spiritu æthereo; cuius cubus est millenarius. Elementum scilicet ignis cum suo spiritu seu sphaera humiditatis, quibus est corpus seu basis hominis æterni. Est iterum & alia radix in rerum natura consideranda; videlicet unitas formæ ad dualitatem materiæ, quæ junctæ faciunt numerum ternarium, qui multiplicatione in se hoc idem præstat, ut in sequenti demonstratione declaratur. Hicigitur sunt gradus, quibus anima descendit à cono usque ad pyramidis materialis basin, ab unitate & simplicitate materiæ ad multitudinem, atque ita magis magisque materiæ abyssu regitur atque absconditur. Imò verò & per hos gradus revertendo & materiæ habitum magis magisque deponendo ac tenebrarum crassitudinis velamenta exuendo, resolutione gradatim facta, sursum vice versa, à multitudine versus unitatem iterum assurgit. Concludimus igitur ex his, quod unitas, in simplicitate essentiae increatae reperta, sumatur pro Patre, à quo Filius & ab utroque Spiritus sanctus promanant, à quibus 9. digitus veri simplices: In simplicitate essentiae creatæ, hoc est, in suprema materiæ regione, ubi unitas cyphræ præponitur, ibi dicitur Mens, à qua intellectus tanquam filius procedit. Nam Filius in Trinitate est sapientia Patris, & ab utroque ratio procedit, tanquam spiritus à mente & intellectu derivatur. In portione etiam mediæ compositionis, ubi unitas cum duabus cypris conjungitur. Primum mobile unitati comparatur, Sol dualitati & Spiritus æthereus Trinitati seu tertie personæ. Nam primum mobile est quasi Dei Patris voluntas, & origo & quasi fons & unitas atque terminus, à quo cæli creaturæ inferio-

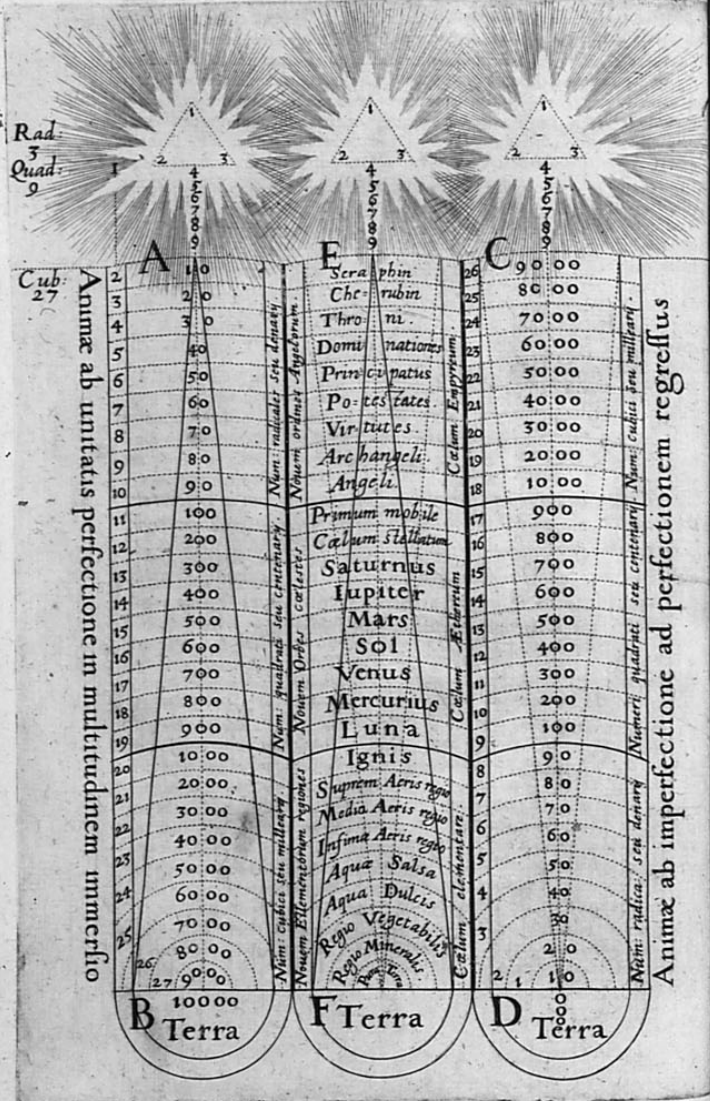
res motum suum hauriunt. Solem etiam appellavit *Plato filium Dei visibilem: Æthera quoque Spiritum vitæ* appellaverunt Philosophi veteres, eò quod vitæ sit vehiculum, quo inferiora vivunt. Moveatur ergo lux solaris à primo mobili, hauritque spiritus essentiam, à motu & lumine primi mobilis & Solis precedentem. In regione inferiori, ubi unitas cum tribus cypris collocatur, Pater igitur comparatur; Filius aëri, quatenus suavis moderatur atque benignus mediator est; & Spiritus sanctus aquæ propter rationes superius allatas. Terra autem jacet quasi totius fundamentum, in cuius centro unitas etiam reperitur cum tribus cypris. Unde patet, quod Deus semultiplicet toties, quoties personæ recensentur in Trinitate sacrosancta, ut integra mundi materia vertatur in essentiam ejus divinam: Nec certè relicta erat terra, seu totius fundamentum vacuum; sed in illam etiam ipsam ingressus est Salvator, quoniam, ut dictum est, *terra germinabit Salvatorem*, &c. Est ergo omne, quod est, ipse Deus. Extra mundum ad est sibi in essentia super substantiali & vocatur *Adonai*. In superiori mundi regione ad est mundo spirituali, & vocatur *Mens*. In media mundi creati regione dicitur *vita*. In infima nuncupatur *corpus*. Et totum in toto ac omne creatum nihil præter Deum sunt; quatenus omnia bona dicta sunt, & verò nihil, præter solum Deum bonum dici debet, à quo solus est bonitas. Nam ejus bonitate omnia existunt, & sine illa nihil in actum produci potuit; quoniam sola Dei bonitas, lux & benevolentia est rerum omnium actus, in quo, à quo & per quem omnia, quæ sunt, existunt, & sine quo nihil. Quicquid ergo actus est, Deus est, quia solus Deus est actus: Et proinde actus ac vita creaturarum est Deus, quoniam in Verbo erat vita, &c.

Demonstratio luculentissima numerorum formalium, tam in personarum Trinitatis ante mundi creationem ab unitate super substantiali proflexu, quam in cœli & creaturarum ejusdem tempore creationis promanatione, ubi declaratur, quæ ratione primum digiti formales ab unitate super substantiali, deinde articuli, & tum postea numeri centenarii, atque denique millenarii ad diversam mundi consistentiam producantur.

M

Vidi

Vidi Jehoram in altissimo throno super palatium mundanum elevato sedentem: illudq; palatium erat gloria Conditoris plenissimum. Esaiæ 6.

A. B. Pyramis materialis in profundum anima ab unitate seu fonte formali egrediens; proportionibus radicali quadrata aut cubica submergitur.
 C. D. Pyramis formalis, cujus actione circa dissolutionem (vincula materialia corrumpendo) versata anima Pyramidis materialis à multitudine & profunditate, ad unitatem gradatim & proportionaliter reducitur.
 E. F. Mundi proportio ex duabus predictis Pyramidibus simul unitis constat.

C A P. III.

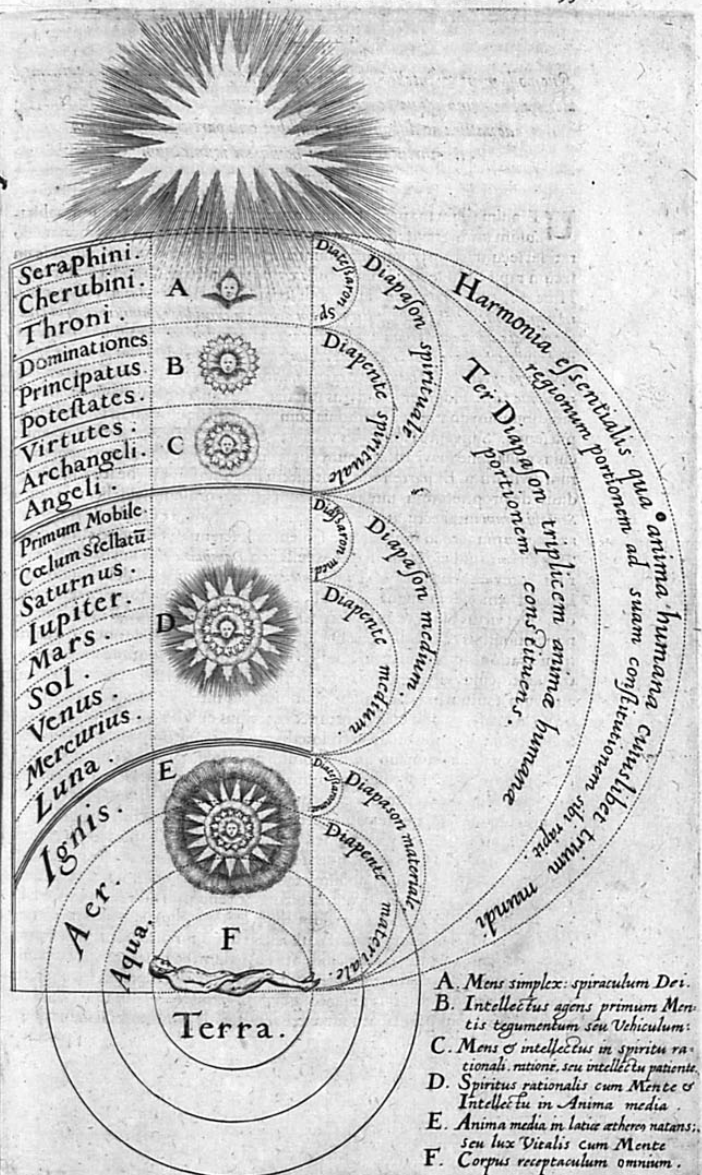

Qua harmonia mundanae virtute Mens ad corpus suum opacum alliciatur.

Res est valde difficilis & rationi humanae vix pervia, quomodo Mens divina & immortalis à summo suo tabernaculo & sacrosancta sede in infimam, tenebrosam, immundam & mortalem hominis mansionem, suae naturae tam oppositam, introducat. Hoc tamen voluntate divina fieri videmus, motusque ille animae ad inferiora proculdubio inducitur blanditiis & adulationibus spiritus mundani, ut pote qui erga tenebrarum massam, tanquam suum progenitorum, amorem haud exiguum habet; id tamen, quod non nisi motu & voluntate Creatoris perficitur, quò nimirum in terris etiam & caelo infimo nobilis quaedam creatura ad Creatoris imaginem inveniatur, quae ratione imbuta Creatorum suum cognoscat, ejus opera contempletur, & admiretur, ac Deum suum Creatorem extollat, laudet & cultu divino honoret: Atque hoc quidem comprobatur ex eo, quod impossibile esset menti isti in locum hunc, suae naturae ita contrarium, descendere, sine egregia illa atque admirabili Creatoris symphonia, à qua omnis concordia & harmonia mundana oritur. Descendit ergo imprimis mens cum intellectu in sphaeram animae mediae, alii spiritus rationalis vecta. At verò cum i. seu conus pyramidis materialis se habeat ad 2. (ubi scilicet intersectio pyramidum fit in sphaerae aequalitatis loco) in proportione dupla, sequitur exinde, quod mens ad illam stationem deorsum à sua sede connaturali feratur virtute harmoniae Diapason. Per Diatessaron igitur transfertur deorsum, profiliendo usque ad basin coeli empyrei seu firmamenti, à quo iterum per Diapente ad orbem Solis seu sphaeram animae mundi, deorsum semper penetrando vehitur. Diatessaron ergo cum Diapente junctum producit Diapason: Atque haec est ejus harmonia mundana ex Diapason spirituali constata. Haec est mentis in ipsius itinere mundano statio media, in qua anima mundi cum spiritu suo mentem & intellectum agentem cum rationali ejus vehiculo recipit. Ab hac iterum statione deorsum adhuc subterlabitur mens in duplici suo diversorio per consonantiam Diapente materialem seu corpoream; cujus harmonia deorsum ad convexam elementis superficiem pervenit; ubi regio elementaris in aëreos suos amplexus eam cum duplici ejus vehiculo illiusque gubernatoribus non sine adoratione divinorumque respectu excipit. Atque ita mens cum tribus suis fatrapis, luce videlicet intellectuali, vitali & sensitiva seu elementari in triplici suo curriculo deorsum tendit, ad terram pervenit, & in suum carcerem tenebrosam virtute Diatessaron elementaris seu corporalis includitur. Hoc itaque modo virtute consonantiae Diapason materialis mens cum suis subditis descendit atque induit corporeum suum velamentum. Nam ex Diatessaron & Diapente materialibus Diapason exultat; quod etiam inde probatur, quia i. conus pyramidis formalis, in centro basis pyramidis materialis reperti ad 2. intersectionis comparata, in dupla habetur proportione. Quod autem

consonantia Diatessaron in utroque extremo comperitur, ex eo declaratur, quod proportio talis ibi inter materiam & formam invenitur, 2. scilicet ad 4, videlicet quaterternaria, ex qua conflatur consonantia Diatessaron. Similiter consonantia Diapente reperitur, tum sursum tum deorsum numerando à sphaera æqualitatis, quoniam in iis locis invenitur proportio sesquialtera, videlicet inter proportionem materiæ & formæ, nempe 2. ad 3. Sed quoniam hujus harmoniæ mysterium luculentius in hystoria nostræ macrocosmicæ harmonia explicatum est, vos illuc remissos velim, dum hoc in loco de harmonia animæ ex numero septenario derivata, verba nonnulla (licet pressè) faciemus; quoniam hic numerus magis propriè ad animæ humanæ compositionem (propter immensam suam proprietatem arcanamque ejus dispositionem) pertinere videtur. Animam ex luce & subtilissimo spiritu, hoc est, ex agente & patiente conflata Trinitatis præ se ferat, quatenus verbum dicitur esse in mente & mens in intellectu agente, idcirco numerum formalem seu proprietatem divinitatis, hoc est, ternarium divinum sibi vendicat, qui additus numero passivæ, quaternario scilicet, producit numerum septenarium, ex quo componitur anima humana; per cuius harmoniam triplicem deorsum incorporèum suum diversorium vehitur. Sed quoniam tam de admirabili hujus numeri effectu & mysterio, in compositione animæ & ejusdè harmoniæ, quæ ab alto in corpus introduitur, versante, quam de arcana ejusdè dispositione in liberatione animæ corpore, ligamentorumque elementariorum resolutione, in tractatu nostro de Morte, uberius loquemur, hujus numeri efficaciam ad animæ humanæ existentiam hoc loco omittimus, atque ocularem solummodo demonstrationem harmoniæ animæ ad illam mundanam relatæ modo sequenti depingemus.

C. A. P.

Quomodo mens & intellectus a superioribus per universum mundum ad inferiora, ad centrum usque penetrans, mysteria cuiuslibet caeli animadveritat, & denatura ac dispositione cuiuslibet caeli participet & ipsorum

virtutes secum in hominem mundanum introducat.

Uⁿ anima humana per harmoniam mundanam in obscuro suum habitaculum immigravit, sic etiam hominem mundanum incolens, non modo retinet secum actum symphoniz mundanæ, sed etiam concordiz divinæ ideam secum rapit; Unde fit ut sonus Musicz vulgaris mirum in modum afficiatur. Hinc est, quod *Jamblicus* huiusmodi sermones iactavit: *Anima*, inquit ille, in mundo intelligibilis audit harmoniam divinam, cuius hic reminiscitur quando audit melodia divinæ symphoniz, remansens, vero ad eam vehementer afficitur, si est in numero animarum, que ipsam harmoniam ideam præcipue contemplata sunt in partibus. Eiusmodi vero affectu facta familiaris Deo jam afficitur singulari quadam presentia Dei, unde mirabilia facit. Huius ergo affatus miraculique causa non est passio ex sonis illata, non anima natura ex harmonia composita, sed similitudo ad Deum. De præsentia. Suntigitur impræcipis vestigia Musicz & melodie divinæ in mente, cuius pulsatione suavi ad summum allicimur bonum, & contemplationem rerum divinarum. Ex parte animæ intellectualis pulsatur homo beatitudine præditus, de proprietatibus intelligentiarum novem ordinum, videlicet de igneo, *Seraphinorum* intellectu, atque charitatis eorum dono, de excellentissimo *Che- rubinorum* munere, in multitudine sapientiæ & scientiæ versante, de sinceritate *Thronorum* in iudicio & iustitia, de excellentia *Dominionum* in virtute, de moribus & reverentia *Principatum*, de *Potestatum* fortitudine ad debellandos malignos Demones in pugna spiritali, de *Virtutum* illuminatione & miraculis, quas Dei virtus illustrat, de secretis *Archangelorum* & *Angelorum* in officijs, annunciationibus & obedientia. De his, inquam, omnibus duobus participat homo ratione excellentiæ sui intellectus, huiusmodi cogitationes hominis tribuunt; cuius virtute anima procul dubio mente scilicet præcognoscit ad eius auxilium, tantum præstare posset, quantum ipse intelligentia, si cressa & tenet brolo suo carcere non coarctaretur, & erroribus ejusdem præstigiis non mimmē seduceretur. Virtutes etiam in cælo æthereo contentæ propter astringentem naturæ portiones cum suo spiritu homini non desunt. Nam à primo mobilibus, quod cælo intellectuali contingunt, virtutem talem possidet, ut volentiam suam ab eo derivatam cum intellectu conjunctam habeat, semper ad mensuram bonum tendens, qui quidem intellectus vias & semitas voluntatis non aliter delineat, quam lumen oculos non tamen voluntatem movet contra suum appetitum, sed manet ea suæ operationis domina; unde liberam arbitrii electionem hæc voluntas, que licet ad bonum, tanquam ad adequatum sibi obsequium tendat, aliquando tamen occidit errore, & trenchon sui vehemens præstigiis, videt animam impellente malum eligit, credens, illud esse bonum. Hinc ergo est, quod liberum arbitrium facultas esse de totius intellectus & voluntatis, qua bonum eligit, gratia assilente & malum, ea deserente. Ipsa quoque gratia, quam etiam charitatem sive amorem vocant Theologi, est in voluntate sicut primum movens, qua absente, universus consensus habitus in dispersionem. In his itaque participat animæ æthereæ pars de primo mobilis natura.

proprietates

proprietates etiam tres rapiebat à cælo stellato, cuiuslibet extribus Zodiaci triplicitati convenientes, quas etiam proprietates sibi ad perfectionem officii sui in corpore humano conjunxit. Nam facultatem suam attractivam ab *Arietem*, *Leone* & *Sagittario*, triplicitatem igneam constantibus, de promptis, retentivam à *Tauri*, *Virgine* & *Capricorno*, concoctivam à *Geminis*, *Libra* & *Aquario*, & expultricem à *Cancro*, *Scorpione* & *Pisicibus* sibi vindicavit. Deinde transfundendo spheram *Saturni* vim suam receptivam ab eo habuit, gravitatem etiam & constantiam in proposito suo, atque prudentiam cum profunditate. Ex orbe *Jovis* iustitiam, virtutum amorem, honestatem, mansuetudinem & facultatis naturalis gubernationem pro sua portione rapuit. Ex regione *Martis* vim impulsivam & irascibilem, audaciam, potentiam & fortitudinem habuit. Ex *Solari* ambitu facultatem suam vitalem hausit. Ex *Veneris* circuitu virtutem sumpsit concupiscibilem, hilaritatem & delectationem in Musica. Ex orbe *Mercurii* vim suam phantasticam & ingenii acumen, scientiarum amorem & memoriam perfectionem acquisivit. Et à *Luna* sphaera suam crescendi atque decrescendi potestatem attraxit. Denique inferior ejus portio, quam sensitivam & animale appellamus, complexiones, humores & reliquas proprietates, organis sensibilibus convenientes, secum ad elementaris compositionis perfectionem & complementum pro sua portione in diversiforum suum opacum introducit. Ex quibus evidentissimè apparet, quod anima sibi allecet in itinere suo, ab unitate peregrinando ad multitudinem, infinitas macrocosmi proprietates ab harmonia ejusdem divina profluentes. Atque hic diligenter observandum est, quod discordiæ non pulsant animam humanam à cælo empyreo, quoniam illud propter suam puritatem, divinitatem & simplicitem semper versatur circa bonum, sed soni litigiosi, quam sapissimè percipiuntur à cælo stellato provenire, verbi gratià: *Saturni* invidiosa feminaria nonnunquam disconvenienter atque discrepante in animam infundit, similiter odium, turpitudinem vitæ, melancholiam & huiusmodi alia; *Mars* etiam nonnunquam iracundiam, seditionem, litem, divisionem, adulterium, incestum, inconstantiam & huiusmodi alia immittit in inferiora propter incongruas suas cum nonnullis naturis inferioribus pulsationes. Unde hi *Planeta infortunati* dicuntur; cuius rei rationem in Musica nostra mundana recensuimus. Elementorum autem regiones, propter extantem in illis materiæ multitudinem reperta, sunt discordiis plenissima; quoniam eorum numerus binarius est discordiæ & litigii origo. Atque hinc fit, quod tot in hac regione sint altercationes, tot corruptiones rerum, earumque de una formaliam mutationes. Sed & ipsa elementa inter se litigant, & invicem bellum gerent perpetuum, nisi honorabile illud medium, cuius virtute res litigantes pacis & concordiz vinculis ligantur, atque connectuntur, intercederet. At vero mens ab omni passione, malevolaque materiæ dispositione libera est, semperque in suo statu constans & immobilis reperitur; nec enim ab astrorum influentiis, aut intelligentiarum impulsu flectitur, sed ab omni operatione & actione rerum, quæ sedei ejus conaturali subjiciuntur, immunis existit. Unde manifestum est, quod corporibus, quibus illa prædominatur, non possint alia necessitatem imponere. Nam sapiens & benedictus mentis divinæ radiis conspersus, atque imbutus ipsis astris dominabitur; Nec certè illam in parte animæ intellectiva potestatem habent stellarum & planetarum influentia, quatenus spiritus rationalis proximum est mentis vehiculum & supra syderum potestatem naturaliter exaltatus: Sed tales homines, qui intellectus munera, mentisque beneficia recusantes, bestiarum more sunt sola anima vitali contenti, & irrationalitatem rationalitati præponentes, nec ullo modo spiritalibus oculis res divinas intuentes, ad terrena duntaxat prono vultu respiciunt, animale

solummodo & sensivalem vitam amplectentes, hi, inquam, virtutem caelestem & divinam ignorant, nec ad eos arcana pertingere possunt. Hujusmodi juxta *Merc. Trismegisti*, sicut illi, quibus mens aut ab eis, aut vacare dicitur; atque in his anima vitalis, à caelo aethereo derivata, primum & principalem obtinet locum; Unde fit, ut hujusmodi hominibus dominantur astra, iisque imponant necessitatem, non minus quam ipsi beluis & planetis: quoniam anima vitalis cum suo spiritu est de natura stellarum atque caelestium, ac per consequens facillimè eorum impressiones suscipit; quippe quae ab eorum fonte dimanat, mediisque à Deo ordinatis inde subterlabitur, & in corpus humanum migrat.

TRA.

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER V.

De Microcosmo externo.

CAP. I.

De cujusque creatura corporis sive mineralis, sive vegetabilis, sive animalis origine; & quomodo animalium, vegetabilium & mineralium externa inter se differant; Similiter de Solis virtute ad animalium creationem, & de duplici rationabilitatis differentia.

Omnem internam ex triplici animæ constitutione seu actu vel radio primario, secundario & tertio conflatum esse, in libris præcedentibus satis aperte declaravimus. Hoc verò libello, palatii seu receptaculi ejus materiam, naturam & fabricam breviter & succinctè explicare nobis proposuimus, quod corpus humanum, homo externus, & teste *Johan. 4. 9. domus hominis interni* appellatur. Quod igitur ad ejus materiam attinet, ex multis facturarum Scripturarum locis, eam esse *terram & lutum*, colligimus, *Gen. 2. 7. & ibid. 3. 19. & ibid. 18. 27. & Feb. 4. 9. & ibid. 16. 18.* De cujus originis, naturæ, qualitatis & opacitatis ratione mentionem satis perspicuam in *Tractatu nostro primo, de Macrocosmo* habuimus; ubi demonstravimus, ipsam esse universalium spirituum tenebroforum fecem, triplicis Spiritus in creati revolutione ad fabricæ macrocosmicæ centrum reperculsam; ita tamen, ut spiritus nonnulli densi aquarum seu spirituum universalium in hoc capite, quasi mortuo adhuc delitescant cum scintillis nonnullis lucis triplicis vix perceptibilibus, è quolibet trium caelorum seu qualibet mundi regione materiz spiritus occulti glutinose & viscosæ in hærentibus ac tenebris submersis. Hinc mineralium origo à erassissimo & densissimo spiritu regionis inferioris seu sublunaris, & tali lucis scintilla; unde eorum pondus & gravitas, difficilisque dissolutio propter spissitudinem materiz, lucis scintillas includentis, provenire percipiatur. Inde etiam fit, ut metalla & cætera mineralia

N magis

magis deorsum tendant, & in venis terræ profundioribus reperiantur: Hinc etiam vegetabilium & plantarum ortus seu principium, quarum nec spiritus ita spissus & grossus est, nec scintilla seu radius ita debilis & captivus seu impeditus, ut illæ mineralium, quoniam planta habet hanc suam proprietatem a spiritu in tenebris seu avarum umbrarum inclusio, videlicet tenebrarum mediæ cœli & luce quoque tali in eo occultata. Unde fit, ut natura vegetabilium ita se habeat ad naturam mineralium, sicuti natura cœli mediæ se habet ad cœlum infimum, Id quod etiam demonstratur, tum per eorum situm in terra, tum per eorum naturam & dispositionem. Nam mineralia magis deorsum in terra reconduntur atque submeiguntur, & more occulto vivunt, propter exiguitatem scintillarum suarum, quoniam minor spissus est ignis portio. At e converso vegetabilia seu plantæ penetrant terræ superficiem, & in aeris ac aquæ regionem versus locum situm connaturaliorem quovis sublimantur & atolluntur, sensibilibusque vivere, & de statu ad statum movere percipiuntur. Unde spiritum & lucem liberiores, vivaciores & subtiliores habere observantur, quam corpora mineralia; atque ita elevantur supra naturam mineralium non aliter, quam æthereæ regio super illam, quæ communiter elementaris & sublimaris dicitur. Ex his ergo patet, quod spiritus grossioribus partibus cum infinis lucis duorum cœlorum infimorum scindulis in ea inclusis, sub opaca & tenebrosa terræ dispositione tertio die, immediate post creatum suum secum ad fabricæ & peripheriæ centrum repercussionem delectere ceperit. Non tamen tam validè fuerunt tharadii in spiritu terrestri inclusi, ut animalia potuerint producere, utpote ad quorum compositionem lucis portio efficacior, & qualitate subtilior requiritur, qua hæc atque illic super terræ superficiem ferantur sine ulla illigatione aut agglutinatione pedum aut radicum suarum ad orbem terre tenentur (sicut quædam nautæ in aquis super terram, alia in aere volent super aquas, alia hæc atque illic super terram superficem & aquæ faciem in aere discurrant). Est igitur proculdubio majus adhuc mysterium hic investigandum, unde à posteriori alius versus unitatis punctum est ascendendum. In *Tractatu de Microcosmo* Solis ortum & creationis ejus rationem immediate à terræ foundatione & circa centrum conglobatione seu aggregatione deducimus, quod scilicet radii infiniti, cœli priores & superiores, in viscosa spirituum spissioribus ejusdem cœli materia capiti atque inclusi, simul cum umbra ejusdem cœli ad centrum fuerint repercussæ, quorum spiritus eos includentes, quoniam à deformitate tenebrarum nullibi præterquam in loco de puncto immunditæ purgari & emundari potuerunt, idcirco spiritus solaris ad cœli centrum remanens, obcuritatem suam in loco exiit, & virtute consistens in eo lucis primariæ calicem in altum elevatum est, qualiter fufum, adhibito igne à trinitate, cœli omnia sunt summi. Spiritum enim hanc solarem cum sua luce longe aliter se habere, quam spiritum vulgarem vegetabilium, quia cœlo medio derivatur, supra hæc videmus. Nam spiritus solarius cum sua anima ad patriam suam ascendere, propter tenuitatem quidem se iam tendit à terra versus cœlum, sed quoniam elementum ignis contiguum est spiritui æthereo cum ejus anima sua luce, si vide, ut immediate illud tangat, cum parte æthereæ, & similiter quoque ulterius, quia ær contiguum est igni, propter elementum ignis, idcirco ignem sine suo consorcio discedere non permittit, atque hanc etiam prærogativam habet, atque elementum apud ærem, & inde quoque elementum terræ apud aquam: Unde propter terræ fixam, & ponderosam motum impeditur ætheri plantæ, pars in dedicato suo itinere perferam, & potius deorsum terræ quantatem, atque ita semper ad terram reverti cogitur. At verò spiritus solaris in suo ascensu de terra vitæ ex nobiliori progreditur, & loco exestiorum, in somnibusque illo terræ aut tenebrarum impedimento in

cor cœli sublimatus & exaltatus est. Nam communicationem taliter hic spiritus cum cœlo æthereo, qualiter spiritus vegetabilis cum terra; quippe ejus radices taliter figuntur in centro & corde cœli ætherei, qualiter illæ plantarum in terra. Hinc est quod aurea, vitalis & incorruptibilis hæc mundi planta non impediatur in suo ascensu ab elementis: quia ejus materia cum illis non est contigua, sed interposita est substantia regionis mediæ inter ignem & cœlum empyreum, seu intellectuale, unde nec ignis, nec ær, nec aqua, nec terra, hunc spiritum sursum ex terra evolantem, retinere potuit, sed solus æther, qui ei situ suo naturali contiguus est non aliter, quam ignis ætheri. Ex his igitur patet subtiliter intuentibus, quod Solis natura, cum sit de origine cœli empyrei seu rationalis, tum propter maximam actuum suorum vivacitatem, tum etiam propter mirificam suam in vita rerum animalium potestatem & virtutem, animalia illa ejuslibet generis, quæ die quinto & sexti diei principio creata fuerunt, vivifica sua potestate produxerit. Nam ante ejus in cœli corde apparitionem, nullum animal in infimæ regionis expanse sive super terram creatum fuit. At verò post quantum diem, in quo Sol apparebat in cœlo, à principio nempe quinti diei ad finem usque sexti, creaturæ animate gradatim fuerunt productæ. Ex quibus æquum erit considerare, quo animal ad suam compositionem & existentiam requirit majorem caloris & lucis quantitatem, quam mineralis aut planta, & quod varia animalium genera secundum majorem & minorem caloris ac lucis effectum procreantur. Nam in prima Solis de cœlo apparitione vapores nature humide, nebularum & spirituum materialium ex rebelli tenebrarum massa profusientes, erant adhuc crudæ & minus concoctæ, quæ deinceps magis magisque indies solaribus radiis & actibus subigebantur, atque ita obediētiore factæ, res perfectiores & maturiores subinde proferebant. Hinc in principio quinti diei, quoniam humores erant adhuc valde crudi & indigesti, operatione Solis vivifica, in lucem edita sunt animalia crudiora. Sic enim legitur, primo die pisces & aquatilia immediate post Solis revelationem fuisse creatas; Deinde obediētiorem jam factæ nebulofo tenebrarum spiritu animalia magis ærea & volatilia secundo loco vitam habuerunt, lucemque viderunt; postea transecto demum quinto creationis die, animalia magis calida atque ignea vivere atque spiritum haurire ceperunt, videlicet animalia quadrupedia & reptilia. Manifestè igitur liquet, quod Solis dominium, magis magisque subinde humidæ nature ac massæ terrestri insultans, fuerit in caussa (divina & immortalis natura sic volente) quod varia & diversa animalium genera in mundo inferiori fuerunt inventa; quorum alia fuerunt frigidiora, alia calidiora, alia terrestria, alia aquatilia, alia ærea atque alia magis ignita: Quorum sane omnium corpora à terræ portione, radiis solaribus & formulis magis obediēti, & actibus eorum magis correspondente, selecta fuerunt; Nam terra hæc est omnium elementorum mater, quia ab illa procedunt ista, & in illam revertuntur: Imò verò terra est mater & nutrix omnium rerum, quas concepit in utero suo ab igne, hoc est à cœlo, vel actu cœlesti: quia cœlum, cujus imperator Sol est, compositorum omnium est pater; terra verò eorum mater. Hæc in visceribus suis illa, tanquam mater fetum suum, gestat. In fundum namque terræ omnes influentiæ cœlestes & præcipue solares influunt, quæ tanquam rerum spermata, ibi veluti in matrice communi, includuntur; Unde propter varietates proportionum istarum descendentium, diversæ diversarum rerum in terra sunt generationes, variazque oriuntur inpressiones, quæ omnes in substantia terra lutose sunt. Imò verò ipsa terra est radiorum solarium in spiritu æthereo vectorum, palatium, cui illi instar captivorum, includuntur & spiritus vitales nuncupantur; utpote quorum beneficio etiam domus istæ & tabernacula ipsorum vivere, sentire & rationis

tionis scintilla frui dicuntur. Et quod bona pace atque licentia tum veterum tum recentiorum philosophorum sit dictum (quorum sententia est, animalia omnia præter solum hominem irrationalia esse) rationis quoque scintillas nonnullas habent cætera animalia præter hominem; quas à solari natura accipiunt, cum ejus radii participende natura, cœli empyrei & spiritus ejusdem rationali. Unde animalium natura super illam planetarum dispositionem dignitate exaltatur, & flamma calorifici sui quodammodo ad cœli empyrei seu rationalis margines propter solarem naturam, cujus portionem in se retinet, penetrare animadvertitur. Nec inde ignaros replicare valimus, nec naturam bestiarum cum natura hominum confundere; quoniam superius ostendi, hominis naturam cæterorum animalium naturæ infinitè respectu anteposendam esse, & præter illam cum brutis quadabenus communem rationis scintillam, inferius quoque rationem completam & discursivam simul intellectum & ipsari mentem seu radium immediate à Deo procedentem in se habere, tali modo, quæ cætera animalia hanc suam habent ab ipso Sole. Homo denique animal admirabile & quasi divinum in creatione miraculum terram quoque percussit à Natura naturante selectam ad existentiam suam externam requirebat, quam ea propriis manibus præparavit & ad effigiem suæ imaginem fabricavit condidit.

Corpus humanum quid? Quod sit terra pura & selecta, cum supreme regionis mundane tenebris, primo creationis die, deorsum repercutissis, præcipitata: & quomodo differat ab aliorum mixerum & mineralium...

Homo igitur extrinsecus nihil aliud erat, nisi communicatum animæ puræ scintillam, quam massa corporea ex luto seu limo terre confusa, colore, ut nonnulli volunt, rubescendo; qualem fingunt Philosophi in centro terre puram & sinceram inventis significando per ipsum, quod hanc terræ particulam omnium perfectissimam Deus præparandum spiritus sui vitæ habitaculum elegerit, tanquam spiritibus tenebrarum purioribus & maturioribus magis repletam, atque ita ad nobilissimum & Deiformem illum spiritum humanum suscipiendum maxime aptam & idoneam, ut pote quam *Paulus cum Christo Philætes* templum Dei præparavit. Nam perhibente veterum nonnullorum auctoritate, in terræ fundatione, die creationis tertio completa, fuit hæc terræ portio per divinam providentiam ad hoc opus præparata & designata, sempernamque lucis & spiritus ætheris potentia in se habuit ac possedit purissima & purissima ad Deiforme illud fulgoris increati spiraculum, acis scilicet seu radii primarii suscipiendum. Hanc, inquam, terræ portionem Creator ad hominis externi effigiem & essentiam formabat, ut ejus internum instar habitaculi reciperet, quare in hujus terras spiritum suum divinum inflavit. Atque hæc proculdubio differabat ab illa terrarum specie ad cæterarum creaturarum magis ignobilium structuram adhibita, non minus, quam terra auri compositio ab illa cæterorum mineralium inmundorum, quoniam, teste *Platone*, formarum acis requirit materiam impressiones aptas & suis operationibus dignas, hoc est, anima tale desiderat habitaculum, in quo ætas & habiter quale ipsa est. Ex quibus

quibus sequitur, quod eum mons stradius & actus Creatoris divinisissimus, immediate ab ejus ore promanans, necesse sit, ut palatium quoque, præstantissimum & sibi simile requirat in quo regeret & miracula suas operationes præstaret. Exlimo igitur & luto præstantissimo ac politissimo terre confusata fura dâ ille exterius. Unde liquet, quod ejus portio terre istis non fuerit omnino arida, aut est ipsa terra grossa in natura sua, sed quod habuerit in se substantiam aquæ, quæ, ejus ariditas fuerit in lutosam quandam & limosam dispositionem redacta & contemperata. Actamen tota corporis eiusdem denotatio à terra sumitur, eò, quod aqua grossa nihil aliud est, quam terra subtilis & terra nihil aliud quam aqua grossa: At sicuti elementum ignis in relatione sua contiguum est terræ grossæ, respectu siccitatis suæ, & proinde quoque in terra potentialiter existit, licet iam in terra subtili seu aqua grossa potentialiter reperitur aqua illa subtilis seu ætæ, à quo aqua suam acquisivit mobilitatem, quippe quæ duo elementa in natura humiditas sunt continuata. Et tamen, quoniam nihil in Adami externi effigie, præter solam terram, videbatur vel tangebatur, ideo terra, solum & pulvis in multis sacrarum Scripturarum locis non enonatur. Præparata ergo fuit hæc massa in luti vel cere molliem, quæ ad quamlibet cubile figuræ intagliandi figuræ & effigiem suscipiendam est idonea; eamque tandem Deus Opt. Maxi manibus suis in iconem & speciem hominis externi efformavit, secus admodum illud *Psalm. 119. 73. Manus tue fecerunt me & plasmaverunt me &c.* Et *Job. 10. 9. sicut argillam fecisti me, &c.* Hoc ergo est domicilium illud præclarum & palatium excelsum, corpus quæ illud microcosmicum & insignis homo seu Microcosmus externus, basisve seu fundamentum illud terrestrè, de quo ita loquitur *Job. 4. 9. Carpes & domus lutea hominis interni, qui terram habet fundamentum.* Sic alibi *cap. 16. 8. O terra ne regas sanguinem meum &c.* Hic est ille homo, quem *Genes. 2. 7. affirmavit esse factum & formatum ex pulvere terræ, & quem alibi *cap. 12. 7. pulvere & cinere* vocavit. Et *cap. 3. 19. in pulvere liti es & revertetur.* Summe enim, ut mihi videtur, adhuc altiora quadam veram hominis externi cognitionem perquirenda. Unde, si secundum nostram intentionem, diligenter tres creaturarum inferiorum species, videlicet animale, vegetabile & minerale intueamur, percipimus evidenter, quemlibet earum ordinem non modo suam animam à qualibet mundi regione percipisse, videlicet animalia magis irrationalia à boreâ animæ, quæ Solis creationis à prima regione derivavit, & magis rationalia immediate à cœlo intellectuali. Vegetabilia autem partim à cœlo medio & partim à forma elementari, & mineralia à luce cœli inferiori, sed etiam corpora in se habent vendicare à tenebris cuiusque mundi regionis, & id quidem secundum suam in natura excellentiam. Nam universæ tenebræ in principio fidebant terra inanis nuncupate à Moysè, quæ equidem terra, triplici spiritus actione ad centrum, tertio creationis die, repercutita, non amplius terra inanis, sed mineralium & vegetabilium speciebus repleta ac dives fuit appellata. Ex imperiori partem terre inanis seu tenebrarum palpabilium portione constata fuerunt Solis & ipsius hominis corpora. Cæterorum vero animalium corpora partim ex illidem tenebris, & partim de media regionis spiritali umbrosa fuerunt composita. Similiter corpora vegetabilium participant de tenebris utriusque regionis inferioris, atque reliqua mineralium corpora ex solis inferioris tenebrarum regionis portione proderunt. Hinc ergo est, quod corpora mineralia subtilitate & soliditate differunt à vegetabilibus, atque idem quoque vegetabilia ab animalibus; Nam magis dura & compacta sunt corpora mineralium minus vero vegetabilium & minime animalium. Nonne etiam arguitur hoc à perspicue ex naturarum in hisce compositis ad invicem collatarum diversitate, mobilitate & ignobilitate? Nonne operata est atque verisata natura*

Solis in animatione horum corporum animalium, quæ immediate post ejus exaltationem & positionem in caelo fuerunt facta, tanquam in subjecto sibi magis naturali & conveniente? Nõne etiam situs & stationes suas acceperunt hæc compositorum species secundam positionem ipsorum celorum, mineralia nempe versus terræ centrum, vegetabilia autem in superiori ejus regione & animalia super ejus superficie? Quid hoc ipso apud sapientes evidenti? Quid verò eo apud stultos absurdius? Nõne opaca sunt corpora mineralium, vegetabilium & animalium? Quod si igitur opaca omnia & tenebrosa, unde hæc ipsorum dispositio præterquam à tenebris? At fortassis hæc eorum discrepantia à forma illorum provenire asseretis? Cui quidem replicationi vestræ si locum demus, quid tum postea? Nõne solet forma subjectum suis actionibus conveniens requirere? Unde, quo nobilior erit forma, eo nobilior sibi requirit corpus vel passivum, in quod agat. Et proinde lucēs superiores in tenebras inferioris mundi descendentes, tenebras suis corporibus magis convenientes requirunt, in quibus habitent, Quod igitur passivum aut quæ tenebræ menti & intellectus actionibus magis conveniunt, quàm corpus humanum? Certè nullæ; quoniam experientia nos docet, quod intellectus cum mente solum corpus humanum pro suo habitaculo & non aliud eligat. Unde liquet, quod corpus humanum ex omnibus tenebrarum speciebus sit maximè cognitum & familiare divino illi spiritui intellectuali, propterea ac si jam tum quondam etiam ante mundi creationem corporis hujus tenebræ spiritus illius matrix deformis existissent. Sic etiam videmus, quod spiritus cælestis cum sua anima magis conveniat vegetabilibus quàm mineralibus, quoniam abundantior in illis, quàm in his, reperitur. Atque sic in cæteris. Ex quibus sanè luculenter nobis videre licet, qualis sit terra, seu pulvis aut lutum & massa illa corporea, ex qua Deus formavit hominem, & quomodo illa à materia externa cæterarum specierum mixtarum differat.

C A P. III.

De hominis externi proportionibus Geometricis, & quomodo per illas mundum quàm aptissime delivare possimus.

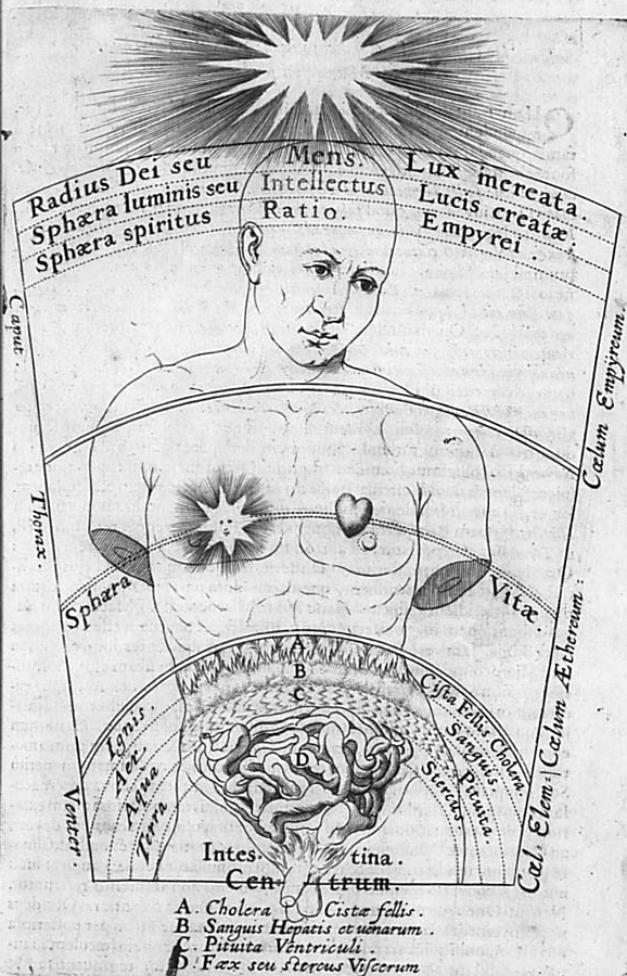
Nõne hoc mirabile & miraculosum hominibus ignorantie macula coinquatis videbitur, quod in hominis etiam externi natura, positione & proportionibus Geometricis, mundi materialis idea, effigies & proportio quàm exactissime inveniatur? Hinc à Mercurio Trismegisto non inepte nuncupatur *homo mundi imago* & *Microcosmus*; quoniam in eo, tanquam in speculo, mundi tantum idealis, quàm materialis seu visibilis partes conspiciuntur. Invenimus enim, quod ut terra est mundi majoris centrum, à quo linea: sive diametri ducuntur ad circumferentiam & quasi omnium elementorum matrix, ex qua omnium generationes, incrementa atque multitudines proveniunt, sic etiam mundi minoris centrum sit genitalium seu pudendorum, & virgæ radicis punctum: à quo si ad os mucronatæ cartilaginis, & deinde ab illo ad gutturis basin, mensi fuerimus, inveniemus Microcosmi proportionibus Geometricis quælibet distantia tribus illis Macrocosmi regionibus seu coelis correspondentes. Namque ab osse pubis seu à centro vel puncto generationis progrediendo & ascendendo ad os mucronatæ cartilaginis, inveniemus, cælum Macrocosmi inferius, sive regionem elementarem cum infima Microcosmi portione in omnibus convenire, quippe in cujus

regione inferiori intellecta reperiuntur, feculenta substantia plena; adeoque hæc sphaera inferior terræ comparatur, super qua ventriculus, chylosa pituita & mæscia aquæ redundans, collocaur, sphaeram elementariæque sibi in hac Microcosmi regione vendicans: Hunc contingit hepatis sphaera, æque sibi à comparata, in cuius centro seu cavitate cista fellis, elementi ignis iconem præferentis, tanquam in suprema regionis inferioris parte suspenditur. Dehinc à diaphragmate ad guttur, eandem aleudinis, mensuram observando, ascenditur, quæ prius inventa fuit in dimensione regionis elementaris. Hæc ergo regio thorax dicitur, quæ ita sese habet in Microcosmo, ut cælum medium seu ætherum in Macrocosmo. Per hujus enim regionis medium transit orbis æqualitatis, in quo anima vitalis mundi hujus minoris sita est; Nam, sicut in Macrocosmo in media sphaera Sol æqualitatis sphaeram occupat, ita sphaeram æqualitatis in hoc minori mundo eor possidere observatur, ut poiein, quo calidum celeste & humidum ætherum æqualibus languibus conjungantur, & cui etiam, tanquam Soli, reliqui planetæ obedientiam in hac regione præbent: Nam secundum Medicorum & Astrologorum doctorum opiniones, Saturnus in Ariete sepe in pectore præest, & in Taurus cor respicit, similiter Jupiter per Arietem transiens deditur se ferus, in Piscibus pectori Mars etiam Cancrum ingrediens pectori præest, Jovem verò intrans cor aspiciat, Sol in Scorpione pectori beneficus est & per Sagittarium transiens cordi amicitissimus, est, imò verò utrunque sese habere Sol, cordi animum præest, & signum ejus Iææ possessionem firmam pro illo tenet; Venus Leonem vitans pectori refertur, & prædominatur, in Virgine verò cordis Mercurius confert cordis in Libra reperiatur, in Virgine verò, quæ est propria ejus domus, pectori conducit, Luna denique per Libram gradiens in pectus dominium habet, Scorpionem transiens in cor, atque ita in hac Microcosmi regione omnes Planetarum, nec non signorum Zodiaci, effectus subalternatim investigantur. Sed tamen ipse Sol, vitæ & caloris nativi imperator, semper in hac regione primum locum obtinet, tamen in hac Microcosmi machina, quàm in illa Macrocosmi.

Sed jam ut ad cælum Microcosmi intellectualem ascendamus, si à gutturis basi seu à claviulis ad verticem capitis usque respiciendo oculos nostros attollamus, similiter ibi dimensionem illam reperiemus, quàm in regionibus inferioribus. Quemadmodum igitur in caelo empyreo Macrocosmi inventur sedes mentis divinæ, atque intellectus & rationis; sic etiam animæ advertimus, quod hæc Microcosmi regio sit animæ rationalis & intellectualis; imò verò ipsius hæc seu radii divini manio & tabernaculum. Præterea hæc regio distinguitur in tres cellulas tribus ecclie empyreæ hierarchiis relata, scilicet in cœlestis ventriculū, atque in ventriculū phantasia seu imaginationis & memorialis: Et quod miraculum non est minimum, virtute hujus ecclie divinitatis, Microcosmus familiaritatem habet cum sanctis Angelis & ipsam Deum contemplatione contuetur, eumque alloquitur, atque ei unitur, Spiritu divino mediante. Atque ut in Macrocosmo reperitur, quod Deum omnium regionem inferiorem incolentiam, rabies comprimatur, ipsique adeo obedientes redduntur, atque freno inviolabile coarctentur & gubernantur per virtutem ac potestatem Dei & Angelorum bonorum cælum tertium & supremum incolentium, etiam virtute mentis atque directionibus intellectus & rationis ita à bile & impudentia, ira, invidia & litens procedens, concupiscentia, ex hepate propterea & timore & desperatione & tristitia & hujusmodi aliis obviatur, mita redduntur, & ex rebellibus subiecta efficiuntur. Nec certè delinere tantum magis virtus in sola mente, & ejus ad hæretibus, sed etiam miraculosum dicitur, & divina potentia esse eorum partibus corporeis, eam unde quæque à fri-

gore defendentibus & circumnientibus. Nam ipsa experientia edocet, quod cranei humani portio in pulverem redacta spiritus illos malignos epilepsiam & febrem quartanam inducentes è corpore humano expulserit & corpora infecta sanitatis integritati restituerit. Legimus etiam, quod in craneo hominis suspensi signum crucis infallibiliter reperitur; quam quidem cranei portionem, si epilepticis ea adhibeatur, dicunt mira præstare, adeoque magicum esse medicamentum atque magneticum, cujus virtute spiritus ille epilepsiam inducens, veluti incantamento quodam stupefcatur & demum evanescat, corpus in sanitatis pristina relinquitur; Atque hoc quidem secretum pro certo à quodam Germano mihi traditum est. Hinc denique fit, & quidem propter admirabilem animæ divinæ potestatem, semper sua natura sursum tendentis, atque exinde magis hominum, quam cæterorum animalium os, faciem & caput ad sublimia erigentis, ut homo non respiciat prono vultu, sic ut reliqua animalia, terram, sed ut ad sidera faciem suam attollat, denotans hoc ipso luculentissime, quod DEUS hominem primò creaverit, non ut terrestria respiciat, sed ut sola celestia contueatur, & supercelestia contempletur. Nam ut primum terrestria respexit, Creator suam bonitatem cum tenebrarum pravitate commiscuit, eaque ratione homo particeps est factus cum Diabolo. Ex his igitur videmus, quod licet Microcosmi materia, tres ejus regiones constituens, sit ejusdem densitatis & crassitie, virtute tamen pro ratione ac diversitate regionum istarum differat, & diversimodè exaltetur: unde fit, ut thorax, qui pulmones & ipsum cor comprehendit, magis levis sit & spiritalis, quam regio Venter, quæ est inferior, seu regio elementorum, ejusque spiritus tenuitate & simplicitate differat. Nam ut aer infimæ Macrocosmi regionis differt ab æthere, sic sanguis venarum, à fonte hepatis procedens, differt à sanguine arteriarum, cujus cor est origo. Nam ut sanguis venarum habet naturam æris, sic ille arteriarum repletur spiritibus æthereis & vitalibus, à Sole derivatis: atque ut spiritus seu sanguis arterialis ob suam tenuitatem non multum perceptibilis est, sic spiritus rationi ministrantes in eccl'o Microcosmi summo omnino imperceptibiles sunt, & sola imaginatione concipiendi. Hæc eadem etiam est distinctio inter caliditatem & empyreïnaturas. Denique videmus, quod licet apex & fastigium seu vertex totius Microcosmi sit ejusdem duritiei & asperitatis, cujus sunt cætera totius structuræ Microcosmicæ ossa, virtus tamen ejus interna mirifica sit, propter rationes superius allegatas; quæ omnia alia ossa cujuslibet Microcosmi regionis superat, & tam virtute, quam loco & positione super ipsa exaltatur. Rationibus igitur evidentibus liquet, quod ex delineatione Microcosmi & metricæ regionum ejus descriptione, quales sint Macrocosmi regiones & ipsarum dispositiones, similiterque etiam è converso, cognitis Macrocosmi partibus & ipsarum naturis, Microcosmi regiones delineare & distinguere sit facilitum.

Apriissima regionum & partium Microcosmi cum illis Macrocosmi comparatio.

C A P. IV.

De corporis Microcosmici positione recta secundum quatuor Macrocosmi plagas.

Quamvis aptam Microcosmi positionem, quatuor Macrocosmi plagis correspondentem invenire, & res sit valde ardua & difficilis, convenientem, tamen quandam esse respectum inter hos duos mundos ex sacrarum literarum fonte elicimus. In multis etiam earum locis legimus, quod in orationibus & precandis ratione facies supplicantis sit versus Orientem convertenda. Similiter apud Math. 24. 27. invenimus, quod fulgor veniet ab Oriente & in Occidentem verget. Ex Num. 35. 5. legitur: Metimini quamque ad plagam Orientalem, &c. & ad plagam Australem, & ad plagam Occidentalem, & ad plagam Aquilonarem, &c. Porro etiam scriptum est Job. 23. 8 & 9. secundum Pagnini translationem, ubi agitur de inquisitione loci & sedis Jehovæ. En ad Orientem ibo & non erit, & ad Occidentem, nec intelligam illum, aut ad Aquilonem, dum operatur ipse, & non videbo, abscondet se in meridiem, nec videbo, &c. Quem quidem Jobi locum Hieronymus sic interpretatur, si ad Orientem vero, non apparet, si ad Occidentem, non intelligam, si ad sinistram, quid agam? non apprehendam cum, si me veram ad dextram, non videbo illum. Tremellius etiam in hæc verba veritatem Jobi locum: Si antrorsum vero non aderit, si vero retrorsum, non animam veram eum, cumaget ipse ad sinistram, non tamen videbo; Operiet dextram plagam, nec tamen respiciam. Evidentissimè igitur ex his debitam hominis secundum ejus naturam in mundo positionem percipere possumus. Nam ex illo Numer. loco colligimus, hominem imprimis Orientem in omni operatione respicere debere, deinde circulari respectu Austrum, Occidentem & Aquilonem. Ex verbis autem Jobi deprehendimus, quod plaga Orientalis tam secundum Hieronymi, quam Pagnini translationem, faciei hominis debeat referri, hoc est, ut Tremellius interpretatur, ad antrorsum seu partem ejus anteriorem & pars Occidentalis ad ejus posteriora; Unde necessariò sequitur, quod ejus pars sinistra vergat ad septentrionem, quemadmodum pars ejus opposita, dextra nempe, Meridiem respicit. Hanc igitur Microcosmi ad Macrocosmi plagas dispositionem magis ei secundum naturam leges congruam esse nos docent sacra Biblia. Jam verò naturam rei diligenter introspicentes, inquiramus, an hæc Microcosmi positio ad Macrocosmi situm, juxta physicam ejus constitutionem cum natura mundi seu Macrocosmi conveniat, nec ne. Accurati igitur intuitu invenimus, quod quilibet mundi minoris plaga, cuilibet mundi majoris quadrato naturam, temperamento & dispositione conveniat. Oculorum enim lumen solari splendore attribuiamus intellectum & rationem primo motorij ab Oriente versus Occasum orbem suos gyrantis; & cor humanum merito Soli, tanquam ejus principi, comparamus, ut potest in quem Jehova tabernaculum suum posuisse scribitur; ad eoque omnia hominis tam interiora quam exteriora solem, tanquam lucidum Creatoris tabernaculum, præeuntibus devotè ad Creatorem & Dominum suum orationibus & gratiarum actionibus, salutare gaudent; cum sit tristitia & tenebrarum propulsator, lætitiæ, gaudij & lucis autor. E converso hominis posteriora Occidenti non immerito referuntur. Nam ut Oriens diem, lucem & lætitiàm afferre solet, ita contrario Occidens noctem, tenebras, mœstitiàmque importat. Sic itaque etiam per posteriora hominis non nisi unica via solusque meatus reperitur, per quem feculentia, inutilis que substantia comparatur terræ inani; quatenus facultatem nutritivam

vim

vim quasi omnem spiritus ætherei (ad cordis sustentationem ab ea extractam) indeque virtutem elementarem (ad hepatis & sanguinis nutritionem ab ea exhaustam) amittit; unde caput quasi mortuum, sœx inutilis, & veluti noctis ac tenebrarum nunciis dici potest; ad eoque occidenti & noctis tenebris pars illa non ineptè comparatur. Sinistra etiam hominis pars septentrioni videtur necessariò esse referenda. Nam ut ab Aquilone Boreas suos flatus frigidus & siccus, nives, grandines, gelu, glaciem & melancholicas dispositiones inducens versus Meridiem emittit. Sic lien humanus melancholiæ fons, in sinistra parte situs, flatus suos melancholicos, frigidus & siccus per univèrsam Microcosmum & præcipuè versus ejus dextram seu meridiem per intestinum colon, dictum emittit atque dispergit, quibus hypochondria ejus quasi turbone perturbantur. Imò verò, ut ventus ille Macrocosmicus sursum tendit versus regionem ætheream, sed tandem deorsum repellitur, hoc est, ejus violentia virtute diaphragmatis ærei reverberatur. Sic etiam flatus à liene emissus sursum ad regionem thoracis, in quo cor habitat, ascendere summa ope nititur, sed à diaphragmate impeditur; atque deorsum tandem repercutitur. Est ergo brachium sinistrum Microcosmi, quasi polus arcticus, quemadmodum ejus dextrum antarcticus, super quibus Microcosmus ferri videtur ad imaginem mundi majoris. Nam tibiæ humanæ sunt quasi columnæ, quibus sustentatur Microcosmus; brachia verò quasi alæ, quibus gubernatur, quatenus tam ad victum ejus, quam ad tutelam atque defensionem conducunt. Sic avis tibiæ & pedes habet, quibus sustentatur verò alis dirigitur in suis negotiis. Magna denique est relatio inter dextram hominis partem & Australis plagam naturam. Nam hepar Microcosmi in sua natura est calidum & humidum, sanguinem non aliter gignens & per rivulos corporis dispenans, ut univèrsum horum humatum irriget, quam Meridionalis mundi plaga nubes & pluvias ad terram univèrsam fertilitatem & incrementum parturire animadvertitur. En ecce, & vixi, vera Philosophia imbuti, quam notabilis sit relatio, & quam admirabilis affinitas inter has mundi majoris plagas, atque illas minoris, quibus quàm exactissimè in eadem natura, conditione & situ invicem convenire percipiuntur.

C A P. V.

Cujuslibet Microsmice regionis levitas anatomia.

Corporis humani caput, quod supra cælo empyreo comparavimus, nonnulli ventrem supremum vocaverunt, qui collo terminatur, & scintillam mentis in ejus vehiculo rationali continet. Cujus quidem capitis externum in frontem, sinciput, occiput, verticem, tempora & faciem distinguunt Medici, iterumque observant ejus capillos, eorumque usum multiplicem & cutem densam, duram, siccam & crassam, cui capillorum radices adherent; Ejus verò internum in cranium & ejus ad hærentia atque in cerebrum cum ejus partibus distinguunt. Cranium autem dividunt in quinque futuras, quarum una posterior est, Lambdoïdes diæta, altera anterior, coronalis, tertia recta & sagittalis nuncupatur. Duæ autem reliquæ mendosa, squamosa & temporales dicuntur. Convexa calvariæ superficiem circumambit membrana quædam ex crassa meningè per futuras enascens, quæ idèò pericranium & periostium vocatur. Sub hæc etiam calvaria duæ aliæ membranæ concurrunt cerebrum in orbem contegentes, quarum quæ crassior & durior est, & concava cranij superficiem connexæ adhærens, dura mater dicitur, altera verò, cerebrum penitus conjuncta, tenuis & mollis est,

O 2 &c

& pia mater nuncupatur. Secunda denique capitis portio, videlicet cerebrum in tres ventriculos distinguitur: Et à cerebello nervi oriuntur, qui instrumenta sunt sensuum & motus. Porro etiam in hac regione oculi comprehenduntur, ad quorum cujuslibet fabricam quinque concurruntunicæ; Alba scilicet, cornea, uvea, in qua pupilla & iris sunt, fagena & araneas ac humores tres, nempe aqueus, vitreus, crystallinus. In hac etiam regione aures reperiuntur & nares, similiterque lingua, ex osse bifurcato *videtur*, dicto, & ex nervis, arteriis, venis & musculis constans. Porro etiam aspera arteria ad clavículas usque. Secundam corporis regionem ventrem medium vocant Medici & Thoracem; quia clavibus ad diaphragma & costis utrinque circumscribitur, partes vitales continens. In hac regione præcipuam suam stationem habet corpus cuius ædificium est capsula ejus. Cordis porro partes majores sunt thalami ejus bini; dexter scilicet, cui infixæ sunt duæ venæ, cava nempe & arterialis, atque sinister cui arteria, *Aorta* & *venosa* connexæ sunt. Minores verò auriculæ duæ, dextra videlicet & sinistra atque ostiola. Similiter hæc regio continet pulmonem substantiam, panniculosque tres, quibus est involuta, nempe *Diaphragma*, *Mediastinum* & *Tunicam* cingentem costas, *Plevra* dictam. Tertia atque infima corporis humani regio, se extendens à Diaphragmate deorsum ad os pubis usque hepar, lienem, cistam fellis, tenes, vesicam, vasa seminaria & hujusmodi alia comprehendit. *Hepatis* substantia sunt caro & nervi, à quo oriuntur venæ, porta seu ramalis & cava ac arteriæ. *Lienis* autem, cista fellis, renes & vesicæ sunt membra præparata ad usum hepatis, videlicet ad evehendas superfluitates ex hepate. Similiter hæc regio continet ventriculū, mesenterium & intestina superiora ac graciliora, duodenum nempe, jejunum & ileon, atque inferiora & crassiora, cæcum scilicet, colon atque rectum. Volumina denique integra hujus anatomie observationibus implere possemus, atque ita oculos lectorum in rebus mundo communibus ædior magis afficere, quam delectatione aut placito novitatis suscitare perimulceres; quare corporis humani anatomiam leviter saltem hoc loco transire placeat, ut ad res magis novas, atque non ita vulgariter cognitatas, & tamen veras ac demonstrabiles animum nostrum accingamus.

T R A.

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

LIBER VI.

De Microcosmi externi harmonia.

CAP. I.

De comparatione harmonice constitutionis regionum Microcosmi cum illis caelorum Macrocosmi.

Corpus humanum, quod externum hominem supra appellavimus, ex eadem materia conflatur, quæ mundus. Et tamen illi mundi spiritus propter illam tenuitatem, quàm à lucis proprietate & præsentia accepit, diaphanus, clarus & perspicuus ac transparentes esse dignoscatur: attamen illa spiritus ejus claritas & diaphanitas in spissatione & in crassatione (quæ accidere solet secundum plus aut minus pro majori aut minori lucis absentia, aut frigoris in crassantem dominio) nigra, tenebrosa atque obscura fieri sæpius solet, quemadmodum in aëris in nubem densam mutatione cernitur; atque iterum congelatione frigoris illa nubes seu spiritus aëreus condensatus mutatur in speciem terræ albae, ut in grandine, glacie, nive; imò verò in ipsam terram crassissimam, ut in lapide fulminis res consideratione declarat. Nam certum est, quod species terræ sint diversæ naturæ, hoc est, vel magis de ignis puritate vel aëris dispositione, vel aquæ qualitate participant. Et tamen omnes istæ terræ species sunt ut plurimum opacæ atque haudquaquam perspicuæ. Sic cerebrum de igneo elemento, cor atque pulmones de aëreo, ventriculus, hepar atque humores de aqueo, ac denique lien & intestina de terreo grosso participare animadvertuntur, eò, quod hæ corporis partes elementarium illarum naturarum post animæ in eas impositionem, receptacula evaserunt, uti inferius docuimus. At verò hæ omnes terræ portiones, dispositione differentes, eandem quasi in Geometrica corporis symmetria longitudinis dimensionem habere observantur, neque est una pars alia opacior: quod quidem contingit inde, quoniam hoc externum animæ seu spiraculi vitæ habitaculum fabricatus est Deus, priusquam animam in illud inspiravit. Hinc enim evenit, ut licet elementum aquæ sit dimensione majus quàm terra, & æther quàm aqua, & sic in cæteris (quod fit, quoniam idem dilatatum requirit amplius ad suam existentiam spacium; si-

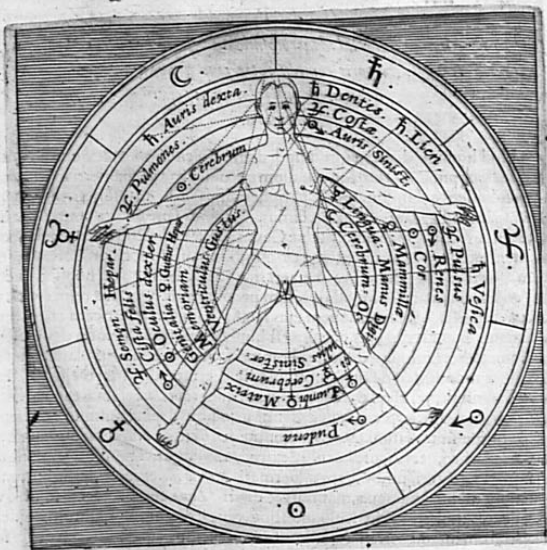
militerque etiam, quod opacum est, dilatatione perspicuum redditur) corpus tamen humanum, quoniam illud completum fuit ante animæ in illud infusionem, manserit tale, post animæ in illud impositionem, quale fuit antea. Cujus quidem rei rationem reddere videtur *Merc. Trismeg.* hisce verbis: *Cum divina similitudinis formam animam adverteris Deus non posse omnium rerum esse diligentem, nisi eam mundandam integram contegeret, texit eam corporea domo, talesque omnes esse percipit, ex utraque natura in unum eas confundens, miscensque quantum satis esse debuit. Itaque hominem conformavit ex animi & corporis, id est, ex aeterna & mortali natura, ut animal ita conformatum utrique origini sua satisfacere posset, & mirari atque orare caelestia & aeterna & incolere & gubernare.* Nec quidem vana esse *Mercurii* verba, si rem rectè consideremus, deprehendemus. Nam cum mentis liberæ natura atque etiam animæ mediæ dispositio, imò quidem ipsius ignis spissioris proprietates sit, inferiora negligere atque superiora, instinctu naturæ respicere, quando sunt libera & vinculis densis soluta, necesse est, ut in corpus opacum includantur, atque organa materialia possideant, quorum directione circa corporalia, densa atque inferiora versentur. Nam animæ & multo magis mentis natura in tantum convertatur cum rebus spiritualibus & invisibilibus, acres visibiles & corporales animam advertere non possent, nisi esset inclusa corpori opaco, ut per organa materialia, terrestria & inferiora eas intueretur. Hæc ergo est ratio, quod tam mentis, quam naturæ radii circa res opacas operantur. Nam si a carcere corporeo liberarentur, terram relinquentes vacuum atque inanem in caelos saltu levi insilirent. Mens ergo datur solummodo homini, ut ejus animam vitalem ab animalibus cæterorum viventium distinguat, eamque super alias dignitate exaltet. Et quamvis etiam anima vitalis per se tam plantis, quam cæteris animalibus in creatione concessa sit, animalis tamen bestialis anima, à Solis virtute immediate fornicata & aucta, tam ratione, tam motu est animæ vegetabilium præstantior, utpote quæ in iis ante Solis in caelo positionem infusa fuit. Ex prædictis ergo videmus, corporis Microcosmici regiones tenuitate & spissitudine non differre, ad exemplum regionum in corpore Macrocosmico existentium, quoniam illud ante animæ inspirationem præparatum fuit, ac per consequens tale manet post animæ infusionem, quale fuit antea; hoc verò ab anima illa divina, quæ ferebatur super aquas, in illud immissa, præparationem ac dispositionem in spissitudine, tenuitate, loco, dilatatione & contractione, perspicuitate & opacitate immediate accepit. Ex hac denique simplicis massæ terrestri dispositione (in regiones nobiliores & indigniores à Creatore distinctæ atque præparate secundum dignitatem partium cælorum, quibus ante seculum illam disponere atque concinnare divino suo consilio constituit Opifex) harmonia materialis observatur, tam corporibus caelestibus, quam ipsis elementis & symmetricæ

partium terrestrium proportioni convenientis,
ut in sequentibus dilucidius
apparebit.

CAP. II.

Harmonia Microcosmica ad Macrocosmicam relatio, hoc est, de hominis externi seu corporis convenientia cum figura mundi, & de Planetarum relatione ad ejus membra.

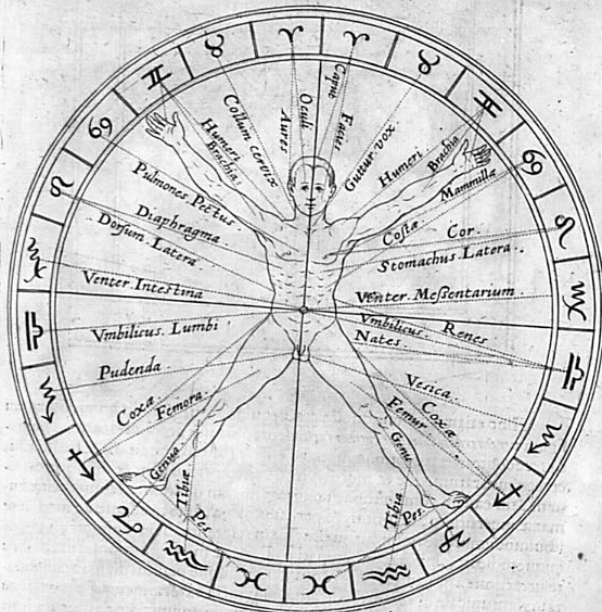
Quod hominis diameter sit mundi diametro consimilis, & quod à centro seu loco pudendorum & genitalium circulus utriusque diametri extremitati correspondens circumduci possit, peripheriæ mundi haud dissimilis in *volum. 2. Tract. 1. sect. 1. lib. 3.* manifestè explicuimus. Ex cuius sanè debita contemplatione, hominis fabricam, in omni figuræ Geometricæ respectu, mundanæ illi conformem esse percipimus; præterquam quod humani corporis proportio metrica magis est occulta, mundi verò magis manifesta. Namque si hominis membra contrafacta dilatarentur ad debitum proportionis naturalis respectum, videremus perspicuè, dispositionem ejus seu figuram Geometricam esse rotundissimam. Figura ergo ejus occulta est hujusmodi, qualis infra demonstratur; quæ scilicet primum denotat, hominis fabricam esse rotundam ad instar machinæ mundi, deinde quod quælibet stella erraticæ membris ejus, vel harmoniæ naturali, vel aliquâ præter naturam discordiâ correspondeat, videlicet *Saturnus* duri dextra, *Spleni*, vesicæ, dentibus, ossibus, *Jupiter* pulmonibus, hepate, arteriis, pulvisibus, semini. *Mars* auri sinistra, sellis citæ, renibus, venis & pudentis. *Sol* cerebro, nervis, cordi, oculo dextro. *Venus* matrici, renibus, genitalibus, mammillis, gutturi, lumbis, hepate, spermari. *Mercurius* cerebro, spiribus, imaginationi, memoriæ, linguæ, manibus & digitis. *Luna* cerebro, oculo sinistro viri, & dextro mulieris, ventriculo, intestinis, vesicæ & gutturi. Quorum quidem Planetarum in faultis irradiationibus sive infelicibus aspectibus discordia seu morbi istorum membrorum inducuntur, qui vel totaliter hominem inficiunt; veluti infortunata *Saturni* positio, lepra totius corporis, paralysis universalis, tabes, icteritia nigra, febris quartana, mala *Jovis* dispositione Apoplexia, convulsio, &c. *Mars* pestis, febris acuta, tertiana, quotidiana, icteritia flava, &c. *Solis*, syncope atque defectio universalis. *Veneris*, morbus gallicus, debilitas atque impotentia totius ventriculi & hepatis defectus; *Mercurii* mania, lethargia, epilepsia, &c. *Luna*, epilepsia, &c. Vel etiam infestant partes nonnullas, quas respiciunt; Sic *Saturnus* malè effectus linguæ, brachii aut vesicæ, paralysis, mammillis cancerum, intestinis iliacam passionem &c. inducit. *Jupiter* pulmonibus peripneumoniam, pleurisi in costis, cardiacam cordis, anginam gutturi, spasmus & stuporem membro particulari. *Mars*, apostemata serratia loci (ut sunt carbunculi & erysipelas) dysenteriam intestinis, vulnera faciei, &c. *Sol* cordi syncope affert & cardiacam, oculis ophthalmiam & fluxum lacrymantem; *Venus*, matrici suffocationem, testiculis & virgæ gonorrhæam & priapismum, vesicæ diabetem, hepate & ventriculo debilitatem, faciei pustulas gallicas, intestinis lienteriam, &c. *Mercurius*, cerebro sensus privationem, linguæ balbutiæ, pulmonibus tussim, ori abundantiam sputi; *Luna*, intestinis colicam, hepate & miseratice oppilationes & locis seu membris particularibus apostemata phlegmatica. Hic igitur Planetarum istorum in suis sphaeris ad quælibet corporis membra directiones & sympathiam sequenti modo delineavimus.

Sunt etiam nonnulli alii, qui umbilicum ventris constituunt peripheriæ Microcosmicæ centrum, quæ quidem eorum inventio mihi non aridet, propter rationes supra à nobis allegatas. Atqui tamen talem circumferentia humanæ descriptionem hic etiam depingemus, ut ab ea signorum Zodiaci celestis, vel stellarum firmamenti fixarum relationem ad corporis humani partes delineemus, atque ita inde ostendamus, quæ harmonia hæc cum illis consonent. Circulo igitur ab umbilico, tanquam à centro ducto, semidiameter erit à planta pedis ad umbilicum. Illa, inquam, linea circularis Zodiacum celestem, sive cæli octavi cingulum denotabit; à cuius duodecim divisionibus tam sinistris, quam dextris signorum radios ad quamlibet corporis partem seu membrum illud dirigemus, cui prædominatur signum, quod ei refertur. Verbi gratiâ. *Aries*, caput respiciens, tam dextram oculorum & aurium ac dentium, quam sinistram eorum regionem. Similiterq; *Taurus*, tam sinistram quam dextram colli, cervicis & gutturis positionem, ac præterea etiam vocem regere observatur. *Gemini*, utramque humerorum, brachiorum & manuum regionem. *Cancer*, pulmonum, pectoris, costarum, mammillarum, hepatis & splenis partem dextram pariter & sinistram. *Leo*, cor, stomachum, latera, Diaphragma regit. *Virgo*, ventrem, intestina, mesenterium. *Libra*, lumbos, umbilicū, renes, nates. *Scorpio*, pudenda, vesicam, anum. *Sagittarius*, coxas, femora, dextrum & lævum nempe.

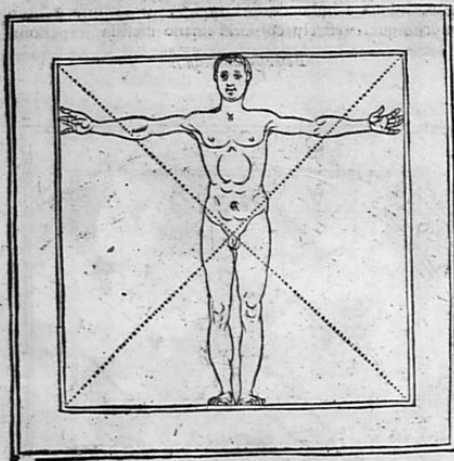
nempe. *Capricornus*, genua; *Aquarius*, tibiam utramque, & *Pisces*, pedes ambos. Qui quidem signorum ad membra respectus tam sanietatem inveniuntur, si concordis naturalibus à Planetis respiciantur, quam morbos: nam si discordis & antipathia cum pravis Planetarum dispositionibus concurrant, & per consequens naturæ humanæ dissonent, operationes contra naturæ institutum producant, morbosque seu effectus corpori humano infestissimos pariunt.

Demonstratio sequitur.

Est etiam compositio Microcosmi externi cuiuslibet alii figuræ regularis atque conformis, quatenus, pro diversa membrorum protuberantium positione, diverso modo constituitur. Nam in una ejus statione directa, tibiis nullo modo extensis, sed serratis, manibusque cum brachiis ad angulos rectos à corpore expansis, atque in longum ab utroque latere completè porrectis, denota bit verissimam quadrati æquilateralis proportionem. Hujus rei demonstratio inferius sequitur, in qua declaratur, quod hujus etiam quadrati centrum sit pudendorum seu genitalium punctus; quippe cum duæ lineæ rectæ seu diametrales, ductæ ab angulo uno quadrati ad ejus oppositum, faciant intersectio-

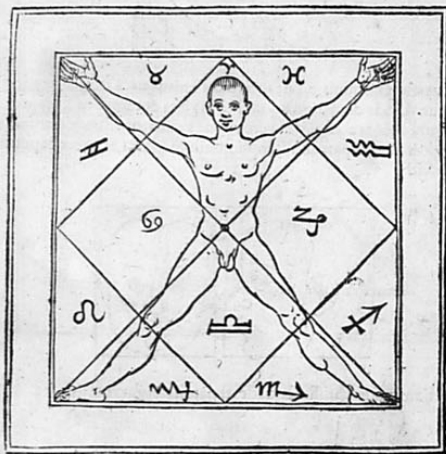
nem seu centrum in illo pudendorum loco, in quo verum centri Microcosmici punctum esse superius luculenter explicavimus.

Hinc etiam elicimus, quod vera, genuina atque visibilis hominis externi figura veram crucis Christi effigiem representet; prorsus ac si ipsa creatione humana hæc contrarietatis ratio, in humana effigie expressa, bonitatis & malitiæ, lucis & tenebrarum, vitæ & mortis, vitii & virtutis, æquitatis & iniustitiæ unionem, & in eadem compositione congregationem denotaret, & quod vitæ humanæ incertitudo, erroribus & periculis plena, interveniente ac mediante istiusmodi, mortalis hominis similitudinem referente, divini hominis ab impiis iniquè judicati & injustè condemnati passione ac morte, cum subsecuta deinde resurrectione à mortuis & resurgens illuminatio penitus divina ac splendore in viam unicam & veram deducente, conjunctâ exterminetur, Evangeliquæ libertas, quasi buccinæ cælestis clangore, mundo annuncietur, atque ita legis vincula Christi potestate tollantur, & quod ea ratione, sicuti homo in hac figura, videlicet sub crucis effigie & creatus est & peccavit, ita quoque vicissim hominis, Deitatis virtute pleni, ac in tali itidem materiali figura per artem erecta, patientis beneficio peccatum primi hominis deleatur ac aboleatur, &c.

Hanc etiam eandem figuram exhibet humana compositio ab alio centro, videlicet ab umbilico; veram scilicet figuræ seu schematis cælestis imaginem sua positione in figura quadrata, more Astrologorum erecta, constituens, prout etiam in eadem Microcosmi positione crucis illa S. Andreae dedicata exprimitur. Ex quibus docemur, quod, utcumque se vertat homo, semper passionis, & per consequens, compassionis signum secum seipso deprehendatur. Hac autem

humanæ figuræ & regione explicatur secundum nonnullorum opinionem, quod Adam primus homo circa horam meridiei creatus fuerit; in cujus medio cælo, quoniam Aries inventus fuit, dominium in illud hominis membrum habuit, quod cæli mediæ angulum respexit, videlicet caput. Quod autem hujus figuræ quadratæ centrum sit in umbilico, declaratur exinde, quod lineæ duæ rectæ progredientes ab angulis quadrati ad angulos sibi oppositos, se invicem in puncto seu centro umbilici interfecant, ut in demonstratione sequenti declaratur.

De nonnullarum corporis humani partium convenientia cum figuris Geometricis, & primum quidem, quomodo in harmonia figuræ triangulari, deinde in quadrangulari, & postea in ovali ac denique in circulari convenient.

Latus unicum faciei humanæ sub figura triangulari æqualium laterum comprehenditur. Ex quo luculenter demonstratur, quod regularis & conformis sit faciei harmonia proportionibus linearum Geometricis:

Univerſum hominis caput in figura Geometrica exactè quadrata comprehenditur. Unde declaratur, quam completa & regularis ſit capitis effigies, quod in figura cubica completè in creatione formatum fuit; & per conſequentes, quam elegans ſit ejus partium ſymphonia in meſura, numero & pondere nobis innotuit.

Pes etiam quàm aptiſſimè quadrati parallelogrammatis.

Facies quoque ita effigie humana deſignatur, quemadmodum in arte ſtra pictoria abundè explicatum eſt. Verbigratiâ.

Caput

Caput denique humanum imprimis figuræ rotundæ reſpondere percipitur, quatenus in quadrato deſcribitur; quod in circulo comprehenditur. Quod autem circulo includatur, ſic oſtendimus.

Sic etiam cæteræ procul dubio corporis humanæ partes ſub aliqua regularium Geometriæ figurarum comprehenduntur; quæ omnia, quoniam ad ſymmetricam corporis deſcriptionem pertinent, hoc loco omittimus.

C A P. III.

De harmonico caeleſtium cum facie manuque humana conſenſu.

Ingentem etiam ſymphoniæ conſenſum inter nonnullas corporis humani partes & ſtellas deprehendimus. Unde per *Phyſiognomia* diſciplinam docemur cœleſtia corpora, Planetarumque ſedes & ſignacula ſeu characteres in facie humana contueri; quibus hominis inclinationem, tam ex parte cœleſti, quàm elementari intelligere & præſagire ſolemus in tantum quidem, ut etiam hujuſcemodi obſervatione mirabilia, tam in hominis ſani diſpoſitione, quàm tabeſcentis ægritudine proſpexerint & divinarint, tum philoſophi ſapientiores, tum medicinæ peritiores: Imò verò in fronte humana, tanquam in ſpeculo poliſſimo, illos naturæ characteres intuiti ſunt, qui talè ad ætheris & Zodiaci characteres, quos repræſentant, relationem habent, qualem Diapaſon ad uniuſum. Unde etiam ſit, ut ſymphonico conſenſu ad invicem conferantur; id quod ſagaciter quoque animadvertunt philoſophi ſymphoniam illorum au-

factum est circumvolvendo, ut elementa & elementa paulo post sint producta. Sic etiam mens divina, lux atque concordia Microcosmi summa, humanæ creationis atque existentie origo pulchram Microcosmi effigiem produxit, sphaeram ejusdem motu, tam voluntario seu naturali, quam involuntario seu raptu spiritus circumducens, atque ejus compositionem elementarem faberrime complectens. Hinc homo Deus vocatur, sed mortalis, ut ipse Creator solus Deus dicitur, sed immortalis: Similiter Diabolus est tenebræ & discordia atque destructio, seu privatio auctoris, litigiumque dissonans, quod erat primogenitus chaos filius, Dei verbi, & lucis adversarius, terræ sphaeram per se immobilem reddens, elementa que per discordem suam naturam litigare faciens. Sic etiam corpus hominis est tenebrorum, discordiæ & morborum auctor, filius chaos obscurus, menti, animæ & luci oppositissimum & per se immobile. Atque hoc totum accidit, quoniam est dualitas. Et proinde, si dualitati unitas animæ, seu quaternario materie trinitas formæ jungatur, de discordia corporis ea in harmoniam exquisitam redigetur, eaque ratione tum tenebræ illuminabuntur, discordiæ propellentur, vita præservabitur, mors in exilium ejicietur, pax inter Deum & tenebras, seu inter corpus & animam illuminatione per divinam mentis præsentiam fiet, corpusque per se immobile jam actum & motum à principio interno movente recipiet. Ex quibus constat, quod hæc duo extrema inter se contraria per se varios producant effectus, videlicet lux & tenebræ, anima & corpus, cum illa pariat concordiam, cujus dominio res parvæ crescunt; hoc verò discordiam inducere soleat, cujus præsentia res magnæ dilabuntur. Horum ergo extremorum contrarietatem denotat contrarius triangulorum eorum in mundana compositione situs; cum pyramidis formalis conus sit in terra, basis verò ejus in primo cælo. At verò pyramidis materialis positio in contrarium se habet, quoniam ejus conus est contiguus centro basis illius formalis; ejus verò basis centro quasi terræ statum in terra. In medietate verò, ubi sola vita reperitur, conveniunt; videlicet in sphaera æqualitatis, vel in loco intersectionis duarum pyramidum, ubi unius portio trinitis justitiæ ad portionem alterius pondetur. Atque ut in positione differunt hæc duæ pyramides, sic etiam naturæ ab illarum basibus exsistentes, dispositione oppositæ esse percipiuntur. Nam videmus, quod anima à centro pyramidis formalis egrediens, quo diutius est in corpore, eo perfectior & vivacior fiat, magisque in sua facultate & sapientia seu prudentia juvenescere observetur; cum è converso corpus, quanto majorem ætatem acquirit, tanto magis, veluti per senium quoddam decrescere & labefactari dignoscatur. Præterea, quo fortior est anima, eo debilius corpus & vice versa. Concludimus igitur, quod humanum corpus ex quatuor constet elementis: scilicet in carne & ossibus propter fixam eorum & solidam substantiam terream, terræ maxime apparet. Similiter elementum aquæ in humoribus vim suam atque existentiam habet; æt verò, præterquam quod in sanguine infimæ regionis copioso reperitur, in pulmone etiam, tanquam in loco sibi magis proprio, habitare percipitur. Unde factum est ab origine, ut illud corporis membrum semper sit in motu, locoque ventilabri ad cordis refrigerium inferriat, ne illud, quatenus est sedes præcipua virtutis igneæ nimio calore consumatur & dissolvatur. Cordis igitur effigies est pyramidalis, & in hac sua effigie ignis flammæ accommodata; quoniam in flamma ignis sursum ascendente basin ejus, basi pyramidis similem, ejus verò summitatem more conici pyramidis acutam videmus. At verò in corpore sese res habet cum corde, ut in mundo cum Sole. Nam basis pyramidis solaris est in corpore solis, ejus verò conus deorfum tendit, contra ignis vulgaris naturam, hocque singulari voluntate divina. Nam aliis res inferiores, si virtus lucis semper sursum tenderet efficacia lucis vivificæ de-

fieri

stituta atque ejus expertes relinquerentur, nec quicquam super terra vivere posset. Simili etiam ratione conus cordis humani, quo tam inferiores, quam superiores corporis partes benevolentia ejus resciantur, deorfum tendere animadvertitur. Sed quoniam hæc vis ignea ante spiritus divini afflatum corpori non adfuit; & verò nostra in hoc libello intentio est, de solo corpore in simplici sua natura, absque ulla hominis interni consideratione discutere, plura de hoc subiecto verba non faciemus, sed ad multiples ejusdem dispositiones, cum interno ejus commixtas, earumque declarationem pede veloci progrediemur, ut etiam ab hoc quasi nihilo, ab hoc, inquam, luto vili, & ab his cineribus, ac terra mortua, omni adhuc gratia divina orbata, tandem recedendo, ad admirabiles lucis divinæ (paulo post illam inhabitantis, atque in eam spiraculo Dei formi inflatæ) operationes, abstrusamque illius cum corpore sympathiam, qua illa movet, hoc movetur, illa agit, hoc patitur, illa vivificat, hoc vivit, illa per hoc sentit, videt, audit, gustat, olfacit atque tangit, & virtutibus adhuc admirabilioribus suspenda in illo spiritus sui rationalis & intellectualis virtute, ad culmen & exitum felicem ineffabiliter producit, intentioni cum lætitia & gaudio, hilarique animo & properante pede acceleremus.

Q

TRA:

TRACTATUS PRIMI,
SECTIONIS I.

LIBER VII

De Microcosmi interno in externo
seu de mentis actu in
corpore.

C A P. I.

De hominis creatione.

ANIMA humana secundum modum & rationem in libro hujus primo allegatam, proportione musica, vehiculisque spiritalibus à superioribus ad inferum caelum subterlabens, & ad ingressum in suum domicilium preparata, in illud tandem ex terra, pulvere & luto, manibus ipsius Creatoris ad tale spiraculum Deiforme suscipiendum, hinc supra dictum est, adaptatum, opificis afflatu infunditur atque inspiratur, hominemque externum vivificat, praesentiae virtute movet, vivificat & animat. Atque hoc modo creatus est homo duplex in unico individuo, & factus est animal vivens, rationale atque intellectu praeditum; admirabile (dico) animal, Deus terrenus, immortalis in se creatus, sed ob peccatum mortalis factus, denique imago sui Opificis ineffabilis. Sed quoniam de vitae ejus spiraculo & de corporis ejus, in statu innocentiae, puritate, munditie, perspicuitate, claritate & perfectione, similiterque de ejus in Paradysum collocatione, conjunctum cum ipsius Paradyfi voluptatis descriptione & explicatione alibi in *Traictatu nostro Theologico-philosophico de vita, morte & resurrectione* copiosè egimus, leviter ea hoc loco praeteribimus, ut circa veterum solummodò Philosophorum opiniones, de hominis interni in ejus externo actionibus disceptantes versemur. In priori ergo libri hujus parte, de animae humanae operatione, dominio & virtute, tam ex parte supernaturali, quam ex parte caelesti & elementari, tractabimus, quatenus anima cum corpore in sola creatione five generatione consideratur. Creationem igitur à generatione in multis disceperare percipimus; Nec tamen istud creationis vocabulum ita strictè considerari volumus;

volumus, uti faciunt illi, qui eam definiunt rei productionem & ortum ex non praexistente materia, hoc est, ex nihilo: namque hoc modo non rectè dicimus hominem creatum esse; quatenus in primordio ejus externum è materia praexistente factum, atque ad opus preparatum extitit: videlicet ex luto & terra, quae consentanea erat compositionis ejus materia; sed creationem potius atque rectius definimus illam, qua rerum species, antea non existentes, jam esse incipiunt. Sic enim prima hominis species exordium in creatione Adami accipit, Leonis in prima animalium terrestrium productione, &c. In hoc ergo differentium creatio & generatio, quod illa versatur circa specierum non praexistentium ortum & productionem, haec verò in rerum seu creaturarum praexistentium propagatione, multiplicatione, specieiue jam tum per primum FIAT creatae, atque adultimum PEREAT conservatione. In priori igitur immmediate operatur DEUS Creator, in posteriori verò secunda mentis primae imago, quae est ipsa natura creata, seu Dei filia, ab ipso ante omnium creationem professa & derivata.

C A P. II.

De libera spiritus medii dispositione, qua solet de uno vel alio extremo participare, & de beatitudinis interni hominis causa, ejusque dejectionis atque infortunii ratione.

DIETUS Paulus cum Xisto Philosopho conveniens animam humanam Dei templum esse constanter asseveravit, cujus rei rationem demonstrat etiam Merc. Trismegisti. Pim. 11. hisce verbis: *Bonus, inquit ille, Damon animam in corpore, mentem in anima, in mente Verbum, Deumque eorum Patrem esse pronunciat. Verbum igitur imago ac mens Dei est, purissima materia portio aër est; aër anima, anima mens, mens igitur, denique, DEUS, DEUS vero circa omnia, mens circa animam, anima circa aërem, atque aër circa materiam versatur.* Hinc est, quod alii hominis naturam arctius constringendo, eam ex tribus coagmentaverunt, videlicet ex anima, spiritu intermedio & corpore; per animam, mentem & animam significantes. Sed hinc mihi videtur, non ita exactè hominis internum distinxerunt, hoc est, hominis interni portiones, quas ex quolibet trium caelorum acquisivisse, non distinctè descriperunt, & per consequens, eam reliquerunt imperfectam, cum omnis perfectio ex principio, medio & fine consistat. *Platoniorum* ergo sententiae potius hoc loco à Mercurio Trismegisto non discrepanti auscultabimus, qui homini internum tria descriperunt; videlicet *supremum, infernum & medium.* Per *supremum* intellexerunt illud divinum, quod mentem, intellectum illuminatum, lucis increatae portionem, & actum seu radium Dei vocant, qui est hominis portio superior, in qua anima a Mercurio Trismeg. altius ascendendo, ex consilio boni & nunquam mentientis Damonis, verbum in esse asseveranter dixit, cui etiam *Divina Johanes* altipultrari videtur, verbum vocans vitam hominum & tenebrarum lucem, atque, itidem Merc. Trismeg. appellat illud, *vitam & lucem, ex quibus constat homo.* Et alibi dicit: *Verbum in te videt & audit Pimandri.* sic Moyses nuncupat illud *Spiraculum vitae*, immediate ab ipso Deo in hominem externum inspiratum. Atque haec superior hominis portio, intellectum illustratum amplectens, est illa, per quam homo ceteris animalibus praecellens, ad ipsius Deitatis naturam accedit; Unde *Dei imago & Dei filius* non modò à Philosophis, sed etiam ab ipsis scripturis nuncupatur. Per mentem ergo *Platonici* intellectum & rationem intelligere volumus.

voluerunt. Per *infimum* autem, aëream & infimam hominis interni portionem, seu adum elementorum significare videbantur, qui est, ut testatur *Mercurius Trismegistus* loco superius allegato, totius regionis elementaris, quæ colligens sibi pro ratione ea, quæ materia existit subtilior & tenuior, formales elementorum dispensationes, atque assistentibus simul & præsentibus ducibus sui animæ dispositionem agit, utpote quibus sua natura & positione magis est familiaris. Unde pronior est hæc animæ portio ad corporis & inferiorum affectus, quam ut ex sua natura menti & rebus divinis conveniat. Atque hæc infima animæ portio vocatur anima sensitiva, quam *Pantus Apostolus* hominem animale appellavit, atque idolum ex corpore materiae gremio educit, quod corpore reluto, una cum eo interit, aut cuius in corpore sui resoluti vaporibus non diu superest umbra, nihil participans immortalitatis, sed in hylæ deformitatem rediens, nisi ipsum quoque sublimiori potentie uniat, cuius virtute solam immortalitatem adsciscere potest. Hæc anima portio est potentia motrix, vivificans, corporis rectrix, sensuumque origo materialis, per quam ipsa anima in corpore vires explicat, sentiendi. Sentit enim corporalia per corpus, movet corpus per locum, regit in loco, alitque corpore corpus. In hac ergo animæ portione duæ sunt virtutes potentissimæ; quarum una est *Phantasia*, sive imaginatio sive cogitatio, atque altera *sensus natura*. Per medium denique Spiritum intelligebant medium sive æthereum & vitalem adum ac radium naturæ, utraque extrema, videlicet mentem cum anima animalium connectentem. Unde fit, ut hæc media natura de utroque extremo participet, adeoque habet tum à virtute Solis, propter lucis ejus ad cœlum empyreum relationem, scintillam rationis, quæ deinceps mentis & spiritus intellectualis præsentia augetur, tum etiam ab infimo extremo & elementorum subtili facultate sensitivam. Unde fit, ut hæc media natura, tanquam æquæ extrema uniens & portionem intellectualem cum anima animali seu sensitiva conjungens, hoc est, mentem cum rationali suo spiritu & vehiculo ad inferiora vehens, sit in sua natura quasi libera, ita ut liceat ei vel huic vel illi magis adherere: videlicet aut versari magis circa inferiora & sensibilia, quam circa superælestia & divina, aut etiam vice versa; profus ac si Deus libero arbitrio hunc spiritum intermedium incolenti diceret: Utrum horum mavis, accipere, vel secundum *Antiphisius Moysis* verba: *Habes ante oculos vitam & mortem, elige utrum vultis*, vel secundum *Apostoli* electionem: *aut suum mundum sibi, aut regnum caelorum*. Et similiter quoque hoc modo dicitur: *Adam gustavit sed fructu arboris cognitionis boni & mali, qui in principio nihil nisi mentis arcana contemplantus est, & per consequens folius bonitatis fuit particeps. Sed quomodo res sese habeat, a scilicet obsecro. Hic spiritus intermedium, vitali spiritui plenus atque præterea etiam ratione tum solari tum præcipue mentis & empyrea imbutus, ex his portetatem dat corpori vivendi in genere, hoc est, omnes vitæ functiones, medianibus organis sensitivis, ad vitæ facultates ac commodatis, corpori tribuit. At vero, quoniam omnis actio vitæ aut circa bonum, aut circa malum (cum non sit in hoc mundo quicquam præter hæc duo extrema) versatur, quorum prius est lucis donum, ultimam tenebrarum necessesse est, ut hæc spiritus in vita motio aut ad bonitatem, hoc est, ad naturam Dei & lucis patris, aut ad malitiam Diaboli tenebrarum principis tendat. Nam ut æquis lance ad utrumque simul extremum propendat, impossibile est: Hinc enim inquit *Christus*: *Non potestis Deo simul atque homini inservire. Et Divus Johannes* 1. *epist. Filius Dei non possunt esse filii mundi, nec vice versa*. Ex his igitur constat, quod spiritus hic, quasi princeps Elector, aut magis ad superiora, aut etiam ad naturam inferiorum seu animæ animalis tendat, hoc est, quod vel mundi, pravitatis, tenebra-*

tenebrarum atque vitiorum naturam vel cœli superælestis bonitatis & virtutis dispositionem respiciat. Si igitur spiritus hic intermedium cum sua luce menti constanter adherat, benedificatur; quoniam hæc portio suprema nunquam peccat, malove consentit, semperque erroribus resistit & ad optima hortatur, utilitatis describit *Mercurius Trismegistus* 1. *Pimand*. Et proinde etiam tandem virtute mentis Spiritus talis propter suam obedientiam ad Deum transfertur, iuxta illud *Procli*: *Animæ per acquisitionem scientiam ipsi menti seminelleluis simili evadit*. At vero è converso, si spiritus ille animæ animalis accedat, seu inferiori coadhereat, depravatur, inquinatur, & in tenebris submergitur atque detinetur, donec ex novo Dæmone fiat malus; quoniam inferior illa portio, animalis scilicet anima, in malo, peccato & concupiscentia semper submergitur, & teste *Divo Paulo* trahit ad pessima. Verba ejus hæc sunt: *Video aliam legem in membris meis, captivantem me in lege peccati*. Hinc etiam ortus est divinus hic *Bernhardus* sermo: *O anima, decorata & pulchra facta per imaginem & similitudinem Dei, sponsa spiritui per fidem, adjuncta ab angelis, comes beatitudinis, hæres saluationis, particeps rationis, quid habes tu ad agendum cum carne? Imò vero Bernhardus non vidit omnia: Nam spiritus quam præmissimè proditorio more animam mediam adulando ad inferiora trahit, & in corpus opacum illam includit, ubi tam ut plurimum eam relinquere solem & otiosam, & id quidem efficit blanditiam animæ sensitivæ, cui proclivior ea est adherere, quam menti propter humidam atque materialem suam dispositionem, quæ magis suo simili gaudet. Sed tamen, ubi animæ mediæ naturæ proportio ampla est (quæ semper in spiritu reperitur) ibi facit spiritum suum mentis magis obedientem; quoniam anima media seu adus mundi, radiusque naturæ, est de natura remota ipsius mentis seu adus Dei; unde de ejus proprietate participat. Tendit ergo materia naturaliter ad opera tenebrarum, forma vero ad dispositionem lucis, uti in ignis ardentis flamma videmus. Estne hæc, oblectores, nova atque inaudita doctrina? Estne, inquam, hæc *Platonicorum* opinio à veritate ullo modo dissentiens? Examinetis, obsecro, vosmet ipsos, & rem istam tandem aliter se habere non posse competietis. Verbi gratiâ. Alicui forsitan vestrum facinus aliquod perpetrandum proponetur, hoc est, constituetur scelus, aut stuprum, aut adulterium, aut furtum, aut cædem, aut conditionem contra Principem, aut scelus aliquod consimile parare. Sed tamè ratio, quæ est semper comes mentis, huic equo proposito pro possessore resistet, nihilominus fieri sepissime assolet, ut in fine hujus contentions, spiritualis sensus & carnis appetitus compleatur, mentisque & rationis admonitiones rejiciantur, atque ita scelus illud destinatum perficiatur. Hic ergo videmus, spiritum hunc intermedium mentis consilium neglexisse, & animæ sensitivæ adherendo in tenebras se immerxisse; Atqui vice versa, si spiritus, timore Creatoris percussus, & rationis velligia sequens, menti fortiter adherat, facinusque conceptum relinquat, factum, ejusque consilii & propositi mali poenitentia, & quasi odio accessus, ad meliorem vitam se convertat, evidens illic est signum, quod spiritus hujus intermedium mentem constanter fuerit amplexus, & quod animam animale seu idolum in contemptu habuerit. Sed quid sermone uberiori est opus? Nonne nobis liquet, quod duo sint in mundo extrema, videlicet lux & tenebræ, virtus & vitium, bonum & malum? Sequitur igitur quasi ex concessis, quod itidem quoque sit medium inter ea certum atque determinatum, quod de hoc vel illo extremo aptum sit participare, prout unius vel alterius objectum illi magis junctum & delectabile videbitur. Et procul dubio anima humana, sive homo internus ex his partibus constatur, quatenus perfectus & completus est, & per consequens ex numero perfecto constare judicatur, videlicet ex principio, medio & fine, hoc est, ex mente, spiritu & idolo, seu anima animali, aut quod idem*

est, ex natura cœli supremi, mediæ & infimi. Nec tamen solum spiritum æthereum hic intendimus, sed per spiritum, animam vitalem seu spiritum solarem ætheris, hoc est, compositionem factam ex luce vivifica & spiritu ei sua puritate optimè convenientem.

CAP. III.

De ratione, & cur mens in corpore opaco includatur, deque ejus in corpore humano imperio.

Admirabile est cogitanti, quæ harmonia duo illa, tum natura essentia, tum loci positione contraria, Mens scilicet & corpus, in unum coagmentari possint. Et tamen hoc, mediante spiritu interposito, fieri oculis intellectionibus cernimus. Similiter mirum videbitur, quod excellentissima hæc Dei imago, imò verò ipsissimus Dei radius ita longè à sua sede connaturali submoveatur, adeoque in sua conditione vilescat, ut cum fit lux splendidissima, efficacissima, divinissima, immortalis atque purissima, conjiciatur tamen & includatur in carcere tam tenebrosum & caliginosum ac terrestrem & corruptioni obnoxium, adeoque etiam immundum & spurcum. Sed hoc divina Creatoris providentia factum esse agnoscimus, ut ipsa tum particularium naturam diligeret, & tamen circa multitudinem verferetur, tum etiam universalem dispositionem unitatemque respiceret. Hinc inquit Jamblicus: *Anima & heroci magis versantur circa multitudinem, Dii & Demones circa unitatem.* Nam lux, quo profundius descendit in pyramidem materialem ab ejus cono versus basin, eò magis inclinatur ad multitudinem, uti superius dictum est. Hæc etenim via voluit Creator, ut Deus quidam terrestris, sed mortalis, multitudinem rerum particularium in terra observaret, sicuti ipse, tanquam Deus immortalis, unitatem, & res universales in cœlo respicit. Tali siquidem ratione Deus ipse Creator, tam in terra, quam in cœlo habitare, & ubique adesse dicitur. Huic etiam nostræ opinionioni huic verbis altipulari videtur *Mercurius Trismegistus Asclep. 4. cum animi, id est, divinæ similitudinis formam animæ verteret Deus non posse omnium rerum esse diligentem, nisi eam mundano integumento contegeret, sexis eam corporea domestica omnes esse percepti ex utraque natura in unum confundens, miscensque quantum sita esse debuisse. Itaque hominem conformavit ex animi & corporis, id est, ex æternæ & mortali natura, ut animalitæ conformatus utrique origini sua satis facere posset, & mirari atque orare cœlestia & æterna, & incolere atque gubernare terrena, &c.* Infinita est ergo mentis potestas in corpore humano, quoniam ipsa, teste *Mercur. Trismeg. Pimand. 12.* de Dei essentia nascitur, si qua est ejus essentia, & ab essentia ejus nequaquam dividitur, sed illi potius eo modo connexa est, quo Solis corpori lumen. Atque hinc est, quod illa dominetur omnibus, neque aliquid eorum, quæ ad fatum pertinent, impossibilibus. Ideò fit, ut humanus animus sit factus superior. Et tamen, quæ facta subiecta sunt, non negligat, atque ob hanc rationem sapiens, hoc est, mentis actu præditus, astris dominari dicitur. Hinc etiam est, quod idem Philo sophus agnosceret videtur omnem motum corporeum in corpore fieri à mente. Non enim erat homo externus animal vivens factus, priusquam spiraculum Deiforme in eum inflaretur. *Mercur. Trismeg. Pimand. 10.* dicit, quod anima, mens in præsentia desistat nec agere quicquam, nec dicere possit sit. Ex factis ergo factorum Philo sophorum Scriptis colligimus, mentem bifariam sumi, videlicet, vel pro prima & superiori, quæ est actus & radius promanans immediate à Deo, vel pro inferiori, quæ est mentis primæ & superioris imago, aut vestigium

vestigium quoddam, exactam primæ mentis determinationem prosequens: quæ quidem mens secundaria est ipsa natura seu actus mundanus. Mensigitur prima seu radius Dei à super substantiali natura immediate proficiens in spiritum empyreum seu rationalem ingreditur, ubi creaturas divinas, primo creationis die productas, & acie divina præditas formavit. Hujus etiam mentis primæ imago secundo creationis die in medio abyssi reluxit, cœlumque æthereum & mundi materialis seu visibilibus animam vivificam produxit: Quæ prioris mentis imago atque mens secunda, ipsa Natura vel factus mundanus haud immerito nuncupatur. Atque hæc singulis animalibus, cæterisque visibilibus mundi creaturis conceditur. Quare *Mercur. Trismeg. Pimand. 12.* hæc mentem secundariam, brutorum & vegetabilium naturam appellavit. Huic opinionem ad stipulatur *Synecius* huic verbis *Hymn. 3. Mens delapsa in hylem, mens immortalis, partem divinorum propagat, exigua quidem, sed sitorum tota, ista & una ubique, tota in totum insuasa, vastam cavitatem cœlorum torquet, universum hoc conservans, in diversas formas distributa adest; Pars ejus stellarum cursus, pars angelorum cœtus, pars etiam gravæ necu, terrenam sortis a est formam, disjunctæque à parentibus, tenebrosam hausit oblivionem, &c.* Similiter alibi idem illud *Mercur. Trismeg. Pimand. 12.* huic verbis confirmare videtur: *Mens, inquit, Deus est in hominibus, atque idcirco non nulli ex hominum numero Dii sunt, eorumque humanitas est divinitati quam proxima: Etenim homines Dæmon Deis quidem prædicat immortales, homines autem mortales Deos. In animalibus autem irrationabilibus mens illa natura est. Nam ubicunque anima, ibi mens, quemadmodum ubicunque vita, ibi etiam & anima in viventibus absque rationis discursu. At verò anima media in sua natura est vacua mentis primæ, quamvis ipsa sit quasi mens secunda, quæ sufficit ad vitam cujuslibet creature. Hinc, inquit *Mercur. Trismeg. Pimand. 10. Anima, mentis præsentia desistat, nec agere quicquam, nec dicere possit sit: Sapere verò mens extra animam exit, quo quidem tempore nec audit nec videt anima, sed animalis similis est ratione carens: Tanta, dico est potentia mentis supremæ, quæ animam hujusmodi deserit corpori implicatam, & ab eodem tractam, quasi ad inferos. Nam hæc æterna essentia, ut cum *Mercurio Trismegisto* loquar, ab ignaris, improbis, ignavis, invidis, iniquis, homicidis & hujusmodi procul admodum est, vel saltem vacat in suo diversorio, permittens eos Dæmonis ultoris arbitrio, qui ignis acumen incutens, sensus affligit, & magis magisque ad patrandæ scelera armat hominem, ut turpioris culpæ reus, acrioris supplicio sit obnoxius, eumque sine ulla intermissione ad infatigabiles concupiscentias inflammat, cum eo pugnat in tenebris, peccatum examinat, & ignis impetum in ejus cruciatum, mirum in modum concitat atque exagitat. At verò animabus, quantum spiritus ei adhaeret, ad erit mens ita benignissima, & perquam faustè; quippe quæ in sanctam animam infundere, illamque ad sapientie lumen extollere solet; benevola enim erit bonis, piis, puris, religiosis, sanctisque hominibus, præsentia sua fert illis opem, adeoque ut statim cuncta cognoscant, ipsos ad gratias agendas, & piè benedicendum inclinans; facit, ut concedant sanè corpus morti suæ, atque ut sensuum illecebras fastidiant, utpote, qui clarè dijudicant, quam lethetia sint sensuum lenocinia, quietiam ipsa mens janitoris munere fungens, in hoc etiam in insidias corporis haudquaquam permittit finem consequi suum; aditus enim, per quos turpes blanditiæ manare solent, jugiter intercludit, libidinumque fomites omnes extinguit. *Hinc Mercurius Trismegistus Pimand. 12. Quibuscunque animis mens presides suo illas fulgore illustras, earum moribus malis resistens, quemadmodum Medicus eruditus agrotantis corpus doloribus afficit, urendo illud atque secundo recuperanda valetudinis gratia: eodem modo mens voluptuosam affligit animam, ut radices voluptatis evellat, maloque corpus reparans, non aliter anima bonam procurat, quam sanitatem corporis Medicus. Imò verò mirabiliorē adhuc mentis hujus di-***

vinæ in corporibus efficaciam declaravit in suo sermone quarto Pimand. ubi in hæc verba loquitur: *Quicunque hic Deo creatori facti sunt secundum operum comparationem pro mortaliibus immortalibus habentur, intelligentia sua cuncta complectuntur, que in terra sunt, & que in mari, & si quid est præter ea supra cælum: atque à Deo scissos exigunt, ut ipsam quog. bonam insueant: quod sanè cum perspicunt eam, qua hic vescimur, vitam, miseriam quandam arbitrantur. Et converso (ut ex superioribus luculenter constat) quotquot hominum anime mentem nequaquam fortitæ sunt gubernatricem, eadem, quæ & brutorum anime, patiuntur. Dimittit enim eas mens cupiditatum impetio ad quarum expleionem ardenti quodam impetu perferuntur, rituque ferarum inmoderate & irascuntur, & cupiunt, & quod deterius est, non finem ponunt libidini ullum, nec malorum inveniunt passionumque terminum. Hic, inquit Mercurius Trismegistus Pimand. 12. *velut licetorem & vindicem Deus legem proposuit, secundum illud etiam Divi Pauli Gal. 3. 19. Lex addita erat propter transgressiones. At verò in hominibus quorum spiritus intermedium ei adheret, libidinis impetum cohibet, iracundiam refringit ardorem, &c. Sed quoniam mentis actiones benedictæ non omnibus conceduntur, quippe cujus essentia, licet in corpore cum anima vitali sit, at tamen, nisi anima cum suo spiritu eam, neglecta anima sensitiua, queratque amet, illi deerit, & ab actionibus vacabit rationis: ideo modus reconciliandi formam hæc divinam, ut in anima operetur, & non vacet, imprimis inquirendus erit. Mercurius Trismegistus inquit Pimand. 4. *Mentis crateris latice abhi non potest corporis amare, nam, nisi quis suum corpus odierit, ipsum amare non potest. Quamprimum verò non se, sed Deum, ipsum dilexerit, mentem protinus consequetur, hanc denique naturam scientiam & vestigia nascitur. Cum hoc Mer. Trismegist. sermone sacra Scripturæ multis in locis convenire videntur. Unde Divus Johannes 1. epist. 2. *Mundum diligens non habet charitatem Patris in se*; Et ibidem cap. 3. *Mundus non novit filios Dei, quia filii Dei non novit mundum, quia mundus, tuus in maligno positus est, ut cap. 5. Similiter epist. D. Johan. 2. *Concupiscentia carnis facti non habent charitatem Patris in se. Et alibi: *Concupiscentia est omne, i quod in mundo est, quæ non est ex Patre, sed ex mundo. Ex quibus patet, quod mens iis non addit, qui corporis amore, aut concupiscentia mundana sunt capti, quoniam Deus tales non novit, sed solus mundus, quatenus eorum actiones circa res mundanas versantur.******

CAP. IV.

Quod mens & ratio hominis non subjiciantur fato, & quod stelle iis non possint imponere necessitatem.

Per fatum intellexerunt veteres Philosophi operationem septem Planetarum in stellis fixis, Nam quicquid per providentiam divinam ab Archetypo ordinatur in mundo intellectuali, illud à stellis fixis & septem Planetis in mundo visibili mandatur executioni. Hoc etiam confirmatur à Mercurio Trismegisto Pimand. 1. fatum appellante dispositionem septem gubernatorum; cui omnia animalia, præter hominem, subiecta esse asserit; nec tamen omnes homines facti subijci voluit, quippe, quibus mens divina adest, non ita fato, ut ceteri subijciuntur. Verba ejus ex 12. Pimand. hæc sunt. *Homines cuncti fato generationi & transmutationi subjiciuntur: imitium quippe & finis facti sunt duo hæc generatio scilicet & transmutatio. Et homines quidem id patiuntur, quod instituit fatum: Verum rationales homines, quibus mens ut gubernatrix, assistit, non eodem modo, quo ceteri patiuntur, quatenus enim ab improbitate alieni existunt, malum minime patiuntur. Quisquis igitur mentis*

mentis præmia à Deo concessis ad id, quod decet, utitur, nihil ab immortalibus distropat, quin etiam corporis solutus compediibus, ab utrisque dicitur ad chorum beatorum, simul atque Dei. Platonicus etiam hujusmodi iactaverunt sermone: *Mens supra fatum est in providentia, idcirco nec cælorum corporum influxibus, nec rerum naturalium qualitibus afficitur; sola igitur illam moderatur religio. Sed quid amplius aliorum auctoritates hoc loco recitabimus aut allegabimus, cum rationes evidentissimæ, atque è sinceris philosophiæ visceribus haultæ, in promptu sint, quæ luculenter demonstrant, hominis mentem & rationem astris & eorum influxibus dominari, eamque cælorum visibilium actionibus non esse subiectam. Anne æquum esse videbitur, ut rex eminentissimus à subditis gubernetur, aut eorum pœnis & passionibus subijciatur? Iniquum equidem esset, tali imaginatione duci, quod Creator à suis creaturis ad aliquid præter suum velle cogatur, aut quod actus & radius ab eo immediatè promanans, & tamen ab ejus essentia divina nullo modo separatus, sed perpetuò ei connexus, creaturis ab ipsa mente & verbo statuminais ac firmatis subijciatur. Quid ergo habent stelle seu creature cæli intermediæ agendum cum creaturis cæli superioris & præcipuè cum autore & creatore earum? Deorū igitur procul dubio dotes à cælo empyreo per divinam Creatoris benevolentiam effunduntur, atque optato modo recipientiury non autem iterum à creaturis eas recipientibus sursum rejiciuntur. Nam hoc esset ingratis illud restituere, quod liberè pro se & inferioribus accipitur, & mox principis tenebrarum, oblivisci beneficium Creatoris, ac superbia alis in altum ferri, & regna sublimiora insulse petere. Alibi ergo, rem hanc aliter se habere, copiosè satis explicavimus subijci in *Mystica nostra* mandata declaravimus. Soleo mediæ cæli imperatorem, suas dotes, à cæli empyrei sublimitate, sic volente Deo Creatore, per virtutem consonantiæ Diapason accepisse, ut de sua abundantia portionem vite, omni die, hora & minuta, in inferiora, itidem virtute consonantiæ Diapason materialis, in terram infunderet. Ex quibus liquet, inferiorem mundi regionem, vitæ mensuram eo modo accipere à mediâ, quomediâ à superiori. Jam verò pro absurdo haberetur, si quis diceret, Solem & cælum medium accipere vitam suam & nutrimentum formale à regione inferiori, aut supremam à mediâ, perinde ac si quis inferret, causam procedere à suo effectu, seu principium à suo principiato. Nam sacra Scripturæ agnoscunt operum trium primorum creationis dierum distinctionem. Res igitur, breviter loquendo, sic se habet: Anima humana, quam supra hominem internum esse declaravimus, ex tribus portionibus à triplici cælo derivatis, constat esse, uti diximus. Nobilioris suæ compositionis portionem acquisivit à cælo empyreo, imò vero immediatè ab ipso Deo, in spiritu empyreo vectam; videlicet mentis radium in rationali curru sedentem: Mediâ ejus portio, quæ vitam dat corpori, vim suam acquisivit à cælo æthereo; quæ cum suo spiritu recipit spiritum rationis cum ejus domino. Infimam autem anime portionem esse elementorum subtili constat, anime animalis & sensitivæ dispositionem esse, antea satis apertè explicavimus. Jam verò ex dictis manifestum est, quod natura cæli mediæ à natura cæli supremi regatur, atque illa porò ad essentia Dei: non aliter, quam natura infima & elementaris à superioribus simul conjunctis gubernatur. Hinc ergo est, quod si mediæ anime portio inferiori suo membro adhæserit, mens ipsa divina communicationem cum ea habere recusabit; Unde sequetur, ut astrorum influentiæ & operationes in talem animam, & universum ejus corpus prædominium plenissimum sint habituræ; siquidem anima istius portio, stellarum essentis superior vacabit, neque anime in ejus operationibus adest invenietur. Nam cum anima mediâ, cum spiritu æthereo seu anima elementari hunc in modum quasi fecdus iniens, sit de vera cæli mediæ substantia & forma, spiritu*

videlicet & luce constans, non erit mirum, si stellæ & Planetæ facilem in eam impressionem faciant, eamque pro voluntate sua gubernent, atque ita illam ad omnem mundanam concupiscentiam flectant. Similiter animæ portio inferioravidissimè amplectitur eorum influentias, & pro solis Diis ipsas aestimat, atque agnoscit. Atque hinc est, quod constellationum Zodiaci alia biliosos & cholericos, alia melancholicos, alia phlegmaticos & segnes, & alia lascivos ac sanguineos producant effectus. Unde *Mercurius Trismegistus Pimand. 13. Zodiacum tabernaculum ex duodecim Ultrices tenebrarum consistere dicit, quas alibi horribiles vocat; Ultrice autem unam facit ignorantiam, secundam Tristitiam, tertiam Inconstantiam, quartam Cupiditatem, quintam Injustitiam, sextam Luxuriam, septimam Deceptionem, octavam Invidiam, nonam Fraudem, decimam iram, undecimam Temeritatem, & duodecimam Malitiam: Atque sub his, tanquam genere subalterno plures continentur, quæ per corporis carcerem inclusum tristem hominem sensibus pati cogunt. Postea in Planetarum regna descendendo, Saturnus hominem à mente relicto reddit invidum, vilem, pauperem, tristem, avarum, &c. & præcipue quidem, ubi ipse fortior fuit in illius hominis nativitate. Sic *Jupiter*, horoscopi dominus inventus facit eum ambitiosum. *Mars* rixis & litigiis deditum, compositorem & incallum atque adulterum. *Sol* biliosum & superbum. *Venus* luxuriosum & concupiscentia ac voluntatis mundanis submersum. *Mercurius* inconstantem & levis seu facilis credulitatis. *Luna* ebrum, segnem & negligentem. Ex his igitur videmus, quantam potestatem eorum visibile & creaturæ ejus habeant in animæ portionibus inferioribus mente & ratione destitutis; quippe simile simili gaudet, & spiritus medius cum sua luce inferiora solummodo respiciens, materiali & mundana voluptate delectatur, hocque eo magis, quoniam blanditiis animæ sensitivæ seu elementaris ad illud insurgat. Unde fit, ut crucificator Domini sui, atque ita, nec vexationes mundanas, nec Demonis cruciatus animam dvertat, donec totaliter à mente relicta suat penas, & desperatione, seu poenitentia nimis tarda clamet: *Pecavi, atque ita luto suo æternam adhæreat, nec altius ascendere valeat, quoniam à divino suo Domino, per quem resurgere debebat, derelictus atque prostratus in tenebris jacet ac submergitur. Non igitur dicant amplius scrupulosi, stellas nulla necessitate agere in homines mente destitutos, quoniam eos omnimodo stellis & cælo visibili subjectos esse, rationibus jam allegatis apertissimè comprobavimus. Atque hoc modo videmus, quod extra rerum naturam non sit de furto, cæde, stupro, aut hujusmodi aliis hominum vitii virtute Astrologica judicare. At vero etiam salvatum est illud Aristoteli axioma; *Sapientem scilicet & firmis dominatumurum*. Nam, ut antea dictum est, cum mens insit in sanctam animam, extollit illam ad sapientia lumen, quæ diversiorum altius & virtute potentius habet, quam est illud stellarum. Nam teste *Mercurio Trismegisto*, Ultrares illæ duodecim antea commemorati, præsentia divini splendoris à decem potestatribus repelluntur: Etenim assidens illis descendit ad nos primum cognitio Dei, cujus præsentia depellit ignorantiam; Deinde descendit ad nos cognitio gaudii, quo præsentia tristitia penitus aufugit; Hujus etiam potestatis actus producit constantiam cujus adjuvamento aboletur inconstantia; Constantia autem est vis suavissima. Producit etiam continentiam, quæ est vis universarum vitiorum cupiditatum. Atque hic gradus justitia fundamentum existit, quatenus ejus ortu & accessu injustitia à cunctis operibus expellitur, nos autem absente injustitia, justitia efficiuntur. Sexta autem potestas etiam mentis præsentiam nos descendit, videlicet communitio ad verum excessum & luxuriam, quæ expulsa, etiam veritas apparet, & deceptio mox expellitur: Unde nobis veritate præsentia bonum absolutum avertit, liquor etiam descendit. Veritati enim innatum est bonum cum vita simul ac lumine nec ut traira vindex accedet. Imò vero hujus præsentia Ultrices omnes repentino quadam im-**

pen rejiciuntur. Quid autem aliud intelligere videtur Philosophus iste divinus, quam quod duodecim illæ Ultrices seu impietates & sceleris autores, quos signorum Zodiaci effectus esse, agnoscere videtur, mentis præsentia (quæ secundum novem cæli empyrei virtutes, seu novem intelligentiarum ordinum, quos denarium numerum constare supra diximus, proprietates deorsum trahit) ab homine expelluntur. Sic Angelorum chorus Luciferum cum turba ejus rebellante propulavit & debellavit: Sic *Seraphini* cognitionem Dei important, cujus assidens pellitur ignorantia; *Cherubini* exuberantiam scientiarum & donum sapientia Dei ac charitatis afferunt, quo tristitia exulare compellitur, similiterque inconstantia; quia scientiæ plenitudo & sapientia, donumque charitatis, quod est donum fidei, constantiam parit, atque homines à cupiditate mundana ad supercoelestem allicere dicitur: *Throni* donum iudicii veri atque recti habent, unde eorum præsentia injustitia omnis tollitur: *Dominations* faciunt homines potestate spirituali excellere, & fortiter sese in prælio spirituali gerere, unde harum virtute anima spiritualiter pugnat contra tentationes carnis, luxuriam & deceptiones: Has sequitur ordo *Potestatum*, quæ mores, reverentiam & humilitatem denotant; Unde invidia tollitur virtute humilitatis: *Angelici ordines* virtutum illuminationem dant & purgationem, unde eorum virtute Angeli extirpant, similiter purgat animam ab omnibus iræ affectibus. *Dionysius* etiam narrat, *Archangelos*, qui octavam ordinem possident, id muneri & officii habere, ut Demones malignos, hominum fruitionem habentes, propulset, eosque impediunt, ne homines amplius excitent: nullus enim in homine invenitur affectus temeritate illa vehementior, quæ excitatur à Diabolo: Imò ipse his viis & modis tentat Jobum, virum electum, annitens eum temeritate movere & irritare, ut ea tandem occæcatus Deum blasphemis afficeret: *Angeli* denique, qui constitunt nonum & ultimum nuntiorum Dei ordinem, munere tali funguntur, ut mundi malitiam refrænent, virtuteque amoris divini, quo plenifunt, hominum malitiam extirpent, atque ut pios contra inimicorum suorum malitiam adjuvent, quemadmodum *Gen. 32. & 2. Machabeorum* habetur, & *Tobias*, &c. Imò verò hi non solum hominum malitiam, sed & eorum morbos tollere dicuntur. Ex his ergo Philosophi intentio potest discerni; videlicet, quod virtute mentis, cum novem ejus ministris, Zodiaci malitia facillimè propulsetur, videlicet virtute decem potestatum, quorum præsentia hominis interni regeneratio fit; id quod etiam alibi expressis verbis explicare videtur: *Intellexisti, inquit, fili mi, regenerationis ipsius modum, denario præsentis numero intellectualium regenerationis composita est, quæ duodenarium numerum rejicit. Viam autem & modum, quo ipse mysterium hoc agnovit, hinc nobis reliquit verbis: Idæ, inquit ille, ex ipsa generatione speculati sumus. Nam quicumque propter benignitatem generationis, quæ secundum Deum est, sensum amittit corporeum, hoc est, cujus spiritus intermedium magis ad hæret mentis, & non anima sensitivæ seipsum cognoscit ex divinis compositum factum, jam sapiens, divina potentia tota mente latatur. O quantum est ergo mensis actus, qui per vires intimas exercetur, in celo enim est, in terra, in aqua, in aere, in animalibus, in arboribus, in hominibus quidem immensior, ac denique ante corpus, post corpus, atque ubique verè a colitur, atque sincere apprehenditur, ubi semper agit, vitiaq; omnia & Diaboli præligias (veritatem producendo) patet dicit, patet factasq; propulsa. Nec mirum vobis videatur, ôlectores, me cum *Merc. Trismeg. Zodiacum Ultrorum prædictorum horribilium appellasse diversorium, quoniam in S. etiam Scripturis legitur, quod Diabolus sit mundi visibilis & materialis princeps, qui sui regni visibilis summitem non minus possidere cupit, quam rerum Creator in universalis peripheriæ acumine constanter sedere creditur.**

CAP. V.

Quod mens & animamenti adhaerens passioni
non subijciatur.

Cum mens sit verus Dei actus ab ipsius Dei essentia ortus (ut Merc. Trismegisti verbi utar) & à natura divina nequaquam divisa, ut supra declaratum est, similiter cum sit omnium principis & quali centrum, ac (si dicere fas est) juxta Merc. Trismegistum Pimand. 12. & Synes. epist. Hymn. 3. sententiam loquendo, ipsa ipsius Creatoris anima, ita ut possit, quaecunque vult, efficere; dominatur enim omnibus, imò etiam ipsi legi; sequitur exinde, quod illa sola agat in inviolabili permanente patiantur. Est immobilis & tamen primum rerum mobile, ac nullius actionibus obnoxia. Nam cum ipsa solummodo sit rerum actus, res aliae agere non possunt, nisi ab ipsa agendi potestatem habeant: Quare necesse est, ut ipsa agat in seipsam & per consequens suas proprias actiones toleret, aut ut nullo alio modo patiantur. At vero, quoniam omnis actio est in subiecto seipiente, apto ad recipiendos impressionis actus, & agenti quodammodo contrario; idcirco mens in seipsam tanquam in subiectum passibile agere non potest; primum, quia omnis ejus entitas est identitas & formalis, nihilque materiae in se habet, nihil passioni obnoxium, nihil suae naturae resistens, sed partes ejus homogeneae sunt, & ipsa unitas; quare nihil contrarietatis ei inesse animadvertitur. Hinc est, quod Philosophi voluerunt, nullum elementum purum in sua sphaera agere, sed actiones ejus in sphaeram naturae ei contrariam imprimi dixerunt. Multo magis ergo mentem neque in se agere neque pati affirmamus; quatenus forma est purissima atque Deiformis absque ulla spiritus materialis admixtione à Deo immediate promanans, quae omnia efficit in hoc mundo, nihilque patitur unquam. De hac animae portione sic loquitur Jamblicus: *Animam in corporibus pura est, neque tangitur perturbationibus, cum sit vita supernaturalis ingenita, neque dolore quopiam dissolvente, cum sit extra omne corpus.* Et in alio loco: *Cum anima sit indivisa & uniformis essentia secundum se in corporea permansens, cum corpore nihil communicans, nimirum passiones divisonis vel alterationis vel mutationis alienas non admittit.* Proclus etiam affirmare videtur, ipsam animam mediam non pati, sed passiones omnes provenire à corpore, & nullo modo in esse anima: *Corporis, inquit ille, passiones in animam non pertranseunt, unde tamen mors sit corporis, non tamen est anima malum: Cujus certe opinione, divinitate plenam, nunquam facis laudare aut admirari possum, quippe quae deducit argumentum à majori passione, inde comprobando, quod minores multo minus animae noceant, ac si dixisset, non minores, quia non majores.* Nam si mortis passio, quae est omnium maxima, ipsius corporis vincula dissolvens, nihil ad animam perturbationem efficiat, sed potius ad ejus à carcere liberationem conducatur, multo minus ipsa levioribus corporis affectibus perturbabitur. Sed ut ad ejus argumentum, miro ingenii acumine elaboratum, respondeamus, probando rem non absolute esse ita habere, atque ipse putavit; dicimus, hanc animam media libertatem, non esse ex se, sed propterea connexionem cum mente divina: Unde si spiritus ejus menti adhaereat & lucis divinae radios amplectatur, corporis mala nullo modo sentit, sed potius ejus perturbationibus delectatur, ut eo tandem diluato, citius à suis vinculis liberetur. Hinc dicit Porphyrius, quod anima per se semper vigilans, in corpore tamen quasi dormias. Et Proclus narrat, quod anima in corporibus egrensens, & quasi delirans. At, si quidem spiritus illo intermedius, animam

mediam vehens, ad carnis delicias proclivior sit & tenebrarum illecebris atque blanditiis se immergat, mentisque & lucis divinae oblitus, superiora & spiritalia negligendo, inferiora & corporalia respiciat, certe passionibus corporalibus obnoxius erit, timore & perturbationibus morborum & mortis non minus percussus, quam ipsa anima sensitiva. Et tunc anima ejus locida seu radius naturae suo curriculo aethereo, hoc est, spiritus intermedio inobediens inhaerendo, & tanquam in speculum inspicendo, percipit multas tenebrarum praestigias & illusiones, quarum conspectu perturbabitur; quoniam ejus societatem mens divina, veritatis imago, propter spiritus illius inobedientiam relinquit, atque ut fallacis tenebrarum & Diaboli perturbetur, permittit. In hoc igitur speculo suo monstra haec seu passiones phantasticas, & quasi falsitatis chimeras conturbat, amorem scilicet stultum, odium detestabile, desiderium & concupiscentiam immanem, horrorem tremendum, laetitiam fictam, spuriam & non durabilem, dolorem intolerabilem, spem vanam, desperationem fatalem, audaciam impudentem, timorem ineffabilem, iracundiam irrationalem seu bestialem atque tremendam; quae haec quidem undecim passiones enumerantur, quibus anima à mente derelicta affligitur. Inest tamen animae lucida vis quaedam, spiritum suum ita lapsam, atque tenebris immersum ad coelum revocandi. Nam cum sit ejusdem progeniei cum mente, facillime precibus & poenitentiae clamore mentem in auxilium suum pertrahit, ita ut hujus praesidio ac directione rursus ad sanctum regnum & parentis palatium perducat. Hinc divinus fatis Porphyrius in lib. de Abstinentia. *Quando ad pristinum statum redire pro viribus esset amissum, necessarium est à sensu & imaginatione omnium irrationalium qua sequitur inde, conditione, passionibusque ejusmodi animum penitus segregare, quatenus permittit natura necessitas.* At vero, si anima cum suo spiritu consentiat, & jam delapsa cum eo in corporis & mundi amorem (si quidem mala ad finem perseveraverit) non gustabit immortalitatis quicquam, neque bono etiam fruetur, hoc est, non revertetur ad illam formam & lucis perfectionem, à qua derivata est, sed semper manebit vinculis captivata, & in materiae abyssu submersa. Nam impossibile est animae à captivitate materiae liberari, nisi id fiat, mentis & vivifici verbi divini Spiritus mediatione, quorum alis solummodo & non aliorum, est, à terra ad caeli acuminem elevati atque sublimari potest; nam facilimum est, ut materia descendat, difficilimum autem, ut ascendat & revertatur absque peninis igneis, quarum ope multo velocius vehitur & attollitur Spiritus ad caelum ponderosus, quam solum virute ignis, vel globus tormenti in aërem ejaculatus. Dicimus denique, quod mentis radius in prima creatione, quò magis à fonte unitatis descendit, eò profundius in materiae multitudinem se immerferit, uti in harmonia animae dictum est. Unde fit, ut quamvis radius seu actus immediate procedens à Deo sit simplex & purissimus, radius tamen ab eo productus (qui mens secunda & ipsa natura dicitur) magis vinculis & involucris materiae (quam spiritum supra vocavimus) involvatur, sicut in Macrocosmo nostro dictum est. Et proinde mentis primae opem requirit ad suam redemptionem. Hac ergo via renovabitur mundus & virtute exaltabitur, teste Efaia Propheta in hac verba: *Sol decipulo erit purior & excellentior in sua pulchritudine, quippe quae omnia à verbi in mente residentis praesentia perficiatur, quod ideo sibi & a nomine reddissimè vendicavit.*

CAP. VI.

Cur mens & ratio humana superiorem Microcosmi regionem, caelum Empyreum inhabitet?

IN libello nostro de homine externo ostensum est, eum in regiones tres, secundum macrocosmi dispositionem esse divisum, quarum superiorem non in epet aut sine ratione evidentissima caelo empyreo comparavimus. Nam ut in caelo macrocosmi empyreo mentis divinae & rationalis spiritus locus atque sedes naturalis, secundum doctissimorum cum Philosophorum tum Theologorum opiniones existit, sic etiam a Philosophis & Medicis doctoribus rationis & intellectus locus atque diversorium in capite seu regione superiori microcosmica collocari animadvertitur. Et quidem etiam si experimeta vulgaria respiciamus, sphaera ex vitro vacuo constata, utcumque aliquis eam violentia in aqua submergere tentaverit, semper tamen ad locum suum naturalem assurgere deprehenditur, quippe cujus contenti natura (aerea nempe) est, atque superinnata. Hoc idem etiam percipimus in ligno, propter ejus aeream igneamque dispositionem. Hujusmodi igitur est quoque ratio, cur mens, cum sit omnium rerum suprema, superiorem loci partem, in quo est possideat. Nam quamvis spiritus rationalis seu empyreus sit ejus vehiculum, & anima mundana eam suo spiritu aethereo sit iterum spiritus intellectualis curus, & hinc omnibus aeris instar plaustris, in quo mens cum caeteris in corpus introducitur; mens tamen humana culmen totius semidiametri animalis possidet, atque ut rex seu imperator divinitus superiorem semper; tam in parte hominis interni, quam externi sedem occupat, officiumque quasi nautae sibi vendicare videtur, navem corpoream per fluctuosas mundi perturbaciones & tempestuosas atque procellosas hujus vitae undas secare & tuto ad terram & portum felicitatis dirigendo, si caeteri ejus ministri, videlicet, ratio, vita, spiritus naturalis & sensus ipsi obediens reddantur. Sed si rebelles fuerint atque gubernatoris praecipis non auscultent, naufragium proculdubio inevitabile & sibiipsis exitiale producent, in quo ipsi in mundi maris abyssum cum nave seu cymba corporali abforbebuntur atque vivi tenebrarum hiatu degludentur, dum tamen interea nauta seu gubernator pennis immortalibus alta petens, in suam patriam benedictam cum suo spiritu rationali remeabit; quippe qui semper, quatenus fato non subjicitur, ei obediens esse solet. Hinc ergo est, quod, ut navis gubernator in superiorem puppis parte sedet, nautaeque inferiores in suis negotiis dirigit, quo prospere & propitius iter sum faciant; ipsi quoque nauta partim in inferiori puppis parte versantur, & partim in superiori, prout occasio moverit; sic etiam mens superiorem corporis humani regionem inhabitat, cui caeteri ministri, videlicet vitales anima & illa naturalis ac sensitiva, ad nutum adsunt, & parati sunt omnia ejus mandata cum diligentia perficere & expedire. Sed & quodnam, quae so, argumentum evidenter queri potest pro eo, quod mens superiorem hanc hominis regionem inhabitet, quam quod eum inter omnia alia animalia magis erectum atque orthogonaliter stantem videmus, quippe ex quo manifestissimum est, in ejus fastigio & summitate vitam atque actum eminentissimum ipsos sensus versus caelum erigentem atque attollentem existere, non aliter, quam virtute ignis artificialis corpora gravissima in altum elevari percipiuntur. Imò verò tam efficax est hic ignis divinus (quem *Merc. Trismeg.* allecit, *igneum amictum inducere solere, ut primum a corpore fuerit separatus*) ut etiam non modo hominum cor-

pora

pora ad rectos angulos erigere, sed etiam ea ad superiora rapere atque elevare percipitur, quemadmodum infra luculentius declarabimus. Ex his igitur luce clarius deprehenditur vera mens sedes, situs atque positio in corpore humano, & quod ea sit sola microcosmi tam interni, quam externi divina imperatrix, atque Deiformis gubernatrix.

CAP. VII.

Quod lux per unumversum orbem mundanum sit eadem, similiterque Spiritus idem; & quomodo lux tendat ad Spiritum purificationem & elevationem in altum.

IN quamplurimis locis, antea in libro nostro macrocosmico citatis, succinctam atque propinquissimam lucis cujusque caeli relationem abunde & dilucidate patefecimus. Lucem enim supremam mundi regionis primo die creatam esse mentis divinae iconem seu imaginem explicavimus, lucemque secundariam, quae caelum medium secundo die informavit, esse quasi prioris & superioris radium seu simulachrum, atque tertium tandem secundae idolum atque effigiem, similiter quod virtute lucis superioris Spiritus rationalis seu empyreus sit creatus, & vocatus radius mentis, quae est radius Dei, & quod itidem quoque medius spiritus virtute lucis mediae factus sit vitalis seu aethereus, seu quinta essentia, dicaturque radius mundi, anima mundi & ipsa natura agens; atque porò etiam, quod actu infima lucis in spiritu infimo, quatuor elementa tertio die sint producta & distincta, dicaturque radius elementorum, & quasi elementum ignis, seu tenuis lucis portio deorsum in illas partes consiliens. Hæc ergo alterationes omnes à lucis divinae actionibus proveniunt, cujus integer conatus est, ut immunda purificet, & crassa subtiliet. Atque hac ejus actione mundi universalis Spiritus, qui teste *Divo Petro* nihil aliud est, quam *Aqua*, in regiones puritate & impuritate, tenuitate & spissitudine differentes, atque in dispositionem quatuor elementorum est distinctus. Ex quibus patet, quod universalis mundi lux sit unica, ejusdemque actionis & naturae ab æterno fonte derivata, & quod differentiae operationum ejus non in ipsa, sed in diversitate materiae resistentis existant. Nam quod fortius resistit, actum fortiosem requirit, & quod debilius est in sua repugnatione, minori impressione opus habet; & tamen actionis semper eadem est ratio. Similiter passionis ratio à diversitate materiae, spissitudine & tenuitate differentis, procedit. Nam quod densum & compactum est, difficilius agentis impressionibus locum concedit. Unde fit, quod lux caelestis, propter minimum Spiritus sui resistentis renixum, quoad nos insensibiliter calefacere videtur, cum tamen nihilominus in officio suo lucido exceleat. Sic etiam videmus, eandem lucem, propter radiorum suorum in spiritu spisso coarctationem fieri atque evadere ignem destructivum & sensui tantus intolerabilem, imò verò docemur, quod quo magis ad centrum terrae illa penetrat, eo vehementior existat ejus facultas adurens & destruens; quippe cum radii ejus tendendo magis deorsum, inveniunt subinde materiam crassiorem, atque ita tandem ineffabilem in modum comprimentur. Unde fit, ut non sine maximo cruciatu adurat, ignemque vulgarem producat. Sic etiam ignis flammam nihil aliud facit visibilem, quam partium aëris rariorem inflammatarum contractio, seu radiorum lucis in aëre oculorum & dilatatorum in unum congregatio. Quo quidem modo etiam videmus aërem humidum in tenui sua natura invisibilem, contractione in nubem visibilem & palpabilem condensari, quae

quæ sic contracta, res madefacere observatur. Ex his ergo liquet, lucis universi sic partes ab invicem non differre, sed ejusdem naturæ esse, adeoque causam differentiæ ejus quo ad nos, esse diversitatem operationis. Similiter quoque materia mundi tota eadem est, videlicet aqua; quæ tamen pro majori vel minori lucis cum ea, & in ea repetitur, proportionem differre cognoscitur. Hinc igitur docemus, quod lux inferior taliter secundum proportionem suam agit in spiritum suum æthereum, qualiter lux media agit in suum; atque iterum, quod media lux in suum spiritum æthereum non aliter agit, quam lux coeli superioris in suum; & proinde, quod tota differentia consistat in eo, quod luci inferiori propter exiguitatem proportionis ejus & multitudinem materiæ magis resistitur, luci autem mediæ propter ejus cum spiritu æthereo æqualitatem (quæ qualis sit ex consentanea pyramidis formalis & materialis adaptatione supra ostendimus) resistitur minus, utpote quæ invenit spiritum in eadem proportione sibi obedientem; atque sic etiam porro lux superior, tanquam abundans excellenter, minori adhuc vel minima lucis agit in spiritum empyreum; utpote qui pauca lucis est, & propterea in corporeis, ac planè metaphysicis dicitur, hoc est, extra naturæ terminos positus. Atque hæc est ratio illa evidentissima, per quam homines, mysterio divino illuminati, & quibus per consequens Deus à priorino demonstratur, tanquam per scalam à posteriore ascendunt, ut ad Dei cognitionem perveniant: namque per abditas aquas cum igne operationes, quas hic in terra observamus, de lucis mediæ in suo spiritu effectibus divinare possumus, atque sic etiam ex manifestis Solis actionibus in aëre, de virtute lucis primariæ in spiritu secundario judicare non erit impossibile; ac denique inventa ratione actionis lucis mediæ cum suo spiritu, alterius actiones cœli superioris & earum effectus quadantenus efficaciter contueri non omnino diligenti inquisitori denegabitur; atque ita demum percipietur, quod lux, quæ egressa est ex fonte divino, ad materiæ purificationem, mundificationem & attenuationem tendit, & per consequens ad illius elevationem & exaltationem à re grossa ad subtilis, & à loco corruptioni obnoxio ad sedem formali luce repletissimam, quæ omni ejus appetitui satisfaciat. Nā benigna est essentia divinæ dispositio & propensio, ut ad rerum præsertionem, saluationem, redemptionem, & à tenebris in lucis regiones promotionem semper operetur; adeoque semper in rerum deformationum reformatione versatur, turpiumque dispositiones in pulchritudinem reducere, tenebrarumque & licui præstigijs mundo propalare atque benignitatis suæ dona unicuique conferre & distribuere, ac divini tandem amoris sui characteribus omnia obfigurare gestit. Nonne ergo observamus in hac regione elementari, quod ignis flamma, naturalis instinctu, neglectis superioribus atque sublimibus, petat omni conamine inferiora? Nec quidem absque sensibili ejus extinctione eam ab hac sua inclinatione avertere possumus. Sic in fusi artificialis natura observamus, quod, ut primum ignea ejus dispositio in actum deducitur, grave illius corpus contra suam dispositionem in altum attollatur. Ex quibus videre possumus, quam avidè natura lucida sedem suam connaturalem appetat, massamque suam corpoream relinquere,

& ab ejus vinculis se extricare conetur.

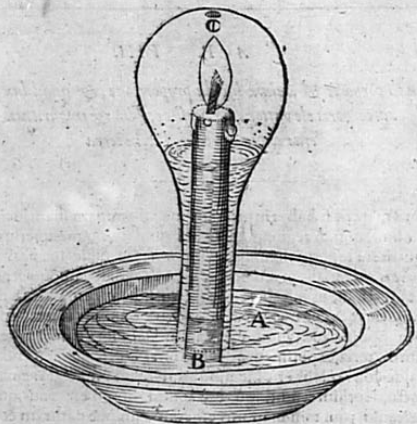
C A P.

C A P. VIII.

De inæquali corporis & animæ lucidæ proportionem, & quod lux solummodo ad corporis elevationem versus caelum & impuritatis ejus expurgationem hic in terra laboret.

Corporis materia se habet in proportione ad animam suam lucidam, ut spiritus in infimæ mundi regionis ad lucem ejusdem; quam superius in proportione sesquialtera reperiri diximus; quatenus scilicet illic una pars lucis & tres partes spiritus materialis invenitur. Hinc ergo fit, quod corpus animam gravare, & in actionibus suis impedire dicitur; ita quidem, ut quæ illa vult, hoc peragere non sinat, & contra ejus actiones, quæ tendunt eò, ut illud in altum eleveret, summa ope nitatur. Quod autem anima debilior sit in corpore multis gradibus quam materia, experimento declaratur. Nam si quis descendat à monte, corpori valdè conveniens erit hic morus; quoniam omne grave, naturali quodam instinctu, deorsum tendit; imò verò latatur homo externus, quia facilis ei videtur descensus; qui tamen morus est contra animæ naturam & dispositionem, ut in igne & fuso declaratum est: At verò in montis ascensu defatigatur homo externus, atque anima vivifica (quæ tamen quasi scintilla duntaxat est) vehementer & pro viribus agit ad elevationem ponderis istius gravis, suumque diversorium ad hoc laborare facit: Unde manifestum est, quod corporis moles multis proportionibus animæ suæ lucidæ mensuram excedat; quoniam totus homo delectari videtur descensu, qui fit secundum materiæ appetitum, ascensu verò, qui est secundum lucis cupiditatem, gravatur. Verum enim verò, si animæ lucidæ facultas corporis mole copiosior esset, & converso homo gravaretur descensu, atque in ascensu suo lataretur; quippe anima lucida omni naturæ conamine tendit sursum, imò verò etiam ipse spiritus sursum ascendere vehementer cupit cum lucis suæ scintilla, quæ semper ad tale officium prompta est, ut in fusi accessi elevatione dictum est. Et quidem etiam idem illud sequenti experimento demonstratur.

S

Sit A. vas aqua plenum, in cuius fundo B. candela accensa affigatur ita ut stet perpendiculariter, si ergo subito comprehendo flammam candele in orificio vitri, quod collo sit oblongiori, collum illud deorsum in aquam detruferis, & foramen C. in fundo ejus obturaveris, occulta ignis facultas atque proprietas è vestigio observabitur. Nam grave corpus aque sursum bona quantitate versus & secundum majorem vel minorem flammæ proportionem elevabitur. Percipiemus etiam, quod Spiritus æreus quoque sit ad hoc proclivis, & in opere isto quasi quidam coadjutor. Id quod sequenti experimento vulgari declarabitur. Nam si milvum fictivum ex chartis factum, cui filum vel chorda fatis longa alligabitur, vento expositis, videbimus, ventum machinam illam fatis gravem facillimè in altum attollere.

EX

Ex quibus constat, quod non modò lux, sed etiam ejus vehiculum tendat ad corporum exaltationem, in tantum quidem, ut etiam, quando propter exiguitatem suam non potest opus illud perficere, tum solear hic atque illuc à latere, videlicet dextrorsum & sinistrorsum, vel antroorsum atque retrorsum corpora & animalia columnis seu pedibus statuminata, sursum quo & deorsum, eo modo, quo dictum est, moveat. Sed, ut artificialia ista omitamus, videmus quoque eandem dispositionem in plantis; quippe in quibus lucis portiones è terra exurgentes, sursum versus locum suum connaturalem cum tota sua massa corporali, præeuntibus in auxilium Solis radius, se attollunt. Atque ut jam animalium disquisitioni insistamus, ab ancilla quadam audivi, quod aliquando cattam seu fellem quandam seniore & majorem, ob insignem ejus rapacitatem, ubi in ipso gula & ingluviæ actu eam inopinantem apprehenderat, inclementer pedibus suis, seolo alio destituta, & tamen presentis occasionis opportunitatem è manibus dimittere nolens, contereret, atque ita concukando suffocare tentaverit: Ubi vero uno pede suo gusturi felis appositus, alteraque cordi ejus impresso & affixo, erecta constitit, bello exitiali sine ulla commiseratione miserum istud animalculum propter voracem ejus gulam crucians & affligens, percepit tantam in corpore ejus vim, tanti inque in exigua illa parte, & quasi scintilla lucis seu actus ei inclusi vigorem atque efficaciam, ut admiratione quadam percussa assidue vereretur ne quando, & vel non obstante etiam onere tanto, in altum elevata, deiceretur, solum videlicet sensit, ingentem Spiritus inclusi vigorem sursum evehere, & in altum elevare corporis sui molem. Ex his igitur evidentialissimum est, quod Spiritus vitalis cum sua luce agente vim maximam habeat, non solum in rebus arte factis, in quibus videlicet spiritus æreus locum obtinet sal nitri, utpote quod nihil aliud est, quam aer congelatus, & lucis vicem supplet natura illa sulphurea, cujus natura lucida in actum deducta movetur virtute illius Spiritus, sed etiam in rebus vegetabili-

ris denegata esse, præterquam soli homini; quoniam ei soli & non itidem aliis, inest vitæ spiraculum atque sacrosanctum mentis & intellectus donum. Quod ergo lux habeat, pro majori vel minori sua proportione, facultatem elevandi corpora, in quibus continetur, supra demonstravimus. Sed quoniam, ut fieri affolet, corpora elementata in infima mundi regione prævalent animabus & lucis portionibus, idè non habent creaturæ sufficientem hujus lucis quantitatem à sua creatione, quæ plenè suum officium queat perficere. Nec dedit Deus cuiquam creaturæ plus lucis, quàm ad sufficientem ejus perfectionem satis esse, ita ut de suo lumine aliis impertiri nequeat, se manente integra. Sic itaque apparet stultitia eorum, qui conantur ex auri vulgaris portione infinitam præparare tincturam. Nam sic ipse Sol, creatura mundi visibilis nobilissima, sua virtute assidue magis magisque ratione luminis & tincturæ, discederet, altiore locum subinde appeteret, & gradatim versus mundi intellectualis apicem ascendere, quousque ad unitatis punctum, multitudinem relinquendo, pertingeret. Quare fallitur circa omnem talem potestatem ingentem, quæ, manens per se in suo statu & incorrupta, possit tantum formæ corpori corrupto præbere, ut ad excelsiora sublimetur. Unde igitur hoc donum adipisceretur, ut ad excelsiora sublimetur. Unde igitur hoc donum adipisceretur, cum nullibi possit à re, creata depromi? A sola mente, scilicet divino Dei radios cujus est omnibus plusquam perfectionem tribuere, cum in solo Deo & radiis ab ipso non divisis, summum & solum plusquam perfectionis donum inventatur. Nam quomodo possibile est, ut illud, quod solum perfectionem suam speciei adeptum est, plusquam perfectionem dare & conferre possit alteri? A Deo ergo, ejusque Verbo & Spiritu, quibus mentis radii sunt continui, hauritur donum illud, & in homines factos infunditur; ac vi quadam magnetica & harmonia admirabili attrahitur ab unitatis essentia in hæc inferiora, modo ac ratione ea, quæ sequitur. Quoniam in quolibet homine est virtus ista à radice creationis, quæ tamen fortitudine & debilitate operationis in diversis hominibus variat; revelatur à nonnullis sanctis, Prophetis & Sapientibus via, qua à fonte lucido per radium continuum istius virtutis divine, ad inferiora & per consuetudinem in ipsam hominem attrahatur. Nam pia anima menti adhærens, facillime replebitur piis donis. Hinc in suo Hymno. i. ita cecinit Synesius: *Mens solus iam curat intellectuales mundos; bona enim inde humani Spiritus origo individua divisa est: Ac mens delapsa in hylam, mens immortalis, parentum divinorum propago, exigua quidem, sed illorum tota, ista & una ubique, tota in totum insula, vastam cavitatem celorum torquet, universumque hoc conservans, in diversas formas distributa adeit; Pars ejus stellarum cursus, pars angelorum cœtus, pars etiam gravæ nexu terrenam sortita est formam, disjunctaque à parentibus tenebrosam haurit oblivionem, cœcis sollicitudinibus terram admirata. Inest tamen, inest aliquid lucis aperitis oculis, inest etiam vis, qui huc delapsi sunt, in cœlum revocans quedam vis, cum stantibus emersi vis, leti sanctum ingerunt iter ad regiam parentis aulam: Beatus, qui voracem hyle vitans latratum, & terra emergens, saltem leti vestigia ad Deum dirigit: Beatus, qui post fata, post labores, post acerbas terrenas curas, ingressus mentis vias, altitudinem videt divina luce resurgentem, &c.* Concludimus igitur, quod, ut Deus dedit omnibus creaturis perfectionem in creatione & sacrosancto suo tabernaculo, sic etiam in solâ ejus sit potestate, plusquam perfectionem illis impertiri. Nam si in creaturæ potestate esset plusquam perfectionem dare, necesse esset, ut hoc faceret aut creatione nova, aut ut tale munus aliunde acciperet. At si in ejus potestate esset creare novas, ipsi Deo, cujus solius est creare, æquiparanda foret; si autem hoc tale donum aliunde acciperet, sequeretur, eam illud à solo Deo, rerum omnium Opifice, comparasse. Ut ergo nulla creatura in se est infinita, sic etiam plusquam perfectio in infinitum à creatura dari non potest. At verò, si quis & quidem non

adeo

ad eò absurde obijceret, quod, virtute unius scintillæ ignis, infinitæ possint multiplicari, & præsentia unius candelæ innumere aliæ accendi; & quod proinde, cum ignis & lux sint creaturæ, sequatur, creaturas posse infinitum lumen & tincturam similibus largiri. Respondemus, quod lux sit vera Dei imago, & quasi ipsius Dei præsentia. Unde dicit Augustinus, quod, *quantum lucis aliquid in se habet, tantum Dei sibi vendicare videatur*. Quomodo autem lux illa divina se in hylam de mundi creationem disperferit, satis evidenter nos docuit divinus Synesius loco immediate præcedente citato. Nec quidem est ulla lux seu ignis multiplicatio in candelarum multitudine illuminatarum per unam scintillam, sed est lucis in aère dispersæ & attenuatæ atque propter raritatem invisibilis manifestatio quidem, ut ignis sit ubique & semper permanens, sed nobis invisibilis ac intellectu solummodo & aëris variatione percipiendus; ille verò inspissatus & coarctatus objectum seu materiam & Spiritum, quibus inhæret, coloratum, clarum ac lucidum reddit. Sic etiam aërem invisibilem in nubem visibilem converti videmus, hoc est, aërem tenuem & invisibilem fieri densum & visibilem coagulatione & coarctatione. Est igitur ignis vulgaris nihil aliud, quàm ignis dispersi coarctatio & congregatio, non autem ulla multiplicatio; neque enim unquam plus aut minus ignis est, aut erit in mundo, quàm fuit in creatione. Magnetica ergo & mirabilis est lucis proprietas, cum unquam ejus scintilla infinitas ad se attrahat. Atque hæc est ratio, cur ignis in spissius subjectum contractus, urat atque destruat, quoniam vehementer agit ad dissolutionem, pro ratione ac modo, quo spissitudo subjecti ad fortem resistitiam est parata. At verò e contra idem ignis per universam aërem expansus, corpora fovere atque reficere observatur. Hoc ergo est argumentum, quod ignis è folio Patris luminis egrediatur, quoniam videlicet quo ad nos, in infinitum videtur multiplicari; verò, in se est quasi unitas formalis, à qua omnes res, tanquam à forma, quatenus etiam est solus actus mundanus, procreantur. Unde evidenter liquet, quod lux immediate in creatione à solo Deo, tanquam formarium in rebus creatis fonte unico derivetur. His igitur rectè consideratis percipiemus, quod actus mundanus nihil aliud sit, quàm radiorum Dei in creatione progressio ac diffusio, & quod vice contraria Spiritus universalis sit quasi medium recipiens illos radios, & quod itidem materia ex spiritu cubico conflata, sit quasi subjectum, eorum impressiones in se recipiens, & quod totum denique in hoc mundo nihil aliud sit, quàm ignis in spiritu implicatio; ex quibus duobus ignis per se & in sua natura sursum tendit, Spiritus verò sine ignis adminiculo deorsum. Sic factus est mundus, & ex mundo seu mundi elementis creaturæ. Non est igitur mirum, si ignis natura sit crassum attenuare, & ex fædo pulchrum facere, tenebras propulzare, res mortuas vivificare, & de potentia in actum deducere, &c. Cum totum hoc sit Opificis intentio, videlicet res increatas creare, informes informare, inanimatas animare, damnata salvare, turpia mundificare, dejecta attollere, tenebris obruta liberare atque illuminare. Ex quibus manifestum est, divinæ essentia imaginem esse lucem, ubique per universum expansum dispensatam, & aquis mundanis instar crocæ tincturæ cum liquore junctæ, permixtam.

C. A. P. IX.

De animarum humanarum communicatione.

EX præmissis videbitur quibusdam difficile, corporeis solummodo oculis ea intuentibus, quod anima unius hominis virtute splendoris sui spiritualis possit cum anima alterius, etiam longè distans, communicare & familiaritatem habere, non aliter, quam unus homo solet cum alio fermocinari, quatenus carnis umbraculo tegitur atque obscuratur. Imò verò ipsa lux solaris, à qua anima media creaturæ derivata est, tenuiori substantiæ opacè impedimento, quàm est impenetrabile corpus humanum, abscondi & obscurari potest, uti tempore pluvioso apparet, quare multò magis anima hominis è cælo delapsa. Similiter sequendo hæc *Merc. Trismeg.* dicta: *Anima natura æterum orbata, bonique conscia, orbata oculis, corporeis sese passionibus implicat, &c.* patet, quod anima corporea mole obtecta, oculis quasi destituta sit, ita ut quæ extra sunt & in tenebris conspiciere non possit. Hæc autem dubiis respondemus, rem quidem ita se habere confidenter, quatenus vitam solum respicit, quæ est solummodo media in animæ humanæ compositione portio. At verò quatenus cum sua domina mente, sine qua anima humana esse non potest, unitur, eatenus corporis parietes non magis possunt radios ejus comprimere & retinere, quàm aqua torrentis crystallini potus est impedire radios solares, ne ad fundum ulque penetrent. Nam *Merc. Trismeg.* inquit, *quod mens sua acie ad superna exigi possit.* Atque alibi rationem assignat, videlicet *Pimandri.* *Quia mens ab essentia Dei nequaquam divisa sit, sed illi potius eo modo connexa, quò solis corpori lumè. Quare mens appellavit Deum in hominibus, dicitq; hominibus animas esse divinitati quàm proximâ, unde homines appellavit Dæmon ejus bonus, mortales Deos.* Ex quibus manifestum est, quod mens humanæ acies, lucisque ejus radii sint tam subtiles & penetrabiles, ut corporis pori, ejuve massa tenebrosa eos nullo modo possit impedire, quò minus id ipsius Creatoris solum penetret & ubique per mundum versetur. Hinc fit, sicuti dicitus ille *Philosophus* testatur, *in præsentia mentis, quàm Dei naturam nunciat, homo intelligentia sua complectatur cuncta, quæ in terra sunt, & quæ in mari, & si quid est præter ea, quæ sunt supra cælum, atque adeo scitipsum erigat, ut ipsum quoque bonum imineatur.* Anima ergo media supremo atque Deiformi dono erigitur, & cum eo viam præbente porosque opacos aperiente, radios suos invisibiliter huc atque illuc ad exteriora effundit. Nec quidem mirum hoc est, cum mens illa sit actus, immediatè à Deo promanans, cui, ut cum *Psalmista* Regio loquar, *tenebræ non sunt tenebræ, sed nosci ei tam est clara quàm ipsa dies.* Atque hic radius Dei est quasi divinæ ejus sapientie scintilla, sine qua non est possibile, ut anima humana de rebus manifestis judicet, quæ ante oculos sunt, multò minus de illis, quæ in cælo. Sed hujus rei veritatem ex sequenti *Sapientis* sermone *Sap. 9. 15.* aperte videre licet: *Corpus quod corrumpitur, aggravat animam, & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem, & difficulta estimamus quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt invenimus cum labore: quæ autem in cælis sunt, quis investigabit? Sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam, & miseris Spiritum tuum sanctum de altissimis, &c.* Necessè est ergo, ut scintilla radii divini, homini inclusa, ab alto reficiatur, cujus copia regeneratio fiat atque perfectio inter mentem auctam & Spiritum intermedium unio. Hinc prophetia, & rerum in partibus remotis gestarum prælagium; Unde soliti fuerunt *Prophetae* quasi *visores* appellari. Hinc etiam omniorum veritas, rectæque rerum per visiones explicatio; quoniam virtute splendoris illius spiritualis & invisibilis, duarum inferiorum portionum radii unius, tota animæ

animæ humanæ vis non aliter emittitur è corpore humano, quam lux & radii Solis visibiles ex corpore solari, ita ut quis in *Anglia* manens radium animæ suæ tanquam nuncium, aut *Romam*, aut ad *Indos*, aut aliò, & vel hoc ipso etiam instanti, sine impedimento mittere possit, ita quidem ut ipse voluntate præeunte, oculis contemplationis, qui quidem sunt verè spirituales, illa videre & meditari valeat in partibus longinquis, quæ nos oculis corporeis in proximis & vicinis locis contuemur. Imò verò, quod amplius, anima unius, per radiationes & aspectus, animam alterius procul dubio ore spirituali alloqui potest & solet, non minùs quàm lux unius candelæ potest conferri & jungi radii lucis alterius: sed propter corporalitatem nostræ compositionis stupiditatem nos hæc mysteria discernere, aut percipere non possumus. Unde fit, ut sensu obtuso & hebetè hæc intuentes, frivola ea atque impossibilia pronunciemus, meramque stultitiàm & vanitatem appellemus. Et tamen percipiunt oculis aperiis, flammam ex ligno opaco ardente exilientem, lumine suo omnia nocte nigra illustrare, spiritumque medium seu ætrem sua præsentia movere, & candelam accensam proportionè debita imagines in charta delineatas circumducere, & procul dubio suffurationem quandam cum humido suæ lucis medio seu vehiculo habere; prout strepitum colligere possumus, quem flamma cum aère miscet, sed quoniam grossis nostris auribus talia audire, aut fletum audita intelligere negatur, prorsus ea stultè rejicimus, cum, teste *Salomone* omnium sapientissimo, in loco superius allegato, *anima mentis secreta percipere non possit, nisi ad sit illuminatio ab aliò.* Atqui nos persuadere nobis non possumus res ullas verè esse, nisi videamus eas, & cum *Thoma* illa non credimus, quæ non tetigimus. Nonne ex radiorum Planetarum & Stellarum applicationibus, videlicet ex sextili, quadrato, trinove aspectu, similiter ex oppositione & conjunctione mirabiles in hæc inferiora effectus infundi, quotidiana experientia edocemur, ac si esset quædam luminis cum lumine de rebus, quæ in terra atque fuerunt, vel de præsentibus aguntur, consultatio: At stulti exertissimè solent clamare hæc deridendo; *Quid nobis cum cælo & stellis? Ingrati homines, qui suorum parentum cognitionem & agnitionem respuunt, & impudenter rejiciunt, rebelles contra Deum Creatorem suum, præstantissimum machinæ ejus ornamentum nullius usus, & penitus inane esse existimantes.* Quid denique est vestra corporalis locutio, nisi proportionalis mentis discursus, instrumentum corporali personam & totum sensibilem ita expressus, ut corpora aliorum, mediantibus eorum animabus, mentis locutoris intentionem intelligere queant, nec corporales sonos recipiens ea distinguere potest sine sua anima rationali? Anne igitur vultis, ut hujus sermonis intentio sit ab anima, tanquam motore, vel ab instrumento? Ratione igitur indignissimus erit censendus, qui animarum communicationem negaverit, cum lucis sint longè subtiliores, excellentiores & rationabiliore, quàm lumina seu ignes, qui vivaciter in hæc inferiora agere observantur, imò verò luminum & radiorum stellarium actus (aspectus admirabiles & prægnantes facientes) multis gradibus superant animæ lucès, quatenus mentem pro ducere habent; imò quidem etiam anima humana in eo Angelis æquiparanda est, quorum communicationem & discursum intuitivum ad invicem, nec ullus Philosophorum, nec Theologorum, cum idem istud in prophetia *Danielis* & alibi invenitur, negabit. Quibus exactè consideratis luculenter apparebit, animas humanas inter se, alias cum aliis, virtute radii divini communicationem & irradiationem sive aspectum similem, qualem non habent nonnulla stellarum cælestium lumina cum luminibus aliarum stellarum, & quod ipse ad invicem suffurrum spiritualem, seu discursum intuitivum miscere dignoscantur, non minus quam ipsi Angeli, qui suo more ad invicem loquuntur. Hinc etiam oritur mirabilis animæ humanæ potestas in re Geomantica, videlicet in furti detectio-

ne, & demorte aut vita alicuius longè distantis, declaratione. *Quemadmodum ego isegnomdam Oxonijs degens à Domino Cox, quodam amico meo interrogatus de fratris ejus in Hibernia bellum sequentis sui militantis, valetudine, virtute animæ meæ, patata & non perturbata sed ad hoc negotium omnino intentæ, manum meam tali modo gubernatam vidi, ut facta puncturorum projectione & figura Geomantica constructa, per animæ meæ informationem indicarem fratrem ejus in bello fuisse peremptum, atque vulnerè à tergo confossum, quod quidem mihi prædixit, & ventus locuit. Nam tela per dorsum trajecit, & vulneratus, & tandem inde mortuus fuerat. Sed quoniam de admirabili hujus scientiæ operatione suo loco alibi tractabimus, ubi eam verissimam animæ scientiam esse declarabimus, hoc loco illa omitemus. Cæterum accidit etiam nonnunquam, impedito quadantenus isto animarum aspectu, vel per niam ab invicem distantiam, vel etiam per illuminationis divinæ defectum & debilitatem, ut ipsæ animæ aliquantisper relinquunt corpora sua quasi mortua, atque evolens, quousque his per irradiationem anima personæ absentes, de cujus salute aut negotio agitur, occurrat, quemadmodum solet frequenter illis in Hibernia evenire, quorum mentionem facit *Olav Maganus* in sua Historia, quod videlicet, cum quis ipsi addit, ut de statu amici præcui absentes eos consulat, solent aut quod hujus conditionis & fortuna homines in conclave quoddam ingredi, & quod illis foribus clausis, aliter eorum serpentes eneam manu una tractant, & altera marculum tenens serpentes istud marculo suo, mixtione magis intermixtis percussit. Quo facto, deprehendit aliter, veluti privatus animo, in terram concidit, & deinde post bonam temporis intercedentem, revertente in corpore ejus animæ, ad pristinam vitam suam sanitate & integritatem rediens, surgit, & statim ac valetudinem personæ in remotissimis locis degentis reverberat. In Chronico etiam Gallicis invenimus quod Rex quidam, nomine *Gontranus*, in oratione ferè fortissimè à venatorum societate digressus, & unico tantum amico comitatus sub magna quadam arboris defessus recubuerit, & tandem capite in gremium istius comitis sui reclinato, placidè obdormiverit: Interea temporis dormiente rege hic ejus comes percipit, animalculum quoddam ex ore Regis egredi valde tenue, & ex aère vix visibili constitutum, cuius ille motum & viam diligenter observans, deprehendit illud versus parvum quendam torrentem deprøperare, & anxie ibi transitum querere per tumulum aliquem vadis locum. Ipse igitur surgens, gladium suum evaginans, illum utriusque ripe impositit, atque ita quasi pontem aliquem stravit, per què in continenti animal istud ad ulteriorem aqua partem properavit, & in foramen sub montis pedem ingrediens, ibi non diu manens, per eandem viam rediit, & in corpus Regis iterum egressum. Accidit autem, ut *Gontranus* ultro ex pergefactus narraret huic comiti suo, omnia ea sibi in somnio occurrisse, quæ comes iste regem in animalculo seu animalis quasi idea viderat, videlicet indicavit, se per somnium valde fuisse in transitu do flumine turbatum, & tandem in venato ponte ferreo securè transivisse, ad tum in speluncam quandam sub monte immenso ingressum, in venis ibi thesaurum incomparabilem: Unde, auditæ comitis sui de animalculo relatione, per speluncam in monte ingressus est, & thesaurum ibi ingentem adinvenerit. Verum enim verò, ut Spiritus supremus suas impressiones divinas fortiter in animam humanam infundit, ibi his majora perficiuntur, & quidem etiam non egredientibus de corpore, animæ viabus, sed integrè manentibus. Sic *Dionysius Paganus* in tertio volumine calum raptum fuisse fatetur: sic Prophetæ sancti secreta aliorum etiam in longè distantis locis percipere, & oculis quasi mentis, seu animi divini radiis, veluti fanctam quodam splendore & charitate videre consueverunt, quemadmodum in multis sacrarum Scripturarum locis uberrimè demonstratur.*

C A P.

C A P. X.

Quod mentis, ex illapsi divini Spiritus afflatu, illuminatio, sit causa prophetiæ.

Vaticinium sive Prophetia, juxta veterum Philosophorum opiniones, est, quæ homines ordinis vitæ, sanctioris percipi, sum rerum præsentium causas eliciunt, sum futurarum etiam eventus prævident. Volueruntque Sapientes hanc oraculi virtutem vel à Diis vel à Dæmonibus in homines descendere, quippe à quibus spiritum hunc divinum afflatum atque infusum tradiderunt. Quorum quidem sententia à verbis sacrarum Scripturarum non multum discrepare videtur. Nam *Deuteronom. 13. 1.* hæc scribuntur: *Si surrexerit in medio tui Prophetæ, aut qui somnium vidisse se dicat, & prædixerit signum, aut que portentum, & c. non audies verba illius Prophetæ, vel somniatoris, quia vos tentat Dominus Deus vester.* Similiter: *Qui arrogantia deprævarus voluerit loqui in nomine meo, quæ ego non præcepisti, ut diceret, aut ex nomine aliorum Deorum, interficietur. Deuter. 18. 22.* Unde constat, quod per Deos Philosophi Ethnici intellexerint idem, quod sacra Biblia per *Jehovam*, seu personas in Trinitate, seu Deum unicum, solum & verum: & per Dæmones idem, quod Scripturæ sacrae per Deos alienos. Et tamen videmus etiam, intelligentias illas talia portenta edere non posse, nisi permissioe divinæ cum à Deo, tanquam à summo fonte, omnis spiritus divinus afflatus & non aliunde. Unde dixit *Jehova*: *Non audietis verba somniatoris seu Prophetæ, quoniam quis tentat Deus vesters ac si dixit: Ministros suos excitavit ad vos tentandos.* Nam ipse Satan contra Deum per missionem nihil potest, ut in historia *Jobi* declaratur, & per hæc verba Prophetæ *Michæ. 3. Reg. 22.* *Vidi Dominum sedentem supra solum suum, & omnem exercitum caeli assistentem supra solum suum à dextris & à sinistris, & ait Jehova: Quis decipit Achab Regem Israël, ut ascendat, & cadat in Ramoth Galbad? Et ait Jehova: Quis decipit Achab, & alius aliter. Egressus est autè spiritus, & stetit coram Domino, & ait: Ego decipiam illum, & c. Egrediar, & ero mendax in ore omnium Prophetarum ejus. Et dixit Jehova: Exeat, decipies enim, & prævalebis, & c. Unde manifestum redditur, quod prophetiæ nullæ absq; Dei permissione fieri possint, & quod spiritus Prophetiæ procedat vel immediate ab ipso Deo, vel mediatè ab aliqua intelligentiarum seu spiritu ejus, qui itidem agunt vel spiritu mendaciarum punitioem peccatorum, vel spiritu prodigia & signa vera nonnunquam producent ad tentationem. Sed prophetiæ omnes à Deo immediate procedentes semper veræ sunt, & infallibiles, quoniam nullum ex verbis Dei in terram vanè cadere potest. Unde *1. Samuel. 10. 5.* *Propheta fidelis signum est, cum nullus ex sermonibus ejus cadit ad terram.* Unde *Deuter. 18. 22.* *Si Prophetas in nomine Jehovæ prædixerit, & non evenerit, hoc Dominus non est locutus.* Sed his relicta ad institutum redeamus. Vaticinatio hæc fitelendum *Platonico* propter superiorum animorum in nostris descensum seu influentiam, quam illapiones vocant. Et *Merc. Trismegist.* eam vocat *Dæmonum sensus* & *Dæmonum animos*, quos *Euroides* & *Pythones* veteres dixerunt, hominum ingredi corpora solitos & eorum uti vocibus a linguis ad futurorum prædictiones: Hujusmodi fuerunt scemina illæ *Pythones*, quæ spiritu divino percitæ & extra se quasi raptæ, ac supra oraculi tripodem, juxta antrum situm, stantes, oracula Apollinis, prophetico more, voce audaci proferebant, quemadmodum apud *Diodorum Siculum* & alios legitur: Hujusmodi spiritu posse illas fuisse decem illas *Sibyllas* testantur auctores, quæ multa de Deo Christo carminibus scripta post se reliquisse feruntur. Et *Mertimus* ille *Anglia decem septuaginta annorum*, cujus simi-*

lem Europa nunquam ulla ætate produxit, virtute hujus spiritus divini, multa expressit mirabilia, atque de rebus Angliæ futuris more mirabili propheta vit, non ope & virtute Diaboli, ut stulti referunt, sed Spiritu vero; quippe qui verifimum Prophetæ argumentum supra designato prædixit fuit; quoniam scilicet nullo quasi ex verbis ejus cecidit in terram. Prophetarum enim verorum verba à Deo disponuntur, imò verò Spiritus Dei in Prophetas ingrediens, eorum linguæ & vocibus, tanquam instrumentis seu organis ad suam voluntatem futuram hominibus publicandam, utitur. Atque hinc est, quod Propheta non potest transgredi prædictum Jehovæ, faciens rem bonâ vel malam, ut Num. 24. 13, habetur. Nâ Propheta illud facit, quod edixit ei Jehova, & nihil præterea. Num. 22. 2. & 10. Quod autem Platonicis dixerunt, vaticinium fieri spirituum seu animorum illapfusionibus & descensu in animos nostros, hoc idem quoque confirmare videntur sacra Scripturæ multis in locis: Nam de Balsamo dictum est; *Adfuit ei spiritus Jehovæ viro scilicet aperto oculis, qui visum est Omnipotentis vidit excidens, sed retectus oculis, id est, donato luce spiritus divini. Et excidens, hoc est, extra se raptus, excidens sensuum facultatibus: quæ ratio est videndi visiones Dei. Sciendum est igitur, quod juxta Philosophos, tria sint vaticinationis genera, triplici Spiritus divini in homine actione diversa distincta: videlicet *Furor*, *Raptus* seu *Ecthasis*, sub qua visio comprehenditur & somnium. Atque hoc idem ex sacris Num. 11. colligimus; ubi declarat, quod *Prophetis se notam facit Jehova, aut per visionem, aut per somnium eos alloquens*; prout etiam exemplis innotuit sacram Scripturam illud comprobatur. Similiter Prophetas illos pellit iste spiritus insano atque furioso, quoad nos, more. Nam legitur 1. Sam. 19. 24. de Saule: *Exiens autem ille vestes suas Prophetæ in more agitabat, sicut coram Samuele itaque excidit nudatus tota die & tota nocte*. Similiter ad ampliore Spiritus Dei illapfusionis probatione dicitur *Samuel ad Saul 1. Sam. 10. 5. Et irruet Spiritus Jehovæ super te, ut Prophetes cû is, & mutaberis in virum alium*. Permissos etiam alios locos ex sacris literis hic demonstrare possumus Spiritus sancti descensum & infusionem in viros vite piæ, led quoniam illi neminem in facris bene versatum latent, hoc loco eos prætermittendos censemus; ut ad intentionem nostram properemus. Illa igitur, quæ jam dicta sunt, posuimus nostri discursus fundamentum, quò melius possimus secundum intentionem nostram explicare mentis divinæ in hominibus potestatem & immensam ejus cum Spiritu Jehovæ familiaritatem, atque ita demum producere rationem prophetiæ & veræ rerum futurarum prædictionis. Atque prophetiam veram solo Spiritus divini beneficio fieri & provenire docemur Num. 11. 25. Quod etiâ prophetiæ per ænigmata & similitudine nobis Deum exposuerint colligimus, Num. 12. 7. Quomodo aut hæc fiant, breviter pro captu ingenii nostri explicabimus. *Mercurius dicit, mentem esse ipsius Dei essentiam, seu ab essentia Dei nequaquam divisam, sed illi potius eo modo connexam, quo Solis corporum. Imò verò dicit, hanc mentem in hominibus ipsum Deum esse, atque idcirco ex hominum numero quosdam esse Deos, eorumque humanitatem divinitati quàm proximam existerem; non multum scilicet in eo discrepans ab Esaiæ Prophetæ opinione, cujus verba sunt hujusmodi: *Annunciate nobis quæ futura sunt, & dicemus, quia Dii estis vos. Divus Paulus etiam, cum Xisto Philosopho conveniens, animam vocat Dei templum*. Et Platonicis dixerunt, Spiritus seu animos Deorum descendere in animos hominum; ac si dixissent, radium divinum seu mentem aut Spiritum sacrosanctum (quem *Mercurius vocavit Deum ignis & Spiritus numerum*; atque alibi, *Spiritum intellectualem*, & alibi, *Spiritum ignem, cujus spiritus divini status primum mundum mobile verbi atque circumdaci esset*) in animam humanam descendere, & seipsam cum mente ab eadem stirpe derivata conjungere. Quæ quidem superiorum connexionione & unione, anima ita illustratur ful-**

gore

gore divino, ut ex se quasi raptâ hominem reddat alium, quàm fuit ante, juxta illa superius allegata *Samuelis* verba: *Et mutaberis in alium virum*. Videmus quidem communi experimento, quod solaris virtus ovi testam, spiritu seu rore Martis replentur sursum elevare possit; Quamvis magis igitur poterit hic splendor illustrans spiritum humanum, cranii testæ inclulum, spiritalibus suis radiis in alium elevare? cum tanta sit hujus numinis divini efficacia, ut hominis oculos, lapsu Adami clausos, reddat apertos & habiles ac idoneos ad videndam visionem Omnipotentis, atque ita aures ejus spirituales dilatando, reddat eam capacem verbi, ita ut *audire possit & intelligere sermones Dei fortis & noscere notionem Excellit*, ut Num. 24. 15. 16. Est enim talis anima, juxta *Mercurii sermonem Pimand. 11. mente Deo*; plena, quàm Platonicis reverentem & non cadentem vocaverunt. Sed perpauci sunt, inquit *Mercurius Trismegistus, qui hujusmodi mentem illustrare exuberantem adepti sunt*. Nam cum mens hujusmodi infuit in sanctam animam, extollit illam ad verè sapientia lumen, ut ipse testatur *Pimand. 10*. Et alibi inquit: *Quæcumque hæc natura divina sulsi sunt, secundum operum comparationem pro mortalibus immortales habentur intelligentia suacuncta complectuntur, quæ in terra sunt, & quæ in mari, & si quid est præter ea supra cælum, atque ad cælis seipos erigunt, ut ipsum quoque bonum intueantur Pimand. 4*. Et quod amplius est, præterita & futura ac præsentia longè à nobis distantia in speculo hoc divino virtute luminis illustrantur cernimus. Hinc dicit *Balaam Num. 24. 17. Video illud, non tamen nunc, contemplos illud, sed tamen non propinquum, &c.* Præterea etiam præsentia hæc divina sunt, & eduntur multa miracula à Prophetis; Unde innuere videtur *Jamblicus*, quod divinitus afflari non vivant ipsa vita animali seu naturali, sed quod totus eorum actus sit ipseus Dei, à Deo simpliciter dependens, & à Deo peractus in mente vel anima simpliciter, ut in instrumentis ab omni motu proprio vacantibus; Atque hanc esse rationem asserit, quod multi ex Prophetis ad motum igne non urantur, ignem videlicet repellente Deo intus afflante; Cujus quidem verba etiam sacris Scripturis in historia *Schadrach, Meshach & Habednego* confirmantur *Dan. 3*. Nonnulli etiam, quamvis comburantur, nihil tamen sentiunt, nec pungentia percipiunt, nec rodena, vel ulla tormenta. Præterea concludit, Prophetarum actiones non esse humanas, quoniam per invidia videntur. Sic *Petrus* portam carceris clausam penetravit. *Christus* ambulavit super undas maris. *Moses* per ignem in præsentiam Dei seerebatur. Et *Elias* igneo cûrru in cælum elevatus est. *Moses* per mare rubrum *Jesús & Elias* per flumen Jordanum transiverunt mirabiliter. Quæ etiam nonnulli *Jamblicus* narrat *sacerdotem in Caballus egisse*. Quibus arguere videtur, Prophetas tempore eo, quo inspirati sunt, nec vitam humanam vivere, nec animalem sensibus impetuque utentem, sed divinam, & quod anima eorum occidit, quoniam Deum ibi esse dicit pro anima & movere, tanquam animam excellentiorem. Sed his *Jamblicus* rationibus astipulari penitusque adhaerere non possumus; quin potius animam humanam in homine inspirato ita se habere, & tali ferè motu movere putamus, quali Planeta ab ortu versus occasum motu naturali dicuntur. Namque ut primum mobile, teste *Merc. Trismeg. raptum Spiritus divini statu fertur ab oriente versus occidentem, & tamen motus stellarum naturalis ab occasu in ortum non tollitur, ferè extinguitur, sic etiam res sese habet in Microcosmo, numinis divini afflatu concitato. Etenim Spiritus divinus procul dubio, menti quasi primo mobili conjunctus, raptò quodam motu totam molem humanam; ita quidem ut Microcosmus totus videatur taliter moveri, & circumdaci atque agitari hoc motu raptò, qualiter totus Macrocosmus ad motum primi mobilis circumrotatur; dum tamen interim nihilominus in Macrocosmo sphaera planetarum, & in Microcosmo anima media, quæ est denatura stellarum, suo motu proprio movere dignoscuntur, licet propter violentiam*

contrariæ cogitationis apud nos haudquaquam movere percipiuntur. Mens igitur seu Spiritus divinus internus, cum spiritu divino externo & divinitus infuso conjunctus, hominis sphaeram intellectualem movet contra motum sphaeræ animalis, quæ ab anima media ducitur, atque ita, licet anima quiescere videatur, motu tamen proprio movetur, sed Spiritus cum mente Dominium habens, tum super animam, tum super corpus, rapit totum hominem viventem ad visionis divinx contemplationem, ipsamque animam unitisecum, statimque humanam ad tempus relinquere facit, & divinitati eam connectit, secundum illum *Samuelis* sermonem supra allegatum: *Et mutaberis in alium virum, quam fuisi antea*, &c. Videmus etiam, quod candela accensa, & solaribus radiis exposita propter gloriosum Solis splendorem videatur virtutem suam penitus amittere, ita quidem, ut lux ejus, quasi submersa Solis gloriâ & claritate oculis humanis non appareat, dum tamen reverà tale lumen est, quale erat antea, & in actione ac virtute sua non dimittit, sed potius calor & actus ejus virtute Solis exaltatur. Sic etiam res sese habet cum anima inspirata. Nam si secundum *Jamblicum* sententiam anima humana cum mente omnino ab actione vacaret, aut etiam in corpore penitus quiesceret, necessaria utique sequentia corpus illud descendente rursus spiritu isto divinitus infuso, maneret inanimatum, aut totaliter etiam actionis virtute orbatum, quoniam lucis & actus primi proprietates est, ut vel semper agat, vel etiam, ubi non agit, esse desinat. Imò verò potius sequitur, quod majoris actus & splendoris presentia & illustratione agat, atque adeo promptius etiam, quoniam vis unita solet esse fortior. Proinde contra hæc *Jamblici* rationes, necesse est, ut Prophetæ inspirati actio non solum procedat à Deo seu Spiritu divino, in eum extraordinarie infuso, sed etiam ipsa anima cum mente, quasi rapta Spiritus divini presentia, motu naturæ incognito, corporique alieno & non solito concitetur. Unde nulla hujus motus ratio ab anima & sensu percipitur, animæque potestates sursum evertæ, inferiorum obliviscuntur, & superiora Dei mysteria, sensu intellectuali raptæ, contemplantur. Pia ergo anima mentem à se allicit, mensque pium suum vehiculum amplectens, & splendore divino illud fovens, magnetica sive divinitatis virtute radios ad se divinos, divino Spiritu refertissimè nos attrahit, ut eorum pulchritudine, & dotibus animam illam pro merito remuneretur, atque ad viam cœlestem à terræna deducatur, juxta illud *Merc. Trismeg.* dictum *Pimand. 10. Anima bona, cum omnia habuerit virtutis pietatisque, mandata, certè aut Deus aut mens efficitur.* Hic igitur diligenter observare debemus, quòd miraculosa Prophetarum opera non hiant aliqua virtute vel stellarum vel illius portionis animæ humanæ, quæ ab iis derivatur, ut nec ab ipso corpore, sed mera & libera Dei potestate. At, si quis forte dixerit, animam mediâ posse causam esse immediatam hujusce virtutis seu divinitatis divini, *demonstrabimus* argumento in violabili, rem aliter sese habere. Nam, cum hæc animæ mediæ portio, unico homine comprehensa, & caduco corpore obumbrata sit, impossibile est, ut habeat ad divinum opus potentiam aut virtutem satis efficacem. Unde patet, quòd, si quis sit divinitus inspiratus, sequatur exinde, eum habere beneficium divinum, illustratione sancta desuper influente, per quam & actionis Dei videtur esse particeps. Nam si opera divina essent ab anima, sequeretur, animam esse naturâ & virtute propria competem sapientix & divinitatis, & per consequens, etiam omnem aliam animam habere eandem divinitatis proprietatem. Atqui omnis anima longè à tali virtute abesse dignoscitur. Nam, quæ perfecta virtute esse anima, illa respectu divinatorum est adhuc imperfecta. *Quare non anima (ore Jamblici jam mihi uti liceat) nisi prima moris, sed divinitas est causa promovens ad divina opera.* Quod quidem nisi esset, frustra foret religio, quoniam absque Dei cultu competes effectus divinatorum

rum operum, si scilicet opera divina ab animæ mediæ virtute ista mediâ permanant. Ex his igitur constat secundum nostram intentionem, quòd animæ humanæ portio mediâ omnem suam vim & essentiam acceperit à luce intellectuali, quæ eam ad modum mediæ cœli lux suam decus accepit à luce externa cœli empyreæ, quæ & ipsa suam gloriâ à splendidissimo unitatis fonte mutuata est. Et per consequens certum est ipsam suum bonum à mente & cœlo spiritali accepisse. De hoc autem subjecto verba plura hoc loco non faciemus, quoniam de *Vaticinio Tractatum integrum inferius publicare constituitur.*

CAP. XI.

Quomodo homines virtute mentis illuminata, seu inspiratione divina, non modo res in longinquis & diffusis locis actus percipere, sed etiam secreta hominum procul absentium susceptiones intelligere, & mira atque inestimabilia præstare possunt?

Virtute mentis divinitus inspirata, vel spiritus divini ab alto emissi & menti humanæ uniti possibile est omnia omnino miracula, quæ cor humanum concipere, aut imaginari ulla ratione potest, perficere & expedire, quoniam omnes virtutes seu potestates, quæ in mundo ejus, quæ creaturis reperiuntur, in Spiritu sancto comprehenduntur, & in eo manent. Hinc igitur miraculosa illa Vatum seu Prophetarum operationes, quarum respectu illi in Scripturis sanctis appellantur *viri aperti & reclusi oculis. Num. 24.* Et communiter *Videntes* dicti sunt, sicut *Samuel. 9. 9. Eamus ad Videntem.* Et ibidem. *Estne illic Vident.* Similiter, quod viri hujusmodi Dei seu divino Spiritu afflati appellantur *Videntes. 1. Chron. 19. 29. & 2. Chron. 12. 15. &c.* Nec mirum, cum non modò futura prævideant (unde inquit *Balaam Num. 24. Video illud non tamen nunc contempler illud, non tamen propinquum*) sed etiam presentia, quæ in remotissimis & longè diffusis locis aguntur, sicut *Jabael* de longè Ammonitas & Moabitas in summitate torrentis, qui est contra solitudinem Jeruël, castra sua posuisse aperit conspexit, regemque *Josaphat* & totam Judæam admonuit, ut contra eos ascenderent & pugnarent. *1. Chron. 20.* Similiter *Elizæus* secreta regis Syriæ, contra *Israëlem* pugnantis, detexit, imò quidem vidit eorum actiones, & cognovit eorum consilia, quæ eam modò legitur *4. Reg. 6.* Atque hæc omnia & infinita alia miracula præstiterunt virtute & assistentia Spiritus divini, in cuius splendore, oculos eorum dirigente, res gestas in diffusis locis conspexerunt, & medianè Spiritu castissimo & politissimo, etiam voces & sermones atque consilia hominum in remotis ab illis locis degentium, non secus, ac si in propinquo essent, audiverunt & intellexerunt. Ea sanè, quæ impossibilia videri non possunt illis, qui seipso rectè cognoscunt. Nam qui hominis interni virtutem ritè considerabit, ut potè ex anima mediâ, tanquam subjecto, & ex mente, tanquam forma divina constituti, percipiet, virtute mentis posse res adhuc magis arduas ad optatum finem perducere, cum ejus potestas tam latè sit expansa, ut etiam Spiritus illam comprehendere nequeat, sed ubique & in omni loco adest, & tamen est incomprehensibilis, quatenus est de essentia Dei. Hinc ergo *Merc. Trismeg.* dicit, *hominem hæc Dei natura sultum intelligentia sua cuncta complecti, quæ in terra sunt, & quæ in mari & si quid aliud præter ea supra cælum, atque adeo seipsum erigere, nisi ipsum quoque bonum intuetur.*

itur. Nam videmus in communi experientia, quod si mentis nostræ aciem con-
vertamus Romam, in continenti nobis, ut vel maximè etiam quoad externum
hominem in Anglia maneamus, offerat sese persona, & locus vel res antea illic
coram nobis acta, ita, ut defubito, & quasi in ictu oculi eam contueamur, &c. At-
que sic etiam in locis quibusque remotissimis, videlicet in Judæa, &c. Imò ve-
rò simplicem humanæ mentis ratiæ contemplatione seria ad ipsum Deum
erigimus. Quid ergo perficiet hæc admirabilis essentia, si illustretur divino Spi-
ritu, à quo, tanquam Dei radio, prius promanavit. Sed profecto corpus huma-
num tam lethale & præstigiosum est animæ sine hujus gratiæ divinæ influxu, ut
quæ videtur animæ, non sint, & quæ revera sunt, ei non videantur. Unde fit,
ut totus homo non illuminatus tali Spiritu, rapiatur fallacis. Imò verò quilibet
sensus exterior, circa propria objecta fallitur: multo magis igitur interior, qui
carnis umbraculo circumquaque tegitur. Idque videtur Proclus confirmare
hiscæ verbis: *Materia, inquit ille, omnia habere videtur, cum nihil revera possideat.*
Hinc fit, ut homines carnales sine ita diffidentes & increduli, eaque proliis ne-
gentes, quæ sensui non sunt subjecta, de sententiis philosophiæ, internam hominis
naturam describentis, veritatem, & ipsos naturæ mysticæ ac spiritualis scrutato-
res. Neque enim, quæ non videntur, aut cum *D. Thoma* teegerunt, ulla ratione
admittere volunt. Nam ut homines Spiritus divini præsentia illuminati solum-
modo spiritualia respiciunt, corporalia autem omnia, pro falsis & nugatoris ea
habendo, aspernantur, sic etiam vice versa, homines mundani & circa sensum
duntaxat occupati spiritualia pro chimæris & præstigiis habere solent, corporalia
verò & sensibilia pro insalubilibus, atque ita decipiuntur. Cujus certè rei ra-
tionem luculenter nobis declarat *Salomon*. *Sap. 9.* his verbis: *Cogitationes morta-
lium timide & incerta providentia nostræ. Corpus enim, quod corrumpitur, aggravat s-
nimam & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem & difficilia assequans,
quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt, invenimus cum labore. Quæ autem in caelis
sunt, quis investigabit? Sensum autem tuum, quis sciet, nisi tu dederis sapientiam & mise-
ricordiam Spiritum tuum sanctum ab altissimis, &c.* Ex quibus patet, quod homo exter-
nus non possit fieri internus, nisi divina illuminatione illustretur. Unde ex di-
ctis in *1. epist. Job.* percipimus alium esse filium mundi, & alium filium Dei, & quod fi-
lius Dei non debeat mundum aut tenebrosos ejus actus percipere, quoniam
mundus non cognoscit Dei filios aut ejus actus. Ac verò nunc rationem addu-
cemus, cur inspirati virtute & præsentia Spiritus divini, ejusque conjunctione
& unione cum mente hominis interni possint hominum non præsentium voces
& susurrations secretas elicere & percipere. Spiritus sanctus disciplina, licet
ubique per orbem universum se expandat, omnibusque rebus virtutem, mo-
tam, actionem, sonumque & ipsam vocem tribuat; non tamen suo auxilio o-
mnibus adest potentes, sed solis iis, quibus Deus eum ex clementia sua abun-
danter concedit. Nam in nonnullis simpliciter adest ad vite functionem, aliis
duplici proportionem & nonnullis triplici, &c. Unde varia oriuntur Spiritus il-
lius dona à *Divo Paulo* recitata. Hic, inquam, Spiritus sacrosanctus abundanter
à Deo in nonnullos inspiratus, hominem, in quem effunditur, voces quælibet eta-
nialium pro placito audire & intelligere facit, eò quod ipse est causa produ-
ctionis sonorum vocalium: Unde, cum super Apostolos in forma ignis cecidisset,
ipso reddidit in qualibet lingua peritos: Narratque *Philostratus* Apollonium
Tyaneum virtute quadam divina avium garritum & loquelam seu vocum ista-
rum significationem intellexisse. Imò verò hic Spiritus divinus, spiritum uni-
versum gubernans, & per ejus membra universa expansus, narrat homini, in
quo habitat, & qualiter resonat ei eadem voces & tonos, qui in locis remotioribus
audiuntur. Nec quidem impossibile hoc videbitur sapienti, cum ipse *Apostolus*

Paulus

Paulus, se virtute istius Spiritus raptum fuisse dicat, in caelum tertium, ubi se mirabilia
vidisse, & verba ineffabilia audivisse fatetur. Videmus etiam familiari exemplo,
quod flamma ignis accensis nocturno tempore longè lateque videatur, idque in
constanti & è vestigio fieri novimus sine ulla mediæ resistentiæ. Docemur etiam
experientia in filo, in longum aërem protenso, quod si unica ejus extremitas
percutiatur, altera etiam opposita ad illius idem vibret. Sic etiam superior
chordæ musicæ fortiter intentæ pars unica percussa totam chordam resonare
sonosque edere faciet. Quid ergo præstare non poterit lumen luminum, & spi-
ritus spirituum vivacitate sua divina, tam in multiplicatione unius vocis per in-
finitum aëris spatium ab uno ad alium, quam in visione rei per remotam loco-
rum distantiam distantiam? Hæc omnia paucissimis verbis innuere videtur
Sapiens. *Sapient. 1.* hujusmodi sermone: *Benignus est Spiritus sapientia, & non libe-
rabit maledictum à labiis suis, quoniam renum illius testis est Deus, & cordus illius scruta-
tor est verus & lingua ejus auditor, quoniam Spiritus Domini replevit orbem terrarum,
& hoc, quod continet omnia, scientiam habet vocis propter quod, qui loquitur iniqua, non
potest latere, &c.* His igitur consideratis evidens est, quod, cui Spiritus divini præ-
sentia copiosè conceditur, illi & vocis & visionis scientia detur, secundum illud
Nam 24. 15. *Balaam auditor sermonis Dei fortis, & noscens notionem excelli, visionem O-
mnipotentis videt excidens, sed resecus oculis, &c.* De aliis etiam miraculis ex hu-
jus Spiritus illuminatione dimanantibus, multa passim in sacrosancta Scriptura
legere & percipere licet; quæ omnia hoc loco recitare lectori,
forsitan tædioforum foret & supervacaneum
videretur.

V

T R A

TRACTATUS PRIMUS SECTIONIS I.

LIBER VIII.

De Microcosmicæ animæ mediæ actu in corpore.

C A P. I.

*De animæ vitalis cum spiritus sui ætheri proprietatibus
in corpore humano.*

Uenam sit portio hæc mundana, animæ humanæ medium constituens, in libro hujus primo aperte & luculenter explicavimus; videlicet, quod in se considerata, sit quasi scintilla lucis animæ mundi à sphaera æqualitatis descendens; quam mundaniam, radium mundanum, naturam rerum, actum secundum, quintam essentiam, vitæque animatorum originem appellavimus; & id quidem, quatenus per se in sua natura, & absque mentis, aut animæ sensitivæ admixtione consideratur. At verò quatenus est media portio per se, tã in mundi universalis, quã humanæ animæ cõpositione, eatenus rectè à Merc. Trismeg. Pimand. 12. definitur esse vita mentis vacua, & secundum esse suum dividitur in materiam, quæ est spiritus purus, & formam, quæ est lux in eo Spiritu, tanquam vehiculo, vecta, & in illum, tanquam in proprium suum passivum, indefinenter agens. Unde forma seu lux illa propria Philosophis calidum animati innatum dicitur, & Spiritus hic æthereus humidum radicale vocatur. Hæc duo essentialiter juncta vitam constituunt, & proinde, auctore Porphyrio, non moriuntur; atque eorum sola virtute & præsentia quatuor elementa in compositione tanta justitia liberantur, & Spiritus hujus ignei vinculis ita ad invicem concordi pace connectuntur, & ad vitales ac symphoniacas motiones ordinantur, ut vita animalis & plantæ, imò & ipsius mineralis compactissimi hinc procreetur. Vinculorum ergo animæ illius violatio totalis mortem & dissolutionem inducit; partialis verò morbum & ægritudinem; utpote quæ nihil aliud est, quàm relaxatio vinculorum harmoniæ cœlestis, & dissensio unius elementis ætheris ac rebellis ad versus suos socios natura ei inconvenientes; de quibus postea

ea. Rationem verò, cur hæc animæ in corpus humanum voluntate divina infundatur, duplicem esse demonstrarunt Sapientes. Priorem scilicet respectu mentis, quæ est animæ portio superior. Unde Merc. Trismeg. Pimand. 10. *Quoniam terra fixæ mentem adeò divinam suscipere, atque tantum numen partibili confirmatum corpore suscipere nequit, assumpsit mens animam, veluti amictum; quin etiam anima, divina existens, vehiculo spiritus utitur. Spiritusque animalis totum percurrit, &c.* Atque hæc ob causam à Paulo & Xisto Philosopho animæ hæc non ineptè templum Dei appellatur, ut antea dictum est. Vice verà ipsam animam pro labore & officio ejus benedictio infinitis modis remuneratur mens, quatenus illa in hac summo bonum habet. Nam anima hæc mente Deo quæ plena fuit in homine ab origine, ut testatur Mercurius Trismegistus, cum sacris Scripturis in hoc conveniens. Hinc evenit, ut, sicuti anima secundum seipsam est causa vitæ, sic etiam mens cum ipsa conjuncta, ipsa quæ ei firmiter adhærens, sit causa vitæ piæ, sanctæ, honestæ & beatæ, quæ est vitæ æternæ initium. Atque inde Merc. Trismeg. Pimand. 10. utitur his verbis: *Anima humana, non omnia, sed pia beatæque, divina.* Et alibi: *Anima bona, cum omnia subierit virtutis pietatisque, mandata, certè Deus aut mens efficitur.* Præterea anima per mentis præsentiam acquirit scientiam; per acquisitionem scientiam ipsi menti seu intellectui similis evadit, ut testatur Proclus de anima. Hinc est secundum Merc. Trismeg. quod anima menti unita dicitur stans & non cadens. Atque Jamblicus etiam peroptimè animæ corpori inclusæ impotentiam explicat his verbis, ubi simul etiam infinitam illam utilitatem, ex mentis præsentia actui animæ obedientem, indicare & ostendere videtur. Anima humana in una specie comprehensa est, & caduco corpore nimium umbra, idèò nullum habet ad divinum opus potentiam efficacem. Si quando verò videtur tale aliquid quodammodo posse, solum id agimus illustratione divina desuper influente; per quam & actionis divinæ videmur esse participes. Atque alibi hujus reiteratò mentionem facit in hæc verba: *Quoniam, inquit ille, anima, quæ perfecta videtur, ad divina adhuc est imperfecta.* Non enim anima, sed divinitas est ipsa causa operum divinorum; alioquin non esset ad hæc religio necessaria, sed absque Dei cultu compotes essemus operum divinorum, si hæc ipsa animæ fierent potestate. Quibus, ut mihi quidem videtur, evidentissimè demonstravit, mentem primò omnium requiri ad animæ humanæ compositionem, & deinde ipsam animam mediã ab ea suum summum bonum acquirere: nam aliàs supervacanea esset oratio ad Deum pro gratia & illuminatione, si anima vitalis haberet illam proprietatem ex se ipsa, atque sic etiam nulla inter hominem & brutum esset differentia. Denique remuneratio animæ quàm maxima est illa, quàm à mente accipit, quòd in mentis virtute consistit ejus post mortem resurgendi potentia. Nam ut anima cum suo spiritu fuit in causa, ut mens in corpus descenderet, propter Spiritus ejus inclinationem ad res materiales; sic etiam mens est potestas illa, cujus pennis vivificis anima in suam sedem connaturalem exaltatur. Unde miserrima est illa anima, quæ, mentem negligens, corporali animæ adhæret; nam facta talis animæ & corporis dissolutione, mens fugit propriis alis sursum, & relinquit eam in luto terreno seu hylæ voragine obscuratam. Constat ergo, qualis sit merces seu præmium illud, quod anima mediã a mente divina accipit pro labore suo, quo eam natura sua instar vestimenti seu munitenti alijus, mediante Spiritu, texit, & intactam à pessimo corpore conservavit. Restat igitur jam inquirendum, quodnam beneficium, aut qualem gratiam inferior animæ portio seu elementorum filia, aut anima sensitivæ huic animæ mediæ solèat rependere pro ejus in se benevolentia, quæ non modò cum Spiritu suo descendit, & vitam ac motum ei, corporique ejus secum attulit, sed etiam præterea excellentissimam illam gemmam supercœlestem deorsum secum

secum in eam venit & introduxit. Hæc itaque, licet dispositione ei sit apposita, tanto magis tamen ejus præsentia exaltatur, quanto magis valet animæ mediæ portionem ad fecundare, & per consequens tanto majori superbia inflatur, quanto eminentioris victoriam obtinet ejus princeps (tenebrarum nempe) ad versus lucis divinæ portionem, illic præsentem & principis luminis imaginem præferentem: Hinc fit, ut infima illa animæ humanæ portio tenet primo loco delicias & voluptatibus mundanis spiritum intermedium, quo deinceps possit tanto melius & facilius animam ejus, sollicitante ipsam hoc Spiritu, decipere. Nōne tentavit hæc via serpens Evam, feciminam seu patientem, ut postea Adamum, virum seu agentem, circumveniret, in tantum quidem, ut etiam illi ambo inde sint Dei præsentia orbi & privati? Nimirum hæc ratione, humida Spiritus natura seu Eva, & lux coeli agens seu Adam, concitendo animæ animalis seu sensitivæ consilio & adherendo ei, per diderunt mentis divinæ præsentiam. Hinc eorum infortunium & damnum; quod nunquam reparari aures farciri potuissent, nisi copiosa illa mentis fugientis præsentia, quam à mundi Salvatoris & mentis secundæ infusione, in qua Verbum Dei est, accepimus. Hinc ænigmatica nostra explicatio descriptæ voluptatis Paradisi aperta est, quam *Tractatum nostro Theologico-philosophico de Vita, Morie & Resurrectione* exposuimus. Namque Adami anima per copiosam mentis præsentiam ad sola superiora contemplanda propendebat: Ubi autem illa blanditiis animæ sensitivæ, & falsis ac malignis Diaboli investigationibus adherere prælegebat, ibi avolabat mentis portio, & quasi in locum ejus, mors succedebat; atque sic itidem quoque denuo, iterata mentis copiosa in hæc inferiora infusione, in qua Verbum est, hominis interni regeneratio, & tam interni, quam externi resurrectio sequitur. Sed jam Philosophorum auctoritatem producemus, loquentium de blanditiis & illecebris animæ sensitivæ seu idoli, & de incommodo quoque ejus lethali ac incertitate ineffabili verba facientium. *Merc. Trismeg. dicit quod anima, natura rerum bonique conscia, orbata oculis, corporeis se passionibus implicat, & quod necesse sit, ut mentis oculis circumspiciat, ne funditus pereat.* Et alibi dicit, quod anima impia & corpus amans, in natura propria remaneat, ac se ipsam nimum cruciet. Et alibi: animam propter ejus à mente disjunctionem vocat non stantem, sed cadentem. Sic etiam in suo *Pimand. 10.* asserit, quod anima mentis præsentia destituta, nec agere quicquam nec dicere potest sit, dicitque hæc animam ab anima brutorum nullo modo differre. Hujusmodi igitur est carnalis & mundanæ animæ spes; hujusmodi animalis animæ stipendium, quod vitali seu mediæ reddit pro descensu ejus & cælis; hujusmodi ejus receptio; hic hospitalitatis carnalis finis; hæc ejus divitiæ; quarum effectus nihil sunt aliud, quam fraudes, mendacia, præstigii, illusiones, & nihil certitudinis; cum omnis veritas illo modo à mentis radiis & virtute dimanet, ac nullatenus aliunde proveniat. Et certe infelicissima fuit hæc anima fors, qua, in hujusmodi obscuram hylæ abyssum descendendo, tanquam in diversorium & carcerem obscurum, ac à sua dignitate prorsus alienum, & quidem contra voluntatem suam, commigravit. Id quod etiam fatetur *Jamblicus* hisce verbis: *Quam quæ deorsum labitur, occurrat, trahens secum signa vinculorum atque penarum, materiamque Spiritus compositione se gravatam ostendit, turbationibusque materia dissimilibus occupatam.* Quam quidem *Jamblicus* opinionem confirmare videtur sapiens. *Sap. 9.* loco supra allegato: *Corpus, inquit ille, quod corrumpitur, aggregat animam & terrena habitatio premit sensum seu animam, multa cogitantem, & vix possimus discernere ea, quæ antea nos sunt.* Huic etiam, meo quidem judicio consona est *Platonis & Procli* opinio, quæ vult, quod non sit naturale animis cum corporibus vitam degere, & in generatione versari, sed econtra separari, & quod immaterialis & incorporea vita potius sit animis conferenda; a junctaque, quod

quando in generatione versantur, similes sint hominibus pestilentem habitantibus regionem, & quod, cum extra generationem vivunt, similes sint præta contentibus. Hæc ergo est ratio, propter quam *Proclus* in libro suo de animæ formas omnes in corpore agrotare affirmavit. Atque eadem de causa quoque *Porphyrius* dixit, animam, quæ in se semper vigilantissima est in corpore dormire. Hinc etiam dicit *Syæsius*, quod pars animæ mundana gravi nexu forata sit formæ disjunctæ, & præsentibus tenebrosam hæuserit oblivionem, & sic sollicitudine terram admiratam invocandam. Quibus omnibus corporis perturbationibus cum inclina anima affigatur, non est dubium, quin ejus descensus in corpore domini tabernaculi sit contra ejus naturam; non secus quam ignis dispositio, qui semper sua proprietate superiora petit, cogitur nonnunquam violentia deorsum tendere. Unde ergo est in naturalis ista inter hæc duo extrema conjunctio? Certe à voluntate divina, ut tam inferiora, quam superiora ditare benedictionibus suis vivis, & præcipue, ut homo, ad Dei imaginem factus, tam inferiora, quam superiora intueatur. Nam animam mediam mille Conditor universalis in hominem ratione duplici: Primo videlicet, quoniam ut *Merc. Trismeg.* verbis utar, neque terra seæ mentem adeo divinam suscipere, neque tantum numen partiali confirmatum corpore sustinere potuit. Assumpsit ergo mens animam velut amictum, quia etiam anima, exiens divina, vehiculo spiritus utitur. Spiritus autem animal totum percurrit. Secundam porro rationem adducit *Merc. Trismeg. Pimand. 3.* Anima, inquit ille, humana velata est carnis umbraculo, ad cælestium Deorum discursum suscipiendum, ad opera Dei & naturæ progressus, ad bonorum signa, ad potestatis divinæ cognitionem: portio quedam tributa est ad bonorum malorumque judicium, ac varium bonorum artificum inveniendum, &c. Ex quibus manifestum est, quod anima in sua natura bona sit & utilissima ad hominis constitutionem. Imò verò est media illa natura in animæ humanæ compositione, sine qua duo ejus extrema ad invicem jungi nequeunt. Sed per carnis ad voluptates mundanas proclivitatem & præstigiosas partis sensitivæ illecebras decipitur, atque ita per nimiam corporis opaci umbrationem tenebrosam, à parentibus disjuncta, hæuit veritatis oblivionem, orbataque oculis, corporeis se se curis & passionibus implicat. Hinc *Merc. Trismeg. Pimand. 10.* Cum compactum corpus animam in suam molem dispergit atque distrahit, tunc illa oblivioni subjicitur, pulchritudine & boni visionem privatur. Oblivio autem ipsa improbitas est, &c. Unde necessarii requiritur ad ejus salutem illustrationis divinæ assistentia, cum sine ea nihil boni aut sancti in hac vita producere queat. Beatus ergo, cujus anima menti divinæ firmè adheret. Beata anima, quæ voracem hylæ vitans latratum & è terra emergens, salu levi, mentis alis provecta, vestigia ad Deum dirigit. Beatus Spiritus, qui post corporis fatum & dissolutionem, post labores duos, acerbæque curas terrenas, mentis vias ingressus, cacumen & altitudinem felicitatis videt divina luce resurgentem. Beatus ergo Spiritus cum anima, terque beatus, qui menti fidelissimus constantis quæ perdurat ad finem, namque talis felicitatis poculum prælibabit, & de æterno immortalitatis fructu gustabit. Ne respicias igitur, ô anima mea, præstigiosa carnis & mundi blandimenta, læta te, secundum propriam tuam dispositionem, ad superiora erigas; si igne communi nobilior, cujus est semper versus superiora tendere, ac inferiora contemere & naturali instinctu averfari. Nam cum sis decorata & pulchra facta imagine & similitudine Dei, sponsata Spiritui per fidem, empta & redempta sanguine Christi, adjuncta ab Angelis, comes beatitudinis, hæres salvationis & particeps rationis, quid habes tu ad agendum cum carne, cum sensu & cum mundo? At verò jam de ratione, quæ hæc anima cum mente & Spiritu in corpus ex luto conflatum, ingreditur, paucis

agemus.

nuior pars est Spiritus vini, regionem empyream constituens, crassior vero pars est phlegma seu aqua substantia, aëri & aqua seu sphaera humiditatis in caelo infimo æquiparata. Ex quibus evidentissime apparet, quod caeli ætherei Spiritus participet de natura caeli tum inferioris, tum superioris tam in mundo quam in homine. Atque hæc est ratio illa infallibilis, qua exactè doceatur, quod caeli empyrei natura sit ita contiguitate ac quasi continuitate conjuncta cum natura caeli ætherei, respectu Spiritus, ut aër cum aqua; & quod tali nexu æther aëri connectatur, quasi aqua terræ; atque iterum Spiritus empyreus ad mentis radios se habet, ut aër ad ignem, atque mens ad Spiritum, ut ignis ad aërem, vel æther ad ignem. Hinc igitur luculentè constat, qualis sit partium hominem in teriore constitutum positio in ejus externo: videlicet, quod mens cum ratione in capite, tanquam in caelo empyreo seu sede sua naturali commoretur, & quidem etiam vendicantibus sibi illic locum superiorem radiis mentis. Deinde, quod anima cum Spiritu æthereo cor in medio ventre tanquam orbem solem inhabitet; Ex quod denique Spiritus aëreus cum anima animali ventrem inferum pro sua statione naturali eligat, ubi hepate profuso diversorio seu laboratorio utitur. Spiritus rationalis ac dum dat sensibus, vires suas invisibiles per organa nervorum in universum corpus diffusendens; ita ut cum ratione & judicio res videre, audire, palpare, gustare & olfacere possimus. Anima virutis cum suo Spiritu medietatem Microcosmi, non aliter quam Sol cœli visibiles centrum possidens, per arterias sursum & deorsum radios vitæ universaliter per hominem externum transmittit, ut eorum virtute vivere atque movere possit. Anima animalis seu idolum, aut virtus aërea, ex elementorū formis conflata, & virtutē suam, partim ab elementis accipiens, partim superiorum officia sibi usurpans, in hepate agit & operatur, ut chyli alimentum in sanguinem ad usum suum transferat, quem sursum etiam & deorsum per venas in universam suam machinam corpoream ad partes compositionis elementaris in suo statu integro conservandas effundit & dispergit. Contigua ergo est mens rationi; quare omnes operationes gubernat. Contiguus Spiritus rationalis Spiritui æthereo: & proinde per radios utriusque nature agunt: nam arteriæ communicant cum nervis & nervi cum arteriis: ac præterea etiam arteriarum ramusculus cerebrum obtegens, rete ibi admirabile constituit: rami verò nervorum admirabiles sunt, & mentis veram sedem arguunt. Nam ut Deus in caeli altitudine sedens, est omnium rerum radix & unitas deorsum solummodo in mundum radios sui actus infundens, rationemque & vitam ac sensum creaturis tribuens; Sic etiam ipsa mens in culmine Microcosmi posita, est radix omnium nervorum, quorum rami deorsum solummodo decurrunt, ut inferiora rationis & sensus moderatione reficiant. Etenim Deus in Macrocosmo & radius essentiae ejus in Microcosmo non emittens sursum ab essentia sua radios, tanquam ab eorum radice, arguit, quod nihil sit rerum, quas creavit Conditor supra ipsius existentiam, non magis, quam numerus potest ultra unitatem retrogredi. Inferiores ergo Spiritus sunt quasi subditi superiorum, quorum omnium Rex atque Imperator est mens; Cui si anima in medio regnans fuerit obediens & fidelis, felicissima erit hæc Respublica, sin rebellis, infelicissima, & anima ista pro sua inobedientia luet perinas. Hinc fit, ut mentis radii per Spiritum intellectualem terribiles sint animæ rebellis; gratiosi verò & amabiles obediēti. Nam rebellis animæ curas, tristitiam, timorem, diffidentiam, desperationem, iracundiam, rabiem, odium, gultam, ebrietatem & hujusmodi alia afferre solent; dum & converso obediēti gaudium, lætitiā, audaciam in veritate, fidem, spem, patientiam, mansuetudinem, amorem spiritualem, temperantiam, & id genus alia inducere animadvertuntur. Quomodo autem hoc sese habeat, breviter ita accipiat: Galenus de

loc. aff. & diff. Symptom. Et Avicenn. prima primi doct. 6. Et Galen. 2. differ. respirat. cap. 5. & 6. & secundo de motu muscul. cap. 6. Similiter de Symptomatum diff. cap. 3. & de puls. diff. Et Avicenn. secunda primi doct. summ. 2. c. 1. 2. 3. 4. Et Conciliator 82. Et Avicenn. de Med. cord. cap. 7. ac multi alii Medici in eo convenientes scriptis suis tradiderunt, actionem hominis interni esse aut voluntariam & animaleam, aut involuntariam: Illa homo aut tempus aliquod respirat, agit, fingit, aut semper; unde agunt sensus, ut Visus, Auditus, Oloratus, Gustus, Tactus: quæ motio a Quosola dicitur & princeps, imaginationem, ratiocinationem & memoratorem comprehendens. Involuntariam autem in Vitalem dividerunt & Naturalem. Hic obiter observandum erit, quod regio superior, propter mentis & rationis præsentiam imperet, atque instat Dei pro libitu, hoc est, voluntariè agat. At verò actionem regionis vitalis utri & naturalis, quam animaleam & idolum supra nuncupavimus, involuntariam esse percipimus, & quasi à potestate superiori vel numine excellentiori gubernatam. Ex dictis igitur autoribus colligimus, quod actio involuntaria vitalis consistat, vel in cordis dilatatione tantum, unde lætitia, spes, confidentia, amor, misericordia, humanitas; vel in cordis dilatatione & contractione simul; unde pulsus motio, in systole & dyastole consistens; vel in cordis contractione tantum; unde tristitia, desperatio, metus, odium, invidia, ira, furor, pudor, & hujusmodi alia procedunt. O viri Christiani, respiciatis, obsecro, quam propinquè hi Medici, Ethnici, & Philosophi ad veritatis umbram appropinquaerint! Quid enim melius & rectius per ea depingere potuissent, quam illam nostram de creatione opinionem & intentionem? Nam in primis actionem vitalem, in media hominis regione sitam atque radicatam, & similiter quoque naturalem, in ventre infimo collocatam, involuntarias esse percipimus, hoc est, ex ordinatione & dispositione potestatis superioris dependere: Deinde in regione media, utpote in cujus corde seu medietate vita consistit, aperiè videmus actiones trium mundi regionum; quatenus in cordis dilatatione nascitur lætitia, spes, amor, confidentia, misericordia, humanitas, & confimiles sanctæ animæ actiones, quæ mentis & Dei dona infallibilia esse dignoscuntur, ac proinde denotant animæ obedientiam, & ejus cum mente societatem, communicationem, amicitiam & fidelitatem. Quantum enim gaudium & lætitiā, qualem fidem & confidentiam, & quam ineffabilem amorem, misericordiam & humanitatem Deus sanctis atque bonis animabus infundat, copiosè declarat Scripturæ sacræ, *Merc Trismeg.* assertionem multipliciter confirmantes. Hinc læbens illa & parata ac prompta propugnaculi vitæ dilatatio, ut benedictiones à Deo & mente ejus immittas, cum gaudio excipiat: Non enim timet Dei actiones, quas semper sibi salutaris deprehendit, sed eas avidè, tanquam summam suam bona, appetit & appetendo accipit. Nam experientia docetur, nihil perturbationis aut malæ animæ posse accidere, ubi prædicta Dei & mentis dona reperuntur. Talis ergo erat actio Adami, in Paradiso adhuc viventis; Etenim donis & beneficiis mentis impletum erat cor ejus, semperque ad actiones divinas & superiores suscipiendas apertum atque dilatatum: Unde & ostia seu portæ in suprema cordis parte reperiuntur, significantes, quod corde super vitæ beneficium & gaudium expectet: Atqui Adam post suam inobedientiam ab hac voluptate exquisita exclusus fuit; nimirum gaudiis supremi caeli, quatenus cum cognitione mali communicavit, privatus fuit; Unde jam summam suam voluptatem habet à caelo medio, utpote cujus natura est, de utroque extremo participare, videlicet de bonitate regionis summæ, & de malitia regionis infimæ. Nam quatenus ejus natura componitur ex dispositione & præsentia utriusque extremi; videlicet ex luce formali & spiritu materiali, eatenus fit, ut cor

istius regionis agat partim dilatatione, & partim contractione: Unde pulsus oritur, in cuius motione materia contrahit, forma autem dilatat, hinc systole & diastole. Atque per huius actionem involuntariam anima cum suo Spiritu, partim donis à Spiritu empyreo & mente desuper infusus, partim autem malignis tenebrarum vaporibus, sursum alis perturbationum & legitimi veditis afficitur. Hinc vitæ humanæ inæqualitas, modò lata, modò tristis, modò spe affecta, modò desperatione afflicta, jam amore capta, jam invidia infecta, nunc misericors, nunc crudelitati & rabiei immersa, nunc manifesta & subito ac quasi in instanti perturbata. Nonne etiam percipi, mus, easdem cœli mediæ proprietates, eosdemque effectus nobis ab alto, fatali quodam modo infundi? Sanè ita Joviales & Venereas atque Solares influentias ut plurimum bonas, Saturninas verò & Martiales plerumque tristes, feroces atque infaustas nobis esse, quàm sæpissimè per experientiam Astrologiam edocemur. Illa denique actio involuntaria vitalis, quæ consistit in cordis contractione, miserabilis est & infelix animæ mediæ Microcosmi regionem incolenti. Nam per hanc ipsam animam illa, jam tum à felicitate regionis supremæ ad statum mediocrem delapsa, ulterius adhuc dejicitur ad inham fortunæ abyssum, quippe quæ omnem spem & solatium à supremâ regione accipiens, in tenebrarum voragine submergitur. Nam quoniam animam sensitivam magis respicit, quàm animam rationalem & mentem, idèò à mente & ratione perfecta deseritur: unde curis, dubiis, tristitia, desperatione, metu, odio, iracundia, pudore & dolore opprimitur, nihilque præterquam hylæ tenebrosæ latratrum horrendum invenit, omniaque ita tremenda videntur, quoniam veræ rationis oculis privatur, mensisque luce illustrantè desinitur. Non tamen horribilia ista percipit, nisi demum, ubi in voluptatem sensitivam ventris inferioris lapsa, diu in ea, mentem & supercœlestia negligendo, hæsit, & tandem in memoriâ redit loci, ortus & originis suæ, videns, se quasi laqueis materialibus captam esse, ita ut extricare se ab illis sine mentis divinæ penis & auxilio non possit. Ita enim animâ veritè tandem, se per inobedientiam suam neglexisse mentem. Hinc dolor, hinc lachrymæ; hinc apud eam suspicio & timor assiduus, ne propugnaculum suum brevi invadatur & destruat, hinc frequentes ejus contractiones, atque assidua & omni ratione carentes passionis & perturbationes. Sed clamabunt nonnulli ratione desituti, quomodò sit possibile, ut hoc fiat; Et cum omnia ista sint in natura, dicent, ostendas nobis rationem huius rei naturalem, quò melius hæc ita se habere intelligamus, & ne hæc tuas rationes prorsus rejiciamus. Quibus etiam incredulis respondemus, quòd, sicuti Sol mundi, in cœli centro positus radios suos mediante Spiritu tam sursum quàm deorsum ejaculatur, adeoque etiam radii ejus desuper profilientes gratia divina sunt referendissimi, quibus vitam in inferiora infundit, & verè etiam non fiet hoc ipsum, nisi magnetica quedam vis esset in sole, à creatione ei indita, ad talia præstanda, sic etiam res se habeat in illa animæ mundi mediæ portione (quæ ex sole est) in hominis thorace seu medio ventre sita: Nam si a vidèà superiori mente beneficia expectet, & pietatis magnete sibi bonum ab ea attrahat, facillimè & sine negotio, ejus dona ad inferiora ventris infundi defluent; atque dum rami ejus arteriales sursum tendentes Spiritu lucis exuberant, quoniam animæ natura sursum versus supremam regionem cum natura ignis spectat, atque motu suo superiori per appetitum quandam divinum captat; Atque tum inferiores ejus rami, aut feculenta seu crassiori Spiritus vitalis laticè replebuntur, aut magis vacui manebunt, cum præstantiorum pars, gaudens mentis visione sursum jam

aspiret.

aspiret. Atque tunc anima, si in hac actione sua constans fuerit, beatitudinem acquirat, secundùm hanc *Mercur. Trismegist. sententiam Pimand. 10. Anima bona, cum omnia subierit virtutis pietatisque mandata, aut Deus sui mem efficitur.* Unde etiam ille talem animam alibi vocavit *animam stantem, & non cadentem.* Hæc ergo est anima illa, quam donis supra didis, quibus propugnaculum ejus seu cor dilatur, gaudere diximus. At verò vice versa, si contra divinæ naturæ constitutionem, huius animæ vitalis radii & purior Spiritus illius latex, per inferiorem arteriarum ramum descendendo, blanditis Spiritus seu animæ inferioris ventris auscultaverint, tunc ibi retinebuntur, carnisque illecebris veteratis inficiuntur; atque ita Spiritus impuriore in ramo arteriali, ratione gravitatis & situs sui cum malo & regione inferiori conspirantes, loco verè quintæ essentiae sursum elevabuntur, quos mentis radii proper ipsorum impunitatem fugiunt: Atque hæc via radii animæ obscuriores, & deorsum aliàs naturaliter tendentes, jam sursum elevati ecliptin producent inter solem mentis, & lunam animæ in ventrem inferiore delapsæ. Hoc est, ergo Microcosmi interioris chaos, cujus elementorum confusionem hic oculis veris discernere possumus, & cujus irregularis dispositio nonnisi sola illuminatione divina (cujus actibus etiam Dæmones obedire coguntur) ad concordiam reduci. Hinc ille animæ infirmitates & passiones, quas supra commemoravimus, videlicet tristitia, desperatio, metus, &c. De quo *Mercurius Trismegistus* loquitur *Pimand. 10.* quando dicit, *quòd anima impia in natura propria remaneat, ac seipsam nimium cruciet:* Et alibi: *Anima in corpore humanum delapsa, siquidem mala perseveraverit, non gustabit immortalitatis quicquam, neque bono etiam fruetur.* Hinc igitur oriuntur omnes terribiles melancholici effectus, à quibus ratio est aliena; hinc mania, Lyeanthropia, infania, incubus, somnia pavorem excitantia, apparitiones vanæ, & id genus infinita; quæ omnia per unionem mentis cum anima in tenebras depelluntur, penitusque evanescent, & nihil aliud esse deprehenduntur, quàm præstigiæ & illusiones Diaboli sub tenebrarum velamine tectæ, quibus miserima anima, nebulis tristitiæ submersa cruciatur, ut de Dei & mentis benignitate desperet. Habemus ergo hic in Microcosmo omnes Macrocosmi regiones seu ventres. Atque ut in regione infima aër ubique ferè expansus est, & aqua caloris operatione sublevari ac vertitur in aërem, atque ex aère subtili elicitur ignis, sic etiam videmus, quod in infimo hominis ventre, chyli ventriculi quem mari Macrocosmi comparavimus, virtute hepatis operantis fiat sanguis, & in aërem convertatur, videlicet in massam sanguineam, occultam naturam cæterorum elementorum in se habentem; cujus subtile seu ignea natura in cistam fellis detruditur; pars verò serosior deorsum effunditur, tanquam in locum infimum fontium, seu abyssum terræ, atque ibidem quoque portio crassior parti illi, quæ terræ comparatur, nempe lieni, commisititur. Similiter videmus, quòd Spiritus vitales in corde, tanquam in domo sua, & radice, in qua præparantur cibum suæ naturæ consimilem ab aère externo eliciant, videlicet ætheream naturam, aëri invisibiliter inhaerentem, quæ inspiratione tacta Spiritus vitales quotidie, & omni minuta, tanquam vitæ pabulo aluntur & reficiuntur, & nutriunt vincula illa membrorum corporis, quibus elementa concordia pace connectuntur, ne ob eorum defectum elementa, libertatem nata, ad invicem discordent, atque ita vitæ concordia discordiis interrumpatur; unde aut morbi periculosi, aut mors & integra totius resolutio sequeretur. Spiritus etiam rationalis subtilissimum alimentum & quasi pabulum sibi simile accipit ab aère attracto tum per os & nare,

tum etiam subtili corporis inspiratione per tenues capitis meatus. Mens autem perpetuò immobilis & constans in sua natura manet, ut essentia illa superfluitantia, à qua derivata est. Hinc igitur patet, quòd facultas naturalis coeli infirmi agat ad nutritionem partium hominis sibi similium, videlicet elementarium & corporalium: Unde constat, quòd partes solidæ ab ea nutriantur, & in eodem statu, sanguinis appositione, unione & assimilatione alantur & conferuntur. Ex hujus etiam laticis rubei undis cor sibi illud æthereum, quòd ei debetur, ad sumum palatium per diapodesin attrahit. Similiter facultas vitalis, mediam regionem gubernans, calidum innatum cum humido radicali nutrire cognoscitur, quorum incremento vitales Spiritus uberius per universum corpus dispensantur, atque vincula elementorum in violata conservantur. Facultates denique animales, proprio quodam nutrimento fortificatæ, sensum reddunt integrum, imaginationem promptam, memoriàm felicem & muscularum motum ac actum, mediâncibus organis nervorum efficaciorē. Mens autem in regione superiori semper ad patriam aciem suam dirigit, & perpetuò in supercælestium meditationibus versatur, hominemque ad sublimia contemplanda allicit, atque ad Dei cognitionem, cultum, reverentiam & amorem, illum totum rapit, si anima se ei obedientem præbeat. Unde dicit *Proclus de anim.* quòd anima per acquisitionem scientiam ipsi menti seu intellectui similis evadat. &c. Rationalis Spiritus has mentis ideas harmonia quadam insigni in animam bene dispositam per primæ regionis cribrum seu diaphragma ad secundam infundit; animæque his rationis influentis inspirata, gaudet vehementer, & quasi rapta superiorum contemplatione, non respicit inferiora, nisi quasi officium ejus exigit, ut vitæ actiones in ea infundat. Anima naturalis seu infima hominis interni pars, mundi concupiscentiis plena, tentat primò Spiritus ætherei appetitum blanditiis carnalibus, quoniam ipse est de materiæ elementaris natura, atque indeinceps, idoli illecebris deceptus, fallit ulterius ipsam animam, eamque secum ad inferiora trahit, atque ita ambo miserimè decipiuntur. Nonne enim hoc idem Evæ & Adamo contigit: Illecebræ autem hujus animæ sensitivæ sunt amor corporis & mundanorum concupiscentiæ ac voluptates, quæ ab hepate oriuntur; Vindictæ, iracundiæ, ambitionis, contentioniis & arrogantia: laudes extollit, cista fellis; Gulis & ebrietatis stimulis irritatur ventriculus; invidia dispositionem, atque vitæ curis & sollicitudine plenam affert lien, animamque ad suum diversorium melancholicum invitat; carnis & coitus voluptate animam trahunt membra virilia, &c. His ergo, si media anima consentiatur, & in theatrum harum iniquitatum dilabatur, Spiritus quoque ratio coacta mendasque facta, & à veritate mentis aberrans, rationibus rerum falsis pro veris utitur, at res præstigiosas & fallaces fingit esse veras, atque ita anima

ob ejus rebellionem miserè
decipitur.

C A P.

C A P. III.

*Quomodo anima media, quandoque immortalis, & quando
mortalis nuncupetur, & qua ratione in loco
esse dicatur.*

DE ANIMÆ immortalitate in *Tractatu nostro de Microcosmo lib. 4. cap. ultimo*, verba fecimus. Hic verò de ejus mortalitate, cum ejus immortalitatis ratione agere, nobis proposuimus. Anima quidem reverà nunquam mori dicitur, quatenus est imago & similitudo Creatoris; imò quidem est ipsa Creatoris radii scintilla; Unde impossibile est, ut mortis termino claudatur; quippe quæ quatenus est Dei actus vitæ, & esse suum nunquam amittere potest. Cæterum secundam quandam suam mobilitatem, qua potest vel melior vel deterior fieri, mortalitas est imanda est; Morti enim tum subijci existimatur, cum bene vivere perdit; quamvis tunc etiam immortalis dicatur, quatenus miserè vivere amittere non potest. Unde, si animæ animalis cohereat & carni, mundoque subjiciatur, mori dicitur; hoc est, de felicitate in miseriam detrudi. At verò, si constanti contemplatione emittit affigit, vivere & immortalitatis nomē acquirere, & feliciter obtinere puratur. Similiter etiam modo, respectu incorporei Dei, corporea est, cum nihil invisibile & incorporeum naturæ credendum sit præter solum Deum, id est, Patrem, Filium & Spiritum sanctum, qui ex eo incorporeus & invisibilis dicitur, quod infinitus & minime circumscriptus est, simplex, sibi & omnibus modis sufficiens in seipso, & cum ubique sit, in seipso invisibilis & incorporeus esse dignoscitur: Omnis verò rationalis creatura corporea esse, hoc est, ex Spiritu, tanquam materia & luce, tanquam forma, conflata. Sic angelos & omnes virtutes corporales esse dicimus, licet non subsistant carne: Ex eo intellectuales naturas corporeas esse affirmamus, quod loco circumscriptur; sicuti etiam anima humana, quæ carne clauditur, adeoque etiam exinde in loco & localis esse, dici potest: In loco scilicet, quoniam hic & alibi præfens est; localis verò, quia, quod alicui præfens est, totum alibi non est. Non tamen habet anima corporealem dimensionem, nec corporealem circumscriptiōnem, quoniam corporalis quantitatatis expertis est; Sed quia per præsentiam & operationem concluditur, ipsa met localis dicitur. Veruntamen non sicut corpus, cui, secundum locum, principium, medium & finis assignatur. Respectu incorporeæ naturæ, quæ incommutabilis ubique est, corporea dicitur anima, quoniam tale aliquid non est ipsa, nec tamen per loci spatium sistitur vel movetur, ut majori sui parte majorem locum occupet, & breviori breviorē, minorque sit in parte quàm in toto. Per omnes siquidem particulas corporis tota simul adest, nec minor in minoribus, nec major in majoribus, sed alicubi intensius, alicubi remissius, & in omnibus tota, & in singulis tota est. Sicuti enim Deus est ubique in toto mundo, & in omni creatura sua, sic anima est ubique in toto corpore suo, tanquam in quodam suo mundo, Microcosmo nempe; Intensus tamen est in cerebro, quemadmodum Deus uberius esse dicitur in cælo empyreo, & ibi rationaliter agit; Similiter in corde, tanquam in Sole mundi ætherei, ubi efficaciter & vivaciter operatur; sicuti Deus dicitur esse in cælo. In membris verò cæteris totius corporis, prout digniora sunt vel indigniora, magis aut minus remissa atque effectax esse percipitur. Ex his igitur videmus, quòd, quamdiu anima se in cælo

continet, de celesti felicitate gustare videatur, & ipsi Deo, à quo est, mirum in modum æquiparari, atque immortalitè beatitudine Spiritum quasi haurire. At verò, si cum Luciferò deorsum in materiam multitudinem se immergat, cœlumque relinquens, in inferiorem abyssum, superioribus minime obediendo, eorumque ritus contemnendo fe dejiciat, morte, hoc est, tenebris & sepulchro quasi oblivionis contegiac cooperiri videbitur, atque ita à vitæ immortalis felicitate collapsa, respiciendo mortalem vitæ cœlestis felicitatem, mori atque mortalis fieri metaphorica locutione non insulse dicitur.

C A P. IV.

Quòd spiraculum vitæ non modò hominibus, sed etiam brutis datum sit, & de utriusque spiraculi differentia, similiter de animarum creatione.

Quoniam ex facris Literis colligimus, quòd spiraculum illud vitæ non modò hominibus, sed etiam aliis animalibus datum sit (nam *Genes. 7.* ita legitur: *Universi homines & cuncta, in quibus spiraculum vitæ est in terra, sunt mortua.* Exhibidem *cap. 6.* *Interficiam omnem carnem, in qua est Spiritus vitæ, jidcirco dubium oriri potest haud exiguum, quenam sit differentia inter vitæ spiraculum hominum & brutorum. Pro cujus dubii solutione intelligendum est, quòd vitæ spiraculum in creatione sit duplex: Primum videlicet collatum mundo ad complendam fabricæ ejus constitutionem, & à Jehova primo die in hylam inflatum, ut ex nihilo, seu nondum ipso actu existente, aliquid, imò omnia in actu produceret. Hinc mundum appellavit *Merc. Trismeg. Dei Filium, & Platonici omnes, Dei imaginem.* Ex hoc ergo spiraculo divino immediatè creatus est mundus & informatæ sunt aquæ, ex quibus juxta *Genesios* doctrinam mundus fuit factus; *Et Spiritus Domini ferebatur super aquas, &c.* Atque virtute hujus Spiritus vivifici & ignei, mundum informantis, omnes mundi creaturæ, veluti quodam afflatu mundi, à Deo tanquam radice sua profluente, mediatè vitæ spiraculum acceperunt; ita ut non ineptè dixerint *Platonici* cum *Merc. Trismeg.* in eo convenientes, quòd *Deus sit mundi Pater, mundus verò creaturarum omnium genitor.* Hoc est, Deus primum cum Verbo Spiritum suum vitæ inspiravit in mundum, cujus præsentia mundus, & ejus creaturæ omnes suas virtutes tam vivificas, quam alias acceperunt, juxta illud *Psalmista Regii. Verbo Domini firmati sunt caeli, & Spiritu ab ore ejus omnes virtutes eorum.* Ex quibus constat, quòd bruta & vegetabilia & mineralia vitas suas à mundi anima immediatè acceperint, mundus autem suam vitam & spiritum suum ex afflatu Dei hausit, & per consequens manifestatus est, quòd Spiritus vitæ elementaris mediatè, & non immediatè à Deo processerit, & quòd unicuique spiraculum vitæ semel ad mundi existentiam in hylam principio inflatum sufficit ad continuandam virtutem creaturarum omnium usque ad ultimum PEREAT. At verò homo omnium animalium princeps, & exinde non minus quam ipse mundus, Dei imago & simulachrum appellatus, unde & Microcosmi nomen nactus est, hanc eandem gratiam à Creatore, ultimo creationis die adeptus est, quam mundus die primo. Nam eodem modo, quo Deus inspiravit in deformem & tenebrosam hylam ad mundi existentiam primo creationis die, eodem, inquam, modo idem spiraculum inspiravit Jehova in obfcurum*

ram hominis externi massam, idque non immediatè, videlicet uti cæteræ mundi creaturæ illud à mundo acceperunt, sed immediatè ab ipso Creatore factum est. Unde homo tam completus est in sua essentia, quam ipse mundus: imò verò nulla est in mundo natura, quæ non repertiat utidem in hac nobilissima creatura homine, quem admodum supra luculenter explicavimus. Hinc igitur ut mihi quidem videtur, nullum potest relinqui dubium aus scrupulus in illa opinione, quæ asserit, animam ex traduce provenire. Nam quæ, si primum vitæ spiraculum sufficit ad perpetuitatem mundi, & continuationem creaturarum ejus, quippe, ut *Psalmista* loquitur, à *Spiritu oris ejus procedunt omnes virtutes mundi & creaturarum ejus*, quidni sufficiat itidem secundum ejus spiraculum, ut præstet idem sine repetitione & renovatione in successione hominum, quòd primum in continuatione & præsertatione specierum in cæteris creaturis? Quare videtur contraria opinio potius derogare potestati Dei, quam eia aliquid honoris addere, quatenus scilicet videtur arguere, Deum non fuisse tam fortem & potentem in fine suæ creationis, quam fuit in principio: namque alias crederetur Spiritus esse tam fortis in fine, quam in principio, & per consequens idem præstare in Microcosmica speciei conservatione, quòd præstat in Macrocosmo & ejus creaturis. At verò, si unicus Dei afflatus hominum mortalium successione continuare & conservare potest usque ad ultimum PEREAT, quid opus erit pluribus, cum, teste *Philosopho* frustra fiat per plura, quòd potest fieri per pauciora. His igitur consideratis videmus, primum quidem, quanta sit differentia inter spiraculum vitæ in brutis, & illud, quòd est in homine, videlicet, quòd illud sit immediatè à mundo, unde & ratione manifesta destituitur; hoc verò immediatè à Deo, unde intellectu & ratione perspicua exornat hominem internum, sua nobilitate conjungens eum cum suo Creatore: Deinde videmus, quòd spiraculum divinum in homine nullo modo differat ab eo, quòd fuit mundo communicatum. Atqui unicum idemque mundi spiraculum sufficit ad perpetuandam semper speciem & virtutem mundi ac creaturarum ejus. Quare etiam spiraculum hominis itidem sufficiens erit ad continuandam speciem humanam, & per consequens non erit opus assidua animarum creatione. De hoc autem argumento plura non dicemus, quoniam supra de hujus dubii ratione satis apertè disceptavimus.

C A P. V.

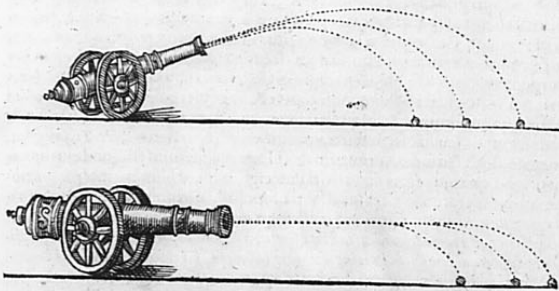
De natura & gradibus diversis anime in corpore, & de ratione virgoris & fortitudinis corporis, ac de ratione differentiarum in speciebus creatis, & quomodo spiritus medius hominis à medio spiritu aliorum animalium differat?

Sequitur ex illis, quæ præcesserunt, quòd multi sint animarum inferiorum gradus, & quòd animæ humanæ dignitas cæteris omnibus sit anteponenda. Sed quoniam percipimus, unum hominem superare alium ingenii præstantia, animæque & rationis ubertate ac promptitudine, in alio autem deprehendimus præstantiores mediæ animæ effectus, quatenus scilicet vivacior & agilior est alius; atque iterum alium corporis vigore robustiorem, & viribus potentio rem ac validiorem cernimus, necessarium esse putamus, hujus rei rationem diligenter perquirere. Sciendum igitur in primis est, quòd rationis & ingenii effectus à mentis & spiritus rationalis actu prominent. Unde fit, ut mentis scintilla fortificata & rationis radius multiplicatus in se, producat fortiores effectus,

fectus, reddens hominem ingenio acutiorem, ratione graviolem & contemplatione divina longè cæteris profundiolem, quoniam longius & fortius emittit radios suos invisibiles & spirituales. Unde evenit, ut animæ meditationes altius versus Deum solum elevet & extollat. Hinc dicit Proclus de anima: *Anime perfectiores ad inventionem sunt promptiores: imperfectiores verò magis externis indigent adminiculis: illa enim magis ex se mobiles sunt, minusque deterioris nature participes, hæc verò minus ipsa movent, magis sortem corporum patientes. Hæc quoque quando perficiunt, a corpore videlicet resurgentes seipsum ipsas à materia colligentes, facundiores inventricique evadunt, prout circa illa in quibus antea erant steriles & ambigue, propter ignaviam ineptam vitæ à materia contingentes, sordidumque corpus ex generatione contractum.* Per quæ Proclus videtur majores vel minores animæ rationalis effectus ascribere, non fortitudini aut debilitati ejus in sua essentia, sed potius bonæ malæve corporis seu opaci ejus velamenti dispositioni: quæ licet aliquid faciat ad adjumentum, vel impedimentum, tanta tamè est mentis, spiritui rationali præfidentis, potestas in homine, ut si modo sit efficax & plena in sua actione, ejus influentia resistere nullo modo possit corporis caligo & opacitas, quoniam splendore divinis in ipsis tenebris illuminat; imò verò tenebra non sunt tenebrae, sed nox ei est tibi clara, quam dies. Præterea verbum, quod teste Mercurio in mente est, vitæ existit, & lux illuminans in tenebris ipsaq; mens, quam Merc. Trismeg. Dei animam & essentiam vocat Pimand. id. dominatur omnibus. Copioso ergo hujus Spiritus affluu & plenitudine fiunt ex hominibus simplicibus, prophetæ verissimi & diviniissimi, ex pusillanimi animosissimi, & ex artis vel scientiæ ignaro peritissimi, si modo sacris Scripturis fidem aliquam adhibeamus. Et proinde sequitur, quod corpus non sit mentis actionibus impedimento, sed quod potius, aut ipsa, agere nollens in corpore maligno, vacare dicatur, aut etiam Spiritus ejus à Summo non fructus & multiplicatus. Hinc dicit Mercurius: *mentem non omnibus dari; Et a libi dicit, quod omnibus datur, sed in aliquibus, nempe in malignis & impiis non omnino agat, vel vacet.* In aliis enim agit quidem, sed parè, in bonis autem, piis atque regeneratis abundanter operatur, & illapsionibus in alio multiplicatur. Hinc igitur videmus, rationem varietatis in actionibus mentis, & quod operationum ejus diversitas sit causa exaltationis & dejectionis in homine, cum intensor ipsius benevolentia seu plena præsentia reddat sapientem, ejus verò neglectus & absentia ignaros & à bestia non multum differentes. Ratio autem, cur unus homo sit alio agilior & vivacior, consistit in bona animæ mediæ dispositione, quæ quoniam inest tam animalibus irrationalibus, quam rationalibus, eosdem in quolibet animali profert effectus. Hinc animalis levitas in saltu, velocitas in cursu, facilitas in motu & vita. Atque hæc dispositio ut plurimum accidere solet etiam iis animalibus, quorum corporis membra non sunt valida, sed debilia: Unde liquet, quod hæc animalis facultas oriatur à fonte mediæ regionis, videlicet à corde, in quo anima mediæ seu vitalis & ætherea fovetur. Causam igitur majori vel minori animæ mediæ actioni præstat multitudo vel exiguitas radii mundani seu lucis secundariæ, aut animæ mediæ cœli, quæ etiam anima mundi dicitur. Atque hæc agnoscimus cum Proclus, quod corpus multum facere possit ad impediendas operationes hujus animæ: quoniam hæc est illa animæ humanæ portio, quæ dicitur gravari fœce terrena & onerari carnis umbraculo. At verò hujus animæ affluens portio invito corpore suos producit effectus, quemadmodum experimentis inferius descriptis luculenter demonstrabimus. Utum etiam animal ejusdem speciei differat ab alio corporis & membrorum robore. Nam hic homo, vel ille equus hoc vel illo fortior & validior est compositione. Qui quidem hominis seu animalis habitus non ab anima media, sed à facultate naturali seu infima, vel animæ animalis seu idoli natura procedit, cu-

jus

jus est membra corporis in sua fortitudine & vigore conservare, partesque solidas, debilitate & macie consumptas, reddere validas atque robustas. Dispositio ergo fortior vel tenuior istius infimæ portiones animæ humanæ consistit in bono vel malo istius facultatis habitu. Nam bona hepatis constitutio bonum producit sanguinem & copiosum; & per consequens pabulum optimum subministrat membris, quo solidiora & robustiora fiant, mala verò malum, paucum & malè nutriendum generat sanguinem; atque ob hanc causam membra malè nutrit, debiliaque relinquit. Membrorum & corporis universi robur est vel animæ agili & vivæ junctum, vel legni & tarda gubernatum. Talis fuit in robore Hercules, Caci & Antei differentia. Talis in Jovis & Titani filii discrepantia. Hujusmodi in brutis differentia, distat mus à bufone, equus & cervus à bove, porcus à cane, testudo à fele, &c. Quæ omnes animæ portionum differentia procedunt à majori vel minori actus lucidi proportionem. Nam major lucis substantialis quantitas vivaciorum producit effectum; minor verò minorem; idque cernitur in diversis individuis ejusdem speciei. Exempli gratia, videmus, quod duplicata pulveris bombardici portio multiplicet vim tormenti bellici expultricem; ac per consequens onus globi ferrei vel plumbei altius vel remotius ferre dignoscitur.

Hinc etiam oritur omnium in quolibet animalium & plantarum genere specierum differentia. Nam ut infinita quasi puncta numerantur inter terminum à quo, ad quem, sic etiam infinitæ sunt animæ vitalis & naturalis proportionem atque gradus, quibus una species ab alia differre, & unum individuum ejusdem speciei ab altero discrepare animadveritur. In hoc tamen differt graduum dispositio in diversis individuis ejusdem speciei ab illa diversarum specierum, quod scintillæ animæ in individuis ejusdem speciei reperiantur in majori quidem quantitate, sed in eodem spiritu; at verò in speciebus diversis differentia talis est, ut, sicuti differunt lucis natura & proportione, sic etiam dispositio spiritus, in quo anima illa natat & vehitur, dissentire videantur. Sic spiritus mineralium, qui est ex tenebris infimi cœli, differt à spiritu vegetabilium, qui est partim ex spiritu medio, & partim ex infimo: Unde vegetabilia mineralibus oru & natura cognata sunt, sed eorum spiritus sunt diversi. Sic etiam spiritus animalis vitæ est simpliciter à cœlo medio, & lux ejus vitalis etiam ejusdem conditionis: quemadmodum porrò quoque spiritus humanus partim est ex cœlo empyreo, utpote à quo ejus spiritus rationalis derivatus est, & partim ex cœlo æthereo, à quo spiritum suum vitæ accepit; prout etiam ejus lux mixta est cum spiritibus diversis, uti antea dictum est. Atq; hæc est causa varietatis in rebus creatis. Spiritus igitur

Y &

& lux in homine differt à spiritu & luce aliorum animalium non minus, quam spiritus vini inflammatus & ardens ab oleo & liquore in lampade accenso. Nam, ut ignis ex spiritu vini componitur ex spiritu partim aëreo & partim aëthereo (unde tenuior eius pars accensa non comburit) ignis vero lampadis retinet solummodò naturam aëream & magis crassam, ut rem inflammabilem comburat, sic etiam res se habet in differentia inter utraque illas animas; hominis scilicet & brutorum. Nam ut spiritus vini longè est oleo subtilior, & tamen ambo sunt spiritus; ita quoque spiritus utriusque speciei sunt ambo quidem spiritualis dispositionis, sed differunt raritate & puritate ut spiritus vini ab oleo, vel aër ab aethere, vel aether à spiriti intellectuali.

C A P. IV.

Quòd anima humana per se unitatem amplectatur, respectu vero materie inclinet ad multitudinem.

Anima humana per se in sua natura & origine unitatem amplectitur; quippe cuius princeps & summitas est ipsa mens, seu radius ipsius unitatis, unitatis seu essentiae supernaturali ita connexus & continuus, ut radius Solis corpori eiusdem. Per mentem igitur erigitur media animae portio ad unitatem, uti videmus in natura ignis, qui sursum ascendens, angulum acutum facit, oculis corporeis visibilem, significans hoc ipsum, quod alis spiritualibus ad eorum pyramidis materialis ascendere vehementer tenet & appetat; quippe in extremo conii seu anguli uniformitas, & sola unitas invenitur. Praeterea anima media, cum sit radius mundi, seu lux secundaria, vocatur etiam, ut testatur *Alex. Trismegistus*, mens secunda seu mentis primae imago. Unde manifestum est, quod ejus unitas sit origo, à qua ejus actus scaturivit. Patet igitur, quod hominis interni portiones, quatenus formalis est in sua essentia, fontem suae existentiae per se & naturali quasi instinctu respiciant: Sed ita factum est divina voluntate, ut cum *Proclo* loquamur, ut anima descendenti adnatæ sint ex mundo multiformes vita, vestisque *virae*, trahentes quidem ipsam in compositionem caducam. Id quod etiam *Jamblicus* sic confirmat: Anima, inquit, qua deorsum labitur, trahens secum signa vincularum & partium, materialiumque spirituum, se gravatam ostendit, perurbationibusque materia dissimilibus occupatam. Unde manifestum est, animae substantiam delapsam esse à unitate in abyssum multitudinis, hoc est, à puritate simpliciter in caedam & immundam compositionem. Hinc dicit *Proclus*. Anima in corpus descensus se junxit quidem illam à divinis animis à quibus intelligentia & potestate, simplicitate, puritateque implebatur. Coniunxit vero se generationi & naturae, materialibusque rebus, à quibus oblivione & errore & ignorantia est imbuta. Quid autem sit unitas formalis & divina, & quomodo in se constans, immutabilis, indivisibilis, non multiplicanda existat, nec aliquid ab ea abstrahendum aut ei addendum, cum ipsa sit totum & sine ipsa nihil, in *Tractatu nostro de Numeris divinis & abstrusis* satis luculenter declaravimus. Quod autem materia, quò magis à cono suae pyramidis versus ejus basin descendit, eò magis subinde magisque multiplicetur, quoniam deorsum tendendo grossior semper evadit, ita ut in superiori regione gradus ejus numero denario augmententur, in media autem centenario & in infima millenario, suo loco etiam antea in eodem *Tractatu* tam verbis quam demonstratione viva delineavimus. Hinc ergo manifestum est, secundum *Procli & Jamblicii* opiniones supra expressas, quod anima, quò magis deorsum, hoc est, versus pyramidis materialis basin tendit, eò magis multitudini materiae immergetur.

Multi-

Multitudo autem materiae, informari appetens, animam illam universalem & circa unitatem versantem, dividit in partes infinitas, easque dat cuilibet multitudinis membro: Hinc specierum & individuorum multitudo; hinc animae uniformis, in partes divisa, ignorantia, stuporis oblitio & errores; hinc ejus existit in modo captivitate in caedam. Nam juxta *Proclum* agrotant animae, atque delirant quasi in corpore humano, vel ut *Porphyrius* vult, perpetuo in corpore quasi dormiunt. Ob hanc rationem dicit *Jamblicus*, quod animarum proprietates sic declinat ad multitudinem, & motum generationis, licet per se, & in sua natura respiciant unitatem Deitatis, quae est permanentis in seipsa, & tamen immobilis motionum causa. Nam cum natura animae sit semper movere, quatenus est actus simplex, eatenus quo motu per accidens, mediante generatione, multitudinem producit. Etenim corpora animas includentia, easque oculis orbantia, solent animarum motus ad suos appetitus, qui circa multitudinem versantur, convertere. Atque hinc fit, ut animae in corporibus motio generationes & individuorum cujuslibet speciei incrementum producat. Hoc idem etiam evenit in corporibus humanis, formam nobilissimam includentibus, quorum solummodò est, virtute splendoris divini, animam ceteris creaturis magis exaltatam possidere; Unde fit, ut ipsa, quam vis in suo carcere vinculis spiritualibus ligata, nonnunquam tamen suae patriae reminiscatur, ejusque acies radorum divinatorum pennis in alium aliquando eleveatur, secundum illud *Jamblicii*. Anima in mundo intelligibili auditur harmoniam divinam, cuius hic reminiscitur, quando audit melodiam, habentes divinam vestigiis reminiscens, verò ad eam vehementer afficitur. Similiter juxta *Synesiam*, inest etiam vis, qui huc dilapsi sunt, in caelum revocans quadam vis, &c. Imò verò sanctis hominibus, & quidem etiam in hac vita revelatur via, qua possit anima humana, relinquendo multitudinem, ad unitatem redire, quam *Mercurius* viam regenerationis vocat; videlicet spiritus divini afflatum & illapsonem. Atque etiam *Proclus* videtur modum quandam nobis depingere, quo à multitudine ad unitatem reverti possimus; videlicet scientiae acquisitionem: Unde dicit, quod anima per acquisitionem scientiam fiat menti similis, hoc est anima multitudinis, per scientiam virtutem & illuminationem, relinquendo accedit ad unitatem. Nam omnis multitudo tam diversa est in se, ut alia aliis inaequaliter contraria videantur. Unde opus erit, si ad unitatem, ubi nulla est contrarietas, ascendere velimus, ut ad scientiam veram nos conferamus, in qua multitudo contrarietatem habet nullam: Nam tamen si affectus affectibus contrarii sint, similiter sensus sensibus, cogitatio cogitationibus, & opinio opinionibus; nulla tamen scientia scientiae contraria reperitur. Etenim in scientia propositionum & notionum multitudinem congregamus in unum, scientiarum quoque numerum uno quodam vinculo connectimus; adeoque tantum abest, ut illa sibi ad invicem sint contraria, ut etiam notio notioni, scientia inferioris superioribus ministrant, atque ita haec illis sua habeant exordia. Sic videmus quampures Geometriae notiones unico Theoremati, ejusque demonstrationi conferre: sic puncta, lineas, angulos & superficies cum notionibus suis, corpori fere tribae dimensionum referri animadvertemus: Sic numerationem, additionem, subtractionem & multiplicationem inter se aliam ab alia dependere videmus, & ad divisionem ac radicis extractionem necessarias esse: sic etiam regulae seu propositiones de sonis, tonis, semitonis, Diatessaron, Diapente, Diapason & notiones temporalium signorum proportionales designantes ad symphoniam musicæ veritatem conducunt; Et licet tales notiones in multitudine sint, rem tamen unam denotant, videlicet melodiam; Sic Arithmeticae, Musicam, Geometriae & Opticam Astrologicae veritates cognitioni conducere percipiunt. Non ergo contrarietas est ulla in scientiarum multitudine, cum conductant ad unitatem, sed in multitudine materiae, quae distrahit & vagatur semper

ac discedit ab unitate. Oportet igitur intellecta scientiarum multitudine, ab illis, quæ solummodo unum aliquod proponunt, ad ipsum unum deproperare. Quocirca deponatur compositio, divisiones & multiplices discursus, atque ad intellectualem vitam & simplices contemplationes fiat transitus. Nam ut Proclus verbis utatur, *scientia non est summus cognitionum apex, sed ea eminentior est intellectus, animæq; illustratio*: namque per solum intellectum fit, ut terminos, alterum nempe unitatis, & alterum multitudinis cognoscamus. Fugienda ergo est multitudo per gradus cognitionum suo ordine præcedentes: sed & procedemus deinceps quoque similiter per gradus cognoscibilium ad idem istud probandum. Sensibilia evitanda sunt omnia; quoniam congelata sunt & dividua ac penitus mutabilia. Ab his igitur ad essentialiam incorpoream nos transferamus. Omne enim sensibile habet adventitiam unitatem, & per se ipsum est dispersum ac infirmitate plenum. Propterea & bonum ejus est partibile ac adventitium & à seipso distans ac diffidens, atque in sede residens aliena. Cùm vero ascenderimus illuc, & in corpore fuerimus collocati, conspiciemus animalem illum ordinem super corpora mobilem ex seipso, per se agentem, in se & ex se suam substantiam possidentem. Multitudinem ergo animis alienam relinquamus, at heræque rescindendam, atq; sursum adhuc ulterius ascendendo, nos ad intellectum & intellectualem regna conferamus, ut rerum possideamus unitatem, ubique naturæ illius contem platores siamus. Eam spectabimus naturam in æternitate manentem, vigentem vitam, intelligentiam vigilantem, cui nihil deest vitæ. Hanc itaque ubi invenimus, facillime observabimus, quanto sit animis accommodatior & melior, & videbimus an in ipsa veniatur ulla multitudo, & an uniformis sit vel multiformis. Hic percipies ergo summum illud numerum, ad quod anima humana semper cupit pertingere. Hic rerum omnium creaturam fons & origo. Hic gaudii & lætitiæ culmen ac fastigium. Hic vera & sola simplicitas & veritas illa, de qua Plato & Pythagoras agunt, quando nos admonent tantopere ad multitudinem fugendam, ut veritatem simplicissimam consequamur. Quod sanè ut faciamus, modum & viam nobis præteribunt, à Procli via haud differentem; videlicet quod multitudinem variam evitare debeamus primò quidem affectuum, deinde sensuum, tertio imaginationum, & quarto opinionum inde dependentium. Atque horum quidem censuræ non videntur ullo modo ab intentione nostra differre. Nam, cùm anima tenebris sit inclusa, utitur sensu, quasi aliquo duce suo. Unde ejus acies deinceps in tertio, circa tot subjecta versatur, ut incertitudinè & inconstantiâ in anima pariant, at ita animæ radij, tot tantisq; sensuum objectis & eorum contem platione distracti, aciem suam obtudi sinit, ita ut ad unitatis thronum & sedem penetrare nequeant, eoq; modo dubia & incerta sit anima, quò se debeat ad veritatè inveniendam vertere, quatenus scilicet non minus fallitur in materia, quàm ipsius quoque materia circa eam versantis præstigijs decipitur. Quare non ineptè dicit Proclus, *scius materia videtur omnia habere, cùm nihil verè possideat, sic & anima, duplici ignorantie laborans, videtur sibi quæ non habet possidere*. Atque hoc fit propter multifarium sensus effectum. Quare sensus externi multitudo in primis abjicienda est. Denique etiam non debemus imaginatione nostra concipere ficta, vana & falsa, quæ sunt instar phantasmatum in aère conceptorum; quoniam hæc itidem ab unitate illa distrahunt, quæ est sola veritas. Atque præterea quoque hominum opinionibus sibiipsis & veritati contradicentibus, omnimodò credendum esse haud existimamus. Sic itaque demum postea per gradus scalæ millenariæ versus unitatem regrediendo ad cælum medium ascendemus, ubi majorem certitudinem & perfectionem reperiemus. Tum deinceps ab eo per gradus scalæ centenariæ altius nos elevando ad mundum intellectualem pervenimus, per

cujus

cujus gradus denarios scandendo ad regium unitatis formalis palatium tandem pertingemus, atque ita hac viâ anima à multitudine liberabitur, & in pristinam suam simplicitatem remeabit.

CAP. VII.

Cur anima hæc media vegetabilibus & plantis vitam vegetativam solummodo dederit, cum animalibus quibuscunq; sensum cum vegetazione tribuat?

DE varietate & differentia inter animam vegetabilem & animalium fecimus quidem verba nonnulla in superioribus. Hoc tamen loco latius adhuc de ista animè in hæc creaturarum generibus differentia & discrimine disceptabimus. Declaravimus alibi in præmissis, vegetabilem animas esse limpidiori mediarum tenebrarum secundo creationis diè è medio mundi cælo deorium reverberatarum spiritu, cum lucis secundæ portionibus seu scintillis ei inclusis. Atque hanc eandem quoque esse animalium omnium animam itidem ibi demonstravimus. Sed nonnullis forsitan absurdum hoc, aut vix probabile videbitur, quod eadem lux cum tali spiritu (cùm hæc tanta inter se differentia distent) situriusque animalis origo; quippe quod arguent, res eadem à seipsis ita differre non posse. Quibus respondemus, quod non differat anima plantæ ab anima animalis, nisi secundum plus & minus. Ratio enim autem, cur planta minus de natura media, animal verò uberio rem ejus portionem habeat, breviter hæc declarabimus. Quod plantæ & vegetabilis, e terræ poris exurgentia, tertio creationis diè fuerint cum ipsa terra creata, nos docent sacra Scripturæ; quò quidem tempore radij cælestes non fuerunt in Solem contracti, sed diffusi per universum spiritum mundanum & præcipue circa spiritum cælestem dilatati & dispersi. Sed ut secundum vetus illud axioma Philosophorum, *vis unita fortior est, sic ea dissipata est debilior*. Hinc ergo factum est, ut anima plantæ non esset adeo valida, luminosa, clara atque ad functiones suas præstandas ita efficax, atque est anima animalium, ut pote quæ orta est ex radijs cælestibus coarctatis, atque simul in corpus solare collectis & unitis: Namque tertia creationis diè ante Solis creationem lux fuit æqualiter circa terram dispersa & densis atque crassis hylæ vaporibus mixta atque involuta: unde factum est, ut obscura esset, & non magis Solis pulchritudini comparanda, quàm nubes fulgidæ splendor Soli, aut aër illuminatus igni comparari potest. Sed postquam omnes cæli radij ad solarem spiritum sursum e terra cum lucis suæ scintillis exilentem, congregati fuerunt, mirabiles subito radiorum simul contractorum effectus se mundo patefecerunt, ac primò pisces, deinde volatilia & deniq; animalia procreata sunt, atque ita secundum solaris domini incrementum seu prædominationis ejus in rebelles materie vapores, sursum sese à terra in elementarem regionem elevantes & exhalantes, operationem, subinde singulis diebus anima gradatim fortior & potentior producta & per creationem in lucem edita fuit. Hinc ergo admirabilis Solis operatio in creaturarum perfectiorum productione luculentè demonstratur & per consequens vegetabilium defectus explicatur, ut pote ad quorum creationem concurrerunt solummodo radij lucis dilatati & spiritus grossiores; ita quidem, ut nullum Solis, nobilissimæ scilicet & vivacissimæ illius creature auxilium, quæ ex radijs cum spiritu simul contractis producta est, operi vegetabili interfuerit. His igitur iterum iterumque reputatis, percipiemus,

mus, quod vegetabilium spiritus sit grossior & spissior, quam spiritus animalium, quippe cujus radii erant debiliores; quonia spirituum rarefactio & purificatio consistit in multitudine, & vigore radiorum lucis: ita ut, qualis est lucis potentia, videlicet major aut minor, talis etiam sit spiritus raritas & puritas, major scilicet aut minor. Sed lux ante Solis creationem erat magis dilatata: Ergo minus potens, & proinde sequitur, quod in plantis animæ portio sit in spiritu grossior, & in luce paucior ac tenuior, quam in animalibus. Ob hæc igitur causam accidit, ut animæ utriusque hujus animati generis ab invicem differant. Quinimò etiam aliam differentiam reperimus inter naturam atque essentiam dictarum illarum animarum, cum anima animalium profuens à Sole, solaris naturæ proprietatem sibi vendicat, quam supra ex luce & Spiritu de tenebris cœli empyrei exiliantibus constari diximus; & proinde eam rationis esse participem supra demonstravimus. Anima autem vegetabilium ex spiritu & luce tenebrarum cœlesti, therei seu mediæ originem ducens, neque spiritum & lucem habet rationis competentem, neque simplicitate & puritate formæ cum anima animalium comparari potest. Unde fit, ut, cum plantæ tardæ sint in suo motu & terræ affigantur, atque immobiles maneat, videamus, animalia esse levia, subtilia, agilia, velocia, & huc atque illuc voluntate quadam moveri. Hæc ergo est vitarum in utroque illo animatorum genere differentia, hæc in una dignitatis, & in altera depreffionis, abjectionisque ratio, cum a liâ sit igne & Spiritu cœlesti ditior; alia verò paupertate & humiditate magis dejecta.

C A P. VIII.

Quod anima vitalis ex calido innato & humido radicali componatur, & quod de natura Solis participet; Similiter de cordis pyramidalis figura, & quod sit anima vitalis palatum; & quomodo hæc anima, mediante Spiritu, per unum corpus dispenseetur.

Quoniam tam Philosophi veteres, quam Medicorum principes solent calidinnati & humidi radicalis, ex quibus mixtis vitam oriri dicunt, non infrequenter facerementionem, operæ pretium videtur, ut hoc ipsum calidum & humidum quoque humidum istud breviter declarem. In secretis naturæ peritioris dicere solent, calidum à motu, & motum ab actu seu principio moventis derivari. Nec certe quicquam aliud est calidum, quam motionis effectus, quemadmodum nec motus quicquam est aliud, quam lucis visibilis vel invisibilis actio seu actus. Unde manifestum est, quod ubi calidum est, ibi motus etiam adit, & per consequens cum motu lux essentialis, tanquam motor. Hinc ergo fit, ut à nonnullis calidum pro motus effectu, aut sola qualitate, aut nonnunquam pro ipso motore accipitur: Nam apud Hippocratem reperimus ita scriptum: *illud mortale, quod calidum appellamus, cum omnia essent perturbata, in supremam regionem provolvit, quam veteres æthera vocaverunt.* Hic igitur calidum non pro mera qualitate, seu accidentente accipiebat Hippocrates, sed pro re essentiali & immortalitate prædita; videlicet pro universa luce substantiali, ex cujus natura atque illa anima motorum portio derivata est, quæ calidum innatum appellatur, sine cujus motu & calido effectu vitæ creaturarum induci nullo modo potuissent, quoniam ejus præsentia rebelles elementorum compositorum dispositio-

nes obediētes sunt, & quietè retinentur: imò verò quò major est hujus calidi proportio, eò efficacior & excellentior est vitæ actus, & salubr' or totius elementum compositio. Ex quibus liquet, quòd natura ista nihil aliud sit, quam radius seu scintilla lucis secundariæ seu ætheræ, immèdiatè cum spiritu æthereo in creaturas infusæ; qui quidem Spiritus est quasi vehiculum, pabulum, passivum & humidum illud, cujus præsentia & interventu calidum & lux per metonymiam, effectum pro causa accipiendò, vehitur deorsum (quia Spiritus ad Spiritum relationem habet) agit in subiectum benè dispositum. Atque hic Spiritus ideò radicalis dicitur, quoniam conjunctus est cum calido in prima creatioe: Velest quasi radix & arbor solarium fructuum; vel est radix atque origo materialis creaturæ, per cujus artus seu membra discurret. Sic etiam lux vel calidum illud dici potest innatum, quatenus est primus terminus & punctum, à quo movetur ad generationem; Vel dicitur innatum, quasi connatum cum humido illo naturali, quod Spiritus est æthereus, in quo vivit, atque vitam tribuit creaturæ, cui inest. Quibus optimè reputatis, percipiētes, hoc calidum innatum in suo humido radicali nihil aliud esse, quam illam quintam essentiam, per cujus consonantiam in Diapente, dissonantia quaternarii, qui est numerus par atque imperfectus, ad concordem pacem reducitur. Mira ergo de hujus quintæ essentia virtute & potestate tradiderunt Philosophi, tam Theorici, quam in Chymicæ praxi versati. Namque videntur agnoscere, eam nihil aliud esse, quam unionem Spiritus ætherei cum lucida ejus anima: quare asseveranter dixerunt, quintam rei essentiam esse idem, quod est anima illa vitalis, quam ex sphaera mediæ ætheris (quam sphaeram æqualitatis vocaverunt, & in quam animam mundiposuerunt) emanare affirmarunt. Nam et si rustici & rei literariæ profus ignari, norunt & experientia deprehenderunt, plantas & arbores quotannis revirescere, & denuò veluti juvenescere, atque ejus ubertate, tanquam à fonte glorioso, luminis visibilis multiplicationem habere. Porro etiam Philosophorum sagaciorum sententia est, Solem & hominem procreare hominem. Ex his igitur evidens est, quòd vitæ creaturarum sint de essentia Solis & ejus quasi seminaria ab ejus fonte perenni deorsum emissa. Hinc dixerunt nonnulli, quòd cœlum sit quasi mundi universi pars mascula; terra verò & ejus elementa pars feminea: imò verò, quòd terra sit matrix universalis, in se recipiens aurea cœli & Solis femina, quæ in materiam utero per digestionem in creaturas innumerabiles cujuslibet speciei transeant. Sed jam, quid ego per experientiam circa ea in creaturæ vegetabilis anatomia invenerim, dicam. Ejus profectò animam vitalem subtilissima inquisitione inveni, in qua verissimam animæ in Spiritu suo natantis iconem atque imaginem deprehendimus; cujus certè intuitu, Solis cœlestis compositionem in materia & forma percepi: Crystallinam enim figuram immobilem adveni, radiis lucis repletissimam; qui quidem radii huc atque illuc per illud medium extendi videbantur. Hæc quidem materia mobilis ignis appositione subito liquecebat, & instar sanguinis efficiebatur; atque subito deinde in pristinam suam formam immobilem, instar cristalli undique radiis aureis decorati redigebatur. Hinc evidenter observavi, quid esset vegetabilis illius Spiritus, quid lux, quid calidum innatum, quid humidum radicale, quid agens & quid patiens, ac quid denique ejus anima vitalis, quid quinta essentia, & quid vinculum elementorum, ea in concordia pace ad invicem colligaus; Vidi etiam fati a parte, quòd indumentum atque vehiculum illic esset Spiritus: Unde oculis intellectualibus percepi, quòd eadem ratione mentis divinæ indumentum sit anima, qua Spiritus est indumentum animæ. Cognitis igitur jam, quid sit anima, quid Spiritus, quid calidum innatum, & quid humidum radicale, quidque vinculum elementorum in corpore, inquiramus tandem, quomodo ani-

anima hæc tota in totum, & in quamlibet corporis partem infundatur, & quænam sit præcipua hujus animæ sedes in corpore humano: Sic enim dicitur Dei folium esse in cælo, cum tamen sua præsentia ubique adsit, vel potius (ne scilicet divina terrenis comparemus) videmus, solare corpus esse in cæli corde, & tamè ejus radii atque præsentia per actum ubique reperiuntur. Cognoscimus igitur diligent inquisitione, quòd animæ vitalis sedes præcipua non minus sit in corde, quòd est in medietate mediæ regionis Microcosmicæ situm, quàm Solis sedes est in medio cæli. Hujus vitæ palatii figuram & positionem, si rectè consideraverimus, percipiemus, illam ad effigiem & similitudinem ac situm pyramidis mundi formalis à creatione ordinatam ac dispositam esse, cum ejus basis sursum tendat, ejus verò conus deorsum. Quo innotescere videtur, quòd hoc organum corporeum, sit instrumentum maxime circa formam vitalem occupatum: quippe cujus figuram pyramidalem procul dubio nobis delineaverunt radii vitales, quorum natura est deorsum versus terram radios suos ejaculari. Inest ergo hic vivificus Spiritus cum regia sua luce in corde, tanquam in sphaera sua propria. Utque radios suos, qui sunt essentia ejus connexæ, per univertum corpus non aliter dispergit, quàm Sol è sua sphaera media in cælo ad partes mundum infimitas, & remotissime distitas suos radios emittere & ejaculari solet. Currit ergo per venas in massam vel mare sanguineum, & undas corporis aëreas, tandemque per artus & partes solidiores, non aliter, quàm radii Solis per elementa in mare aëreum & aqueum, ut tandem terræ & ejus membra densa reficiant. Atque hinc est, quòd sacris Literis docemur, sanguinem esse animarum quasi vestem & receptaculum. Quomodo autem id fiat, à Philologis divinis succinè demonstratur. Anima per medium suum deorsum vecta, infunditur primò in pueri cordis medium, quòd est centrum corporis humani, & exinde per univerlas corporis partes membraque diffunditur, quando currum suum naturali jungit calori, per calorem Spiritui ex corde orto, per hunc se immergit humoribus, per illos in hæret membris, atque his omnibus æquè fit proxima, licet per aliud in aliud transfundatur, quemadmodum calor ignis aëri & aquæ in hæret proximè, licet per aërem deferatur ad aquam. Ita patet, quòd immortalis animæ æthereum vehiculum corpore claudatur crassiore & mortali. Similiter dicit *Mor. Trismeg. Spiritus in venas & arterias, sanguinemque diffusus, animal undique ciet, molemq; corporis suspensam tenet atque circumfertur anima in spiritu, ratio in anima & mens in ratione.* Quibus quidem verbis peroptimè nos docet, quomodo omnes hominis interni particulae, mediante Spiritu, per univertum corpus humanum dispersentur. Non tamen in hoc ejus illo modo ad stipulati possumus, quòd mens, aut ratio, aut anima vitalis in omnia corporis membra per Spiritum transferantur, atque aequalibus portionibus ubique in suis essentiis adsint. Sed dicimus, mentem in rationali Spiritu superiori Microcosmi regionem inhabitare, tanquam locum digniorem; & animam possidere regionem ejus mediam, tanquam sedem suam connaturalem. Sed tamen dicimus, hæc ita se habere ibi in regionibus suis, ut Deus in cælo supremo & Sol in medio. Nam Deus in cælo sedens radios suæ præsentia in omnes mundi partes mittit, juxta illud *Sapientis Sap. 1. Spiritus Domini replevit orbem terrarum.* Et *Jerem. Fecit cælum suum solum & terram scabellam pedum suorum.* Sic etiam mens humana, à divina stirpe derivata, radios suæ præsentia per nervos, tanquam per media in inferiora corporis ubique dispergit, ipsa tamen ibi Microcosmi cacumine supra Spiritum intellectualem, tanquam ventorum alis vecta, constanter sedet. Similiter ut Sol, positionem in cæli corde possidens, formam inferioribus suis radiis communicat, & ubique per elementa sua virtute, lumine essentiali, & influxu diffundi dicitur, sic etiam animæ essentia, in corde humano constanter sedens, radios suos vitæ in omnes hominis

hominis partes, tam solidas quàm fluidas, dispergere cognoscitur, ipsa tamè in corde manente, non minus, quàm Solis essentia in cæli medietate seu corpore solaris, quòd cordi non ineptè refertur. Spiritus igitur aëreus, corpori familiarissimus per univerla ejus membra in formam sanguinis & humoris influit atque perfunditur, eumque fert vestigia Spiritus ætherei, in cujus rivulis radii lucis ætherei seu radii naturæ feruntur, in quibus intellectus & rationalis Spiritus, quasi atomi nonnulli, vel potius habitus insensibiles ab alto emittuntur, super quibus & in quibus Spiritus Domini & tenuissimi ipsius mentis radii immediate natare percipiuntur. Sic ex fonte quodam, in quo habetur vel croci massa, vel sanguinis congeries, vel pannus etiam recenter in atramentum intinctus, videmus rivulum totum ab eo egredientem tingi, cum tamen principium tingens in ipso fonte semper requiescat. Hinc igitur quodlibet corporis membrum, ratione viam monstrante, juxta mentis præstitutum ad bonum vel ad utile movetur. Hinc etiam fit, ut quodlibet membrum ratione radorum animæ vitalis, moveatur tam secundum rationalis Spiritus directionem, motu videlicet voluntario, quàm secundum vitæ facultates motu involuntario. Moveat anima media artus, & membra hominis ad vitæ gubernatq; ratio illum motum, ut ad mentis instituta fiat, nisi anima illa, animæ naturali subdita, cursu irrationali cum brutis moveatur. Fit ergo lux media motor in animato primus, ejusque Spiritus seu vehiculum, illud, quod in primis movetur: cujus denique motu exagitur atque impellitur corpus ad functiones suas perficiendas. Nam hujus rei demonstrationem evidentissimam ab inferiori luce contracta seu igne communi cum aëre desumere non erit impossibile, cum præsentia ignis videmus aërem extenuari moveri, & huc atque illuc duci juxta ignis seu vitæ illius motum. Hinc etiam percipimus, imagines in charta depictas simul cum ipsa charta, virtute candleæ illuminatae, circumduci, quemadmodum infra dicemus, ubi lux candleæ motum excitat, motus autem aërem commovet, & aëri motu ac agitatione sua corpoream chartæ & imaginum dimensionem circumduci.

C A P. IX.

Quòd anima sit quasi lucis cælestis scintilla: quòd pabulo sibi proprio nutriatur; Et de ratione, cur anima lucida aëre recenti destituta præfocetur.

ANimam cujuslibet creaturæ esse, quasi lucis infinitæ per spiritum univertum expansæ, scintillam, multis observationibus, respectuque consideratione dignissimo docemur. Nam si diligenti attentione primi hujus voluminis tractatum pervolutaveritis, demonstrationibus fide dignis deprehendetis, quòd cælum empyreum sic se habeat ad æthereum, uti hoc se habeat ad cælum inferum & elementare. Quibus ignem istum elementarem, quem artificialem vocant, simili modo atque eadem ferè proportionem in aëre suo medio movere probavimus actusque suos præstare, quo ignis ille cælestis & solaris in suo vehiculo æthereo movet; itidemque etiam æthereum in suo spiritu operationes producere simillimas operationibus ignis seu lucis supercælestis primo die creatæ in ipsius spiritu. Quod quidem inde evenit, quòd ignis noster communis ab æthereo & æthereus ab empyreo immediatè derivatur. Hanc tamen differentiam inter unius & alterius actus invenimus, quòd ignis empyreo multo magis imperet, quàm ignis æthereus, quoniam ejus spiritus quodammodo patiens

tiens, totaliter quasi igneus & propter suæ proportionis exiguitatem & substantiæ tenuitatem, formalis redditur. Unde fit, ut ultra humanæ imaginationis, rationem formæ suæ obediens efficiatur. At verò ignis æthereus, quia cum æquali spiritus portione jungitur magis in suis operationibus seu actu per spiritus illius resistentiam impeditur: atque hinc accidit, ut hæc lux suum spiritum tanto imperio non gubernet, quanto lux illa cæli supremi: Infima denique lucis portio propter materiæ ibi residentis multitudinem fortissimè impeditur, & per materiæ spissitudinem ac resistentiam coarctatur, quemadmodum in *Tract. i. volum. i. cap. De igne artificiali*, luculenter expressum reperietis. Hinc igitur manifestum est, eandem esse motus rationem in igne infimo, quæ est in medio, & eandem in medio, quæ est in supremo. Actus verò inferioris propter materiæ resistentis copiam & abundantiam magis retunditur, quàm actus cælestis, & iterùm etiam cælestis ille eandem ob causam magis reprimitur, quàm superioris. Concludimus itaque, quod liceat nobis per experimenta in hac regione infima à mutuis ignis & aëris actionibus desumpta, indagare mysteria superiora, & mutuas cæloꝝ operationes quodammodo perentificare. Hinc igitur elicimus, quod cum ignis vulgaris, veluti scintilla seu flamma candelæ accensæ potestatem habeat aërem ambientem tali modo exagitandi, ut machinam ex charta conflatam, qualis in qualibet ferè tonsoris officina nocturno tempore conspicitur, circumducatur atque moveatur, non sit dubium, quin tali etiam scintilla lucis cælestis seu calido innato suum spiritum æthereum seu humidum radicale movente, machina particularis microcosmica huc atq; illuc ducatur, idque virtute spiritus moti, aëremque internum suo motu provocantis. Experimentum sequitur, atque etiam secundum rationem *Heronis Alexandrini* descriptum habemus exemplum simile in sequenti *Fig. 1.*

Hero Alexand. Prop. 71.

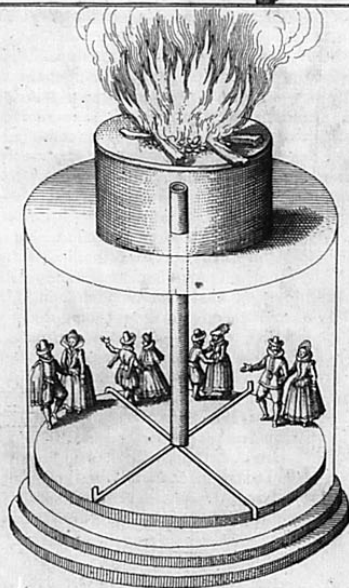
*Si in ara aliqua accendatur ignis, animalia choreæ acere videbuntur. Etenim ara perspicua vel transparentes erunt, sive vitrea sive cornea. Demonstratio est talis ut *Figura 2. apparet.**

Probatum

Fig. 1.

Fig. 2.

Probatu etiam, hunc ignem inferiorem affinitate proximum esse igni celesti, & vel eo solo, quod sua virtute in debita proportione solet ova excludere & pullos producere, aequè feliciter, atque calor gallinæ naturalis à superioribus derivatus. Namq; hoc experimentum non modo in Africa partibus, sed etiam in ipsa Europa compertu, & manifestatu fuit, ac diebus hisce nostris coprobatur, videlicet, quod pulli fornacis temperatè calidæ beneficio è conchis seu corticibus propriis educti, & in lucem editi sint, qui tamen secundum naturæ consuetudinem vixerunt. Similiter in hypocaufto calefacto flores & virgulta nondum pullulancia de subito virtute caloris ignei efflorescere, & interiora sua protrudere percipimus. Sed, ut ad ignem celestem jam ascendamus, nonne dicimus, Solem & hominem procreare hominem? Ubi per Solem tota cæli substantia ignea accipitur, ex cuius scintilla cum hominis specificatione homo generatur: Nonne etiam videmus, quod vermes terræ, ex terra corpora sua, & ex regione ætherea formam seu animam, qua vivunt, accipiunt? Unde ipsos per putrefactionem generari volunt Philosophi. Hæc etiam erat Poëta sententia in *Pythonis* serpentis generatione ex radiis Solis & limo terræ, post diluvium cum modico humiditatis æque commixtis. Simili experientia etiam nosmet ipsi edocti sumus, totam corvi alicujus mortui substantiam in loco Soli exposito seu aprico suspensam vivificæ Solis virtute in vermes innumeros, & quidem spatio paucorum dierum fuisse conversum. Apud nonnullos etiam autores legimus, apes ex capite bovino, celesti calore operante, in magna copia proditisse; quæ certè animas suas non ex re mortua, sed à celestibus radiis habuerunt. Anne etiam multum inferior est hoc igne, calor ille fimi equini, cuius virtute pilisæ pissimè in vermes & angues convertuntur? Cujus generis animalia ego hisce meis conspexi oculis. Quid etiam de illo monstro censendum putabimus, quod *Dracronis* formam præ se ferens, in spelunca quadam, aquas putridas & feculentas, cum sanguine animalium è culina cuiusdam nobilis Anglici per canalem eò defluentes, recipientem reperit fuit. Id sanè, quod animam suam procul dubio à luci putredine calore plena, corporis verò substantiam à materia putrida & quasi menstrua ex exemplum illius *Pythonis* accepit. *Didorus Siculus* etiam narrat, quod post Nilii inundationem, cum aqua ferè exsiccata fuerat, & terra media luti formam, aridior jam facta, à Sole acquisiverat, multæ bestię fuerint quasi de novo creatæ, inter quas nonnullas tradit secundum medietatem solam creatas, alias verò completæ formæ inventas fuisse. Quibus omnibus exemplis manifestum est, animas vitales, corporibus viventibus aptas, aliud non esse, quam radios quasi & scintillas celestes ab universi fonte lucido derivatas, quas naturæ ætus supra nomina vimus. Cum itaque res ita se habeat in duobus his cælis inferioribus, quidni etiam proveniant ratio & intellectus ab universo illo fonte lucis supercelestis, cuius sunt radii, cum sint ætus istius Creatoris; quos radios supercelestes & divinos non modo dixerunt Philosophi, sed etiam Theologiæ peritiores? Hic autem in memoriam nobis venit dubium aliquod resolutione non indignum, videlicet: *An anima pabulo aliquo nutriatur necne?* Certum est, quod anima non minus requirat ad suam præsentiam pabulum suum proprium, quam alia in natura opus habent suo alimento: id sanè quod multis argumentis potest demonstrari. Nam corporis cujlibet actionem ab anima provenire videmus: At verò tota ejus operatio versatur circa nutrimentum, videlicet in cibi appetentia, ejusdemque præparatione, attractione ad ventriculum, retentione, sanguificatione & cæteris consimilibus. Quare videtur anima vitalis tam ad superius, quam ad suæ machinæ sustentationem alimentum requirere. Deinde experientia docemur, quod, si æris pabulum à corde propter defectum inspirationis per unicam horæ quartam avertatur, protinus ipsa quasi

animæ

animæ lux extinguat & moriatur. Observamus etiam, quod ignis requirat æris præsentiam, tanquam suæ vitæ pabulum. Nam si ignis ardens in loco muris circumdato occludatur, ita ut ær illuc ingredi nequeat, subito extinguetur, & quasi interficietur: Unde certum est, quod ignis inferioris pabulum sit ær, & quod ignis ætherei nutrimentum sit Spiritus æthereus. Sed quid hoc? Anne igitur morietur anima vitalis? Certè quoad nos, moritur, & quoad nos alimentum requirit, cum tamen, si oculis intellectualibus lucis naturam consideremus, eam neque pabulum requirere, neque emori constet. Nam, quamvis anima & lux atque ignis æreum sibi fomitem appetere videatur, non tamen hoc facit necessitate cibi, ac si vivere sine eo non posset, sed ut passivum ea ratione adipiscatur, in quod, tanquam in subjectum benè dispositum, agat. Nam impossibile est, ut lux, quæ est merus ætus, subsistat, nisi in aliquid subjectum agat: semper n. agit, nec secundum plus vel minus in aliquid subjectum agere desinit. Non tamen eò spectant actionis ejus effectus, ut seipsam nutriat, sed ut subjectum patiens primum calefaciat, & per calorem suum attenuet, atque subleat, atque ut tandem illud subtiliatum exaltet, & ex re corporea spirituales faciat. Hinc igitur videmus, quod cum aliud pabulum sufficiens invenire non potest, in quod agat, proprium suum tabernaculum consumat; quemadmodum in tabidis videmus: Unde certum est, eam non operari propter se, sed propter materiam tum spirituales, tum materiales, cum quibus habitat. At verò humidum illud innatum, & connatum ei, est ipsi conveniens, & in perpetuum cum ipsa durabile; estque quasi *Psyche* cum *Cupidine* in completo amore conjuncta. Et quamvis ignis, combusto ligno, aut excludo ære subito videatur præfocari, non tamen moritur, sed propter deficientem æris spiritibus successione dissipatur per ærem aut inclusum aut apertum, atque ita invisibilis rursus, uti antea fuit, efficitur. Nam universus ær igne invisibili impletur; qui quidem ideò invisibilis est, quoniam per medium est dispersus atque rarefactus. Videtur igitur ignis extingui & exanimari, cum ad suam naturam invisibilem revertitur: quidem ea, quæ in corpore & materia videmus, aliter & contrario modo se habent in anima. Nam corpus, quod magis senescit, eò magis debilitatur, dum è converso anima, quo diutius in corpore vivit, eò magis juvenescit, atque scientia, consilio & prudentia ditescit: sic etiam corporis pondus est in gravitate, animæ verò in levitate & subtilitate; utpote in quarum gradibus consistit ejus perfectio. Atque sic in cæteris. Constat igitur, quomodo anima suum pabulum requirat, & quomodo tum mori & extingui potetur, tum reverà regeneratur & liberatur à corporis angustis

TRACTATUS PRIMUS SECTIONIS I.

LIBER IX.

De animæ sensitivæ actu in corpore.

C A P. I.

*De animæ sensitivæ seu animalis vel portionis inferioris
hominis interni proprietatibus in corpore
humano.*

QUAMVIS anima media ex natura sua sit conditionis liberissima, atque infinitæ dignitatis, scientiæ, pulchritudinis & perfectionis; tamen, quatenus cum mente, quam secum portat sub una specie comprehenditur, & caduco corpore nimium obumbratur, eatenus deprimitur, & contra suam naturam ad inferiora contemplanda, tanquam oculis destituta spiritualibus, pronâ efficitur. Atque hinc est, quod à sensu contra suam naturam ducitur, & deorsum contra illam naturam suam prospiciendo ad contemplandas & admirandas res viles ac abjectas proclivis redditur; quoniam dispositio ejus naturalis, quando libera est à corpore, ipsam, juxta flammæ igneæ naturam, sursum tendere atque superiora intueri monet. Habet ergo anima media corpori inclusa duos ductores; quorum superior atque dignior eam allicit ad bonum, & ut meditationes cœlestes tractet, hortatur. Inferior verò ad res malas & viles atque ad effectus tenebrarum amplectendos eam sollicitat, ita, ut anima hæc videatur in medio duorum extremorum, conditione & dispositione differentium collocari, secundum illud *Porphyrîi in Octav. Anima media est inter essentiam indivisibilem, quæ est intellectus, & essentiam in vera corpora divisibilem*. Qualitates autem, materialesque formæ secundum corpora sunt divisibiles. Hujus etiam infimæ in homine interno portionis cum media conjunctionem miserabilem sic describit *Proclus. Anima in corpus descensus se junxit, quidem illam à divinis animis, à quibus intelligentiæ, & potestate, puritateque, implebatur, conjunxit verò generationi & naturæ materialibus rebus, à quibus errore, obli-vione & ignorantia imbuta est. Nam anima descendens adnata sunt ex mundo multiformes vitæ, vestesque variæ, trabentes quidem ipsam in compositionem caducam, obstantes autem contemplationi separatorum. Jam illi casus etiam in mysteriis hoc idem asseverare videtur. Anima, inquit ille, humana à corpore*

corpore caduco comprehensa atque obumbrata est; quare nullam habet ad divina opera potentiam efficacem. Si quando vero videmur tale aliquid quodammodo posse, id solum agimus, illustratiōe divina desuper influente, per quam & actionis divini videmur esse participes. Similiter alibi: *Anima, quæ deorsum labitur, trabens secum signa vinculorum atque poenarum, materialium spirituum onere se gravatam ostendit, turbationibus, materia dissimilibus occupatam*. Ex his ergo Philosophorum assertionibus evidens est, quod corpus humanum, ejusque spiritus connaturalis (quem supra nuncupavimus animæ idolum, animam naturalem, elementari potentiam elementarem, corporisque reatricem, sensuum originem, per quam anima in hoc corpore vires explicat sentiendi, sentitque corporalia per corpus, movetque corpus per locum, regit in loco, alitque in corpore corpus; animam sensitivam & cum *D. Paulo* hominem animale) sit causa erroris, peccati & concupiscentiæ in anima media, & quod in tenebris ac ignorantia submergatur. Nam hæc hominis interni portio ducit hominem ad pessima: De qua loquendo *D. Paulus, V. idcirco, inquit, aliam legem in membris meis, captivantem me in lege peccati. Hinc ergo idolo, inquit Plotinus, si anima, mentem negligendo, adhaeret, depravat & demeritur, donec efficiatur malus Dæmon*. De hac infima hominis interni portione, ejusque dispositione & natura cum sufficienter in præmissis locuti sumus, breviter tantum hoc loco & veluti per transcursumagemus.

C A P. II.

Qua ratione anima media ad inferiora alliciat, ita ut superiora negligere soleat.

QUAMVIS anima humana in se sit rationalis, concupiscibilis & irascibilis, per concupiscibilem qualitatem subjecta est affectibus appetendi vel amandi aliquid; Et proinde sciendum est, quod, sicuti multa sunt appetitus & amoris objecta; sic etiam repertiuntur illa non in una tantum mundi regione, sed in omnibus, & quod per consequens, alia eorum magis alliciant ad Deum, alia ad mundum, & alia ad Diabolum: Nam objecta voluptatum & appetituum in regione grossa & terrena Deo animam avocant, & ad vitia eam convertunt. Amor ergo sensuialis est carnis appetitus implere, & hominis externi naturæ se subjicere. Namque ut ex duobus substantiis consistit homo, videlicet anima cum ratione, & carne cum sensibus ejus, hoc est, anima & corpore, sic etiam est amor alius particularis corpori seu carni, & alius animæ rationali proprius & peculiaris. Quare, si anima attrahatur deorsum voluptate sensuum, qui sunt ex carne, submergitur in tenebris. At verò vice versa, si virtute rationis illuminata sursum atollatur, luce immortalis clarificatur. Præcipua igitur amoris elementaris vis in regione infima Microcosmi reperitur, videlicet in vasis seminariis, cum impetu luxurioso, vel voluptate coitus, qua hominum animæ more brutorum præcipites feruntur. Quare sanè, respectu hujus appetitus & objecti ejus, quid interest, obsecro, inter hominem & brutum, quum utriusque appetitus vis ad vasa seminaria referatur, in quibus amoris carnalis voluptas reconditur? Hinc ergo fit, ut locus istius objecti in infimæ regionis base ponatur, quò innoscat nobis, hujusmodi amore nihil aliud esse, quàm concupiscentiam terrestrum, brutalem atque animæ cœlestis ad terra seductricem. Et ceterè perpauci sunt homines, qui alium amorem præter istum, cujus comites gula, pigritia & hujusmodi alia, cognoscunt. At verò ipsa anima à carnis umbraculo libera præstantiorem in caelo medio novit amorem, ac castum & virginisum, ubi ejus concupiscentiæ effectus magis

magis clari sunt, atque simplices & trivis Astræ justis librati, quippe quæ hoc in loco cum castissima Psyche in simplici matrimonio conjungitur, & circa castam ac puram mundi vitam versatur. Sic etiam in secunda hominis regione gaudium, lætitiâ, spem, misericordiam & alios hujusmodi piis atque castos filios generat. Imò verò cum concupiscibilis in anima proprietatis ratio prouidenter, fortiter & iuste insituitur, tum accipit a Spiritu illuminationis donum, à cuius effectu in quatuor castissimas exurgit filias, patria super cœlesti natas, quas virtutes Cardinales vocant, videlicet prudentiam, temperantiam, fortitudinem atque iustitiam; quæ quasi origines & cardines sunt omnium virtutum. Nec quidem hoc præstat sola concupiscibilis animæ proprietatis, videlicet amor per se, sed cum irascibili conjuncta, quæ est odium: Nam per odium mundi & sui proficit in amore Dei & proximi, per contemptum temporalium & inferorum crescit desiderium æternorum & supernorum. Non est igitur in objecto concupiscentiæ inferioris ulla via conducens ad superiora, sed potius ejus quasi obstaculum; neque profectò liberi carnales sunt alii, quàm mundi & plane adulterini respectu illorum cœlestium, quos producere debent homines, ut ad Deum transeant. Horum autem filiorum, tam spuriorum seu adulterinorum, quàm casta generatione ortorum, mentionem egregiam fecit cap. 3. sapient. Vnctiam respectu generationis carnalis, ibi dicitur, quod felix sit sterilis & non concupinat, quæ nescit vitæ thorum in delicto habebit fructum in respectu animarum sanctarum, id est, liberis spiritualibus fruetur. Et spado, qui non operatus est per manus inquitatem, &c. Dabitur enim illi sibi domum electum & fors in templo Dei acceptissima. Similiter Sap. cap. 4. O quam pulchra est casta generatio cum charitate, immortalis enim est memoria illius, quoniam apud Deum nota est, & apud homines. Hinc igitur vitæ sancti præteritorum seculorum, ut castè & sine carnali appetitu viverent, aucteram duxerunt vitam, quò obiecti seminalis incrementum diminuerent, & concupiscentiæ mundanæ prædominantur, quoniam observauerunt, quò ad luxuriosum & coitus impulsu, castæ eorum cogitationes inquinarentur, atque animæ operationes circa Deum occupatæ à cœlo ad inferiora sensibilibus carnis illecebris avocarentur: Imò quidem de pravo hujus appetitus effectu conquereretur ipse Apostolus Paulus, dicens: *Video aliam legem in membris meis captivantem me in lege peccati.* Concupiscibilis ergo proprietatis regionis Microcosmi inferioris ducit hominem ad pessima. Hinc enim ita legitur 1. Joh. 2. *Mundum diligens non habet charitatem patris in se, quoniam omne, quod est in mundo, concupiscentiæ carnis est.* & concupiscentiæ oculorum ac superbia. Et ibid. cap. 3. *Quare mundum non novit filius Dei, quia filius Dei non novit mundum.* Et certe credo ego, futurum, ut quasi sancti nomen promereretur, & miraculosas operationes perficere valeat, si quis, tentationes carnales constanter superando, semen suum in vasis propriis, intactum continuaret. Nam quò tantis multiplicaretur ejus lux, quæ quidem absque sui emissionem in tantam lucis copiam excreceret, ut univèrum hominis illius taberhaculum obscurum illuminaret, corporis quæ massam, veluti transfigurando eam, alis igneis sursum elevarer. Sed huic virtuti duplex resistit obstaculum, quorum unum est pollutio sive inquinatio seminis, contra dæi infirmitatis mixtionibus, quippe quam non amat lux divina, quatenus circa unitatem versatur. Atque alterum est immensum illud dominium, quòd caro habet cum sensibus in compositione humana, animam quotidie noctesque diesque sollicitans ad appetitus sui complementum: ita ut neminem ferè ex matre natum putem, qui semen suum intactum sibi ipsi ita conservaverit, ut aliis ejus portionem non traderet. At si talis aliquis reperitur, ille profectò, uti existimo, mirabilia tam in prophetia, quàm in morborum curatione, & in vitæ suæ prolongatione propter multas rationes, quas omnes hoc loco recitare fortassis tediduum foret, præstare poterit, &c.

C. A. P.

C. A. P. III.

Quomodo anima à sensu carnali obfusctur, & suispius obliviscatur: Et quatione, tum ipsa per vitia seu sensuales in naturam corporis transeat, tum etiam è converso caro per virtutem in naturam spiritus migrare soleat. Similiter de virtutibus anime in genere atque de sensibus.

Quemadmodum anima hæc media, menti adhærens, seu radiis sapientiæ illuminata, suum principium respicit, summumque bonum contemplatur atque se ipsam cognoscit; ita quoque mentis radiis, divina que illuminatione deficiunt passionibus corporeis consopitur & per sensibiles formas extra se abducitur ea que extra se quærit, quæ in se ipsa potest invenire, imò verò obliviscitur omnino quid sit, vel quid fuerit, & quod nihil aliud se fuisse meminit, nihil, præterquam quod videtur, esse credit: solo sensu circa corpora & imaginatione circa corporum & locorum similitudines versatur, & in eis sive vigilando, sive dormiendo exerceatur. Absentia ergo radiorum mentis est causa tantæ amicitiae inter corpus & animam; secundum quam amicitiam nemo carnem suam odio habet. Nam licet carnis seu corporis societate prægravetur, secundum illud Sapientis: *Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, & terrena habitatio deprimit sensum multam cogitantem, &c.* attamen ineffabili modo diligit illud, amatque, carcerem suum, & idè libera esse non potest, sed doloribus eis vehementer afficitur; formidat interitum, quæ mori non potest; timet defectum, quæ per naturam non potest deficere, oculorum speculatione pacitur, sonoris delectatur vocibus, suavisimè gaudet odoribus, & larga epulatione reficitur. Et, licet his rebus nullatenus utatur ipsa; gravi tamen molere affligitur, si illa subtrahantur. Hinc etiam nonnunquam surrepunt vitia rationi contraria, dum anima oblectamentis corporis largiit, indulgendo noscitur locum præbere peccato. Modus autem, quo id fit, est hujusmodi: per sensus progreditur anima ad corpus movendum & vivificandum: novem quoque foramina sunt in humano corpore, quibus secundum naturalem contemperantiam influit & effluit omne, quo idem corpus vegetatur & regitur: Sunt etiam utriusque quædam similia; corporis scilicet, supremum, & spiritus infimum, in quibus, licet sine personali naturarum confusione, attamen unione facile conjungi possunt. Similia enim similibus gaudent, itaque anima, quæ spiritus est, & caro, quæ verè corpus est, in suis extremitatibus facile & convenienter uniuertur. In phantastico animæ quidem corpus non est, sed simile corpori, ut in harmonia sequenti dicitur, nec in sensualitate carnis, quæ ferè spiritus est & sine anima fieri non potest. Sicut autem supremum animæ, nimirum intelligentia sive mens gerit imaginationem sui superioris, id est, Deijunde & suscipere eum potuit, & ad unionem personale, quando voluit, absque ulla naturæ diminutione susceperit; ita simili modo supremum carnis, id est, sensualitas animæ gerit intellectum, & ad personale unionem, ejus essentiam suscipere valet. Nec illud mirum est, cum etiam in sensu & memoria pecudis sit quædam immutatio rationabilitatis, & in ejus appetitu immutatio voluntatis, atque in his, quæ refugit immutatio reprobationis: spiritus enim corporeus, qui verè est corpus, sensu naturali inter multa discernit, & vi concupiscibilitatis eligit, & vi irascibilitatis reprobat. Constat igitur ex his, quod convenientissima hæc sint media carnis & animæ; videlicet sensualitas carnis, quæ ignis est, & phantasticum spiritus, quod igneus

Aa

vigor

vigor dicitur. Hinc, inquam, fit mira ista societas, quæ est inter carnem & animam, inter spiritum vitæ & limen terræ. Cum autem anima, tenens suum rationalem, & sine carne, sit rationalis, concupiscibilis & irascibilis, sequitur, quod per rationabilitatem habilis sit & idonea, ut illuminetur ad veritatem cognoscendam infra se, & supra se, & in se, & juxta se. Nam ita cognoscit Deum supra se, seipsum in se, Angelum juxta se, & quicquid cœli ambitu continetur infra se. Similiter per concupiscibilitatem & irascibilitatem habilis est ad affectus aliquid appetendi vel fugiendi, amandi vel odii habendi. Ex proinde de rationabilitate omnis sensus animæ oritur, quem ad modum de duobus aliis omnibus affectibus, videlicet de concupiscibilitate gaudium & spes, & de irascibilitate dolor & mœtus oriuntur: qui quidem quatuor affectus animæ sunt omnium tum vitiorum, tum virtutum quasi principia quedam & communis materia. Atque mirum videtur haud exiguum, quod idem animæ affectus prolem atque filios naturam contrarios producere queat, quales sunt vitia & virtutes, cum *virtus definitur habitus mentis bene compositus*; vitium autem & converso, *habitus animæ male dispositus, & venerator obrutus*. Sed, ni fallor, eadem est differentia inter rationem illuminatam & obcuram seu tenebrosam, quæ est inter virtutem & vitium. Nam ratio illuminatione carens prompta est, ut in tenebris & errore versetur, atque vitia cujusque generis producat; cum tamen eadem ratio illuminata ab intelligentia gubernetur, & in via veritatis dirigatur. Atque hoc est illud, quod superius diximus, videlicet, quod Spiritus menti adherens virtutes producat, mentis verò radiis definitur, vitia & errores generet, aut sibi contrahat. Hinc, inquam, est, quod anima rationalis illuminatione carens, vis concupiscibilis gaudium carnale & voluptates mundanas parit; quatenus scilicet impudentiam, gloriæ, ventris illecebrosas, segnitiam, ambitionem, avaritiam, vanam, gloriam & infinita alia hujusmodi vitia gignere, & tanquam effectus producere solet. Sic etiam ejus vis irascibilis rabiem, furorem, iram belluam, rixas, bellum, odium injustum, injuriam, timorem, pudorem, audaciam & pusillanimitatem, prodicionem, dissimulationem, falsitatem seu mendacium, atque innumerabilia alia illius naturæ generare atque proferre animæ virtutem. Cum tamen vice versa, si anima rationalis à mente illuminetur, ejus vires (concupiscibilis nempe & irascibilis) fructus contrariæ naturæ producant; videlicet virtutes, quæ habitus sunt mentis bene compositæ: nam in mentis lumine componimus, instituiamus & ordinamus animæ affectus ad id, quod spectare debent, & quomodo debent, ut virtutes perficere possint. Unde fit, ut sine tali lumine prædicti animæ affectus in vitia facilitè dilabantur. Cum ergo adfuerit splendor sanctus animabus nostris, tum prudenter, modeste, fortiter & iuste amores ac odia nostra instituentur, atque in virtutes illas quatuor insurgent originales seu cardinales, scilicet in prudentiam, fortitudinem justitiam & temperantiam. Similiter per odium mundi & nostri proficimus in amore Dei & proximi; per contemptum temporalium & inferiorum crescimus in desiderio æternorum & superiorum. Ex his igitur videmus, quod, ut anima sua præsentia corpus seu carnem vivificat, sic quoque ipsa per hujusmodi virtutem vivificam ita sit corpori isti colligata, ut nec, cum vult, possit seipsum inde segregare, nec etiam, cum vocem Creatoris audit, inibi retineri. In vita equidem animæ consistit vita corporis, & de morte corporis descendit mors animæ. Sicut enim anima viventem facit carnem vitæ suæ, & de fonte naturæ suæ irrigat eam animando, sic caro per corruptelam materię suæ occidit animam, si cupiditatibus illicitis eam illigaverit. Et, cum altera innaturæ naturæ alterius, trahit unaquæque in victricis naturam, ita ut aut carnem spiritualem reddat anima suis virtutibus, aut etiam animam efficiat carnalem victrix caro. Anima ergo menti adherens, contem-

mnendo carnis sensum que illecebras, victrix dicitur. At verò si carni, menti obediendum minimè præstando, blandiarum & præstigiarum carnis ac animæ animalis toxicum hauriat, atque exinde per illas carnis & concupiscentiæ blanditias deorsum ad res viles & terrestres admirandas ac contemplantas impellatur & pelliciator, victrix trophæum sibi vindicet caro. Anima tamen de morte nihil habere potest, nisi quod per vitia ei obvenierit; nec quidem caro de vita quequam possidere potest, præterquam quod ab animæ societate hauserit; sic ut nec altera in alterius naturam transire potest, nisi priùs fuerit aut vitii infecta, aut virtutibus imbuta & inserta. Anima igitur mente illustrata affectionibus suis prædictis exercetur, & virtutes parit, dolor namque circa peccata, timor circa supplicia, desiderium circa promissa, & gaudium circa præmia sunt quedam virtutum exercitia. Cæterum varie sunt virtutes, in quibus versatur animæ pietate divina imbuta, dum aliis instruitur & armatur contra vitia; videlicet quatuor illis originalibus, quæ & cardinales dicuntur. Nam per *prudentiam* scit animam, quid debeat facere; per *temperantiam* le regit atque gubernat in prosperis; itidemque per *fortitudinem* in adversis; ac per *justitiam* scit, quid cuique reddere conveniat. Porro etiam monet ac docet eam, prudentia quidem scire quid possit, fortitudo autem facere, quod potest, temperantia non præsumere, quod non potest, ac tandem justitia, non velle plus quam potest. Prudentia ergo ejus est in eligendis, temperantia in utendis, fortitudo in tolerandis, atque justitia in distribuendis. Prudentia est nihil peccandum appetere, nec quicquam præter justum velle facere; Temperantia est, nihil nisi turpe timere, & quicquid agimus aut cogitamus ad rationis normam dirigere; Fortitudo est, terrensas cupiditates non jam reprimere, sed penitus oblivisci, Justitia denique est, omnem animi cogitationem ad Deum erigere, & quasi nihil aliud sit, eum sola mentis acie inquiri. Aliis virtutibus iniatur ipsa anima: atque tales virtutes *sacramentales* vocantur; cujusmodi sunt *fides, spes, sacramentum, baptismus, inunctio, confirmatio & cætera*, quibus Deo consecratur. Aliis proficit & conjungitur Deo, quales sunt *humilitas, puritas & charitas*. Nam *humilitas* animam Deo subjicit, puritas conjungit, atque *charitas* unit. Sunt etiam virtutes minores & in re viliori, videlicet in corpore versantes, quibus anima corpori jungitur, quarum infima est *naturalis* media *vitalis* & *suprema animalis*. Et sicuti Deus trinus & unus, omnia tenet, omnia implet, omnia sustinet, omnia excedit & complectitur; sic anima his tribus viribus per totum corpus diffunditur, non quidem locali descensione, sed vitali intentione. Naturalis namque virtus operatur in hepate sanguinem & humores alios, quos pervenas ad omnia corporis membra transmittit, ut inde angeantur & nutriantur. Vis ista quadrifaria est, quoniam dividitur in *appetitivam*, cui attractio ministrat, *retentivam* qua attractum retinet, donec utiliter perferatur concoctio, *distributivam*, bonorum ciborum chylosos humores, omnibus membris perfundentem, prout cuique expedit, atque *expulsivam*, nocivam & superflua, seu feculentam atque inutilem substantiam expellentem & evacuantem: Animæ verò virtus media, *vitalis* scilicet, quæ in corde habet suum imperium, versatur in fervoris atque caloris cordis contemperazione, ac èrè quæ inspirando & expirando vitam & salutem toti corpori distribuit, ac èrè namque puro sanguinem purificatum per totum corpus impellit per arterias seu venas pulsatiles; ex quarum motu temperiem & intemperiem Medici cognoscunt: Virtus denique *animalis* in suprema corporis regione, videlicet in cerebro advenitur, atque inde quinque sensus corporis vegetat, jubet etiam vocem edere, membra movere. Hæc animæ virtus tribus cubiculis seu ventriculis præcipuè utitur, quorum unus est anterior, à quo omnis sensus, alter posterior, à quo omnis motus; tertius inter utrumque medius est rationalis. Primam

ergo cerebri regionem incolit vis animalis, id est, imaginativa, quia in ea corporaliū rerum imagines continentur, unde & Phantastica dicitur. In media regione seu conclavi vis rationalis collocatur, quæ ibi examinatur & iudicatur ea, quæ per imaginationem præsentantur. In ultimo hypocausto sita est vis memorialis; quoniam ibi commendantur atque committuntur memoriæ ea, quæ sunt indicata.

CAP. IV.

De sensuum exteriorum origine; Cur ipsi in facie exprimantur, quòd sint cause errorum in homine; similiter de imaginationis ortu.

IN anteriori parte cerebri seu facie sensus ita sunt. Est quoddam in corpore subtilissimum & actuosissimum, atque exinde animæ maximè simile & vicinum, imò verò quasi effectus exterior virtutis operativæ in ipsa anima, quod Philosophi lucem vocaverunt. Hæc lux centralis primùm per oculos diffunditur, & emicat in radiis oculorum ad visibilia intuenda; deinde auditum, odoratum, gustum, & tactum per mixturam quandam, primò quidem cum aère puro, deinde cum aère caliginoso atque nebuloso, tum cum corpulentiori humore, & quareo cum terrena grossitudine constituitur, atque ita quinque sensus cum ipso visu seu sensu oculorum perficit. Ubi tamen visus solus propter puritatem sui actus excellit. Isti sensus in sola facie expressi sunt, ut opinor, quoniam sufflavit Dominus Deus in faciem hominis spiraculum vitæ, cum factus est in animam viventem. Anterior quippe pars posteriori meritò præponitur; quia ista ducit, illa sequitur, ab ista sensus, ab illa motus, sicut consilium præcedit actionem. Istæ vires tam animæ, quàm corporis dici possunt, quia ab anima in corpore sunt, nec sine utroque produci possunt. Sed ut hanc rem adhuc luculentius declaramus, intelligendum est, quod corpus humanum ex quatuor elementis componatur; & quod in carne & ossibus terra maximè discernatur, aqua autem in humoribus, aër porò continetur in sanguine & pulmone; quippe qui semper in motu existens est, quasi cordis ventilabrum, ne id nimio calore consumatur atque dissolvatur, quoniam sedes ignis ætherei est in corde. Hinc ejus pars una est acuta, sicut igneæ flammæ summitas, pars altera autem lata, sicut flammæ basis. Est autem quædam pars igneæ aëris seu ætherei temperata; quæ à corde ad cerebrum ascendit, tanquam à cælo corporis æthereo in cælum ejus empyreum. Hæc autem purificata & colata per oculos, aures, nares, cæteraque instrumenta sensuum foras progreditur, & ex contractu externorum formata, quinque corporis sensus constituit, visum videlicet & auditum & odoratum, & gustum & tactum; qui tangendi sensus ab anteriori parte cerebri ad posteriora transiens, inde per cervicem & spinæ medullam per totum corpus, virtute nervorum inde orientum diffunditur. Porro ipsa vis ignea, quæ exterius formata est, sensus dicitur, eademque forma per illa ipsa sensuum instrumenta, per quæ egreditur, & in quibus formatur, natura operante, introrsum ad cellam phantasticam, usque retro tra hitur, atque imaginatio efficitur. Post eadem imaginatio, ab anteriori parte capitis ad mediam transiens, ipsam animæ rationalis substantiam contingit & excitat discretionem, in tantum jam purificata

cata & subtilis facta, ut ipsi spiritui immediatè conjungatur, verè tamen corporis naturam retinens, & proprietatem seu potius similitudinem. Quæ quidem imaginatio in brutis phantasticam cellam non transcendit. In rationabilibus autem purior fit, & usque ad rationalem atque incorpoream animæ substantiam contingendam progreditur ac deferretur. Est itaque imaginatio similitudo corporis, per sensus corporeos ex corporum contactu extrinsecus concepta, & per eosdem sensus introrsum ad partem puriorem corporei spiritus reducta, eique impressa; in summo scilicet corporali spiritus, & in imo rationalis corporalem informans, & rationalem contingens spiritum; quem voco aërem vel potius ignem, qui præ sui subtilitate videri non potest, & corpora interius vegetando vivificat. Quædam autem vegetat hæc vis, & non sensificat, sicut arbores, herbas & universa in terra germinantia, quædam vegetat & sensificat simul, ut bruta animalia, in quibus quædam sensum habent, imaginationem non habent; quædam verò tum sensum, tum imaginationem. Cum itaque plus sit sensificari, quàm simpliciter tantum vegetari; constat profectò, hanc vim subtiliorem esse; Ubi autem magis subtilis est, ibi magis spiritus est. Et proinde magis quidem incorporeæ naturæ appropinquat, cum imaginationem format, quam cum sensum præstat. Nihil enim in corpore aliud, vel spirituali naturæ vicinius esse potest, quàm id, ubi post sensum vis imaginandi concipitur. Quod quidem adeo sublime est, ut, quicquid supra illud est, non sit aliud, quàm ratio. Hinc igitur manifestum est, quod sensus & imaginatio consistant ex spiritu corporali, sed ille ex magis denso & perceptibili; hæc verò ex subtiliori & rationali spiritui in sua tenuitate proximo; ita, ut Spiritus ille sensus aëris, imaginationis verò ætheri assimilari possit; ex quibus mundus visibilis constat. At verò, si ad terminos pertingere velimus, necesse erit spiritus nostros ad huc altius per unum gradum depurare. Quod, ni fiat, à rebus corporeis & sensibilibus ad spirituales & intellectuales, à mundo visibili ad invisibilem, à tenebris ad lucem, à diaboli potestate præstigiosa ad Dei aspectum & veritatis investigationem pervenire impossibile erit. Ex sensibili igitur spiritu & intellectuall conflatur anima animalis seu sensuæ & sensitivæ seu idoli existentia atque potentia, cujus violentia animam ad carnem & mundanas voluptates magis pronam esse, superius declaravimus. Hinc animæ animalis cum mente luctatio, quia ut raro fit mentis radiorum receptor, sic carnis radii à sensu & motu animalis oriuntur. Vis ergo animalis non aliter à mente, quàm Lucifer à Deo, producta fuit: Lucifer cū materia & tenebris participans, contra suum Creatorem rebellis factus est; Anima animalis seu sensitivæ, ex nihilo in actum nobilem mentis operatione prolata, auctori suæ existentie rebellis facta est, cum carne & corpore se jungit, illamque moyet contra rationis illuminatione leges, nisi radii divinis impediatur, atque freno justitiæ sacrosanctæ gubernetur, secundum illud Sapientis Sap. 9. *Difficilia estimamus, quæ in terra sunt, & quæ in conspectu sunt, invenimus cum laboribus; Quæ autem in cælis sunt, quis investigabit? sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam & miseris spiritum tuum de altissimis? Et sic correctæ sunt sententiæ eorum, qui sunt in terra; & quæ tibi placent, didicerunt homines. Nam per sapientiam sanati sunt, quæcumque tibi placuerunt Domine à principio.* Unde manifestum est, quod sensuum & carnis inobedientia splendore & virtute spiritus ab alto descendentes tollatur, & quod eorum malitia in bonitatem convertatur, atque ita nunquam satiatum corporis appetitus jam sapientiæ divinæ præsentia quietat, confopiat, & obediens rationi illuminata reddatur. Sed de his sensibus latius in capitibus sequentibus.

nihil sunt aliud, quam visus deceptiones, & res vanae, quae non sunt vere tales, quales esse videntur, non magis, quam hominis pictura est revera ipse homo, cui assimilatur. Hinc inquit Sapiens, Sap. 9. *Corpus quod corrumpitur, aggravat animam & terrena habitatio deprimit sensum multa cogitantem. & difficilia estimamus quae in terra sunt. & quae in conspectu sunt, invenimus cum labore. Quae autem in caelis sunt, quis investigabit? sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam, & miseris spiritum tuum sanctum de altissimis?* Ex quibus verbis patet, quod sola veritas sit ab alto; cuius cognitionem si ignoremus, impossibile est, ut rem aliquam recte sciamus. Quis enim juxta doctrinam D. Iohannis, potest seipsum recte cognoscere, qui lucem in se comprehensam, cuius praesentia illud est, quod est, non comprehendit, & per consequens veritatem suipius ignorat, nescitque quid ipse sit, multo minus, quid res alia. His igitur docemur, quam fallax, incerta atque misera sit vita humana absque vera Christi cognitione, qui est sola veritas, vita atque lux rerum, cum si ea omnia sint vana, prestigiosa atque fallacia. Hoc etiam unicum experimentum circa sensum auditus vos observare velim, quod medium ejus sit tam aqua, quam aer spiritus, nec aer quicquam aliud, quam aqua tenuis. Nam cum Nemoisus Languidochie in Gallia viveret, in fonte ejus famigerabili sine fundo, ut dicunt, quoniam ejus profunditas non cognoscitur, vestertis horis aliquando circa Solis occasum, animi & refrigerii causa natavi, & duobus lapidibus seorsim utraque manna acceptis immerxi me satis profunde, experimentis faciens gratia in aquam inter scopulos nudos ubique protuberantes atque ita, sub aquis manens, lapides istos ad invicem collisi. Unde factum est, ut sonus horribilis & vice verisimilis audiretur. Quibus certior reddebar, auditum propter mediis spissitudinem multis gradibus evidentiorum & vehementiorum fieri in aqua, quam in ipso aere, ut pote in quo omnia sunt magis benevola, mitia & naturae humanae convenientiora.

C A P. VI.

De Tactu, Olfactu & Gustu.

UT Deus in hominis creatione mentem & rationem in summam atque nobilissimam ejus regionem, videlicet in caput, deposuit atque collocavit, sic etiam bajulos seu ministros quingue ei ad junxit, quorum usus & motus, vel potius per quos, tanquam organa corporalia & sensibilia, vires suas circa res percipiendas exereret & exerceret. Nam animi humani natura est, per se sine corpore aut sensu, res spirituales & insensibiles intueri & contemplari. At vero, quatenus res sensibiles respicit, necesse est, ut mediante corpore, ejusque sensibus exterioribus, agat, ut pote sine quibus de rebus crassis, visibilibus, tangibilibus & hujuscemodii aliis judicare non potest: Quinq; ergo sensus offerunt conspectui rationis, quaecumque ei ad corporum cognitionem sunt necessaria, ea quae illi ostendunt, quibus adjuvatur in cognitione rerum, circa corpora visibilia, audibilia, tangibilia, &c. versantium. Hi autem corpori humano inferiunt, non aliter, quam ad navis directionem nautae, cujus nauclerus & dux principalis, seu rector & ductor est, mens in ratione, magnetica quadam virtute iter dirigens, ac navis cum sum in ejus summitate ex acis marinae, polium Arcticum respicientis, proprietate & directione observans. Per hos autem suos ministros de accidentibus externis, navis obveneritibus, & de prospero ejus itinere, aut de scopuli, periculum navis comminantis, ratione admonetur, ut, quod malum

ei in via imminet, evitet, & quod bonum ei ac salutare est, sapienter eligat. Cuique autem horum bajulorum seorsim sua proprietates distinctae assignantur. Nam visus versatur ex sua proprietate circa decem, videlicet circa lucem & tenebras, colorem & corpus, figuram & actus, remotionem & propinquitatem, motum & quietem; quae tamen omnia, uti supra dictum est, ad solam lucis proprietatem reducuntur. Nam tenebrae cognoscuntur per oppositionem lucis, color discernitur per lucis in corporis superficie operationem, & sic in caeteris. Auditus proprietates est versari circa sonos duplices, videlicet circa voces animales & non animales; quarum illae aut rationales sunt, pertinentes ad loquelam humanam, vel irrationales, ut rugitus leonum, hionitus equorum, garritus avium, &c. haec vero vita animali desunt, ut sonus tympani, fistulae, strepitus ventorum, tonitru, &c. De his autem duobus, tanquam praecipuis rationis bajulis multa hic non scribemus, quoniam de internis ipsorum dispositionibus supra locuti sumus. Sed solummodo vos obiter observare velim, quod mentis lux invisibilis & spiritalis per organum opticum emissit, lucique externa occurrunt, sensum visus reddat caeteris nobiliorem. Similiter rationis & vitae spiritus, per aures expirans, eodem modo cum medio aere resonante conjunctus sonum in mentis palatium introducit, ubi a sensu communi & virtute imaginativa recipitur, ut a consiliariis & ministris regis, nimirum a spiritu rationali & intellectu examinatur, atque ab eorum scriba memoria veluti ad acta recordationis referatur. Unde hic sensus propter hanc suam excellentiam dignitate visui est proximus loco & natura. Nam quicquid lux sonora sua actione producit, hoc etiam spiritus iste intellectui mediante organorum auditus integritate, repraesentat. Tres autem sensus exteriores minus principales vocavimus, quoniam subijciuntur duobus prioribus virtute & necessitate; siquidem ex materia magis mixta constituuntur. Nam ut ex duobus illis prioribus, alius magis versatur circa lucis proprietates, & alius spiritum in suo motu & actione respicit; sic etiam tres isti posteriores de utraque natura, videlicet de luce & Spiritu simul mixtis in majori vel minori proportionem participant. Nam tactus, qui est vis palpabilis inter duas pelles contenta, quarum una est in superficie corporis, & alia carnes tegit, haec, inquam, potestas fit ex spiritu subtilissimo, effectus caloris, seu lucis imperceptibilis virtute, a cerebro per nervos in universonum corpus depulso & infuso, quorum actione & passione ad invicem tactus sensus, tam in partibus corporis interioribus, quam exterioribus operatur. Hujus autem motus seu operatio sensibilis est, vel in calido, vel in frigido, vel in aspero & levi. Ex quibus patet, quod, ut sensus duo priores versantur circa essentiam lucis & materiam spiritus, sic etiam Tactus magis circa actus utriusque qualitates occupetur, videlicet circa calidum, quod luci refertur, a lucis motu immediate promanans, atque frigidum, quod quidem magis proprie tenebris atque materiae attribuitur, cum materiae resistentis vis, contra formae actiones a frigido proveniat. Caeterum Gustus alio modo a praedictis partibus compositionis mundi vim suam acquirit. Nam ut Tactus operatio est in dijudicatione inter intentionem aut remissionem graduum calidi & frigidi, sic Gustus seu Saporis actio versatur praecipue circa passivas lucis & spiritus dispositiones; videlicet circa humiditatem spiritui propriam & siccitatem lucis comitem: Unde fit, ut majori vel minori humiditatis aut siccitatis praedominio saporis alterari percipiamus. Hinc dulcedo, amaritudo, salsedo, unctuositas, acetositas, insipiditas, ponticitas, acritas, &c. Quod autem haec omnia fiant ad saporis diversitatem, experimento notabili docemur. Nam percipimus, quod stiptica qualitas & austeritas sint siccitatis terrestri participes; quam quidem siccitatem a frigore congelativo acciperunt; & quod inde deinceps aciditas stipticitatem sequatur, ordine progrediendo

C A P. VII.

De facultate naturalibus quod vegetatio omnis fiat ab hepate seu massa Microcosmi aërea.

DE facultate naturali in sanguinis generatione, corporisque partium & elementorum in compositione, praeservatione, nutritione, atque in eodem statu sustentatione aliquid in praemissis locuti sumus. Hic verò ostendemus, quod praecipua corporis vegetandi ratio ab hac hominis interni facultate dependeat. Sciendum igitur in primis est, quòd omnis corporis vegetatio & multiplicatio tam in animalibus quàm in plantis ab aërea procedat dispositione. Neque tamen potest aërea natura hoc praestare per se, nisi à superioribus tam Macrocosmicis, quàm Microcosmicis adjuvetur. Nam facultas naturalis secundum Astrologorum sententiam à Luna & Venere praecipue gubernatur, quippe quae vim & spiritum naturalem, vegetativum & generalem augment foventque; quibus etiam Jupiter in sua dispositione mirifice in tali opere se jungit, quatenus est humidus & calidus in gradu temperatissimo. Nos verò experientia notabili instructi, solis operationem praeter omnibus aliis, tam vegetatione quàm multiplicatione, locum in hac facultate possidere deprehendimus. Nam in eujusdam admirabilis nutrimenti vegetabilis anatomia aquam per se superfluum vidimus, quae in vegetabili illo erat loco urinae, vel ut sanguinis serum in homine; Deinde aërem tenuissimum observavimus, qui longe aliter se habebat, quàm ipsa aqua, & tamen liquidam possidebat formam, ad salis oleaginei naturam magis vergentem; eratque familiaris tam cum ipsa aqua propter suam humiditatem, quàm cum igne propter suam caliditatem. Unde facillimè se jungebat cum utroque; extremos dum tamen ignea pars cum aqua nunquam conjugari potuit. Atque sic inde fiebam certior, istud vegetabilis internum esse aërem; quem ubi levissimo igne volatilem reddidi, observavi, ipsum instar grandinis in salem albissimum in summitate vitri conversum atque congelatum; qui tamen salbissimus de subito caloris appositione seu minimo calore in oleum aureum dissolutus est. His ergo obiter instructus sum, quòd aër mundanus sit aqua quasi sicca, quae si congeletur, nisi praeterquam sal sit. Hujus etiam rei experimentum in *salis petrae* observatione declaratur; qui secundum omnium Philosophorum atque Chymicorum sententiam nihil aliud est, quàm *aër congelatus*. Residuum autem istius aëreae partis, quòd in sal non congelabat, in liquorem album crystallato simillimum deorsum in vas recipiens descendebat. Sed videtur mihi jam tum audire vos futurantes in hac verba: Quid ex hoc? *Quemadmodum multiplicativam & generalem proprietatem in aëre, aut in hoc liquore inesse dicis, si cum aëream plantae naturam esse concedamus?* Cui vestrae petitioni respondeo, quòd tanta sit vis magnetica inter naturam istius laticis albi & naturam solis, ut ipse etiam solo aspectu & intuitu naturam vivificam atque tincturam multiplicativam à sole & caelo sibi attrahere absque omni controversia soleat; quòd quidem nos hinc oculus non sine admiratione insigni conspeximus. Namque exposito solis radiis humore isto, qui erat instar albæ aquae limpidissimæ, spacio paucarum horarum percepimus, ipsum atraxisse tincturam & rubedinem tantam à solari facie, ut etiam rubino factus esset rubicundior. Ex quibus evidenter deprehendimus multiplicationem granorum & feminum, ejusque rationem consistere in

natura

DE ANIMÆ SENSIT. ACTU IN CORP.

natura aërea, & quòd hic humor granorum in terra, per putrefactionem à suis vinculis liberatus, potestatem habeat attrahendi sibi magnetica quadam virtute multitudinem radiorum vitæ, attractosque retinendi. Nam iogens videtur esse amor inter naturam hujus limpidissimi liquoris patientis & lucis vivificæ solis agentis: Unde credo fabulam istam inter *Apollinem & Nympham Syringam* inventam fuisse. Hinc ergo fit, ut ex unico grano multa oriuntur, videlicet, quoniam multæ vitæ scintillæ in unum vehiculum aëreum contrahuntur. Sed fortasse meras hæc imaginationes esse, atque à rebus necdum factis explicatis dicentis. Audiatis igitur, quæ so, ampliore hujus naturæ vegetabilis demonstrationem & profectò rem, nisi oculis propriis eam vidissem, vix mihi ipsi verisimilem. *Quidam Gallus mecum hic Londini degens, cui nomen erat Palmarius partem hujus liquoris, magis faculentam & impuram in ollam satis amplam reposuit, illamque lamina ferrea itidem ampla obtexit: Ut autem nonnullis diebus elapsis, laminam foris fortuna respexit, effectum hujus liquoris admirabilem observavit; meque cum admiratione ad locum convocans, laminam mihi indicavit, cujus faciem superiorem ex omni parte infinitis quasi stipulis ferreis, foris ex lamina (haud dubie virtute vegetativæ in liquore isto naturæ) quasi ex terra in forma legitis lamina ista recte, exurgentibus repleta vidimus quarum altitudo erat quasi dimidii pollicis. Unde manifestum est, quanta vegetationis virtus fuerit in hac natura aërea, quippe quæ ipsius etiam metalli naturam tali modo ad quandam vegetationis dispositionem alterare voluit. Nec factis erit, ut quis dicat hæc fuisse potius vegetabilis illius quintam essentiam seu ætheream ejus portionem, quàm aëream; quoniam invenimus illius naturam absolute inter aquæ & ignis dispositionem positam & cum utroque extremo convenientem, & prætera aliam in eo vegetabili naturam conspeximus multis gradibus aëreae anteponeendam, quam veram non solius lucis, vel ejusdem Spiritus, sed utriusque simul portionem extitisse deprehendimus; quippe quæ erat limpidissima, radiis solaribus plenissima, nec mobilis, nisi calore & violentia colliquefcens exagitaretur. Atque hæc procul dubio erat illud naturæ balsamum, cujus glutine elementa ad vegetabilis compositionis existentiam in pace conglutinantur, vitamque & motum accipiunt; cui quidem prædicta pars aërea videbatur concatenatione magna in compositione uniri. Nec sanè potuit ulli fieri specierum multiplicatio absque hac natura, quippe quæ toti & cuilibet compositionis parti vitam distribuit. Atque hinc fit, ut Sol sit pars aëreae ita familiaris, quatenus scilicet ea de hujus quintæ essentiae natura participat. Ex his igitur patet, quænam alimenti pars ad hepatis, sanguinis & partium solidarum compositionem, ac in habitu convenienti praeservationem conferat, & quæ ad vitalis in anima facultatis sustentationem requiratur. Ætherea enim pars ad cordis thalamos per diapedesin & alios meatus ei convenientes transmittitur, quæ arteriis pabulum vitæ necessarium subministrat. Ignea alimenti portio impletur cista fellis: Aërea ante descripta quasi tota in sanguinem venosi generis, virtute operati va ipsius hepatis, transformatur. Aërea pars crassior & impurior per renes colatur & secretur à massa sanguinea & ad vesicam transferitur. Terrea autem portio magis inutilis partim in prima concoctione à ventriculo per intestina vehitur, atque facultate expultrice evacuatur, & partim in venoso genere reperta in lienem excluditur. Massa denique tota sanguinea, cujus major pars est de natura aërea (quoniam hepar, quòd est fons sanguinis, reperitur esse constitutionis aëreae) habet in se aliquid magis subtile & electum ex quatuor elementis, quo artus atque membra corporis universa quotidie nutriti & foveri cognoscuntur. Nam facultas naturalis summa cum discretione cuilibet membro secundum ejus nobilitatem sui laticis portionem tribuit: Unde alii puriores hujus partes, aliis verò grossiores secundum eorum naturalem*

compositioe distribuere observatur, videlicet quintam ejus essentiam cordi, aëream ejus dispositionem hepatis, pulmonibus & partibus simplicioribus, carni portionem ex elementis bene proportionatam, nervis & tendonibus aequam cum terra, & denique ossibus absolute terream, sed bene puratam. His igitur mirabilis facultatis naturalis dispositio & operatio, tam in vegetazione, quam in multiplicatione explicatur; & quod facultas hæc naturalis non plus possit absq; benevolæ animæ vitalis aspectu, quam Luna sine radiofolis præsentia, & quod nulla multiplicatio aut generatio fiat à solo homine, aut à animaliali, aut plantæ quod omnem vim habeat à cælo; videlicet à Luna, Venere, Jove, & præcipue à præ omnibus à Sole, ut pote à quo etiam cæteri Planetæ habent suum esse; Et per consequens (contra stultas nonnullorum opiniones) quod nulla generatio fieri possit, nisi anima vitalis à cælo per aërem descendat & per aërem corpori inclusum infundatur.

C A P. VIII.

De rebus naturalibus in genere, quæ juxta Philosophorum & Medicorum opiniones ad duplicis hominis constitutionem requiruntur.

Homine jam interno in externo ad eum modum, quo dictum est suprâ, circumsepto, & ambobus hominibus simul junctis, unumque hominem constituentibus, qui de utraque natura participat, hominemque partim mortalem & partim immortalem reddit, conveniens esse videbitur, hujus hominis ex duobus compositi naturam, seu res naturales in eo contentas, ita atque tali modo describere, ut duplici ejusdem compositionis rationi respondeant. Dicimus igitur juxta Galeni, Avicennæ, Rasis atque aliorum opiniones, quod res naturales ad duplicem hominem pertinentes sint novem, videlicet: Aut ¹ principis, scilicet, summa caliditas, summa frigiditas, summa humiditas, & summa siccitas, per se sine omni materiæ ratione considerata. Nam si materiæ inessent, facerent elementa. Rationem autem harum qualitatum simplicium in primo libro *Tractatus nostri Macrocosmici* reddidimus, ubi declaravimus, caliditatem fuisse lucis actionem & motus effectum; frigiditatem autem tenebrarum seu materiæ comitem; humiditatem intermedium qualitatem esse diximus; à mutua caliditate in frigiditate actione, & frigiditatis resistentia procedentem; siccitatem denique demonstravimus nihil aliud esse, quam humiditatis absentiam. Unde in locis intermediis non reperitur, sed in extremis tantum cum qualitatibus, aëre frigiditate & patiente.

Aut ² elementis, ut ignis, aër, aqua, terra, quæ per excessum eam dicuntur calidum, frigidum, humidum, siccum. De quibus itidem in *Tractatu & libro supra allegato* copiose locuti sumus.

Aut ³ humores, qui sunt vel ⁴ naturales, & illi quidem aut primarii, ut bilis flava, cujus complexio est ignea; Sanguis, qui aëreus est: complexiois; Pituita, quæ aquea; & Melancholia, quæ terreæ est: complexiois; aut secundarii, ut inordinatus, alimentarius, carnisformis & primogenitus, ex quorum absentia oriuntur quatuor siccitatis genera: Vel ⁵ non naturæ, cujusmodi sunt ⁶ Bilis non naturalis, vitellina, porracea, æruginosa, ifatidis cœrulea; ⁷ Pituita non naturalis, qualis

qualis est vitrea seu cruda, dulcis, acida & falsa, ⁸ atra bilis non naturalis, acida, radens, & quæ est adusta pituita. Nam quamvis Avicenn. prima princ. sex faciat melancholiam species, nos tamen eas cum nonnullis aliis convenienter ad tres reducimus.

Aut ⁹ corpus, quod Galenus dividit vel in salubre & insalubre, atque utrumque facit, aut simpliciter tale, idque vel semper, vel usurimum, atque tunc vult, quod utrumque sit vel exquisitum, exquisitissimum, aut nunc vel hoc instanti tale, videlicet salubre vel insalubre. Vel in neutrum, hoc est, nec salubre nec insalubre, per negationem extremorum aut per participationem extremorum simul & quidem æqualiter & inæqualiter, vel successive.

Aut partes vel similes, aut ex naturæ, cujusmodi sunt fibra, membrana, panniculus, caro simplex, adeps, ossa, cartilago, ligamentum, nervus, medulla, aut sensus judicio, ut venæ & arteriæ, aut ¹⁰ ex sanguine factæ, licet in se exangues sint, ut, os, cartilago, arteria, vena, nervus, adeps, glandula, membrana, medulla; Vel ¹¹ dissimiles, quæ sunt aut instrumentales, ut manus, pedes, pes, &c. aut ipsium instrumentum ¹² principale, ut cor, cerebrum, hepar, testes, ¹³ ministrans, ut arteriæ, nervi, musculi, venæ, vasa feminaria, tam præparata, quam delatoria; per se regens, & non regitur, ut ventriculus, intestina, lien & renes; nec regens nec regitur, ut os, ligamentum, membrana, cartilago, glandula, pinguedo.

Aut temperamentum ¹⁴ temperatum; hocque vel ¹⁵ ad justitiam, seu in singulis generibus, vel ad pondus, seu simpliciter intemperatum: estque vel ¹⁶ sanativum, quod, intra sanitatis terminos comprehensum convenit cum temperamento temperato ad justitiam; vel ¹⁷ morbosum, quod excedit limites sanitatis. Atque hæc quatuor temperamenta considerantur vel in qualitatibus primariis cum materia & sine ea, ¹⁸ vel in quatuor temporibus anni, ¹⁹ vel in quatuor ventis, ²⁰ vel in septem atibus, ²¹ vel in qualitatibus secundis, quæ sunt visibiles, audibiles, tangibiles, odorabiles, gustabiles, ²² vel in saporibus, quorum alius est astringens, alius auster, alius acerbus, quartus acidus, quintus dulcis, sextus amarus, septimus saluus, & octavus acris, vel in medicamentis simplicibus.

Aut virtus, quæ est triplex, videlicet, vel ²³ animalis in cerebro, atque hæc est vel ²⁴ sensitiva visus, auditus, odoratus, gustus & tactus ²⁵ vel motiva, quæ facit motum voluntarium in universo corpore; vel ²⁶ principis, videlicet sensus communis & imaginativa virtus in primo ventriculo, æstimativa, cogitativa & ratiocinatrix in secundo, & memorativa in tertio & posteriori. ²⁷ Vel vitalis in corde, quæ per arterias dispersa, motum producit vitæ necessarium, qui quidem motus à motu animalium multum discrepare videtur eo, quod involuntarius est, & continuus, tum etiam, quia diversis utitur organis. Nam virtus animalis ad motum suum voluntarium & pro voluntate intermissum, utitur nervis & musculis pro suis instrumentis. Vitalis verò arteriis, quemadmodum & naturalis visus, vel ²⁸ naturalis in hepate, quæ est Aut ²⁹ primaria, eaq; vel nutritiva per appositionem, unionem & assimilationem, cujus defectu Atrophia, Anasarca & Morpha provenire solent; vel ³⁰ augmentativa in longum, latum & profundum; vel ³¹ generativa per immutatricem, quæ semen deducit, & per formatricem, quæ deducit semen format. Aut ³² secundaria, quæ est primarum ministra, & est vel attractrix per fibras rectas, vel ventrix atque concoctrix per fibras obliquas, vel expultrix per fibras transversas.

Aut actio, tam ³³ voluntaria sive animalis, quæ est ³⁴ vel ad aliquod tempus, ut respirare, gerere,ingere, ³⁵ vel ad semper, eaq; est triplex, videlicet, sensatio, motio, quæ actiosa dicitur, & principis, imaginatio scilicet, ratiocinatio & memoria, quæ ³⁶ involuntaria, quæ est vel vitalis, & consistit aut in cordis ³⁷ dilatatione tantum cujus effectus sunt, laticia, spes, confidentia, amor, misericordia, humanitas

a Gal. de nat. hum. 19. c. 1 de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6.

b Gal. de Elem. Avic. prim. pr. d. 3. c. Gal. lib. de Astrabil. de nat. hū. d Gal. com. 1. de hum. c Gal. com. 1. de hum. f Gal. com. 2. de nat. hum. g Avicenn. prim. pr. d. 4.

h Avicenn. prim. pr. d. 3. c. Gal. lib. de Astrabil. de nat. hū. d Gal. com. 1. de hum. c Gal. com. 1. de hum. e Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. f Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. g Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. h Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. i Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. k Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. l Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. m Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. n Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. o Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. p Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. q Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. r Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. s Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. t Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. u Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. v Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. w Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. x Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. y Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6. z Gal. de Elem. sec. div. Hipp. cap. 6.

aut in ejus contractione & dilatatione simul, quæ systole & diastole dicitur, ex cuius motu vario pulsuum diversitas oritur, quæ consistit in tempore, unde pulsus creber, sive velox tardusque dicitur, vel in tribus dimensionibus, unde dicitur, longus, brevis, latus, striclus & subtilis, altus & elatus, profundus, occultus & submersus, magnus atque parvus; vel in robore virtutis seu in percussione venæ ad digitos, sic pulsuum vocamus vehementem & fortem, debilem & languidum; vel in corpore arteriæ; atque ita dicimus pulsuum esse durum aut mollem; vel in primis qualitatibus; quo modo pulsuum considerando, eum calidum, frigidum, humidum & siccum dicimus, vel in plenitudine arteriæ; atque ita plenus dicitur pulsus vel vacuus; vel in tempore quietis; atque ita creber appellatur, spissus & frequens, aut rarus, resolutus & lapsus; vel in rhythmo; atque tunc nuncupatur talis motus arhythmos & eurhythmos; vel in æqualitate vel in æqualitate, hocque; vel in pulsu uno, & tunc dicitur æqualis, dispar & inæqualis; vibratus & dicrotus, crapizans bis feriens, seu bis pulsans, inuens, circumnuens, intercurrentis; vel in pluribus pulsibus & dicitur collectivus, estque talis motus vel deficiens seu intermittens. & interceptus, fortissimus, mutus, decurratus, deficiens decurratus, atque decurratus reciprocus; vel in compositione; & tali modo pulsus dicitur nudus, vermiculans, formicans, hæticus seu tremulus, convulsivus atque ferratus. De his autem copiose tractat Gal. 1. de caus. puls. cap. 5. 6. Et lib. 1. de prasag. ex puls. cap. 3. Et 2. de dignosc. puls. cap. 2. & lib. 3. de differ. 3. cap. 5. Imò verò lege omnes hos Galeni libros, videlicet de diff. puls. De dignosc. puls. De caus. puls. De prasag. ex puls. De puls. ad Tyron. De synops. puls. &c. Aut in cordis contractione tantum, cujus effectus sunt tristitia, desperatio, metus, odium, invidia, ira, furor, verecundia, &c.

Vel actio involuntaria est naturalis, atque aut secundaria, videlicet attractio, retentio, alteratio, expulsiō; aut primaria, videlicet, nutritio per appositionem, unionem & assimilationem, auctio in longum, latum & profundum, generatio per immutationem & per formationem. Atque hoc modo breviter per epitomen ista tradidimus, & succinctè Medicorum de novem rerum naturalium speciebus, duplicem hominis compositionem concernentibus, opiniones propoſuimus. In capite verò sequenti principia nostra circa compositionem humanam, ejusque elementa, humores, corpus, virtutem atque actiones secundum nostram intentionem explicabimus.

CAP. IX.

De principis nostris Microcosmi, & quomodo tam cum principis divinarum literarum, quam cum intentionibus omnium Philosophorum & Chymicorum conveniant?

JAm porrò demonstrabimus, quomodo hæc nostra doctrina seu Philosophia in omnibus tum Theologorum, tum etiam Philosophorum & Medicorum veterum opinionibus in physiologia humana descriptione consona sit & conveniens; ac primum quidem, methodicè progrediendo, à principis omnium primariis exordiemur. In primo igitur primi nostri Tractatus libro, ubi de principis egimus, luculenter declaravimus, quod omnium rerum principia sint Tenebræ, Aquæ seu Spiritus intermedius, & Lux; diximusque, tenebras esse deformitatis originem & privationis formalis causam immediatam, declarando, eas non esse merum accedens, sed pro re quadam non imaginabili tenebris obruta accipiendas esse; quæ quidem videbatur esse inter aliquid & nihil. De talibus tenebris Aegyptiæ loquebatur Moses in Exod. quas palpabiles vocavit. Erat ergo hæc tenebræ

tenebræ quasi velamentum reivix imaginabilis & omnino informis. Hoc agnovit Moyses Genes. 1. quando dicit, quod tenebræ fuerint super faciem abyssi. Per terram etiam inanem tenebras omni luce informante delituisse intellexit; ex quibus mediante luce, terra germinans, virefces & fertilis tertio die creata atque reperculsiva lucis virtute in machinæ centro producta fuit. Hic ergo veram habemus materiam primam Peripateticorum deformatæ amictam. Hic luce clarius videtis, tenebras esse eorum principium per accidens privationem rebus inducens. Hic etiam Platonicæ hylæ mysterium, quod somnio comparaverunt, discernere potestis; at verò Spiritus Domini, quem Mercur. Trismeg. Pimand. 1. Deum ignis appellavit, seipsum in tenebris revelans; Tibi, inquit Psalmista, tenebræ non sunt tenebræ, sed nox est tam clara tibi, quam dies. Tenebrarum tegumentum disculsum est, & deorsum obliqua revolutione reverbaturum ad fabricæ centrum; atque ita illud informe, quod in tenebris erat occultum, & forma omni carens, nunc lucis pulchritudine decoratum, appellatur nomine aquarum seu spirituum. Unde immediate postquam dictum est, quod tenebræ fuerint supra abyssum, perhibetur abyssus illa in aquam esse conversa per præsentiam lucidi fontis Spiritus. Unde scriptum est: Et Spiritus Domini ferebatur super aquas. Hic ergo habemus materiam secundam Aristotelis & spiritum universum Platonicorum, &c. Habemus etiam formam formarum, videlicet Spiritum divinum, & lucem ab ejus sola præsentia primo die creatam, cujus virtute & assistentia omnia sunt informata, & in aeternum deducta. Quibus luculenter satis explicatur, quòd tria nostra principia sint illa ipsa, quæ Moyses disertè nominavit, videlicet tenebræ, aquæ seu spiritus, & lux; & proinde quod ea sint efficacissima & infallibilia, utpote cum quibus omnia omnium Philosophorum principia convenire observantur. Quæ enim alia sunt Aristotelis principia quàm hæc nostra, seu potius Mosica? Quid enim aliud materia ejus prima, quàm abyssus (quare eam dixit hylam) & privatio ejus seu materia deformitatis, quam vocavit tenebras? Quid ejus materia secunda præter illam, quam ipsi Philosophi cum Moysæ agoverunt esse aquam? Quid ejus forma, cujus virtute, ut ipse fatetur, materia prima & potentialis in secundam & actualem reducitur, (unde eam etiam aeternum primum vocavit) præterquam Spiritus divini fructus, seu effectus, seu lux primo die creata? Hoc idem etiam est hylæ Platonicæ, quod abyssus Mosica, & idem ejus idea, quod Spiritus radii idemque; porrò ejus Spiritus intermedius, quod aquæ; quibus Spiritus Domini incubabat. Quòd autem ad rerum principia secundaria omnia attinet, nonne ab hisce primariis illa per consequentiam descendunt? Galenus & Hippocrates quatuor summas qualitates fecerunt principia. Quomodo autem hæc à nostris principis actione diversa promanent, antea in tractatus primi libro primo declaravimus; videlicet caliditatem ex lucis effectu, frigiditatem ex hylæ gremio & aquarum centro, humiditatem ab actionibus & passionibus intermediis prodidisse diximus; siccitatem verò ostendimus nihil aliud esse, quàm humiditatis absentiam. Unde, quia humiditas in loco intermedio invenitur, necesse est, ut siccitas incolat utrumque extremum. Postea etiam ipsa quatuor elementa, à dictis qualitatibus orta, vocantur principia corporis humani. Quæ quidem nos rectius in tria reducimus, sumendo integram humiditatis phæram cum Arteſio & Avicenna, pro unico solo elemento & duo extrema pro duobus cæteris. Diximus etiam, quòd elementa in sua substantia nihil aliud sint, quàm aqua; quæ grossior aut tenuior facta propter lucis majorem aut minorem præsentiam (nam major lucis portio magis subtiliat, minor verò minus) differentias distinctas producit in sua massa, quæ elementa dicuntur. Deinde grossiora adhuc principia nominaverunt ex elementis facta, ex quorum unionem corpus humanum constat, videlicet quatuor humores; quos itidem quoque

nos in tres, secundum elementorum discrimen contraximus, videlicet, ut elementorum materia erat aqua seu spiritus, sic humorum materia erat chylus; atque ut materię elementaris nimia calefactione igneam elementum produdum fuit, sic etiam nimia chyli concoctione bilis generatur. Unde videmus, quod homines hepate calido præditi aptiores sint ad bilis procreationem. At verò finitimum aduratur, in terram revertitur non minus, quam lignum in carbonem & deinde in cineres. Unde ex eadem sphaera habemus ignem & terram. Nam in elementari rotatione & circulatione, ignis cum terræ siccitate convenit. Est tamen & terra simplex in sua natura, quæ naturalem melancholiam & sanguinis faciem producit; quæ vero grossior, frigidior & crudior est, aqua animalis portio. Atque ita habemus bilem naturalem seu flavam & melancholiam naturalem, atque illam, quæ ex bile adusta inter humores animales numeratur. Sphaera autem media magis aut minus participat de utroque extremo. Est tamen ex vera natura sphaera humiditatis. Nam pituita aquæ refertur, quæ ob suam propinquitatem cum terrâ crudior atque frigidior est; sanguis verò, ætî comparatus, maturior est & magis cõctus, quateus bili seu elemento ignis comparatur. Tota ergo humorum massa universo elementorum Spiritui assimilatur, sphaeraque inter media à sensibili utriusque humoris extrema actû non aliter producitur, quam sphaera humiditatis ab actione frigoris terrestri & caliditate elementi ignis. Nam frigiditas est terra, ut actionibus ignis occurrat, exiliens, sua dispositione frigida & sicca atque congelativa in media via inter ignem & terram, resistit actionibus ignis deorum descendentibus. Ignis verò calor dissolutivus liquefaciendo & relaxando vim frigoris congregativam, in spiritu seu aqua intermedia operantem, resolvit ipsam in quendam madorem, qui secundum magis vel minus in spissitudine relinquitur, pro majori vel minori sua appropinquatione ad alterutrum extremum. Cæterum, quoniam hic radiorum caliditatis & spirituum condensorum frigiditatis concursus fit in ipso quasi centro inter ignem & terram, idcirco evenit inde, ut versus in inferiori aëreæ regionis peripheriam nubes assidue congregari videamus. Hæc ergo est vitæ causa, videlicet caloris actio in humore ad impediendos frigiditatis insulsum congelativos, qui, si dominio habuerint, mortificationem secum adferunt, ut in gangrenâ malo commoñstratur. Atque hinc fit, ut calidum innatum semper comitetur humidum radicale. Nam sine calido humidum facillimè præsentia frigoris congelabitur, quæ est causa mortis. Nam ut calor est causa motus & vitæ; sic è converso frigus est causa quietis & mortis: Ut autem lucis & tenebrarum effectus se habent in Macrocosmo, sic etiam itidem se habent effectus animæ & corporis in Microcosmo. Nam animæ præsentia & actû caloris ejus, sanguis fit fluidus, ejus verò absentia congelatur, motusque omnis tollitur. Similiter, ut aqua à tenebris derivata est, ex qua constata sunt elementa, sic etiam à corpore omnium humorum materia orta est, unde substantiam corpoream & visibilem habet. Hinc ergo corporis sanitas & infirmitas, vita & mors, ab humoribus procedit, eorumque successione membra corporis oriuntur & nutriuntur. A caloris facultate bonæ corporis virtutes & actiones oriuntur, tam voluntaria, quam involuntaria, quæ è converso à frigoris dominio depravantur.

Verbi gratia. Animales actiones à congelativa frigoris facultate corumpuntur, ut in paralyâ, catoche, apoplexia & hujusmodi aliis. Spiritus vitales tetrus melancholici vaporibus inquinantur, corque contrahitur, unde tristitia, metus, ira, desperatio, cordis tremor, syncope, & multa alia hujusmodi prava accidentia induuntur. In parte naturali per frigoris malitiam, facultas attractiva, expulsi- va & concoctrix læditur, membraque atrophica, hydrope & infinitis aliis infirmitatibus afficiuntur. Sed ad principia nostra redeundo, videmus, quod ab illis ad homi-

hominis compositionem oriuntur tria principia, ab omnibus tam Theologis, quam Philosophis, Medicis & Chymicis approbata; videlicet corpus, spiritus & anima, ac si quis diceret, terra, ær & ignis, vel tenebra (ex quarum congerie terra est, & ex terra corpus, uti supra demonstravimus) aqua seu spiritus tenebris exortus, & lux spiritum informans atque in eo habitans. Nonnulli etiam hæc tria in duo contraxerunt, videlicet in animam & corpus. Et tunc appellationi animæ spiritum incluserunt, qui semper est animæ vehiculum, unde animam ejus spiritum vocaverunt. Sed quid jam tandem de Paracelsi principii censendum sit, ut no verbo dicemus, & quod cum nostris etiam conveniant, breviter ostendemus. Ipse tria rerum omnium posuit principia; videlicet, Sal, Mercurius & Sulphur. Quæ, si diligenter rem consideremus, ex nostris principii immediatè effluere atque promanare percipiemus. Nam ex terræ seu tenebrarum centro sal extrahitur, & terræ cum igne mixtæ refertur; Sulphur verò seu rerum anima & tinctura, à luce, tanquam animarum, tincturarum & vitarum origine procedit; Mercurius autem partim de sale & partim de igne participans, spiritui in intermedio non ineptè assimilatur. Nam aërem universalem Macrocosmicum secundum suam materiam esse salem petreæ, superius probavimus, & secundum formam suam nihil aliud esse, quam ignem dilatatum, & ubique per orbem Macrocosmicum expansum. Unde ejus pars superior in infima mundi regione dicitur ignis, ejus verò totum in regione media dicitur æther, quasi æther, id est, igneus spiritus, & porro ejus totum in suprema regione, per excellentiam vocatur empyreum, hoc est, solum quasi lucidum atque igneum. His igitur manifestè, ni fallor, explicatur, tum quod hujus nostræ Philosophiæ principia cum omnibus aliis tam Theologorum, quam omnis generis Philosophorum opinionibus conveniant, & quod præter lucem, spiritum atque tenebras seu terram non sint aliqua alia principia naturalia excogitanda; tum etiam, quod hæc tria in sua dispositione referantur ad illa tria principia infinita, & increata unius essentia; tum denique quod unumquodque horum creatorum principiorum habeat respectum ad triplicem dierum primorum creationem; videlicet lux, ad primam, indicans Deum, cujus imago lux erat, fuisse ante omnia; Deinde spiritus seu aquæ, ad secundam, in quarum medio firmamentum, quod caelum nuncupatur fuit positum: Tertia die terra ex tenebrarum congerie ad opificii centrum conglomeratarum facta est: Atque tum immediatè ex his principii corpora composita sunt producta; videlicet herbæ viventes, semen proferentes, & arbores seu plantæ, fructum juxta genus suum producentes. Imò verò ante horum principiorum productionem ipsæ stellæ erraticæ caeli non fuerunt creatæ; quoniam eorum crassum ex terreo subtili factum fuit. At verò Angeli atque Intelligentiæ, qui tenus ex simplicissimo spiritu & luce primo die in caelo empyreo creati producti sunt opus non habuerunt, ut tertii principii ortum ad suam existentiam expectarent; quare primo die fuerunt creati. Omnes autem creaturæ mundi visibiles trium principiorum prædictorum opem ad suam existentiam requirebant; inter quas hominem, nobilissimum illud subiectum, quod præ manibus nostris habetur, præcipuè nominamus, qui ex corpore (quod factæ Scripturæ in multis locis terram & tenebras appellatur) triplici materia intermedio, & anima seu lucis proportionem itidem triplici, tribus Macrocosmi regionibus correspondente, compositur. Atque ita humanæ creationis rationem breviter proposuimus & declaravimus.

TRACTATUS PRIMUS, SECTIONIS I.

LIBER X.

De triplici animæ in corpore visione.

C A P. I.

De primo genere visionis, quæ videlicet animæ res corporales percipit per sensum, & quomodo in hac sua visione aliquando decipiatur?

Tria visionum in anima esse genera ab effectu in fallibili animæ vertimus; quorum primum est corporale, quo per corporis sensus corpora rerum colorata eorumque dimensiones & alia sensibus obvia percipiuntur. Nam quamvis substantia & conditio animæ sit invisibilis, & per consequens invisibiliter in corpore maneat; attamen ipsa è corpore prospiciens & invisibiliter quasi egrediens, per corpus corpora videt, videlicet cælum & terram atque creaturas in iis, oculis nostris conspicuas. Atque hæc animæ visio, mediantibus corporis sensibus externis, perficitur. Secundum visionis in anima genus spirituale est, quo corporum similitudines spiritu solummodo, & non ratione seu mente, cernuntur. Quicquid enim materiale est, & tamen corpus non est, illud rectè meritoque spiritus dicitur. Idcirco quadam vi occulta & spiritali ita rapitur anima, ut loco corporum expressas eorum similitudines, tanquam in speculo videat. Tertium visionis genus est intellectuale, quo res illæ, quæ nec corpora, nec corporum formas habent, conspiciuntur; quales sunt, ipsa mens, Deus, iustitia, sapientia & omnis animæ affectio bona. Nam visione intellectuali nunquam fallitur anima. Aut enim intelligit animæ, & verum est, quod intelligit; aut si verum non est, non intelligit. In visione verò corporali quàm sæpissimè errat & fallitur anima, secundum vetus illud & verum axioma Philosophorum, *sensus fallitur circa proprium & verum objectum, cum in ipsis corporibus fieri putat, quod videtur apparere in phantasia*. Verbi gratia. Navigantibus videntur terra, civitates, arbores & similia moveri; similiter in terra firmè consistentibus sursumque oculum intuentibus

videntur sidera stare; quæ tamen omnia ab ortu in occasum, & è converso moveri diligens homines docuit observatio. Porrò etiam divaricatis oculorum radius, res una duplam habere formam videbitur, & in aqua baculus fractus apparebit, & multa id genus alia. Imò verò inter omnes alios sensus maxime visus, quamvis præstantissimus, decipitur. Nam videmus in speculo aliquando majus idolum, aliquando minus & nonnunquam æquale; similiter in alio dextra videbitur esse sinistra, & è converso; sic etiam quod sursum est, deorsum se habere videbitur, & vice versa. Aliquando idolum apparebit extra speculum, ut in concavis probatur; aliquando verò intra speculum; Et in uno tamen speculo, videlicet in concavo oblongo, res videbitur justo longior, in convexo verò brevior æquo, in plano verò apparebit, prout in sua forma naturali existit: Attamen in planis speculis dextra videbitur esse sinistra, & sinistra esse dextra; atque sic in cæteris infinitis, de quibus optica scientiæ periti luculenter egerunt; Imò verò & nosmetipsi in scientia nostra optica, in libellis de radiis refractis & reflectis hæc omnia succinctè & unico quasi verbo delineavimus. Sensus etiam auditivus interdum animam fallit, dum aliquis, ululatum catæ seu felis, vel canis audiens, putat eum esse clamorem vel querelam aliquam mulieris vel hominis aut infantis. Similiter tormenti bellici strepitus pro tonitru non raro accipitur, voxque unius hominis pro tono alterius habetur; sic etiam in Musica nonnunquam dissonantia pro consonantia approbatur, & vice versa. Porrò etiam per gustum decipitur anima, quatenus ipse circa proprium objectum fallitur. Sic aquam aromaticis admixtionibus in vini colorem & saporem Medici periti convertere norunt & solent, ita ut ab ægris pro vero vino accipiantur, quod quidem etiam me ipsum vario artificio præstitisse non eo inficias; Sæpicule etiam fallitur gustus, rem unam pro alia propter naturarum similitudinem accipiens. Hallucinetur etiam anima in sensu Odoris sive Olfactus; quatenus sæpissimè videmus, quòd ex odore sæpè res aliud, quàm revera est, esse creditur; atque hoc quidem tam boni, quàm mali odoris ratione accideret percipimus. Tactus denique animam decipit modis infinitis. Fime Isaci animæ decepta fuit à Rebecca. Ex quibus evidens est, quòd visio illa animæ corporalis, quæ sensibus exterioribus pro organis suis utitur, circa objecta corpora fallatur. Atque hæc est primus visio in anima gradus, quo corpora sentimus, quam quidem functionem anima per quinque corporis sensus expedire solet.

C A P. II.

De secundo gradu visionis animæ, quæ est in imaginatione seu phantasia, & quomodo anima in ea nonnunquam fallatur, patiatur, atque aggrari videatur?

Secundo genere visionis animæ, quo non corpora, sed corpori similia, atque adeo etiam nosmet ipsos non aliter, quàm corporibus similes, intuemur, res in spiritu phantastico conspiciuntur, quemadmodum imago in speculo politissimo. Atque ut imago corporis in speculo se habet ad corpus, quod extra speculum existens, imaginis figuram suâ præsentia exhibet: sic etiam corpus in sensu externo visorum icones atque effigies spiritui imaginationis imprimuntur.

Cc 3 tur.

tur. Sensum igitur & animam per eum visionem regioni mundi inferiori comparamus, in qua corpora verè visibilia sunt trina dimensione circumscripta. Imaginationem autem & illam animam visionem, quæ per eam fit, effigiebus celestibus referimus, quæ tales videntur, quales non sunt. Sic *Aries calis* videtur habere arietis terrestris simulachrum. Et *via lactea* talis esse videtur, qualis non est, sed potius similitudo est re illius, quæ videtur esse. Intellectus quoque & anime per eum visionem rebus supercelestibus tribuimus, in quibus nec corpus, nec alicujus rei corporeæ aut sensibilis imago invenitur, quales sunt Deus, mens rationalis & intellectualis, ratio, virtutes cardinales, castitas, pietas, & quæcumque alia sunt ejus generis, quæ intelligendo vel cogitando enumeramus, discernimus & definimus, ut supra dictum est. Animam vertendum autem est, quod in intellectu visione, nunquam fallitur anima. Aut enim intelligit animam, & verum est, quod intelligit; aut, si verum non est, non intelligit. In visione autem corporali sæpe fallitur anima, ut dictum est in capite præcedenti. Sed & fallitur anima in visione spirituali, de qua hinc agemus, atque illuditur; quoniam ea, quæ videt, aliquando vera, aliquando falsa, atque nonnunquam perturbata & interdum tranquilla sunt. Ipsa autem vera aliquando futuris similia, vel seorsum aut secreto dicta, aliquando obscuris significationibus, & quasi figuratis locutionibus, vel oraculo, visione, somno, in somnio atque extasi animæ pronuntiata videntur, de quibus verba hæc ordine & methodo iusta faciemus. Hinc igitur apparet, animam non esse corpoream, sed potius corporis quasi similitudinem, quæ non est corpus; quemadmodum spiritus non est corpus, sed de corporis & lucis natura participans, quoniam dormiens & in somno alicui veluti corporeus apparebit; neque tamen id corpus ejus est, sed anima, nec verum corpus, sed similitudo corporis ejus. Jacet enim corpus ejus, ambulabit anima; stabit lingua corporis ejus, ac loquetur ipsa; clausi erunt oculi tui, videbit autem rem illa; & ita in ea tota ac integra cernitur similitudo carnis ejus. In hac similitudine quasi per loca cognita & incognita discurrit, & sentit læta vel trista. Anima autem mortui, sicut dormientis, in ipsa similitudine corporis sui sentit siue bona siue mala; quæ tamen non sunt corporalia, sed corporibus similia, & quasi Narcissi imago in laticæ fontis, quibus animæ corporibus exuta, afficiuntur, siue bene siue male, cum & ipsa suis corporibus similes sibi metipsis appareant: sunt tamen vel vera læticia vel molestia translata de substantia spirituali in substantiam spirituale, ut reflexio de uno speculo in aliud. Certum nempe est, quandam spirituale naturam in nobis esse, ubi corporaliū rerum similitudines aut formantur aut formata ingeruntur, siue cum præsentia aliquo corporis sensu percipimus, ita ut continuo eorum similitudo formetur & memoria recordatur, siue cum absentia jam tum ante nota, vel etiam, quæ non novimus, cogitamus, ut inde formetur quidem spiritualis intellectus. Innumerabilia etiam pro arbitrio & opinione fingimus, quæ vel non sunt, vel esse nesciuntur. Innumerabiles itidem aliarum formarum in animo nostro depinguntur, cum vel facimus aliquid, vel facturi sumus. Aliquando etiam spiritu rapiente, tollitur anima; ut videat hujusmodi siue bona, siue mala. Anima quoque intentione cogitationis, vel aliqua vi morbi (ut in delirio & febre orto accidere solet) aut commixtione cujusdam alterius spiritus siue boni, siue mali, fallitur atque patitur. Nam corporaliū rerum imagines in spiritu exprimentur, & tanquam corpora, ipsius corporis sensibus præsentantur; ita ut absentia videantur adesse, tanquam præsentia, atque ut ea, quæ non sunt præ oculis, adesse credantur. A dormientibus etiam multa videntur, vel nihil, vel aliquid interdum significantia. Unde sæpe imagines rerum corporaliū tantæ expressione obijciuntur in somniis, quanta præsentantur ipsa corpora vigilantibus, in tantum quidem, ut etiam

etiam inter visionem dormientium & veram cognitionem vigilantium non discernatur, sed continuo iis caro moveatur, & contra propositum suum, vel contra mores licitos, concumbere sibi videantur, ac quod naturaliter collectum est, per genitales vias emittant; quæ quidem actionem Medici *nocturnam pollutionem* nuncupantur. Hunc motum casti vigilantibus cohibent & refrænant, quem dormientes idè compescere non possunt, quia in potestate non habent imaginis corporalis expressionem, quæ caro naturaliter moveatur, unde sequitur illud, quod cohibitu sequi solebat, & quod sine peccato à vigilantibus fieri non potest, si in spiritu, & multa pro arbitrio finguntur, vel præter arbitrium demonstrantur, dum corporaliū rerum imagines apparent. Ipsa namque anima, quæ motu proprio semper in motu est, quia à corpore non finitur, vel etiam plane non finitur corporalia sentire, aut ad corporalia vim suam intentionis dirigere, idcirco, corpore sopito, spiritu ipsa agit, sicut imagines corporum cogitando ex se ipsa versare a se, aut subiecta intuetur, cum ad ea videnda aliquo spiritu aliumitur. Notare autem vos velim, *Electores æquo animo opera hæc nostra legentes*, quod non de mente jam loquamur, quam supra probavimus, nulli passioni aut mutabilitati obnoxiam esse, sed de anima media in corpore, sensibus & spiritu corporali, imaginationi attributa, mixta, quæ si per sensum corpori jungatur, hoc est, si visione corporali visibilia corporeæ intuetur, corpore dici potest ab effectu, si per phantasiam circa visionem spiritualium & similitudines corporum versetur, spiritualis dicitur, atque ita quoque, si per intellectum circa visionem, in qua nec corpora, nec corporum similitudines conspiciuntur, occipitur, rationalis & intellectualis appellatur. Namque hæc anima si menti adhiereat, tum ejus visio circa mentem & intellectum magis versatur. Si vero magis animæ sensitivæ subijciatur, tunc visionibus ejus inferioribus utitur. Est ergo hæc anima substantia spiritualis, ex luce & spiritu medio constata, & per consequens simplex & indissolubilis, incorporea, passibilis & mutabilis respectu abundantia spiritus sui, qui passibilis est; at verò, quoad formam suam lucidam, permanens, fixa atque immutabilis. Quod ergo magis deorsum inclinatur, eo magis spiritu submergitur, & per consequens passioni subijciatur. Quod verò magis sursum elevatur versus mentem, eo minus aggravatur perturbationibus materia. Hinc ergo in mentis regione, ubi intellectuales visiones facit, semper vera intuetur, propter ejus libertatem à passionibus & eximiam lucis potentissimæ operationem. At verò in inferioribus suis visionibus falsa pro veris, quam sepius speculatur propter grossitatem mediū, in quo nata. Sic remans vel baculus rectus, aquæ immixtus, propter mediū spissitudinem, frangi atque incurvatur videbitur. Unde re tales id videbuntur, quod reverà non sunt, atque ita fallitur anima: Caret etiam anima pondere, figura & colore, quatenus invisibilis & sensu non capienda. Nec quidem etiam pro parte capienda est, sed pro creatura Dei, neque etiam de substantia Dei, nisi in quantum participat de ejus bono lucido: neque est de materia quatuor elementorum, sed ex nihilo cum quantum spiritu essentiali creata, si quidem Deus eam ex semetipso fecisset, nequaquam vitio, passioni, mutabilitati aut miseriam esset subiecta. Porrò etiam, si ex clemens fieret, esset corporea. Initium ergo habet, sine verò eam carere certum est. Et cum spiritualis sit atque ætherea, nihil habet terreni secum mixtum aut concretum, nihil humiditatis æreæ ausa quæ, nihilque caliditatis & siccitatis elementi igni. Ut igitur ejus natura est invisibilis, sic etiam invisibiliter in corpore manet, & de corpore invisibiliter egreditur, per corpus corpora videt, vel ut caelum & terram, & quæ in iis conspicua sunt oculis nostris. Per spiritum autem corporum similitudines intuetur. Quicquid enim corpus non est, & tamen aliud est, non infulse dicitur spiritus. Per intellectum ea videt, quæ non corpo-

corpora sunt, nec corporum formas habent, quemadmodum in superioribus deductum est.

C A P. III.

*De animæ visionibus, similiter de somniis & quinque eius generibus:
De Phantasmate, Epiphante, & tandem
de Extasi.*

EOrū, quæ nō sunt corpora, sed spirituales corporum similitudines, quales cernimus per imaginationem, alia sunt visa usitata, alia dormientibus apparent, atque nonnulla in extasi percipiuntur. Quæ sunt *visa usitata & humana*, ea vel ex *spiritu nostro* existunt, vel ex *corpore spiritui quodammodo suggeruntur*; secuti, cum vel carne vel animo homines fuerunt affecti, non solum vigilantes in similitudine corporum versant animo curas suas cogitando, verum etiam dormientes somnando tractant illud, quo indigent. Namque & negotia sua gerunt ex animi cupiditate, & epulis poculisque inhiant, si forte sitientes esurientesve obdormiverint. Vigilantibus etiam occulto quodam instinctu ingestas esse cogitationes, quibus divinarent, novimus sicut *Caiphas Pontifex* prophetavit, cum mensuramento prophetandi voluntatem non haberet. Videmus ergo ex supra dictis, quod multa videat anima, & quod eadem natura sit omnium visionum, sive in vigilantibus, sive dormientibus, sive ægrotantibus; quoniam res huiusmodi, quæ videntur, non sunt ex alio genere, quàm ex natura spiritus, de quo vel in quo sunt similitudines corporum: Obscuratas namque vias habet sentiendi, ut videat, quæ somniantes vident. Visa siquidem Phreneticorum similia sunt visis somniantium, similia sunt cogitationibus vigilantium. Dormientibus quidem in cerebro consopitur via sentiendi, quæ intentionem ad oculos ducit, ideoque ipsa intentio, in aliud versa, cernit visa somniorum, at si corporales species ad se sentiat, ita ut sibi dormiens vigilare videatur, & non corporum simulachra, sed ipsa corpora intueri. Nec certè sine admiratione insigni contemtor, & contemplando afficior stupore haud exiguo, quanta celeritate & facilitate anima fabricetur imagines corporum eorum, quæ per corporis oculos videt. Qualiscunque tamen illa visorum natura sit, proculdubio corpus non est. Non enim corpora visa illas imagines in spiritu faciunt, nec eam vim habent, ut aliquid spirituale formant; sed ipse spiritus in seipso celeritate mira id præstat, ut pote spiritus, intellectualis atque rationalis. Quæ dormientibus apparere videntur, secundum *Macrobii* opinionem, in quinque genera distribuuntur, videlicet in *oraculum, visionem, somnium, insomnium & phantasmam*. Oraculum definit esse, cum via somnis patens, vel aliqua gravis, sanctaque persona, seu sacerdos, vel ipse Deus, eventurum aliquid aperit, vel non eventurum, faciendum aut devitandum, denunciat. De quo sacra Scripturæ multis multa locis disertè tractaverunt, & *Jamblicus* in suis mysteriis per multa recitavit. *Visio* est, cum id quis videt, quod eo modo, quo apparuit, evenit. *Somnium* est figuris rectum, & sine interpretatione intelligi non potest, hoc est, enigmatibus obductum. Unde *Num. 12. In eis alloquitur Jehova Moysen, & ostendit, non per somnia & ænigmata & figure, ut solebat ceteris Prophetis se patet facere, sed palam Deum aspexit, atque similitudinem Jehovæ intuebatur*. *Insomnium* est, quando id, quod vigilantem fatigavit, ingerit se dormienti: cujus generis sunt cibi cura, vel potus, vel aliqua studia, vel artes, vel infirmitates; namque secundum studia, quæ quisque exercuerit, somnare solet. Similiter solitarum artium simulachra, de præsentibus impressa, appare-

bunt in insomniis. Porrò etiam, juxta infirmitatis diversitatem, diversa incidunt insomnia, & secundum morum ac humorum varietatem idem quoque illa variantur; cum alia videant sanguinei, alia cholericæ, alia phlegmaticæ, & alia melancholicæ; isti vident rubra & ignea; illi alba & nigra. *Phantasma* est, quando quis dormire vix cepit, & vigilare se adhuc existimat, ac aspiceret sibi videretur alios quasi in se irruentes, vel passim vagantes formas, discrepantes & varias, easque vellatas vel turbulentas: sub quo quidem genere *Epiphantes* seu *incubus & succubus* numeratur, quem fama est, quiescentes subito atque inopinatè invadere, atque eos suo pondere gravare. Quod quidem juxta Medicorum opinionem nihil aliud est, quàm quædam fumositas à stomacho vel corde ad cerebrum ascendens, atque ibi vim naturalem comprimens. In *extasi* ab omnibus corporis sensibus anima alienatur & avertitur, magis, quàm in somnio, sed minus, quàm in morte. Anima in hac non fallitur, sed ipsa mente divinitus adjuvatur, sicut in *Apocalypsi Johannis* exponitur. Magna quidem est hæc revelatio, siquidem, cum bono spiritu assumitur, anima falli non potest; quia sancti Angelis modicum visus sua per facilem quandam ac præpotentem unionem vel mixturem, vera reddunt, & visionem suam ineffabili quodam modo in spiritu nostro reformant. Ipsi siquidem hæc corporibus indicandis & ministrandis præfunt, & eorum significativas similitudines in spiritu ita disponunt, & tanta potentia quadantevis tractant, ut eas possint hominum spiritibus revelando commiscere. Inde est, quòd *Angelus Jehovæ apparuit in somniis Joseph, dicens: Noli timere, accipe Mariam conjugem tuam*. Et iterum. *Tolle puerum & fuges*. Deus autem per Prophetam *Isaiæ* dicit: *Et effundam de spiritu meo super omnem carnem, & juvenes visiones videbunt, & senes somnia somniant, &c.*

C A P. IV.

De hominum in bestiarum effigies per prestigiosam veneficarum operationem transformatione. Quomodo Demones boni vel mali assumant hominis spiritum; Et qua via Demones mali futura prænuunciant, ac deludant falsis apparitionibus?

Accidit aliquando, secundum nonnullorum fide dignorum opiniones, ut arte quadam venefica mulierum & potestate Dæmonum, homines in lupos & jumenta converti, instar brutorum, necessaria quæque portant, operetque hoc completo, iterum ad se & pristinam formam suam redeant, ita tamen, ut mens interim in illis non fiat belluina, sed rationalis humanaque conservetur. Id quod etiam *Divus Augustinus* in Italia suo tempore evenisse fideliter nobis scriptis suis consignatum reliquit. Sed hoc, nisi fallor, ita intelligendum est, quòd Dæmones quidem nesciunt creare naturas, sed tamè possint aliquid facere tale, ut videatur esse illud, quod reverè non est. Neque enim ulla arte aut potestate magica vel diabolica animus, sed ne corpus quidem, aliqua ratione in membra & lineamenta belluina verè converti potest; sed in hominem quidem phantasticum potest, quippe qui etiam cogitando vel somnando per rerum innumerabilium genera variatur, & cum corpus non sit, corporum formas miraceleritate capit. Consopitis igitur & oppressis corporis humani sensibus, figura sanè corporea ad aliorum sensum produci potest, ita tamen solummodo, ut ipsa

vera hominum corpora alicubi jaceant, viva quidem, sed multò gratius atque altius, quàm somno, sensibus obseratis; phantasticum autem illud, veluti formatum in alicujus animalis imaginem, aliorum sensibus occurrat & appareat. Quo quidem casu, talis sibi homo iste videbitur, qualiter solet sibi nonnunquam in somnis apparere, ac si onera portaret. Quæ scilicet onera, siquidem vera sunt corpore, portantur à Dæmonibus, ut homines isti præstigiis dediti per eorum actiones illudantur, dum partim vera hominum, partim falsa jumentorum corpora vident. Humanum etiam spiritum aliquando bonus & interdum malus assumit spiritus: nec facile discerni potest, à quo spiritu sumatur, nisi in eo, quòd bonus in fruit ad bona, & in viam veritatis ducit, malus verò fallit, & fallacibus suis machinationibus animam, etiam in manifestis bonis, deludit, ut eam, cum sibi in talibus creditum fuerit, ad suam voluntatem sequendam pertrahat & seducat. Sic plerumque humanum spiritum rapit, ut occulta amborum mixtura, quasi id est spiritus esse videatur spiritus vexati, & spiritus vexati: quem admodum in Dæmoniis & quadam mala Epilepsia specie affecta quondam observavimus. Dum enim Marcellus Gallia degerem, puellam quandam Dæmoniacam inter prebiteros signo crucis agitatum animam adverti, que dum scientiarum esset penitus ignara, proprio quasi efflatu verba nonnulla græca protulit, & multa tam de præteritis, quàm presentibus non sine magna æstantiâ admiratione multitudini dicavit. Quod reverà à proprio ejus Spiritu provenire non potuit, sed propter factam cum eo Spiritus maligni commixtionem talia quasi unico flatu protulit. Atque hic notat dignum esse putamus, quomodo spiritus malignus cum maledicentis spiritu, ad impii in maledicente proposito executionem, se jungere soleat. Namque hujus puellæ mater invalida & ægritudine confecta, propter istius filia suæ neglectum, sive quòd ea, uti quidem ferebat, aliqui pecunie perdidit, sive quòd in nugis illud consumperat, diris eam imprecationibus infectando, in hæc tandem verba proruperat: *Velim* (inquit illa) *ut diabolus cum legionibus suis in corpus tuum subito ingrediatur*. Quo quidem malitiosè enunciato, effectus è veltigio secutus est voluntatem. Nam puella subito à Dæmonibus malis & quidem, uti ipse Diabolus per os puellæ confessus est, à sex Legionibus obsessa fuit, atque miserè ab eis excruciat. In spiritum igitur à matre malevolè & nefando modo efflatum protinus ingressi sunt Dæmones, atque ira Satan propter propinquitatem naturæ inter spiritum matris & filia, faciliè in spiritum filia penetravit, vehens secum turbam Dæmonum. At verò animadvertendum est quòd Dæmonibus permittatur spiritum hominum possidere, attamen impossibile sit illis in lucidam mentis & rationis regionem penetrare; quoniam illa est tantum sedes & tabernaculum Trinitatis, non aliter, quàm Sol cœlestis, uti testatur *Psalmista Regius*. Et tamen dicitur Satan as implere mentem alicujus & principale cordis. Sed hoc intelligitur fieri, non quidem ingressu in eam, & in sensum ejus, sed fraude, iniquitate, omnique malitia, qua animam illam rationalem ad se allicit atque seducit, decipiendo eam & faciendo per cogitationem, ut bona & virtutes evideantur illa, quæ reverà sunt fallitate, vitii, præstigiisque plena. Est enim Diabolus fallax, nequam & fraudulenter deceptor animarum. Non igitur participatione naturæ seu substantiæ animæ rationalis, ut quidam putant, occupat Diabolus lucidam hominis animam, aut incolæ ejus efficitur, sed ex parte suæ compositionis cum spiritu hominis aëreo junctus, per fraudulentiam, deceptorem atque malitiam dicitur possidere mentem ac animam, hoc est, obfuscando rationis splendorem per phantasticas imaginationes in spiritus sensuali hominis obsessi, quas excitare solet suis artificijs, ita ut ea videantur esse, quæ non sunt. Verumtamen sensus Diaboli subiectus redditur. Unde lingua obsessi loquitur, & phantasticæ apparitiones ille, uti quidem aurum at, certas & infallibiles

videt,

videt, cum reverà illæ nihil sint, quàm præstigiis illusiones & à Christi veritate omninò dissentientes. Nam illud bonum, quod Deus impertitus est creaturis suis, sola Trinitas intrare solet; Diabolo autem spissiore possidere datur spiritum, hoc est, aëreum, in quo fallit sensum & imaginationem. Et tamen per astutias ejus, mens, hoc est, verus atque immediatus Dei radius, non minus patitur Diaboli ineptias, quàm Sol cœli feri nubis aëreæ obscuritates, aut tonitruorum fragores & strepitus. Quæ, licet terræ atque terrenis videantur esse tenebræ, spissæque nubes, aut tonitrua horrenda, aut Dracones volantes tremendi aut Cometæ prodigiosi, &c. nullatenus tamen illis perturbatur Sol cœli, sed semper constans est in motu suo, semper idem in sua pulchritudine & splendore; quia Deus eis semper adest, cum sit ipsius tabernaculum. Simili, inquam, modo se etiam res habet inter Diaboli præstigiis obfuscationum, & mentem seu radios lucis in homine. Nam licet oculi trepidi reddantur, atque sensus vitis Diaboli figmentis illudatur, imaginatioque nebulis atque meteoris fallis opprimatur, (unde fit, ut in media aëris regione videamus, quòd nubes aliaë Draconum effigies, aliaë montium, aliaë castellorum, aliaë hominum inter se belligerantium atque infinitorum aliorum imagines habere videantur, cum reverà nihil sint tale, quale apparent, imò quidem mera figmenta & accidentia, sive simulachra vana existunt, & magis quidem vana, quàm ulli pictorum, quoniam cito evanescent) attamen ratio illuminata atque mens regia se habet, ut ipse Sol mundanus, firma, immobilisque in sua veritate & fide existens. Unde fit, ut contra homines illos, quibus adest fides, hoc est, quorum animæ menti adherent, nihil possit Diabolus suis illusionibus; quoniam illi per lucis claritatem fallacias ejus intelligunt, sed quorum animæ carni & sensibus obligantur, hi omnia, ob fidei & radorum mentis defectum, credunt esse talia, qualia Diabolus ea apparere facit, atque ita ignorantia submerguntur, tenebris obgurgantur & in terrimam hylæ abyssum dilabuntur, vivique, sed quasi mortui, in ea sepeliuntur. Cogitemus ergo nos mortales de mentis excellentia, in quam Diabolus ingredi non potest, uti nec in animam menti adhærentem, quoniam est Dei templum atque tabernaculum. Quare mentis aspectum fugit Diabolus, ut ipsissimum aspectum Dei, unde *Lucifugus* dicitur. Et tamen tanta Dæmonum est potestas, tantaque acie præditus est eorum sensus, ac tanta celeritate in aëre motu præcellunt, ut non sit mirum, si terrenorum corporum sensum acumine, celeritate atque virtute motus faciliè superent. Hinc ergo fit, ut quædam nunquam cogitata prænuncient, quæ homines propter corporis sui tarditatem admirari videntur. Porrò etiam Dæmonibus propter tantam vitæ suæ extensionem longè major rerum experientia accessit, quàm hominibus ullis propter vitæ brevitate acquiri potest. Ideò quædam futura per exactam characterum naturæ significationem & positionis eorum rationem prædicunt, & quædam alia mirabilia præstant, quibus homines mentis radiis non illuminatos ad voluntatem suam alliciunt & seducunt. Atque hinc est, ut teste *Augustino de civitate Dei*, quædam mulierculæ Dæmonum illusionibus & phantasticis seductæ, credant & confiteantur, se nocturnis horis cum Diana Pagano-rum Dea & cum Herodiade ac innumera feminarum multitudine equitare, earumque visionibus obtemperare. Similiter de tali veneficarum cohorte egomet per *Leharingiam* à flumine Rheno non multùm distitam, transiens adivi, quæ paulò ante meum adventum, credula suæ stulticiæ poemam luerant, igne vindicæ à vitæ suæ impuritate in mortis abyssum missæ. His enim serena quadam nocte, splendente Diana, Satan as sapissimè variis figuris apparuerat, circa quem ipsæ choreas cum ingentia lætitia ducentes, ipsum pro suo Deo unico habuerant. Nam Satan as, qui se in angelum lucis transfigurare solet, ubi a-

Dd 2
nimam

nimam alicujus mulierculæ incredulæ seduxit, ipsamque per infidelitatem ejus sibi subjugavit, illicō transformat se in diversas personarum species & icones, atque animæ illi, quam captam tenet in tenebris, & quasi in somnis deludit, modo tristia, modo læta, & modo incognita, modo cognita personas ostendit, atque ita eam per avia quæque seducit. Et cum solus spiritus infidelis hoc patiar, non in animo seu mente, sed in phantasia, sensu & corpore illud ei evenire existimatur. Idcirco nimis stultus & hebes est, qui hæc omnia, quæ spiritui apparet, revera corpori evenire arbitrat, cum *Ezechiel* & alii Prophetæ, itemque *Johannes Evangelista* & Apostoli in Spiritu, non in corpore, viderint visiones. Denique quod ad *umbas mortuorum* vel viventium, eorumque apparitiones attinet, sciendum est, quod, cum homines mortui vel vivi aliis dormientibus vel vigilantibus apparent, non videantur uti sunt, sed solummodo in quibusdam similitudinibus rerum. Fieri autem istud credimus operationibus angelicis, per dispositionem providentiæ Dei, bene cupientis bonis vel malis, secundum inscrutabilem altitudinem judiciorum suorum, sive hinc influantur animæ mortuorum, sive fallantur, sive consolatione erigantur, sive terreatur, prout unicuique vel exhibenda venit misericordia vel irroganda justitia. Sed quoniam de his in *Tractatu nostro de morte, sive anima à corpore dissolutione*, latius loquemur & discurremus, hoc loco ea omittimus.

CAP. V.

*De tertio visionis anime genere, videlicet intellectu-
ali, quod nunquam fallit.*

Tertium visionum anime genus est intellectu-ale, ut supra dictum est, quo illæ res, quæ nec corpora, nec corporum formas habent, conspiciuntur. Atque hujusmodi quidem visione nunquam fallitur anima. Atqui in visionibus sensibilibus & phantastica sæpe deluditur & seducitur, propter rationes superius à nobis allegatas. Idcirco per solam visionem intellectualem potest animus ad veram sui ipsius agnitionem pervenire, & nullo modo per priores illas visiones sensus & imaginationes, quippe quæ potius fallunt animam, & faciunt, ut sibi illud videatur, quod verè non est. Per recessum igitur à sensibus & corporum simulachris ad sui ipsius & Dei cognitionem pertingere solet homo internus; cum hic solus sit modus, quo sibi incognitus dicit se cognoscere. Sed hic labor, hoc opus, quippe assidua opus est consuetudine & constantia magna recedendi à sensibus, ut scilicet homo animi suum à multitudine abstrahat versus unitatē, hoc est, ut ipsum ad se revocet & in seipso retineat. His equidē sensibus impeditur anima, ne cernere se ipsam & creatorem suum valeat, quo ipsa sola & simplex sine oculis respicere debet. Quare necesse est, ut relicti gradibus sensibilibus ad rationis metam, calcando viam justitiæ transcendat. Nam anima rationalis inter eas, quæ à Deo factæ sunt, omnes superat, & proinde, quando pura est, proximaque Deo, atque adeo etiam, in quantum quidem charitati mentis coheret, lumine illo intellectu-ali persufa & illustrata, utique non per corporeos oculos, sed per sui ipsius principale, hoc est, per intelligentiam Deum cernit, in quo est perfectissima pulchritudo & beatissima visio, qua quidem visione ipsa fit beata. Removeat igitur debet à consideratione sua omnes notitias, quæ per corporis sensus extrinsecus accipiuntur: quippe quod corporalia, eorumque similitudines, atque

ipsi

ipsi quoque sensus & imaginationes circa ea versantes, & in memoria, cum ea recordando reminiscitur, hærentes ad exteriorem hominem pertinent, quantum istis anima veluti nunciis quibusdam, exteriora percipiat. Anima quoque simplex est & libera, cui nihil est seipsa præsentius, interna quadam & non simulata, sed vera præsentia. Videt se in se nihil enim tam novit, quam id, quod sibi præstō est, nec quicquam ei magis præstō est, quàm ipsa sibi. Nam se cognoscit vivere, meminit se esse, velle, cogitare, scire, judicare, hæc, inquam, omnia novit anima in se, nec imaginatur ea extra se, si aliquo sensu corporis illa tangat, sicut corporalia quæcunque tanguntur, ex quorum cogitationibus nihil ei accedit, ut tale aliquid se esse putet, quicquid ei de se remanet, hoc solum ipsa est. Nihil enim tam in anima illuminatum, quàm ipsa anima, nec quicquam animam sic cognoscit, ut ipsa anima; cum enim quærit anima, quid sit anima, præstō novit, quod seipsam quærat & novit, quod ipsa sit anima, quæ seipsam querit, nec enim aliud de se querit, quàm seipsam. Dum ergo se querentem novit, se quidem tota novit. Quod si novit, utique omne, quod novit, tota novit. Et si inventa parte non se totam quærit, attamen, quod se tota quærit, tota sibi præstō est, & nihil ei præsentius esse potest, quàm ipsa sibi. Quod autem de se querit, quid antea fuerit, vel quid futura sit, vel qualis jam sit, quærit, hoc est, quàm similis vel dissimilis Deo, quàm humilis & devota, quàm pulchra & quàm sancta. Sed quia in istis est corporibus, quæ cum amore cogitat, & cum quibus amorem miscere consuevit, non potest sine imaginibus eorum videre seipsam. Nam tanto glutine ei coherent hæc, quæ foris sunt, animalia, ut etiam, cum absentia, præstō sint eorum imagines cogitanti. Quapropter secernere eas à se non potest, ut se solam inspiciat & videat. Redeat ergo anima ad se, & iter in se, nec sicut absentem se quærat, sed velut præsentem se curet cernere & discernere; & intentionem voluntatis, quæ per alia vagatur, statuat in seipsa, & se cogitet, ut seipsam cognoscat & diligat. Ita videbit, quod nunquam se non amaverit, nunquam nesciverit, sed quod, alia secum amando cum his se confuderit, ita ut sine magno labore ab iis separari non possit, quibus magno amore ad hæsit. Quapropter ea phantasia corporalium imaginationum deformatur, eisdem alce impressis & soluta corpore illis non exiit. Si enim à corruptione corporali affectionum hic non mundatur, exuta corpore tenetur passionibus corporalibus. Nam maxima, sicut dictum est, coherentia est inter spiritum animæ & corporis; ita ut si spiritus animæ coheret spiritui corporeo, neglecta mentis pulchritudine & benedictione, tunc ille spiritus elementaris & sensitivus post animæ egressum è corpore adhæreat, & connectat sese ejus spiritui aëreo; atque ita talibus tenebitur passionibus anima corpore exuta, quilibet subiacebat in corpore existens. Nam ut in planta incremento videmus, quod spiritus æthereus cum sua anima seu lucis scintilla, versus suam patriam volans & tendens, sursum supra terram sese elevat, cujus alterius connectitur portio elementarignæ, utpote quod contiguum est cælo æthereo; at igni iterum aër coglutinatur propter loci sui dignitatem, atque aqua aëri, & denique aquæ terra; atque ita activa lucis & spiritus ætherei voluntas grossa & gravi illo spiritu feculento deprimitur, ita ut contra velle suum in aëre detineatur, & magis sursum ferri aut attolli nequeat. Sic etiam, si anima æthereæ hominis, portioni mentis non adhæreat, sed à radio divino, qui est de cælo empyreo, & nullum cum elementis habet nexum aut familiaritatem, negligatur, eodem ferè modo se habet, ut animæ plantæ aut bestię. Nam ignea elementorum vi colligatur cum corpore & cum aëreo spiritus sensitivi, & nonnunquam cum tenuiori quoque portione concatenate, ita ut à loco gaudii & lætitiæ deprimitur, ac in loco passionibus illis, quibus in corpore humano perturbata fuit, obnoxio detineatur; quoniam o-

nines animæ passiones male fuerunt in spiritu grossiori, sensum videlicet & phantasiae, qui quidem spiritus adhuc ei corpore jam exute cohaeret. At verò, si anima in corpore, carnis voluptates respuendo, rationi illuminatæ, intellectui atque menti adhæserit, tunc in potestate mentis erit, eam cum adhærentis esse spiritus grosso, prius purificato, sursum, extra & supra regionem passibilem, vehere, atque ex loco perturbatorum & terrorum in locum lætitiæ & gaudii elevare. Hæc enim est via veræ resurrectionis à morte in vitam, hoc est, à tenebris in lucem cum suo corpore glorificato, quod nihil aliud est, quam spiritus corporis sensibilis, virtute radiorum mentis illustratæ ita rectificatus, ut subtilitate sua possit omnia penetrare, & per portas ac fenestras clausas transire: Id nam, quod aliis spiritibus corpore exutus denegatur, si historicis tam veteribus, quam recentioribus fides aliqua est adhibenda. Sed & tanta est perfectio animæ cum spiritu corporeo glorificato, ut etiam ei, ab omnibus omnium elementorum vinculis immuni, cælum æthereum rescindere, & per regionis supremæ cribum, evehentibus eam & sursum elevantibus mentis ab omni passione liberæ alis penetrare à Deo concedatur. Studeat ergo anima in hac vita, dum scilicet cum corpore suo o-paco adhuc est conjuncta, ut menti adhæreat, quò hac ratione se à corporis & sensualis spiritus inquinamentis liberet & emundet. Quod quidem, si fecerit, egregia hæc erit merces ejus, & in signe hoc ejus præmium, quòd, cum hinc id est, à suo corpore exierit, nihil corporei aut immundici secum trahet, sed ab omni corporali passione erit immunis. Hic obiter vos notare velim, quòd huic animæ multa nomina secundum operis ejus diversitatem imponantur. Nam ut integra anima mundana, ex parte infima sive elementari, & ætherea ac multiplici empyreæ, sic etiam spiritus ejus medius (qui & anima media vocatur, & cujus est, prohibitu participare de utroque extremo) dum sentit, & circa carnales & terrenas operationes versatur, dicitur sensus; dum vegetat & vivificat, vita nuncupatur; dum recordatur, memoria; dum discernit, ratio; dum sapit, animus; dum intelligit, mens; dum contempletur spiritus; atque dum vult, voluntas. Ista tamen non differunt in substantia, sed nominibus tantum; quippe illa omnia non sunt nisi unica anima, proprietatibus quidem diversa, sed essentiâ una. Sic enim eundem spiritum continuum esse videmus à circumferentiâ mundi ad ejus centrum; atque sic etiam lucis pyramidem continuatam intelligimus à terra, ubi incipit ejus conus ad peripheriam mundi. Et tamen tam spiritum istum universum, quam lucem, varias in se habere proprietates, secundum majorem vel minorem lucis quantitatem, aut juxta majorem vel minorem spiritus tenuitatem percipimus. Unde fit ut grossior spiritus portio sit mutabilis, corruptibilis & infinitis alterationibus subjecta; Ejus verò pars media, temperata multorum planetarum, proprietate ad in vicem differentium, orbis distinguit, & mediocris in remissioni aut intensiori gradu existit, atque tandem regio ejus suprema est formalissima, subtilissima, intellectualissima, atque divinis intelligentiis, ordine & natura distinctis, impleta. Quæ quidem omnes differentie in uno & eodem spiritu sunt propter varietatem proportionum lucis omnia operantis. Ut igitur unus idemque dicitur hic spiritus, & tamen varias in se habet operationes; unde & terra, aqua, aer, ignis, æther, spiritus igneus & intellectualis appellatur, sic etiam in eadem anima dici solet sensus, imaginatio, visa, ratio, intellectus atque mens, licet unus atque idem sit spiritus à Deo creatus, radiusque multifariis adornatus, quorum diversa operatione, varia sortitus est nomina. Sic videmus, quòd in infima mundi regione defectus lucis sit causa tot & tantarum mutationum. At si Deus huic spiritus regioni tantam gratiam conferret, quantum spiritui humano per mentem, subito in excellentiam superioris mundi regionis exaltaretur. Non enim differt spiritus portio inferior à superiori, nisi

nisi quòd illa pauperior est lucis affluentia, hæc verò infinitis gradibus opulentior. Quia non potest hæc infima spiritus portio sublimari, nisi Deus in eam infundat abundantiam suæ formæ, qua universa, cælum nempe & terra sient nova & inquinamenti omnis expertia. Secetiam, nisi in homine Deus animæ mediæ spiritum illuminasset ab alto, impossibile esset, ut regeneraretur in hac vita, aut resurgeret in vita altera ad vitam æternam. Infima ergo spiritus mundani portio efficietur, per lucis mediæ additionem, vitalis & vivificatæ, atque æthereæ, cui sit iterum proportio lucis spiritus empyrei addatur, mutabitur illa subtilitate & illuminatione in spiritum rationalem & intellectualem, & ultimo illuminationis gradu, tanquam ipsa mens seu spiritus divinus ornabitur. Sic quidem se habet in anima, quæ in grosso spiritu sensus nuncupatur, cujus rectificatio sensibilium corporum imaginationes introducuntur, atque tunc imaginationis & phantasiæ nomen sibi vendicatur; ac si hic spiritus adhuc extra omnem sensum purificatione & corporalium pollutionum sepositioe ad interiore & medium cerebri thalamum per verticis latera penetrare valeat, ratio vocatur, cui præest & supereminet intellectus, qui à mente gubernatur. Atque hæc omnia sunt unus & idem spiritus, variis quasi, *Præthei* transformationibus mutatus, hoc est, diversis proprietatibus & naturis subalternatim præditus. Concludimus igitur ex his, quòd duplices sint animæ actiones, cum alio consilio erigatur ad divina, alio verò prodendeat & inclinetur ad mundana & carnalia. Ejus autem inclinatio est hujusmodi. Cum scilicet sit subtilis & invisibilis, videri non potest, sed per potentias suas se extendit & ostendit. Per concupiscibilitatem enim appetit, per irascibilitatem contemnit & odit, per rationalitatem inter utrumque discernit. Si ergo anima versatur circa Deum, tunc exultat & gaudet in suo bono, quippe quòd Bonum animæ est Deus. At si versetur circa mundana, tunc lætari & exultare videbitur in bono carnis. Nam bonum carnis est mundus cum abundantia jucunditatis ejus. Sed mundus est exterior, Deus verò est interior, imò verò nihil Deo est interius, cum sit rerum quasi centrum. Unde necesse est, ut nos, ab hoc mundo revertentes, & quasi ab imo sursum ascendentes, attollamur. Ascendere autem ad Deum est intrare in seipsum, & non solum se ingredi, sed ineffabili quodam modo ad intima sui penetrare. Qui enim interiora transiens, & intrinsecus penetrans, se ipsum transcendit, ille verè ad Deum ascendit. Ab hujus igitur mundi distractionibus cor nostrum recolligamus, & ad interna gaudia illud revocemus. Et si in his illud retinere non possumus, saltem ab illicitis & vanis cogitationibus istud restringamus, ut aliquando illud in divinæ contemplationis lumen figere valeamus. Hæc enim est requies cordis nostri, cum illud in Dei amore per desiderium figitur. Hæc est vita animi & cordis nostri, cum Deum suum contempletur, & ista contemplatione suaviter reficitur. Et dulce est semper ad considerandum, quòd ad amandum & laudandum semper dulce fuit & suave; Nihil enim ad beatam vitam præstantius videtur, quam velut clausus carnalibus sensibus extra carnem mundumque convertere affectum quempiam intra seipsum alienatoque affectu à mortalium cupiditatibus sibi soli & Deo loqui. Cùm denique duplex sit animæ vita (nam aliâ in carne vivit, & aliâ in Deo) benedictus æstimabitur, qui, in carne benè vivendo, in Deo etiam optimè vixerit. Nam qui vivet in Deo, ille suum quæ esse cognoscet, esse ipsum Deum, & Dei verbum, atque per hujus rei contemplationem lætitia atque gaudio ineffabili perfundet. Hinc ergo est, quòd *Mercur. Trismegist.* dicit, *Crede, quòd in te videt & audit verbum Dei.* Nam teste *Evangelista Johanne, in Verbo erat vita, & illa vita erat lux hominum, &c.* O quàm nobilis existit spiritus ille, qui vera sapientia ductus, oculis spiritualibus percipit se ex luce & vita constatum esse. Nam ille Deum, omnium patrem, cognoscit,

cognoscit, quoniam, teste *Mercur. Trismegist. lux & vita Deus est & Pater, ex quo natus est homo.* Spiritus igitur, deprehendens seipsum ex vita & luce compositum, ad vitam rursus & lumen transcendit. Deus nobis huiusmodi felicitatem concedat, ut veris & spiritualibus mediis ad illum & in illum, à quo primordialiter processimus, fideliter redeamus. Amen.

Trium Animæ Visionis generum in Microcosmo, eorumque regionum, objectorum, rationumque discernendi luculentissima demonstratio.

Hic

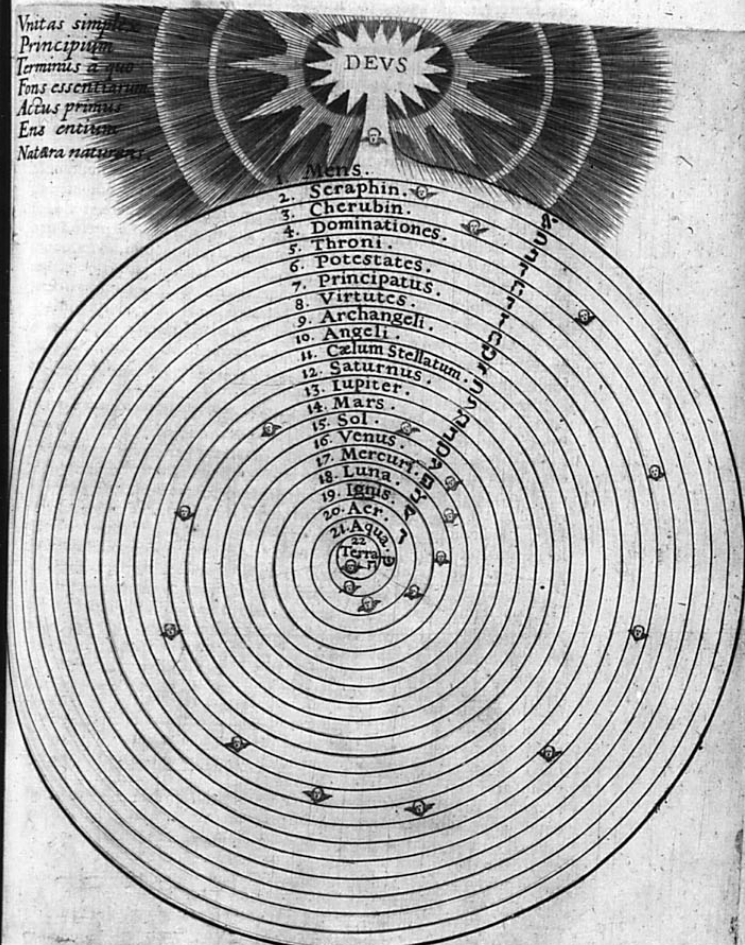

Hic demonstrantur tres animæ visiones, videlicet quatenus illa est *sensus*, quatenus *imaginatio*, & quatenus *ratio, intellectus & mens*. Cùm verò est *sensus*, corpora & res visibiles videt, audit, odoratur, gustat & tangit, prout sunt, hoc est, immediatè sensibus exterioribus ea omnia in compositione percipit. Profundius ergo versatur anima in multitudine rerum, dum sensus appellationem sibi vendicat, & per consequens remotior est à divinorum & spiritualium contemplatione. Unde fit, ut sensus cistam solam seu corticem rerum intueatur, seu cooperimentum & tegumentum veritatis; ipsamque veritatem in centro delitescentem cernere, & sensuum exteriorum organa percipere non possit. Animæ ergo sensitivæ obijcitur mundus corporeus & visibilis, cuius terræ portio in Tactu correspondet, aquæ Gustus, æræ grossæ & mixtæ Odoratus, æræ simplici & tenui Auditus, & igni cum æthere Visus. In antea porò interioris montis seu capitis Microcosmici parte residens anima dicitur *imaginativa*, vel ipsa phantasia & imaginatio; quia rerum corporaliū & sensibiliū, non quidem veras imagines, sed similitudines & quasi umbras intuetur. Unde mundi & rerum mundanarum ideas & icones speculatur, quatenus est imaginatio & res in abstracto, non autem realia, vel res in concreto, atque prout sunt, apprehendit. In centro autem cerebri anima nec phantastico modo videt, nec sensibili respectu corpora considerat, sed *rationis* spiritu, *mentis*, lumine res intellectuales contempletur, quæ neque fuerunt in sensu, neque sola phantasia comprehenduntur, sed ipsa ratione pro rebus veris habentur & æstimantur. Nunquàm enim cadebāt intelligentiarum arcana sub sensum, uti nec trine Essentia inaffabile mysterium. Quinimò etiā nō quidem earum ideas comprehendere potest imaginatio; cū ipsa ratio atque ingenii humani acumen ad tantam gratiam vix unquam, & non nisi ingenii mentis illuminatione pervenire queat. Unde fit, ut ipsa ratio per divinam speculationem ad intellectum prius exurgat, & deinde ab intellectu in mentis sphaeram sale levise erigat, ut in ejus lumine spiritualia eminens conspiciat, & per hujusmodi visionem ingenti lætitia veluti rapiatur, ac Jehovah, secundum *Esaiam Prophetam* in cælo sedentem, atque in altissimo throno elevatum, & super palatium mundanarum colloatum, intueatur, ubi ejus solium est cælum, ejusque palatium gloria repletissimum, ipsa lux, ita ut semper quasi in extasi aspiciat supercoelestia, negligendo inferiora; hæreat, inquam, in contemplatione rerum tam nobilium à sensu vili abstractarum. In ultima denique cerebri parte anima dicitur *memorativa & motiva*: namque in illa parte visionum objecta recondit, custodit, atque revordatur, tam mundi sensibilis, quam imaginarii & intellectuales. Similiter *motiva* nuncupatur, quatenus per spinæ medullam dat & deorsum mittit, motionem cuilibet mundi minoris membro.

Alia demonstratio ostendens quomodo anima ascendat spiritali ascensu à rebus mundi sensibilibus ad unitatem per 22 mundi gradus incipiendo à terra, atque sursum ascendendo ad Deum, hoc est, à multitudine ad unitatem.

Ut

*Veritas simpliciter
Principium
Terminus a quo
Fons essentiarum
Actus primus
Ergo certum
Natura naturans*

Ee 2

Ut

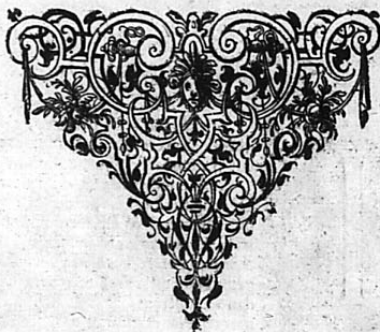
Ut 22. sunt literæ Hebraicæ à Deo omnium Conditor in hominis usum ad rerum creaturarum figuras & naturas exprimentas vel denotandas introductæ (nam ea, quæ Deus prima septimana creavit, numerum 22. non excedunt) ita quoque per totidem gradus ascendere debet anima piæ à corpore discedens, à terra, id est, à spiritali lineæ supra depictæ centro, seu à multitudine verus unitatem, significando, quod Verbum, in quo est vita rerum, sit in omni creatura, ab unitate incipiendo, & ad basin multitudinis progrediendo. Unde & rectissime illud a & nuncupatur: prout etiam variæ ejus in materia actiones per literas illas hebraicas distinguuntur, ita quidem, ut inde concludant nonnulli fide digni, quod quælibet harum literarum denotet speciale aliquid creationis opus. Est ergo exordium motus, seu iter animæ recedentis à sensibilibus & exterioribus ad spiritualia, insensibilia & interiora, à terra seu tactus objecto ad aquam, & ab aqua seu gustus objecto ad aërem grossum, & ab aëre grosso, seu olfactus objecto ad aërem tenuem, & ab hoc auditus objecto, ad ignem, à quo igne tanquam visus objecto, mundum sensibilem relinquendo, ad mundum imaginationis & similitudinem corporum ascendit: Unde per Lunæ objectum transit, ubi fingit, se *Endymionem* in Luna ingenti sentium falce opultum videre, & infinitas alias chimæras in regione Planetaria se in abstracto contueri imaginatur. Videtur sibi etiam *Arietem, Taurum, Leonem, Scorpionem & Capricornum*, atque iidem quoque extra Zodiacum *Isipam, canem, ursum, anquem*, &c. prata, camposque cælestes aspectu protervo peragrate, & in iis noctesque diesque pacis & nutriti. Similiter homines imaginarios in hac sphaera stellifera vivere opinatur, videlicet *Geminos, Virginem, Sagittarium & Aquarium* intra Zodiaci margine, sic etiam extra *Orionem, Centaurum, Aurigam, Herculem, Serpentarium, Perseum, Cepheum, Bubulcum, Aquinon, Cassiopeam, Andromedam*, &c. Hic etiam intra Zodiaci limites *Cancerum & Pisces*, & extra eos *Cetum magnum*, tanquam in celo à quo statantes, cernere se somniat, & *puppem Argos* fluitus æthereos fulcare phantastico modo videt, ita, ut ea res vere corporeas esse credat. Dehinc altius surgit hic spiritus humanus, alis divinitatis in mundum invisibilem vectus, qui & spiritualis dicitur, quoniam vix materialis est, atque ibi integram invenit veritatem, nihilque in eo, præter solam veritatem contueri potest, quoniam aut videt, & tunc necesse est, ut veritatem videat, aut non videt, & tunc falsitatem videre ei est impossibile, imò verò in hac beatitudinis sede semper videt, & quod verum est atque bonum videt, quoniam providentiæ increatae oculus, omnia ibi & ubique videns, radius suæ visionis sempiternæ efficit, ut quicquid in hoc celo existit, oculis rationis, intellectus ac sapientiæ omnia videat non sine gaudio & lætitia ineffabili. *Primum* igitur animæ iter in hac regione illuminata fit per regnum Angelorum, *secundum* per regnum Archangelorum, atque ita ordine & gradatim sursum ascendendo, omniumque intelligentiarum regiones peragrando continuatur usque dum ad supremum mundi invisibilis cacumen perveniat, in quo est unitas illa, à quo omnis multitudo derivatur, seu terminus, à quo motus fit ab aliquo ad nihil, seu principium unicum, à quo mundus factus est, seu fons essentia, à quo formæ rebus sunt indita, vel essentium, cujus entitate res omnes factæ sunt entia, vel actus primus, cujus præsentia & actus res omnes de potentia in actum sunt deductæ, natura naturans à cujus natura naturata sunt naturæ omnium rerum. Hæc incomprehensibilem suam gloriam, ineffabile suum lumen & benignum suum aspectum in creaturas suas omnes in perpetuum benevolè & ubertim deorsum effundit. Hic itaque anima, gaudio inexplicabili perfusa, quiescit, & admiratione capta deorsum illico descendit, ut vestigia sapientiæ suæ acquirat corpori suo, per omne hoc tempus in extasi quasi permanenti imprimat, atque ut integrum Micro-

cosmum

cosmum, olim opinione dubia fallaci atque incertitudine plenum jam fidem, certum & constantem in sapientiæ legibus efficiat, eumque in rerum veritate stabiliat & confirmet. Sic fit ex tyrone sapiens, sic homo ex vili mundano efficiatur nobilis Dei que comes, & per Dei misericordiam ex canis progenie in filium & heredem Creatoris sempiterni ad optatur, atque ita optime præparatur ad possessionem illam letam, quæ à primordio mundi ordinata & destinata est benedictis & electis Dei.

Ee 3

T R A.

TRACTATUS PRIMĪ, SECTIONIS I.

LIBER XI.

De Spermate & Generatione.

C A P. I.

De generationis & multiplicationis ratione.

LN generationis arcano multa, tam supercelestium quam celestium & sublunarium mysteria vulgo adhuc incognita, & nondum promulgata veniunt enucleanda & diligenter observanda. Quod igitur iprimis attinet ad supercelestia, animadvertendum est, secundum *Jamblicum* doctrinam, *viventia in 4. ordine esse divisa, in Deos, scilicet, Damones, Heroës & Animas*, hoc est, in Deum, Angelos Deo instar architectorum in officio mundano ministrantes, spiritus olympicos seu gubernatores Planetarum & corporum celestium, ac Animas. Unde ex ejus sententia videntur duo esse semidiometri, ducti à centro seu terra ad ejus circumferentiam extremam, id est, cæli empyrei capacitatem superiorem & cælum elementare, quorum illud Dei, hoc autem animarum habitaculum existimatur; *Dæmones* verò & heroës loca intermedia sibi vendicare dicuntur: Unde fit, ut *Dæmones* propter propinquitatem suam cum igneo Dei tabernaculo, de ipsius proprietate, quæ est unitas, participare tradantur. Nam ipsorum proprietates sunt, teste *Jamblico*, continere in se dots Deorum, inferiori quidem modo quam *Dii*, sed sub idea rationis, earum obtinere deteriorem conditionem. Unde de unitate & stabilitate participant. Alteram verò extremitatem magis deorum tendentem inhabitantis & operantis animæ proprietates (cum sit declinatio ad multitudinem, motum, & res naturæ motu vitali replendas, & ad generationem perficiendam) ab unitatis natura seu Dei proprietate maxime distare observatur, quippe quòd ad numerum & pluralitatem tendit. Heroës denique

denique, quoniam magis ad animarum situm declinant, cum ipsarum naturis in omnibus ferè conveniunt. Ipsorum enim proprietates sub conditione multitudine & motus, permutationisque dispositione, statu & excellentia comprehenditur; quemadmodum à nobis supra, in pyramidis mundanæ in radicem quadrata & cubos divisione, latius declaratum est. Differunt ergo *Dæmones* ab *Heroibus* in eo, quòd *Heroës aliquantulum magis inclinant ad particularia mobiliaque, ut Jamblici verbis utar quàm Dæmones*. Nam duo illa mediolorum genera, *Dæmones* scilicet & *Heroës* componuntur ex proprietatibus extremorum, scilicet Dei & animarum; qui quidem digitus simplicibus & articulis primæ compositionis seu radicibus, in supra dicta pyramide materiali denotantur; sed in *Dæmonibus* est plus divini, in *Heroibus* plus humani. Ex his igitur constat, quòd Planetarum gubernatores cum suis legionibus in regione elementari degentibus, quos *Heroës* vocant, vitam in inferiora à suis orbibus infundentes, & per consequens cum animabus consentientes, multiplicationes in vegetabilibus, & generationes in animalibus promoveant. Atque horum Heroum locus describitur in quadratorum pyramidis materialis ordine, quemadmodum animæ in profunditate cuborum ejus submergi dignoscuntur. Deus quidem, cum sit purissima & simplicissima forma, luxque exactissima & primaria, purissimam & simplicissimam fecit generationem monadis, ipsam in seipsum reflectens: ita ut unitas in sua natura integra & intacta absque omni materiæ pollutione permaneret. Nam ipsa materia erat causa multitudinis & numeri augmentationis, quemadmodum ex ænigmatica hæc historia seu fabula sequenti declarabitur. *Demogorgon*, qui est summus & primus Deus, æternitate ante mundi originem stipatus, comitatus & ornatus, atque in ea se reponens, *Chaos* in formæ ineffabili oculorum suorum splendore intuebatur, ventremq; ejus mirum in modum contentione, collactatione atque tumultu vibrari, & perturbari percipiens, manum suam porrigebat ad illum *Chaos* gravidum adjuvandum. Unde litigium illic & prima facie orbem suum accepit, quòd benevolens *Demogorgonis* beneficio in mundi circuitum productum, vultu equitatis in honore & impudico strepituq; in auditu comitante ambitiosus alii in altum & sursum in cælis fastigium culmenq; ferri affectavit. Unde factum est ut à *Damogorgone* in imam abyssum meritis deiceretur atque pessundaretur. *Chaos* vero rerum omnium mater, post rebellis hujus sui primogeniti ortum purius jam manens sudore & suspiriis igneis ardebat, atque alio adhuc vice gravidam laborare ad partum capiti, iterumq; assistente *Damogorgonis* manu prolem secundam masculam edidit, cui nomen erat *Pan*, naturam materiam seu spiritum universalem significans; cujus caput ocellatum cælum stellatum aures due utrumque mundi polam, barba longaradios solares deorsum tendentes, fistula ex septem syringibus constata septem Planetas, cum ipsorum harmonia, pedes caprini temporis naturam significabant. Iterum post *Panis* ortum tres ejus sorores, *Parca* scilicet, ex utero *Chaos* fuerunt edita & prognata, rerum vicissitudinem arguentes. Denique *Palus*, *Titan*, *Terra* & *Herëbus* linearum successione sunt secuti. Ex hac ergo relatione demonstratur, materiam seu *Chaos*, ex spiritu seu aquarum informium congerie constitutum, ante creationem fuisse generationis originem & matricem; quæ tamen nichil parere aut producere potuisset, nisi actus *Damogorgonis* adfuisset, utpote sine cuius assistentia *Chaos* potentia in actum minime potuissent deduci. Unde manifestum est, quòd Deus unica sua essentia & proprietate formalis, quæ est unitas, in actum produxerit naturam secundam, quam *Pythagorici* in numerum imperfectorum, videlicet in dualitatem, reposerunt. Unde deinceps, unitate spiritum informem informantem, ternarii & Trinitatis dispositio producta est; ita ut virtute unitatis edita sit dualitas imperfecta; quæ additione unitatis illustrata: à numero imperfecto in numerum & naturam perfectissimam est redacta, nempe in Trinitatem. Sic Deus in Verbo, Verbum in Spiritu ab ambobus profluentem

te, & Deus in omnibus. Sic Verbum Dei in omni natura seu spiritu orbem uniti-
versum implente. Sic Deus cum Verbo & Spiritu ubique. Atque sic per har-
moniam hujus divinæ symphoniam pax, litigio jam tunc antè cœlo in terram de-
jecto, & in ejus centrum deturbato, inter elementa usque ad ultimum PEREAT
continuabitur. Sic felicitas perpetua primæ mundi regioni, amicitia durabilis
mediæ, & quies cum pauca perturbatione infimæ perpetuè aderit. At verò in
hac regione infima aliquando ventorum oppositorum tumultus, fluctuum & a-
quarum conflictus, meteororum ex contrariis qualitatibus conflatorum gene-
rationis, & infinita alia accidentia, mundo huic inferiori contingentiâ propter
ejus cû litigio contiguitatè sæpissimè reperiuntur. His igitur intellectis in prom-
ptu ratio est, cur inferiora magis sint ad generationem apta, quàm superiora;
cùm densior & efficacior matricis chaos pars in hac regione reperiatur. Unde
terra dicitur mater rerum omnium, quas ignis in ejus matricem immisit. Nec
quidem de hoc ulterius est dubitandum, cùm nec aërem, nec ignem, nec ætherem
ad animalium, vegetabilium, aut mineralium generationem in sua regione
idoneum esse observemus. Erat igitur à Chaos materia generationis & sub-
stantia, quæ formam, animam, & actum suum à Deo acceptit ad suam essentiam
& existentiam. Nec enim potest fieri generatio absque actione in passivum bene
dispositum, & per consequens, Deus, qui est unitas & monas, per se non ge-
nerat multitudinem, sed per abundantiam matricis Chaos, seu spiritus secun-
di, seu naturæ humidæ, quam teste *Mercur. Trismegist. Verbum & lux & ignis sine-
rus fovebat, seu Spiritus Domini, qui fovebatur super aquas*, animæ oriuntur ad multi-
tudinem particularium prone; & ab Heroubus seu Planetarum Dominis, mat-
teriam prolificam & vitalem deorsum effluentibus, animæ istæ ad assiduum
generationem & procreationem sollicitantur, alliciuntur & forficantur. Est
ergo Heroum & animarum dominium à sphaera solari usque ad centrum seu
terram; quoniam ab illo puncto, deorsum progrediendo, pyramidis formalis
conus tendit ab universalitate formalis ad ejus particularitatem, videlicet ad
punctum conii in terra definens; dum è converso basis pyramidis materialis,
terræ innitens multitudinem matricis subministrat paucitati formæ in cono
pyramidis formalis ibi reperto. Hinc oriuntur tot generationes in terra, totque
corruptiones & mutationes seu alterationes. Nam materia multa, nunquam
formæ paucitate contenta, habitum suum quotidie mutare desiderat, quò
formam sibi nobiliorem acquirat, cujus præsentia & actu appetitui suo plenè satis-
faciat. At verò à sphaera Solis sursum ascendendo nihil generationis inveniri
potest, eò, materialis pyramidis pars sursum tendens, sibi unde magis magisque
subtiliatur, dum ad pyramidis formalis basin gradatim accedit. Unde talis mat-
teria, propter suam ex forma & luce subtilitatem, est ad generationem omni-
nò inepta atque infrecunda, cùm ejus matrix sit nimis tenera & subtilis, ita ut
lucis semina propter intensionem eorum fortitudinem retinere non valeat. Hinc
igitur animæ à Philosophis partem mundi infimam & ordinem intelligentiarum
ultimum possidere dicuntur, locumque prope terram, seu in regione infimâ
sibi vendicare; quoniam ibi appetitus earum, circa particularia & genera-
tionis multitudinem occupatus, secundum *Jamblicii*
opinione[m] superius allegatam, sufficienter
expletur.

C A P.

C A P. II.

*De generatione, & quid inter eam & creationem intersit?
Quòd cœlum sit generationis rerum origo.*

Philosophi Peripatetici de naturali rerum genitura fideliter agentes, & genera-
tionis rationem ac dispositionem diligenter inquirentes, tandem percepere-
runt ipsam Genesin seu generationem nihil aliud esse, quàm mutationem à forma
unica pristina substantiali in aliam; hoc est, progressum matricis ad formam
substantialem, quæ nondum ei inest, sed mox inerit. *Verbi gratia:* Generatio-
nem pomi volunt esse progressum germinis, ut matricis ad pomum, tanquam
ad formam substantialem; quia pomum est substantia; forma autem pomi non
inest germini, sed mox, perfectâ generatione, inerit. Verùm enim verò uti nobis
videtur, & quod bona Peripatetico[rum] venia sit dictum, forma rei generandæ
ipsi spermati seu germini actualiter etiam à primordio inest, licet in sui nostro
non sit ita innotescat, sed occultè magis magisque indies operatur in massa se-
minans ab eo instanti, quo illud in matricem generationi convenientem ad rei
gignendæ perfectionem projicitur, quem ad modum infra declarabimus. Quod
autem inter generationem & creationem intersit, supra dictum est, ubi lucu-
lenter explicavimus, *creationem esse originem speciei non præexistentis*, & per conse-
quens cujuslibet ejusdem speciei individui immediate ab ea & primariò pro-
manentis, *generationem* verò dicimus esse *modum conservandi & continuandi spe-
ciem præexistentem & creatione in mundum productam*. Ex quibus patet, quòd crea-
tio versetur circa rem non præexistentem, generatio verò necessariò circa rem
præcedentem, & in rerum natura beneficio creationis existentem. Præterea
inde elicimus, quòd, ut Deus est creationis autor, seu specierum creaturam pater,
sic etiam ipsa creatura dignoscatur esse pater rei genitæ; cùm sine creaturæ
spermati impossibile sit, ut ulla generatio fiat, siquidem abique virtute occulta
feminali, materia formam & speciem animatorum corporum induere non pot-
est. Hinc igitur constat, quòd nullum genitum sit bonum, quatenus est passio
à passibili & imperfecto patre productum, sec. undum illud *Mercur. Trismegist. Pim.*
*6. Genita nō sunt bona; nam generatio passio est; ubi autem passio est, nullo modo bonum; ubi
bonum, non passio ponitur ulla, quemadmodum ubi dies, ibi nulla nox, ut ubi nox, ibi nulla
dies*. Præterea, quòd genitum est, bonum non est, quippe quod imperfectum
est. Hoc etiam confirmatur ejusdem *Mercur. Trismeg. verbis Pim. 4. quæ sunt ta-
lia: Quicquid genitum, utique imperfectum, dividuum, crescens & decrescens; ei verò,
quod perfectum, horum nihil accidit*. Pater ergo creaturæ erat solum bonum atque
summa perfectio, Monas scilicet, omnium principium, radix & origo, abique
verò principio; quæ omnem numerum continet, à nullo contenta, omnem gin-
git numerum, à nullo genita; quæ creaturæ primæ de sua bonitate & perfe-
ctione communicavit. Unde omnia creata bona sunt dicta: Quæ quidem per-
fectio & bonitas peccato Adami interturbata est. Nam, qui non, nisi ad suam
compositionem & perfectionem solummodo formæ portionem adeptus est,
ille volens ejus portionem ad generationem aliorum conferre, atque ita prodi-
gioso realis eam impertiri, de creatura perfectâ factus est creatura imperfecta
& tenebrarum pollutione ac inquinamenti maculata. Atque ut ipse Creator

E f

erat

erat Pater Adami, sic ipse ulterius stultè cupiens more divino alios ambitiosè creare, exinde sese in spheram generationis precipitavit, atque ex perfectione & fastidio contemplationis Creatoris sui in abyssum miserie & imperfectionis dejectus est atque pessundatus; adeoque etiam omnes ceteræ creaturæ post & propter eum, imò verò & ipsa terra, inde maledictionem acceperunt. Ex prædictis ergo apparet, quòd, ut ipse Deus, mediante Verbo suo sacrosancto, fuit auctor immediatus creationis, sic etiam cælum seu natura sit generationis origo, secundum illud *Merc. Trismeg. Pimand. 1. Circulorum celestium circuius quemadmodum ipsa mens voluit, ex elementis inferioribus animalia confluxit.* Et alibi *Pimand. 9. Mundi revolutio, generationes exagians, qualitates efficit, quasdam insiciens, maloque defenians, bonaque purgans.* Experientia autem edocentur *Astrologi*, rem ita sese habere. Nam mali Planetæ, aliàs *Infortunia* dicti, depravare solent dispositiones hominum; *fortunia* verò eas in meliores convertunt: Mentem tamen ab omni fato influxuque cælesti liberam esse superius declaravimus, quamvis interrim procul dubio certum sit, quòd bonæ cæli sancti influentiæ animam reddant mentio obedientiorem; prout è converso quoque præ influentiæ faciunt eam illi hominis internæ portioni, quæ mentis naturæ opposita est, suijectiorem. Ex his igitur evidens est, quòd generationis vis & proprietates à cælo derivetur. Imò verò ipsum hominem sine Sole & homine generari non posse agnovit sapientes. Quòd verò ad ignaros illos & stultos attinet, qui cælum in hac inferiori non agere, insulsè & imprudenter in fumum abeant eorum intentiones, & pro ingratè perpetuò habeantur; utpote qui primos & principales suos parentes impudenter abnegare gestiunt, dum se à cælo & cælicolis, tanquam Creatoris ministris per divinâ voluntatem procreari insipienter, itaque producentem eos cæli potestatem ac virtutem duro ore sensuque fallaci abjurare conantur, adeoque gloriosum illud mundi ornamentum nulli inservire usui, falsò inferre non erubescunt. Anne, ô stulti, participes esse vultis regni cælestis, & tamen sine medio ad illud penetrare præsumitis? Anne *Divus Paulus* in tertium cælum rapi potuisset, nisi per medium transisset? Quasi verò quis diceret, motum esse à termino, à quo ad quem, vel à principio ad finem sine medio. Cæli operationem in generatione negatis, & tamen vitam vestram ab ejus corde quotidie hauritis: O stulta hominum natura, dum ea, quæ non videt aut tangit, in rerum natura existere non credit, atque ita, veritatem negligendo, vanâ & fallâ atque præstigiosa capit, ac vanitatibus inebriata, fidem quoque vanam concipit, eaque ratione tenebris infecta, lumenque rejiciens, vera pro falsis habet, falsaque pro veris vanè amplectitur. Sed Deus Opt. Max. hæc omnia in meliora pro bona sua voluntate reformet.

C A P. III.

De spermate & semine: Quomodo ea ab invicem differant? Spermatis procreandi ratio ex quatuor elementis. Et quòd illud in animalis, sit ex præstantiori membrorum corporis substantia.

UT absque spermate animalis generatio fieri non potest, sic etiam sperma non potest sine suo semine, quàm corpus sine anima. Non igitur est sperma idem cum semine, quamvis nonnulli hæc duo vocabula confundant, pro synonymis

mis ea sumendo, atque ita internum pro externo accipiendo. Nam sperma est illud, quòd, cum sit visibile, semè invisibile in suo cætro possidet, quòd quando in matricem venit debitam, congelatur, & congelat quòd reperit purum vel impurum puro mixtum. Sed jam, cum spermate sit res visibile, semen autem res invisibile, summa cum diligentia quaerendum est & indagandum, quidnam sit hoc sperma, quid illud semen, ut cum postea, quomodo hæc ab invicem differant, rectè cognoscamus. Sperma secundum Philosophorum præstantiorum sententiam, ex principali substantia omnium genitoris membrorum componitur. Unde patet, quòd illud sit quasi quinta essentia, ex quatuor elementis composita & vi naturalis selecta. Nam operatione naturæ quòdlibet elementum emittit suum subtile, quæ omnia & singula in renibus conveniunt, & ad generationem præparantur per unionem & assimilationem. In qua quidem mixtione, si elementa masculina prædominentur, formam speciei generantis masculinam producunt, si feminina, femininam. Ex his igitur colligitur, quòd sperma componatur ex parte magis spirituali omnium elementorum, & quòd per consequens in se comprehendat speciem integram corporis genitoris, adeoque etiam imaginem ejus invisibilem in se retineat, quam in aërem visibilem deducit natura, nisi in suo motu impediatur, & præcipue, si ipsum sperma in locum seu matricem consentaneam disponatur. At verò quemadmodum videmus, quòd corpus ex quatuor elementis compactum, nihil possit, nisi anima vitalis è cælis infundatur, sic etiam nec hæc tenuissima elementorum collectio quicquam potest, nisi in visibilis natura cælestis erit illi, quæ vitam illi & motum tribuere potest. Infertur enim vita jacet, & anima rei generandæ, atque in spermate inveniemus elementorum virgulta & germina, quæ tenera sunt, & vix adhuc efflorescere incipiunt. Et tamen deinceps gradatim aut pedetentim, mediante nutrimento conveniente quotidie crescere & vigescere dignoscuntur, & id quidem vivifico seminis centralis motus, quòd idè percipimus centrum spermatis possidere, quoniam ipsum cor in microcosmi medio, & solem in cæli centro per ocularem demonstrationem deprehendimus, quorum unum est corporis animalis vita & alterum mundi anima, qua vivere dicitur. Ex his igitur evidens est, quòd sperma omnes membrorum genitoris proportionem in se habeat, modo tamen invisibili & contracto; quæ virtute animæ vivificæ seu seminis inclusi paulatim indies extenduntur. Sic in vesica bovina, cujus forma seu figura fortassis est triangularis vel quadrangularis vel pentagonalis vel hexagonalis, &c. si in massam convolvatur, figura ejus penitus delitescit, Atqui si sensim spiritu flatore extendatur, percipimus, quòd ejus figura vera & geometrica in suis lineamentis patet. Nonne etiam animadvertemus, quòd aër mutatione sua contrahitur in quòlibet elementum? Nonne ipsum in nubem condensari, atque iterum crassiorrem nubis vel aquæ partem in lapidem sulphurea nativi in loco aliquo caloris virtute transmutari, atque ita per diversam naturam in elementis operationem, res diversas in eorum gremio, facta, nempe ipsorum relatione, procreari cernimus? Sic etiam procul dubio ipsum sperma nihil aliud est, quàm ipse aër congelatus; qui & ipse nihil est, quàm subtile terræ cum aqua simul mixtum; ex quibus non magis est impossibile, ut mediante naturæ centralis operatione, caro, ossa, & hujuscemodi alia partes fiant, quàm in centro aëris ex aëre nubes, aqua & lapides producantur. Et indubitato percipimus, quòd natura nunquam frustra operetur; unde probabile est, quòd aër ad cordis thalamum per inspirationem introductus, secundum majorem sui partem per meatus insensibiles cuiuslibet regionis Microcosmicæ parti dispenetur, atque ita locum materiæ spermatis, ex quolibet membro per vias insensibiles extrahat & in vasa seminaria infuse suppleat. Similiter alimenti subtile ad hoc opus

complendum non est orisium. Atque hinc est, ut mihi videtur, quod alia *seminis vasa* dicuntur *feminales arterie*, ex magnæ arteriæ caudice initiantia, & ad testiculos se extendentia, alia verò *ex venis proceduntia*, & ad testiculos pertinentia. Ex quibus demonstratur, quod sperma nutriatur partim ab alimento in veniculum attracto, seu chylis in hepate sanguificato, & partim atque præcipue ab aëre attracto ad cordis refrigerium, quoniam ab ejus regione feminis invisibilis efficacia derivatur. Sed quamvis hoc incredibile nonnullis videbitur (qui nimium nihil consueverunt credere, præterquam quod sensui subijciunt) quod spermatis materia proveniat, & dimanet ab omnibus corporis generatis membris, multis tamen argumentis, hoc ita verè se habere comprobabimus; quorum *primum* sumimus à spermatis definitione, quæ est talis: *Sperma est hominis semen ex principali substantia omnium membrorum compositum*; secundum ab effectu in homine post multum coitum. Nam ingenio & animalium spirituum dispositione graviores magisque stupidi redduntur homines post coitum. Unde certum est, cerebrum de suo aliquid huic actioni contribuere. Præterea dicunt, quod incisione nervi alijcus, juxta aures in homine ascendens, immèdiatè ipse postea sterilis fiat. Similiter & alios novi, qui è vestigio post coitum cæpeunt pedum stupore vel dolore quodam podagrico laborare. Atque sic etiam homines coitui nimio indulgentes universaliter corpore debilitant testatur experientia. Tertium porò est tale: Natura exigit, ut similia de similibus nascantur, quò omnia possint progredi, & secundum propriam speciem generari. Unde necesse est, ut portio purior omnium membrorum genitoris ad gignendi productionem concurrat: Aliud etiam hujus rei argumentum habemus, quod est hujusmodi: si pater aliquis infirmitatem incurabilem in loco quodam habeat (verbi gratia, podagram, chiragram aut similia) filius quàm sæpius circa eum membrum incurrit talem infirmitatem. Unde autem est hoc, nisi in spermate consistat illius infirmitatis causa? Ex per consequens certum videtur, illam spermatis portionem, quæ à seculo genitoris membro processit, esse causam istius mali. Hinc etiam patet, quod quælibet membri portio in spermate correspondeat membri rei genitæ. Proinde his argumentis probatur, quod sperma ab omnibus membris genitoris derivetur. Sed si quis petat, per quos meatus hoc fiat, aut quibus modis respondemus, subtilibus viis & oculo intellectus solummodò percipiendis id fieri. Nam ut aër in tenui sua dispositione invisibilis est, & per corpora densa modo invisibili cognoscitur penetrare; sic etiam spermatis substantia aërea, more vaporis subtilis, in venas & arterias penetrat, mirabili amoris & concupiscentiæ fervore, occultoque naturæ vigore ad hoc impulsâ, quam substantiam natura sagax in vasa ei destinata magnetica sua virtute alliciens, quasi vaporem aliquem in nubem spissam, coctione debita condensat; in cujus centro scintilla invisibilis vitæ, quam semen supra appellavimus, circumseptâ manet, cujus est virtute sua motrice & facultate vegetativa palatium conveniendum atque stricium indies reddere amplius, viasque suis motibus convenientes præparare, ut in iis liberius & melius queat functiones suas rationis, vitæ & sensus expedire & complere. Atque hinc est, quod Philosophi semen definitivè runt esse quandam qualitatem, & vim occultam à natura spermatis inditam, à partibus præcipuis ipsius generatis orantibus quidem viis sive qualitas informet materiam animalium corporum forma specieque simili. In qua tamen definitione semen male dicitur qualitas, cum sit essentia informans: Bene autem dixerunt, hanc essentiam à partibus præcipuis ipsius genitoris oriri, scilicet à cerebro seu regione mentis & rationis, à corde seu sede vitæ & animæ mediæ, atque ab hepate seu regione elementari, à cujus fonte elementorum subtile nutritur. Unde si quæ experientia compertum sit, quod hoc sperma semen suum continens

continens in matrice clausum tres producat operatione secreta interna: dispositionis ampullas; ex quibus diligenti observatione tria corporis membra principalia fieri animadvertuntur, videlicet cerebrum, cor & hepar, ut infra latius ostendemus. Nec tamen credendum est, quod unius hominis natura diversas formas humanas creaturis suæ speciei nascendis præbere possit: sed quemadmodum videmus in frumenti multiplicatione, quod radii cœlestes radius granorum ad eorum multiplicationem successivè adduntur (quoniam unicum granum frumenti non plus habet, quàm ad propriam ejus existentiam sufficit) sic etiam naturæ diviniæ portio à cerebro dimanans per additionem & influxum radiorum rationalium ab alto, partem hominis geniti supremam plene perficit, manente genitore illaeso. Similiter portio spermatis à corde & regionis ejus ad hærentibus defivata recipit à cœlo & sole portionem, eamque magnetica similitudinis virtute sibi attrahit, qua mediam gignendi regionem complet, ut completa vitæ facultate fruatur. Portio denique spermatis hepaticam genitoris vim possidens emendatur, tùm occulta elementorum exteriorum influxu, tùm admirabili superiorum virtute. Hoc ergo modo quælibet spermatis humani particula auxilium acquirit à superioribus, quo in viventis suæ speciei animalis membra, tùm magis principalia, tùm minus principalia reducit. Atque hæc est ratio integra, qua homo ex homine per generationem provenire solet.

CAP. IV.

De Spermatis humani operatione post ejus in muliebrem immisionem. Et quomodo Planetae agant ad fetus complementum; Et de vera partus muliebri tempore duplici, ac de ratione ejusdem.

REcepto spermate visibili in matricem muliebrem cum ejus semine invisibili matricis subito clauditur, nec postmodum ulque ad fetus perfectionem & complementum aperitur, nisi id fiat ratione præter naturam impellente; quæ etiam solet effectus periculosos secum afferre, ut pote abortum, &c. Spermatis igitur in matrice firmato tres illæ ampullæ superius designatæ, eorsim seu ad invicem divise spatio septem dierum producuntur, & visui manifestæ fiunt, quæ quædam die decimo quinto reducuntur in tria illa membra principalia, quæ dicuntur cerebrum, cor & hepar, quorum prius est mentis, rationis & spirituum animalis sedes, secundum vitæ & animæ mundanæ atque infimum facultatis naturalissimæ venas & jecore protuberantes atque arterias à corde egredientes, & nervos ex cerebro scaurientes percipere possimus; quorum postea virtute, cooperante calore, cæteræ etiam partes paulatim producuntur, videlicet pulmones cæteræque thoracis partes, stomachus, intestina, & quæ ea contingunt, similiter vesica, renes, & ultimo loco cæteræ corporis universi partes. Deinde die trigesimo masculi apparere solent & trigesimo septimo, foemina. Completa itaque corporis membris atque organis fetus adhuc ad omnimodam maturitatem & coctionem manet in utero, ulque ad complementum novem mensium. Et nonnunquam etiam egreditur vivus mense septimo; si autem mensem septimum excedat, non videt, nec vivit; in septimo vero vivit, ut tam experientia, quàm ipsa Philosophia testatur. *Ostavo autem mense nati moriantur, nono vero vivunt*

vivunt; cuius quidem rei rationem nobis reddunt *Astrologi*, videlicet, quoniam *septimus mensis* foetus in utero jacentis gubernatur à *Luna*, simò verò eo tempore operatur *Luna* in foetum seu infantem, laboratque sua lubrica frigiditate cum humiditate ad expulsionem ejusdem. Quare si tunc nascatur infans vivere potest; At si non nascatur, debilitabitur. *Octavo autem mense Saturnus*, constringendo uterum & foetum prædominatur. Unde fit, ut si infans illo mense nascatur, vivere non possit. *Nono autem mense Jovis* caliditate & humiditate nutriendo, vires foetui reducit, & sic ille complete nascitur beneque vivit. Similiter præcedentium sex mensium quilibet à peculiari Planeta gubernatur. Nam *primo mense*, cum semen in matricem recipitur, operatur *Saturnus*, coagulando & stringendo materiam spermatis sua frigiditate & siccitate, eamque in primam suam massam coagulando. *Mense autem secundo* prædominatur *Jupiter*, massam coagulata[m] dirigendo sua caliditate in quandam massam crudam, quæ vocatur *Embryon*. *Tertio verò mense* eminentiorem potestatem habet *Mars*, qui agendo in materiam sua caliditate & siccitate, dividens atque separans massam illam, membraque disponens, illa in suum colorem convertit, reducendo ea in formam sanguinis, virtusque *Jovis* tunc laicitat & quiescit. *Quarto mense* *Sol* imperare observatur, qui nutrit spiritus & vitam partus, desiccando superfluas humiditates, manifestiorem reddit. *Quintum* porro *mensem Venus* disponit atque ordinat, manifestam oculorum, capillorum, superciliorum & testiculorum effigiem formando. *Sexto* denique *mense* operatur *Mercurius*, quo foramina & spiracula dicuntur fieri, nam extendit membrum linguæ & vocalem arteriam. *De septimo, octavo & nono* antea locuti sumus. Quæ quidem omnes Planetarum operationes proveniunt, propter occultam naturæ æthereæ dispositionem in spermate delitescentem, quam semen appellavimus, quæ quidem respectu vivificæ suæ dispositionis, cœlestia mirum in modum respicit, & ideo facillimè impressionum superiorum & præsertim Solis, à quo præcipue derivatur, capax est in vitæ & membrorum atque instrumentorum ordinatione. His igitur satis luculenter explicatis, aliud vobis forte occurret dubium; quomodo scilicet *Embryon seu fetus tempore septem vel novem mensium in utero occlusus, nutriripotest?* Dicimus ergo, quòd nonnullorum opinio, & ea quidem ab omnibus ferè recepta sit, quòd foetus in utero à menstruoso fluore, jam propter matricis obfirmationem retento, nutriatur: quod quidem, si *Plinii* rationibus fidem aliquam adhibeamus, ita se habere non potest: *Quoniam* (inquit ille) *menstruorum naturam violens est in utriculis supra quas decidit, reddat siccas & mortuas, quod seminat* ejus contactu sterile fit, venenosa sua qualitate facit speculum perdere suum splendorem, cultellum acutum facit obtusum, canes de iis gustantes rabidos efficit. Ex quibus patet, quàm lethale partui fore hoc alimentum menstruosum, cum etiam confirmatis creaturis tantam perniciem adferre animadvertatur. Sed hinc alia oriri potest quaestio, videlicet quibus meatibus menstrua evacuentur, vel an semper maneant inutilia in corpore per totum illud spatium? Cui respondemus, quòd virtute caloris, quæ in foemina crescit alidudè propter respectum creaturæ generandæ, ista superfluitas menstruosa destruat. Quod igitur ad verum factus nutrimentum atinet, procul dubio illud ab umbilico ei obvenit, mediante quadam venula, quæ ab hepate ad matricem ad solum istud officium partui prestandum, descendit: Infans autem prædicto tempore peracto, ad completam suæ speciei & magnitudinis perfectionem in utero perveniens, atque naturali quodam instinctu, tunc locum ampliori emensum alimentum copiosius appetens, tandem è tenebris in lucem egredi desiderat, extumescit suum, medianibus superioribus aggreditur mense septimo, aut nono, uti dictum est. Sumptis ergo & completis in illius temporis termino viribus suis, incipit se movere, nervosque sua fortitudi-

dine frangendo, & vincula idonea violando nascitur in mundum. Sed, quoniam in calido & humido erat nutritus, & verò terra ad quam tendit, est frigida & sicca, idcirco infans in suo ortu, tantam contrarietatem sentiens, vocem lamentationis emittit; atque ita *primæ vox hominis est vox doloris*. Unde fit, ut obstetrici ad loci prioris naturæ imitationem vel alicui panno calido involvat puerum, vel in aquam tepidam eum imponat, cujus caliditatem & humiditatem sentiens infans esse similem naturæ obscuri sui habitaculi statim tacere, & eo oblectari percipitur. Hic autem notatu dignum esse existimamus, quòd cætera animalia, ut primum sunt nata, statim incendant, cum tamen homo longo tempore post suam nascitavitatem nec stare nec ambulare possit. Cujus rei ratio est, menstrua illa materia ad uterum mulieris descendens, quæ infantem, propter rationes supra commemoratas, debilitare solet. Nam cætera animalia menstrua non habent.

C A P. V.

Cur anima animalis non agat tam citò in foetu, quam vita & motus?

IN superioribus secundum *Mercurii Trismegisti* sententiam, dictum est, quòd *mensis & rationis indumentum sit anima, & quod anima vehiculum sit spiritus*. Hoc enim autem omnium receptaculum est sperma, quòd est extractum subtile omnium in genitoris compositione concurrentium elementorum, ex quo tantum ex surculo, nova arbor, vel novum corpus exurgit, corpori genitoris speciei, membris, figura & organo haud dissimile. Sed quoniam, teste illo *Mercurio Trismegisto*, mens in terra hac mole secundum se existere, & tantum nomen partibili confirmatum corpore sustinere nequit, assumpsit mens animam, velut anticum, similiter anima etiam divina existens, utitur spiritui: Nam mens in sua natura & ipsa anima lucida à mente derivata, & quasi mentis imago seu mens secundaria, tam contrariæ sunt naturæ corporis opaci, ut spiritualia sua tenuissima & mollissima vehicula materialia requirant, sine quibus cum corpore conjungi non possunt. Incluso igitur spiritui, ipse motus ab anima occulto modo in spermate contenta spermaticam substantiam, corporis generandi effigiem invisibiliter in se habentem, paulatim & successivè inflat, eamque gradatim se extendere, & in forma vesicæ elevare facit; animamque ad tale ædificium extruendum exagitat mens, quæ est *Dei radius*. Et in mente, inquit *Mercurius*, est Verbum Dei, quòd hac omnia ordinat atque instituit. Et certè, quoniam Verbo factus fuit homo, verbo etiam continuatur successio per generationem, & per consequens, Verbi character atque sigillum non est solummodo in homine completo, sed etiam in ipso nondum formato; cum Verbum Dei manere dicatur in æternum, siquidem *Deus Johannes* testatur, quòd per Verbum facta sint omnia, & sine ipso factum est nihil, quòd factum est. Nam in ipso est vita, & illa vita erat lux hominum, & illa lux in tenebris lucet. Nonne etiam dicit *Mercurius Trismegistus* cum Evangelista conveniens, ore quasi Dei & Mentis loquendo? *Cogita, quòd inte videt Verbum Domini, mens autem Pater Deus, neque enim distans ab invicem, horum unio vita est*: Ex *Psalmista* Regius *Psalm. 139. 15. Non occultata est vis tibi, ex quo factus sum in occulto, artificiosè confectus, velut in imis partibus terræ. Massam meam vident oculi tui, & in libro tuo hæc omnia scripta sunt, ex quibus diebus formabantur, cum nondum illum ex eis extaret, &c.* Similiter *Psalm. 119.*

Manus

Luna sibi vendicat, quod in fantem in utero complevit, perfecit & ad egressum e-
jus in lucem operata est; adeoque etiam exinde in ejus dispositionem vim habet
spatio primæ ætatis durante. Sic itaque *infantia* merito *Luna* attribuitur, quo-
niam integram ejus dispositionem sequi potestatem lunæ etiam adverteitur,
siquidem in ea secundum nutritivam & vegetativam potestatem vivimus. Un-
de fit, ut hæc ætas sit fluida, tenera, aquosa, & magis frigida & humida, quam se-
quentes. *Secunda* autem ætas, *pueritia* scilicet, *Mercurio* datur, cum in ea maxime
reperiuntur dispositiones Mercuriales; namque in ea, juxta *Proci* sententiam,
lietærum, citharæque & luctæ similitumque ludorum studium exercemus, ho-
minisque phantasia varia atque levis, & ad plurima prona existit. *Tertia*, quam
adoleſcentiam vocamus, *Veneri* subjicitur. Unde fit, ut in ea turgeant membra
feminibus & ad genituram protinus excitemur. *Quarta*, nempe *juventus*, dicitur
Solaris, in qua vigor ætatisque perfectio est conspicua. Hæc enim vitæ hu-
manæ pars cum sit media, ita sese habet, ut Sol sua dispositione in cæli medio.
Quinta ætas est *juventutem* & evidentem *senectutem*, quæ à nonnullis *bi-*
luisæ & *iracundia* appellatur ætas, quatenus planeta *Martialis* in ea prædomina-
tur. In hac ergo potentias & victorias affectamus, & ad iracundiam facile provoca-
mur. *Sexta* autem ætas, quæ *viridis senectus* nuncupatur, assignatur eum in
ea prudentiam, vitam activam & civilem naturali quædam inclinatio deſide-
remus. *Senectus* autem curva & decrepita *septima* est, quam *Saturnus* gubernat;
siquidem in ea conscientiam est naturæ & generatione deſistere, sequè à cor-
poris appetitibus segregare, & ad alteram incorporeamque vitam se compo-
nere & transferre; Unde hæc *ætas contemplativa* nuncupatur. Ex his igitur con-
stat, quod contra cæcæ (sultorum opiniones, stellæ in hominibus misericordie ope-
rentur, & totam ferè vitam humanam apprimè gubernent. Ac certè, si redè
rem consideremus, deprehendemus, vitam humanam nihil esse aliud, quam
transitum quandam seu iter à puncto seu termino imperfectæ & cruditatis
ad terminum perfectionis & maturitatis. Imò verò peroptime ea cursui sol. n.
annum constituentis & à solstitio hyemali versus æstivum moventi, comparari
potest. Nam sole versus partes boreales properante, magis magisque subinde
perfectio plantarum & maturitas fructuum inducitur, ut in cæralis, pomis & hu-
jusmodi aliis fructibus videre est, quippe qui calore, maturitate & colore, quasi
ad juvenutis culmen ascendere, atque tum postea exinde rursus, velut ad ſene-
ctutis metam per viam corruptionis, *Sole* & *Cancer* versus meridiem ingredien-
te, descendere percipiuntur, in tantum quidem, ut etiam ipsa arborum folia, per
Libram decurrente *Sole*, cadere, communis observavit experientia. Sed & in po-
mi crescentis natura possumus exquisitè vitæ humanæ & motus ejus rationem
percipere: Namque illud in primordio sui motus crudum est & indigestum, ut
Luna; deinde via lineari procedit per omnes Planetarum dispositiones ad com-
pletam maturitatem, quam juvenuti comparamus. Tum postea paulatim de-
crescendo, vergit iterum ad corruptionem. Hic igitur observare debemus,
quod corporis corruptio fit nihil aliud, quam animæ vivificæ multitudo. Nam
matureſcente corpore anima vitalis fit fortior; quæ ad suam & carcerem corporali
liberationem jam properans, inprimis tentat corpus corrumpere; Id fanè, quod
paulatim & gradatim, tam in fructu conari percipitur, quam in animali, mortuum
suum, tum à maturitate completa in fructu, tum à juvenute intensa in homine
ad corruptionem incipiens. Videmus etiam, quod hæc vita humana vitæ seu
itineri hominis possit comparari, facta progressionè à septimo climate boreali
versus clima primum juxta æquinoctialem. Nam *clima transiens Flandriam* &
Angliam Lunæ attribuitur; Unde istius climatis homines reperiuntur cæteris hu-
midiores & frigidiore. *Sextum* assignatur *Mercurio* *Secans Galliam*; cujus incolæ

Angli

Angli calidiores sunt, & non ita humidis; unde & in suis dispositionibus magis te-
neri & leves sunt, quasi viventes in vite puerili. *Quintum* *italiam* dividit, quod
gubernatur à *Veneri*: Unde hæc natio deliciis, canitibus & hujusmodi aliis vo-
luptatibus *Veneris* afficitur; Ex in hac mundi plaga adoleſcentiæ sphaera mo-
vere videtur. *Quartum* *clima Soli* dicitur, per *mare mediterraneum* transit, *Gre-*
ciam, *secans*, reddit homines doctos ac statum juvenilem repræsentat. *Ter-*
tium *terram sanctam* sibi subjiciens *Martii* attribuitur; in qua victoria, bellum &
iracundia effectus suos ab initio exercuerunt: hic calorem in suo vigore invenit
peregrinator: deinde homo in vitæ (sue curriculo per *Aegyptum* transiens, *Jovis*
ibi naturam invenit *secundum clima* regentem: Unde civior sit & prudentior,
atque ad verum Deorum cultum & religionem pronior. Atque tandem ad ul-
timum *clima* perveniens, quod *Aethiopiæ* dividit, *Saturnum* ibi gubernantem in-
venit decrepitem, & contemplatione divina, neglectis terrestribus, cœlestia
considerantem. In hoc climate corpus debilissimum reperitur, anima verò
fortissima: Unde anima, terrena jam, atque adeò quoque ipsum corpus suum
negligendo, ad cœlestem aciem suam erigit, ruptisque animæ animalis & ſentiti-
væ vinculis, ad patriam suam supercœlestem tendere, aliisque spiritualibus avo-
lare apponit, adeoque diligenter sese ad hoc iter suum præparat: Luget ergo
corpus, letatur anima. Atque ita peregrinus homo ad finem itineris sui mun-
dani & mortalis pervenit, ut peregrinatione magis læta & jucundior quærat vitæ
cœlestis & immortalis regnum. Cæterum jam ad rationem illam occultantem
me convertam, qua demonstratur, *Cur ætas humana secundum mundi ætatem sub-*
inde sit brevior & magis decurtata. Intelligendum est igitur, quod in principio
Dei creaverit omnia elementa purissima, quatenus ea quasi inebriavit quinta
illa essentia primordiali, cujus vinculis ea, discedendo à confusione, in ordi-
nem & concatenationem concordem sunt redacta. Nec tamen illa fuerunt
per omnia puritate æqualia in prima creatione, sed aliter alio purius &
mundius pro majori aut minori quantitate quintæ essentiæ, quam possident.
Quoniam igitur homo præcipuè, & præterea quoque cætera itidem creaturæ
ex hujusmodi elementis puris in sua creatione factæ sunt, idcirco necesse erat,
ut in hisce creaturis noviter conditis esset corporum compositio exactissima &
purissima, atque ut per consequens illæ mori aut corrumpi seu dissolvi non pos-
sent, quatenus scilicet erant à *Deo* immortaliter immediate creatæ, juxta illud *Sap-*
ientis Sap. 1. 13. Deus mortem non fecit, neque delictatur perditione viventium. Non om-
nia creavit, nisi sunt & salubres sunt ortus hujus mundi, in quibus non est pharmacum
exitiale neque inferorum regnum super terram. Justitia autem immortalis est. Quod
si ergo hæc non fuit Creatoris voluntas, ut res ulla intiret, quam fecit, aut ut
ipsa terra jam corrupta, mortis aut inferorum vestigiis obnoxia esset, unde orta
est hæc creaturarum depravatio tantæ, elementorum coinquinatio? Unde accidit, in-
quam, ut hæc creaturæ elementa taliter creata, videlicet pura & clara, ratione
perfectiōnis illius, in qua fuerunt condita, defecerint jam tandem ab ista naturæ
perfectiōne, ita ut creaturæ ex illis factæ jam cogantur mori? Respondemus,
quod hoc fiat propter elementorum, & præcipuè ipsius vitæ immunditiam,
quæ adeò aptior est ad corruptionem, quoniam in sua creatione minorem ha-
bit quæ quintæ essentiæ portionem; adeoque hæc corruptio haud dubiè à prima
generatiōne provenit; quoniam, ut creatio erat purissima, quatenus immediatè
à Creatore facta, in quo & à quo nihil nisi puritas procedere potest; sic etiam ge-
neratiō non est à Creatore, sed à Creatura, videlicet à Natura; unde imperfec-
tionem secum ducit; quia Creatura non plus habet perfectiōnis, quam ei ad
ipsum perfectiōnem sufficit; & per consequens perfectiōnem completam alius
dare non potest; cum hoc sit officium solius Creatoris, qui solus est plusquam

perfectus. Atque hinc est, quod creatio quidem fuit in se absoluta & sine destructione, generatio autem parvæ durationis. Hinc, inquam, est natura imperfectio; quæ quò magis est imperfecta, eò magis sui perfectionem appetit. Perfectionis autem naturæ appetitus est generationis in corruptionem, & corruptionis in generationem. Qui quidem instinctus seu appetitus non provenit immediate, ut dictum est, à Creatore naturæ, namque si hoc ita se haberet, sequeretur exinde rem fieri à Creatore, & non à Creatura, atque ita ea esset perfecta & sine destructione: Et proinde venit instinctus ille à natura, adeoque ipsa non potest per se, hoc est, sua generatione facere rem perfectam. Generatio ergo prima produxit corruptionem in mundum, cum generatio unius sit corruptio alterius: Nam, ut in *Traictatu nostro Theologico-Philosophico de Vita, Moris & Resurrectione* dictum est, si Adam generationis præmium nunquam perdidisset, Etenim cum sperma sit elementorum & membrorum creaturæ subtile, multis quintæ essentia spiritibus repletum, necesse est, ut genitoris compositionem relinquat magis grossam, impuram atque indignam, quatenus parvulum illud spermatis corpus in se habet potestatem procreandi aliud corpus sue speciei simile. Videmus autem in auro, quòd quanto plus tincturæ ei auferatur, tantò vilius & ignobilius illud relinquatur, minusque efficacax. Hinc itaque suborta est elementorum inquinatio, & præcipue terræ: namque hæc serpentis astutia mors introducta est in orbem terrarum, secundum illud *Sap. 1. Injustitia mortis est acquisitio*. Nam mixta erat quinta essentia cum elementato hominis, secundum Creatoris iustitiam, & corpus sue formæ amore immortalis connexæ sunt: At verò his immortalitatis vinculis semel violata perditur immortalitas, locoque illius acquiritur ejus contrarium; atque ita per injustitiam, hoc est, per violationem justitiæ divinæ propter instinctum naturalem ad generationem mors creaturis & immundities elementis propter creaturarum corruptionem adductæ sunt. Quòd sanè omne factum est astutia serpentis, juxta illud *Sap. 2. 2. 4. Invidia autem Diaboli mors introivit in orbem terrarum*. Similiter testantur sacræ Scripturæ, quòd ipsa terra propter Adami errorem fuerit maledicta. *Genes. 3. 17. Maledicta terra in opere tuo, &c. Et ibidem 38. Spinæ & tribulus germinabit tibi*. Et *Sapient. 1. Nolite zelare mortem errore vite vestre, &c.* Generatio igitur mortem comitatur, quoniam generatio unius est corruptio alterius, & corruptio unius similiter est generatio alterius. Post generationem ergo mortui sunt homines & animalia & nascencia terræ deficcata, cum destructione generationis ducta à corruptione in generationem, & à generatione in corruptionem. Itaque corpus impurum resolutum manet hoc, quod inquinavit & corrupit elementa: propter quod corruptionem omnis res visibilis est parvæ durationis, quoniam natura rem ita perfectam, propter multitudinem materiæ grossæ & impuræ ac corruptæ facere nequit, quam prius, scilicet in principio, operante Deo Creatore in Creatione faciebat; imò verò quò magis continuatur operatio generativa, eò magis deprimitur Naturæ actus ad perfectionem tendens, quoniam ipsa natura de imperfectione participat, magna corruptione inficitur propter materiam elementorum, quam quotidie minus puram invenit, quia quòd nunc ad immutandum ipsam ponunt, tunc ad componendas partes ligamenti firmiores ponebant; sed ut Adami operationi insisteret, ejus sperma ante generationis actum erat simplex, purissimum & harmonia quorundam essentia plenissimum: Atque sicut quædam quædam sperma Evæ seu mulieris. At verò ubi semen viri sui calore ita exaltatum, ut excederet semen mulieris; atque ita semen mulieris longè fuit frigidius, quàm semen viri, accidit inde, ut horum mixtione procrearentur multi-

multifariæ naturæ. Namque uti semen in homine contentum naturæ acris comparatur, videlicet humiditati & caliditati simplici, & verò nulla est in eodem elemento puro contrarietas, ac per consequens nulla mortis occasio; sic mixtione aëreæ istius naturæ cum aquea natura feminæ, reddita fuit composito propaganda particeps naturarum quatuor elementorum, atque ita facta est eorum actionibus & passionibus subjecta seu obnoxia; quorum deinceps repugnans mors, rebellio atque contentio suborta est in tabernaculo humano. Præterea, quantum varietatem & alterationem horum spermatum variorum mixtiones induxerint, testantur differentes *Caini & Abelis* naturæ ac dispositiones. Hinc igitur constat, quanta timenda sit pollutio, & inquinatio ex diversis diversorum in infinitis creaturis spermatum mixtionibus à mundi primordio emissorum, ac creaturas magis magisque indes à veritate primarum mixtionum distrahentium, & per consequens in mortis corruptionis & alterationis abyssum eas propter feculentæ & immundæ materiæ abundantiam, veritatisque & sinceritatis primæ creæ compositionis paucitatem precipitantium. Nam paucitas quintæ essentialis formæ jam multitudine materiæ submergitur; imò verò materiæ inutilis molis subinde in mixtionem humanam magis magisque irrepit, dum senescit mundus. Atque hæc quidem est causa illa, quòd omnis posterior mundi ætas corruptior esse percipitur, & tantò magis ad mortis palatium vestigia sua dirigere, quantò provecior invenitur. Hinc vite humanæ tabes, hinc ellychnii seu licinii lampadis humani marcor & decrementum, quo citius hoc seculo extinguitur ejus lumen, quàm seculis præcedentibus. Hinc, inquam, elementorum purè creatorum immundities, sordities, pollutio, imperfectio, tenebrositas, squalor atque partes iniquales. Per ista, nisi fallor, possumus intelligere omnem sermonem propheticum de mundi ruina & destructione, videlicet, quòd igne divino consumendum sit in fine mundi, quando filius Dei de cælo cum gloria & splendore igneo ad judicandum seculum, illudque per ignem examinandum adveniet, qui comburet & consumet totum illud, quòd non erit de veritate quatuor elementorum immediate à Deo Creatorum; quòdque purum est, ab impuro segregabit, & quòd malum atque impurum invenietur, igne sue præsentia comburet, fœcesque & cineres in abyssum præcipitabit; purum verò & de veritate participans igne nõ destruetur, sed examinabitur & perficietur ab eo, & in suo proprio loco relinquatur in æternū. Malū ergo & impurum in abyssum tenebrosam immersum super Dæmones malos & damnatos cadet; at verò, quòd purum est, super beatos, quòd per præsentiam plusquam perfectionis omnia in locum sibi destinatum sint reditura, qui in primordio eis præfixus fuit, separato immundo à mundo, tenebroso à lucido, bono à malo, &c. Nec certè credendum est, terram istam, quam hic calcamus, esse purum elementum, sed quòd sit elementata potius à suo quinto elemento: Etenim per rationes supra allegatas, discessit major portio quintæ essentia à terra, majorque ejus portio est immundities, fœces & quasi caput mortuum, hoc est, corpus, propter infectionē supra designatam sine anima. Est ergo in centro vera terræ virgo & elementum verum, quòd ignis non poterit consumere die illo tremendo, & quicquid præter hoc non erit de veritate pura elementorum, ardebit, ac in cineres & quasi nihilum reducetur in die judicii. Et tunc elementa manebunt clara & pura in terra splendente instar cristalli: Et tunc *Esaiæ 30. Luna habebis splendorem Solis & Solis septupla proportione exaltabitur lumine*. Hæc omnia faciet supremus Creator perignem vultus sui, coram quo nulla impuritas durare potest, quippe cujus solo aspectu durissimi scopuli & montes impuri funduntur: Imò quidem ejus præsentia magnus mun-

dus revertetur in primum suum statum, scilicet omnia elementa in suam puram
 essentiam; quæ postmodum non timebit ignem cæli, sed gaudebit in præsentia
 & conspectu sui Creatoris. Tunc enim motus naturæ divinæ & supercrele-
 stis ac lux immortalis in mundo universo renovato, æqualiter diffusa, morabi-
 tur, eumque ab omni corruptione, morte & mutatione præservabit; quem ad-
 modum apud *Esaiam Prophetam*, & *Johannem in Apocalypsi* copiosius
 videre, verbisque planissimis atque aperitissimis
 legere possumus.

T R A.

TRACTATUS PRIMI, SECTIONIS I.

L I B E R XII.

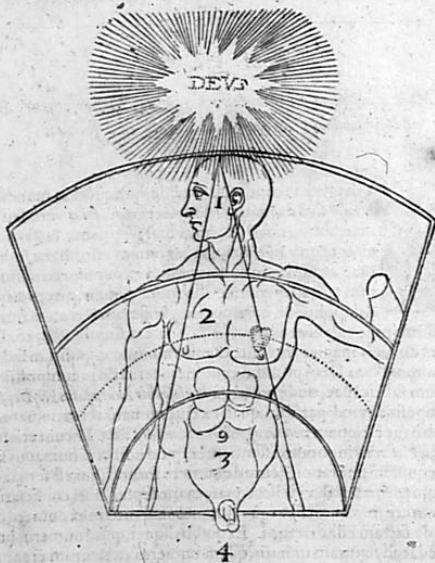
De hominis interni & externi harmonia.

C A P. I.

*Quòd Musica humana ad mundanam convenienter referatur: Et de
 proportionibus Trianguli materialis cum formali
 in homine interno.*

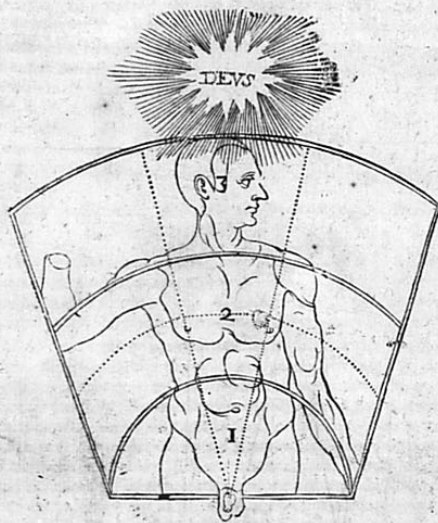
Pythagorici scriptis suis tradiderunt, quòd in mundi fabrica
Monas sive *unitas* opifici seu creatori, *Dias* verò seu *dualitas*
 materię spirituali cum ejus basi sexcuenta, & *Trias* seu *Tri-*
nitatis formæ sive luci, qua res omnes informatæ sunt, referat-
 tur: atque ita totum mundum ex numero ternario confla-
 tum esse asseveranter dixerunt. Similiter ex prædictorum
 compositione hominem, dignissimam terræ creaturam na-
 tum esse affirmarunt, videlicet ex *Hexade*. Nam 1. 2. 3. simul addita constituunt
 6. Nam ex digniori magis composito dignius minus compositum factum est,
 videlicet homo. Nam Deus primum ex numero ternario in compositione pri-
 ma mundum fabricabat, unde *mundus à Philosophis nuncupatus est Dei filius*; at-
 que ex compositis mundi partibus, quasi ex ejus numero ternario, natus est *ho-*
mo, quem ob hanc rationem *veteres appellarunt mundi filium*. Dicunt etiam iidem
Pythagorici, à *Platonis* in eo non dissentientes, quòd numerus humanus sit septen-
 narius; nec quidem sine ratione; cum de numero formali, qui est ternarius, jun-
 cto cum numero materiali, videlicet quaternario septenarius conficiatur. Cæ-
 terarum autem creaturarum esse atque vitam, & existentiam ex numero denario
 seu enneade factam esse dixerunt. Ex quibus liquet, quòd numerus humanus
 magis accedat ad naturam unitatis, quàm numerus cæterarum creaturarum,
 & quòd unitati mundi, videlicet sedi mentis, in consonantia Diapason respon-
 deat; quæ consonantia consistit ex Diatessaron & Diapente, quæ ex septem
 intervallis consistunt, quatenus Diatessaron ex duobus tonis cum semitonio
 minoris Diapente ex tribus tonis cum semitonio minoris constituitur, quæ in-
 tervalla simul connexa septem faciunt. Et tamen si ambo semitonio simul jun-
 gantur,

gantur, ut unicuique constituant tonum, hexadem etiam constituere potest. Atque hac ratione ambo hi numeri in homine uno modo reperiuntur secundum *Pythagoricorum* opinionem. Nos etiam ex diligenti pyramidum formalis & materialis inspectione, quæ in homine reperiuntur Musicam invenimus Diapason inter cacumen mentis & sphaeram cordis, quoniam proportio spiritus vitalis in corde ad spiritum menti contiguum se habet, ut 1 ad 1. videlicet dupla est, ex qua Diapason constituitur, consonantias Diatessaron & Diapente comprehendens. Similiter dispositio spiritus cordis refertur ad dispositionem regionis inferioris, ubi facultas naturalis originaliter agit, ut 1 ad 3. Nam tres ibi spiritus portiones regnare videntur, quatenus pyramidis materialis basis ibi reperitur. Quare in hac proportione consonantia Diapente reperitur, atque in ipso puncto basis pyramidis nihil ferè lucis, sed mera tantum scæx (in intellectibus scilicet) invenitur, & quasi caput mortuum omni luce & gratia quasi vitæ destitutum. Unde 4. sunt ibi partes materiae, quatenus nihil ferè lucis adest, adeoque se habet hæc portio ad portionem sublimiorum elementorum, ut 4 ad 1 quæ est in proportione sesquitercia, in qua etiam consonantia Diatessaron reperitur.

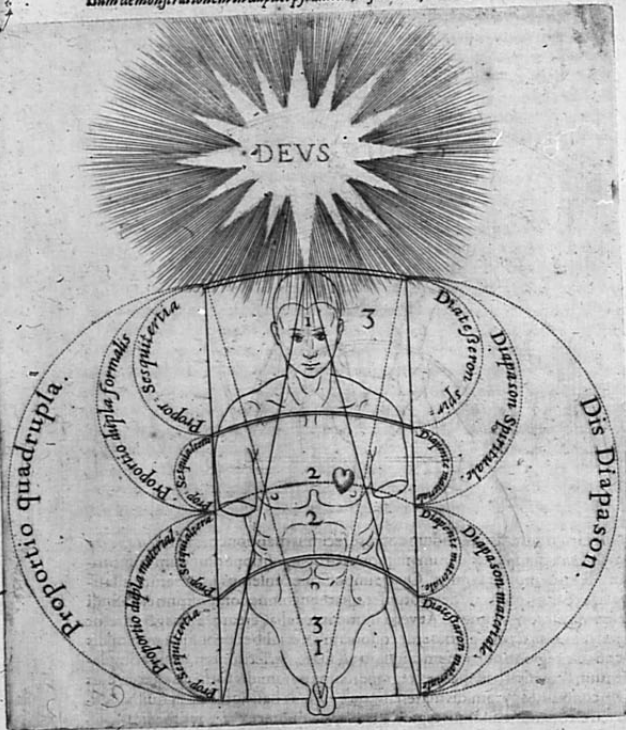
Simili etiam ratione ascendendo à multitudine materiae versus fontem totius formæ, videlicet à cono pyramidis formalis versus ejus basim, quæ contigua est ipsi essentiaæ super substantiali, easdem proportiones, & per consequens eandem Musicæ consonantias, reperiemus. Nam unitas formæ in multitudine materiae

materiae sepulta ad dualitatem mediæ regionis relata Diapason formale in materia submersum denotat. Deinde dualitas illa cum triade in regione suæ basis reperia producit Diapente formale: Et iterum illa trias ad punctum suæ basis, ubi nulla materia, sed pura forma offenditur, Diatessaron formale arguit; atque Diatessaron & Diapente formale Diapason è materia abyssu emergens denotant. *Formalis pyramidis progressum hic depinximus.*

Harum autem pyramidum copiosè fecimus mentionem in *Tractatu nostro Macrocosmico*, quippe ex quarum mixtione seu compositione mundum constitutum esse ibi demonstravimus. Quare impossibile censemus, ut creatura ulla sine aliqua earum portione fieri potuisset, quatenus omne compositum ex mundi elementis est constitutum. At verò homo inter alias creaturas magis videtur mereri, ut *mundi filius* nominetur, quoniam ex qualibet utriusque pyramidis mundanae regionis portionem aliquam ad suam perfectionem atque complementum acquisivit, videlicet ex regione infima pyramidis formalis, quæ in ejus cono consistit, & pyramidis materialis, quæ est ejus basis, utpote ex quibus infima seu elementaris hominis regio dependet; Similiter ex regione mediâ utriusque pyramidis, in cujus centro, ubi fit interfectio, æqualiter commiscetur lux & spiritus, ac denique ex regione suprema, ubi lux, tanquam in suæ basis regione non aliter dominium habet super materiam, quam materia in suæ basis regione, quæ est infima, dominium habet super formam & lucem. Atque ut in mundo

majori videmus, quod forma dominium habet in superiori sua regione; Unde ea intellectualis & rationalis dicitur, sic etiam ob eandem rationem in corpore humano habet dominium super universam massam materialem, atque est quasi Princeps aut Imperator mundi minoris. Similiter, ut regio mundi inferiora materia gubernatur, quæ ipsam contra lucis superæ celestis actus rebellare facit, sic etiam in infima hominis regione anima humana mediam portionem suis blanditiis à mente & vera ratione atque à veritate ad sensus mundi atque carnis præstigias pertrahit, ipsamque animam umbraculo suo carnoso obtegens eò adducit, ut harmoniam eam esse credat, quæ revera est discordia & antipathia. *Præcedentium demonstrationem in duplici pyramide, in formali scilicet & materiali delineavimus.*

Ex hisce igitur patet, qualis sit differentia inter hominem & brutum; videlicet quod homo habeat in se Disdiapason, cujus pars altera elevatur ad res superæ celestes contemplandas, altera verò in materia submergitur & cum rebus

materialibus tam opacis quam perspicuis conservatur. In Diapason ergò materiali versatur anima circa mala, circa carnis illecebras & circa res mundanas; Atqui harmonia sua spirituali ad cœlestia se erigit. Unde licet confiderare, quod anima media seu vitalis in corde corporis, uti Soli in corde cœli sita voluntatem, & quasi liberum arbitrium habeat tam fursum, quam deorsum respiciendi, secundum illam Platoniorum opinionem, quod spiritus medius participare possit aut de mente (quo quidem casu res divinas contempleri observatur & in bonitate sola versari) aut de anima animali seu sensitiva & carnali sive idolo; atque tunc occupatur circa depravata, mentisque vias negligit. Id sane quod convenit cum hisce Christi verbis: *Impossibile est Deo simul atque homini inservire. Qui enim mundam amat, Deum diligere non potest;* cum superioribus inferioribus non minus adversetur, quam lux tenebris, bonum malo, aut Deus diabolo.

CAP. II.

De symphoniaca inter animam spiritum & corpus melodia.

IN Musices communis observatione videmus, quod systema seu scala ejus ex triplici literarum seu notarum serie consistat, quas claves vocaverunt Artiffæ. Atque hæc omnes exceptis tribus, occultæ dicuntur. Illæ verò tres ad prædictarum clavium invisibilium differentiam distinguendam magis festè exprimuntur. Est itaque prima clavium series Γ. A. B. C. D. E. F. per simplices, uti vides, majoris ordinis literas, expressa; quæ claves graves appellantur, quasi bases & reliquarum supereminentium fundamenta. Atque harum clavium manifesta est F. quæ sic exprimitur ϑ; secundus literarum ordo est talis g. a. b. c. d. e. f. Atque hæc series nuncupatur *Media*, literæque ejus dicuntur excellentes & acutæ; ex quibus partes melodiæ mediæ exurgunt, & proprie *medius cantus*, quem admodum ex infimis *Bassus* depromitur. Est etiam & alia adhuc series, hinc ipsis vocis elevatione eminentior, excellentior & acutior, ex qua cantus *Altus* constat; atque hæc est hujusmodi gg. aa. bb. cc. dd. ee. ff. Quæ quidem literæ super excellentes & peracutæ & supræmæ in omni hominis potestate existunt. Ex hujusmodi harmoniæ proportionem in triplici numero septenario consistit mundi machina; cujus portio elementaris ex symphonia magis gravi constat, cæteræ harmoniæ mundanæ partes statuminare videtur. Nam elementa tuat cæteris cœli regionibus graviora, & quasi bases ac fundamenta; Similiter cœlum medium, literarum acutarum & excellentium seriei assimilatur, quatenus primam melodiam facit cum elementis seu Bassos; cujus septem Planetæ sunt telescipis; Atque ut ascendendo à g. a. b. c. invenimus, quod c. sit clavis principalis, cujus manifestatione, cæteræ non expressè intelliguntur, sic etiam ascendendo à C. F. O. reperimus, quod O sit quasi clavis illa cœli aperta seu manifesta, cujus præsentia visibili cæteri Planetæ per se occulti manifestantur, symphoniæ ad inferiora gravia sonant, illustrantur & vivaciter in elementa ac elementata operantur. Literæ denique superacutæ & superexcellentes supræmæ regionis referuntur; ubi conus pyramidis materialis superacutè definit, ultra quem non est spiritus creati transitus. Ut autem in præcedentibus demonstravimus, quod homo à sapientibus dicatur filius mundi, quoniam à mundi partibus simplicioribus ejus subtile, invisibile & internum factum est, quod

admodum iidem ex partibus mundi spissioribus seu elementis ejus grossam, visibile & exterrum est conflatum, sic etiam dicimus, quod hominis corpus, utpote ex mundi elementis compositum, sit basis atque fundamentum totius musicæ hominis compositæ; & quod ejus spiritus æthereus septem Planetarum eorumque naturarum vestigia occultè retinens, clavibus acutis atque excellentibus melodiam celestem respiciendo comparatur, dum vivificat corpus suum mediante luce secundaria seu agente media; atque denique, quod lux supercoelestis, seu ipsa mens, spiritum rationalem pulsans, melodiam superexcellentem faciat cum inferioribus literarum gradibus. Quibus tres melodiæ species excellentissimè quidem sono & varietate differentes, sed optimè per harmoniæ seu consonantiæ in compositione Microcosmica concatenatæ, vincula sonare atque movere percipiuntur, eaque ratione per harmoniam melodiæ mediæ, videlicet spiritus, mens atque anima cum sua symphonia intellectualem inter sonos graviorum vocum miscetur, atque ita intra corpus opacum ex elementis conflatum introducit. Est ergo animæ harmonia ex vocibus superexcellentibus conflata Diatessaron, Diapente & Diapason spirituale & lucidum, seu formale constituentibus. Fit etiam harmonia spiritus ex vocibus mediis seu gradibus excellentibus; quæ in sua symphonia convenit tum cum superexcellentibus seu supercoelestibus, tum cum gravibus seu elementaribus. Est denique corpus humanum quasi totius harmoniæ humanæ organon seu instrumentum; cujus melodiæ gradus infimus seu accentus gravis fit in illud elementorum subtilis, ex quo anima sensitiva & facultas naturalis oritur. Hujus chorda est spiritus elementaris seu æther grossior aut subtilior, quem ignea seu formalior elementorum vis pulsare animadvertitur, spiritusque pulsus harmoniam aliquam elementorum aëris vibrationis sonare facit. Atque hujus Mutices origo principalis est in infima Microcosmi regione, sed tamen harmoniæ ejus effectus per universam fabricam humanam dispergitur atque disseminat, & cum superioribus harmoniam naturalem non aliter movere observatur, quam in Musica cõmuni sonus Bassi cantus cum sonis Medii atque Alii indifferenter resonare auditur, aut partis unius melodia cum parte alterius essentiali atque naturali quadam vitæ mixtionem commisceri solet. Hinc vitæ cum arteriis & utraque cum nervis ubique per corpus simul dispensari percipiuntur. Sic etiam spiritus medius seu æther pulsatur ab anima mediâ, cujus vibratione melodia excellenter fit in medio instrumenti, vitæ tonos seu sonos vivificos universo corpori non minus attribuens, quam cum chorda barbiti percussa universum barbiton resonare facit. Præter hæc chorda sui pulsatione melodiam cœli rationalis ab alia ejus statione magia facit ineffabili, eamque cum musica gravi cor jungit. Atque ita musica completa ex tribus melodiis diversis constituitur, in corpore humano sonare animadvertitur, videlicet sensitiva, vitalis atque rationalis. *Sensitiva* agit in carnis & partium vegetantium præsertimque in molis, seu machinæ vivificatione atque agitatione; atque *Rationalis* in totius fabricæ gubernatione atque directione. *Bassus* igitur Microcosmi cantus est cubicus, quia elementatus seu corporalis. *Medius* verò superficialis seu quadratus quia spiritualis. *Altus* denique radicalis seu linearis, quia formalis. Et quamvis in hac cœlesti harmonia tres nominatim spiritus, seu tres formas lucidas, pulsantes tres illas chordas spirituales, & tres regiones distinctas: attamen generaliter machinam Microcosmicam considerando, illa se habet in eodem respectu cum Macrocosmo universi, in quo non est nisi unicus spiritus resonans, unicum organum sonos in suam concavitatem recipiens, & unica lux pulsans, sed propter ejusdem spiritus grossiorem vel tenuiorem in substantiæ dispositionem illud, quod per se unum & idem est in pluralitatem distingui videtur. Sic etiam eadem

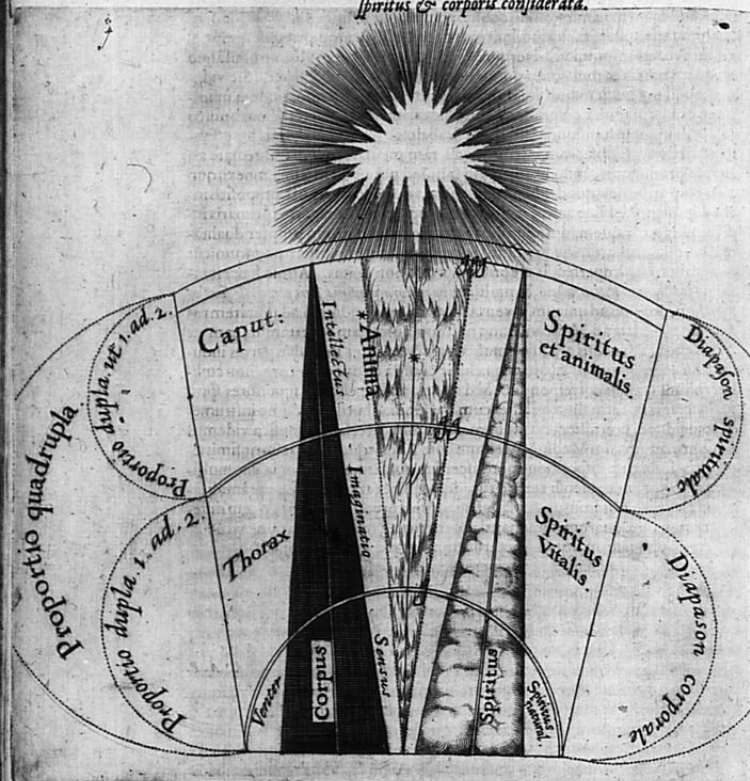
dem lux propter varios materiæ spiritualis in densitate aut subtilitate gradus, quibus inest, variè esse dicitur, cum reverè non sit nisi unica lux à luce increata, quæ lucis est pater, derivata, atque primo die creata, sed in æqualiter in mundo dispersa. Simili etiam modo unicum est hominis organum musicum, unicus spiritus seu monochordum, unicus pulsator seu lux, sed si quid est differentia, hoc totum propter spiritus & lucis multitudinem aut paucitatem in hoc vel illo dimensionis mundanæ gradu, accidit. Videmus ergo ex his, quod unica fit musica in infima mundi ac hominis regione, ubi conus pyramidis formalis reperitur, & basis pyramidis materialis. Atque hæc musica magis bassæ est & tarda ac gravis, quia ibi regnant tres materiæ partes & unica tantum pars formæ lucidæ. Quare paucitas illa lucis tardè & lentè agit in tanta materiæ mole seu multitudine: Unde gravitas & ponderositas materiæ voces reddit lentas, viles atque bassas. At verò in media regione, ubi duæ pyramidum medietates conveniunt, voces redduntur tam ex parte spiritus, quam ex parte lucis, mediæ & æqualiter sonantes: quæ ideò excellentes dicuntur, quia puritate & claritate excellunt illas, quæ dicuntur graves, quoniam hic est plus formæ & minus materiæ. Unde hic liberiores sunt formæ actiones & exteriore, quam in regione infima, sed in regione sublimiori lux est adhuc liberior à vinculis materiæ, quatenus in ea habentur unica tantum pars spiritus, videlicet conus pyramidis materialis, & tres partes formæ lucidæ. Unde hic præferuntur voces acutissimæ & superexcellentes, quoniam in hoc loco duobus gradibus lux excedit quantitatem materiæ. Hic verò velim vos animadvertere, quod ex hujusmodi musicæ observatione luculenter appareat, quàm opposita sit materiæ dispositio dispositioni formæ. Nam quò altius ascenditur à cono pyramidis formalis versus ejus basin, eò acutiores seu graciliores accentus, operaque subtiliora perficiuntur: At verò in materiali pyramide, quò magis à cono versus ejus basin fit progressus, eò graviores densioresque soni redduntur, operaque grossiora, & magis opaca ac visibilia fiunt. Atque hujus certè ratio in promptu est; videlicet, quia lucis elocutio formalis fortius discurrit spiritus, & per consequens per eorum subtilitatem clariore & efficacioris reddit voces. O quàm exerta, clara, atque sonora fuit vox illa admirabilis & ineffabilis, quàm incomprehensibile Verbum illud increatum, quo Conditor luminosus mundum atque hominem mirificè fabricavit, utpote cujus virtute seu accentu ipsæ umbræ horrendæ, & terribiles exagitate sunt, ac deorsum reverberata, & aquæ seu natura humida à sua deformitate purgata, atque omnia ex nihilo confecta, elementa concordati pace ligata, cœlique ipsi mirum in modum firmati, terra trutinis æqualibus librata, columnis firmis statuminata atque in medio suspensa. Imò verò & in ipsius hominis fabrica mira præstidit hoc Conditoris ineffabilis Verbum; quippe cujus animam fecit sibi palatium & tabernaculum; seu potius templum, ut cum *Divo Paulo & Xisto Pythagoreo* loquar. Unde inquit *Mercur. Trismeg.* mens divinx loquens: *Credo, quod in te videt & audit Verbum Dei, &c.* Hujus etiam Verbi sacrosancti admirabilem virtutem & harmoniam, tam in mundi creatione, quam hominis opificio, quàm plures sacrarum Scripturarum loci, quibus imprimis credendum est, confirmare videntur; atque etiam per ipsos Philosophos divinos æternis eorum monumentis commendatur vocis divinx in creatione potestas. Namque ut à sacris literis exordium faciamus, ex illis hæc colligimus. *Ipsi ex peres viæ seu mortui formantur sub aquis & habitatores earum. Deus extendit Aquilonem super mare. & suspendit terram super nihilum: Ligat aquas in densis nubibus suis: adeo non findantur nubes sub eis: Decreto circumavit superficiem aquarum usque ad consummationem lucis cum tenebris usque dum columna teræ concussatur & obstupescat: ab incarnatione ejus: Virtute sua dispersit mare & intelligentia sua discidit pelagus;*

Spiritus suo caelos ornavit, &c. Job. 26. 5. Similiter: Terram fundavit Deus verbo super bas. se ejus, ne dimoveretur in seculum & perpetuum, camq; operuit abyssus in indumento super montes stantibus aquis. Ex increpatione sua diffugerunt a voce tonitru sui accelerantis fugam: Conscenderunt per montes, descenderunt per convales in locum quem fundaveras ipsis; Terminum opposuisti, ne transcant, ne revertantur ad operimentum terrae. &c. Psal. 104. 5. Terram fundavit Jehovah sapientia statuitq; calos intelligentia. Proverb. 3. 19. hoc est, verbo suo, quod est ejus sapientia. Unde Proverb. 8. 13. Ante terra primordium erat sapientia in jussu; ubique invenitur, quod ante omne tempus fuerit Dei sapientia. Et alibi: Sapientiam possidebat Jehovah ante illum tempus, & ante seculum, ante principium & primordia terrae, cum nulla essent abyssus, &c. Proverb. 8. Et D. Johan. 1. In principio erat Verbum & Verbum erat apud Deum & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt & sine ipso factum est nihil quod factum est. In ipso vita erat, & vita erat lux hominum, & lux in tenebris lucet, & tenebra eam non comprehenderunt. Sic etiam Sapient. 12. 9. Verbo presioso potest Deum omnia terere. Et Psal. 33. Verbo Domini firmati sunt caeli, &c. Atque infinitos alios lacratum literarum locos, verbi hujus potestatem in mundi creatione confirmat, proferre possimus, sed brevitas causa eos hic omittimus, ut quid Philosophus noster divinus de hujus Verbi sacrosancti virtute, efficacia & harmonia admirabili in creatione sentiat, explicemus: Mutavit, inquit ille, mens formam suam & subitò omnia revelavit; Cerebram enim immensum quoddam spectaculum, omnia videlicet in lumen conversam, sive in nimium atque jucundum, quod intuentem me mirifice oblectabat. Paulo post umbra quadam horrenda obliqua revolutione subterlabebatur in humidam, naturam migrabat, ineffabilis tunc vultus exagitantem, inde fumus quidam magnus in fontem erumpebat, ex fontis voce egrediebatur, quam ego luminis vocem existimabam, ex hac luminis voce Verbum factum prodit. Verbum hoc natura humida astant, eam sovebat, ex humida natura visceribus sinceris ac levis ignis protinus evolans alta petiit. Aer quoque levis spiritus pars mediam regionem inter ignem & aquam fortiebat. Terra vero & aqua sic invicem commixta jacebant &c. Hac denique duo commata sunt à spiritali verbo, quod in supererebatur, aere eorum circumsonans: Ex alibi hoc Verbum vocat Deus luminis solum, & vita unigenitum Patri conjunctum, quos ad invicem essentiam non differre tradidit. Pimand. 1. Et alibi dicit: Verbo Dei & non manibus ejus, mundus creatus fuit. Pim. 4. Nec certe vocabatur hoc idem Verbum in creatione hominis, ut in Genesi docemur, quoniam in Verbo erat vita hominum, quae vivebat, juxta illud D. Johan. & Sap. 16. Instruunt etiam, quod homines non alantur & conserventur proventu fructuum, sed Verbo Dei, imò verò homo ægritudine confectus non herba aut malagmate sanatur, sed Verbo & misericordia Dei, ut ibidem reperitur. Hinc etiam prædictus Philosophus divinitus inspiratus ait: Verbum enim meritis spiritus est opifex. Job. 1. Jobilegimus, quod spiritus Dei fortis fecerit hominem, & quod afflatus seu spiraculum omnipotentis vivificaverit eum, &c. Ex quibus patet, quod homo admirabile animal, harmoniam tam divinam, quam mundanam in sua fabrica possideat. Nam primum gubernatur imperato & ordinatione trium superiorum; deinde executione 7. aliorum: Unde septem illi inferiores dicuntur numeri aut mensuræ fabricæ, & compositum ex elementis est, quod superiorum influxionibus obedientiam præbet. Similiter observandum erit diligenter, quod anima hominis unitatem repræsentet, & ejus materia seu multitudo & diversitas binarium, & quod per divisionem numerorum imparium & parium denotentur masculi, tanquam magis perfecti & feminae, tanquam minus perfectæ. Ex imperfectione ergo materiæ, quæ in numero pari comprehenditur (quippe cui

deest & principium & finis, quoniam dualitas non habet medium) discordiæ omnes, tenebrarum filiae producantur; at verò concordia, lucis & veritatis progno, à numero perfecto & impari oriuntur. Hinc fit, ut, si lucis unitas, quæ est anima, cum materiæ dualitate conjugatur, producat numerum imparem, qui est harmonia plenus, atque itidem quoque, si animæ trinitas, quæ idem est essentia cum unitate, addatur materiæ quaternitate, tum ea producat numerum imparenarium, in quo consonantia perfectissima sonare animæ vertitur, quæ Diapente & Diatessaron in se continet; & per consequens hæc anima cum corpore unio reddit jam illud miro modo consonans, quod antea fuit dissonans, illud, inquam, nunc regulare facit, quod antea & per se rebelle atque irregulare erat, & motui sive actioni omnino adversum. Unde invenimus, quod homo nihil aliud sit, quam unitas & multitudo admirabili harmonia simul collecta. Sic videmus, quod unicus sit mundi Sol, unica est anima, sed diversi, imò quidem infiniti ejus radii, qui animæ communes sunt. Sic etiam omnes lucis radios ab unico Jehovah, tanquam luminum Patre, hoc est, ab unico fonte, seu essentia substantiæ derivari observamus; cujus radii, tam mediæ, quam immediate ab ab ipso profuentes, nullo modo divisi sunt, sed potius eo modo connexi, quo Solis corpori lumen; quod nihilominus terræ, aquis & aëri atque compositis inesse dignoscitur. Hinc anima dicitur una, propter ejus à sua forma primaria indivisibilitatem; quemadmodum materia dicitur multitudo propter dualitatem vel quaternitatem, quæ consistit ex multitudine seu numero unitatum; cui tamen numerus imperfectus est principium, & non unitas. Atque hæc est ratio; quod Democritus, Orpheus, & multi Pythagoreorum, omnia Diis plena esse, sunt opinati; quos omnes ad unicum Jovem, tanquam multitudinem ad unitatem referebant. Sed ut ad Musicam hanc nostram humanam revertamur, eam ex tribus chordis & tribus organis simul conjunctis, ac tres melodiæ partes inducentibus, composuimus, quarum quælibet chorda & quodlibet organon cullibet mundi regioni correspondet. Sed quoniam duæ chordæ superiores, spirituales scilicet & formalis, æqualiter cum harmonia chordæ in infimo instrumeto coincidunt, non aliter, quam in melodiarum diversarum musica videmus Bassum tantum cum Medio & Medium cum Alto, atque Altum cum infimis æquali melodiarum dispositione permisceri, ita quidem, ut harmonia illic multiformis in eodem consensu reperitur; idem cullibet triangulo seu pyramidi septem claves attribuimus, in dupla vel quadrupla proportione ab invicem differentes, ex quarum consonantia & mutua ad invicem relatione symphoniacam hominis interni cum externo compositionem facillime concipere & intueri possumus.

C A P. III.

Demonstratio prima harmonie anime, desumpta ex duplici numero ternario, altitudinis scilicet & latitudinis ex parte anime, spiritus & corporis considerata.

IN proposita demonstratione videmus, quomodo lux spiritui in symphonia-
co consensu respondeat & qua ratione utriusque toni consonantes cum gra-
vibus tonis corporis conveniat. Tres enim hic pyramides, trium mundi regio-
num

num naturis convenientes depinximus; quarum una est pyramis formæ seu a-
nimæ, altera est pyramis spiritus materialis, sed elementata, grossa atque opaca
corporea, & per consequens tenebris obruta, quæ corpori correspondet. Vide-
mus ergo, quod superior pyramidis pars, seu basis ejus portio, mente & intelle-
ctu ornata, superiori pyramidis spiritualis parti, quæ spiritui animali & rationali
plena est, correspondeat in consonantia Diapason, quæ consistit in dupla pro-
portione, scilicet ut 1. ad 2. Nam mens unitas est, atque purior spiritus portio.
Diadem importat, uti sæpius demonstratum est, Unde sit, ut corresponden-
tia ad invicem habeat, sicuti Γ ad γ sol, vent. At verò quatenus mens se immer-
git in materiam, hoc est, cum spirituali pyramide se miscet, eatenus unisonum
ambæ constituunt, qui cum medietate utriusque pyramidis Diapason sonat, ita ut
utraq; summitas utriusque medietati committit referatur proportione dupla videl.

ut 1. ad 2. vel ut Γ . ad γ . Correspondens ergo est cælum rationale in proportio-
ne dupla sonans in thorace, ab harmonia rationali ad vitalem descendendo
consonantiam Diapason spirituale, quæ continet in se Diatessaron & Dia-
pente. Atque hæc est ratio, cur Sol mundi ram completus atque perfectus est in
vitali sua dispositione, & cor hominis in sua regione tam efficax vitæ dispen-
satur. Iterum si superior formalis & spiritualis pyramidis mixtio in infimam re-
gionem respiciat, facit illud, virtute proportionis quadruplæ Disdiapason con-
sistentis: nam talis est proportio inter intellectum & rationem, similiterque
talis concordantia inter spiritum animalem & naturalem, quibus interponitur
vitæ spiritus & imaginativa facultas animæ. Intellectus igitur pyramidis for-
malis unisono consensu spiritum rationalem & animale completitur, atque
ambo, cum sint igneæ naturæ, reconduntur in capite seu suprema pyramidis
obscuræ regione, ubi hoc idem consonant. Agit enim ad unisonum producen-
dum mens in spiritum summum adeoque patitur spiritus mentis operationes,
ut chorda musicæ vibrata fert pulsatoris actionem, atque caput, tanquam orga-
non utriusque ex pyramide nigra & corporali conflatum recipit in se actionis
illius & passionis effectus, non aliter, quam barbati corpus melodiæ sonos. Ac-
centum igitur rationis sonat lux intellectualis in spiritu, tanquam medium,
reddens eum rationale; spiritusque actione lucis commotus, tanquam me-
dium se per cerebri seu receptaculi ventriculos sive organa dilatat, atque ita
rationis radii deorsum effluunt ad alias consonantias cum facultate vitali & natu-
rali producendas. Deinde per consonantiam Diapason harmonia rationalis
cum imaginatione & spiritu vitæ conjungitur. Vibrat ergo rationis vox
chordam vitæ & spiritum imaginativum, cujus harmonia vivifica cum ratione
mixta se postea effundit, atque dispergit per universum spiritum naturalem seu
chordam elementarem, in subtili elementorum sonis gravibus resonantem at-
que Diapason corporale seu materiale cum tonis acutis atque peracutis mi-
scet: Quorum modulationum corpus humanum est receptaculum, orga-
non generale & quasi instrumentum mulices humanæ, in quo harmonia
mundana comprehenditur, & ex cujus organicis
partibus proportionales ejusdem
effectus eliciuntur.

CAP. IV.

*Comparatio harmonie secundum proportiones dimensionum
Geometricarum inter animam, spiritum
& corpus.*

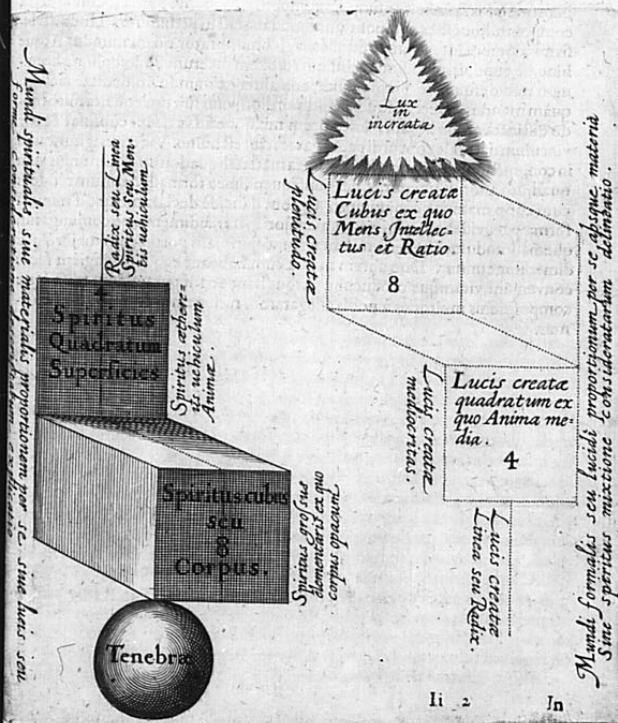
IN superioribus corpus haud inepte comparavimus cubo Geometrico, quatenus ex trinis constituitur dimensionibus, spiritum verò quadrato, quatenus ejus multiplicatione fit cubus. Sicut enim quadratum Geometricum in se ductum producit cubum; ita eodem planè modo spiritus tenuis condensatione convertitur in aquam, & aqua iterum inspissatione in terram, quasi cubum reducit. Atque sic etiam lucem seu animam lineæ sive unitati retulimus, quæ est quasi radix, ex qua quadratum procedit. Corpus ergo ex quatuor elementis seu trinis dimensionibus conflatum cubo comparavimus. Ejus verò spiritum ex æthere derivatum, quatenus simplex est in natura sua materiali, assignavimus superficiem, ut potè ex cujus multiplicatione corpus prodit; Et denique lucem spirituale, quæ cælum occupat, quatenus est radix omnium creatorum, lineæ attribuimus, cujus multiplicatione fit superficialis cæli mediæ substantia. Ex his igitur proportionibus Geometricis naturâ sibi ad invicem respondentibus harmonia elicitur, videlicet inter punctum unitatis in creatâ & inferiorum lineæ extremitatem talis, qualem habet unitas ad dualitatem, seu forma pura ad materiam, vel numerus digitorum simplex ad numerum denarium, hoc est, in proportione dupla reperitur, ex qua Diapason primum produciunt. Nam sub omni numero denario Diapason reperitur, quatenus ex Diapente constituitur, quod quinque constat vocibus, & ex Diatessaron, quod quatuor accentus seu voces continet. Similiter trinitas essentia super substantialis, quæ ternitati substantiæ materialis & create connexa, hoc est, Deus se ipsum miscens cum materia vel hylæ seu revelans, producit numerum septenarium; qui tamen consonantiam Diapason inducere videtur. Similiter linea ad quadratum ita se habet, ut 2. ad 4. hoc est, ut radix ad cubum; Unde etiam in profundiori compositione proportio dupla reperitur; & per consequens Diapason minus spirituale & minus simplex oritur, quod respectu inferioris dicitur spirituale, respectu superioris materiale & medium. Porrò etiam quadratum mediæ regionis se habet ad cubum infimam in proportione dupla, videlicet ut 4. ad 8. Et proinde hic etiam multiplicatione spiritus mediæ regionis ac inspissatione ejus, corpus opacum, ex quatuor infimorum spirituum seu elementorum proportionibus in unum opacum compactis, procreatur. Unde oritur Diapason elementale ex gravibus conflatum; quemadmodum medium factum erat ex acuto spiritu, & illud superioris mundi regionis acutissimis & excellentibus. Lux verò summa super substantialis est quasi primaria musica mundana radix, quæ harmoniam ineffabilem, inexcogitabilem, primariam atque simplicissimam, hoc est, ex simplicissimis numeris seu digitis a unitate vera immediate procreatam, modulâri solet. Ex his ergo videmus, quòd Musica mundana & per consequens humana fiat multis modis seu demonstrationibus, videlicet aut numero ternario ad imitationem harmoniæ divini, sic in trinitate super substantiali 1. ad 2. invenitur in dupla proportione, & 2. ad 3. in sesquialtera, & trinitas iterum dualitatem cum unitate jungens duplam proportionem producit, ut 3. ad 6. Et iterum 3.

qsi

DE HOM. INTERN. ET EXTERN. HARM. 251

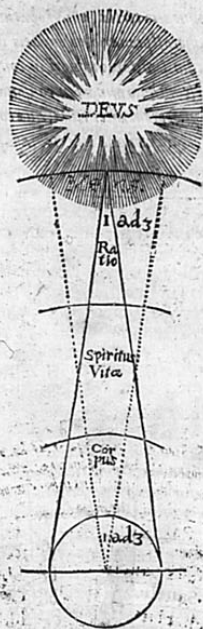
qui est primus atque simplicissimus numerus perfectus in se ductus finem digitorum divinatorum seu simplicium demonstrabit, videlicet 9. cui numero, si unitas addatur, denotabit ingressionem essentia unitatis cum proprietate trina in abyssum deformem, seu in materia informis massam, quemadmodum supra luculentius declaravimus. Sic etiam compositionem humanam ex tribus inficitur triangulis seu pyramidibus, videlicet corporali, spiritali & formali; quas etiam secundum mundi sectiones in tres regiones distinctimus 1. 2. 3. ex quarum proportionibus etiam Diapason duplex elicimus, uti in demonstratione præmissa declaratum est: Iterum hæc eadem consonantias via Geometrica progrediendo, de qua hic agimus, extraximus, cujus rei delineatio hic sequitur.

*Harmonie humane demonstratio secunda, secundum ordinem
seu proportionem figurarum Geometricarum animæ,
spiritus & corpori relatarum.*

In figura cubum spiritualem delineante rationem proportionis materiae tam mundanae quam Microcosmicae descripsimus. Cubus materialis in mundi descriptione elementis refertur, deorsum enim propter suam gravitatem & densitatem tendit. Cum vero cubus formalis contrario modo se habeat, quippe qui propter suam levitatem sursum tendit, atque ad caelorum cacumina elevatur, ideò medietas tam formalis descriptionis quam materialis, quasi eandem effigiem rationem habere dignoscitur, cum quadrata unius superficies respondeat quadratae alterius figurae. At verò summam lineam demonstrationis materialis omnino positione & situ contrariam esse lineae formalis descriptionis videmus, quatenus formalis illa deorsum tendit; Quibus luculentur declaratur, quòd maxima materiae vis deorsum in mundo & homine dominetur; at verò maxima formae virtus sursum invenitur, & fonti lucido contigua est. Quare si haec duae effigies, prout hic describuntur, ad invicem conjungantur, exactam mundi & hominis compositionem ex materia & forma commonstrabunt. Caterùm hic obiter considerandum est, quòd mundus in sua compositione simplicior existat, quam homo. Nam mundus factus est ex simplici compositione: homo verò est conflatus ex composito, hoc est, ex compositione mundana factus perhibetur. Unde diversis mixtionibus in sua compositione magis obumbratur, quam mundus. Atque hinc est, quòd, uti mundum Dei filium visibilem dixerunt Philosophi, ita hominem tradiderunt esse filium mundi, non aliter ex mundo immediate factum, quam mundus à Deo. Mundus à primordio divisus fuit in elementa miro modo distincta atque librata, ex quorum mixtione ad invicem confusa, & per vinculum naturale concordia paceliga factus est homo. Videmus igitur, quòd in conjunctione cubi formalis cum lineae materiali quadratum etiam unius cum quadrato alterius uniatur, & per consequens linea formalis deorsum tendens cum cubo materiali conjungitur. Quibus dilucide declaratur, quòd minima formae pars, videlicet ejus lineae cum majori materiae dimensione conjungatur; quemadmodum vice versa minima figurae spiritualis portio cum majori lucis dimensione uniatur. Duo autem media cum habeant eandem effigiem facile conveniunt, vitamque producant. Atque hanc etiam pyramidum mundanae compositionis multoties à nobis allegatarum rationem, hoc modo explicavimus.

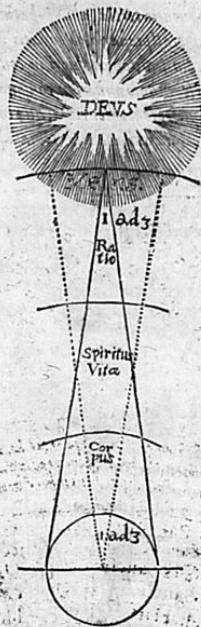
Hic

Hic ergo media utriusque pyramidis regio ad invicem proportionem Geometricam pars esse observatur, utraque verò pyramidum extremitas se habet, ut Iad3 ita ut unica materiae pars addita tribus partibus formae constituat compositionem simplicissimam, in qua multitudo formae & paucitas materiae adest. Sic ergo se habet compositio substantiae Angelorum & materiae caeli empyrei in Macrocosmo, atque talis etiam est compositionis respectus ad spiritus intellectuales constitutionem in homine. Similiter in regione infima modo contrario se tres habet. Nam ibi unica formae portio ad tres portiones materiae invenitur; atque inde oritur grossissima Macrocosmi compositio, quae in infima ejus regione, videlicet in regione elementorum & praecipue circa terram disposita est. Hinc etiam corporis humani constitutio est orta, quae est grossissima illius integri portio. In medietate verò spiritus proportio exaequat proportionem formae. Atque inde fit, ut haec regio de utroque extremo participet, adeoque sit partim spiritualis & invisibilis, partim verò materialis & grossa. Ob hanc igitur causam spiritus hic intermedius naturali matrimonio cum luce desponsatus, si mentis acumine in altum attollatur, divina contemplatur, & infimis neglectis, supernaturalia cogitat, si verò elementorum blanditis se subjiciendo deorsum prospiciat, vilia atque terrena speculatur, atque ad inferiora se ipsum in tenebris & materiae multitudine submergendo descendit.

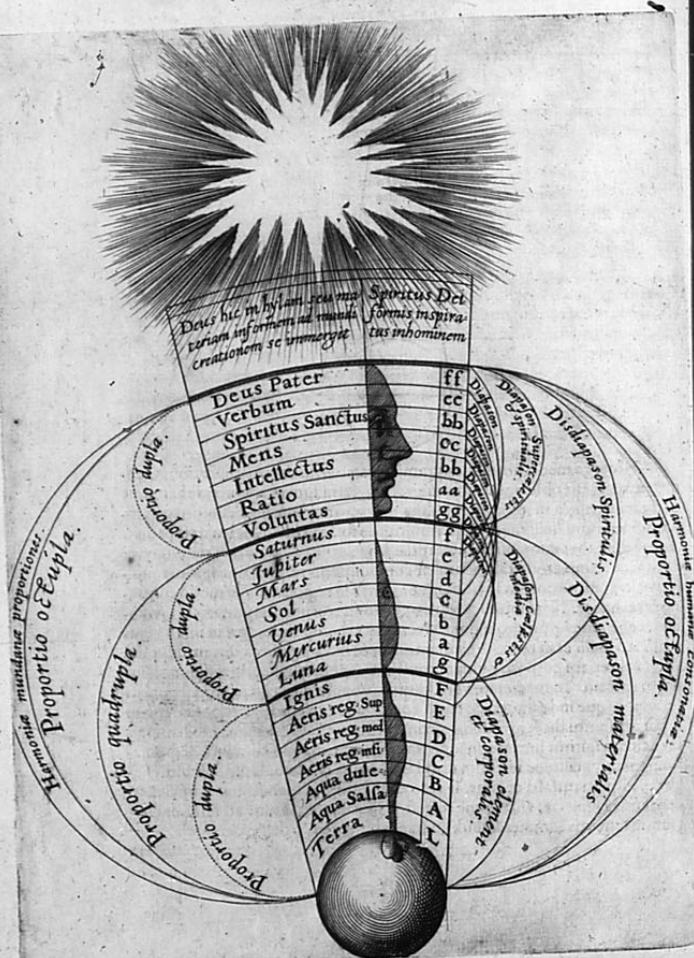
In figura cubum spiritualem delineante rationem proportionis materie tam mundanæ quàm Microcosmicæ descripsimus. Cubus materialis in mundi descriptione elementis refertur, deorsum enim propter suam gravitatem & densitatem tendit. Cum verò cubus formalis contrario modo se habeat, quippe qui propter suam levitatem sursum tendit, atque ad cælorum cacumina elevatur, ideò medietas tam formalis descriptionis quàm materialis, quasi eandem effigiei rationem habere dignoscitur, cum quadrata unius superficies respondeat quadratæ alterius figuræ. At verò summitatem seu lineam demonstrationis materialis omnino positione & situ contrariam esse lineæ formalis descriptionis videmus, quatenus formalis illa deorsum tendit; Quibus luculentur declaratur, quòd maxima materie vis deorsum in mundo & homine dominetur; at verò maxima formæ virtus sursum invenitur, & fonti lucido contigua est. Quare si hæc duæ effigies, prout hæc describuntur, ad invicem conjungantur, exactam mundi & hominis compositionem ex materia & forma commonstrabunt. Cæterùm hæc obiter considerandum est, quòd mundus in sua compositione simplicior existat, quàm homo. Nam mundus factus est ex simplici compositione: homo verò est confusus ex composito, hoc est, ex compositione mundana factus pertinetur. Unde diversis mixtionibus in sua compositione magis obumbratur, quàm mundus. Atque hinc est, quòd, uti mundum Dei filium visibilem dixerunt Philosophi, ita hominem tradiderunt esse filium mundi, non aliter ex mundo immediate factum, quàm mundus à Deo. Mundus à primordio divisus fuit in elementa miro modo distincta atque librata, ex quorum mixtione ad invicem confusa, & per vinculum naturale concordè pacelligata factus est homo. Videmus igitur, quòd in conjunctione cubi formalis cum lineæ materialis quadratum etiam unius cum quadrato alterius uniat, & per consequens lineæ formalis deorsum tendens cum cubo materiali conjungitur. Quibus dilucide declaratur, quòd minima formæ pars, videlicet ejus lineæ cum majori materie dimensione conjungatur, quemadmodum vice versa minima figuræ spiritualis portio cum majori lucis dimensione unitur. Duo autem media cum habeant eandem effigiem facile conveniunt, vitamque producunt. Atque hanc etiam pyramidum mundanæ compositionis multoties à nobis allegatarum rationem hoc modo explicavimus.

Hic

Hic ergo media utriusque pyramidis regio ad invicem proportionem Geometricam esse observatur, utraque verò pyramidum extremitas se habet, ut ratio sit ut unica materie pars addita tribus partibus formæ constituat compositionem simplicissimam, in qua multitudo formæ & paucitas materie adest. Sic ergo se habet compositio substantiæ Angelorum & materie cæli empyrei in Macrocosmo, atque talis etiam est compositionis respectus ad spiritum intellectuales constitutionem in homine. Similiter in regione infima modo contrario se habet. Nam ibi unica formæ portio ad tres portiones materie invenitur, atque inde oritur grossissima Macrocosmi compositio, quæ in infima ejus regione, videlicet in regione elementorum & præcipue circa terram disposita est. Hinc etiam corporis humani constitutio est orta, quæ est grossissima illius integri portio. In medietate verò spiritus proportio exæquat proportionem formæ. Atque inde fit, ut hæc regio de utroque extremo participet, adeoque sit partim spiritualis & invisibilis, partim verò materialis & grossa. Ob hanc igitur causam spiritus hic intermedius naturali matrimonio cum luce desponsatus, si mentis acumine in altum attollatur, divina contemplantur, & infimis neglectis, supernaturalia cogitat, si verò elementorum blanditis se subjiciendo deorsum prospiciat, vilia atque terrena speculatur, atque ad inferiora seipsum in tenebris & materie multitudine submergendo descendit.

Harmonie humane delineatio tertia, ubi probatur, quod tam mundi, quam hominis harmonia in numero septenario, observatis intervallorum proportionibus consistat, duo toni cum semitonio minori in consonantia Diatessaron, & tres toni itidem cum semitonio minori in consonantia Diapente simul additi faciunt septem intervalla, quae constitunt perfectam consonantiam Diapason.

In antecedentibus de numeri ternarii, in pyramidibus tribus demonstrati, ratione, uti & de ratione quaternarii Geometrico modo per lineam, cujus radix erant duo, & per quadratum ac cubum declarati diximus. Hic autem magis particulariter nos ad rem accingentes de gradibus septem cujusque regionis tum mundi, tum hominis ad mundum relati, deque eorum ad consonantiam Diapason relatione sub qua Diapente & Diatessaron ac per consequens totius Mulices vis atque proprietates comprehenditur. Atque hac ratione docemur, quod semidiapente fabricæ periphericæ, tum mundi, tum etiam hominis cum systemate musico comparetur. In quo tres clavium ordines subalternati possunt continentur, quibus omnis melodiæ consonantia mensuratur, & qualibet proportio elicitur. Quod autem in principio & cacumine septenarii superioris Deum Patrem, Verbum & Spiritum sanctum in massa materiali expressimus, intelligendum est, quod Deitatis proprietates hoc loco capiamus, non prout per se & absque omni materiæ secreta accipiuntur, sed quatenus ipsæ à throno super substantiali deorsum prospicientes in hylen deformem sacrosancto suo intuitu unanimiter penetrarunt, ita ut ipsarum præsentia in abyssu tenebroso omnia ex nihilo facta fuerint. Sic igitur dicimus, Deum in supræma spiritus regione inventiri, ut unitas dicitur in seipsam in denario numero recurere, ut infra latius declarabimus. Hic igitur in demonstratione præmissa tres habemus Macrocosmi regiones tribus Microcosmi regionibus convenientes, quarum inferior, quoniam omnium grossissima, tardissima, ponderosissima atque vilissima est, claves septem ad suam Musicæ tardiores, graviore & bassiores I. A. B. C. D. E. F. requirit. Ex quibus I. in Macrocosmo respondet terræ, quæ est omnium basis seu fundamentum; vel in Microcosmo stercoreæ intestinum faci supra centrum Microcosmi congregatæ. Similiter A. refertur in Macrocosmo ad aquam salinam maris; in Microcosmo verò ad aquam salinam urinæ: atque itidem quoque B. in Macrocosmo ad aquas dulces fluviorum & fontium è montibus terræ descendentes, & in mare decurrentium; atque in Microcosmo ad chylosum seu pituitosum stomachi laticem ab illo, tanquam à sublimiori & montosa hujus regionis parte deorsum versus vesicam defluentem alludit. Sic etiam C. in Macrocosmo infimæ aeris regionis refertur, ubi propter celestium reflexiones & influxus, temperatissimus invenitur vitæ humor tam vegetabilia quam animalia nutrens; in Microcosmo verò massæ sanguinis ab infima hepatis regione, quasi à suo fonte per rivulos suos scatulentis. Præterea D. in Macrocosmo mediæ aeris regionis, ubi bus & meteoris subjectæ comparatur; in Microcosmo mediæ hepatis regionis, per quam, quoniam lienis zona transit, multæ alterationes, videlicet flatuosi vapores, glutinosæ obstructions & infinita hujusmodi impedimenta seu metœora grossa procedunt, propter status frigidus & siccos à lienosa Aquilonis Microcosmici regione exortos. E. verò in Macrocosmo supræmæ aeris regionis, quæ igni proxima est retulimus; in Microcosmo autem profundæ hepatis cavitati juxta cistam fellis positæ. F. denique in Macrocosmo elemento igni assimilavimus; at in Microcosmo cistæ fellis. Atque ita in regione elementari, tam Macrocosmica, quam Microcosmica, invenimus modo consentaneo attributibus culibet illius sphaeræ claves illas, quæ ad basin seu fundamentalem harmoniam utriusque mundi pertinent. Cum quibus porro claves acutæ seu mediæ regionis, aut ætheræ atque itidem quoque peracutæ illæ & excellentes cœli supremi in melodiæ symphonia quam optime conveniunt. Hinc est, quod G. in Macrocosmo Lunam, & in Microcosmo superfluum pulmonum humiditatem respicit, quam C gubernat: a. refertur Mercurius in Macrocosmo, & in Microcosmo facultati elocutionis à pulmonibus ortæ. Atqui b. in Macrocosmo Veneri, & in Microcosmo aëri humido inspirato & expirato, quo viâ nutritur, comparatur.

ratur. Similiter solari calore in corde fito se jungit. *r. Soli* in mundo, & cordi in homine. *d. Marti* in mundo, & in homine attractivæ inter pulmones aëris potestati refertur. *Mars* etiam extra pulmones vires suas non naturales exercet, pleuritidem in membrana costas cingente, & peripneumoniâ in pulmonum substantia excitans. Similiter *e. in mundo Jovi*, in homine pulmonibus *e. Joviali* natura constat, assignatur: Nam ut *Jupiter* est vitæ autor, dominumq; habet in aëre, sic pulmones sunt vitæ procuratores, qui vivunt per aërem seu *Jovem*, vitamque viva sua actione cordi attribuire animadverſuntur; quare non ineptè hepatis comparantur: *f. denique* in mundo attribuitur *Saturno*; qui in homine est fistulæ asperæ autor, per quam aër ad vitæ continuationem attrahitur. Hujusmodi prava dispositione morbis afficitur mediæ regionis humanæ summitas, videlicet raucedine, catarrhis & hujusmodi aliis. Atque ut jam tandem ad regionem utriusque mundi supremam pertingamus, in qua claves excellentes & exerrissimè fonantes reperiuntur, sciendum est, quòd *gg. in homine* respondeat sphaeræ voluntatis, quam supra primo mundi mobili comparavimus. Et quoniam homo secundum voluntatem loquitur, id eò lingue adaptatur hæc sphaera. Sic etiam sphaera rationis correspondet clavi *aa.* quatenus voluntas nihil aliud est, quam rationis illuminata, vel non illuminata nuncius seu Angelus; unde in sphaera Angelorum collocatur, a deo que exinde tam boni, quam mali à voluntate producuntur effectus. Intellectus denique *bb.* accommodatur, & mentis radius correspondet clavi *cc.* mensque est spiritus divini effluvis, & quasi idemitas, cui *dd.* annectitur in qua, teste *Trisagio*, est Verbum, cui correspondet *ee.* quod ab ore Jehovah ad mundi fabricam promanabat, cui *ff.* tanquam conus pyramidis materialis, & *ggg.* tanquam basis pyramidis formalis (quæ etiam est principium harmoniæ superexcellens mundi supersubstantialis in mundo material) refertur. Hæc omnes claves spirituales in capite humano reperiuntur: Deus enim loquendo Verbum, cum Verbo Spiritus vitæ, mentem, intellectum & rationem voluntate libera haud destitutum, in hominis externi faciem seu nares inflavit. Unde homo lutosus virtute hujus Deiformis afflatus, animal vivens, voluntate, ratione, intellectu, mente, Spiritu divino, & ipsius Verbi caractere imbutum, factus est. Hinc non infulsè dictum putamus, hominem creatum esse ad imaginem Creatoris, quatenus hos opificis characteres divinos, & has Trinitatis sacrosanctæ impressiones admirabiles & ineffabiles in se retinet. Unde, ut dictum est, homo internus, tam à Philosophis profundioribus, quam ab ipso Deo templum Dei vocatur. Ad jam gradibus systematis tripartiti utriusque mundi bene consideratis, ad harmoniæ proportionem & consonantias perveniendum esse existimamus. Videmus in systemate mundano antea depicto, quòd tres sint clavium ordines, uno supra alium subalternatum posito, & quòd quælibet dictarum clavium series sursum ascendendo ordinibus sibi suppositis respondeat. Sic invenimus, quòd *I.* infimæ seriei ad *g.* mediis ordinis in dupla proportione respondeat, atque iterum *g.* ad *gg.* in dupla: Sic etiam *A.* refertur ad *a.* in eadem proportione, & *a.* ad *aa.* supremæ regionis. Talis etiam est ratio inter *b.* & *bb.* similiterque inter *c.* & *cc.* nam semper litera proximæ literæ similis in proportione dupla correspondet. Porro etiam proportiones interiores & minùs perfectæ hac via eliciuntur, videlicet sesquialtera inter *I.* & *D.* inter *A.* & *E.* inter *B.* & *E.* inter *C.* & *g.* & inter *g.* & *d.* & inter *a.* & *e.* atque sic in cæteris sursum ascendendo. Sic etiam proportiones sesquialtera conveniunt. *I.* cum *B.* & *A.* cum *C.* & *B.* cum *D.* & *C.* cum *E.* & *D.* cum *F.* & *E.* cum *g.* & *F.* cum *a.* & *g.* cum *b.* & *a.* cum *c.* & *b.* cum *d.* & sic in cæteris. Verum enim verò, quoniam Diapason consonantia magis perfectæ, in proportione

dupla

dupla reperitur & Diapente consonantia minùs perfectæ, in proportione sesquialtera & Diatessaron consonantia imperfectæ in proportione sesquitercia, idè videmus, has omnes consonantias in systemate tam mundano quam humano, repetita varietate inveniri, & per consequens hujusmodi mundi & hominis harmoniam internam ex iisdem consonantiis constari, eorumque externam compositionem in iisdem proportionibus consistere animadverſimus. Hinc percipimus amoris rationem inter terram & aquam dulcem, in visceribus terræ contentam, & per ejus venas currentem in proportione sesquialtera reperi, & in consonantia Diatessaron convenire. Atque sic etiam aqua salia ad infimam aëris regionem in eadem consonantia se habet; Unde suum subtile in hac aëris regionem expirat, quod propter harmonicam hanc relationem è vapore in ipsum aërem è vestigio convertitur. Nam ut hæc regio est calida & humidâ, sic salia maris natura calorem additæque marinæ, atque ipsa per se humiditatem habet. At verò aqua dulcis magis naturaliter ad terram refertur, quoniam frigidior est propter insipidam suam dispositionem. Simili etiam respectu per Diatessaron infima aëris regio ad supremam refertur; unde ambæ hæc aëris sphaeræ calidæ sunt & humidæ; sed diverso modo, quatenus una est magis frigida propter ejus cum aqua propinquitatem, & altera magis calida ob elementis ignis vicinitatem, quibus tamen mediæ aëris regio dissonans esse videtur, quatenus est intensè frigida, quam qualitatem per antiperistalsin acquisivit. Est licet hæc mediæ regio ad elementum ignis relata, discordiam producere videatur, attamen quoniam elementum ignis nihil est aliud, quam supra quasi supremæ aëris regionis superficies, idè Luna naturam humidam & frigidam magis respicit ad suæ consonantiæ perfectionem. Quæ proportio inter supremam mediæ aëris sphaeræ partem & infimam Lunæ concavam superficiem in sesquitercia proportione reperiri videtur. Similiter *g.* Luna respondet, quæ ad Venerem ascendendo Diatessaron consonantiam constituit, quatenus Luna & Venus humiditate ad invicem connectuntur. At Venus se habet ad Jovem, ut mediæ aëris regionis summitas ad concavam Lunæ superficiem; ubi quatuor quasi accentus sunt, sed non nisi tria intervalla, & sic in cæteris. Atque hæc idè dicitur consonantia imperfectæ, quoniam superior clavis, cui respondet inferior, non convenit cum inferiori in utraque qualitate, quemadmodum aqua dulcis, licet cum terra conveniat in frigida sua dispositione, non tamen convenit respectu humidæ suæ naturæ, quatenus terra est in sua qualitate sicca. At jam, ut ad consonantiam minùs perfectam, quæ in sesquialtera proportione reperitur, & quatuor intervallis a quinque vocibus constat, accedamus, magnam propter hujus Diapente virtutem, inter terram & mediæ aëris regionem invenimus relationem, quatenus frigida & sicca atque congelativa est hæc aëris sphaera, in qua virtute harum qualitatum nubes condensantur in grandines, nives, & nonnunquam etiam in capillis secundum aliquam ipsarum portionem mutantur. Elementi ignis pars inferior, aëre vivifico mixta Soli, ejus summitas Jovi, aëris regio superiori Veneri, Luna Jovi in humiditate & in calore occulto referuntur. Similiter videmus, quòd, ut terra est quasi regionis elementaris fixæ, sic etiam Luna regionis æthereæ pars sit crustalis atque densior. Luna ergo terram sua frigiditate & aquas per venas terræ fluentes sua humiditate respicit. Mercurii *a.* cum *A.* maris in Diapason coincidit, quoniam maximam habet vim in mare ad tempestates movendas, & ad aërem ei inclusum exagitantem ad fluctus & undas montibus simillimas ciendas, superior etiam Lunæ orbis portio in mare potens est per eandem consonantiam; Venus quoque aquam dulcem sua phlegmatica & sanguinea complexionem respicit; imò verò & infimæ aëris regioni, ejusque naturæ ob dictam rationem ad

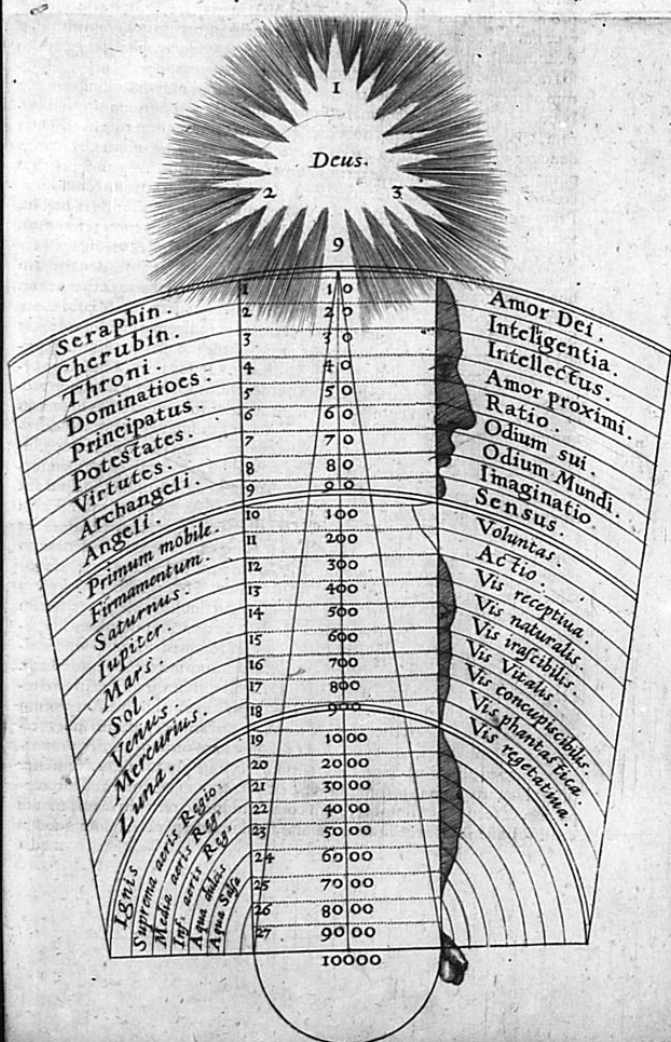
Kk

modum

modum familiaris est. Unde *B.* respondet *b.* & *c.* per contiguitatem obediens erit *b.* Sol denique sphaeram aequalitatis in regione elementari, videlicet humiditatis, respicit. Nam aequum est, ut sphaera aequalitatis medii caeli suo simili in caelo elementari correspondeat. Nam ut Solis sphaera fit ex medio aspectu inter spiritum & lucem, sic etiam in infima aëris regionis media pars, quam in *Macrocosmico Tractatu* sphaeram spuriam aequalitatis appellavimus, est locus, in quo radii elementi ignis & vapores terræ aequaliter conveniunt. Media aëris regio intertonat Diapason cum Marte, idque infelicitet & qualitate contraria. Unde fit, ut, quamvis hic Planeta in caelo & in sua natura sit quæ bonus ac cæteri respectu tamen inferiorum dicatur Planeta infaustus, & generi humano infortunium. Atque hinc fit, quod perturbationes ingentes ab Astrologis in hac regione, videlicet tonitrua, fulgura, coruscationes & hujuscemodi alia hominibus tremenda excitare fertur. Huic autem Planetæ elementum aquæ in proportionem dupla respondet, infimam mundi regionem simpliciter dividendo in quatuor elementa, quæ admodum Jupiter aëri, ut in harmonia nostra Macrocosmica dictum est. Sed hæc duæ explicationes ad idem tendunt. Nam Jupiter, cui attribuitur, superiori aëris portioni correspondet, quæ est calida & humida, vitæ quæ fausta. Talem etiam esse Jovis naturam confirmant Astrologi, quare fausta dicitur stella & naturæ humanæ amicitissima, atque ob hoc vocatur *Fortunium majus*, quæ admodum *Venus* dicitur *Fortunium minus*. Saturnus denique, cui *f.* attribuitur, quatenus Diapason ejus desinit in igne, infausta esse stella ab infima mundi spatia incolentibus, existimatur, quamvis in se tam sit bona, quam reliquæ. Nam quamvis ejus siccitas cum terra conveniat, cuius Γ . con sanguineum est ad *f.* cui *gg.* contiguum est, non tamen cum siccitate ignis convenit, quatenus cum frigore lethali conjungitur, quod omnino igneo calori ad verferatur. Sed jam tandem ad supremam clavium seriem, supremam mundi regionem commensurantem, perventum est ubi voluntatis sphaera *gg.* ad naturam super substantialis essentia *ggg.* signatam, in Diapason reperitur, quoniam omnia facit Deus secundum voluntatem suam in caelis & in terris. Quæ autem huic sphaeræ subjacent, ab hac sphaeræ, tanquam à primo mobili moventur. Nam inferiora corpora involuntariè ab hac sphaeræ non aliter moveri dicuntur, quam mundus ejus virtute motu raptò circumferitur. Nam corpora naturaliter quiescere appetunt, quare movere dicitur Sol, & cæteri Planetæ ad motum primi mobilis. Videmus igitur, quam miraculosè sphaeræ utriusque mundi tam minoris scilicet, quam majoris ad invicem consentientia ut claves superioris caeli cum clavibus medii, & claves medii cum clavibus infimi melodias symphoniacas simul constituent. Sicut aqua cum terra ad Lunæ constitutionem voluntatis actus & subiectum involuntario motu agitatum denotat: Luna & aqua voluntatis mutabilitatem in hominibus; Terra, quæ est basis & fundamentum totius, stabilitatem voluntatis Dei: Aqua etiam fluida sua natura denotat naturam mutabilem Mercurii & eorum respectus ad rationis sphaeram in Diapason conjungit hæc simul. Hinc rationis humanæ varietas, opinionum & sectarum multitudo; atque hinc dicitur Mercurius ingenio, scientiæ, artibus & Musicæ præesse, adeoque etiam fit inde, quod, ut sensus elemento ignis, sic imaginatio, rationis socius, aquæ refertur; Aqua etiam dulcis & infima aëris pars Veneti & Venus intellectui, qui est igneus amor. Conveniunt ergo hæc tria in actu & passione amoris: Aër etiam Sol & Mens denotant mentem, animam & spiritum, quæ optima harmonia simul conjunguntur. Infinitas alias hujus harmoniæ rationes hoc loco proferre possemus, sed quoniam Musicæ secretum non omnibus patet, & lectori fortasse magis tædiosum, quam jucundum foret, hoc loco eas enotare sive explicare, idcirco illas nunc silentio prætermittit.

Harmonia

Harmonie humane demonstratio quarta, in qua indicatur, quod melodia tam humana quam mundana, in numero nonario, considerando Musicam secundum vocum numerum, reperitur. Sic dicimus consonantiam Diapason ex novem vocibus constari, quatenus constat ex Diatessaron, in qua quatuor au duntur voces, & Diapente, quinque sonos seu accentus comprehendente, quæ simul junctæ faciunt novem.

In præcedenti demonstratione explicatam habemus numeralem totius fabricæ mundanæ rationem, quam ab essentia divinæ harmonia derivatam supra declaravimus. Nam ab unitate simplicis seu primæ essentia super substantialis proprietate dualitas effluxit, quæ nihil aliud est, quam unitas bis repetita, aut monas à monade seu cum monade, hoc est, apertissima unitatum duarum eisdem essentia connexio, numerum Diadem producens; cujus iterum ad unitatem motu, tres unitates simul ejusdem nature super substantialis & increate adduntur, quæ numerum primum, perfectionis complemento ornatum, producunt; in quo unitas est principium, unitas medium, & unitas finis; ac proinde totus nihil est aliud, quam sola unitas in trinitate, & trinitas in unitate; quæ numeri complexissimi quantitas in se ducta numerum impar ultimum est; quæ numeri simplicibus & in compositis seu digitis producet, videlicet 6, cujus in sua radice multiplicatione producuntur illi numeri compositi secundum quorum ordinem compositionis triplicis generis in tribus mundi regionibus fiunt: Namque numerus 27 est numerus completissimus compositionum mundanarum, cujus primus numerus novenarius novem primos numerorum articulos denotat, videlicet 10. 20. 30. 40. 50. 60. 70. 80. 90. Secundus autem novenarius numeros centenarios, atque tertius numeros millenarios. Ex primis primum cælum productum est, ex secundis secundum, & ex tertiis tertium & infimum. Primi ergo articuli denariorum ad mundi creationem concurrentes radicibus, secundi centenariorum quadratis, & tertii millenariorum cubis referuntur, quoniam talis est proportio inter tenuitatem supremi cæli & medii, aut inter spissitudinem infimi cæli & medii. Sicut ergo artus superiores denariorum lineis comparandi, mediæ vero superficibus, & infimi millenariis experimentes corporibus. Sic 10. seu denarius numerus est radix quadrati 100. & cubi 1000. Sic etiam 20. sunt radix quadrati 400. quæ ducta in radicem primam, videlicet in 10. producit 2000. Similiter radix 30. producit 900. pro quadrato & prima radice 10. 30. 300. pro cubo, atque sic in cæteris. Opifex igitur unitas cyphra vel cyphrisse jungens, id est, extra numerorum simplicium mixtionem, propiciens, atque seipsum cum materia informi, ut exultat, connectens in limites numerorum compositorum ingreditur, atque ita quælibet essentia unitas divinæ proprietatis distincta, se jungens cum materia non formata, eam facit esse nihil existere. Hinc est, quod cyphra in se per se nihil significans, materia informi aptissima, & quasi ex essentia sua comparatur. At vero si unitas, digitus aut trinitas cyphra præponatur, tum illa facit eam ex nihilo significativam. Verbi gratia, 0. non plus significat quam 0. nec 00. plus quam 00. atque hæc omnes simul junctæ nihil significant. At vero tante 0. significat numerum denarium 2 ante 0. viginti, triginta sic 10. 20. 30. &c. Sic etiam si 1. præponatur, 00. denotabit numerum centenarium 100. & sic in cæteris. Hæc ipsissima ratio est in mundi creatione. Nam Deus Pater unitas, se quasi duplicans, & jungens cum materia, tanquam nihilo seu hyla seu cyphra, produxit primum gradum simplicis compositionis. Deinde Filius seu dualitas se proponens secundo superioris regionis informi orbis secundum creaturam gradum in existentiam deduxit. Et Spiritus denique sanctus seu ternaria proprietate tertium gradum, qui materia se miscendo, in lucem edidit. Atque ita tres primæ hierarchiæ Angelorum orbis, seraphini scilicet, cherubini & throni creati, atque constituti sunt, eaque ratione multiplicatione, in se facta, reliqui etiam ternarii numeri proportionales in radicali & simpliciori compositionis regione producuntur. Similiter prima Deitatis persona, se triplicans, hoc est, prima vice in sua unica essentia apparet, & secundò in simplici rerum compositione, ac tertio in mediâ mundi constitutione, jam præcedit duas cyphras, significando per hoc ipsum, quod in

media mundi regione duplicem materię portionem in aduet suâ præsentia; quemadmodum in superiori non nisi unam & simplicem materię partem de potentia in actum & essentiam spiritualissimam deduxit. Unde in hac regione luci suæ spiritum proportionem centenaria miscuit, ut 100. 100. 300. Denique opifex tertie rerum compositioni se præbens, virtutemque suam miracam rebus inferioris regionis indens, tertia & ultima vice ad mundi complementum in proportionem cubicam & elementari apparebat, tres materię informis proportionales informans. Unde in hac mundi sphaera seu regione præponitur atque præscribitur tribus cyphris, tres materię portiones arguentibus, ut 1000. 1000. 3000. His igitur debito modo consideratis, facillime intueri possumus, quomodo Deus ab unitate in multitudinis abyssum ad mundi perfectionem, & ad ejus in numero, mensura & pondere adaptationem descendit. Quicunque igitur ad Deum voluerit reverti, ei necesse erit multitudinem gradatim exire, ut ad unitatis fastigium regrediar, seipsum à cubica proportionem resolvendo in quadratum, & à quadrato tandem in radicem sibi propriam resoluendo. Quod quidem sola illa harmonia fit, qua Deus ipse Creator seipsum in multitudinem materię immersit.

C A P. V.

De anima per totum mundi tam minoris, quam majoris
systema harmonia.

Cum anima intellectualis à folio seu throno Creatoris in hominem descendendo per universum mundi semidiametrum penetret, priusquam corpus humanum ingreditur, sequitur, quod illa cum harmonia cujuslibet creaturæ, quam in via seu itinere suo deorsum instituto offendit, participet. Hinc igitur est, quod anima tot in se proprietates, quot in mundo (numerando inter sedem Dei & terram, quæ est scabellum pedum ejus) reperitur. Et tamen hæc omnes proprietates nihil præter ipsam animam existunt. Unde in hoc illa Deitati comparatur, videlicet, quatenus una est Deitatis essentia, at multæ personæ; pari enim modo diversæ sunt animæ proprietates, sed una ejus essentia. Sic sensus quidem unus est in anima, & quidem ipsa est, qui, cum corpus non sit, corpus dicitur, & cum non sit nisi unus, propter varia tamen sua exercitia variatur, & diversimodè nuncupatur. Dicitur autem anima, sensus, imaginatio, intellectus, intelligentia seu mens, atque hæc omnia in anima nihil aliud sunt, quam ipsa anima. Alia atque alia sunt inter se proprietates propter varia exercitia, sed una est rationis essentia & una anima; proprietates quidè diversæ, sed essentia una; secundum exercitia multa sunt, secundum verò essentia sunt unum in anima, & quidè ipsa anima est illud. Et sicut mundus iste visibilis quinque partita quadâ distinctione est ordinatus, terra scilicet, aqua, aër, æthere sive firmamento & ipso supremo cælo, quod empyreum vocant; sic animæ in mundo corporis sui peregrinantibus, quinque numerantur progressus ad sapientiam, sensus scilicet, imaginatio, ratio, intellectus & intelligentia; his, inquam, quinque progressionibus rationalitas exercetur ad sapientiam, de quibus infra latius. Et quatuor tamen affectibus ad charitatem, quasi novem progressionibus in semetipsam proficitur anima, quos quidem progressus nominibus & ordinibus Angelorum, in simplici

ciori & superiori mundi regione contentis, comparavimus. Amorem ergo Dei *Seraphin* applicavimus, intelligentiam *Cherubin* intellectum *Thronis*, amorem proximi *dominationibus* rationem *Principatibus*, odium sui *Potestatibus*, odium mundi *Virtutibus*, imaginationem *Archangelis*, atque sensum denique, qui primus est nuncius animæ, ipsi *Angelis*, qui nuncii vocantur. Atque ubi de odio seu contemptu mundi & sui ipsius locuti sumus, intelligendum est, quod tumor suppliciorum & dolor de peccatis pariant contemptum mundi & sui, ut cum *Virtutibus* quis faciat miracula, & cum *Potestatibus* expellat *Dæmonia*. Spes de promissis & gaudium inprimis inducit amorem Dei & proximi. Hinc ergo evidens est, quod anima ad similitudinem totius sapientie facta, omnium imitatur generat similitudinem. Quare à *Philosophis* definitur *cujus rei similitudo*, siquidem in se habet vires, quibus omnia apprehendit atque investigat & omnibus similis existit, cum sit una. Nam cum omnia ex quatuor elementis sint facta, ipsa anima reperitur similis terræ per sensum, aquæ per imaginationem, aëri per rationem, & igni ac firmamento per intellectum, cæloque cælorum per intelligentiam. Similis est lapidibus per essentiam, arboribus per vitam, animalibus per sensum & imaginationem, hominibus per rationem, Angelis per intellectum, Deo per intelligentiam. Et sicuti Deus est capax & particeps omnium, sicuti anima. Sed, ut ad numerum nostrum nonarium revertamur, sub quo animæ proprietates ad novem intelligentiarum sphaeras cæli relatas esse prædicavimus, notandum est diligenti observatione, quod novem sint animæ proprietates seu virtutes mediocres, quæ novem sphaeris mediæ mundi regionis respondent. Nam primo mobili refertur voluntas, propter rationem demonstrationis tertie explicatione recitata. *Cælo stellato* voluntatis executioni seu actio. *Saturno* animæ vis receptiva seu restrictiva & coagulativa. *Jovis* facultas ejus naturalis. *Marti* irascibilis & impulsiva *Solis* vitalis. *Veneri* concupiscibilis. *Mercurio* phantastica atque ingenium. *Luna* denique crescendi atque decrescendi, & per consequens vegetationis proprietates. Harmonia ergo inter proprietates animæ supremi cæli & mediæ est hujusmodi: Amor Dei ad voluntatem seu primum hominis sensibilibus mobile relationem habet; intelligentia ad actionem voluntatis; intellectus ad fixam, stabilem atque prudentem Saturni dispositionem; amor proximi ad Jovis amorem, & curam paternam circa vitam & naturam vitalem animantium; ratio ad irascibilitatem Martis, cum ratio refertur vel circa irascibilitatem Marti propriam, vel concupiscibilitatem Veneri attributam; odium sui refertur Soli, nam qui se odio habet respectu hujus mundi, obtinebit vitam æternam; odium mundi Veneri, quippe concupiscentia & ardor amoris Dei mundum contemnere facit; imaginativa vis phantastica Mercurii dispositioni attribuitur, sensus autem Lunam & terram respicit, nam Luna est quasi basis & ipsa cæli mediæ terra, optimeque sensui refertur, quatenus ad res fluidas cum soliditate spectat. Est etiam hujus harmoniæ relatio inter proprietates animæ cælestes & elementares, quæ talis est: Novem sphaeræ regionis mundi infimæ sunt hæ: Ignis, suprema aëris regio, mediæ aëris regio, infima aëris regio, aqua dulcis, aqua salva, vegetativa terræ sphaera, mineralis terræ sphaera, atque ejus denique sphaera centralis, ubi purum reperitur, uti nonnulli volunt, terræ elementum. Voluntas ergo refertur igni; actio supremæ aëris regioni, tanquam loco, ubi agens agit in suum patiens; Vis animæ receptiva cernitur in mediæ aëris regione, ubi grandines & nives congelativa Saturni qualitate generantur; Vis naturalis Jovi propria in infima, in qua creaturæ animatae cujusque speciei vivunt; irascibilis in aqua dulci, in qua Mars facit suum Diapason, tonitrua, meteoraque alia ignita & typhones inducens; Vis solaris & vitalis in aqua salva, cum sal sit autor vitæ in centro cujuslibet rei animatæ delitescens; præterea

præterea videmus, quod aqua marina falsedinem suam habeat à Sole; Vis concupiscibilis in prima Veneti propria, regione seu sphaera terræ; ubi vegetabilia & animalia germinationem suam habent, & appetitum concupiscibili cælestem formam assidue expectant ab alto; Vis Mercurialis in metalis & eorum sphaera; & denique vis vegetativa Lunæ data à Sole centralis, cujus radii auctio atque germinatio in terræ superficie provenit. Hic ergo videmus, qualis sit consensus omnium cælorum animæ ad invicem; hic percipimus, quomodo variæ Dei actiones ad unicam essentiam divinam referantur; hic optime nobis explicatur, quomodo idem Deus variis suis operationibus in multiplici effigie ubique adit. Nam omnis rerum actus ab uno eodemque actore promanans, imò verò quilibet mundi actus est in ipso Deo, & à Deo & omnis actor respectu actionis est quasi ipse Deus, diversimodè agens per universum orbem, Deus hac via in cælis, Deus in terra, Deus ubique, & omne quod est, suam essentiam ex Dei præsentia possidet, imò verò ipse Deus est rerum essentia; & omne quod est, quoniam quicquid est, per ipsum est, in ipso, ab ipso, & plane ipse est, cum omne à luce habeat suam existentiam. At verò, quanto plus lucis aliquid in se habet, tanto plus Dei sibi vindicare potest, ut testatur *Divus Augustinus*, quoniam Deus est lumen Patris, à quo est omnis Lux, quæ veritas est origo atque fundamentum. Quibus diligenter consideratis, omnem rerum harmoniam percipiemus ab ipsa anima derivari, quæ propagata est à Deo, & est quasi ipse Deus, aut radii ab ipso Deo immediate promanans. In demonstratione ergo superiori novem habemus accentus seu voces Diapason operationum animæ constituentes, videlicet quatuor à Diatessaron & quinque à Diapente; atque hoc modo Muticam humanam habemus productam in nonario numero. Jam verò ad praxin harmoniæ animæ gradatim accedemus.

T R A-

TRACTATUS PRIMUS, SECTIONIS I.

LIBER XIII.

De Musica animæ compositæ praxi.

CAP. I.

*Anima quid? & de infinita ejus potestate, ac quomodo à
spiritu differat?*

Am tandem aliquando, priusquam ad usum seu praxin harmoniæ animæ simplicis per se, ac deinde harmoniæ ejus cum spiritu atque tandem melodici omnium trium inter se symphoniam perveniamus, necesse est, ut earum differentias, quibus ab invicem distinguitur, cognoscamus. Per multas animæ definitiones, in eodem ferè convenientes à veterum Philosophorum tum Ethicorum tum Christianorum schola approbatis, hoc loco repetemus. Alieni enim eam sic definiunt. *Anima, quatenus mente decoratur, est substantia quadam rationis corporis gubernationi accommodata in bonum malumq. convertibilis.* Et idè aliquatenus dicitur mortalis, in quantum videlicet in deteriori & à voluntate Dei, cujus participatione bona est, alienari potest, & aliquatenus immortalis, quoniam sensum, quò ei post hanc vitam bene vel malè sit, amittere non potest. At qui in hac descriptione videtur anima cum spiritu intelligi. Nos verò animam simpliciter per se accipiendo sine ulla ejus cum spiritu creato mixtione, pro mera luce formalis capimus ab ipso creatore immediate promanantè. Quare ut nobis videtur, tali modo accepta non malè à nonnullis definitur *esseres in corpore omni decore lucis adornata, sancti & Trinitati assimilata, atque æternæ gloriæ coæquata.* Vel: *Anima est res incorporea omnibus membris circumscripta, nullo colore colorata, altissimo Deo assimilata, omniumq. rerum pulcherrima.* Jam verò sciendum est, quid sit ipse spiritus, qui cum anima, tinctura vitæ, forma & purissima ac simplicissima lucis essentia conjungitur. Unde in primis speculari debemus, quot modis spiritus accipiatur, quoniam spiritus multiplici respectu appellatur. Etenim ipse Deus dicitur spiritus, atque sic etiam ærem istum & ventum, ac flatum ad cordis

dis thalamos attractum nuncupamus spiritum. At qui ille spiritus anima dici non potest, quia æris varietate dissolvitur, sed per spiritum illum, qui anima seu luci junctus est, intelligimus illud animæ vehiculum, quo ipsa vehitur tanquam locutum in loco, vel flamma in olèo lampadis, vel splendor seu radius Solis in aère. Atque hinc factum est, ut Platonicus hominem diviserit in *animam lucidam, spiritum intermedium seu æthericum & corpus opacum.* Anima ergo dicitur illa lucis scintilla, quæ movet spiritum, in quo, tanquam in puppe navigare videtur in mare mundi primùm, & deinde in corporeum latitè, corpus quæ animat, hoc est, vivificat illud. Spiritus verò accipitur pro spirituali natura, videlicet illud, quod spirat in corpore, spiritus appellatum est. Cæterùm anima & spiritus idem esse videntur in corpore, quamvis aliud notet anima, quam spiritus, eo quòd lux simplex sine spiritu in corpore esse non potest, neque etiam spiritus per se abique scintilla lucis agere valet: spiritus igitur ad substantiam refertur, anima vero ad formam & vivificationem. Hæc ergo agit & illa patitur, atque ambo essentialiter & secundum naturæ leges adeo ad invicem conjunguntur, ut nemo præter solum Deum, hæc duo ab invicem dividere potis sit. Id quòd etiam innuere videtur *Apostolus* hinc verbis: *Vivus est sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio accipit, pertingens usque ad divisionem animæ & spiritus.* Quibus videtur arguere, quòd impossibile sit, ut divisio ulla fiat inter animam & spiritum, nisi solo verbo Dei. Quòd quidem & ipse testari possum, experientia doctus in anatomia cujusdam creaturæ, ubi spiritum virgineum & limpido, undique radiis animæ organum vidis, quæ ab invicem dividere ignorabat ingenium humanum. Quare tametsi ab invicem differant, ut materia & forma, vel agens & patiens, vel ær & ignis, attamen quoniam ita ordinata sunt à natura seu creatà à Conditorè, aliter se habere non possunt, quousque vincula illa indissolubilia ab ipso solo, qui nodum ligavit, dissolvantur. Unde spiritus dicitur eadem essentia cum anima, atque lux & spiritus hoc idem conflare videtur, quòd animam appellamus, idem, inquam, sunt essentia, sed proprietate differunt non minùs, quàm Pater in Trinitate à Spiritu sancto, qui tamen ambo idem sunt essentia super substantiali. Nam unus & idem spiritus ad se ipsum dicitur, & ad corpus anima. Porro etiam spiritus dicitur, in quantum est ratione prædita substantia rationalis, anima verò, in quantum facit ad vitam corporis. Unde in Scripturis illud reperitur: *Qui perdidit animam suam, salvam faciet eam,* hoc est, qui quis propter Deum hanc vitam, quæ nunc corporis vivificatione temporariè mortalitatis constat, libenter despexerit, in futuro eandè corporis mortalitatis & animæ vitam æternam & immortalè recipiet. Ex quibus patet, quòd anima in propria sua appellatione pro vitâ seu facultate vitali nonnunquam accipitur. Et tamen nonnunquam latius se extendit animæ significatio, & pro unione mentis, spiritus rationalis & scintillæ vitæ cum spiritu medio, ejus vehiculo, accipitur, atque tunc illam vocabulo magis conveniente animum nuncupamus, quem pro integro homine interno accipimus. Unde animus in sacris Scripturis pro corde utitur. Nam ut cor est centrum, atque interior corporis pars, sic etiam anima seu potius animus est nucleus hominis invisibilis & interni. Animus enim sapientia divina illustratus principium suum respicit, & seipsum cognoscit. Legimus autem ubique ferè in sacris literis, quòd anima, pro creaturæ vita accepta, non modò hominibus, sed etiam brutis sit attributa. At verò nonnunquam animæ vocabulum, imò quidem ut plurimum à Philosophis & ipsis Theologis pro homine interno seu animo usurpatur, atque nos etiam aliquando hoc vocabulo pro homine interno usi sumus. Sed, ut ad rem nostram redeamus, anima humana, quæ in corpore habet esse & extra corpus, pariter anima & spiritus vocari potest. Non tamen duæ animæ, scilicet & rationalis,

altera nempe, qua vivit homo, & altera, qua, ut quidam putant, sapit, sed una eademque anima in semetipsa vivit per mentem, ac intellectum & corpori vitam præbet per sensum humanum: Namque corpus nec vivere nec nasci potest sine rationali anima: Vegetatur autem, movetur, crescit, & humanam formam in utero accipit, sicut virgulta & herbas (sine anima videlicet rationali) movere & incrementum habere videmus. Sed tamen in spermate hominis delitescit semens, in quo mens & ratio, quoad nos, vacare videntur, cum tamen revera occulte & modo insensibili operentur, animamque vivificant, in principio etiam modo occulto operantem, paulatim atque gradatim ad palatium suum præparandum excitent, quæ actione sua occulta spiritum vegetativum inflat, atque in elementari compositione intumescere facit; quem quidem actum animam vegetativam appellamus, ita ut procul dubio vegetatio nihil aliud sit, quam effectus primus animæ vitalis occulte operantis; quæ quidem anima movetur à mente & spiritu rationali in centro delitescentibus, & occultissimè animam ad motum excitantibus.

C A P. II.

De Mente & Ratione, atque iterum nonnihil de Anima & Spiritu.

Mens secundum nonnullos dicitur à Mene. Mene autem Græcè Luna vel Læne dicitur. Atque sanè ut Luna crescit ac deficit, & varia vicissitudine mutatur, atque tamen in id, quod fuit, perfecta quadam novitate se reficit; sic mens nunc caput summis inserit, nunc decidit in infima, nunc sese referens sibi, veris falsa redarguit, modo ad corporalia regenda deflectitur, modo æternis rationibus vel consultationibus adhærescit, secundum illud *Mercur. Trismeg. Quicunque hac Dei natura fulsi sunt, secundum operum comparationem pro mortalibus immortales habentur, intelligentia sua cuncta complectuntur, quæ in terra sunt, & quæ in mari, & si quid est præter ea supra caelum, atque adeo seipos erigunt, ut ipsum quoque bonum insueantur.* Hujus divinæ essentia aspectus est ipsa ratio, quo bonum malumque discernit, virtutes eligit, verumque diligit. Nam hujus directione mens univerforum capax est, & omnium rerum similitudine insignita; imò verò omnia esse dicitur natura quadam, potentia & naturali dignitate. Idcirco invisibiles rerum causas per sensum comprehendit, & visibiles actualium formas per sensuum passiones colligit, atque vel per sensus ad sensibilia prona trahit, vel per intelligentiam ad visibilia ascendit, rerum similitudines ad seipam trahit, præsentia cognoscit, absentia intelligit, ignota inquiri, & circa inventa versatur. Omirabilis naturæ divinæ operatio! O ineffabilis radii divini dispositio! quæ omnia cum esse dicatur, omnia ipsi subjiciuntur, atque obedientiam quandam præbent. Quid est ergo hæc essentia potentissima? an scilicet natura, an verò ipse Deus? Est equidem ipsa natura, omnia in mundo virtute insti sibi Verbi producens, vitamque eis præbens. Est itidem & ipse Deus, cum sit spiritus increatus atque radius essentia in creatæ, à Creatore non minus indivisibilis, quam lux aut jubar à Sole. Est ergo omne in omni, à quo omnia facta sunt, & in quod omnia, tanquam à multitudine ad unitatem, reverti debent. Hæc mens divina est illud rationale & intellectuale lumen, quo ratiocinamur,

in-

intelligimus & sapimus; quæ ita facta est ad imaginem Dei, ut nulla interpretatio natura ab ipsa veritate formetur. Unde fit, ut secundum nonnullos, Mens dicatur, quoniam eminet in anima, eminentior & præstantior, siquidem vis est anima, à qua procedit intelligentia, per quam anima ipsam veritatem intelligit, & per sapientiam eam diligit. Sapientia enim est amor boni, quæ & sapor boni quidem dicitur: Mentis ergo visio intelligentia dicitur, ejus gustus sapientia, illa contemplatur, ista delectatur. Ex his ergo luculenter percipere possumus, quod anima oculus sit ipsa mens ab omni corporis labe pura & immunitis, cujus aspectus est ratio, cui conjunguntur intellectus & visio; hæc enim tria animæ sunt necessaria, ut sanos oculos habeat, quibus aspiciat cum à mortalium cupiditatibus purgata est atque remota. Aspicit anima cum in Dei lumine contemplationis oculos figit, videt, cum in illa contemplatione conspicit, quanta sicut gaudia, quanta sit lætitia, quanta severitas, & quanta jucunditas. Sanitas facit illam securam, aspectus rectam, visio beatam: Cum enim ab omni fæce est libera, maculisque abluta, tunc se denique in seipsa libentissimè tenet, & nihil sibi metuit, nec ulla culpa ejus quicquam agitur. Et tunc ingenti quadam & incredibili lætitia pergit in Deum, id est, contemplatione veritatis; Aspectum siquidem rectum sequitur ipsa visio Dei, quæ est finis aspectus. Sic anima prius sanata, sanata introducit, introducitur reficitur. Similiter & ipse spiritus (quæ supra declaravimus, esse vim quandam animæ mente inferiorem, ubi corporalia rerum similitudines exprimentur) visum sibi proprium habet: Hic spiritus non est corpus, sed similis corpori. Quare etiam, quæ spiritu videntur, corporalia non sunt, sed corpori similia. Nam spiritus intermedium est aliquid inter non corpus seu lucem, & corpus ex elementis compactum. Quare videri non potest, ut corpus, sed ut ferè corpus, seu corporis imago aut similitudo. Facies quidem hominis nobis foris nota est, & in memoria sua habet imaginem, incorporalem quidem, sed corpori similem. Mundi quoque istius mirabilis pulchritudo nobis foris præstò est, & in memoria nostra suam habet imaginem, incorporalem itidem, sed corpori similem, ad quam recurrimus, dum clausis oculis eam cogitamus. Ex quibus colligitur, quod ut ad corporis sensum corpus in loco percipitur corporeis oculis visibile, sic etiam ad animæ actum similitudo corporis oculis spiritus in memoria cernatur. Est enim quædam voluntatis intentio ad corpus visum, visionemque copulandam: atque hæc eadem intentio voluntatis est ad copulandam imaginem corporis, quæ est in memoria & visione cogitationis. Multa hoc loco abstrusa detegerem circa hoc subjectum, nisi me necessitas ad alia magis communia avocaret. Nam ut mihi videtur, ab harmoniæ animæ scopo nimis longè deviamus. Quare ad illum jam vicissim orationis meæ filum convertam.

C A P. III.

Qualiter per quinque interiores animæ vires ad superiora, harmoniæ animæ ineffabilis & ad solum Creatoris ascendere debeamus. Et de cujuslibet gradus systematis seu scale proprietate.

Cum ab inferioribus ad superiora harmonico spiritus consensu, animæque scala seu systemate nos attollere volumus, necesse habebimus, ut primus scilicet seu systematis gradus, sensus videlicet, se nobis offerat, deinde imaginatio,

Ll 2 post-à

postea ratio, quam sequitur intellectus atque hunc denique intelligentia, quorum supremus gradus est ipsa sapientia, quae Deo connectitur, & quasi ipse Deus est. Inferior autem gradus, quem sensum diximus, est ea animae vis, quae corporearum corporearum formas praesentes videmus. Imaginatio est ea animae potestas seu proprietas, quae rerum corporearum corporeas recipit formas, sed abstantes; sensus namque formas in materia percipit, imaginatio verò extra materiam & eadem vis, quae exterius formata est, sensus dicitur, eadem autem usque ad intimum tradita, vocatur imaginatio: Imaginatio namque à sensu oritur, & secundum ejus diversitates ipsiusque varietates. Multa videt anima carnalibus oculis, & multa etiam phantastica imaginatione concipit, & ubique distenditur, movetur, erigitur, & fluere videtur non à se egrediens, sed in semetipsa tanquam in magno discurrens spatio, vagatur, nec exit ad illa, sed tractatibus suis fibilla representat. Habet siquidem imaginatio in se quandam latitudinem & altitudinem. Nam per charitatem Deum & omnes sibi fideles complectitur, per meditationem rerum universa, quae à principio mundi usque ad finem Deum propter salutem operatus est, meditatatur; per contemplationem, quae sursum sunt, caelestia contempletur. Ratio autem, quae est tertius systematis musici in anima gradus, est vis illa animae, quae rerum corporearum naturas, formas, differentias, propria atque accidentia percipit, omnia quidem in corporea, sed non extra corpora, nisi ratione subsistentia; abstrahit enim à corporibus, quae fundantur in corporibus, non actione, sed considerat ratione, naturam nempe ipsius corporis, secundum quae omne corpus corpus est. Porro etiam intellectus, qui est quartus systematis spiritualis gradus, est ea animae virtus, quae invisibilia apprehendit, sicut Angelos, Dæmones, animas & omnem spiritum creatum; Intelligentia denique, quae ultimum atque altissimum systematis praedicti gradum constituit, est illa animae potentia, quae immediate supponitur Deo, cernit siquidem ipsum summum bonum atque unicum verum, vereque immutabilem. Diximus itaque, quòd anima humana sensum percipiat corporea, imaginatione corporum similitudines, ratione corporum naturas, intellectu spiritum creatum, atque demum intelligentia & mente spiritum increatum. Quicquid igitur sensus percipit, imaginatio representat, cogitatio format, ingenium investigat, ratio judicat, memoria servat, intelligentia comprehendit, & ad meditationem sive contemplationem producit. Est ergo ingenium ea vis animae sive intentio, quae extendit animam, & exercet ad incognitorum cognitionem. Ingenium igitur inquit ignota, ratio discernit inventa, memoria recondit judicata, & adhuc offert judicanda. Atque hoc modo fit ascensus ab inferioribus ad superiora per harmoniam admirabilem, eaque ratione imago à summis dependet. Intellectus namque est intelligentiae seu mentis imago atque similitudo, ratio intellectus, rationis phantasticum seu imaginatio, phantastici spiritus, cui etiam supremum corporis corpus ignis quaedam similitudine jungitur, & ignis aër, aëri autem aqua & aquae terra. Sensus informat imaginationem, imaginatio rationem, & facit scientiam sive prudentiam; rursum rationi occurrentes divina praesentia informat eam, & facit intelligentiam sive sapientiam. Sunt itaque in ratione duo quasi membra, cum sit in ea quiddam ad superna & caelestia tendens, quod dicitur sapientia; & quiddam ad transitoria & caduca respiciens, & id dicitur prudentia. Haec enim duo ex ratione sunt, & in ratione consistunt. Quorum respectu se dividit ratio in duo; sursum scilicet in sapientiam, & deorsum in prudentiam, quasi in vitum & mulierem, ut vir sit superior & regnet, mulier autem inferior ac regatur. Unde dictum est: *Melior est iniquitas viri, quam mulier beneficiens.* Melior siquidem est, qui per caeleste desiderium accensus, carnem, subtrahendo ei necessaria, affligit, quam qui

qui per carnalem affectum resolutus, per omnia, quae commoda sunt, ei satisfacere contendit. Sed ad scalam seu systema nostrum revertendo videmus, quòd sensus juvetur exterius; quoniam oculus carnis, quam vis à natura habeat facultatem videndi, nunquam tamen per se consequitur visionem, nec auris auditum, nisi beneficio lucis exterioris & soni, atque sic in ceteris. Similiter imaginatio juvetur exterius, quia ex sensibus concipitur. Ratio juvetur interius, quia spiritus rationalis ex dono creationis habilis est ad cognoscendum verum & diligendum bonum; qui nisi radio interioris lucis perfusus fuerit, & calore accensus, nunquam consequetur sapientiae seu charitatis affectum. Intellectus & intelligentia juvantur superius, quia Deus & ignis & lux est. Lux ergo emittit ex se splendorem illum, quem in se continet, eaque illuminat mentem & intelligentiam ad veritatis cognitionem. Ignis verò calorem de se emittens, sed non amittens, inflammat affectum ad amorem virtutis. Et sicuti Sol non videt oculus, nisi in lumine Solis, sic intelligentia non potest videre verum ac divinum lumen, nisi in ipsius lumine. Unde inquit Propheta: *In lumine tuo videbunt lumen.* Quare cum mortale induerit immortalitatem & corruptibile hoc in corruptibilitatem, tunc secundum modulum nostrum per mentis illuminationem omnia sciemus, & per corporis incorruptibilis levitatem ubique esse poterimus, volabimus mente per contemplationem, volabimus corpore per incorruptionem, discernemus mente, discernemusque corpore; siquidem sensus nostri corporei vertentur in rationem, ratio in intellectum & intelligentiam, atque intelligentia mutabitur & migrabit in Deum. Sic, teste *Esaias Propheta*: *Luna erit ut Sol, & Sol dignitas in septupla proportione multiplicabitur, & exaltabitur, &c.* Concludimus autem ex his, quae praecesserunt, quòd sensus invisibilia percipiat, & quòd in imaginatione continentur visibilibus imaginis & similitudines; similiter quòd ad rationem pertineant visibilibus rationes ac definitiones & invisibilibus investigationes, & quòd denique ad intellectum & intelligentiam spectent spiritualium & divinorum comprehensiones & contemplationes. Sensus verò & imaginatio ad rationem non ascendunt, sed infra remanentes possunt eam aliquatenus deducere, & quasi à longè quaedam ostendere, ad quae non valent pervenire. Simili quadam proportione intellectum & intelligentiam ratio juvare potest, sed ad statum eorum nequit ascendere, quoniam metas suas & proprios fines habet, quos egredi non potest: Sensus & imaginationem cum ceteris animalibus habemus communia, siquidem illa vident visibilia, & visorum recordantur. Imò verò in quibusdam nos superant bestiae; quoniam iustum fuit, ut brutis animalibus, quibus nihil concedebatur de intellectu, daretur aliquid peculiare in sensu, juxta illa carmina:

*Nos aper auditu vincis, sed aranea tactu,
Vultur odoratu, hinc visu, firmis gustu.*

Atque sic à converso tanto major necessitas homini indicitur exercendae rationis, quanto majorem defectum patitur sensualitatis. Ratio autem ibi incipit, ubi aliquid occurrit, quod non habemus commune cum animalibus. Diligenter itaque considerandum est, quòd tria sint in homine interno, videlicet quaedam infra rationem ponuntur, quaedam juxta eam, & quaedam supra ipsam. Infra rationem sunt, quae sensu percipimus, sicut dura, mollia, calida, frigida, candida & nigra, &c. Juxta rationem sunt rationi pervia, quae ratione percipimus, sicut commoda, incommoda, vera, falsa, iusta & iniusta; nam ratio est quidam animi motus, visum mentis accuens, veraeque à falsis distinguens. Supra rationem denique sunt, quae nec sensus docet, nec ratio persuadet, sed aut divina revelatione comprehenduntur, aut sacramentum Scripturarum autoritate creduntur, sicuti, quòd Deus in una substantia sit trinus, & in tribus super substantialiter

personis unus, & quod Deus sit rerum universitas, ita tamen ut interim sit nulla singularum; atque ita motibus rationis non subiacet, quia ratio non est, nisi de re aliqua. Hi igitur systematis animæ gradus, qui omnes sunt animæ proprietates, non minus dicuntur ipsa anima, quam hepar, cor, cerebrum, musculus, vocatur una caro, dum tamen proprietate differunt. Sic consonantia Diatessaron dicitur harmonia, idemque Diapente & Diapason, & Diapason cum Diatessaron, & Diapason cum Diapente & Diatessaron: scilicet hæc omnes sunt harmoniæ, & tamen diversitate sonorum differunt. Multa igitur habet anima nomina secundum sui operis officium: Vocatur namque *vita*, dum vegetat; *spiritus*, dum contempletur; *sensus*, dum sentit; *animus*, dum sapit; *mens*, dum intelligit; *ratio*, dum discernit; *memoria*, dum recordatur; *voluntas*, dum vult. Et tamen ista omnia non differunt in substantia, quemadmodum in nominibus, quoniam omnia sunt una anima, ut prædicta corporis membra sunt unius corporis carnis; proprietates siquidem sunt diversæ, sed essentia una. Spiritus tamen & animæ potest esse differentia, quia omnis anima est spiritus, sed non omnis spiritus est anima. Nam ut in præcedentibus dictum est, spiritus non est anima, nisi debita lucis cuiusque portione ad hoc officium præparetur. Præterea pro animæ & spiritus differentia videmus, quod alia sit spiritus inferioris proprietas, alia mediæ & alia superioris. Et tamen unus est atque idem spiritus, sed diversimodè nuncupatus, secundum majorem aut minorem lucis in eo prædominantis portionem. Sic etiam lux omnis est tantum unica, & tamen alia est ignis, alia Sol, alia Luna, alia Saturnus, alia Jovis, &c., dum tamen nihilominus hæc omnes sunt eadem lux, in diversis corporibus densioribus aut tenuioribus contracta. Ex his ergo videmus, qualem harmoniam anima producat ex numero quinario, quo ea in corpore humano concordæ symphoniam via existens, se ex profundissima multitudine abyssu ad unitatis fastigium attollit. Demonstratum est itaque superius, quod Musica fiat transitu atque operatione animæ per numerum nonarium, & per numerum septenarium, idemque per numerum ternarium; quæ quidem ternaria Musica, fit inter corpus, spiritum & animam. Hic autem mentionem faciemus harmoniæ illius ex numero ternario depromptæ, quæ in sola anima reperitur.

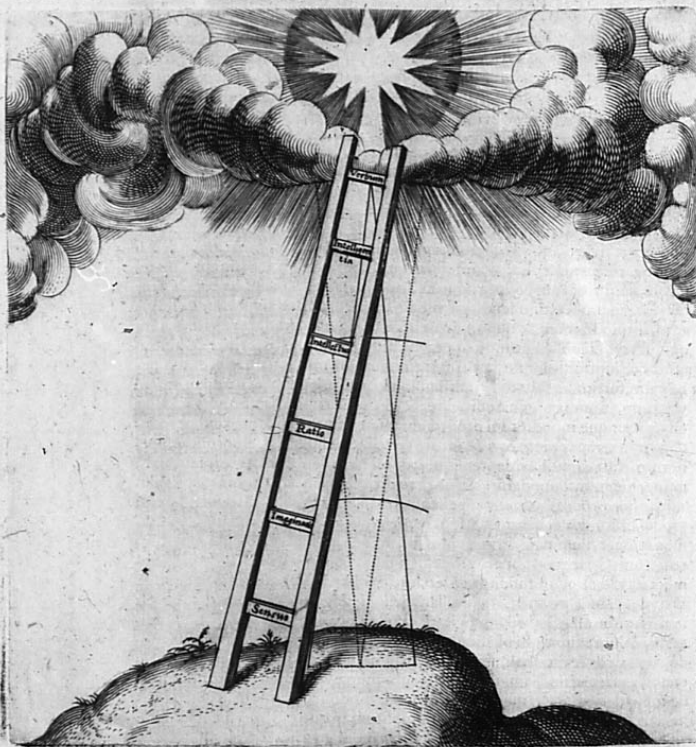
CAP. IV.

De rationabili, irascibili & concupiscibili anima potentia,
& de earum harmonia ad invicem.

Quinque animæ virtutes, videlicet *sensu*, *imaginatione*, *ratione*, *intellectu*, *intelligentia*, & *practica* earum harmonia in capite præcedenti explicatis ad symphoniam practicam jam tandem trium animæ potentiarum, *rationabilis*, *irascibilis*, & *concupiscibilis* me accingam. Et quamvis nihil inter vires & potentias interesse nonnullis fortasse videbitur, ab effectu tamen rem percipiemus. Ex duabus substantiis, videlicet ex anima cum ratione, & ex corpore cum sensibus suis hominem constatum esse, superius luculenter explicatum est; quos tamen (sensus non movet caro absque animæ societate) anima autem tenet suum rationale sine carne, siquidem illa est rationalis concupiscibilis & irascibilis: Quas quidem potentias habuit, antequam corpori misceretur, quoniam illæ naturales sunt ei, adeoque nihil aliud quam ipsa anima, cum tota animæ substantia

substantia in hisce tribus plena atque perfecta consistat, scilicet, in rationalitate, concupiscibilitate & irascibilitate, quasi quadam sua trinitate: Et tota hæc trinitas est quædam animæ unitas, & ipsa anima; In eo tamen à Deo differt, quod Deus est omnia sua, anima verò non nisi quædam sua; hæc siquidem naturalia & ipsa omnia. Quare tota animi essentia in his potentis continetur, nec tamen ea per partes dividitur, cum sit simplex & indivisibilis; si verò aliquando partes habere dicitur, intelligendum id potius est ratione similitudinis, quam de veritate compositionis. Simplex enim substantia est anima, nec aliud nec minus est ratio in substantia, quam anima; sed una eademque substantia secundum diversas potentias diversa fortitur vocabula. Per primam ergo potentiam, videlicet, *rationabilitatem* habilis est anima, ut illuminetur ad aliquid cognoscendum, scilicet *infra se*, & *supra se*, & *juxta se*, uti antea dictum est. Cognoscit siquidem Deum *supra se*, & Angelum *juxta se*, & quicquid cæli ambitu continetur, *infra se*: Per *concupiscibilitatem* habilis est, ad aliquid appetendum & amandum; atque per *irascibilitatem* ad aliquid fugiendum, & odiosum prosequendum. Unde colligitur, quod de *rationabilitate* omnis sensus oriatur, & de cæteris duabus omnis affectus; *Rationem* vocamus animæ aspectum, quo per te ipsum verum intuetur; *rationationem* verò rationis inquisitionem. Quare illa, ratione videlicet, opus est ad videndum, ista videlicet rationatione ad inquirendum. *Affectus* autem, qui ex cæteris duabus animæ potentis oritur, quadripartitus esse dignoscitur, nempe de concupiscibilitate gaudium & spes, dum de eo, quod amamus, jam gaudemus aut gaudendum speramus; & de irascibilitate dolor & metus oriuntur; nam de eo, quod odimus jam dolemus, vel dolendum metuimus. Hi ergo quatuor animæ affectus sunt quasi quædam principia & communis materia omnium vitiorum & virtutum. Et, quoniam *virtus est habitus mentis bene compositæ*, ideo componendi, instituti atque ordinandi sunt animi affectus ad id, ad quod debent, & quomodo debent, ut virtutes producere possint, alioquin in vitia facile labentur. Cum ergo prudenter, modeste, fortiter, & iuste amor & odium instituantur, in virtutes exurgunt; in prudentiam scilicet, temperantiam, fortitudinem, atque iustitiam, quæ quasi origo sunt & cardines omnium virtutum, atque hæc omnia efficaciter & virtute in anima instituantur. Per odium quoque mundi & sui proficit anima in amore Dei & proximi, per contemptum temporalium & inferiorum crescit in desiderio æternorum ac superiorum. Hinc igitur evidenter liquet, quod ratio ab errore non sit immunis, nisi per mentem illuminetur. Unde accidit, ut res affectus boni à mentis illuminatione producti, *virtutes* appellentur, mali verò ex illuminationis defectu prodeunt, *vitia* vocentur. Mens enim semper à Deo illuminatur, non tamen semper illuminat. Prima enim lux in Deo est, supereminens omnem intellectum: Quare non potest lux intelligibilis appellari, sed illa lux, quando immediata radiatione infunditur à Deo, intelligibilis dicitur, quia intelligi potest. Deinde, quando per mentem distillans rationi jungitur, rationalis, ac potest non solum intelligi, sed etiam cogitari. Postea, quando per rationem infunditur in idolum animæ, ubi phantasia seu imaginatio operatur, efficitur non modo cogitabilis & rationalis, sed etiam imaginabilis, nec dum tamen corporæ; quando autem ex inde migrat in ætherum animæ vehiculum, tum primum efficitur corporis, non tamen manifestè sensibilis, donec transferat in corpus elementare, sive simplex æreum sive compositum, in quo efficitur lux manifestè visibilis ad oculum. Quod denique ad harmoniam attinet & consonantias, quibus hæc animæ potentia seu virtutes inter se consonant, intelligendum est, quod illæ hoc modo ad invicem proportionentur. Proportio consonantiæ Diapason invenitur inter rationabilitatem & concupiscentiam; inter rationem

verò & irascibilitatem reperitur proportio consonantiæ Diatessaron; atque tandem inter irascibilitatem & concupiscentiam consonantia sesquialtera seu Diapente observatur. Præterea sciendum est, quòd, si ratio à mente illuminetur, admirabilis harmonia & consonantia in homine reperitur, cujus symphonia virtutes, Dei filix producantur; imò verò ipsa ira & odium in bonum convertuntur. E contrario verò, ubi deest rationis illuminatio, ibi virtutes in vitia Diaboli maligna deformantur, omniaque in malum & errores submerguntur.

C A P.

C A P. V.

De corporis & anima harmonia ad invicem.

Mirabilis est carnis & animæ, hoc est, spiritus vitæ & limi terræ amor & societas, cum ex his junctis totus homo constari dicatur. Sicut enim scriptum est: *Fecit Deus hominem ex limo terræ, & inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ, dans ei sensum & intellectum, ut per sensum lutum sibi associatum vivificaret, & per intellectum regeret, similiter ut per intellectum intus ingrederetur, Dei que sapientiam contempleretur, & sensus foris sapientia; ejus opera specularetur.* Intellectum intus illustravit Deus, sensum verò foris decoravit, ut in utroque recreationem inveniret integer homo, intus scilicet ad felicitatem, foris ad jucunditatem. Sed quia bona exteriora diu consistere non possunt, justus est homo ab exterioribus ad interiora redire, & ab interioribus ad superiora ascendere, videlicet à sensu ad imaginationem, ab imaginatione ad rationem, ab ea ad intellectum, atque ab illo ad mentem seu intelligentiam & ita ad Deum. Mirum, inquam, atque ineffabile, imò verò miraculo plenum fuit, quòd tam diversa, divisa & natura ita contraria, uti est corpus & anima, ad invicem conjungi potuerint, nec minus admirabile fuit, quòd in limo nostro seipsum Deus contraxerit, ut sibi invicem copularentur Deus & limus, tanta scilicet sublimitas & tanta vilitas; nihil nempe Deo sublimius, nihil limo vilius. Mirabilis fuit prima conjunctio; mirabilis fuit secunda, nec minus mirabilis erit tertia, cum idem homo, Angelus & Deus unus erit spiritus, eodem namque bono bonus est homo, quo bonus est Angelus, eodemque bono est uterque beatus; si tamen ambo idipsum eadem voluntate, eodemque spiritu cupiant: Et si tantam disparem naturam carnis semper & animæ ad unam federationem & amicitiam Deus conjungere poterit, nequaquam erit ei impossibile rationalem spiritum, qui usque ad consortium terreni corporis humiliatus est, cum eodem corpore glorificato ad consortium beatorum spirituum, qui in sua puritate persistunt, exaltare & ad suæ gloriæ participationem sublimare. Ad hoc enim sola charitate, nulla verò necessitate, cum creavit Altissimus, ut suæ eum beatitudinis participem faceret. Quod si ergo tantum gaudium & tanta est lætitia in vita ista temporalis, quæ constat ex spiritu in corpore illo corruptibili præsentia, quanta lætitia, & quantum gaudium erit in vita æterna, quæ constat ex immediata Deitatis in spiritu rationali existentia. Subjiciatur ergo corpus animo, animusque Deo, & unus spiritus erit cum eo, si modo in humilitate permanferit spiritus, & gratia sui Creatoris, per quam glorificandus & exaltandus est, agnoverit. Ex carne igitur & anima constat homo, & utraque bonum suum habet, in quo gaudet & exultat. Bonum animæ Deus est cum affluentia dulcedinis suæ. Bonum carnis est mundus cum abundantia jucunditatis suæ; sed mundus exterior est; Deus autem interior, quo nihil interiorius, nihilque præsentius; interior est omni re, quia in ipso sunt omnia, & exterior omni re, quia ipse est super omnia. Ab hoc igitur mundo ad Deum ascendentes, & quasi ab imo sursum enitentes, debemus nosmetipsos transire. Ascendere enim ad Deum est intrare semetipsum, & non solum se intrare, sed ineffabili quodam modo per sui contram transire. *Hiæc Mercurius Trismegistus: Qui interiorius transiens, & intrinsecus penetrans seipsum transcendit, ille veraciter ad Deum ascendit.* Quod quidem ut fiat, ab hujus mundi

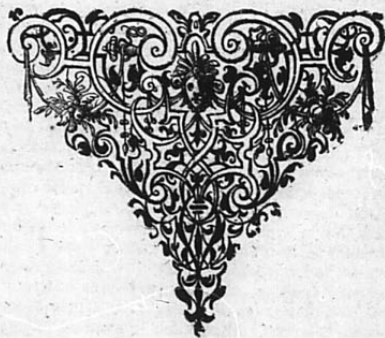
Mm

distra-

Hic integrum hominem in sua effigie extensum, videmus delineatum; in cuius medietate, secundum continuatam ejus longitudinem, duximus lineam rectam, integrum Microcosmi diametrum representantem. Cæterum hujus chordæ semidiameter *A. C.* commentatur monochordi tonos cum semitonio, proportionemque musicam reddit similes illis, quæ habentur in harmonia mundana. In sinistra igitur ejus parte musicam illius mundo simillimam explicavimus; in ejus verò dextra symphoniacum animæ à cælo ad terram descendens aspectum, & ejus iterum ascensum à terra seu corpore in cælum sive spiritum satis propriè delineavimus. In sinistra igitur demonstravimus, proportionem inter intellectum & vitam in monochordo reperiri duplam, in qua Diapason spirituale continetur. Similiter ostendimus, quòd in eadem proportionem monochordi intervallum à sphaera cordis seu solis ad terram seu genitalia extensum sonet Diapason corporale, vitam & sensum seu capitalem naturam, quæ inferum ventrem incolit, uniens. Ut igitur in monochordi musici chorda, si ejus pars dimidia prematur, Diapason unum deorsum sonat, & alterum sursum, sic etiam cor in medietate semidiametri humani situm, non aliter quàm Sol in medietate mundi, per unam consonantiam Diapason respicit inferiora, videlicet infimæ regionis naturam, & per alteram summum Microcosmi cælum, in quo mens, intellectus & ratio dominium habent. In dextrò etiam Microcosmi latere consonantiam Diapason constituimus inter intellectum & imaginationem; nempe Diatessaron inter intellectum & rationem, & Diapente inter rationem & imaginationem; quæ ambo conjuncta efficiunt Diapason spirituale & invisibile. Similiter à cordis sphaera deorsum tendendo eandem proportionem reperimus inter imaginationem & corpus seu centrum terre. Nam spatium motus ab imaginatione ad sensum refertur ad Diatessaron, illud verò, quod est inter sensum & carnem vel corpus ad Diapente, quæ junctæ Diapason corporale & quasi visibile constant. Motum his omnibus administrat spiraculum primum vite, immediatè à Deo in hominis faciem inspiratum; secundum cujus, tanquam primi mobilis Microcosmi, motum voluntarium facultates regionum inferiorum involuntariis motibus ferantur. Sic enim videmus, quòd actio animalis, in suprema regione contenta voluntaria sit; cætera verò inferioribus regionibus communes, vitalis scilicet & naturalis involuntaria dicuntur. Diem etiam & noctem Microcosmi in prædicta demonstratione explicuimus, quatenus fontes lucis rationalis, vitalis & naturalis super hominis terram, seu centrum vivente homine semper ascendunt atque exurgunt, infra verò ejus terram nihil præter duo illius fulcra seu columnas, universam massam humeris veluti Atlanticis sustentantes atque statuminantes, reperitur. In hemisphaerio igitur Microcosmi superiori semper splendet lux primi cæli, videlicet mentis, divino splendore illustratæ, in medio cor, solari lumine repletum; atque in infimo hepar, igni atque aëri elementi calore exuberans. Atque hoc modo, integrum hominis tam interni, quam externi naturam, quamvis non pro voluntate satis politè, pro posse tamen diligenter inveniunt, atque lucis & non tenebrarum, filio satis luculenter, uti opinor, non absque actis ingentibus & gratissimis Deo Creatori meo gratis, amaras Momi maledictiones, atque pessimas malevolorum calumnias, impiasque invidorum derisiones aspernando, negligendo, non curando salumque linguarum viperinarum mofus virulentos balsamo patientiæ, & illætæ conscientie antidoto

dotoeluedo, exterminando, fluctibusque meis propriis abstergendo, atque me tandem clanculè vulneratum sanando in publicum emitti & promulgavi. *DEUS JEHOVA sit mihi in auxilium, & ex sacrosancta sua nube, seu monte, seu rupe sua Sion, me respiciat, atque sub alis suis benedictis à pravorum injuriis incolumem præservet. Amen.*

F I N I S.

END

MRD-2

4 3 5 2